د افغانستان کالنۍ

١٣٣٣

د مطبوعاتو مستقل ریاست

د نشریاتو لوی مدیریت

ALMANACH DE KABOUL

1954-55

د افغانستان کالنی

۱۳۳۳

د مطبوعاتو مستقل ریاست

د نشریاتو دلوی مدیریت له خوا

دد کتور «حفیظ الله» ناصری

په اهتمام خپره شوه

د کابل عمومی مطبعی کښی چاپ شوه

د افغانستان د (۱۳۳۳) کال

کالنۍ

ډېرې خوشالۍ او نیکمرغۍ ځای دی چه د خدای پاك (ج) په فضل او د اعلیحضرت المتوکل علی الله په نیکو نیاتو او توجو، پښتون ملت د شاهانه تر سیوری لاندی ورځ په ورځ په وسیعو قدمو سره د نهضت او ارتقا په لوری روان دی .

د شاهانه ملت خپل وظائف په مختلفو څانګو او شعبو کښې په جدیت او فعالیت سره سرته رسوی ـ د اجتماعی اصلاحاتو او د مملکت د عمران په لاره کښې مخ په وړاندې درومی.

په دی کښې شك نشته چه یو ملت او مملکت هغه وخت د ارتقا او اعتلا مقام ته رسیږی چه فعال او جدی وګړی ولری او د علم او معنویت تر روښنائی لاندی هر ګار په سعی او عمل پوری مربوط او ټول آمال او تمنیات یوازی او یوازی په علم او عمل پوری منوط وبولی. سنږ کال بې سپره په نرو علمی او فرهنګی نهضتو چه په مملکت کښې کـــال په کال زیاتیږی (۱۳۳۳) کال فعالیتونه تر نورو کلو په وسیعه پیمانه سره زیات لیدل کیږی.

موږ په دی عقیده متیقن او ډاډه یو چه دا نجیب صادق ملت هره ورځ تر بلی ورځی زیات پیشرفت او نهضت مومی او د شریعت پالونکی او ارتقا خوښونکی ټولواك تر سیوری لاندی به په دی ټولو مادی او معنی آرزوګانو ژر تر ژره نائل او موفق شی.

د افغانستان د کالنۍ ګارکونکی له خپل پاك خدای (ج) څخه په ډېر عجز او نیاز سره سوال کوی چه د دی مملکت ټول افراد اعم له لوی او وړوکی څخه چه په حقیقت کښې ټول دیوه کورنۍ اعضا دی او هریوه ته په خپل مقابل او محل کښې معتنابهی احتیاج لیدل کیږی د همایونی ذات تر لارښوونو لاندی ئې توفیق په نصیب کړی چه خپل محوله وظائف په ډېره حوصله او جدیت سره سرته ورسوی امین

(اداره)

زمونږ ګران اومعظم ټولواک اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه خلدالله ملکه وسلطنه
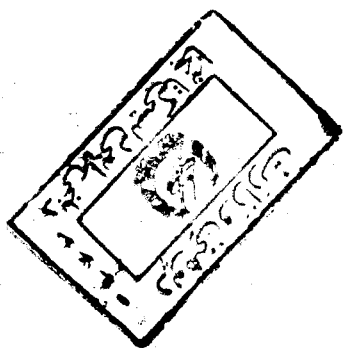
د افغانستان پادشاه

د افغانستان معظم پادشاه او زلمی تولواک اعلیحضرت محمد ظاهر شاه خلدالله ملکه واطال الله عمره ودولته (۱۲۹۳) هجری کال شمسی د میزان په ۲۲ په کابل کښې ځیږیدلی دی همایونی ذات خپل تعلیمات د کابل په عالی ښوونځیو کښې پای ته ورسول کله چه دده شهید پلار اعلیحضرت محمد نادرشاه کبیر د افغانستان په سفارت پاریس ته ولاړ، همایونی ذات هم دهغه فقیدذیهر پار سره دعالی تحصیلاتو دپاره فرانس ته تشریف فرماشو د فرانسې ژبې او علوم تحصیل ئې دهغه مملکت په مختلفو لړو او عالی ښوونځیو او پوهو کورنیو کښې پای ته ورساوه او دوطن دداخلی مسائلو په شاو خوا کښې خصوصی روزنه اَله خپل بزرگوار پلار څخه وشوه او ملی اخلاق او دوطن په نسبت ئې دلا زمه مطالبو ادراك او خصایص هم له هغه نومیالی پلار څخه زده کړل.

د افغانستان د لوی شورش تر پیښې وروسته (چه دهغه نجات دهمایونی ذات دشهید پلار په حق پال او ډکې لاس څرګند شو) زلمی اعلیحضرت چه په فرانسه کښې ؤ او دده تعلیمات پای ته رسیدلی ؤ او دوطن دخدمت د پاره مستعد ؤ د ۱۳۰۹ شمسی کال د میزان په ۲۰ کابل ته تشریف راوړ او محض د هغه عشق په اثر چه دافغانستان دعسکری عالم سره ئې درلود او بزرگوار پلار دقدمو او په تعقیب د کابل د نظامی عالی تعلیمگاه په عسکری خانګه کښې شامل شو په ۱۳۱۰ شمسی کال ئې د مرحوم والاحضرت سردار احمدشاه خان

ددربار وزیر دشهید اعلیحضرت دآکازوی دمعظمی اورسره از دواج وفرمایه اودهمدغه کال په آخر کښې خوموده دملي دفاع دجلیله وزارت په وکالت اوبیا دپوهنې دوزارت په وکالت مؤظف ؤیه ددی دوا پروز ارتو کښې دهمایونی ذات فطری استعداد اوذاتی قابلیت دوظیفی داجرا کولو اوښې اداری له کبله ښه څرگند شو په ۱۳۱۲ کال یعنې دشهید شهریار تر شهادت وروسته دعقرب په ۱٦ دملت داویو و کیلانو او دټولو عسکری او کشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق دافغانستان پاچاشو سبز کال ددې زلمې شهریار دجلوس (۲۲) کال دی.

د همایونی اعلیحضرت اولاد:

۱ ــ شهزاده بیگم بلقیس	دځیبز یدو نیټه دحمل ۲۸ سنه ۱۳۱۱ ش	
۲ ــ والاحضرت شهزاده احمدشاه «	« دسنبلی ۲۱ « ۱۳۱۳ «	
۳ ــ شهزاده بیگم مریم «	« دعقرب ۱۰ « ۱۳۱۵ «	
٤ ــ والاحضرت شهزاده محمدنادر «	« د جوزا ــ ۳۱ « ۱۳۲۰ «	
۵ ــ « « شهزاده شامحمود «	« دمیزان ۱۲ « ۱۳۲۵ «	
٦ ــ « محمدداؤد ملقب به پښتونیار «	« دحمل ۲۵ « ۱۳۲۸ «	
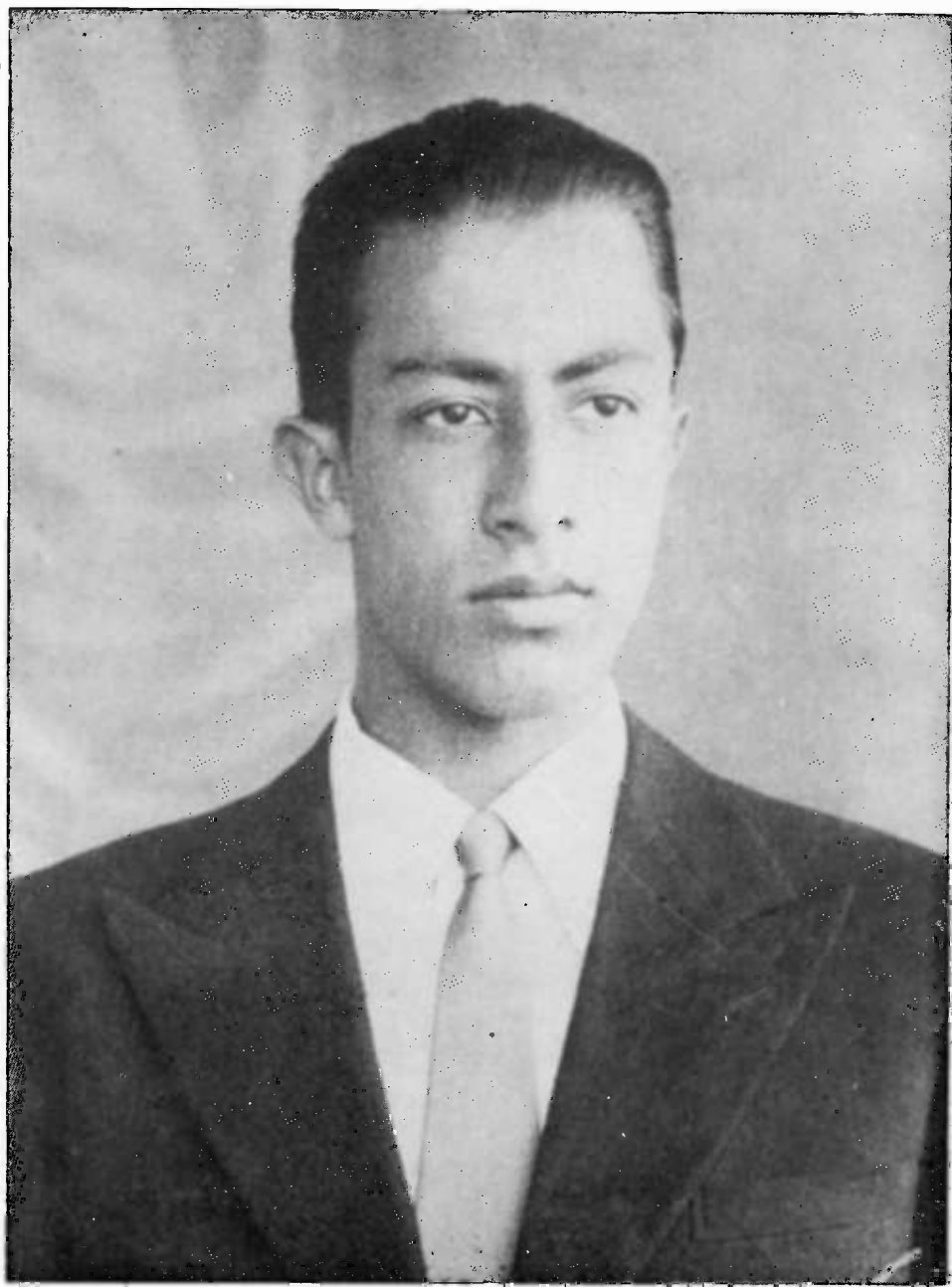
والاحضرت اشرف شهزاده احمد شاه فرزند ارشد اعلیحضرت معظم همایونی

مختصر سوانح

سردار محمد داؤد صدر اعظم

ښاغلی سردار محمدداؤد پسر مرحوم سردار محمد عزیزخان درسرطان ۱۲۸۷ در کابل تولدیافته تحصیلات ابتدائی خود را درلیسهٔ حبیبیه فرا گرفته و درسال ۱۳۰۰ جهت تحصیل بفرانسه رفتند .

ښاغلی سردار در پاریس الی پایان دورهٔ انقلاب و نجات وطن مشغول تحصیل بودند و آنگاه به وطن عودت وحسب الامر اعلیحضرت شهید سعید چندی بوزارت خارجه مؤظف وبعداً درسال ۱۳۱۰ در اثر ادارهٔ ذات شاهانه شامل تعلیمگاه پیاده گردیده و آنجا را نیز به موفقیت طی نمودند .

در برج عقرب سال بعد فرمان حضور مبارك ملوکانه به رتبهٔ فرقه مشری ثانی به قوماندانی عسکری مشرقی و پس از یك سال بحیث حاکم اعلی و قوماندان عسکری سمت مشرقی مؤظف گردیدند .

در سال ۱۳۱٤ به رتبهٔ فرقه مشری اول ترفیع وقرار فرمان اعلیحضرت معظم همایونی بحیث نائب الحکومه و قوماندان عسکری قندهار وفراه مقرر شدند و سه سال بعد در ۲۰ قوس ۱۳۱۷ بحیث رئیس تنظیمیه و قوماندان عمومی قوای مشرقی تبدیل شدند .

ښاغلی سردار در ماه اسد سال بعد از حضور مبارك همایونی به عهدهٔ قوماندانی قول اردوی مرکز وقوماندانی مکتب حربیه مؤظف و متعاقباً بعد تشکیل قوای مرکز بحیث قوماندان قوای مرکز و مکاتب حربی عز تقرر حاصل کردند .

در ماه ثور ۱۳۲۵ نظربه ابراز فعالیت و مجاهدات شاندار شان در وظائف محولهٔ قوایمرکز در کابینه ج،ع،ج،ل،ا، نشان سپه سالار غازی سردار شاه محمود خان بحیث وزیر حربیه انتجاب ومنظور گردیدند.

در ثور ۱۳۲٦ اعلیحضرت معظم همایونی ایشان را بحیث وزیر مختار و نمایندهٔ فوق العادهٔ ذات شاهانه درپاریس، برن و بروکسل مقرر فرمودند ودر برج عقرب سال بعدنظر به پیشنهاد مقام منیع صدارت عظمی و منظوری حضور شاهانه مجدداً بحیث وزیر حربیه مقرر و نیز ریاست گروپ اول و عضویت مجلس شورای دولت را تا برج میزان ۱۳۳۰ متکفل بودند.

بناغلی سردار در ماه حوت ۱۳۳۱ به حیث نمایندهٔ مخصوص اعلیحضرت معظم همایونی برای شمول درمراسم تشییع جنازهٔ مارشال ستالین بمسکو رفتنددرماه جوزای سال ۱۳۳۲ جهت شمول درمراسم تاج گذاری علیاءحضرت ملکه الیزابت درلندن سمت نمایندگی مخصوص ذات شاهانه را داشتند. ایشان حین سفر اخیر به اروپا دعوت جلالتماب رئیس جمهوردولت دوست و برادرما ترکیه راپذیرفتند ودرانقره با ایشان ملاقات هائی کردند.

نشان هائی که بناغلی سردار اخذ داشته اند حسب ذیل است .

نشان تحسین ـ نشان خدمت ـ نشان سردار عالی و نشان لمر عالی.

ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم

صدارت عظمی

صدراعظم	ج، ع، ج،ل، ع سر دار محمد داؤد
لمړی معاون	ع، ج، س، ا، علی محمد
دوهم معاون	ع، ج، ل، ع سردار محمد نعیم

۱- دقلم مخصوص مدیریت :-

مدیر د پنځمې) رتبې د کفیل په حیث	ص دکتور محمد حسن شرق
مامور په (۸) رتبه	

دوزراؤد عالی مجلس دارالانشاء

د وزیرانودعالی مجلس منشی په اوله رتبه	ع ، ج محمد مرید
مدیر په (څلورمه) رتبه	ص محمد اختر
مامور په (٦) »	
ټائیست په (۵) »	ص سعید احمد

۳- دتحریراتو مدیریت :-

مدیر په (څلورمه) رتبه	ص غلام جیلانی
مامور په (٦) »	
مامور په (٦) »	
سرکاتب په (۸) »	
سرکاتب په (۹) »	

٤- د تدقیق د قوانینو څانگه :-

مدیر په (څلرمه) رتبه دکفیل په حیث	ص فقیر نبی (الفی)
مدیر په (٥) »	. . . .
مدیر په (٥) »	. . . .
مامور په (٦) »	
مامور په (٦) »	
مامور په (١٠) »	

٥ دعارضینو مدیریت :-

مدیر په څلرمه رتبه دکفیل په حیث	ص دکتور محمد حسن شرق
مامور » (٦) »	
سرکاتب » (٨) »	
کاتب » (١٠) »	

٦ :- دمامورینو مدیریت :-

مدیر په څلرمه رتبه	ص محمد ابوبکر
مامور » (٦) »	
سرکاتب » (٨) »	

٧ :- دمحاسبې مدیریت :-

مدیر په څلرمه رتبه	ص فضل حق
مامور » (٦) »	
مامور » (٦) »	
مامور » (٧) »	
مامور » (٨) »	
مامور » (١٠) »	
سرکاتب » (٩) »	

٨ - د اوراقو دمدیریت لمړی قسم

مدیر په څلرمه رتبه	ص احمد گل
مامور » (٦) »	ص گل محمد

ع، ج، س، ا شاغلی علی محمد معاون
صدارت عظمی

ع، ج، ل، ع، شاغلی سردار محمد نعیم وزیر امور خارجه
و معاون صدارت عظمی

سرکاتب	په	(۸)	رتبه
» »	»	(۸)	»
» »	»	(۹)	»
» »	»	(۹)	»
» »	»	(۹)	»
کاتب	»	(۱۰)	»
»	»	(۱۰)	»

دوهم قسم حفظیه

مامور	په	(٦)	رتبه	ص عبد الاحد
مامور	»	(۷)	»	
مامور	»	(۹)	»	

دریم قسم تبیض

مامور	په	(٦)	رتبه	ص نظر محمد مهر زاد
»	»	(۷)	»	
»	»	(۷)	»	

داورا قومخزن

مامور	په	(۸)	رتبه
کاتب	»	(۱۰)	»

دیلتنبي لوی رئیس له رتبي وتلی . . .

سرکاتب	په	(۸)	رتبه
تائپیست	»	(۱۰)	»

دمحاسباتو دیوان

رئیس	په	(اوله)	رتبه	ع، ص حبیب الله
معاون	»	(۳)	»	. . . .
مشاور	»	(۳)	»	. . . .
داداری دخانګي آمر	په	(٦)	رتبه	ص محمد عمر میر زائی
کاتب	په	(۱۰)	»	
تائپیست	»	(۱۰)	»	

د توحید د گروپ مدیریت

مدیر په (٤) رتبه س عبدالقدیر
مامور » (٦) »
مامور » (٧) »

لمړی گروپ

صدارت عظمی مدیر په خلرمه رتبه ص محمد حسین
دملی دفاع عضو » (٦) »
وزارت » » (٧) »
» » (٧) »
دواجو ړو نکی » » (٩) »

دوهم گروپ

دداخلې مدیر په خلرمه رتبه . . . .
معارف عضو » (٦) »
عدلیې » » (٧) »
اودصحی » » (٧) »
وزارتو نه
دواجو ړو نکی » (٩) »

دریم گروپ

قبایل مدیر په (٤) رتبه . . . .
مخابرات عضو » (٦) »
معادن » » (٧) »
دربار » » (٧) »
او تمیز

څلورم گروپ

دمالیې مدیر په خلرمه رتبه ص پیر محمد
اقتصاد عضو » (٦) »
او فوائد عامی » » (٧) »
وزارتو نه » » (٧) »

پنځم گروپ :

جنوبی	مدیر	په څلورمه	رتبه	....
مشرقی	عضو	» (٦)	»	
غـزنـی	»	» (٧)	»	
پروان	»	» (٧)	»	

شپږم گروپ،

بدخشان	مدیر	په څلورمه	رتبه	ص محمد رحیم
قطغن	عضو	» (٦)	»	
مزار شریف	»	» (٧)	»	
میمنه	»	» (٧)	»	

اووم گروپ،

هرات	مدیر	په څلورمه	رتبه	ص سلام الدین
گرشك	عضو	» (٦)	»	
فراه	»	» (٧)	»	
قندهار	»	» (٧)	»	
براوردیان		دوه تنه		
انګلیسی ترجمان		یو تن		

اداری تفتیش

رئیس	په	اوله رتبه	ع، ص پاینده محمد
معاون	»	(٣) »	ع محمد صدیق

اداری خانګه،

آمر	په	(٦) رتبه	ص عبدالرشید
کاتب	»	(١٠) »	

کمیسیون ـ الف

رئیس	په	(٣) رتبه	ع عبدالسلام
عضو	»	(٤) »	ص عبدالغفار
»	»	(٥) »	ص حشمت الله

لومړی گروپ

کابل رئیس په څلرمه رتبه ص محمد انور
دب کمیسیون عضو « (٥) « « محمد زمان
« « (٦) «
دالف کمیسیون
دوهم گروپ رئیس په (٣) رتبه ع غلام دستگیر
جنوبی عضو « (٤) « ص عبدالروف
مشرقی، غزنی عضو « (٥) « ص عبدالله رمق
پروان رئیس « (٤) « ...
د ب کمیسیون عضو « (٥) « ص گل احمد
دریم گروپ « « (٦) «
د الف کمیسیون رئیس په (٣) « ع صالح محمد
عضو په (٤) « ..
« « (٥) « ص محمد کبیر
« « (٦) «
دب کمیسیون « « (٤) «
عضو « (٥) « ص میرغیاث الدین
څلورم گروپ « « (٦) «
الف کمیسیون رئیس په (٣) « ع محمدکریم (صمدی)
بدخشان عضو په (٤) « ....
قطغن « « (٥) « ص فتح محمد
مزار
میمنه
د ب کمیسیون رئیس په څلرمه رتبه ....
عضو په (٥) « ص محمدامین

دخارجه چارودوزارت تشکیل

دخارجه چارو وزیر ع ، ج ، ل ، ع ، سردار محمد نعیم
الف :ـ مشاورتی کابینه :
درتبې له چوکاټه وتلی دلویو سفیرانو په حیث (دوه) تنه
دلمړۍ رتبې پهحیث مختار وزیران (دوه) تنه
ب :ـ سیاسی معین .....
ج : ـ اداری معین ع، ص محمد عثمان امیر

(۱) د شفر اوقلم مخصوص مدیر

مدیر په (دریمه) رتبه	ع محمد سلیمان یونسی
دقلم مخصوص منشی په (څلورمه) رتبه	ص. محمد ابراهیم
عضو په (اتمه) رتبه	
» » (۶) »	
» » (۹) »	

(۲) ـ سیاسی لوی مدیریت

سیاسی لوی مدیر په (دوهمی) رتبه ع، ص عبدالرحمن

۱ ـ لمړۍ سیاسی څانګه

مدیر په (۳) رتبه	ع، فضل احمد
عضو په (۷) »	
عضو » (۹) »	

(۳) دوهمه سیاسی څانګه

مدیر په (دریمه) رتبه	ع، عبدالباقی لطیفی
عضو » (۷) »	
عضو » (۹) »	

(٤) دریمه سیاسی څانګه

مدیر په (دریمه) رتبه	ع، ص عبدالرحمن پژواك
عضو » (۷) »	
عضو » (۹) »	

اقتصادي څانګه

مدير په (دريمه) رتبه د کفيل په حيث ص، نوراحمد اعتمادی
عضو « (٦) »
اعضاء « (٨) » دوه تنه

دمتحدو مللو دچارو مديريت

مدير په (دريمه) رتبه د کفيل په حيث ع،ص عبدالرحمن پژواك
عضو « (٥) » ......
اعضاء « (٦) » څلور تنه
عضو « (٧) »

دتشريفاتو رياست

رئيس په (دوهمی) رتبه ع،ص جلال الدين طرزی
معاون « (٥) » ص،علی محمد لويناب
عضو « (٩) »
عضو « (١٠) »

اداري لوی مديريت

لوی مدير په (٣) رتبه ع ، محمد شعيب

دتابعيت او قونسګرۍ مديريت

مدير په (٤) رتبه ص،سيد مسعود پوهينا
عضو « (٨) »
عضو « (١٠) »

دويزې مديريت

مدير په (٤) رتبه ص، محمد شريف اژير
عضو « (٨) »
عضو « (٩) »

٣ـ دمامورينو مديريت

مدير په (٤) رتبه ع،عبدالروف
معاون « (٦) » ص،محمد ابراهيم
عضو « (٨) »
اعضا « (٩) » دوه تنه

٤ـ دمحاسبی اولوازمو مدیریت

مدیر په	(٤)	رتبه	ص گلاب شاه
عضو »	(٧)	»	
عضو »	(٨)	»	
اعضا »	(٩)	»	دوه تنه
عضو »	(١٠)	»	

دلوازمو څانګه

عضو په	(٧)	رتبه
عضو »	(١٠)	»

٥ـ دارشیو لوی مدیریت

لوی مدیر د (٢) رتبې په حیث — ع، سید تاج الدین

١ـ داجرائیې څانګه :ـ

معاون په	(٥)	رتبه	ص عبدالغنی
عضو »	(٧)	»	
عضو »	(٨)	»	
عضو »	(٩)	»	
اعضا »	(١٠)	»	٦ تنه

٢ـد تبیض څانګه :ـ

معاون په	(٥)	رتبه	ص قاری عبدالحمید
عضو »	(٧)	»	
عضو »	(٨)	»	
عضو »	(٩)	»	
اعضا »	(١٠)	»	پنځه تنه

د حفظیې څانګه :ـ

معاون په	(٥)	رتبه	ص غلام صدیق
عضو »	(٧)	»	
عضو »	(٨)	»	
اعضا »	(٩)	»	دوه تنه
اعضا »	(١٠)	»	خلور تنه

په خارج کښې د افغانستان د نمایندهګیو تشکیل

۱ـ د افغانستان لوی سفارت په واشنګټن کښې

لوی سفیر — ع، ج محمد کبیر لودین
لمړی سکرتر په (۳) رتبه
دوهم سکرتر په (٦) رتبه
آتشه په (۹) رتبه — دوه تنه

۲ـ په مسکو کښې د افغانستان لوی سفارت

لوی سفیر — ع، ج غلام یحیی طرزی
لمړی سکرتر په (۳) رتبه
دوهم سکرتران په (٦) رتبه — دوه تنه

۳ـ د افغانستان لوی سفارت په لندن کښې

لوی سفیر — ع، ج، دکتور نجیب الله
لمړی سکرتر په (۳) رتبه
دوهم سکرتر په (٦) رتبه

٤ـ په پاریس کښې د افغانستان لوی سفارت

لوی سفیر — ع، ج محمد عمر
اول سکرتر په (٤) رتبه
دوهم سکرتر په (۷) رتبه
آتشه په (۹) رتبه

۵ ـ په انقره کښې د افغانستان لوی سفارت :ـ

لوی سفیر — ع، ج سردار اسدالله سراج
لمړی سکرتر په (٤) رتبه
دوهم سکرتر په (۷) رتبه

په تهران کښې د افغانستان لوی سفارت

لوی سفیر — . . . . .
لمړی سکرتر په (۳) رتبه
دوهم سکرتر په (۷) رتبه

۷- په قاهره کښې دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع ج صلاح الدین سلجوقی
لمړی سکرتر په (٤) رتبه یوتن

۸- په جاپان کښې دافغانستان لوی سفارت؟

لوی سفیر ......
لمړی سکرتر په (٥) رتبه یوتن

۹- په حجاز کښې دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع ج محمد نوروز خان
لمړی سکرتر په (٥) رتبه یوتن
دوهم سکرتر په(۷) » » »
په مکه معظمه کښې د نادرشاهی رباط منتظم په(۷) رتبه یوتن

۱۰- په دهلی کښې دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر ع ج عبد الحسین عزیز
لمړی سکرتر په (٤) رتبه یوتن
دوهم سکرتر په (٦) » » »
دریم سکرتر په (۸) » » »

۱۱ - په کراچی کښې دافغانستان لوی سفارت

شارژه دافیر ج محمد عتیق رفیق
لمړی سکرتر په (۳) رتبه یوتن
دوهم سکرتر په (٦) » » »
دریم سکرتر په (۸) » » »

۱۲- په پراګ کښې دافغانستان وزارت مختاری

مختاروزیر ع ج غلام محمد سلیمان
لمړی سکرتر په (٥) رتبه یوتن

۱۳- په بغداد کښې دافغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر ع ج عبد الصمد خان
لمړی سکرتر په (٥) رتبه یوتن
دوهم سکرتر په (۷) » » »

۱۴ - په اندونیزیا کښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر ع ج عبدالهادی داوی
لمړی سکرتر په (۵) رتبه یو تن

۱۵- په روم کښې دافغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر ع، ج غلام محمد شیرزاد
لمړی سکرتر په (۵) رتبه یو تن

۱۶- په یو نو کښې دافغانستان نمایندګی

نماینده په (اوله) رتبه یو تن عبدالحمید عزیز
معاون » (۲) » »
لمړی سکرتر » (۳) » »

۱۷- په نیویارك کښې دافغانستان جنرال قونسلګری

جنرال قونسل په (۳) رتبه ع،ص عبدالرزاق ناصرضیائی
دوهم سکرتر » (۸) » یو تن

په مشهد کښې دافغانستان جنرال قونسلګری

جنرال قونسل په (۳) رتبه ع،ص محمدقسیم نعیم
لمړی سکرتر » (۶) » یو تن
دوهم سکرتر » (۸) » یو تن

۱۸- په بمبئی کښې دافغانستان قونسلګری

قونسل په (۳) رتبه یو تن ع غلام احمد نوید
لومړی سکرتر په (۶) » »
دوهم سکرتر په (۸) » »

۱۹-په پیښور کښې دافغانستان قونسلګری

قونسل په (٤) رتبه ع محمدحسن صافی
لمړی، سکرتر » (۷) » یو تن
دوهم سکرتران » (۸) » دوه تنه

۲۰-په کوته کښې دافغانستان قونسلګری

قونسل په (٤) رتبه ع محمد اکبر پروانی
لمړی سکرتر » (۷) » یو تن
دوهم سکرتر » (۸) » »
ترجمان » (۸) » »

ع،ج،س،ع محمد عارف وزیر
دفاع ملی

ج، سیدشمس الدین مجروح رئیس
مستقل قبائل

دداخلی وزارت

عهده	نوم
وزیر	. . . .
۱ معین	ع،ص عبدالرحیم
۲ مدعی العموم	ع محمد حسن
۳ دقلم مخصوص مدیر	کمبود .....
٤ دثبت اوسجل دلوی مدیریت کفیل	ص فقیر محمد
٥ـ دثبت اوسجل مدیر	ص نظر محمد
٦ـ داحصائیي مدیر	کمبود .....
۷ داحصائیی مدیریت معاون	ص گل محمد
۸ دمحاکماتو دلوی مدیریت کفیل	ص، محمد طاهر
۹ دمحاکماتو دځانګي آمر	ص فضل احمد
۱۰ دنا قلینو لوی مدیر	ع،خداداد
۱۱ دماموړینو مدیر	ص عبدالرحیم
۱۲ دماموړینو دلمړی ځانګي آمر	ص،میر محمد اعظم
۱۳ دمحاسبي مدیر	ص، عبدالرشید
۱٤ دتحقق اومحاسبي دځانګی آمر	ص، سید کمال
۱٥ دتفتیش لوی مدیر	ع، محمد صدیق
۱٦ دلمړی ګروپ دتفتیش آمر	ص، میر محمد عثمان
۱۷ ددوهم ګروپ آمر	. . . . .
۱۸ دتفتیش ددریم ګروپ آمر	ص، محمد ابراهیم
۱۹ دتفتیش دګروپ عضو	ص، صالح محمد
۲۰ » » »	ص، مولوی یار محمد
۲۱ » » »	ص سید محمد
۲۲ داوراقو مدیر	ص عبدالواحد

دعدليي وزارت

وزير	......
لمړی معین	ع ص مولوی محمدقاسم
دماموريتو مدير	ص غلام محمد
دقلم مخصوص مدير	« حاجي عبدالقادر

د تفتيش مديريت :

مدير	ص فضل الرحمن
غړی	ص مولوی خمارالدين
«	ص غلام رسول

د تميز عالی رياست :

رئيس	ع،ص مولوی عبدالجيل انصاف
عضو	ع، مولوی عبدالبصير
«	ص مولوی ابوالقاسم
مدير	ص، ميرزا عبدالقيوم

د جمعيت العلماء رياست :

رئيس ....

۱ -	غړی	ف مولوی حفيظ الله
۲ -	«	« « عبدالله
۳ -	«	« « عبدالواحد
٤ -	«	« « عبدالجليل
٥ -	«	« « فضل ربی
٦ -	«	« « محمد اعظم
۷ -	«	« « غلام حيدر
۸ -	«	« « محمد عمر
۹ -	«	« « عبيدالله
۱۰ -	«	« « عبدالغنی
۱۱ -	«	« « نصرالله

۱۲ - غړی		فـ مولوی سید عبدالرحمن
۱۳ - »	»	» » فضل حق
۱٤ - »	»	» » سیدا نورشاه
۱۵ - »	»	» » محمدامان
۱٦ - »	»	» » عبدالعزیز
۱۷ - »	»	» » محمدامین
۱۸ - »	»	» » مطیع الله
۱۹ - »	»	» » گل عالم

د معارف وزارت

وزیر	ع، ج دوکتور عبدالمجید
تدریسی معین	ع، ص علی احمد پوپل
اداری معین	ع، ص عبدالاحمد عطائی

د ښځو د مکتبو آمر ع ، ص عزیز الرحمن فتحی

دقلم مخصوص مدیر ع ، امیر الدین عمادی

دقلم مخصوص د مدیر معاون ص ، عبدالله

د ثانوی تدریساتو ریاست

رئیس	ع ، ص دوکتور محمد اکرم
معاون	ع ، حمیدالله عنایت ، سراج

(د نجابت د مکتب آمر د ماموړینو او معلمینو د لوی مدیر کفیل)

غړی	ع ، ص محمد اسمعیل ساعی
»	ص محمد امان

ع، ج دوکتور عبدالمجید د پوهنې وزیر

د مسلکی تدریساتو ریاست

رئیس	ع، ص دوکتور محمد حیدر
معاون	ع، محمد هاشم مجددی
غړی	. . . . . .
غړی	. . . . . .

د ابتدائی تدریساتو ریاست :-

رئیس	ع ، ص محمد آصف مائل
معاون	ع ، دوکتور عبدالرحیم
غړی	ص عبدالشکور
غړی	ص الیاس الدین

ددارالتالیف ریاست : -

رئیس ع ، ص دوکتور میر نجم الدین انصاری
معاون ع پاینده محمد زهیر

د تالیف او ترجمې مدیریت : -

مدیر ص، محمد یعقوب مفتون
عضو ع، ص محمد سرور گویا اعتمادی
» ص ، محمد نادر
» ص، میر محمد اسمعیل

دعرفان دمجلې مدیریت : -

مدیر ص، عبداللطیف آریان

د کتاب خانې مدیریت : -

مدیر ص، عبدالباقی طاوع

د تفتیش ریاست : -

رئیس ع ، ص عزیز محمد
دتفتیش دریاست معاون . . . . . .
» » غړی ع، محمداکرم
» » مفتش ص، محمدایوب
» » » ص، محمد اکبر
» » » ص، دین محمد
» » » ص، عبدالاحمد

دموزې اوحفریاتو مدیریت : -

آمر ع ، ص احمد علی کهزاد
عضو محمد نادرسروری
» میر محمد اسلم عنمی
» محمد ابراهیم

د خارجه ارتباط د چارو مدیرتت : -

مدیر ص، توریالی اعتمادی

دسیورت مدیریت : —

مدیر	ع، عبدالرشید بیغم
مفتش	ص، نور محمد

داحصائیې مدیریت : —

مدیر	ص، عبدالعلی

دماموریںو او معلمینو لوی مدیریت : —

د لوی مدیر وکیل	ع، حمیدالله عنایت سراج
د ماموریںو مدیر	ص، عبدالفتاح قاری
د معلمینو مدیر	ص، محمد یاسین

دتعمیراتو مدیریت : —

مدیر	ص، محمد اسحق

دحفظ الصحې مدیریت : —

سرطبیب	ع، سید غلام رضا
ډاکټر	ص، عبدالغنی
»	ص، محمد یونس

دلوازمو لوی مدیریت : —

لوی مدیر	ع، عبداللطیف
دلوازمو دتحصیل مدیر	ص، مزمل
داعاشې مدیر	ص، محمدعلی
داجرائیې او محاسبې مدیر	ص، محمد انور

داوراقو لوی مدیریت : —

مدیر	ع، محمد محسن

د تصفیې مدیریت : —

مدیر	ع، عبدالغفور احمد زائی

دمطبعې لوی مدیریت : —

مدیر	صوفی فخرالدین
معاون	ص، عبدالغفور

حبیبی دلیسې مدیریت :

مدیر	ص محمود کریم زاده
معاون	ص نیک محمد

دا ستقلال دلیسی مدیریت :

مدیر	عزتمند موسیو فریسه
معاون	ص میر نظام الدین

دنجات دلیسی مدیریت :

مدیر	ع، سردار حمیدالله سراج
معاون	ص عبدالواسع

دغازی لیسې مدیریت:

مدیر	ص محمد صدیق
معاون	ص، محمد یونس

دا بن سینا دلیسی مدیریت :

مدیر	ع، عبدالرسول
معاون	ص، محمد اکبر
دلیلیې معاون	ص عبدالفتاح

د تجارتی لیسې مدیریت :

مدیر	ص عبدالله

دزراعت دلیسی مدیریت:

معاون	ص شاه محمد

دزرغونې دلیسی مدیریت :

مدیر	ع، غلام محمد
معاونه	محترمه زرین خانم

دملالی دلیسی مدیریت :

آمر	ع، ص عزیزالرحمن فتحی دمعارف دوزارت مشاور
مدیره	محترمة کبری بیگم
معاونه	محترمه صالحه بیگم

دمیر منو د مکتبو امری مدیریت

مدیره . عالیه بیگم

دعلومو او شرعیاتو د مدرسي مدیریت :

آمر ع،ص عبدالحق

معاون ....

معاون ص عبدالقدوس

دعربی دارالعلوم مدیریت

مدیر ص عبدالقدیر شهاب

دارالمعلمینو ته :

لوی مدیر ع،غلام حسن مجددی

دمنځنی دارالمعلمین مدیر عبدالمجید

دمسلکی دار المعلمین مدیر ص عبدالرحمن

معاون ص احمدضیاء

معاون ص، غلام علی

دصنایعو مدیریت

مدیر ص عبدالنبی

داصول تحریر مدیریت:

مدیر ص امیر محمد

خوش حال شاو رحمن بابا

مدیر ش حیات الله

معاون ص محمدعالم

دمیخانیکی مدیریت:

مدیر ص غلام سخی

دصنایعو تجارتی موسسه :

رئیس ع.ص نورالله

داجرائیی مدیر ص غیاث الدین
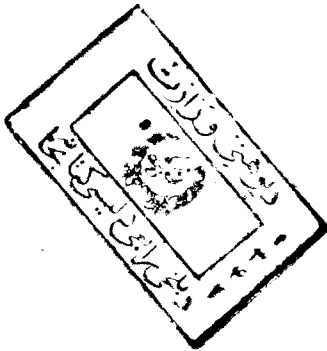
وثانوی تخنیك مدیریت

مدیر ص محمدعزیز

دښار دمکتبو مدیریت:

مدیر ص عبدالحبیب حمیدی

معاون ص سرور همایونی

دلوی کابل د لیسی مدیریت

مدیر ص محمد نسیم

دملی اقتصاد وزارت

دوزات کفیل — ع ج عبدالملك عبدالرحیم زی

معین — . . . .

دقلم مخصوص مدیر — عبدالرحیم غفوری »

دمشاوری لوی مدیرت :

لوی مدیر — ع ص عبدالوهاب

غړی — محمد موسی

» » — غلام محمد

» » — محمد علی (امیری)

اداری لوی مدیریت

لوی مدیر — ع، نورالحق

دمحاسبی او لوازم مدیر — ص، محمد سرور

دذاتیی مامور — ص، محمد سرور

دتحقق مامور — « عزیز احمد

دتخصیصاتو مامور — « میر اسحاق

جنسی مامور — « عبدالبصیر

دسودا گریو دتوسعی ریاست

درئیس کفیل — ع،ص محمد سرور

الف دداخلی تجارت لوی مدیریت

لوی مدیر — ع ،محمد نبی

دداخـلی بازارو مدیریت :-

مدیر — ص عبدالسمیع

دتجارت داطاق مدیر — ص عبدالصمد

ب: دخارجی تجارت لوی مدیریت:-

لوی مدیر — ع حبیب الله

واردات اوصادرات او تعرفه

گمرك اوسنتد راسیون :-

مدیر — ص عبدالودود

دقرار دادو مدیریت : ـ

مدیر — ص حمیدالله « طرزی »

دشرکتو مدیریت : ـ

مدیر — ص امان الله « رسول »

داحصائیې لوی مدیریت

لوی مدیر — ع. محمد عظیم «طاهری»

دوارداتو ماموریت : ـ

مامور — ص غلام محمد

دصادراتو مامور — « محمد اکبر

د نرخو مامور — « محمد انور

دپیسو داسعارو لوی مدیریت:ـ

لوی مدیر — ع محمد صدیق

د اسعارو مدیریت :ـ

مدیر — . . . .

د کریدت او بانکو مدیر — ص گل باز

د صنایعو ریاست : ـ

رئیس — ع، س سید احمدعلی شاه معصومی

د فنی لوی مدیریت:ـ

لوی مدیر — ع، محمد شریف

دماشینی صنایعو مدیریت:ـ

مدیر — ص محمدعلی

دلاسی صنایعو مدیریت:ـ

مدیر — . . . . .

دتدقیق او مطالعاتو مدیریت :ـ

مدیر — کبیرالله «سراج»

د تفتیش لوی مدیریت :-

لوی مدیر	ع، عبدالکریم

سیاره ځانګه :-

مدیر دعضو په حیث	ص عبدالخالق
» » »	ص سید کاظم
» » »	ص حاجی محمد
» » »	ص میر عبدالعزیز
» » »	ص غلام صفدر
» » »	ص فقیر محمد
» » »	ص محمد فضل
» » »	ص دوست محمد

ثابته ځانګه :-

لوی مدیر دعضو په حیث	ع، پاینده محمد
مدیر » »	میر محمد افضل
» » »	امیر محمد
» » »	میر حلیم الدین
» » »	محمد یعقوب
» » »	عبدالقدوس

د کار او کارګرو لوی مدیریت :-

لوی مدیر	ع، محمد عثمان
داوراقو مدیر	ص عبدالستار

داجرائیي ماموریت :-

مامور	ص ذبیح الله
دحفظیې مامور	ص جمعه

تجارتی محکمې

مرکز دتجارتی ابتدائی محکمې ریاست :-

رئیس	ع، ص محمد حسن

انتصابی غړی	ښاغلی عبدالرشید
» »	ښاغلي عبدالرحیم
انتخابی غړی	. . . .
داجرائیي د څانګي مامور	محمد حسین
دثبت څانګه	محمد صدیق
دافلاس څانګه	عبدالحق

دقندهار د تجارتی ابتدائیي محکمی ریاست :-

رئیس	ع • ص عبدالغفور « رمزی »
انتصابی اعضا	ص محمد صادق
انتخابی »	ص حاجی محمد ولی
» »	حاجی عبدالاحد
» »	حاجی سید محمد

دهرات د تجارتی ابتدائی محکمی ریاست:-

درئیس کفیل	ع • ص محمد اسمعیل
انتصابی اعضا	حاجی مهر محمد
» »	فیض احمد
» »	حسن شاه
» »	حاجی غلام رضا
انتخابی اعضا	. . . . . .

دمزار شریف د تجارتی ابتدائی محکمی ریاست:-

درئیس کفیل	ع • ص عبدالکریم
انتصابی اعضا	محمد شاه بای
» »	قاری غلام رسول
انتخابی اعضاء	. . . .

دقطغن د تجارتی ابتدائی محکمي ریاست:-

درئیس کفیل	ع • ص عبدالجبار
انتصابی اعضا	. . . .
انتخابی اعضا	. . . .

دمشرقی دتجارتی ابتدائي محکمې رياست :

انتصابی اعضا . . . . .

انتخابی اعضا . . . . .

دجنوبی د تجارتی ابتدائي محکمې رياست :

انتصابی اعضا . . . . .

انتخابی اعضا . . . . .

د میمنې دتجارتی ابتدائی محکمې رياست :

رئیس صفر کلدی بای

انتصابی اعضا حاجی سخی بای

انتخابی اعضا . . . . .

دبدخشان دتجارتی ابتدائي محکمې رياست:

رئیس . . . .

انتصابی اعضا . . . . .

انتخابی اعضا . . . .

د پروان دابتدائیې تجارتی محکمې رياست:

انتصابی اعضا . . . . .

انتخابی اعضا . . . . .

د غزنی دتجارتی ابتدائی محکمې رياست :

رئیس . . . .

انتصابی اعضا . . . . .

انتخابی اعضا . . . . .

د گرشک دتجارتی ابتدائی محکمې ریاست

رئیس . . . .

انتصابی اعضا . . . .

انتخابی اعضا . . . .

د فراه د تجارتی ابتدائی محکمې ریاست :ـ

انتصابی اعضا ...
انتخابی اعضا ....

د مرکز دتجارتی مرافعې محکمې ریاست

رئیس ....
انتصابی او انتخابی اعضا خلور کسه

په مرکز کښې دتمیز دتجارتی محکمې ریاست :ـ

انتخابی رئیس په لازم وخت کښې

ددی محکمې اعضا اول انتخابې او د محکمې په وخت کښې تاکل کیږی

خارجی نمایندہ گی

په کراچی کښې اقتصادی اتشه	ع ، عبدالغفور «سراج»
په دهلی » » »	ص ، محمد رسول
په امریکا » » »	....
په لندن » » »	....

په پیښور کښې وکالت التجاري

دتجارو وکیل	ع ، عبدالرزاق
د اجرائیې مامور	محمد ناصر
د محاسبې مامور	مهرالله
دمحاسبې دبار چالانی مامور	عبدالحکیم سرکاتب دمامور کفیل

د چمن تجارتی وکالت :ـ

د تجارو وکیل	ع ، غلام فاروق

د پاره چنار تجارتی وکالت :ـ

د تجارو وکیل	ص عبد الله

دډکې تجارتی وکالت :ـ

د تجارو وکیل	ص محمد امین
د محاسبې د اجرائیې مامور	عزیز الله

دفوائدعامې وزارت

وزیر — ع، ج عبدالحکیم

دفني معین په حیث — ع، ص محمد کبیر

داداري معین په حیث — ع، ص سید احمدشاه

فني مشاور خارجي متخصص — د وه کسه

دقلم مخصوص مدیر — ښاغلی سید مؤمن «ستومان»

ښاغلی عبدالحکیم دفوائدعامې وزیر

دتهیې او مصالحو لوی مدیریت :-

لوی مدیر ....

دتهیې او تدارکاتو مدیر ښاغلی سید برهان الدین

دډیپو مدیر ښاغلی عنایت الله

دمعابرو لوی مدیریت :-

لوی مدیر ښاغلی غلام حیدر

دسرکو او پلو نو مدیر ښاغلی غلام جیلاني

دمراقبت مدیر « محمد سلیم

دتعمیراتو لوی مدیریت :-

لوی مدیر ښاغلی محمد کبیر

دمرکز مدیر ښاغلی عبدالهادي

درنګهالی مدیر « محمدعلی

دبندو او نهرو لوی مدیریت :-

لوی مدیر ښاغلی محمد طاهر

دتفتیش فني او مسلکي لوی مدیریت :-

لوی مدیر ....

دپلټنې مدیر ښاغلی محمد آصف

عضو « « عبدالصمد

« « « غلام غوث

« « « حاجی محمد

« په پنځمه رتبه .....

اعضاپه دریمه رتبه ... .
دسنجش او کنترول مدیر ښاغلی محمداعظم
براور دیان (۸) کسه ......
دسنجش او تسعیر مدیر ....

فني لوی مدیریت:ـ

لوی مدیر ... .
د اخلي معاون ....
اداری خانګه ....
دانجنیری سیول ښاغلی مسجدی خلورمه رتبه مامور
دسرکو دپلان اوپروژې دترتیب قسم « عبدالحمید « « «
دسرکودپلان اوپروژې دترتیب قسم . . . .
« « بندونهر وقسم . . . .
دابادیودتحلیل اوتجزیې دموادوقسم . . . .
دسروی قسم ښاغلی سیدمحمدشاه خلورمه رتبه مامور
« « « « محمدرضا « « «
« « « « عبدالاحد پنځمه « «
دلمړی سنجش او براوردی قسم « یارمحمد « «
« « « « « محمدعلی

تعمیرات خانګه:ـ

مدیر « عبدالرحمن پنځمه « «
دپلان دترتیب اوپروژې قسم « محمدافضل « « «
« « « « « غلام محمد خلورمه « «
« « « « . . .

دمیخانیکی لوی مدیریت:ـ

لوی مدیر . . . .
تخنیکی مدیر اوآمر ښاغلی غلام محمد
داداری قسم مدیر « محمداسلم
دترانسپورت دمدیرکفیل « فقیر
دمامورینومدیر « عبدالسمیع

د محاسبې مدیریت :ـ

د مدیر کفیل	ښاغلی محمد ابراهیم .
جنسی مدیر	« محمد انور
د تحقیق د مدیر کفیل	ښاغلی عبدالرشید
د اوراقو مدیر	« محمد اسلم

دولایتو او اعلی حکومتو د فوائدعامې مدیران :ـ

د کابل		د فوائدعامې مدیر		ښاغلی عبدالاحد
د مزارشریف	«	«		« فضل حق
د قطغن	«	«		« عبدالغنی
د قندهار	«	«		. . . . .

د قندهار د فوائد عامې د مدیر معاون په خلورمه رتبه . . . .

دهرات		د فوائد عامې مدیر		ښاغلی عبداللطیف
د مشرقی	«	«		« حفیظ الله
د جنوبی	«	«		« امیر محمد
د پروان د اعلی حکومت		د فوائدعامې مدیر		« محمد یوسف
د غزنی	«	«	«	« محمد سرور
د بدخشان	«	«	«	« عبدالرزاق
د میمنې	«	«	«	« عبدالستار
د فراه	«	«	«	« محمد امین
د گرشک	«	«	«	« سید علی

د مالیې دوزارت تشکیل

دمالیې وزیر	ع،ج عبدالملك
معین	ع،ص عزیزالله
معین	....
دقلم مخصوص مدیر	ص،عبدالرحیم
دحقوقو مشاور	....
اقتصادي مشاور	......
مالي مشاور	....
عدلي مشاور	ف عبدالرحمن

د اقتصاد د ریاست

اقتصادي رئیس	ع،ص غلام محمد
د بودجې لوی مدیر	ع،عبدالمجید
« « اول معاون	ص،محمد مهدی
« « دوهم معاون	....

ع،ج ښاغلی عبدالملك

دقراردادو مدیر	ص، میر بابا
د بودجې دکنترول مدیر	ص،محمد یوسف
دخزائنو لوی مدیر	ع، محمد طاهر
داسعارو مدیر	ص، عبدالحمید
دبانکو دمراقبت مدیر	ص ، محمدغوث
د منقولي قیمو «	....
۱۱ دقرضو مدیر	ص محمدنوروز
۱۲ دمالیې دتدقیق مدیر	ص محمد مهدی

دمحاسباتو ریاست

۱،دمحاسباتو رئیس	ع،ص میرعزیزالله
۲،لمړی معاون	ع، محمد نسیم
دوهم «	ع،عبدالکریم
دمحاسبې لمړی مدیر	ص محمدسرور
دمحاسبې دوهم مدیر	« محمد اسلم
دمحاسبې پنځم مدیر	« محمدشریف

د تهيې د محاسبې مدير	ص مير عبدالقادر
د تصفيو لوی مدير	ع يعقوب علی
د تصفيې مدير	ص محمد نبی
» »	« عبدالصمد
د گروپ لمړی مدير	« عبدالستار
د گروپ دوهم مدير	ع حافظ امير محمد
د گروپ دريم مدير	« محمد ابراهيم
د گروپ څلورم مدير	ص عبدالرحمن

اداری لوی مديريت

لوی مدير	ع مختار لوی
د ذاتيې مدير	ص عبدالرب
د لوازمو مدير	ص شمس الدين
د تقاعد »	« محمد انور
د املاکو »	« محمد اکبر
د اداری املاکو مدير	« نور محمد
د کادستر مدير	ش گل محمد کندک مشر
د اوراقو مدير	. . . . .
د مالی مکتب مدير	ص غلام سرور

تفتيش :

د تفتيش آمر	ع ، ص عبدالغفور
معاون	ع ضياوالدين
اداری مدير	ص محمدجان
د تفتيش عضو	ص نصرالدين
» » »	محمد ص ناصر
» » »	ص محمد اکرم
» » »	ص مير جان
» » »	ص صالح محمد
» » »	« محمد کاظم
» » »	« سلطان حسن

دتفتیش عضو	ص نور احمد
» »	ع محمد سعید
» »	« عزیز الله
» »	ع عبد الواحد
» »	ع غلام رضا

دواردا تو ریاست:

رئیس		ع،ص محمد آصف
دگمرکا تو لوی مدیر		ع محمد یونس
» » معاون		ص امیر محمد
دما لیا تو برعائدا تو لوی مدیر		ص غلام سرور
اداری مدیر		ص محمد یونس (بابری)
دا عترا ضـا تـو مدیر		ص محمد انور
دتمیز	»	« محمد علم
داستهلاك	»	« عبد الله
داستهلاك دما لیا تو	»	« فقیر محمد
داراضیو	»	« محمد آصف
دتمرکز	»	« عبدا لرزاق (ایازی)
داولې خـا نـگی	»	« سیف الدین
ددوهمې خـانگې	»	« عبدالحسین
دد ریمې «	»	« محمد عمر
دتمرکز داحصائیې	»	« عبدالرحمن
د متفرقې مدیر		ص محمد میر
د مؤسسا تو مدیر		. . . .
د مؤسسا تو او متفرقې مدیر		ص محمد معصوم
د انحصا را تو مدیر		« عبد الکریم
د نقلیا تو	»	« محمد هاشم
» »	»	« نور علی
د گریزی مدیر		ش محمد نسیم کندك مشر

د تهیې ریاست

د تهیې رئیس	ع ، ص عبد الوهاب
لمړی معاون	ع جلال الدین
دوهم «	. . . . . .
ثابت مدیر	ص عبد الغنی
سیار لمړی مدیر	ص محمد حسن
« دریم «	« عبد الحمید
« څلورم «	« خواجه عین الدین
د خارجي مدیر	« خواجه محمد یعقوب
د اوراقو مدیر	« محمد شریف
د معاینې «	« محمد عظیم

دمخابراتو وزارت

الف :- دوزارت کفیل — ع،ج محمد مرید

معین — ع،ص غلام صفدر (سکندری)

دقلم مخصوص مدیر — ص میر فیض احمد «مودودی»

ب :- اداری ریاست :-

اداری رئیس — ع،ص عبدالاحد «فدائی»

دمحاسبی اومامورینو لوی مدیر — ع، محمد ایوب

د ترانسپورت مدیر — ص حبیب الله

داوراقو دمدیر کفیل — ص رجب علی

د خزانې مدیر — ص سید عبدالحق

دجرم واثبات وکیل — « ملک محمد

داوراقو ددارالانشاء مدیر — « غلام جان

ددیپو د مدیر کفیل — « امیرالدین

ج :- دپست ریاست :-

رئیس — ع،ص غلام فاروق

د پست لوی مدیر — ع، محمد امان

د واردې مدیر — ص محمد یوسف

د تفتیش مدیر — ص محمد یاسین

دپستی پارسلاتو مدیر — ص عبدالرب

دصادرې مدیر — ص محمد ابراهیم

د موزیم مدیر — « گل عالم

د تفتیش غړی — « محمد شریف

د تحصیلۍ دڅانګې مدیر — « شهسوار

دواردې ترجمان — « محمد علي

ع،ج محمد مرید

د :- دتلیفون او تلګراف ریاست :-

د تلیفون رئیس — ع،ص محمد حسین «شکور»

د تست او معاینې لوی مدیر — ع عبدالمجید

دمخابراتو د لوی مدیر کفیل	ع محمد عظیم
دتعلیم او تربیې مدیر	ع حاجی غلام سرور
د ورکشاپ مدیر	ع، عبدالله
دیکه توت د تلگراف خانی مدیر	ع عبدالحبیب
» » »	ع عبدالله
» » »	ع محمد عثمان
» » عضو په مرکز کښی	ع محمد عثمان
» » » »	ص عبدالرزاق
» مدیر » »	ص امیرالدین
» عضو » »	ص عبدالغفور
» » » »	» غلام محی الدین
دمهتاب کلاد تلگراف خانی مدیر	» عبدالحق
» » » معاون	» محمد شعیب
دمهتاب کلاد تلگراف خانی عضو	ص عبدالمجید
دیکه توت د تلگراف خانې مدیر	» عبدالله
» » » دتست او معاینې غړی	» عبدالاحد
دلین دتمدید مدیر	» غلام رسول
دتلگراف دلیلې دمکتب مدیر	» عبدالقیوم

هـ دبین المللی خارجې چك افس لوی مدیریت:-

دارتباط لوی مدیر	ع عبدالقیوم
عضو په دوهمه رتبه	ع محمدسعید
» » ۳ »	ع عبدالغیاث
دارتباط مدیر	ص محمدسرور
دبرید دمجلې مسئول مدیر	ص محمد موسی (همت)

الف: ولایتونه او اعلی حکومتونه:-

الف: دقندهار ولایت

۱- دمخابراتو لوی مدیر	ع غلام دستگیر
۲- د قندهار د تلگراف خانی مدیر	ص فیض محمد

ب: دهرات ولایت:ـ

۱ـ دهرات دمخابراتو دلوی مدیر کفیل	ع عبدالرحمن
دتلگراف خانې مدیر	ص عبدالرحیم
» » » غړي	ص عبدالسلام
» » »	ص غلام نبی
» » »	ص عبدالستار

ج: دمزارشریف ولایت:ـ

دمخابراتو لوی مدیر	ع ، گل احمد
دتلگراف خانې دمدیر کفیل	ص محمد قاسم

د: قطغن ولایت:ـ

د مخابراتو لوی مدیر	ع، حاجی سلطان علی
دتلگراف مدیر	ص محمد یوسف

هـ: دمشرقی ولایت:ـ

دمخابراتو مدیر	ص عبدالواحد

و: دجنوبی ولایت:ـ

دمخابراتو مدیر	ص جمعه گل

اعلی حکومتونه :ـ

دمیمنې دمخابراتو مدیر	ص محمد نبی
دپروان » » »	ص امیر محمد
دغزنی » » »	ص محمد اسحاق
دفراه » » »	ص نورالدین
دبدخشان » » »	ص عبدالشکور
دگرشك » » »	ص محمد امین

دصحیې وزارت

در وغتیا وزیر	ع ،ج دداکتر غلام فاروق
معین	ع ،ص دداکتر عبدالظاهر
دملریا دمجادلې رئیس اودمعین کفیل	ع،ص، دداکتر عبدالرحیم
دقلم مخصوص دمدیریت کفیل	ص محمد یعقوب
دتفتیش مدیر	ص عبدالقادر
دصحی چارود ریاست کفیل	ع،ص دداکتر محمد عمر
دنشریاتو دمدیر کفیل	ص دداکتر سید عبدالقیوم
صحی انجنیر	ص علی احمد
بین المللی مدیر	ص محمد موسی
دشفاخانو مدیر	ص محمد امین
دلابراتوار اواکسریز دمدیر کفیل	ص داکتر عبدالاحمد
دصحی قوانینو مدیر	ص داکتر محمد نعیم
دلوازمو اومحاسبې دلوی مدیر کفیل	ع، عبدالغفار
دلوازمو اوتحقیق مدیر	ص غلام سخی
دجنسی محاسبې مدیر	ص محمد حکیم
دفنی محاسبې دمدیر کفیل	ص عبدالحق
د مامورینو مدیر	ص حبیب الله
داوراقو مدیر	« عبدالحبیب
دمرکز دتوبرکلوزدمجادلې آمر	ص دداکتر حسن علی
دغابن جوړولو دموسسو رئیس	« دداکتر عبدالله طرزی
داسپرین دموسسې مدیر	ص محمد درویش
دکابل دمحبس دشفاخانی سرطبیب	ص دداکتر محمد سرور
دښځو دسناتوریم سر طبیب	ص دداکتر میر غلام حیدر
دباکتریولوژی دمؤسسې آمر	ص دداکتر محمد اسمعیل
دکابل داکسریز دموسسې اداری آمر	ص دداکتر سید محراب الدین

دکابل دفنی موسسې آمر	عزتمند ډاکتر باك
دلوګر درو غتیا مدیر	ص ډاکتر عبدالرحیم
ددایزنګیو درو غتیا مدیر	ص محمد رحیم د ډاکتر معاون
دیغمان د صحي مامور	ص نورمحمد « «
دقندهاردولایت دصحي مدیر اوسرطبیب	ص ډاکتر عبدالرحمن «حکیمی
دقندهاردمستوراتودشفاخانې ماموره	ص مریم بیګمه معاونه
دقندهاردا کسریزدموسسې اداری آمر	ص ډاکتر محمداسمعیل
د قندهاردفنی اکسریز آمر	ص، ډاکتر ستولز
دقندهار دارزګان مامورډاکترمعاون،	ص عبدالوهاب
دقلات دصحي مامور « «	ص سید رسول
دهرات دولایت دصحي مدیر اوسرطبیب	ص ډاکتر عبدالغنی (افضل)
دهرات دمستوراتودشفاخانې ماموره	ص میرمن خدیجه
دهرات دا کسریزدموسسې اداری آمر	ص ډاکتر غلام حیدر
« « « دفنی موسسې آمر	عزتمند نسترا
دهرات دباد غیساتودصحیې مامور	ص عبدالرحمن دډاکتر معاون
« « دغوریانودصحیې مامور	ص عبدالغفور د ډاکتر معاون
« « د شین ډنډدصحیې مامور	ص محمد ابراهیم « «
دمزارشریف دولایت دروغتیا مدیر اوسرطبیب	ص ډاکتر غلام ذکریا
دمزار دمستوراتودشفاخانې ماموره	میرمن خاور بیګم
دمزار شریف دشبرغان دصحي مامور	ص محمد سرور دډاکتر معاون
دمزاردسمنګانودصحیې مامور	ص ګل آغا دډاکتر معاون
« « دبلخ د صحي مامور	ص عبدالله « «
دقطغن دولایت دصحیې مدیر اوسرطبیب	ص محمد سرور
دقطغن دولایت درستاق دروغتیا مامور	ص سید حبیب الله دډاکتر معاون
« « دخان آباددروغتیا مامور	ص میرمحمدشریف « «
« « دپل خمری « «	ص میرمحمد کاظم « «
« « د بغلان « «	« حبیب الله دډاکتر معاون
« « دتالقانو « «	« حفیظ الله « «
« « دقندوز « «	« حبیب الله « «
دمشرقی ولایت دروغتیا مدیر اوسرطبیب	ص محمد امین

دمشرقي ولايت دمستوراتو دشفاخانې ماموره مېرمن زهرا بېگم
« « دسيارې شفاخانې دډاکتر معاون ص عبدالجبار
« « د لغمان دشفاخانې ماموز « سيد محمداکرم دډاکتر معاون
« « دکنړود روغتيا مامور « جلال الدين دډاکتر معاون
« « دشنوارودصحې مامور « محمد عثمان دډاکتر معاون
دجنوبي دولايت دصحي مدير اوسرطبيب « ډاکتر عبدالصمد
« « دخوست دشفاخانې ډاکتر « غلام علي
« « دارگون دصحې مامور « عبدالباقي
دميمنې داعلى حکومت دصحې مدير اوسرطبيب ص مير محمد علي
« « دسيارې شفاخانې ډاکتر « محمد طاهر دډاکتر معاون
دپروان داعلى حکومت دصحې مدير اوسرطبيب « ډاکتر حيدر علي
دکابيسا دصحې مامور « محمد ايوب دډاکتر معاون
دغزنى داعلى حکومت دصحې دمدير کفيل اوسرطبيب ص ډاکتر عبدالرحيم
دفراه داعلى حکومت دصحې دمدير کفيل اوسرطبيب ص ډاکتر محمد علي
« « دچخا نسور دصحې مامور ص محمد امين دډاکتر معاون
دبدخشان داعلى حکومت دصحې دمدير کفيل اوسرطبيب ص ډاکتر محمد قاسم
دگرشك دصحې مدير اوسرطبيب ص محمد آصف « فقيري »

د معدنو دوزارت تشکیل

وزیر	ع، ج داکتر محمد یوسف
معین	ع، ص سید عبدالاحد
د معدنو رئیس	ع، ص داکتر سلطان احمد (پوپل)
دصنایعو رئیس	ع، ص احمد علی شاه
دقلم مخصوص مدیر	ص سید امان الله (عبادی)
دفنی انجمن عضو	ع، عبدالله
دتخنیك د لوی مدیریت کفیل	ص عبدالصمد (انجنیر
داستخراج د مدیریت «	ص محمد حسین
د کشفیاتو « «	ص عبدالصمد
انجنیر	ص مظفر الدین
دمطالعاتــو دمدیریت کفیل	ص کبیرالله (سراج)
دمنجمنت دمدیریت کفیل	ص دوست محمد (فضل)
دتدویر لوی مدیر	ع محمد شریف
دکارا و کارگرو لوی مدیر	ع، محمد عثمان
« « « عضو	ص فخرالدین
« « «	ص فقیر محمد
د محاسبې مدیر	ص رمضان علی
داوراقو مدیر	ص محمدامین
دترانسپورت «	ص محمد موسی
د نمایشگاه دمدیر کفیل	ص محمد علی
تخنیکی مشاور	مستر هرنس
خارجی انجنیر	مستر کشتیال
« « «	مستر ارتمن

ع، ج داکتر محمد یوسف دمعدن وزیر

د کرهنې وزارت

وزیر — ع ج میر محمد یوسف
معین — ع، ص غلام صدیق
دقلم مخصوص مدیر — ص سید محسن
دخارجی ارتباط لوی مدیر ع، غلام نقشبند
دمجادلې د لوی مدیریت آمر — ع،ص محمد کریم
«داگر و نومی» لوی مدیریت ....

ع، ج میر محمد یوسف

د حیوانا تو در وزنې او بیطاری لوی مدیریت

آمر — ع، ص داد محمد
دحیوانی باکتر لوژی مدیر — ص، میرک شاه

دنشراتو لوی مدیریت

آمر — ع، ص محمد زمان
دکرهنې دمجلې مدیر — ص محمد انور
دقوانینو مدیریت ....
د موزیم او کتابخانې مدیر ....

اداری لوی مدیریت

آمر — ع،غلام محی الدین
د محاسبې مدیر — ص عبد الاحد
دتصفیې مدیر — ص محمد انور
دترانسپورت مدیر — ص غلام حسین
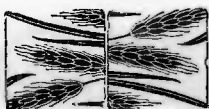
صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ع.ش.بناغلی سعد الله فرقه مشر ثانی کفیل ریاست محاکمات

ع.ش.بناغلی غلام فاروق فرقه مشر ثانی کفیل قوماندانی حربی پوهنځی (ح.ش)

ع ، ش بناغلی محمد نعیم فرقه مشر ثانی کفیل فرقه نمبر ۱۴ غزنی

ع ، ش بناغلی محمد رسول فرقه مشر ثانی رئیس ضبط احوالات صدارت عظمی

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ع ، ش شاغلی نیک محمد فرقه مشر
ثانی کفیل قوماندانی فرقه ۸ ق،م

ع ، ش شاغلی سید حبیب قوماندان
لوای گارد شاهی

ع ، ش شاغلی محمد گل فرقه مشر اول رتبه اول
قوماندان عمومی امنیه وزارت داخله

ح شاغلی غلام حیدر غندمشر
ثانی قوماندان نقلیه خدمت

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه دروزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح ، بناغلی عبدالروف غندمشر اول آمر گروپ سیار ریاست تفتیش عینیات

ح بناغلی معراج الدین غندمشر اول فرقه نمبر ١٤ غزنی

ح ، بناغلی محمدهارون غندمشر ثانی مدیر شخصیهٔ ق.م

ح ، بناغلی عبدالعزیز غندمشر ثانی احتیاط

صاحب‌منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح ، ښاغلی نجم الدین غند، مشر قوماندان قطعه کشف فرقه نمبر ۸ ق م

ح ، ښاغلی محمد عظیم غند مشر، کفیل قوماندان غند استحکام

ح ، ښاغلی احمد رحیم غند مشر مدیر مکاتب ریاست ارکان حربیه عمومیه

ح ، ښاغلی محمد نسیم غندمشر معاون لوای مخابره ق ، م

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات ۳ ثور در وزارت

دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح، بناغلی عبدالله غندمشر اول قوماندان
لوای نمبر ۳ فرقه نمبر ۱ ق ۳

ح، بناغلی علی محمد غندمشر اول
قوماندان غند ... ش

ح، بناغلی عبدالله غند مشر اول
یاور حربی حضور همایونی

ح، بناغلی عبدالودود غند مشر
قوماندان غندطوپچی فرقه نمبر ۲۷ هرات

صاحب منصبا تیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ج، بناغلی عبدالستار غند مشر
ارکان حرب

ج، بناغلی محمد آصف غند مشر اول
مدیر مکلفیت قندهار
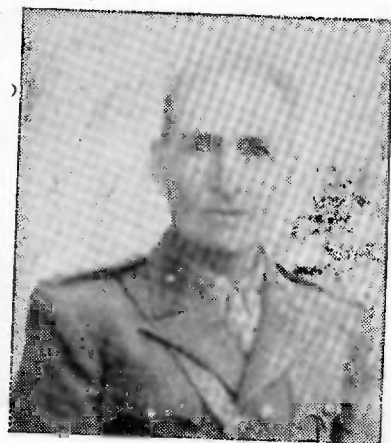
ج، بناغلی محمد حسین غند مشر اول
در بست احتیاط

ج بناغلی عبدالروف غند مشر اول
قوماندان غند دافع هوا ق م

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت

دفاع ملی ترفیع کرده اند.

ج ، بناغلی عبدالحسین غندمشر ثانی

رئیس دیوان حرب فرقه نمبر ۱۱ مشرقی

ج ، بناغلی محمدانور غند مشر ثانی

مدیر مکافیت گرشك

ج . بناغلی عبدالروف غندمشر ثانی

عضو ریاست محاکمات

ج ، بناغلی محمد محسن غند مشر

مدیر ذاتیه ریاست اردو

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح ، بناغلی عبدالرشید غند مشر
مدیر حرکات ق ، م

ح ، بناغلی غلام حسین غند مشر ثانی
قوماندان غند توپچی ق ، م

ح ، بناغلی عبدالجبار غندمشر
ثانی رئیس ارکان فرقه نمبر ۸
ق ، م

ح ، بناغلی عبدالرحیم غندمشر
رئیس ارکان فرقه نمبر ۷
ق ، م

ح ، بناغلی عبدالمجید غندمشر
ثانی داکتر شفاخانه
ق ، م

د دربار وزارت

الف :

وزیر	ع ، ج سردار احمدعلی
معین	ع ، ص حاجی امین الله
دسلطنتي تشریفاتو درياست کفیل	ع ، ص سردار محمد علی

دحرم سرای ناظم ع ، ص محمد آصف

دمحاسبی لوی مدیر ع ، میر امام الدین

دحضور ددرملتون « ع ، میر عبدالغنی

د تنظیما تو مدیر ص ، محمد زمان

د لوازمو مدیر ص ، شیر احمد

داوراقو مدیر ص ، محمد عظیم

د نقلیې مدیر ص ، میر اکبر

دخزانې مدیر ص ، عبدالباقی

د کارخانې ناظر ص ، محمد عثمان

فراش باشی ص ، خوشدل

ع ، ج ، سردار احمدعلی

ب: دهمایوني حضور مصاحبین :

ع ص سردار خلیل الله خان د حضور مصاحب

« « محمد حکیم خان « « «

« « عبدالرزاق « « «
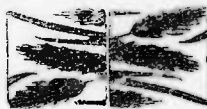
د دار التحریر شاهی تشکیل

د دار التحریر شاهي د منشي کفیل

ع، ص حافظ نور محمد (کهگدای)

د دار التحریر شاهي مشاور

ع، ص سراج الدین (سعیدی)

د دار التحریر شاهي د لمړی خانګي کفیل

ص، غلام محمد آرزاد

د دوهمي خانګي مدیر

ع، عبد القدوس

د مامورینو او اوراقو مدیر

ع، محمد دلاور قاضی

د دیوان د عرائضو مدیر

ص، عبد النبی

د کتابخانو او رسامي مدیر

ص، محمد همایون (اعتمادی)

ع، ص بناغلی حافظ نور محمد کهگدای

دملي شورى تشكيلات

رئيس ع،ج،عبدالرشيد

لمړى معين ع،ص،محمدكبير (عزيزى) دغوربندوكيل

دوهم معين ع،ص،محمدعثمان

لمړى منشى ع،ص،محمدعلى (قاضى زاده)

دوهم منشى ع، لعل گل (فرياد)

دكميسيو نو لوى مدير . . . . . .

دمجلس مدير ص،محمدداؤد

دنشراتو مدير . . . . . .

دپښتو محرر ص،غلام محى الدين (عارفى)

تند نويس ص، عليشاه (رنځور)

« ص حفيظ الله (منير)

دنشراتو مدير ص،زين العابدين (جمالى)

دقلم مخصوص مامور ص محمداعظم

داجرائيې اومامورينو مدير ص،عبدالصمد

دمامورينو مامور ص،سيد عبدالحكيم

داجرائيې مامور ص علي ميرزا

داوراقو مدير ص فيض محمد

الف

ع،ج عبدالرشيد

دكابل دولايت مربوط وكيلان

داتمې دورې وكيلان

۱ـ دكابل دمركز وكيل	ښاغلى على اصغر (شعاع)
۲ـ دكابل دمركز وكيل	ښاغلى محمد حسن
۳ـ دچهاردهى وكيل	« قيام الدين
٤ـ دده سبز وكيل	« جهاندارشاه
٥ـ دبگراميو وكيل	« عبدالعلى
٦ـ دپغمان وكيل	« حاجى محمداكبر
۷ـ دكوهدامن «	« محمداصغر
۸ـ دسروبى «	« محمدامين (صاحب زاده)

۹ـ د دایزنگیو د مرکز وکیل	ښاغلی سیدشاه (موسلی)
۱۰ د بهسودو وکیل	« عبدالرحیم
۱۱ د دایکنډیو « «	« میراسدالله
۱۲ د یکاولنګ « «	« سیدحبیب الله
۱۳ د لعل وسرجنګل « «	« خادم حسین بیګ
۱٤ د شهرستان « «	« ولی محمد
۱۵ د لوګر د مرکز وکیل	ښاغلی سید ګلاب
۱٦ د میدان «	« حاجی محمد
۱۷ د کلنګار «	« عبدالغفار (عبادی)
۱۸ د وردګو «	« محمدزمان

ب ـ قندهار دولایت مربوطه وکیلان:

۱ د قندهار د مرکز وکیل	ښاغلی عبدالغفور
۲ د پنډ د حکومت مربوطه وکیل	« داد محمد
۳ د سپین بولدک «	« محمد خان
٤ د دهراود «	« سید احمد
۵ د ارغستان «	« عبدالصمد
٦ د نهرین «	« محمد رسول
۷ د خاکریز «	« محمد سرور
۸ د ارغنداب «	« عبدالروف
۹ د پنجوائی «	« ګل محمد
۱۰ کشك نخود «	« میر احمد
۱۱ د دهلې «	« لعل محمد
۱۲ د شوراباك «	« سید محمد
۱۳ د روزګان د مرکز وکیل	« خدای رحم
۱٤ د ګیزاب وکیل	« محمد عمر
۱۵ د اجرستان «	« عبدالغنی
۱٦ د قلات «	« خالق داد
۱۷ د دایې چوپان وکیل	« کندل
۱۸ د شنکۍ وکیل	« دهمند
۱۹ د ترنك جلدك «	« خدای داد
۲۰ د قلات د کوچیانو وکیل	« حاجی عبدالسلام

ج- دهرات د ولایت وکیلان:

۱ دهرات دمرکز وکیل	ښاغلی میر محمد سرور
۲ د بادغیسا تو »	» مولوی محمداسمعیل
۳ د بالامرغاب »	» عبدالقادر
٤ د گلران »	» محمد ظریف
٥ د کشک »	» عبدالرحمن
٦ د فارس »	» یار محمد
۷ دجوند »	» محمد یوسف
۸ د شهرک وکیل	» رسول داد
۹ د چغچران »	» محمد حسان
۱۰ د غور بندوکیل	ښاغلی محمدانور
۱۱ د تولک وکیل	» سلطان محمد
۱۲ دپرچمن »	» حاجی عبدالغفار
۱۳ سیا بند »	» محمد نصیر
۱٤ د غوریا نو دلوی حکومت وکیل	» فضل واحد (مجددی)
۱٥ دشین دنه »	» محمد حسن
۱٦ د زنده جان »	» قاضی عبدالحق
۱۷ د کهسان »	» غلام محمد (مجددی)
۱۸ د ادرسکن »	» سیدمحمد
۱۹ د جلگي »	» میرزا محمداکبر
۲۰ د پښتون زرغون وکیل	» ع، س محمدعلی (قاضی زاده) دشوری لمړی منشی
۱ د هرات دگزرې »	» شیخ محمد ابراهیم
۲۲ د اوبي وکیل	» حاجی محمد صدیق
۲۳ د کرخ »	» عبدالباقی

د- دمزارشریف دولایت وکیلان:

۱ د مزار شریف دمرکز وکیل	ښاغلی مولوی غلام حیدر
۲ د نهر شاهی »	» سید آغا
۳ د شبرغان »	» محمدعلی
٤ دسنگ چارک »	» محمد لطیف

٥	د اقچې	وکیل	ښاغلی محمد عمر
٦	دسرپل	«	« محمود
۷	دقرقین	«	« حاجی محمد ولی
۸	د بلخ	«	« مولوی عبدالاحد
۹	ددولت اباد	«	« ملا ایشمراد
۱۰	د کشندې	«	« ملاخان محمد
۱۱	دشورتیپې	«	« ملانور خان
۱۲	د سمنگانو دلوی حکومت	وکیل	ښاغلی محمد یعقوب
۱۳	دخلم	«	« فیض محمد
۱٤	د درې صوف	«	« جمعه بیگ

هـ دقطغن د ولایت وکیلان :

۱	د قطغن د بغلان	وکیل	« حاجی گل
۲	د پل‌خمری دلوی حکومت	«	« عبدالله
۳	ددوشی	«	« ارصلاح
٤	د نهرین	«	« ملاعبدالحمید
٥	داندراب	«	« حاجی عبدالقدوس
٦	د قندوزدلوی حکومت	«	« عبد الحی
۷	دحضرت امام صاحب	«	« علی مراد
۸	دخان آباد	«	« عبدالمحمد
۹	د قلعه ذال	«	« عبدالستار
۱۰	د تالقانو دلوی حکومت	وکیل	« سیدعبدالحکیم
۱۱	د رستاق	وکیل	« محمد صدیق
۱۲	د چاه آب	«	« عبدالله
۱۳	د ینگی قلا	«	« محمد عمر
۱٤	دخوست اوفرنگ	«	« میر عبدالقیوم
۱٥	د چال او اشکمش	«	« میر صابر
۱٦	د فرخار	«	« مولوی محمد امین

و- دمشرقی د ولایت وکیلا ن :

۱ د جلال آباد دښاروکیل	ښاغلی سیدحب علیشاه
۲ د خوګیانیو وکیل	« والا جان
۳ د سرخ رود «	« عبد الله
٤ د کامې «	« عبدالخلیل
٥ د کنړو دلوی حکومت وکیل	« محمد صدیق
٦ د خاص کنړ وکیل	« ملا محمد شعیب
۷ د برکنړ «	« سید جلال الدین
۸ د څوکۍ «	« میر باز
۹ د پیچ ددرې «	« محمد عظیم
۱۰ د لنډی کامدیش «	« محمد جان
۱۱ دسرکانیو «	« عصمت الله
۱۲ دغلجیود حصارك «	....
۱۳ د لغمان دلوی حکومت وکیل	« محمد جان
۱٤ د نورستان دمرکز «	« بجوك
۱٥ د قرغیو «	« ګل پادشاه (الفت)
۱٦ د کوز کنړوکیل	ښاغلی عبدالقدوس « پرهیز »
۱۷ دشینوارودلوی حکومت وکیل	« ....
۱۸ دا چین د حکومت «	« میرزا علی محمد
۱۹ د ر و داتو دحکومت «	« ع،ص محمدعثمان دشورې دوهم معین
۲۰ دمهمندرې «	« رحمت الله
۲۱ د ننګرهار دکوچې «	« ګل اصغر

ز: پهجنوبی ولایت پورې مربوطه وکیلان:ـ

۱ د ګردیز د مرکز وکیل	ښاغلی محمدعالم (اتمان)
۲ دارګون دلوی حکومت وکیل	« اسمعیل ګل
۳ د جنوبی د ګوملی «	« شاه جان
٤ دسپېرې ــ «	« قطب
٥ دځاځیوــ «	« حاجی چنار
٦ دڅوکنیو ــ «	« محمد نادر
۷ دځدرانو «	« دین محمد

۸ دزرملې وکیل ښاغلی محمد کجیر
۹ دازرې « « ع لعل گل فریاد-(دشوری دوهم منشی)
۱۰ دسید کرم « « میر محمد
۱۱ دخوست دلوی حکومت وکیل « علی جان
۱۲ دتڼیو - « « سحر گل
۱۳ دموسی خیلو « « گت
۱٤ دځاځی میدان « « شهزاده
۱۵ دجانی خیلو « « باز محمد

ح: دپروان داعلی حکومت مربوطه وکیلان: »

۱ دپروان داعلی حکومت وکیل ښاغای عبدالغفور
۲ دغوربند « « ،ع س محمد کبیر (عزیز) دشوری اول معین
۳ دجبل السراج « « عبدالواحد
٤ دبگرام « « عبدالعزز
۵ دپنجشیر « « حاجی میرزا احمد
٦ دسرخ وپارسا « « حاجی صالح محمد
۷ دباميانو « « سید سلطان علی
۷ دسیغان او کهمرد « « محمد یوسف
۹ دتگاب « « مولوی لطف الله
۱۰ دریزه کوهستان « « ښاغلی عبد الحکیم
۱۱ نجراب « « غلام نقشبند

ط: دغزنی داعلی حکومت مربوطه وکیلان:-

۱ دغزنی دمرکز وکیل ښاغلی سید محمود
۲ دکټواز « « محمد یونس
۳ داندړو « « غلام محی الدین
٤ دمقر « « معراج الدین
۵ دښرنې « « جمعه محمد
٦ دقره باغ « « محمد افضل
۷ دجغتو « « میر سکندر شاه
۸ دجاغوریو « « محمد حسین
۹ دوازې خوا « « اشرف
۱۰ دکرچی دامانی « « محمد بشیر
۱۱ « « « « محمد شاه

ی: د بدخشان داعلی حکومت مربوطه وکیلان :-

۱ د بدخشان د مرکز وکیل		ښاغلی محمد سرور	
۲ دد رواز	»	»	عبد الله بیگ
۳ دجرم	»	»	عبدالجبار
٤ د کشم	»	»	عبدالقدوس
٥ دوا خان	»	»	عاشور محمد
٦ داشکاشم	»	»	رحمت الله

ك: دفراه داعلی حکومت مربوطه وکیلان:-

۱ دفراه دمرکز	وکیل	ښاغلی	عبدالقادر
۲ دچخا نسور	»	»	میرزا دوست محمد
۳ د بکواه	»	»	میرزا محمد
٤ دانارد ری	»	»	محمد یاسین

ل: د گرشك داعلی حکومت مربوطه وکیلان:-

۱ د گرشك دمرکز	وکیل	ښاغلی	محمدصدیق
۲ د نهر سراج	»	»	ع، ج عبدالرشید دشوری رئیس
۳ د گرم سیر	»	»	کمال الدین
٤ دموسی کلا	»	»	عبدالله
٥ د نوزاد	»	»	آقا محمد
٦ د پشترود دکوچی وکیل		ښاغلی	ولی محمد
۷ دریگستان د بلوڅو	»	»	محمد یوسف (وحدت)

م: دمیمنی داعلی حکومت مربوطه وکیلان:-

۱ - دمیمنې دمرکز	وکیل	ښاغلی	محمد یونس
۲ - داندخوی	»	»	محمدکریم (نزیهی)
۳ - د پښتون کوټ		»	محمد اعظم
٤ - د بل چراغ	»	»	عبدالرؤف
٥ - د تگاب شرین	»	»	عبد الاحد
٦ - د قیصار	»	»	محمدصدیق

داعیان د مجلس تشکیلات:

۱- داعیان د مجلس رئیس ع ، ص ، س، ع فضل احمد «مجددی»
۲- لمړی معین ع ، ص عبد الجبار
۳- دوهم معین ع ، ص ، عبد الغفار (حافظ)
٤- د مجلس عضو ع ، ص محمد اسحاق
۵- « « ع ، ص، محمد امین
٦- « « ع ، ص ، عبد الله
۷- « « ع ، ص عبد العلی
۸- « « ع، ص عبد الحکیم (مشرقی وال)
۹- « « ع ، ص محمد انور (بسمل)
۱۰- « « ع ، ص خواجه جانګل
۱۱- « « ع ، ایشان امان الدین
۱۲- « « ع ، عبد الحکیم بارکزی
۱۳- « « ع ، معاذ الله (طوطاخیل)
۱٤- « « ع ، شرف الدین (ځاځی)
۱۵- « « ع ، جان محمد (سلیمانخیل)
۱٦- « « ع ، نظر محمد (زرمتی)
۷۱- « « ع ، میرزا محمد میر
۱۸- « « ع ، حاجی درویزه

ع ، ص س ، ع فضل احمد (مجددی)

۱۹- د مجلس عضو ع ، حاجی عبد الحکیم
۲۰- « « ع محمد رسول (اخندزاده)
۲۱- « « ع عبد الستار
۲۲- « « ع علی احمد
۲۳- « « ع ، ص محمود داعیان د مجلس منشی
۲٤- د تحریراتو د مدیریت مامور ص ، محمد حسین
۲۵- د اجرائیې مامور ص ، امام الدین
۲٦ د اوراقو کاتب ص محمد شریف

د مطبوعاتو مستقل ریاست تشکیل

مستقل رئیس ج، محمدهاشم میوندوال
اداری معین په لمړی رتبه ع، ص عبدالصبور نسیمی

ج میوندوال دمطبوعات مستقل رئیس

دقلم مخصوص مدیریت :
مدیر په (٤) رتبه ص حفیظ الله
ماموریه (٨) رتبه ۱ تن
ماموریه (۱۰) « ۲ تنه

د نشریاتو لوی مدیریت
لوی مدیر په (۳) رتبه
ع عطاء الله ناصر ضیاء
عضو په (٤) رتبه او د نشراتو
دڅانګې آمر ص محمدسرور وفا
عضو په (٤) رتبه د تهیه او
اطلاعاتو دڅانګې آمر د کفیل پحیث
ص دوکتور حفیظ الله ناصری
عضو په (٥) رتبه او د جوایزو
دڅانګې آمر ص عبداللطیف نشاط
عضو په (٥) رتبه او د راپور تاژ
دڅانګې آمر ص محمدشریف ایوبی
عضو په (٥) رتبه « « «
اعضاء په (٦) « دوه تنه
ماموران په (٨) « ۲ «
ماموران په (۱۰) « ٦ «
تانیپستان په (٨) « ٤ «

د مطبوعاتو لوی مدیریت
لوی مدیر په (۳) رتبه ع محمدشاه ارشاد
عضو « (٤) « ص رحمت الله شفق
« « (٤) « « « « «
« « (٥) « ص احمدعلی مسکین
« « (٥) « « محمدولی زلمی
« « (٥) « « « « «

عضو په (٥) رتبه . . . .
اعضاء » (٦) » ٤ تنه
ماموران » (٨) » ٣ »
» » (١٠) » ٦ »
تائیپستان په (٨) » ٤ »

دفرهنګی روابطو لوی مدیریت

لوی مدیر په (٣) رتبه ع عبدالوهاب طرزی
عضو » (٤) » ص رستم علی سلطانی
» » (٤) » . . . .
» » (٥) » ص محمد حسن فهیمی
» » (٥) » » » غلام عثمان علومی
» » (٥) رتبه » محمد امین رحیم .
» » (٥) » . . .
اعضاء په (٦) رتبه ٢ تنه
ماموران په (٨) » ٢ »
ماموران په (١٠) » ٦ »
تائیپستان په (٨) » ٤ »

داکابرو دتدریساتو لوی مدیریت

لوی مدیر په (٣) رتبه ع قیام الدین خادم
معاون په (٥) » ص میر محمد سمیع
مفتشان په (٥) » ٢ تنه
مامور په (٨) » ١ تن
ماموران په (١٠) » ٣ تنه
دپښتو معلمان په (٦) » ٧ »
» » (٧) » ٩ »
» » (٨) » ٨ »
» » (٩) » ٥ »
» » (١٠) » ٣ »
» » (١١) » ٧ »

په نيويارك كښې د افغاني اطلاعاتو اداره

لمړى رتبه مامور يو تن
څلورمه « اعضاء ۲ تنه
اتمه « مامور ۱ تن
لسمه « ماموران ۲ تنه

په نوى دهلى كښې د مطبوعاتو اتشه ع،ص عبدالروف بينوا

د محاسبې او لوازمو لوى مديريت

لوى مدير په (۳) رتبه دكفيل په حيث ص رامچند
معاون « (٤) « . . .
ماموران « (٦) « ٤ تنه
« « (۸) « ٦ «
مامور « (۹) « ۱ تن
ماموران «(۱۰)« ۱۵ تنه
« «(۱۱)« ۳ «

داوراقو مديريت

مدير	په	(٤)	رتبه	ص امان الله
ماموران	«	(٦)	«	دوه تنه
«	«	(۸)	«	يو تن
ماموران	«	(۱۰)	«	څلور تنه
ماموران	«	(۱۱)	«	٦ تنه

د ولايتو د مطبوعاتو مديريتونه

دمزار شريف دمطبوعاتو لوى مديريت

لوى مدير	په	(۳)	رتبه	ع محمد قاسم واجد
مامور	«	(۹)	«	۱ تن
«	«	(۱۰)	«	۱ «
«	«	(۱۱)	«	۱ «

دقندهار دمطبوعاتو مديريت

لوى مدير	په	(٤)	رتبه	ص محمد نجيم آريا
مامور	«	(۹)	«	۱ تن
«	«	(۱۰)	«	۱ «
«	«	(۱۱)	«	۱ «

دهرات دمطبوعاتو لوى مديريت

لوى مدير	په	(۳)	رتبه	ع م.ر عبدالعلى شايق هروى
مامور	«	(۹)	«	۱ تن

مامور	په	(۱۰)	رتبه	۱ تن
»	»	(۱۱)	»	۱ »

دقطغن دمطبوعاتو اوی مدیریت : ـ

اوی مدیر	په	(۳)	رتبه	ع میرامین الدین انصاری
مامور	»	(۹)	»	۱ تن
»	»	(۱۰)	»	۱ »
»	»	(۱۱)	»	۱ »

دجنوبی دمطبوعاتو مدیریت : ـ

مدیر	په	(٤)	رتبه	ص محمد ایوب مهمندی
مامور	»	(۹)	»	۱ تن
»	»	(۱۰)	»	۱ »
»	»	(۱۱)	»	۱ »

دمشرقی دمطبوعاتو مدیریت : ـ

مدیر	په	(٤)	رتبه	ص عبدالباقی باغوانی وال
مامور	»	(۹)	»	۱ تن
»	»	(۱۰)	»	۱ »
»	»	(۱۱)	»	۱ »

دمیمنې داعلی حکومت دمطبوعاتو مدیریت : ـ

مدیر	په	(٤)	رتبه	ص فدا محمد صارم
مامور	»	(۹)	»	۱ تن
»	»	(۱۰)	»	۱ »
»	»	(۱۱)	»	۱ »

د بدخشان داعلی حکومت دمطبوعاتو مدیریت : ـ

مدیر	په	(٤)	رتبه	ص محمد ناصر غرغشت
مامور	»	(۹)	»	۱ تن
»	»	(۱۰)	»	۱ »
»	»	(۱۱)	»	۱ »

دفراه داعلی حکومت دمطبوعاتو مدیریت : ـ

مدیر	په	(٤)	رتبه	ص محب الرحمن هوسا
مامور	»	(۹)	»	۱ تن
»	»	(۱۰)	»	۱ »
»	»	(۱۱)	»	۱ »

د غزنی د اعلی حکومت د مطبوعاتو مدیریت - :

مدیر په (٤) رتبه ع ص غلام جیلانی جلالی
مامور په (٩) » یو تن
» » (١٠) » ١ »
» » (١١) » ١ »

د پروان د اعلی حکومت د مطبوعاتو مدیریت : -

مدیر په (٤) رتبه ص میرسعیدخان بریمن
مامور په (٩) » ١ تن
» » (١٠) » ١ »
» » (١١) » ١ »

د گرشك د اعلی حکومت د مطبوعاتو مدیریت

مدیر په (٤) رتبه ص محمداکبر شایگان
مامور » (٩) » ١ تن
» » (١٠) » ١ »

کابل دولایت تشکیلات

دکابل والی	و، ج سید عبدالله
دمستوفی کفیل	ع، ص نوراحمد
دامنیی قوما ندان	ح، عبدالعزیز
دگمرك رئیس	ع، ص عبدالرسول
دمرافعي دمحکمې کفیل	ف، ملا عبدالباقی
دابتدائی دمحکمې قاضی	ف، ملا محمدیوسف
دتحریراتو مدیر	ع، عبدالباقی
دمعارف مدیر	ع، عبدالغفور
دفوائد عامې دمدیر کفیل	ع، عبدالاحد
داحصائیې دمدیر کفیل	ص، محمد اکبر
دمکلفیت مدیر	ح، سید محمد
دژاندارمې دوهم غندمشر	ح، عبدالجلیل
دلوگر لوی حاکم	ع، ع محمد عثمان
ددایزنگیو لوی حاکم	ع، ع غلام حیدر
دمرافعې قاضی	ف ملا عبدالجلیل

دهرات دولایت تشکیل

دنائب الحکومه کفیل	ع، ش، س، ع عبدالغفوردملوکانه حضورحربی سریاور
مستوفی	ع ص محمد عثمان
دامنیې قوماندان	ح غلام سرور
د مرافعې قاضی	ف حافظ احمد علی
دژاندارم لوامشر	ح سعادت
د کرهنې مدیر	. . . . .
دگمرك رئیس	ع ص حاجی احمد قلی
دمخابراتو لوی مدیر	ع عبدالرحمن
دوارداتو مدیر	ع عبدالحکیم وهاب
دپوهنې لوی مدیر	ع محراب الدین
دمطبوعاتو لوی مدیر	ع میرعبدالعلی شایق هروی
دفوائد عامې مدیر	ص عبداللطیف
دښاروالی رئیس	ع ص عبدالغنی
دصحیې مدیر	ع عبدالغنی افضل
دتحریراتو مدیر	ص محمد سعید مشعل
دمنازعاتو دفیصلې رئیس	ع محمد اسمعیل
داطاق تجارت رئیس	ع ص نصرالله فاروقی

دپولیس دسرماموریت کفیل ښاغلې نیك محمد خالدی

دمزارشریف دولایت تشکیل

نائب الحکومت	و ، ج عبدالوهاب
مستوفی	ع ، ص ، نصرالله
دمرافعې قاضې	ف مولوی محمد ابراهیم (کاموی)
دابتدائیې قاضی	« « ضیاء الدین
دمطبوعاتو لوی مدیر	ع محمد قاسم (واجد)
دمخابراتو « «	ع ، گل احمد
ددولتی انحصاراتو لوی مدیر	ع احمدشاه

دفوائد عامې دلوی مدیر کفیل ښاغلی فضل حق

دزراعت دلوی مدیر کفیل	« عبدالغفور
دمعارف « « «	« محمدعمر (نفیس زاده)

دنده	نوم
دگمرکاتو لوی مدیر	ع احمدشاه
دتحریراتو مدیر	ص عبدالسلام
دتفتیش »	ص عبدالروف (طالع)
داستخباراتو مامور	ص سید جعفر
دمزار دښاروالی رئیس	ښاغلی محمداکبر (خواجه)
دتجارتی منازعو دفیصلو رئیس	» عبدالکریم

د جنوبی د ولایت تشکیل

دنده	نوم
نائب الحکومه او عسکری قوماندان	ع،ش،س،ع فیض محمد
اداری مدیر، د استخباراتو کفیل	ص محمدطاهر (خلیل زاده)
مستوفی	ع،س غلام محی الدین (زرمتی)
دگمرك مدیر	ع، عبد القدیر
دمرافعی قاضی	ف مولوی شیرین
دامنیی قوماندان	ح، عبدالقادر
دمعارف لوی مدیر	ع، غلام نبی
دمعارف دلوی مدیریت معاون	....
دفوائد عامی مدیر	ص امیرمحمد
دمطبوعاتو اداری مدیر	ص محمدایوب
دوړانگې دجریدې مسئول مدیر	....
دقبائلو لوی مدیر	ع، محمد اسلم
د مخابراتو مدیر	ص جمعه گل

د مشرقی دولایت تشکیل

دنده	نوم
نائب الحکومه	و،ج ښاغلي عبدالله (وردك)
مستوفی	ع،ص محمدابراهیم
امنیه قوماندان	ح، دین محمد (دلاور)
د ژندارم قوماندان	ح، نیازگل
دمرافعی قاضی	ف ښاغلی محمدصدیق
دابتدائیي قاضي	ف » محمد علم
د تحریراتو مدیر	ص » امان الله
دقلم مخصوص مدیر	....

دقبائلو لوی مدیر	ع، ښاغلی شاه پور (احمدزی)
دگمرك مدیر	ص » عبدالشکور
داحصائیې مدیر	ص » عبدالهادی
دمکلفیت مدیر	ح » دادخدا
د فوائد عامې مدیر	ص » حفیظ‌الله
دمعارف لوی مدیر	ع » عبدالسلام
دمخابراتو مدیر	ص » عبدالواحد
دمطبوعاتو مدیر	» » عبدالباقی (باغوانی‌وال)
دصحیې مدیر	» » محمدامین ازاد
دانحصاراتو مدیر	» » محمدرسول
دزراعت مدیر	» » غلام حسن
ددولتی نقلیاتو مدیر	» » محمداسمعیل
دشاهی بانك مدیر	» » محمداکرم
داستخباراتو مدیر	» » عصمت الله

د پروان داعلی حکومت تشکیل

اعلی حاکم	ع، ع ص سیدغلام رسول
مستوفی	» محمدمحسن
دمرافعې قاضی	ف مولوی عبدالرؤف
دامنیې قوماندان	ش محمداکبر کندك مشر
دعسکری مکلفیت مدیر	ش خواجه فیض الله »
دمعارف مدیر	ص عبدالمجید
دفوائد عامې مدیر	» محمد یوسف
دمخابراتو مدیر	» امیرمحمد
دمطبوعاتو مدیر	» میرسعید (بریمن)
دصحیې مدیر	» دکتور حیدرعلی (شفا)
دمستوفیت دمحاسبې مدیر	» محمد عیسی
دابتدائیې قاضی	ف جانان
دپروان دلیسی مدیر	....
دحکومت اعلی دتحریراتو مامور	ص عبدالشکور
داحصائیې مامور	....
داستخباراتو دمامور کفیل	ص صفرعلی

د تفتیش مامور	....
دگمرك مامور	ع صالح محمد
ددولتی نقلیاتو مامور	ص عبدالحکیم
د کرهڼی »	ص عبدالوهاب
دکاپیسا لوی حاکم	ع، ث محمدعمر
د نجراب حاکم	ع، اجا نباز
دریزه کوهستان حاکم	ع، اغلام دستگیر
د بگرام حاکم	ع، اعبدالحفیظ
د پنجشیر حاکم	ع، ا، محمد شریف
دجبل السراج حاکم	» » عبدالاحد
دغوربند »	» » عبدالقدوس
دسرخ او پارسا حاکم	» » محمد نعیم
د بامیانو حاکم	» » جان محمد
د کهمرد »	» » جان محمد
دښاروالی رئیس	ښاغلی عبدالکریم (معقول)
دپروان دورځ پاڼي مسئول مدیر	» » محمد شریف
دافغانستان بانک مدیر	....
د باختر آژانس نماینده	ښاغلی غلام شاه (سرشار)
دشیرخان خیلو دفابریکي رئیس	» امینی
دجبل السراج د سمنتو دفابریکي رئیس	عبدالحکیم (نوری)
دجبل السراج د نساجی دفابریکي مدیر	» محمد عمر
د پروان د برېښنا د نمایندگی آمر	» سیدامیر

دغزنی داعلی حکومت تشکیل

اعلی حاکم	ع، ع ص، سید عباس
دمستوفی کفیل	ص دمحاسبي مدیر
دمرافعي قاضی	ف ملامحمدعلی
امنیه قوماندان	ح امیر محمد
د ژاندارم قوماندان	ح عبدالله
دابتدائیي قاضی	ف ملامحمد گل
دمطبوعاتو مدیر	ص محب الرحمن

د مکلفیت	ش عبدالقاهر
د معارف مدیر	ص عبدالعزیز
د گمرک مدیر	« میر محمد کاظم
د فوائد عامی مدیر	« محمد سرور
د مخابراتو مدیر	« محمد اسحاق
د روزنامی مسئول مدیر	« غلام غوث
د احصائیې مدیر	« میر قطب الدین
د تفتیش مامور	« محمد یونس
د زراعت مامور	« محمد نعیم
اداری »	« عبدالبصیر
حکومتونه	
د کتواز د لوی حکومت حاکم	« ع، ع شاه محمد
د مقر د اولې درجې « »	ع، ا عبدالاحد
د اندړو داولی » »	ع، ا عبدالغفار
د شرنې » /	ع، عبدالغیاث
د قره باغ » »	ع، ا محمد علی
د جغتو » »	ع، ا اختر محمد
د جاغوریو » »	ع،ا، محمد عالم
د وازې خواه » »	ع، ا عبدالخالق

د میمنې د اعلی حکومت تشکیل

اعلی حاکم	شاغلی میر عبدالعزیز
مستوفی	« غلام حسن
عسکری قومندان	« محمد ایوب
د مرافعې قاضی	« عبدالرحمن
د نمکسارې لوی مدیر	« محمد کاظم
امنیه قومندان	« محمد رفیق
د مطبوعاتو مدیر	« فدا محمد (صارم)
د صحیې مدیر	« دوکتور میر محمد علی
د معارف مدیر	« قربان علی
د افغانستان بانک مدیر	« احمد جان

دمخابراتو مدیر	ښاغلی محمد نبی
دفوائد عامی «	« عبدالستار
دگمرك «	« غلام فاروق
دزراعت «	« عبدالصمد
دستوری دجریدې مدیر	« عبدالکریم
دابتدائیې قاضی	« عبدالکریم
دمیمنې دښاروالی رئیس	« محمد رحیم
دتجارتی منازعو دفیصلور رئیس	« سیدکمال
دمیمنې داندخوی دابتدائیې شرکت رئیس	« حاجی عبدالکریم بای
« « لاسی اوصناعتی شرکت رئیس	« عبدالرؤف
داندخوی داطاق تجارت رئیس	« صفرگلدی
داندخوی دبلدیی مامور	« حبیب الله
دمیمنې دملی بانك مدیر	« غلام فاروق
داندخوی دافغانستان بانك مدیر	« غلام سخی
ددولتی انحصاراتو نماینده په میمنه کښې	« محبوب
ددولتی نقلیاتو نماینده په میمنه کښې	« غلام علی (امید)
په میمنه کښې دډیپو نماینده	« محمد هلال
داندخوی حاکم	« هدایت الله
دژاندارم حدودی قوماندان په اندخوی کښې	« مسجدی
داندخوی کمیسار	. . . . . .
دپښتون کوټ حاکم	« ښاغلی محمد مالك
دتگاپ شیرین «	« عبدالباقی
دبل چراغ حاکم	« عبدالقدوس
دقیصار حاکم	« احمدجان

دبدخشان داعلی حکومت تشکیل

وظیفه	نوم
اعلی حاکم	ع ، ع ، ص جمعه (صدقی)
د تفتیش د ځانګي د آمر په حیث	ص عطا محمد
د تفتیش عضو په (۷) رتبه	ص سیف الدین
مدعی العموم	. . . .
د تحریراتو د مامور په حیث	ص غلام حیدر
د احصائیې مامور	ص عبدالرحمن
د استخباراتو د آمر په حیث	ص سید محمد اصغر
د جرم حاکم	ع ، ا ، محمد الیاس
د درواز حاکم	. . . .
د اشکاشم حاکم	ع ، ا ، عبدالودود
د کشم حاکم	ع ، ا عبدالجلیل
د واخان حاکم	. . .
د خواهان علاقه‌دار	(۱) ګل محمد
د بهارک علاقه‌دار	(۱) عبدالصبور
د شهر بزرګ علاقه‌دار	(۱) محمد اکبر

دفراه داعلی حکومت تشکیل

وظیفه	رتبه	نوم
دفراه اعلی حاکم په اوله رتبه		ع ، ع ، ص سید اغا
مستوفی	« (۵) »	ص عزیز احمد
د محاسبې مدیر	« (۵) »	ص غلام نقش بند
د مرافعې قاضی	« (۴) »	ف مولوی سید سیف الرحمن
امنیه قوماندان	« (۵) »	ش ، ، محمد انور
د مکلفیت مدیر	« (۳) »	ح محمد نبی دوهم غند مشر
د رفتیا مدیر	« (۵) »	ص محمد علی
مطبوعاتو مدیر		. . . .
د معارف مدیر	« (۶) »	ص عبدالغفور ویاند
د مخابراتو مدیر	« (۵) »	ص نورالدین
د فوائد عامې مدیر	« (۵) »	ص محمد امین
د ګمرک مامور	« (۶) »	ص نثار احمد
د زراعت مامور	« (۷) »	ص محمد عظیم
د دولتی انحصاراتو نماینده . .		ص محمد داؤد
د بلدیې —		ع محمد نعیم
د سیستان د جریدې مسؤل مدیر		ص عبدالرحیم (یوهاند)

دقطغن دولایت د دارالحکومگی تشکیل

دولایت مرکز	
نائب الحکومه	و، ج محمداسمعیل
اداری مدیر	ص محمدعثمان
د ثبت سجل مدیر	. . . .
داحصائیې د تفتیش مدیر	. . . .
مدعی العموم	. . . .
امنیه قوماندان	ح محمد سرور
دبولیسو سرمامور	ش جنت گل
د حدودی لواقوماندان	ح عبدالرحیم

د مالیې څانگه

مستوفی	ع، ص محمد حسن
د محاسبې مدیر	ص محمد حسن
د واردا تو مدیر	ص محمدشریف
دانحصاراتو مدیر	ص محمد اکبر
د نقلیا تو مدیر	« علیخان
د گمرك مدیر	« محمد رفیق

دعدلیې څانگه

د مرافعې قاضی	ف مولوی فضل کریم
دابتدائیې قاضی	ف ملاخیرالله
د معارف مدیر	ص محمداصف
د مخابراتو لوی مدیر	ع، سلطان علی
دزراعت مدیر	ص، میرسیف الدین
د صحیې مدیراو سرطبیب	« ، محمد سرور

مطبوعات

د مطبوعاتو مدیر	ع ، میرامین الدین
د اتحاد د مسئول مدیر	ص ، جانباز (کاپیسائی)

دفوائدعامه

دفوائدعامي مدیر	ص ،عبدالغنی
دعسکری مکلفیت مدیر	ح ، عبدالمجید
دتجارتی محکمي رئیس	ص عبدالجبار

دتالقانو لوی حکومت

لوی حاکم	ع ، ع میرعلم
دمالیي مدیر	ص ، عبدالصمد
د محکمي قاضی	ف ، غلام حسین
دامنیي قومااندان	غ ، محمد یونس
دصحیي مامور	ص ، عزیزالله

د قندوز لوی حکومت

لوی حاکم	ع . ع جان محمد
دمالیي مدیر	ص محمد اکرم
قاضی	ف ملاعبدالواحد
امنیه قوماندان	غ ، عبدالغفار
دصحیي مامور	. . .

دپلخمری لوی حکومت :-

لوی حاکم	ع ، غ غلام علی
دمالیي مدیر	ص محمد ابراهیم
قاضی	ف ملا عبدالسلام
امنیه قوماندان	غ ، عبدالستار
دصحیي مامور	ص محمد کاظم

امور دوائر صدارت عظمی

پروژهٔ قانون تشکیلات ووظایف صدارت عظمی

ماده ۱ـ تشکیلات اساسی صدارت‌عظمی قرار ذیل است .

(۱) معاونین .
(۲) مدیریت قلم مخصوص .
(۳) دارالانشاء مجلس عالی وزرا.
(٤) مدیریت تحریرات.
(٥) مدیریت اوراق
(٦) مدیریت تدقیق وتدوین قوانین
(۷) مدیریت عارضین.
(۸) مدیریت محاسبه.
(۹) مدیریت مامورین.

ماده ۲ـ سایرشعبات مربوطهٔ صدارت عظمی‌ازین قراراست.

۱ـ ریاست عمومی تفتیش
۲ـ ریاست عمومی محاکمات.
٤ـ ریاست ضبط احوالات .
٤ـ ریاست المپیك.
٥ـ شعبه ارتباط مؤسسات امداد تخنیکی.
٦ـ شعبه سنترل یونیت

الف . هریك ازمعاونین ءمشاور ومددگار صدراعظم بوده در امور مودوعه آمر ومراقب تمام اجراآت اورگان حکومت بعداز صدراعظم می‌باشد .

ب ـ (معاونین صدارت)هدایات‌واوامررا که‌ازطرف صدراعظم بایشان محول میگردد بنام ونیابت صدراعظم بروفق قانون اجرا مینمایند .

ج . حق اصدار اوامررا (مطابق صلاحیتیکه از صدر اعظم حاصل مینمایند) بتمام شعبات مربؤط صدرات عظمی ووزارت خانه ها وریاست‌های مستقل دارا میباشد .

مادہ (۵) وظایف مدیریت قلم مخصوص ازین قرار است :
الف: اجرای مکاتیب رسمی مربوط به شخص صدراعظم اعم از خصوصی وعادی وامور شفرو پروتوکول .
ب: ترتیب وتقدیم معلوماتیکه شخص صدراعظم از شعبات مربوطه بکار داشته باشد.
ج: قیام ارتباط با مطبوعات بصورت مکمل ومرتب ودادن معلومات به صدراعظم از جمیع نشراتیکه مربوط به مملکت باشد .

مادۀ (٦) وظایف دارالانشاء مجلس عالی وزرا ازاین قرار است:
الف: درج تمام مذاکرات ومطالبیکه درمجلس عالی وزراء صورت میگیرد با تمام نظریات واظهارات وفیصله های مربوط به آنها دردفاتر مخصوصه .
ب- اطلاع وابلاغ تصاویب وفیصله های قطعی مجلس عالی وزراء بمراجع مربوطه .

مادۀ (۷) وظایف مدیریت تحریرات عبارت ازانجام کافۀ معاملات تحریری وهدایات واوامر صدراعظم وابلاغ آن بمراجع مربوطه بصورت رسمی .

مادۀ (۸) وظایف مدیریت تدقیق وتدوین قوانین ازین قراراست :
الف: تدقیق هرگونه مسائل حقوقی مربوط به امور صدارت عظمی واظهار نظریات راجع به آن .
ب: تدقیق پروژه های قوانین نظام نامه وتعلیمات نامه های که از طرف دوائر صدارت عظمی ویا وزارت خانه ها ویا ریاسات مستقل وسائردوائرحکومتی ترتیب میگردد از نقطۀ نظر پر نسیپهای حقوقی وسیاست حکومت .
تبصره: اگرپروژه های مذکور اصلاحات جزوی بکار داشته باشد ازطرف این شعبه اصلاح والابدوائر مربوطه با اظهار نظریات مسترد میشود .
ج: حتی الامکان تدقیق موضوعات قانونی واداری دول خارجه بغرض استفاده ازان.
د: انجام وظایف که ازطرف صدراعظم باین شعبه محول میگردد .

مادۀ(۹) مدیریت عارضین طبق تعلیمات نامه مخصوص به استماع عرایض وظیفه دار می باشد .

مادۀ (۱۰) وظایف مدیریت مامورین عبارتند از :
الف : اجرای معاملات حاضری تعیینات ،تبدیلات، ترفیعات ومجازات مامورین

ومستخدمین مربوط صدارت عظمی .
ب: تامین موازنه بست ها واجرای امور وتوزیع معاشات اجرت ها تخصیصات تداوی مکافات وسفر خرچهای مامورین ومستخدمین مربوط به‌صدارت عظمی.
ج: ترتیب وتنظیم سجل وسوانح کافهٔ مامورین ومستخدمین صدارت بروفق لایحه سجل وسوانح

مادهٔ (۱۱) وظایف مدیریت محاسبه ازین قرار است :

۱ـ تعقیب حسابهای نقدی شعبات صدارت عظمی تثبیت استحقاق اشخاص وتکمیل مراحل تادیهٔ آن جلوگیری از مصارف خلاف‌قانون ترتیب حساب پولهای پیشکی تحصیل بقایا ترتیب وارسال (حسابات جنسی تمام شعبات صدارت عظمی دراوقات معینه (مطابق قوانین ونظامات) بدیوان محاسبات وزارت مالیه .

۲ـ تهیه وترتیب حساب توزیع ومراقبت ازحسن استعمال مفروشات اثاثیه قرطاسیه ومحروقات صدارت عظمی وتمام شعبات آن وتقدیم حساب آن دراوقات معینه بمراجع مربوطه

۳ـ پیش بینی تهیه وتکمیل تمام مواد ارتزاقی موردضرورت صدارت عظمی و مراقبت ازپخت وساخت اطعمهٔ صدارت وترتیب حساب آن بصورت خصوصی و تجارتی .

۴ـ مراقبت ازکانتین صدارت وامورمربوطهٔ آن (بصورت خصوصی وتجارتی).

ماده(۱۲) وظایف مدیریت اوراق ازین قرار است .

الف. توزیع مکاتب وارده وصادره وفرامین وغیره اوراق مربوطه صدارت عظمی بمراجع متعلقه وحفظ تمام اوراق واسناد ودفاتر صدارت عظمی به نیکوترین صورت .
ب. اجرای دیگروظایف مخصوص شعبات مدیریت اوراق طبق لایحه تعیین وظایف آن.
ج. تکثیروتایپ تمام اوراق مکاتیب وفرامین مربوطه به صدارت عظمی .

ماده(۱۳) وظایف ریاست عمومی تفتیش عبارت است ازمراقبت وتفتیش امور اداری وحسابی دوائر دولتی بنام صدر اعظم .

ماده(۱۴) ریاست عمومی تفتیش متشکل است از ریاست اداری دیوان محاسبات شعبه تحریرات وشعبهٔ مخزن .

ماده(۱۵) وظایف ریاست تفتیش اداری عبارت است ازتفتیش وتعقیب مسائل اداری دولتی (مرکزوولایات) که‌طبق احکام قوانین موضوعه اداری صورت گرفته اندیانه ؟ .

تبصره طرز تفتیش ازطرف ریاست مذکور بروفق نظام نامه وتعلیمات نامه داخلی آن ریاست صورت میگیرد .

ماده (۱٦) وظایف وصلاحیت رئیس تفتیش اداری قرار ذیل است .

الف . انتخابات وتعیین مفتشین بروفق قانون .

ب. تنظیم سجل‌های سری ومخصوص مفتشین .

ج. ترتیب پروگرامهای سالیانه تفتیش وتعیین وتعقیب اجراآت وظایف ومساعی مفتشین .

د. اجرای اموریکه به تفتیش تدقیق وتحقیق آن ازطرف صدراعظم امر شود .

ه. تدقیق وتحلیل اوراق وراپورهائیکه ازطرف مفتشین میرسد اتخاذ تدابیر لازمه راجع به آنها وعرض مراتب آن بحضور صدر اعظم توسط رئیس عمومی .

و. تحقیقات ومطالعات دراطراف مسائل اصلاحات وصورت جریان عمومی امور تفتیش وارائه پیشنهادها راجع به آن بحضور صدر اعظم .

ز . تهیه تعلیماتنامه‌ها راجع به امور تحقیق وتفتیش .

ح . تحقیق و تنظیم مصارف عمومی مفتشین .

ط . عرض نتایج فعالیت مفتشین ذریعه یك راپورت سالیانه بحضور صدر اعظم توسط رئیس عمومی .

ماده (۱۷) وظایف دیوان محاسبات ازین قرار است .

الف تحقیق این امر که آیا امرداد وستد پولی برطبق قوانین و انتظامات موضوعه صورت گرفته است ویا نه ؟

ب - تحقیق در اطراف اینکه آیا تحقیق وتحصیل واردات بروفق قانون وایجاب بودجه صورت گرفته ویا نه ؟ وارسی در بارهٔ اسباب موجبه عدم تحصیل بقایای واردات .

ج تصدیق تادیات مصارف مربوط به بودجه وتحقیق دربارهٔ علل محسوب نشدن پیشکی وکریدیت های بقایا وحسابات زمان اداره

د . مراقبت وتفتیش حسابی راجع باجراآتیکه ازطرف محاسبین درمورد واردات ومصارف بودجه صورت میگیرد بااینکه درین اجراآت فصل ومواد بودجه مراعات شده ویا نه؟

تبصره . ملاحظه وتسجیل تادیات که ازطرف دوائر صورت میگیرد درحالیکه بیشتر از (۵۰۰۰۰) افغانی باشد از وظیفهٔ دیوان محاسبات میباشد .

نوت: فعالیت وصورت اجراآت دیوان محاسبات باساس احکام قانون محاسبات

عمومی و نظامنامهٔ داخلی آن ریاست صورت میگیرد .
ه . فیصلهٔ دیوان محاسبات درمورد قضاوت حسابی ومالی ماهیت اعلام محکمه رادا شته قطعی واجرا شده و قاطع است .

ماده (۱۸) ریاست عمومی محاکمات متشکل است از سه محکمهٔ ذیل
۱ ـ ریاست محکمهٔ ابتدائیه .
۲ ـ ریاست محکمهٔ استیناف (مرافعه) .
۳ ـ ریاست محکمهٔ تمیز .
تبصره . وظایف ریاست عمومی محاکمات منحیث عموم عبارت است از اجراآت اداری محاکم سه گانهٔ فوق .

ماده (۱۹) وظایف رئیس عمومی محاکمات که درعین زمان رئیس محکمهٔ تمیز نیز میباشد عبارت است ازمراقبت امور اداری و اجرای امور قضائی طبق قانون مربوطه .

ماده (۲۰) ریاست محکمهٔ ابتدائیه متشکل است ازیك نفر رئیس قاضی یکنفر مستنطق وبه قدر لزوم منشیها .

ماده (۲۱) وظایف هیئت قضات عبارت است ازاجراآت بروفق قانون محاکمات .

ماده (۲۲) وظایف مستنطق عبارت استاز .
الف: تحقیق دراطراف دوسیه های وارده از دوائر مربوطه را جع به مامور متهم وتثبیت لزوم وعدم لزوم محاکمه آن .
ب : ادامه وتوسعهٔ تحقیقات دراطراف دوسیههای وارده در صورت لزوم .
تبصره : هیئت قضات هم بعداز سپرده شدن دوسیه ازطرف مستنطق نظریهٔ خود را راجع به لزوم وعدم لزوم محاکمه مامور متهم اظهار میکنند .
نوت : مدعی العموم که ازطرف وزارتها وریاسات مستقل تعین شده به مقابل فیصله مستنطق به رئیس محکمه شکایت نموده می تواند فیصلهٔ شخص رئیس در آن مورد قاطع است .

مادهٔ (۲۳) محکمهٔ استیناف (مرافعه) متشکل است از یك نفر رئیس قاضی و بقدر لزوم منشی هاووظایف آن عبارت انداز .

الف : غور مجدد دراطراف فیصله های محکمه ابتدائیه .
ب : تحقیق وادامهٔ تدقیق دراطراف فیصله‌های سپرده شده درصورت مراجعهٔ و تکمیل اثبات جرم مامور متهم .
ج : اجرای کافهٔ امور متعلق بدعوی طبق قانون مربوطه .

مادهٔ (۲٤) محکمهٔ تمیز متشکل است ازیك رئیس قاضی و بقدر لزوم منشیها ووظایف آن عبارت اند از .

الف : غور دراطراف فیصله‌های محکمهٔ ابتدائیه ومرافعه بروفق ایجاب قانون .
ب : رد فیصله های ناقص یا نادرست به محکمهٔ مربوطه تا مجدداً برای استماع وفیصله دایر گردد .
ج : تثبیت این امر که تطبیق مادهٔ قانون بالای محکوم مطابق جرم بوده یا نه ؟

مادهٔ (۲٥) طرز فعالیت و صورت اجراآت ریاست ضبط احوالات مطابق نظامنامه وتعلیمات نامه داخلی آن صورت می گیرد .

مادهٔ (۲٦) ریاست المپیك متشکل است ازشعبات ذیل .

الف : فدراسیون سپورت‌های اجتماعی .
ب : فدراسیون سپورت های انفرادی .

مادهٔ (۲۷) فدراسیون سپورت‌های اجتماعی وانفرادی وظایف خودرا مطابق احکام تعلیمات نامه های داخلی انجام میدهد .

مادهٔ (۲۸) ریاست المپیك بصورت عمومی وظایف ذیل را انجام مید هد .

الف : ملاحظه وتدقیق اساسنامهٔ کلوپها وموسسات سپورتی که در داخل مملکت تشکیل می‌شوند واعطای اجازهٔ تاسیس برای آن‌ها در صورتیکه موافق احکام نظامنامهٔ داخلی ریاست المپیك باشد .
ب : وضع قواعد اساس سپورتی برای تربیهٔ جوانان وتوسعه انواع سپورتها .
ج . نمایندگی ازسپورت وسپورتمین‌های مملکت درخارج واقدام به نشرات سپورتی بغرض تربیه و انکشاف معلومات وروحیه سپورت در مملکت و واقف ساختن علاقه مندان سپورت بقواعد بین المللی سپورت .

ماده (۲۹) وظایف مدیریت ارتباط مؤسسات امداد تخنیکی ازین قرار است .

الف . تامین ارتباط حکومت باهیئت های امداد تخنیکی .

ب . حصول فهرست احتیاج دوائر دولتی ومؤسسات خصوصی و تفویض آن به هیئت های امداد تخنیکی پس از موافقهٔ صدر اعظم .
ج . اخذ معلومات راجع به سوانح متخصصین امداد تخنیکی که از مجرای ریاسات هیئت امداد تخنیکی اجازهٔ ورود به مملکت میخواهند وانتخاب اشخاصیکه ازان جمله برایشان باید اجازهٔ ورود داده شود . واشعار نتیجهٔ مفصل راجع به آن رئیس های هیئت امداد تخنیکی ووزارت خارجهٔ واداره مربوطه .
د . حصول نقل راپورت های متخصصین امداد تخنیکی باترجمه آنکه بدوائر مربوطه میسپارند وتحقیق ومراقبت اجراآت دوائر مربوطه راجع به آن و تقدیم نتیجه بحضور صدر اعظم .
ه . معرفی متخصصینیکه از طرف هیئت های امداد تخنیکی به افغانستان فرستاده میشوند بادارات مربوطه ومراقبت ازاجراآت و فعالیت متخصصین مذکور .
و . وقتاً فوقتاً حصول معلومات راجع به حاضری ومصروفیت متخصصین امداد تخنیکی از دوائر مربوطه و در صورت عدم پابندی شان در وظیفه اطلاع بروسای هیئت تخنیکی وهم اشعار کیفیت بخود شان توسط یادداشت ها و استفسار علت آن .
ز . انتقال تخصیصیه های مصارف اعضاء هیئت امداد تخنیکی بحساب هیئت در بانک بروفق موافقه ها های تحریری بین دولت وریاستهای مذکور ة
ط . ابلاغ نظریات دوایر مربوطه راجع به پروگرامهای امداد تخنیکی وارسال آن بریاست های امداد تخنیکی .

(ماده ۳۰) وظایف مدیریت سنترل یونیت ازین قرار است .
الف . جمع آوری پلانهای مرتبه وزارات وریاست های مستقله و ترتیب دادن پلانهای عمومی اصلاحی مملکت .
ب . اظهار نظر در مورد پلانهای مرتبه وزارتها توسط متخصصین مربوطه .
ج . جمع آوری وفهرست نمودن تمام پروژه ها وپلانها که در ساحهٔ مختلفه چه در سالهای ماقبل وچه بعدازین روی دست گرفته میشود .

ــ ریاست تفتیش اداری صدارت عظمی

برای تفتیش ووارسی امور اداری وحسابی دوائر مملکتی از تاریخ اول ثور ۱۳۳۳ ریاست عمومی تفتیش درمقام صدارت عظمی تأسیس گردید وظایف ریاست عمومی که به دوشق منقسم گردیده است بنام ریاست اداری وریاست دیوان محاسبات یاد شده که وظایف اداری وحسابی را بریاست های علیحده ازهم تفریق مینماید.

اجرا آت اداری.

۱ ـ ترتیب وتسوید پروژه های مفصل اصولنامهٔ تفتیش وتعلیما تنا مهٔ که برای مفتشین یك رهنمای مکمل طرز تفتیش بداخل چوکات وظیفهٔ اصلی دانسته میشود که پروژه‌های مذکور هنوز هم تحت دوران تدقیق وطی مراتب اصولی میباشد.

۲ ـ ترتیب یك تعداد جداول ودفاتر جدید یکه بهخوبترین طرز امور تفتیش اداری را بقید انتظام آورد ه وجهت تعمیم جداول ودفاترمذکور بدوائرتفتیش تمام وزارت خانه ها نمونه های آن ارسال گردیده است.

• ـ قرار های تحقیق که از طرف انجمن ریاست تفتیش اداری راجع به تفتیش های گذشته صادر شده است.

۲ ـ اوراق تفتیش شعبهٔ عارضین مقام صدرات عظمی بغرض تحقیق درانجمن ریاست تقدیم وبعداز غور ودقت قرار لازمه صادر وبمرجعش اطلاع گردید.

۲ ـ اوراق تفتیش شعبه اوراق مقام صدارت عظمی بغرض تحقیق درانجمن ریاست تقدیم وبعداز غور ودقت قرار لازمه صادر وبمرجعش اطلاع گردید.

۳ ـ اوراق تفتیش شعبات تحریرات صدارت عظمی بغرض تحقیق در انجمن ریاست تقدیم وبعداز غور ودقت قرار لازمه صادر وبمرجعش اطلاع گردید.

٤ ـ اوراق تفتیش شعبهٔ مامورین صدارت عظمی بغرض تحقیق در انجمن ریاست تقدیم وبعداز غورودقت قرار لازمه صادر و بمرجعش اطلاع گردید.

٥ ـ اوراق تفتیش شعبات اجرائیه وکنترول صدارت عظمی بغرض تحقیق درانجمن ریاست تقدیم وبعداز غور ودقت قرار لازمه صادر وبمرجعش اطلاع گردید.

٦ ـ اوراق تفتیش نسبتی عبدالاحد خان مدیر عمومی کنترول وزرین شاه مدیر زراعت به انجمن ریاست تقدیم و بعداز غور و دقت قرار لازمه صادر و بغرض دوران محاکمه بوزارت مالیه ابلاغ شد.

۷ ـ اوراق تفتیش شرکت ارزاق ولایت هرات جهت تحقیق به انجمن ریاست تقدیم وبغرض محاکمهٔ مامورین مسئول قرار لازمهٔ انجمن بمرجعش ابلاغ شد.

۸ ـ اوراق تفتیش شرکت ارزاق ولایت قندهار جهت تحقیق بانجمن ریاست تقدیم وبغرض محاکمهٔ مامورین مسئول قرار لازمهٔ انجمن بمرجعش ابلاغ شد.

۹ ـ اوراق تفتیش شرکت ارزاق ولایت فراه جهت تحقیق بانجمن ریاست تقدیم وبغرض محاکمهٔ مامورین مسئول قرار لازمهٔ انجمن بمرجعش ابلاغ شد.

۱۰ ـ اوراق تفتیش شعبهٔ تعاونی بلدیهٔ هرات جهت تحقیق بانجمن ریاست تقدیم وبغرض محاکمهٔ مامورین مسئول قرار لازمهٔ انجمن بمرجعش ابلاغ شد.

۱۱ اوراق تفتیش مدیریت هوتلها جهت تحقیق با نجمن ریاست تقدیم و بغرض محاکمهٔ مامورین مسئول قرارلازمهٔ انجمن بمرجعش ابلاغ شد .

۱۲ـ اوراق تفتیش زمینهای ورثهٔ خواجه عطامحمد جهت تحقیق با نجمن ریاست وچون اینها را بطور نا جایز غصب کرده بود مامورین مسئول قرار فیصله انجمن بمرجعش ابلاغ شد.

۱۳ـ اوراق تفتیش اضافه جریبی زمینهای ملك نور محمد جهت تحقیق به انجمن ریاست وبغرض گرفتن تفاوت قیمت بمرجعش ابلاغ شد .

ـ تفتیشهای ئیکه توسط هیئتهای ریاست تفتیش اداری درظرف سال بعمل آمده است :

۱ـ معطلی سامان حجاری ونجاری هوتل کابل تحت تفتیش قرار گرفته به اساس آن بوزارت فوائد عامه هدایت لازمه صادرشد .

۲ـ مغازه های نمبر ۱۱ و ۱۲ کوپراتیف مامورین « » « گرفته و بغرض تعین تفاوت های حسابی بریاست دیوان محاسبات سپرده شد .

۳ـ بریاست ع صالح محمد رئیس گروپ سوم جهت حل وفصل قضا یای ذات البینی باشندگان حکومات کلان دایزنگی وارزگان یك هیئت اعزام گردید که هیئت مذکور نتیجهٔ تفتیش قضایای مذکور راکه بطور اطمینان بخش انجام شده بود بریاست تفتیش تقدیم وبعداز غور مقامات صلاحیت دار جهت تطبیق بوزارت داخله ارسال شد .

٤ـ بریاست ع محمد کریم رئیس گروپ چهارم جهت تفتیش و وارسی امور ۱۳ ساله نا قلین ولایات شمال یك هیئت بدانصوب اعزام گردید که یك حصه کارمذکور را تکمیل وبرای انجام مسائل باقیمانده کارهای مذکور تشبثات هیئت جریان دارد وکارهای انجام شده با مر والاحضرت صدراعظم صاحب به هیئت تحقیق سپرده شد.

٥ـ ع عبدالسلام رئیس گروپ اول حسب معمول درجلسهٔ سالانه هیئت نظار ریاست به انحصارات دولتی اشتراك نموده وبعدازختم جلسات مذکور بریاست مراجعت نمودند

٦ـ ص فتح محمدخان مفتش درجملهٔ هیئت وارسی امورشرکت برق شامل گردیده وتاهنوز بوظیفهٔ مذکور مصروف است .

۷ـ بریاست ع عبدالسلام رئیس گروپ اول جهت وارسی امورحکومت کوهدامن یك هیئت بتاریخ ۱۷ عقرب اعزام وبتاریخ ۳۰ قوس با نتایج تفتیش مراجعت نموده اوراق مذکور بعداز ملاحظه مقامات رفیعه درانجمن تحقیق ریاست تفتیش اداری تحت تحقیق قرار یافته ازصورت جریان تفتیش حسن اجراآت مامورین حکومت کوهدامن رضائیت حضور والاحضرت صدراعظم صاحب بمراجع مربوطه اعلام گردید.

۸ـ بریاست ص محمد انور رئیس کمیسیون ب گروپ اول جهت وارسی امور حکومت ده سبز یك هیئت بتاریخ ۱۷ عقرب اعزام وبتاریخ ۳۰ قوس با نتایج تفتیش مراجعت نموده

واوراق مذکور بعداز ملاحظه مقامات رفیعه درانجمن ریاست تفتیش اداری تحت تحقیق قرار گرفته وبرای جریان مراتب اصولی نظریهٔ انجمن بمراجع مربوط ابلاغ شد.

۹- بریاست ع محمدصدیق معاون ریاست تفتیش اداری جهت وارسی کار هیئت های هفتگانه توزیع تذکره حکومت کلان دایزنگی یك هیئت که اعضای آن از وزارت دفاع ملی وولایت کابل تعین شده بود اعزام وبعد ازوارسی لازمه با نتایج تفتیش برگشته اوراق ونظریات هیئت مذکور جهت اجراآت مقتضیه بوزارت داخله گسیل شد

(مدیریت تدقیق و تدوین قوانین)

در تشکیلات سال ۱۳۳۳ صدارت عظمی یك شعبهٔ مؤثر ومهمی بوجود آمد که نظیر آن درسنوات گذشته ودر دوران سابق وجود نداشت.

شبهه نیست که واضع حقیقی واصلی قانون پارلمان میباشدوقوه اجرائیه پیشنهادات خود را نظر به مقتضیات زمان ومکان ودساتیر قانون بصورت یك پروژه به آن مرجع تقدیم میدارد چون یگانه عامل نظم ونسق درجامعه قوانین مجریه ومرعیه آن میباشد بناءً قوه اجرائیه درتدوین قوانین مرعیهٔ خویش خیلی دقیقانه ومحتاطانه حرکت نموده وبه اشخاص متبحر وماهر این رشته علم نیز موقع میدهند تاقوانین متدونه را ازنگاه علمی آن تدقیق ونقایص وارده رادقیقانه مرتفع وبعدآنرا بهمرجع حقیقی آن که پارلمان است تقدیم میدارند.

به همین نسبت است که اگر ما به تشکیلات تدوین قوانین ممالك خارجه نظری بیندازیم دیده میشود که برعلاوه پارلمان شعبات تدقیق قوانین و تدوین قوانین نیز وجود داشته و در ساحه احداث قوانین رول بارزی را بازی مینمایند. چون دنیای امروزه بطرف تکامل و ارتقاء روان است اختراعات و پیشرفت در امور اجتماعی و ساینس بعضی و جنبه های جدیدی را به عالمیان واهل یك جمعت بار می آورد نا گزیر جوامع بشری هم دساتیری جهت سلامت ماندن این امور وضع نموده واز هرج ومرج جلو گیری مینمایند. مملکت عزیز ما که دنیای سریع السیر ترقی را دنبال مینماید احتیاج بهوضع دساتیر در رشته های جدید التاسیس احساس میکنند. بناءً لازم دیده شد تامدیریت تدقیق وتدوین قوانین رابه رجود آورده وتوسط این تشکیل درآیندهٔ قریب بتواند قوانین مرعیه را اصلاح وقوانین جدید را تدوین و بمقام ومرجع حقیقی آن بسپارد.

این شعبه در اوائل ماه ثور سال ۱۳۳۳ تاسیس واز توجه و علاقهٔ خاصیکه والاحضرت صدراعظم بهاین شعبه مبذول فرموده اند بسرعت تام به خط السیر تکامل

خویش پویان است چنانچه فعلا بزرگترین هدف این شعبه بدست آوردن وجمع آوری لوائح قانونی ممالک اسلامي وسائر ممالک مترقي گیتیست تا الحال این شعبهٔ کوچک موفق شدتا لست قوانین ممالک اسلامي را از قبیل دولت — مصر — عراق — سوریه — ایران — وغیره ممالک مترقي گیتي از قبیل انگلستان — امریکا — فرانسه — سویس — هند — وغیره را مطالبه و بعد از مطالعه لستهای مذکور کتب مؤثر ومفید قانوني آنرا انتخاب و منظوری والاحضرت صدر اعظم را جهت خریداری کتب اخذ نموده والبته در ضمن این شعبه لست کتب قانوني ممالک دیگر را نیز دستیاب و کتب مفید وقابل استفاده آنرا پس از منظوری والاحضرت خریداری مینماید. در ضمن تشکیلات این شعبه پارهٔ وظایف این شعبه را بمطالعهٔ خوانندگان عزیز ما گذاشته و سپس شمهٔ از فعالیت چند ماهه آن را بصورت اجمال ومختصر تحریر میداریم .

۱ — تدقیق هرگونه مسائل حقوقي مربوط به امور صدارت عظمی و اظهار نظریات راجع به آن .

۲ — تدقیق پروژه های قوانین نظامنامه ها و تعلیماتنامه هائیکه از طرف دوائر صدارت عظمی ویاوزارت خانه‌ها و ریاستهای مستقل و سائر دوائر حکومتی ترتیب میگردد از نقطهٔ نظر پرنسیپهای حقوقی وسیاست حکومت .

تبصره . اگــر پــروژه های مذکور اصلاحات جزئی به کار داشته باشد ازطرف این‌شعبه اجرا والا بدوائر مربوطه بااظهار نظریات مسترد میشود .

۳) حتی‌الامکان تدقیق موضوعات قانوني‌واداری دول‌خارجه به‌غرض استفاده‌ازان

٤) انجام وظائفیکه ازطرف صدر اعظم به‌این شعبه‌محول میگردد.

پس از اخذ این خطوط درشت که وظائف عمده این مدیریت را روشن میساخت مدیریت قوانین از بدوتاسیس خویش‌حتي الوسع کوشید تا آن قوانین حقیقی ومعتبر راکه‌تحت‌الشاع پرزه های ناقص وفرامین موقتی قرار گرفته بودند دوباره احیاء و به صحنه تطبیق واجراء قرار دهد .

این شعبه میکوشد تا نواقص قانونی را دریافت ور اجع به تعدیل واصلاح آن اقدامات موثری را اتخاذ نمــایـد قسمیکه قبلا خاطر نشان شد شعبه تدقیق وتدوین وقوانین‌هنوزدرمراحل ابتدائی خودبوده بناءً تشکیلات آنهم فعلا خیلی‌کوچک‌ومحض جهت اکمال‌وسائل این‌شعبه کافي‌شمرده خواهدشدکه اعضای موجوده آن عبارت انداز

۱) فقیر بنی (الفي) لیسانسه حقوق مقایسوی بحیث مدیر کفالت (٤).

۲) محمدانور (واحدی) لیسانسه حقوق بکفالت رتبه (٦).

۳) حامد(سلجوقي) ليسانسه حقوق عضو بكفالت رتبه(٦).

فعلاً هدف اعضای فوق تاسیس و به کار انداختن مرام فوق بوده وامیدواریم بعداز اکمال تمام ضروریات این شعبه تشکیلات آنرا وسعت داده واز نظریات نیك منورین وجوانان تعلیم یافته واشخاص باتدبیر این خاك استفادهٔ شایانی نموده وقوانین مملکت را به پایه ارتقاء آن سوق دهیم این شعبه باوجودیکه شدیداً مصروف تکامل ومساعد ساختن زمینه فعالیت آیندهٔ خودمیباشد بازهم تاحد اخیر نگذاشته که قوانین متعدو نه از تفتیش وتدقیق خارج مانده ویاسرسری عبور نماید.

قوانینیکه ازاول جوزا الی پانزده قوس دربن اداره ترتیب وتدقیق واصلاح گردیده ذیلاً نامبرده میشـــود

۱) اصولنامه محاکمات مامورین ملکیه

۲) مؤیدات محاکموی مامورین ملکیه

۳) اساسنامه انجمن جریده نگاران

٤) اساسنامه پښتو ټولنه

٥) اساسنامه کوپراتیف زراعتی

٦) ضمیمهٔ اصولنامهٔ محاکمات عسکری

۷) اصولنامهٔ جزای عسکری

۸) اخذمحصولات ذریعه قونسگری ها

۹) اصولنامهٔ مرستون

۱۰) اساسنامهٔ موسسهٔ سهامی طباعتی

۱۱) مقررات راجع به تدویر وتاسیس سینماها

۱۲ مقررات راجع به نشر بولتن سفارت خانه ها دول خارجه

۱۳) مقررات راجع به اخبار واعلانات پروگرام موسیقی رادیو

۱٤) اساسنامهٔ بانك زراعتی وصنایع دستی .

۱۵ جمله فرامین لـوائـح پـروژه ها وغیره دساتیریـکه در شعبات مختلفـه مملـکتی مرعی بوده از طرف این شعبه جمع آوری وتحت تصنیف و ترتیب قرار گرفت وعدهٔ که قابل استفاده باشد البته به آن اعتبارقانونی داده خواهدشدوعده ایکه بیمورد وخلاف دساتیر قانونی و مقتضیات زمان باشد البته نسخ قرار رداده خواهدشد .

مدیریت قوانین برعلاوهٔ فعالیت فوق که بصورت خلاصه ذکراست به ترجمهٔ قوانین ممالك مختلفه اقدام ورزید تابتواند درآینده قریب زمینه مساعدی راجهت تدوین قوانین مملکت عزیز بمیان آورده. مدیریت قوانین با اکثر موسسات وسفارتهای افغانی در مملکت خارجه به تماس آمده وبمحض گرفتن یك نتیجه از آن اقدامات فعالیت

موثری را در رشته تدقیق وتدوین بجا آورد نبست
با اینکه ریاست محاسبات جدید التشکیل بوده اجراآتیکه در دورهٔ هشت ماه بعمل آمده ذیلاً توضیح میگردد .

۱ـ حواله هائیکه علاوه ازپنجاهزار افغانی چهآونسروچه قطعی بوده وویزهٔ آن بریاست دیوان محاسبات متعلق است بعداز غورو تدقیق ویزه شده . ۴۲۲ قطعه

۲ـ قرارداد هائیکه ویزهٔ آن متعلق بریاست دیوان محاسبات بوده واز وزارت خانه ها ودوائرمستقل بغرض ویزه واصلوبعدازغور وتدقیق ویزه شده . ۱۱ـ قطعه

۳ـ حسابات موعدی که از مراجع مربوطه جهت تدقیق وغور واصل گردیده قسمتی ازان تدقیق ، اعتراضات مذکور بمرجعش مخابره و قسمتی آن تحت تدقیق وعلم آوری میبا شد .

۴ـ تخصیصاتیکه از وزارت مالیه و اصل وازگروپهای مربوطه بعد غوراجراآت لازمه گردیده . ۸۲۶ ـ قطعه

۵ـ مکاتیب صادره که بوزارت خانه ها ودوائر صادر گردیده . ۳۱۷۱ «

۶ـ هیئت هائیکه از ماموریں موجودهٔ ریاست دیوان محاسبات بغرض تفتیش وتدقیض بدوائر اعزام شده اند .

۱ـ برای تفتیش امور خریداری غلهٔ حکومتی ده سبز .

۲ـ « « « « بگرامی .

۳ـ « ملاحظه وتعین قیمت خانه ، سرای ، دکاکین ، و غیره که تحت نقشهٔ تخریب بلدیه آمده .

۴ـ برای تدقیق فقرهٔ باقیداری خزانه دار ریاست قبایل .

۵ـ « تفتیش امور تحویلخانه ها و مدیریت لوازم وزارت معارف .

۶ـ « رهنمائی امور عینیات و ملاحظهٔ امور حسابی تماماً وزارت خانه ها ودوائر مستقل .

۷ـ فقراتیکه جهت غور و تدقیق واصدار فیصلهٔ مالی بریاست دیوان محاسبات واصلگردیده بعداز غور وتدقیق از انجمن ریاست فیصلهٔ مالی صادر و بمقامصدارت تقدیم گردیده ویا تقدیم میشود .

الف : فقراتیکه ذریعهٔ مفتشین خود ریاست دیوان محاسبات راجع به نواقص امور تحویلخانه ها ولوازم وزارت معارف بعمل آمده . ۵ ـ فقره

ب :ـ معاملهٔ قرارداد خشت وچونهٔ مدیریت نمکسار اندخوی ۱ـ فقره

ج:ـ تفتیش دوائر مرکز ومحلات مستوفیت ولایت قطغن . ۱ـ فقره

د :ـ فقره مصارف پولهای پوند. کلدار . افغانی.ورزشکاران افغانی ۱ـ فقره

ه :- فقره عرض نورمحمد قراردادیخشتوچونه شرکتپخته شمالی ۱- فقره
و :- فقره باقیداری بازمحمد خان خزانه دار ۱- »
ز :- » تفتیش امور خریداری غله حکومتی بگرامی ۱- »
ح :- » » » » » » ده سبز ۱- »
ط :- » باقیداری بیرسنگه هندو ۱- »
ی :- تفتیش امور دوره اول ریاست بناروالی بداخل (۳۶)دوسیهحاوی ۳۶- »
۴۹-فقره

فقراتیکه درانجمن ریاست تحت دوران وفیصله است .

الف.- فقره عرض یك عده حجاج افغانی ۱- فقره
ب :- » تفتیش دیپوی تعاونی ۱- »
ج .- » قرار داد محمد انور ۱- »
د :- » حریق گدام پخته بلخ مزار شریف ۱- »
ه :- » کمبود سنگهای وزنی مغازه ۱۲ کوپراتیف ۱- »
و :- » تفتیش مدیریتصنایع محبس ۱- »
ز :- » تفتیش بازدید امور ریاست پوهنتون ۱- »
ح :- » » » وزارت فواید عامه ۱- »
ط :- » » » » اقتصاد ملی ۱- »
ی :- » » » » خارجه ۱- »
ك :- » » » ریاست صکوك ۱- »
ل :- » » » ضرابخانه ۱- »
فقرهٔ باقیداری غلاممحمد کاتب نمكسار ۱- »
ن :- » وبازدید امور وزارتمعارف ۱- »

جمله ۱۴-فقره
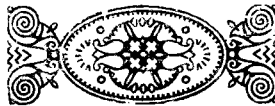
امور ریاست المپیک

ریاست المپیک افغانی قرار سالهای گذشته ازروی اختیارات وتوان بودجهٔ محدودخود تااندازهٔکه توانسته درامور ورزش و تقویه تیمها وتربیه جسمانی جوانان مملکت زحمت کشیده است.

در سال ۱۳۳۳ ریاست المپیک با بیشتر کمیته های المپیک دنیا در تماس بوده وتاحالا (۷۶) کمیته های المپیک دنیاکه ازروی حروف الف بااول‌آن المپیک خود افغانستان و اخیر آن المپیک یوگوسلاویا میبا شد وبا ریاست المپیک افغانی همیشه داخل مکاتبه میباشند والمپیک افغانی را به رسمیت شناخته‌اند.

در برج ثورسال موجوده بتاریخ اول‌میکه مصادف به ۱۱ماه‌ثورمیشود مسابقات‌دوم ممالک شرقی درمانیلا مرکزفلپین صورت گرفت که‌ریاست المپیک افغانی هم‌تیم فتبال با یك نفروزن بردار یك نفرنیزه انداز افغانی راکه‌جمعاً ۱۸ نفرمیشوند بریاست‌بناغلی محمد فاروق سراج‌که ازجملهٔ سابقه‌دارترین ورزشکاران مملکت است بغرض اشتراك به‌فلپین فرستاد در مسابقات آسیائی تقریباً که‌تمام ممالک شرقی شرکت نموده بودند‌درنتیجه بریالی وزن‌بردارافغانی دروزن سنگین دومین‌پهلوان (شرقی) آماتور شرقی‌شناخته‌شد همچنین درفتبال تیم‌افغانستان درجه هشتم‌را به‌شرق حائز گردیدو نیزه اندازافغانی‌درجه‌ششم رابه شرق نائل شد درمجالس رؤسای المپیک ممالك شرقی ازطرف بناغلی محمدفاروق سراج رئیس‌ریاست افغانی به المپیک سوم شرقیها که به توکیومرکز ژاپون صورت میگیرد پیشنهادشد که بازی هاکی‌هم درجملهٔ بازی های شرقی داخل‌شود وپیشنهاد رئیس‌افغانی ازطرف تمام ممالك شرقی پذیرفته شده .

درجشن استقلال امسال ازطرف المپیك افغانی‌تیم‌های ورزشی فتبال وهاکی هند دعوت‌شده که‌تمام ترتیب بود وباش وغیره مهمانداری و مسابقات آنها ازطرف المپیك عملی گردیده و امسال عموم پروگرام نمایشات ورزشی جشن بصورت خیلی صحیح‌ومنظم ازطرف‌المپیك عملی‌اجراء شده که‌مورد پسندعام واقع‌گردیده واز طرف ریاست بنار و الــی کابل مکتوبهای اظهار امتنان وتشکر از حسن ترتیب عموم نمایشات جشن استقلال امسال علاوه ازمسابقات فتبال و هاکی باتیم های مملکت دوست ما هندوستان مسابقات ووالی‌بال باسفارت شوروی‌وسافت بال باامریکائیهای مقیم‌افغانستان ومسابقات بزرگ پهلوانی‌هم ازطرف المپیك در روزهای‌جشن استقلال ترتیب داده شد ـ ترتیب نمائشات سپورتی در روز های جشن هم قرار سالهای گذشته بدوش ریاست المپیك بود که ازحسن انتظام آن مکتوبهای رسمی ازریاست قبایل

مبنی بر امتنان از حسن ترتیب جشن پښتونستان مذکور بریاست المپیك رسیده است
امسال مسابقهٔ بزرگ بزکشی که در آن ولایت مزار و میمنه یك طرف و قطغن و بدخشان
از جانب دیگر به تقریب جشن تولدی اعلیحضرت همایونی عملی شد تمام ترتیب مسابقات
وغیرهٔ آن ازطرق المپیك گرفته شد که یك تعداد زیاد فوتو گرافهای امریکائی ودیگر
خارجی‌ها برای اخذ فوتو در آن حصه گرفته بودند ودر نتیجه امسال تیم مزار شریف
بیرق قهرمانی را از تیم قطغن گرفت .
امسال یك تورنمنت قهرمانی شطرنج نیز ازطـرف المپیك در صالون هوتل کابل
اجراء شد که به نفر قهرمان انعامات لازمه داده شده است دراثر دعوت نامه ایکه
ازطرف کمیته المپیك روسیه شوروی برای یك تیم فتبال افغانی در ماه سنبله رسیده بود
که به نسبت نزدیکی جشن استقلال وگرفتاری تیمهاي فتبال ما به مسابقات جشن از طرف
بناغلی سراج به‌عنوان رئیس المپیك شوروی تیلگرافی ومکتوبی عفوخواسته‌شد وموکول
به وقت دیگر گردید دراثر یك دعوت نامهٔ آل اندیا فزیکل ایجوکیشن کنفرانس کلکته
وحکومت دوست ما هندوستان ترتیب سفر یك تیم والیبال افغانی به دعوت هند بریاست
بناغلی سراج گـرفته‌شد که بتاریخ ٢٤ قوس هیئت افغانی طرف هند عزیمت نـموده .
و بعد از اجرای مسابقات دوستانه درتمام هند که ازده مسابقه (٩) آنرا تیم کـابل
غالب ودریکی آن تیم هند غالب شد و نمایش دادن فلمهای رنگه بزکشی که مورد دلچسپی
هندیها واقع گردید و پذیرائی ها و مهمان نوازی های بی‌سابقه که ازطرف تمام موسسات
ورزشی وجوانان هند دیده شد بتاریخ ٢٩ جدی هیئت ازهند عودت نمودند بتاریخ ١٨ دلو
امسال ترتیب یك تورنمت قهرمانی پنگ پونگ قرار سالهای گـذشته ازطرف المپیك
گرفته شده که دراین مسابقات بسا ازخارجی های مقیم کابل واعضای محترم سفارتخانها
نیز اشتراك نموده اند. امسال ریاست المپیك در نظر دارد که پس از ملاحظه ومطالعه
تشکیلات موسسات المپیك فرانسه انگلستان ــ مصر ــ ترکیه ــ هندوستان ــ پاکستان ــ وایران
عنقریب قرار امریه مقام صدارت تشکیلی جدید کمیته المپیك افغانی رارویکار آورد
دعوتنامهای که بریاست المپیك امسال رسیده دعوت اشتراك ورزشکاران افغانی است
به المپیای مندشهای زمستانی المپیك ١٩٥٦ که به ایطالیا عملی می‌شود دعوتنامهٔ اشتراك
افغانستان به المپیك بین‌المللی ملبورن (استرالیا) دعوتنامهٔ اشتراك افغانستان به نمائشات
ورزشی بین‌المللی شهر لندن وایطالیا دعوتنامهٔ اشتراك تیم هاکی افغانی به مسابقات
کراچی دعوتنامهٔ اشتراك تیم‌ها کی افغانی به مسابقات‌ها کی بهوپال هند .

اجراآتیکه محکمهٔ عالی تمیز از اول ١٣٣٣ الی ٢٥ جدی نموده قرارذیل است :ــ

الف. فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض تمیزخواهی واصل گشته (٣٧) فقره
ب.ــ فقراتیکه فیصله نشده تحت اجرا است (١٦) فقره
ج.ــ فقراتیکه فیصله‌شده (٢١) فقره

امور وزارت خارجه

در تشکیل جدید سال ۱۳۳۳ وزارت امور خارجه مدیریت عمومی اوراق بنام مدیریت عمومی آرشیف گرفته شده است . چون کارا ندیکاتور و پاکنویس از شعبات درا ثر این تشکیل بر داشته شده یك شعبهٔ جدید نظر به تشکیل سابق بنام شعبهٔ تبیض در تشکیل جدید مدیریت عمومی آرشیف گنجانیده شده است .

مدیریت عمومی آرشیف بکارخود شروع نموده سوابق گذشته تقریباً هشت سالهٔ شعبات راکه باقی مانده بود جمع آوری و بکار طبقه بندی و ترتیب لایحه های شعبات مربوطه اقدام نموده است .

شعبه دوم سیاسی

درجریان سال ۱۳۳۳ اموریکه توسط مدیریت دوم سیاسی وزارت امور خارجه انجام گردیده است قرار ذیل اند .

۱ـ موافقت دولتین افغان والمان غربی راجع به روابط سیاسی وتاسیس وزارت مختاری وتبادل نما یندگان بدرجهٔ وزیر مختارکه بتاریخ ۲۰ ـ اسد ۱۳۳۳ مطابق ۱۲ اگست ۱۹۵٤ درین باره یاد داشت ها از لندن مبادله وهمانروز موضوع درجراید مملکتین شایع ومتعاقباً وزیر مختار دولت المان غربی آقای (فرانز گویرنگ) هم بکابل وارد واعتماد نامهٔ خودرا بحضور اعلیحضرت همایونی تقدیم نمودند .

۱ـ موافقت دولتین افغان ویوگوسلاوی راجع به قیام روابط سیاسی و معرفی سفارتکبری دولتین متمینهٔ انقره بصفت وزیرمختار بدربارحکومتین وعقد معاهده بین ع،ج،س،اسدالله سراج وجلالتماب سفیر کبیر یوگوسلاوی درسالون سفارتکبری افغانی درانقره که تاریخ انعقاد پیمان مذکور وفوتوهای مراسم تشریفانی آن در جراید مرکز انتشار یافت .

۳ـ موافقت دولتین افغان وچین راجع به قیام روابط سیاسی تاسیس سفارتکبری دولتین به پای تخت دو لتین در آیندهٔ قریب که موضوع بتاریخ پنجشبه ۲۹ جدی ۱۳۳۳ مطابق ۲۰ جنوری ۱۹۵۵ درمنابع نشریاتی هر دوممملکت شایع و موضوع به اطلاع رسانیده شده .

اجراآت ریاست تشریفات در سال ۱۳۳۳ •

۱ـ عالیقدر جلالتماب سردار عبدالحسین عزیز بحیث سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در دهلی جدید تعین ومقرر گردیده وبتاریخ ۱۷ حمل ۱۳۳۳ـ اعتماد نامهٔ خویش را به رئیس جمهور هند تقدیم نمودند .

۲- عالیقدر جلالتماب سردار نجیب‌الله بحیث سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در لندن تعین ومقرر گردیده و اعتماد نامهٔ خویش را بپهمان تاریخ به ملکهٔ انگلستان تقدیم فرمودند .

۳- عالیقدر جلالتماب عبدالهادی داوی بحیث اولین وزیر مختار افغانی در جوگکارتا مقرر و اگر یمان شان بتاریخ ۲-۲-۳۳ مواصلت نمود .

٤- عالیقدر جلالتماب سردار اعلی محمد نوروز به حیث سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در حجاز تعین و مقرر گردیده و اعتماد نامهٔ خویش را بتاریخ ۳۱ جوزای ۱۳۳۳ به حضور اعلیحضرت ملك سعود پادشاه عربستان سعودی تقدیم نمود .

٥- جلالتماب فرانسو ابریا سفیر کبیر دولت جمهوری فرانسه بعوض جلالتماب میشل بریال تعین ومقرر گردیده و بتاریخ ۳ سرطان ۱۳۳۳ وارد کابل شده و اعتماد نامهٔ خودرا به حضور اعلیحضرت همایونی به تاریخ ۱۲ سرطان قبل از ظهر تقدیم نمودند .

٦- جلالتماب محمود صلاحی سفیر کبیر دولت شاهنشاهی ایران عوض جلالتماب عبدالحسین مسعود انصاری تعین ومقرر گردیده وبتاریخ ٦ سرطان وارد کابل و اعتماد نامهٔ خویش را در ۱۵ سرطان ۳۳۳ ساعت یازده و نیم بجه قبل از ظهر بحضور اعلیحضرت شهریاری تقدیم نمودند .

۷- ع‌ص عبدالروف ناصر ضیائی اولین جنرال قونسل افغانی در بمبئی به عوض عالیقدر غلام احمد خان نوید تعین و مقرر شدند .

۸- ع غلام احمد نوید قونسل افغانی در بمبئی بصفت جنرال قونسل افغانی در مشهد عوض آقای ع محمد قسیم خان نعیم مقرر گردیدند .

۹- جلالتماب لوانگ بدرو ردی اولین وزیر مختار تایلیند بدربار کابل بتاریخ ۱۹ سرطان وارد کابل گردیده و در اول اسد بساعت ۱۱ بجه قبل از ظهر اعتماد نامهٔ خویش را بحضور مبارك اعلیحضرت همایونی تقدیم نمود .

۱۰- عالیقدر غلام حسن صافی بحیث قونسل افغانی درپشاور تعین ومقرر گردیدند

۱۱- عالیقدر جلالتماب عبدالحمید عزیز معین سیاسی وزارت امور خارجه بحیث نمایندهٔ دائمی افغانستان در سازمان ملل متحده تعین و مقرر شدند .

۱۲- ع‌ج سردار اعلی محمد عمر فرقه مشر اول سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در پاریس بحیث سفیر کبیر افغانی در طهران مقرر گردیدند .

۱۳- نسبت فوت جلالتماب اندری ویشنسکی معاون وزارت امور خارجهٔ رئیس هیئت دولت اتحادیه جماهیر شوروی تلگرام تعزیت بتاریخ ۳ - ۹ - ۱۳۳۳ از حضور

ع ج ل ع والاحضرت وزیر امور خارجیه ومعاون صدارت عظمی بعنوان جلالتماب مولوتوف وزیر امور خارجیه دولت مزبور مخابره گردیده .

۱۴ نسبت فوت والاحضرت شاهپور علیرضا پهلوی برادر اعلیحضرت شاهنشاه ایران تلگرام تعزیت از حضور مبارك اعلیحضرت همایونی بعنوان اعلیحضرت شاه ایران مخابره گردیدو ونیز از حضور ع ج ل ع والاحضرت افخم صدراعظم صاحب نامهٔ مبنی بر اظهار همدردی وتسلیت به جلالتماب سفیر کبیر ایران در کابل فرستاده شده و علاوتاً در مجلس فاتحه خوانیکه بتاریخ ۱۲ عقرب ۱۳۳۳ بسفارتکبری ایران منعقد گردیده بود والاحضرت اشرف ل ا نشان سردار شاه ولیخان و ع ج س ا علی محمد معاون صدارت عظمی تشریف فرما شده ونیز مامورین دولتی افغانستان از درجهٔ معین الی مدیر عمومی اشتراك فرموده اند .

۱۵- جلالتماب الفود ونوچو وزیر مختار ایطالیه بتاریخ ۳۰ قوس وارد کابل گردیده وبتاریخ ۲۱ جدی ساعت ۱۱ بجه قبل از ظهر اگریمان خویش را بحضور مبارك اعلیحضرت همایونی تقدیم نموده .

۱۶- جلالتماب فرانس کویرنگك اولین وزیر مختار آلمان ۲ جدی وارد کابل گردیده وبتاریخ ۲۱ جدی ساعت ۱۱ بجه و ٤۱ دقیقه قبل از ظهر اعتماد نامهٔ خویش را به حضور اعلیحضرت همایونی تقدیم نمود .

۱۷- بتاریخ ۲۰ جدی ساعت ۱۰ قبل از ظهور مسز و مستر لارد نماینده امریکا در کمیته حقوق بشر وکمیته اجتماعی و فرهنگی و بشری ملل متحده وارد کابل گردیده و بتاریخ ۲۲ جدی ساعت ده بجه قبل از ظهر دوباره عودت ودر زمان توقف شان مهمان حکومت متبوعه بوده اند .

۱۸- جلالتماب جنرال ابراهیم راوی بحیث وزیر مختار دولت عراق درکابل تعین و مقرر گردیده است گرچه تقرر مشارالیه در سال ۱۳۳۲ در سالنامه شایع گردیده است اما آمدن شان بطرف کابل به‌علتی از جانب دولت متبوعه اش بتعویق افتاده و عوض آن شخص دیگری را معرفی نموده بود. لیکن باز حکومت عراق اگریمان جنرال موصوف رادوباره تقاضا نمود واز حضور اعلیحضرت همایونی دوباره قبول شد . خلص سوانح آن در صفحهٔ سال نامه ۱۳۳۲ درج است .

۱- مختصر سوانح جلالتماب فرانسوا بریاد سفیر کبیر دولت جمهوری فرانسه درکابل .

جلالتماب موصوف بتاریخ ۲۰ مارچ ۱۹۰۲ تولد یافته ودراثر گذشتاندن کانکور بزرگ ۱۹۲۹ به کار ردیلوماتیك شامل شده اند. جلا[illegible] شان وظایف متعدد و مختلفهٔ سیاسی را در وارسوی (Varsavie) دوبلیـــن ([illegible]) وشنگتن

فوتوی عقد قرار داد دوستی افغانستان ودولت یوگوسلاو یا که
درسال ۱۳۳۳ بین بناغلی اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی وجلالتماب
سفیردولت یوگوسلاویا درعمارت سفارت افغانی به ۱۰ فقره
امضاء گردیده

ریود ژنیرو(Rio de Yaneiro) انجام داده وپوست قونسلگری را در بوستون وجنرال قونسلگری رادرشیکاگو (cikago)در اتازونی گذشتانده است وعلاوتاً درکنفرانسهای متعدد بین المللی به صفت عضوهئیت فرانسه از قبیل کنفرانس بحری لندن ۱۹۳۰ کنفرانس خلع سلاح جینوا ۱۹۳۲-۱۹۳۳ کنفرانس سانفرانسیکو ۱۹٤٥ وکنفرانس مقدماتی ملل متحد در لندن ۱۹٤٥ شامل بودند واز ۱۹٤٦ الی ۱۹٤۷ بعضو سکرتریت یونوغز تقرر حاصل نمودند در اول دسامبر ۱۹٥۳ وزیرمختار و بتاریخ ۱۳ می ۱۹٥۳ بحیث سفیر کبیر دولت جمهوری فرانسه مقرر شدند.

۲-مختصر سوانح جلالتماب محمود صلاحی سفیر کبیر دولت شاهنشاهی ایران به دربار کابل.

جلالتماب محمود صلاحی درسال ۱۲۷۰ شمسی درطهران تولدودر ۱۲۹۳ از مدرسهٔ علوم عالی سیاسی فارغ التحصیل و بوزارت خارجه شامل کارگردیده وپس ازگذشتاندن دوره‌های ماموریت دروزارت امور خارجه ایران بحیث مامور سیاسی درخارج مقرر شدند در ۱۳۱۱ بحیث جنرال قونسل ایران درهرات مشغول وظیفه شدند. و نیز بحیث جنرال قونسل ایران درهامبورك ایفای وظیفه نموده وبعد ازان بحیث مدیر عمومی دروزارت امور خارجه ایران مشغول وظیفه و بعداً بحیث معین در ۱۳۲۹ بحیث وکیل وزارت امور خارجه مقرر شدند. بعد ازان بحیث سفیر کبیر دربغداد عز تقرر حاصل ودر ۱۳۳۳ بحیث سفیر کبیر ایران درافغانستان مقرر شدند.

۳- مختصر سوانح جلالتماب الفرد ونوچو وزیر مختار ایطالیه درکابل .

جلالتماب الفرونوچو یکی از مامورین با کاریردیپلوماتیکی وقونسل وزارت خارجه ایطالیه میباشد مشارالیه بتاریخ ۳ دسامبر ۱۸۹۲ درشهر تورین تولد یافته وبتاریخ ۳۰ جنوری ۱۹۲۸ دراثر مسابقه به کاریر سیاسی داخل وبعد از چندی بحیث ویس قونسل درجه دوم مؤظف گردیده ماموریت اول اودر لوکارنو سویس بوده و بعد ازان بتاریخ ۱۳ جون همانسال بمراکش انتقال یافت از ۲٦ جولائی ۱۹۲۸ تا فروری ۱۹۳۰ بحیث کفیل جنرال قونسل ایطالیه درشهررابات (مراکش) مقررشده ازآنجا بتاریخ ۱۸-اکتوبر بهکازابلانکامنتقل گردید بتاریخ ۲۱ اپریل ۱۹۳۰ بحیث ویس درجه یك مقررشد ودر ۳۱- دسمبر ۱۹۳۱ بهکویزا ارسال شددر ۱٥ دسمبر ۱۹۳۳ بحیث قونسل درجه ۳ مقرر شده دره ۱ جولائی ۱۹۳۳ بوزارت امور خارجه مشغول وظیفه بوده واز ۳۱ اکتوبر تا ۲۰ دسمبر ۱۹۳۳ کفیل جنرال قونسل ایطالیه درکولون بوده است . در ۳۱ دسمبر ۱۹۳٥ بحیث قونسل درجه دوم مقررشدند وبتاریخ ۱۷ اکتوبر ۱۹۳۷ بهشهر راکوزا منتقل گردید بتاریخ ۸ دسامبر ۱۹٤۰ به نانی مقرر گردید دراول جنوری ۱۹٤۱ بحیث قونسل درجه اول مقررشد ودره نوامبر ۱۹٤۲ به آتن منتقل گردید به ۲۳ جولائی ۱۹٤٤

بوزارت خارجه مؤظف گردید.

بتاریخ ۲۰ می ۱۹٤٦ به قاهره مقرر گردید و بتاریخ اول اپریل ۱۹٤۷ بحیث جنرل قونسل به شان پولو (San Paolo) مقرر ود ر ۱۹۵٤ بحیث وزیر مختار بدربار کابل مقرر شد.

٤ــ مختصر سوانح فرانس کوپرنگک وزیر مختار آلمان غربی.

دکتور فرانس کوپرنگک بتاریخ ۵ می ۱۸۹۲ به لاندسبرگک آلمان تولدیافته ودر ۱۹۲۰ بحیث دکتور فلسفه موفق شد. از ۱۹۲۰ الی ۱۹۲۲ بحیث آتشه دروزارت امورخارجه مقرر واز ۱۹۲۵ الی ۲٦ بحیث سکرتر سوم درسفارتکبری المان درماسکو مقرر شد. از ۱۹۲۵ بوزارت مختاری المان درقاهره واز ۱۹۲٦ الی ۱۹۲۸ بحیث سکرتر دروزارت مختاری المان دربروکسل مشغول وظیفه بوده واز ۱۹۲۸ الی ۱۹۳۰ بوزارت خارجه دربرلین کار میکرد. از ۱۹۳۰ الی ۱۹۳٤ بحیث قونسل المان درپولند کار میکرد

واز ۱۹۳٤ الی ۱۹۳٦ بحیث سکرتر اول سفارتکبری المان درملدرید واز ۱۹۳٦ الی ۱۹۳۹ درسفارت کبرای آلمان درپاریس واز ۱۹۳۹ ــ ۱۹٤۰ بحیث جنرال قونسل آلمان در جینوا واز ۱۹٤۰ الی ۱۹٤٤ جنرال قونسل وآمر قونسلگری سفارت آلمان درپاریس از ۱۹٤٤ الی ۱۹٤۵ بوزارت خارجه آلمان دربرلین واز ۱۹٤٦ الی ۱۹٤۹ جریده نویس و نمایندهٔ جریدهٔ کازموز دربادن بادن جرمنی از ۱۹۵۰ الی ۱۹۵۳ آمردفتر مصارف منطقه اشغال شده دربادن بادن از ۱۹۵۳ معاون آمردفترفدرال برای معلومات تجارت خارجی

اجراآت شعبه سه سیاسی وزارت خارجه در سال ۱۳۳۳

قضیه پشتونستان.

مسئله مهمیکه امروز درزمینهٔ روابط افغانستان وپاکستان دخل دارد قضیهٔ اختلاف پشتونستان میباشد که تا کنون حل نگردیده ودولت افغانستان بهسائقه رویهٔ مسالمتکارانه وصلحجویانه که اساس سیاست خارجی او به آن بنا شده است درین باره بطور لاینقطع بحکومت پاکستان مراجعه نموده حل این موضوع راطالب شده است چنانچه در ظرف سال ۱۳۳۳ درین باره بیانیهٔ های انتشار یافته که همه شاهد مساعی دوستانه مردم و حکومت افغانستان است.

۱ــ بتاریخ .... بناغلی محمدعلی صدر اعظم پاکستان از والاحضرت سردار محمد نعیم خان وزیرامور خارجیه افغانستان دعوت نمود ندکه حین مراجعت از امریکا به افغانستان مهمان پاکستان باشند والاحضرت وزیر خارجه آن دعوترا پذیرفته ودر پاکستان چندروزی توقف نمودند وضمناً بازمامداران پاکستان راجع به قضیه پشتونستان وحسن روابط دولتین مذاکره فرمودند وروز حرکت شان از کراچی بطرف افغانستان

به مجمع نمایندگان جراید پاکستان چنین اظهار نظریه فرمودند که:

اول افغانستان جداً آرزو دارد تا روابط او با مملکت همسایه او پشتونستان و مسلمان پاکستان که هزارها سال با ینطرف با هم علایق عمیق دینی، تهذیبی و اقتصادی داشته اند هر چه زودتر اصلاح گردیده ومشکلات موجوده که مانع عملی شدن این آز روی نیک میباشد رفع گردد وزمینه برای نزدیکی حقیقی دولت دوملت برادر ودو مملکت دوست وهمجوار پشتونستان پیش از پیش فراهم گردد ودرین راه تا جائیکه به افغانستان ربط دارد از ابراز هیچگونه مساعی دریغ نخواهد کرد و برای حصول این مقصد همیشه برای مذاکرت ومفاهمات دوستانه حاضر وآماده خواهد بود.

دوم اینکه موضوع پشتونستان که در حقیقت مشکل حقیقی وعایق یگانه درراه نزدیکی مملکتین بشمار میرود طوریکه بعضی ها به غلط تصور کرده اند هیچیك تصحیح ارضی را در بر نداشته واصلاً کدام مسئله داد وستد میان افغانستان وپاکستان نیست وافغانستان یك وجب زمین را ازخاك پشتونستان برای خود مطالبه وانتظار ندارند بلکه صرف با باشندگان پشتونستان که با افغانها علایق نژادی، وبرادری دارند در مطالبات حقه شان که عبارت ازخواهش حق تعین سرنوشت آنها باشد واز بدو تاسیس پاکستان این تقاضای مشروع راازآن دولت اسلامی نموده اند محض بهسائقه جذبات خون شریکی که وظایف اخلاقی خود همنوائی ومعاونت مینمایند واین مطالبه هم بقدری صاف روشن وبسیط است که امروز تمام ملتهای کوچك و بزرگ مفهوم وارزش آن رادرك ومشروعیت آنرا قبول واحترام میکنند.

حینیکه والا حضرت معدوح بکابل مراجعت فرمودند درکابل به نمایندهٔ آژانس افغانی عیناً بیانیهٔ راایراد فرمودند که درکراچی فرموده بودند آقای جنرال سکندر میرزا وزیر داخلهٔ پاکستان درطی یك مصاحبه مطبوعاتی متذکر شد که عنقریب در بین افغانستـــان وپاکستان درسائر موضوعات مذاکرات آغاز میشود وبدین ترتیب مسئله پشتونستان طفره زدند درین مورد والاحضرت وزیرامور خارجه بوسیله یك مصاحبهٔ مطبوعاتی درکابل این چنین متذکر شدند

(طوریکه قبلاً حین ورود درکابل نسبت به ملاقات ومذاکرات خوددر کراچی به آژانس باختر توضیحات مفصل داده بودم وعین مطالب رادرپاکستان نیز بصورت واضح اظهار کرده بودیم با وصف ارزوی بسیار صمیمی که برای نزدیکی با ملت برادر خود پاکستان داریم لیکن تا وقتیکه مسئلهٔ پشتونستان راه حل بخود پیدا نمیکند وطرفین برای یافتن راه حل مذکور به قناعت خود پشتونها به موافقه نمی رسد امید اصلاح روابط مملکتین ونزدیکی های که مورد آرزوی ما است سراغ شده نه خواهد توانست وقضیهٔ پشتونستان هم قسمیکه درمصاحبهٔ هفتهٔ گذشته مفصلاً شرح داده شد وبهمان اساس به اولیای امور کراچی نیز توضیح گردید عبارت از مطالبه مردم پشتونستان برای حق آزادی تعین سرنوشت خودشان است

از ابتدای تغیر وضع سیاسی نیم قارهٔ هند آنرا تقاضا کرده اند گمان نمیکنم دردنیای امروزه نسبت بهمفهوم و بغیراین فورمول ثابت وروشن که درروابط بین المللی وحل وفصل سرنوشت ملتهای کوچك وبزرگ درهرکجا یکسان مورد استعمال قرار دارد و همچنان راجع معقولیت ومشروعیت آن کدام اشتباهي بمیدان آمده بتواند برعلاوه بهزمامداران محترم پاکستان ازطرف حکومت افغانستان بکرات توضیح واطمینان داده شده است که افغانستان درپشتیبانی ازین مطالبهٔ معقول پښتو نها هیچیك آرزوی الحاق وتوسعهٔ ارضی را برای خود نداردو بنا بران اینك باردیگر تصریح میشود مادامیکه قضیهٔ پښتونستان بشکل که در بالا وضاحت داده شد بین مملکتین بموافقه نمیرسد هرگونه مذاکرات برای اصلاح روابط نزدیکی افغانستان وپاکستان علی الرغم آرزوهای قلبی ما که برای تقرب جوئی به آنمملکت برادر وهمدین خود پاکستان داریم به نتیجهٔ نخواهد رسید وتمنای دوستانهٔ که من درکراچی بنام حکومت افغانستان از اولیای امور کراچی نموده‌ام نیز همین بوده است تا با نشا ندادن حسن نظر وپیش آمد مساعد تری درموضوع پښتونستان راه را برای اصلاح روابط نزدیکی حقیقی مملکتین باز نماید .

درخلال این جریانات آقای صدراعظم پاکستان مفکورهٔ یك یونت ساختن پاکستان غربی رااعلان نموده چون این بیانیه موجب انضجار و احتجاج مردم پښتونستان وافغانستان گردید بلکه راه مذاکرات را که میتوان بیك صورت مسالمت آمیز بحل نزدیك نمود مشکل ساخت والاحضرت سردار داؤد صدراعظم درباره این اقدام پاکستان دریك ـ مصاحبهٔ مطبوعاتی گفتند (موقف حکومت افغانستان درمورد مطالبهٔ حقوق مردم پښتونستان تغیری نکرده است) .

حکومت وملت افغانستان هما نطوریکه بارها اعلان گردیده علاقه‌های پښتونستان را مطابق مطالبهٔ مردم آن جزء خاك پاکستان نمیشناسد وهیچگونه فیصله رادربارهٔ علاقه‌های مذکور که دران آرای خود مردم بصورت آزادانه دخیل نباشد قبول کرده نمیتواند. باین فیصلهٔ حکومت پاکستان دربارهٔ توحید ایالات پاکستان غربی تاجائیکه بعلاقه‌های خود پاکستان تعلق میگیرد دخل نداریم ولی تحمیل آن در موارد پښتونستان بهدلائلیکه گفته شد مخالف حقوق مسلم ومشروع مردم پښتونستان است .)

زعما ومشران وخوانین پښتونستان که‌درذیل ازآنها اسم برده‌شده و نیز هر کدام بنوبهٔ‌خود مخالفت خویش‌را باین فیصلهٔ حکومت پاکستان ابراز ودر مقابل آن احتجاج نمودند

۱ ـ شورای ملی محلی دمومندوخا نگه.

۲ ـ » » » دورکزوخا نگه.

۳ ـ شورای ملی محلی دتیراخانگه
۴ـ « « « دباجاور «
۵ ـ « « « دصافیو «
۶ ـ عالیجاه خان محمد ایوب خان اچکزائی رئیس حکومت ملی ایالتی پښتونستان جنوبی.
۷ ـ ښاغلی موسی خان سالار زعیم بزرگی قوم مسعود .
۸ ـ میراجان سیال وکیل شورای دمومندوخانگه.
۹ ـ ښاغلی حباب‌خان یوسف‌زی زعیم مشهور پښتونستان مرکزی‌محکوم.
۱۰ ـ « اورنگ زیب خان مسعود معاون قوماندانی اعلی مسعود .
۱۱ ـ « عالیجاه ملك ولیخان کوکی خیل وعالیجاه‌ملك سیداحمدزخه خیل .
۱۲ ـ عالیجاه‌میرزاعلیخان رئیس حکومت ملی پښتونستان وسطی .

به‌اساس این احتجاج وشروشورمردم پښتونستان وافغانستان‌وزارت‌خارجه‌را از راه‌های دپلوماسی بحکومت پاکستان متذکر شد که این رویه آنها مخالف مردم پښتونستان بوده وکوچکترین عمل‌را دربارهٔ سرزمین‌پښتونستان‌که مخالف آرزوی‌مردم آن‌سامان باشد قانونی نمی‌شناسد فعلاً موضوع درهمین جا باقی است .

اجراآت‌مدیریت‌عمومی‌ملل متحد

درسال ۱۳۳۳ نظربه تشکیلات جدید وزارت‌خارجه ریاست‌امور بین‌المللی بمدیریت ملل متحده تبدیل وبه تشکیلات مدیریت عمومی سیاسی داخل شد . که‌اجراآت مهم‌مدیریت موصوف درسال جاری قرار ذیل است .

الف. کنفرانسها :ـ

اول ـ بتاریخ ۸ـ الی ۱۸ فروری ۱۹۵۴ کنفرانس سنوی منطقوی آسیا و شرق دور در کندی واقع دومنیون سیلان منعقد و در آن از جانب افغانستان آقای عبدالوهاب خان آمر مشاوریت وزارت جلیلهٔ اقتصاد بحیث مشاهد معرفی گردیدند. درهمین سال وزارت خارجه نظربه احتیاجیکه افغانستان به امدادهای فنی‌تخنیکی واقتصادی دارد در صدد افتید تاافغانستان نیز درکمیسیون‌اقتصادی وشرق‌دور بحیث عضو شامل گردد . چنانچه برای این‌منظور مستقیماً به‌سازمان ملل‌در تماس آمد که‌در نتیجه افغانستان‌به عضویت‌(ECAFE) قبول‌ومتعاقب‌قبولی‌سکرترا جرائی کمیسیون منطقوی داکتر لوکوناتان به‌افغانستان آمده ازمؤسسات ورجال برجسته مملکت‌دیدن نموده‌دربارهٔ همکاری آینده تبادل نظر نمودند چنانچه دراثر مفاهمه با سکرتر

اجرائی موصوف وزارت خارجه باوزارت اقتصاد ملی داخل تماس گردیده ویك شعبهٔ ارتباط -ECAFE- دروزارت اقتصاد بازگردید تامستقیماً به آن مؤسسه درتماس باشد ودرسالنامه ۱۹۵٤ که حاوی جریانات اقتصادی اعضای- ECAFE - است اسم وفعالیت های اقتصادی افغانستان درج گردیده است .

دوم: دراسامبلهٔ عمومی هشتم فیصله گردید که اختیارات مجمع ملل سابق و منشی آن مؤسسه که دربارهٔ کنوانسیون برده فروشی ۱۹۲٦ شناخته شده بود به ساز مان ملل ومنشی عمومـــی آن منتقل شود - به اساس این تصویب وزارت خارجه داخل اقدامات گردیده وبه آقای ع ج عبدالحمیدخان عزیز هدایت داده شد تا ازطرف افغانستان به پروتوکول برده فروشی امضا نمایند - همان بود که آقای عزیز به پروتوکول ۷- دسمبر ۱۹۲٦ برده فروشی بتاریخ ۱٦ -اگست-۱۹۵٤-امضاء نمودند.

سوم در اثر مراجعه وزارت معارف مصر راجع به انعقاد کنفرانس تعلیم اجباری ومجانی که به مدد یونسکو درقاهره در ماه دسمبر ۱۹۵٤ منعقد میباشد به سفارت کبرای اعلیحضرت در قاهره هدایت داده شد تا یك نفر از اعضای خود را برای اشتراك کنفرانس متذ کره تعین ومقرر دارند .

چهارم بتاریخ ۱۲ الی ۲٦ اکتوبر سال جاری کنفرانس برای مطالعه در باره انرجی آفتاب وقوهٔ باد دردهلی منعقد و نظر به مفاهمهٔ وزارت خارجه ومعارف هدایت داده شد آقای عبد الحمید خان مخمور سکرتر اول سفارت کبرای افغانی در دهلی از جانب افغانستان درآن کنفرانس بصفت مشاهد اشتراك ورزد .

پنجم— افغانستان که دراکثر ایجنسی های اختصاصی سازمان ملل عضویت دارد درسال گذشته داخل اقدامات گردید تا به بانك بین المللی وصندوق ذخیرهٔ بین المللی نیز شامل شود چنانچه متعاقب اقدامات وزارت خارجه آقای دکتور عبدالروف خان کفیل وزارت اقتصاد ملی بواشنگتن رفته و در جلسهٔ سالانه بانك و صندوق ذخیره بین المللی پیشنهاد عضویت افغانستان را پیش نمودند که در نتیجه درخواست افغانستان از جانب هر دو مؤسسه قبول وسر از سال جاری افغانستان از جملهٔ اعضای این دو مؤسسه مهم اختصاصی بحساب میرود.

ششم— بتاریخ ۱۱-الی ۲۲ دسمبر سال ۱۹۵٤ چهارمین کنفرانس جنگلات جهانی از جانب مؤسسه بین المللی اغذیه وزراعت در دیره دون مهابارت منعقد و از جانب افغانستان آقای محمداکرم خان متخصص جنگلات درآن اشتراك ورزید .

هفتم— در پنجمین کنفرانس سنوی امداد تخنیکی که درماه نوامبر در نیویارك منعقد گردید به ع ج محمدکبیرخان لودین عضو هیئت افغانی دراسامبلهٔ نهم هدایت داده

شد بصفت نمایندهٔ افغانی در آن اشتراك ورزیده و امداد مالی افغانستان را به پروگرام امداد تخنیکی به‌اساس گذشته قبول نماید.

ب- اجراآت درباره‌یونو:-

اول: به تقریب روز تاسیس ملل متحد بیانیهٔ دررادیو کابل از طرف ج ع ج ل ع والا حضرت سردار محمد داؤد صدراعظم ایراد گردید و همچنین از طرف وزارت معارف، ریاست مستقل مطبوعات در رادیو کابل در اطراف سازمان ملل مرام وموفقیت های آن خطابه‌و نشریات بعمل آمد.

دوم: بمناسبت روز حقوق بشر بتاریخ‌ده دسامبر تلگرام تبریکیه ازطرف وزارت خارجه به‌عنوان مدیر عمومی یونسکو مخابره شده رادیو کابل جراید ومطبوعات کشور به مناسبت این روز فرخنده نظریاتی ابراز فرمودند.

سوم: در نهمین اسامبلهٔ سازمان ملل که‌درماه سپتامبر ۱۹۵۰ در نیویارك منعقد گردید ازطرف افغانستان ع ج ل ع والاحضرت محمد نعیم معاون صدارت ووزیر امور خارجه بحیث رئیس هیئت ودرسایر کمیته‌های اسامبله اشخاص ذیل از افغانستان نمایندگی نمودند.

۱- ع ج محمدکبیر لودین سفیرکبیر اعلیحضرت درواشنگتن در کمیتهٔ سیاسی.

۲-ع ص دکتورمیر نجم‌الدین در کمیتهٔ سیاسی ادهاك.

۳- ص‌عبدالکریم‌حکیمی درکمیتهٔ اقتصادی.

٤- ع‌ص عبدالرحمن پژواك در کمیتهٔ اجتماعی. فرهنگی بشری.

٥- ع ج عبدالحمید عزیز درکمیتهٔ قیمومیت.

٦- ص‌محمدیونس‌رفیق.درکمیتهٔ بودجوی.

۷-ص فقیر نبی‌الفی درکمیتهٔ حقوقی.

قرارمعلوم افغانستان به‌اساس پالیسی‌صلح خواهانه ومطابق به‌روش‌سالهای گذشته از تمام فیصله‌های که‌راجع به صلح وآرامش بین‌المللی بوده‌طرفداری واز پیشنهاداتیکه‌راجع به بلند بردن سویهٔ‌علمی واقتصادی ممالك پسمانده بودپشتبانی کرده است علاوتاً سهم نمایندهٔ‌افغانی درجریانات کمیتهٔ اجتماعی وفرهنگی‌مانندسالهای‌گذشته قابل‌تذکر بوده وپیشنهادهای متعدد شان‌مورد قبول‌واقع‌گردیده وبرای باردیگر راجع به‌جادادن پرنسیپ سلف دیترمنیشن یعنی« تعین حق‌سرنوشت »خطابه‌ها ایرادوافراد درکمیسیون‌حقوقی بشر به نمایندگی ازسائرملل آسیائی مجادله کرده است.

ج. تائید وطرفداری.

در اثر مراجعهٔ ملل دوست وهمسایه درهنگام انتخابات آرگن‌های سازمان ملل نمایندگان افغانی قرارذیل طرفداری کرده اند:

اول. با اینکه افغانستان امسال کاندید شورای اجتماعی و اقتصادی بود ولی چون جامعهٔ عرب امسال فیصله کرد که باید دولت مصر درشورای اجتماعی و اقتصادی کرسی بگیرد افغانستان از ادعای خویش منصرف وازداوطلبی دولت برادرما مصرطرفداری کرد.

دوم . افغانستان. دراثر مراجعه دولت پاکستان ازد اوطلبی سرظفرالله سابق وزیر خارجهٔ آن مملکت بعضویت محکمهٔ بین المللی هاگ طرفداری نمود .

امور وزارت داخله

تعدیلات و تشکیل دوائر مرکزی وزارت داخله در سال ۱۳۳۳،

تشکیل جدید.

در تشکیل و ترتیب بودجهٔ سال ۳۳ وزارت داخله مدعی العموم، مدیریت محاسبه، ماموریت ادارات محلی، مدیریت عمومی تفتیش، مدیریت عمومی محاکمات تشکیل ومنظور شده که وظائف وصورت تشکیل آن قرار ذیل است:

الف — مدعی العموم برتبه (۵) یکنفر.

وظیفهٔ مدعی العموم دفاع از حقوق دولت وحقوق عامه در محاکم ثلاثه می باشد که به امر مقام وزارت ایفای وظیفه می نماید.

ب: مدیریت محاسبه.

مدیر محاسبه رتبه ٤ یکنفر

شعبهٔ اول محاسبه.

۱ - مامور تحقق رتبه ۵ «

۲ - مامور تحقق « ٦ «

۳ - مامور تحقق « ۸ دو نفر

٤ - مامور تحقق « ۱۰-۲ «

۵ - مامور تحقق « ۱۱-۱ «

شعبهٔ دوم لوازم.

۱ - مامور رتبه ٦ ۱ نفر

۲ - « « ۸ ۲ «

۳ - « « ۱۰ ۲ «

٤ - « « ۱۱ ۱ «

پیاده ۳ «

مدیریت محاسبه باساس تجویزیکه نسبت به اجرای امور حسابی اتخاذ شده مطابق قانون محاسبه عمومی و نظامنامهٔ داخلی اجرای وظیفه مینماید.

ج . ماموریت ادارات محلی .

١ ـ مامور رتبه ٦ ـ ١ ـ نفر
٢ ـ » » ٨ ـ ١ ـ »
٣ ـ » » ١٠ ـ ١ ـ »
٤ ـ پیاده ١ »

ماموریت اداراتمحلی بجهت حسن انتظام و اداره‌ٔ امور بلدیه‌ها و اینکه مطابق اصولنامه بلدیهٔ وزارت داخله بمر اقبت وتطبیقات اصولنامهٔ مذکور مکلفیت دارد تاسیس وعلاوتاً غورو تدقیق در پیشنهادات وتصاویب انجمنهای بلدیه وترتیب پروگرام ودساتیر مربوطه به امور دهکده ها ورسیدگی براپور های تفتیش وتحقیق وشکایات کسانیکه از اجرا آت مامورین بلدیه شاکی هستند نیز در جزو وظایف این دائره می باشد .

د : مدیریت عمومی تفتیش .

مدیر عمومی رتبه	٣	ـ ١ نفر
پیاده		١ـ »

شعبهٔ اداری تفتیش

١ـ مامور رتبه	٦	ـ ١ »
٢ـ مامور رتبه	١٠	ـ١»
٣ـ پیاده		ـ١»

گروب اول ودوم وسوم تفتیش دارای یکنفر آمر رتبه (٤) و دو دو نفر اعضاء برتبه ٥ و٦ میباشد چون ریاست تفتیش وزارت داخله قرار تصویب مجلس عالی وزراء لغو شده وباساس هدایت مادهٔ اول فرمان صدارت عظمی که باید تفتیش های مسلکی درخود وزارت پیش بینی شده باشد تشکیل شده که این مدیریت دارای سه گروب بوده. ووظیفهٔ تفتیش احصائیه‌راطبق تعلیماتنامه بادر نظر گرفتن مواداصول مکلفیت عسکری اجرا میکندوضمناً درامور تحقیقات وتفتیش‌های غیراحصائیوی که نظر به اهمیت کارعندالموقع ازطرف وزیر داخله امر وهدایت داده میشود نیز رسیدگی مینماید.

ه: مدیریت عمومی محاکمات .

١ـ مدیرعومی رتبه ٣ یکنفر
٢ـ مامور » ٦ »
٣ـ مامور » ٨ »
٤ـ مامور » ١٠ »
٥ـ پیاده » — »

مدیر عومی محا کمات به فیصله های نسبتی مامورین مظنون ومحکوم که از مجالس مشاورهٔ حکومات کلان وحکومات اعلی وولایات صادر میشود وبوزارت طبق هدایت اصولنامه محاکمات میرسد غور وتدقیق واگرقابل مرافعه وتمیز باشد بداخل میعاد اصولی اوراق را بمحاکم مرافعه وتمیز رویت میدهد وفقرات قابل رویت محاکم واسناد متعلق به مرافعه خواهی راکه ازطرف وزارت ویا اشخاص محکوم صورت میگیرد بدسترس مدعی العموم میگذارد .

فیصله جات خلاف اصول وناقص صادرهٔ ولایات وحکومات اعلی وکلان را که قبل از اصلاح بمحاکم بالاتر قابل رویت نباشد بمراجعش غرض اصلاح وغور مسترد مینماید وراجع به تطبیق جزاهای صادره محاکم ثلاثه مامورین وتطبیق جزاهای انضباطی مامورین که کسب قطعیت مینماید تعقیبات می کنند .

تعدیلات در تشکیل .

و: مدیریت مامورین واجرائیه که سابقاً دارای چهار شعبه بوده درسال جاری شعبهٔ چهارم آن که شعبهٔ اجرائیه بوده مربوط به مدیریت محاسبه وشعبهٔ سوم آن لغو ودوشعبه بنام شعبهٔ اول وشعبهٔ دوم درمدیریت مامورین حسب آتی منظور شده

مدیر مامورین رتبه ٤ یکنفر

شعبه اول:

١ـ آمر شعبه	رتبه	٥	یکنفر
٢ـ مامور	»	٨	»
٣ـ مامور	»	٩	٣ نفر
٤ـ مامور	»	١٠	یکنفر

شعبهٔ دوم .

١ـ آمرشعبه	رتبه	٦	یکنفر
٢ـ مامور	»	٨	»
٣ـ مامور	»	١٠	»
٤ـ پیاده		•	٤ نفر

تعدیلات وتشکیلفات دوائر مرکزی وحکومات اعلی وولایات .

تشکیلفات .

الف . برای هرولایت یکنفر مدعی العموم برتبه ٥ وبرای هر حکومت اعلی مدعی العموم برتبه ٦ در سال جاری منظور شده که وظیفهٔ مدعی العموم دفاع از حقوق دولت و حقوق عامه وترتیب صورت دعوی را جع به مامورین و اشخاص مسئول ودفع دعوی مامورین مظنون وبعضاً متهمین فقرات جنائی و جزائی در محاکم اعم از مجالس مشاوره ومحاکم شرعی میباشد .

ب . از نقطهٔ نظر اینکه سابق برین عندالا یجاب نائب الحکومه‌ها وحکام اعلی به تفتیش دوائر وحکومات وعلاقه داری های مربوطه خود ازمامورین دوایر مرکزی یا اطراف خویش هیئت هائی تفتیش انتخاب وبرای تفتیش اعزام مینمودند مامورین مذکور که به تفتیش گماشته میشدند از وظایف اصلی خود بازمانده وجانب دیگر بواسطهٔ عدم بلدیت به امور تفتیش نتایج مطلوبه اغلباً حاصل نمیشد لذا غرض اصلاح نواقص فوق وجلوگیری از تخلف کاری های مامورین یك آمریت تفتیش مرکب از یکنفر آمر برتبه های ٤و٦ وسه نفراعضا برتبه های ٧ـ بصفت مامور وزارت داخله بولایات وحکومات اعلی منظور گردیده است .

ج : چون یك شعبهٔ استخبارات درقوماندانی امنیه کابل ویك شعبهٔ استخبارات درخود ولایات موجود ودر وظائفیکه هردوشعبه اجرا میکرد فرق بارزی دیده نمیشد هردوشعبهٔ استخبارات تحت اثریك آمر بوده شعبهٔ استخبارات از بست قوماندانی امنیه کابل منفك وبه مدیریت استخبارات ولایت کابل مربوط ساخته شده تا مستقیما تحت اثر والی کابل ایفای وظیفه نماید.

د : ماموریت‌های استخبارات ولایات که دارای سه نفرمامورین رتبه ٦ـ٨ـ و ١١ بود به دوشعبه منقسم ـ ودرشعبهٔ اول مامور رتبه ٨و٩ با یکنفر رتبه ١١ و در شعبهٔ دوم مامور رتبه ٩ و ١١ جدیداً تکلیف شده که تحت اثر ماموررتبه ٦ـ ایفای وظیفه مینمایند.

تعدیلات :

الف . نظر باهمیت منطقه وایجابات اداری حکومت‌درجه (٢) بولایت جنوبی تعدیلاً تشکیل شده .

١ـ علاقه‌داری درجه اول گومل بحکومت درجه (٢) گومل تعدیل و مربوط بحکومت کلان ارگون شده که علاقه‌داری درجه اول سروبی تحت اثر آن میباشد.

ب : ماموریت های استخبارات حکومات اعلی که دارای ٣ نفر مامور رتبه ٧و٩ و ١١ بود بسرکتابت های انتهائی تعدیل وبدوشعبه منقسم شد که در رأس هر شعبه یکنفر مامور رتبه ٩ با یکنفر رتبه ١١ تحت اثرمامور رتبه٨ ایفای وظیفه مینماید حکومت اعلی غزنی؛

اول: نظر به اهمیت منطقه وایجابات اداری حکومت درجه اول کتواز بحکومت کلان کتواز تعدیل وحکومات وعلاقه داری های ذیل تحت اثر آن قرار داده شده .

الف: علاقه داری های که راسا بحکومت کلان کتواز مربوط است

١ـ علاقه داری درجه اول جاجی خیل.

٢ـ علاقه‌داری درجه اول سلطانخیل.

٣ـ علاقه داری درجه اول دیله.

٤ـ علاقه داری درجه دوم امنه

ب ـ حکومات مربوط حکومت کلان کتواز .

۱ـ حکومت درجه ۲ شرن
۲ـ علاقه داری درجه ۲ یوسف خیل
۳ـ حکومت درجه ۳ وازه‌خوا ·
٤ـ علاقه داری درجه اول اورمه می

دوم· نسبت به ایجابات منطقه واینکه ازرو یدادهای قضایاجلو گیری شود درجه دوم بهسود دایزنگی- وعلاقه داری درجه ۳ واغظ غزنی لغووبه عوض آن یك حکومت درجه‌اول ناهور مربوط حکومت اعلی غزنی منظور شـده ·

تزئیدات درمعاشات حکام وعلاقه داران‌و شمول مامورین موقت حکومات وعلاقه داریها بچوکات رتبه ۱۱ ·

درصنف مامورین وزارت‌داخله حکام کلان ومحلی وعلاقه داران‌ازز مرهٔ مامورینی هستند که‌در حوزه های تحت اثر خود ـ ها نسبت به سائر اقتدار و تسلط مزیدی داشته ممثل بزرگ حکومت گفته‌میشوند و نظر به اهمیت وظیفه و نفوذآمریت که قانونا به آنها داده شده ایجاب میکند این دسته اشخاص نهایت پاك نفس صادق ودارای معلومات عصری

وبالاخره تعلیم‌یافته‌بوده وازین لحاظ وزارت‌داخله اوشانرا بنام یکدسته مامورین مسلکی حمایه وتقویه نماید ووسائل رفاهیت اوشانرا بیش ازسائرین از رهگذر رفع احتیاجات اولیه وجزویه درمحیط ماموریت شان فراهم دارد تا آن ها از بابت حوایج معیشت خویش درمضیقهٔ حیات مبتلا نبوده به اطمینان خاطر و زکای نفس ایفای وظیفه نمایند . موانعی درراه صداقت ووظیفه شناسی ایشان موجود نگردد لهذا طوریکه دولت نسبت به بعضی اصناف مامورین از قبیل صاحب‌منصبان عسکری ومعلمین امعارف بعضی امتیازات قایل شده است بامثال آن وزارت داخله نیز برای حکام وعلاقه‌داران تسهیلات لازمه حیاتی را رعایت نموده یك مشت پول در معاشات آن‌ها به تناسب رتبه ومقام وهم یك مشت پول بنام خرج دسترخوان برای حکام وعلاقه‌داران منظوری گرفته شده است تامشکلات‌شان رفع واگر خدا بخواهد بهبود وپیشتر فتی از اجراآت پاك وبی آلایش این دسته بهم رسیده‌باشد وحتی در وسایل مفروشات وقرطاسیه شان هم توجه بعمل آمده است . وهم‌غرض‌گردش وباخبری حکام کلان در مناطق مربوطه شان اسپ وموتر منظوری داده شده است. وعلاوتاً تشکیل سابق حکومات محلی‌وعلاقه داری های مربوطه عموم ولایت وحکومات اعلی وکلان(٤۳۱) نفرکاتبان موقت درجه ۳و٤ منظوری داشت که به منظور قلت معاش وعدم کفایت معیشت آن‌ها واینکه تایك اندازه مجبوریت های سوء استفاده کاتبان مذکورمرفوع شود در تشکیل سال ۱۳۳۳ تمام کاتبان موقت به‌چوکات‌مامورین داخل

و برتبه ۱۱ منظور شده اند.

باذکر مراتب فوق تغیر برتبه حکومات وعلاقه داری ها نیز حسب توضیح ذیل صورت گرفته است:

۱- حکومت درجه اول که درسال ۱۳۳۲ ارتبه ٥ بوده در تشکیل جدید برتبه ٤ گرفته شده

۲- » » دو » » » » ٦ » » » ٥ » »

۳- » » سه » » » » ۷ » » » ٦ » »

٤- » » چار » » » » ۸ » » » ۷ » »

٥- علاقه داری » اول » » » ۹ » » » ۸ » »

٦- علاقه داری های درجه ۲ و ۳ که درسال ۱۳۳۲ برتبه ۱۰ و ۱۱ بود در تشکیل جدید برتبه ۹ گرفته شده.

مقرری ها تبدیلات و ترفیعات سال ۱۳۳۳.

اول مقرریها:

۱- ع،ع میرعلم سابق رئیس بلدیه چاریکار بحکومت کلان تالقان.

۲- ع،ع محمد عثمان سابق حاکم کلان لغمان بحکومت کلان لهوگرد.

۳- ع،ع غلام حیدر سابق معاون نقلیات دولتی بحکومت کلان دایزنگی.

٤- ع،ا عبدالغفار سابق کفیل مدیریت عمومی هوتلها بحکومت درجه اول اندرغزنی.

٥- ع،ا عبدالرسول سابق مدیر زراعت قطغن بحکومت درجه اول حضرت امام صاحب.

٦- ع،ا محمد حسین سابق مدیر عمومی وزارت زراعت بحفظ رتبه ومعاش بحکومت درجه ۲ میدان.

۷- ع،ا عبدالباقی سابق مدیر تحریرات جنوبی بحکومت درجه ۲ تگاب شیرین میمنه.

۸- ع،ا حافظ عبدالله سابق مدیر عضو تفتیش وزارت داخله بحکومت درجه ۲ انار دره فراه.

۹- ص غلام رسول نیکزاد سابق مدیر تصفیه ارزاق هرات به آمریت تفتیش هرات.

۱۰- ص عبدالروف طالع مدیر ماموریں ومحاسبه ریاست مستقل مطبوعات به آمریت تفتیش مزار شریف.

۱۱- ص غلام حیدر سابق معاون مدیریت فواید عامه قندهار بکفالت آمریت تفتیش ولایت قندهار.

۱۲- ص محمد طاهر سابق مامور تحریرات پروان بکفالت مدیریت تحریرات ولایت جنوبی.

دوم تبدیلات:

۱- ع،ع شاه محمد سابق مدیر عمومی ماموریں وزارت داخله بحکومت کلان کتواز.

۲- ع،ع عبدالخالق حاکم کلان شنوار بحکومت کلان قلات.

۳- ع ع سراج الدین	حاکم	کلان	قندز	بحکومت کلان	ارزگان
٤- ع ع غلام قادر	»	»	تالقان	» »	غورات
٥- ع ع حبیب الله	»	»	پلخمری	» »	غوریان
٦- ع ع سلطان عزیز	»	»	ارزگان	» »	شبرغان
۷- ع ع عبدالقدیر	»	»	غوریان	» »	سمنگان
۸- ع ع جان محمد	»	»	لهوگرد	» »	قندز
۹- ع ع غلام علی	»	»	سمنگان	» »	پلخمری
۱۰- ع ع محمدشریف	»	»	قلات	» »	ارگون
۱۱ ع ع عبدالغنی	»	»	خوست	» »	شنوار
۱۲- ع ع محمد حسن	»	»	ارگون	» »	لغمان

۱۳- ع ا حیات الله » کوهدامن بحکومت درجه دوم وردك

۱٤- ع ا عبدالله » سروبی بحکومت درجه اول کوهدامن

۱٥- ع ا محمد رحیم » سرپل بحکومت درجه اول سنگ چارك

۱٦- ع ا میرمحمد شریف » سنگ چارك بحکومت درجه دوم دولت آباد

۱۷- ع ا عبدالرحیم » زنده جان بحکومت درجه اول شیندند هرات

۱۸- ص میراحمد مدیر احصائیه فراه تبدیلاً بمدیریت احصائیهٔ قطغن

ترفیعات درسال ۱۳۳۳ :-

۱- ص فقیر محمد کفیل مدیر عمومی احصائیه ازرتبه ٥ برتبه ٤.

۲- عبدالرحیم مدیر ماموریت از رتبه ٥ بر تبه ٤

تنقیصات :-

۱- مدیر قلم مخصوص ولایت جنوبی در تشکیل جدید لغو گردیده

۲- سرکاتب خارجه به حکومت اعلی فراه درتشکیل جدید لغو گردیده .

احصائیه اجراآت سال ۱۳۳۳ مدیریت عمومی محاکمات .

الف . اوراقیکه برای فیصله بریاست عمومی محاکمات صدارت عظمی فرستاده شده

۱- بحکمهٔ ابتدائیه ۱- فقره

۲- بمحکمهٔ مرافعه

۱- در اثر مرافعه‌خواهی مامورین محکوم ۱٦ فقره
۲- دراثر مرافعه‌خواهی وزارت » ۹ | ۲٥ فقره

ب . فقراتیکه فیصله آن بغرض تطبیق جزا بمرجعش خبر داده شده .

۱- بااثر فیصله محکمه مرافعه ۸ فقره

۲- بااثر فیصله محکمه تمیز ٦ »

۳ـ فیصله ها و لایات و حکومات اعلی و کلان که بعد از غور مدیریت عمومی محاکمات امر تطبیق آن به مرجعش داده شد ۰   ٤٤ فقره

ج ۰ فقراتیکه به علت نواقص بمراجعش مسترد و هدایت اصولی داده شده ۱۵ فقره

بمقصد حمایهٔ اقوام کوچی ده نشین لاجایداد و بی بضاعت در سال ۱۳۳۳ برای (۲۷۱۳) خانوار ناقل در ولایت مزار شریف و قطغن و حوزهٔ نهر بغرا زمین اعطا گردیده چنانچه از روی احصائیه مرتبه مدیریت عمومی ناقلین (۱۰۵۲) خانوار بولایت مزار شریف و (۱۲۸۱) خانوار بولایت قطغن و (۲۸۰) خانوار در حوزهٔ نهر بغرا انتقال واعزام داده شده است و البته اسکان اقوام مذکور در مناطق زراعتی مملکت و انتقال کوچی های بی بضاعت که از سالیان دراز باینطرف ملکیت ارضی نداشته اند علاوه بر تاثیرات اجتماعی و بکار انداختن قوهٔ فزیکی آنان که بالنتیجه رفاه و آسودگی شانرا تضامن میکند در پیشرفت زراعت مملکت و کشتمندی زمینهائیکه تاکنون تحت زرع نیامده است اقتصاداً تاثیر بسزائی دارد و از همین جاست که وزارت داخله از چندین سال باینطرف باهرگونه کمك ومعاونت از قبیل صرف پولهای امدادی ودادن پول تقاوی ومصارف اعزام اسکان اقوام موصوف وهکذا معافی ومهلت ناقل از تکالیف مالی و مکلفیت عسکری مطابق تعلیمنامه علیحده در پیشبرد این منظور اهتمام میورزد تا اگر خدا بخواهد بیش از پیش موفقیت نصیب گردد ۰

اجراآت سال ۱۳۳۳ مدیریت عمومی احصائیه نفوس ثبت سجل احوال وزارت داخله :

مدیریت عمومی احصائیه نفوس ثبت سجل احوال در سال ۱۳۳۳ جهت شمار نفوس وتوزیع تذکره مملکت ترتیب جدید اتخاذ وبکار آغاز نمود عوض اعزام هیئت های متعدد بولایات متعدد بر نسبت تکالیف قوی را قبول نموده و هیئت های متعدد را تحت نظارت مستقیم خود دریك ولایت بکار انداخته بعد ازختم نفوس شماری و توزیع تذکره یك ولایت به ولایت دیگر بکار آغاز خواهد نمود بهمان اساس در هذا سنه سی هیئت راکه هر هیئت عبارت از سه نفر اعضا ویکنفر رئیس گروپ میباشد به سی منطقهٔ ولایت کابل مؤظف نمود هیئت های مذکور بعد از اخذ ترتیبات لازمه بتاریخ اول برج اسد بکار شروع نمود که تااخیر سال ۱۳۳۳ نفوس شماری وتوزیع تذکرهٔ مناطق مذکور خاتمه خواهد پذیرفت از راپور های متواتریکه ازهیئت‌ها گرفته شده وضعیت نفوس شماری بسیار اطمینان بخش میباشد یعنی نفوس موجوده ولایت کابل

نسبت به نفوس سابقه از دوالي سه‌چند وبالاتر ازان تزاید نشان میدهد که بعد از ختم نفوس شماری باگراف مکمل آن باطلاع عموم رسانیده خواهد شد سی منطقه که نفوس شماری وتوزیع تذکره آن شروع شده بقرار ذیل است:

۱ ــ حکومت چهار دهی
۲ ــ علاقه داری چهار آسیاب
۳ ــ حکومت ده سبز
۴ ــ حکومت بگرامی
۵ ــ حکومت پغمان
۶ ــ مرکز کوهدامن
۷ ــ علاقه داری کلکان
۸ ــ علاقه داری استالف
۹ ــ علاقه داری شکردره
۱۰ ــ حکومت سروبي
۱۱ ــ مرکز حکومت میدان
۱۲ ــ علاقه‌داری جلریز
۱۳ ــ علاقه داری نرخ
۱۴ ــ علاقه‌داری محمدآغه
۱۵ ــ مرکز حکومت کلنگار
۱۶ ــ علاقه داری پل علم
۱۷ ــ علاقه داری خوشی
۱۸ ــ مرکزحکومت کلان اوگرد
۱۹ ــ علاقه داری چرخ
۲۰ ــ مرکز حکومت وردك
۲۱ ــ علاقه داری دایمیر داد
۲۲ ــ علاقه داری جغتو
۲۳ ــ علاقه‌داری حصه‌اول بهسود
۲۴ ــ مرکز حکومت بهسود
۲۵ ــ علاقه‌داری حصه‌دوم بهسود
۲۶ ــ مرکزحکومت کلان دیزنگی
۲۷ ــ شهرستان
۲۸ ــ لعل وسرجنگل

۲۹- یکاولنگ
۳۰- دایکندی

مدیریت عمومی احصائیه وزارت داخله در قسمت شمار و تعین سن حقیقی افراد مساعی وجدیت خوبی نموده چنانچه سابق برین جوانان ۲۲ ساله احتیاج اردوی مملکت را تکافو نکرده سنین عوض مکلفیت که ۲۷ و ۲۸ ساله میباشد نیز جلب میگردید ولی درین دوسال اخیر شمار دقیق و تعین سن حقیقی برعدهٔ افراد ۲۲ ساله افزوده و تنها تعداد ۲۲ ساله ضرورت اردوی مملکت را کفایت می کند .

«اولین مرکز تربیه و تربیوی احصائیهٔ صحی و حیاتی درافغانستان»

بعدازاینکه احصائیه نفوس و ثبت سجل احوال به سیستم جدید ازطرف والا حضرت سردار محمد داود صدراعظم درسال ۱۳۳۰ حینکه متصدی امور وزارت داخلهٔ بودند تشکیل شد متخصصین یونو به آن علاقه زیاد نشان داده وجهت رساندن مامورین لایق وعده دادند که درسال ۱۳۳۳ یك مرکز تربیه وی صحی وحیاتی درکابل افتتاح نمایند ویك تعداد ماشینهای تیپ را بطور کمك بدسترس مدیریت عمومی احصائیه بگذارند همان است که اولین مرکز تربیوی احصائیهٔ صحی و حیاتی بعدازاخذ ترتیبات لازمه وورود پروفیسران ومتخصصین دربرج سنبله بکابل تاسیس شد در مرکز تربیوی پروفیسران ذیل تدریس مینمودند .

۱- داکتر سیاسواروپ رئیس مطالعات احصائیه درسازمان صحی جهان .
۲- پروفیسرکی کی مهاتن ازمؤسسهٔ صحی جهان .
۳- آقای کی تی سندریش مدیراحصائیه محلی جنوب شرق اسیا دردهلی جدید .
٤- بهـمین مهاجن از طرف جامعهٔ بین المللی .
٥- داکتر پتیت پروفیسرفزیالوژی درپوهنتون کابل ازطرف موسسهٔ صحی جهان .
٦- آقای فقیر محمد دیوه گلی مدیرعمومی احصائیه و ثبت سجل احوال وزارت داخله .
۷- آقای عبدالعلی مدیراحصائیه وزارت معارف .

متعلمینی که از تعلیمات مرکز تربیوی استفاده کردند از وزارت خانه‌ها ومؤسسات مختلفه از قبیل مامورین وزارت دفاع ملی ووزارت داخله وزارت صحیه ومالیه واقتصاد وولایت کابل وریاست پوهنتون وریاست بلدیه بودند که به دلچسپی زیاد یکتعداد کافی شمولیت ورزیده بودند .

مرکز تربیوی احصائیه صحی وحیاتی افغانستان بعدازمدت شش هفته تدریس بتاریخ ٤ عقرب ۱۳۳۳ خاتمه پذیرفت وبتاریخ ٥ عقرب ۳۳ درهوتل کابل از طرف وزارت داخله دعوت عصریه مجلل ترتیب و پروفیسران یونو وعدهٔ از رجال بزرگ مملکت واعضای امداد تخنیکی یونو دعوت شده بودند ع‌ص معین وزارت داخله بعد از ابراز

تشکر ازمدعوین وبالخاصه ازهیئت تدریسی یونوازع ج وزیر صاحب معارف خواهش نمودند تاشهادتنامه های طلاب راتوزیع نمایند بعد ازتوزیع شهادتنامه های طلاب آقای داکتر سیتاسوا روپ رئیس مطالعات احصائیه صحی وحیاتی درجینوا که درعین حال سمت ریاست هیئت تدریسی راازطرف یونو دارا بودندبیا برخاسته درنطق مؤثر وداعیه خود ازوالاحضرت صدراعظم صاحب مؤسس احصائیه نفوس و ثبت سجل احوال درافغانستان تشکر وازپیش آمدهای نیك حکومت افغانستان ستایش نموده واززحمات جوانان افغان که بحیث متعلم در کورس مذکور شامل بودند اظهارتقدیر وتمجید نمودند بعد ازصرف عصریه مساعی اولین مرکزتربیه‌وی احصائیه‌صحی وحیاتی افغانستان خاتمه پذیرفت .

چیزیکه این کورس را ازدیگر کورسهای فایق ومتمایز میسازد همان است که تمام لکچرهای پروفیسران بزبان فارسی ترجمه‌و بصورت اولین کتاب احصائیه صحی حیاتی درافغانستان عزیز ترتیب و تنظیم گردیده که فعلاً جهت استفادهٔ جوانان علم دوست ازطرف وزارت داخله تحت طبع میباشد از طرف دیگر به‌تعداد شانزده پایه ماشین حساب ودوپایه ماشین تایپ ودو پایه ماشین ادینگ که جمله بیست پایه ماشین میشود بعد ازختم کورس ازطرف یونو بوزارت داخله تسلیم داده شد.

درآخر جریان کورس بزیر نظارت پروفیسران ومتخصصین احصائیهٔ یونو از طرف طلاب کورس اولین‌سمپلنگ سروی راجع به معلوم کردن نفوس‌وامراض درشهر کابل بتاریخ ۱۸ اکتوبرشروع ودرعصرهمان‌روزخاتمه پذیرفت که نتائج ذیلاً تصریح میگردد.

از نتیجه سروی نفوس مجموعی شهر کابل کمی بلند تر از دولك و نه هزار نفر تخمین شده ونسبت سطحی تولدات سالانه تقریبا (۳۰فی‌هزار نفوس‌و نسبت‌سطحی‌وفیات پائین تر ازان یعنی (۱۰) فی‌هزار نفوس بوده که‌تناسب فوق در شهر های ممالك شرقی دیده نمی‌شود .

امور وزارت عدلیه

الف ـ مقرری ـ تبدیلی ـ تغیر ـ محاکمه و برطرفی.

ب ـ ترفیعات سنوی ع ص مولوی عبدالجلیل خان انصاف از رتبه (۲) برتبه اول ترفیع نموده است.

ج ـ تعدیلات:

۱ ـ مدیریت تفتیش ازمدیریت رتبه (٤) برتبه (۳).

۲ ـ محکمه ابتدائیه کابل از رتبه (٤) برتبه (۳).

۳ ـ مدیریت تدوین قواعد از ریاست تمیز منفك و بوزارت عدلیه مربوط گردید.

٤ ـ مدرسه قضات لغو گردیده است.

د ـ وارسی به امور محاکم.

۱ ـ اعزام هیئت جهت باز دید وتفتیش امور محاکم ولایت جنوبی.

۲ ـ اعزام هیئت جهت باز دید و تفتیش امور لوگر ومیدان

۳ ـ اعزم هیئت جهت باز دید وتفتیش امور ولایت مشرقی

اصدار امر تفتیش محاکم آتی الذکر

۱ ـ محکمه دره صوف ـ سنگ چارك ـ دولت آباد وولایت مزارشریف

۲ ـ زنده جان ـ کـــرخ ـ جوند وولایت هرات

ه : محاکمه قضات

۱ ـ محمد افضل‌خان قاضی‌محکمه ارگون

۲ ـ خیرالله‌خان قاضی محکمه جاجی میدان

۳ ـ گلا نورخان قاضی محکمه زرمت

٤ ـ عبدالغفور خان قاضی محکمه چمکنی

۵ ـ غلام محمدخان قاضی محکمه نجراب

و: وارسی به عرائض واعطاء او امر لازمه واتخاذ تصاویب برای مشکلات عدلی.

۱ ـ او امر لازمه ـ ۱۶۳۲

۲ ـ مکاتیب صادره درورود ماده (۱) (۵٦۵)

۳ ـ اعزام هیئت درمورد وارسی بغرض یك هیئت به لغمان ولایت مشرقی

٤ ـ تصاویب برای رفع مشکلات عدلی (۲٤۰) تصویب

م : امور تمیز وزارت‌عدلیه

الف ـ فقرات جزائی

۱ ـ فقرات قصاصی (٤)
۲ ـ فقرات اعدام (۱)
۳ ـ حبس دوام (۸)
٤ ـ فقراتیکه به تخفیف فیصله جزائی فیصله گردیده (۵۹)
۵ ـ فقراتیکه به تزئید جزاء فیصله گردیده (ـ٦۵)
٦ ـ فقراتیکه بتائید احکام محمکه تحتانی فیصله گردیده (٤۸۲)
۷ ـ فقراتیکه به نسبت نواقص در دوسیه مسترد گردیده (ـ۸۳)

ب :ـ فقرات حقوقی
۱ ـ فقراتیکه بتائید فیصلهٔ محاکم تحتانی حکم گردیده (٤۵)
۲ ـ فقراتیکه به نواقص در فیصله مسترد گردیده (۱٤)
ج :ـ هدایت صادره به محاکم
۱ ـ هدایت صادره بولایت کابل (۲)
۲ ـ « « « قندهار (۱)
۳ ـ « « « هرات (۱)
٤ ـ « « « مشرقی (۱)
۵ ـ « « « پروان (۱)
٦ ـ « « « غزنی (۱)
۷ ـ « « « گوشك (۱)

تغیرات و تبدلات و تقرر جدید درمحاکم مربوط وزارت عدلیه بصورت ذیل صورت گرفته

۱ـ ف ملامحمد دین رتبه ٦ قاضی محکمهٔ بگرامی مربوط ولایت کابل ـ حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳ اسد ۱۳۳۳ برتبه ٦ عوض کمبود بعضویت مدیریت تفتیش مقرر شده .

۲ـ شیر حسن رتبه ٦ قاضی محکمهٔ ابتدائیهٔ مرکز دایزنگی مربوط ولایت کابل حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳ اسد ۱۳۳۳ برتبه ٦ عوض کمبود بعضویت مدیریت تفتیش مقرر شده .

۳ـ حبیب الله رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ حکومت کلان (خوست ولایت جنوبی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۱۳ اسد ۳۳ رتبه ۱۱ عوض کمبود بعضویت مدیریت تفتیس مقرر شده .

٤ محمد اکبر رتبه ۷ قاضی محکمهٔ کلنگار لوگر مربوط ولایت کابل حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳ اسد ۱۳۳۳ تبدیلاً

بقضای محکمهٔ ابتدائیه مرکز دایزنگی برتبه ۷ مقرر شده .

۵- غلام حیدر رتبه ۸ قاضی محکمهٔ سروبی مربوط ولایت کابل حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ اسد ۱۳۳۳ تبدیلاً بقضای محکمهٔ کلنگار لوگرد مقرر شده .

۶- بسم الله رتبه ۸ قاضی محکمهٔ سرخرود ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر۵ر۱۳۳۳ تبدیلاً بقضای محکمهٔ بهسود عوض کمبود برتبه ۸ مقرر شده .

۷- مصلح الدین رتبه ۸ قاضی محکمهٔ رودات مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر۵ر۱۳۳۳ تبدیلاً برتبه ۸ بقضای محکمهٔ سرخرود مقررشده .

۸- غازی محمد فارغ التحصیل مدرسه اسدیه مزار شریف قاضی محکمهٔ تگاب شیرین مربوط حکومت اعلی میمنه حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر۵ر۱۳۳۳ تبدیلاً برتبهٔ موجوده بقضای محکمهٔ پشتو نکوت میمنه مقرر شده .

۹- محمد زمان فارغ التحصیل مدرسه قضات رتبه ۱۰ قاضی محکمهٔ درهٔ پیچ مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر۵ر۱۳۳۳ تبدیلاً برتبه ۱۰ بقضای محکمهٔ شینکی ولایت قندهار مقررشده

۱۰- آیات الرحمن رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ نورستان لغمان مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر۵ر۱۳۳۳ تبدیلاً برتبه ۱۱ بقضای محکمهٔ دایه وچوپان ولایت قندهار مقررشده .

۱۱- محمد رسول رتبه ۹ قاضی محکمهٔ سرکانی مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر۵ر۱۳۳۳ تبدیلاً به رتبه ۹ بقضا محکمهٔ دهله ولایت قندهار مقررشده .

۱۲- عبدالمنان رتبه ۸ قاضی محکمهٔ کامدیش ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ٤ر۸ر۱۳۳۳ تبدیلاً برتبه ۸ بقضای محکمی ابتدائیه مرکز حکومتی اعلی فراه مقررشده .

۱۳- عبدالکریم رتبه ۹ قاضی محکمهٔ ابتدائیه مرکز حکومت اعلی فراه حسب تصویب انجمن وزارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ٤ - ۸ - ۱۳۳۳ تبدیلاً به رتبه ۹ به قضای محکمهٔ ابتدائیه حکومت اعلای میمنه مقررشده .

۱٤- ملاخیرالله رتبه ٦ قاضی محکمهٔ ابتدائیه مرکز مربوط حکومت اعلی میمنه حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ٤ر۸ر۱۳۳۳ تبدیلاً برتبه ٦ بقضای محکمهٔ ابتدائیه مرکز ولایت قطغن مقرر شده .

یک حصه تعمیر جدید سمت شمالی محکمهٔ عدلیه ولایت کابل

۱۵ امیر محمد فارغ التحصیل مدرسهٔ قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ تولك هرات حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ٤ر۸ر۱۳۳۳ تبدیلاً برتبه ۱۱ به قضای محکمهٔ اندراب و لایت قطغن مقرر شده .

۱٦ــ نظر فارغ التحصیل دارالعلوم عربی رتبه ۱۰ قاضی محکمهٔ واخان مربوط حکومت اعلی بدخشان حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ٤ر ۸ر ۳۳ تبدیلاً برتبه ۱۰ بقضای محکمهٔ تولك ولایت هرات مقررشده .

۱۷ ــ محمد سالم رتبه ۱۱ کاتب مدیریت تفتیش وزارت عدلیه حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ ر ۵ ر ۳۳ برتبه ۱۱ بقضای محکمهٔ سروبی مقرر شده .

۱۸ــ یادگار فارغ التحصیل مدرسه قضاة محکمهٔ بگرامی مربوط ولایت کابل حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ ر ۵ ر ۳۳ مقرر شده .

۱۹ــ عبدالصبور فارغ التحصیل مدرسه قضات قاضی محکمهٔ رودات ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ ر ۵ ر ۳۳ مقرر شده.

۲۰ــ برات شاه فارغ التحصیل مدرسه قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ شورابك مربوط ولایت قندهار حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت از تاریخ ۳۰ر ۵ر ۳۳ مقرر شده .

۲۱ــ عبدالوکیل فارغ التحصیل دارالعلوم عربی قاضی محکمهٔ حکومت کلان خوست مربوط ولایت جنوبی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر ۵ر ۳۳ مقرر شده .

۲۲ــ محمد عاشق فارغ التحصیل نجم المدارس رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ ازرو مربوط ولایت جنوبی حسب تصویب انجمن وزارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر ۵ ۳۳ مقرر شده .

۲۳ــ عبدالقیوم فارغ التحصیل دار العلوم عربی رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ کهمرد مربوط حکومتی اعلی پروان حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۹ر ۵ر ۳۳ مقرر شده .

۲٤ــ طوره قل فارغ التحصیل مدرسه قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ واز خواه مربوط حکومت اعلی غزنی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت از تاریخ ۳۰ر ۵ر ۳۳ مقرر شده .

۲۵ــ محمد شریف فارغ التحصیل مدرسه قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ جغتو مربوط حکومت اعلی غزنی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۰ر ۵ر ۳۳ مقرر شده .

۲۶ــ امان الله فارغ التحصیل مدرسهٔ قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ تگاب شیرین مربوط حکومت اعلی میمنه حسب تصویب انجمن وزارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی ز تاریخ ۳۰ر ۵ر ۳۳ مقرر شده .

۲۷ــ گل مراد فارغ التحصیل مدرسه قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ واخان مربوط حکومت اعلی بدخشان حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۱ر ۸ ۳۳ مقرر شده .

۲۸ــ میر بابه فارف التحصیل مدرسه قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ کامدیش مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۱ر ۸ر ۳۳ مقرر شده .

۲۹ ـ فضل احمد رتبه ۱۱ قاضی محمکه درهٔ پیچ مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۳۳،۸،۱ مقرر شده.

۳۰ـ محمدگل فارغ التحصیل مدرسه قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمه نورستان مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وز ارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۱ر۸، ۳۳ مقرر شده .

۳۱ـمحمود فارغ التحصیل مدرسهٔ قضات رتبه ۱۱ قاضی محکمه سرکانی مربوط ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت و منظوری مقام منیع صدارت عظمی از تاریخ ۱ر۸ر۳۳ مقرر شد

۳۲ ـ گل عالم رتبه ۵ عضو ریاست جمعیت العلماؤ وزارت عدلیه ازتاریخ ۱۱ برج اسد ۳۳ مقرر شده .

۳۳ـ مطیع الله رتبه ۵ عضو جمیعت العلماء وزارت عدلیه ازتاریخ ۵ر۹ر۳۳ مقررشده

۳٤ـمحمد صدیق فارغ التحصیل دارالعلوم رتبه ٤ عضو ریاست عالی تمیز وزارت عدلیه حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی ازتاریخ ۱ر۹ر۳۳ برتبه ٤ بقضای محکمه مرافعه مرکز ولایت مشرقی مقرر شده .

۳۵ـفضل کریم رتبه ٤ قاضی مرافعه مرکز جنوبی مربوط ولایت جنوبی حسب تصویب انجمن وزارت ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی ازتاریخ ۱ر ۹ر ۳۳ تبدیلاً برتبه موجوده بقضای محکمهٔ مرافعه مرکز ولایت قطغن مقرر شده .

۳٦ـملاشاه اسلام رتبه ۸ـ قاضی محکمه ترین ولایت قندهار حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱٦۸۵ ـ٦ـ۱۰ـ۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمه اندر حکومتی اعلی غزنی تبدیلاً مقرر شده .

۳۷ـ ملامحمد حسن رتبه ۱۰ قاضی محکمه پنجشیر ولایت پروان حسب تصویب انجمن وزارت احکام-۱٦۸۵-٦-۱۰-۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمه مقر حکومتی

اعلی غزنی مقرر شده .

۳۸ـ ملا حبیب الله رتبه ۱۰ قاضی محکمهٔ لغمان ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ ر۶ ر۱۰ ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمه کتو از حکومتی اعلی غزنی مقرر شده.

۳۹ـ فضل الرحمن رتبه ۱۰ قاضی محکمهٔ اناردره ولایت فراه حسب تصویب انجمن وزارت واحکام ۱۶۸۵ـ۶ـ۱۰ـ۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمه ترین قندهار تبدیلا مقرر شده.

۴۰ـ محمد صالح رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ اناردره ولایت فراه حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ـر۰ ۱ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمهٔ اناردره جدیداً مقرر شده .

۴۱ ـ امان الله رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ قرقین ولایت مزار شریف حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ـ۶ر۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمهٔ جدران جنوبی تبدیلاً مقرر شده .

۴۲ـ عبدالقیوم رتبه ۱۱ قاضی محکمه بعنی وبغران حکومت اعلی گرشك حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ـ۶ـ۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمهٔ اسپیره جنوبی تبدیلاً مقرر شده .

۴۳ ـ عنایت الله رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ قرقین ولایت مزار شریف حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ ر۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به قضای محکمه قرقین مزار شریف مقرر شده .

۴۴ـ محمد هاشم رتبه ۱۱ قاضی محکمه چاه آب ولایت قطغن حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ر۶ر۱۰ر۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی بقضای محکمهٔ چاه آب مزار شریف مقرر شده .

۴۵ـ غلام محمد رتبه ۱۱ قاضی محکمه شهرستان ولایت کابل حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ر۶ر۱۰ر۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی بقضای شهرستان مقرر شده.

۴۶ ـ عبدالودود رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ پغمان ولایت کابل حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ر۶ر۱۰ ۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی بقضای محکمهٔ پغمان مقرر شده .

۴۷ عبدالعزیز رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ پنجشیر حکومتی اعلی پروان حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ ر۶ر۱۰ ر۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی بقضای محکمهٔ پنجشیر مقرر شده .

۴۸ ـ عبدالحنان رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ مهمند دره ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ ر۶ر۱۰ ر۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی بقاضی

محکمهٔ جانی خیل تبدیلاً به مهمند دره مقرر شده .

۴۹ ـ عبدالعزیز رتبه ۹ قاضی محکمهٔ کامه ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۵ ر۶ر۱۰ر۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی قاضی محکمهٔ کامه مقرر شده .

۵۰ ـ عبدالله رتبه ۱۱ قاضی محکمه جوند ولایت هرات دراثر پیشنهاد ولایت هرات حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۰ ر۱۶۸۴ ر۶ر۱۰ ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی ازمحکمهٔ قادس به محکمهٔ جوند مقرر شده .

۵۱ ـ پاینده گل رتبه ۱۱ قاضی محکمهٔ قادس ولایت هرات دراثر پیشنهاد ولایت هرات حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۶۸۰ ر۱۶۸۴ ر۶ر۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت صدارت عظمی از محکمهٔ جوند به محکمهٔ قادس تبدیل ومقرر گردیده .

۵۲ ـ محمد نسرین رتبه ۴ سابق قاضی محکمهٔ مرافعه ولایت مشرقی حسب تصویب انجمن وزارت واحکام نمبر ۱۷۰۹ ر۱۷۱۵ ر۱۳ر۱۰ ر۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به محکمهٔ مرافعه جنوبی مقرر شده .

۵۳ ـ مولوی محمد یوسف رتبه ۳ قاضی محکمهٔ ابتدائیه مرکز ولایت کابل بعدازمنظوری حضور همایونی قرار فرمان ۱۸۶۹ ر۵ر ۱۱ ر۱۳۳۳ مقام منیع صدارت عظمی ازاول سنبله سال جاری ازرتبه (۴) برتبه ۳ ترفیع کرده اند .

اجراآتیکه ازطرف ریاست عالی تمیز از اول برج جدی الی آخر بعمل آمده قرار ذیل است :

الف فقرات جزائی :-

۱ـ فقره قصاص	۲ فقره		
۲ـ « حبس دوام	۱ «		
۳ـ « هائیکه به تائید محاکم تحتانی حکم صادر شده	۴۸ «		
۴ـ « « به تزئید جزاء « « « «	۱۳ «	۸۹ فقره	
۵ـ « « در بارهٔ تخفیف « « « «	۱۷ «		
۶ـ « به نسبت نواقص واپس مسترد شده	۸ «		

ب فقرات حقوقی :-

۱ـ فقره هائیکه به تائید حکم تحتانی اصدار گردیده	(۴) فقره	
۲ـ « به نسبت نواقص مسترد شده	(۵) «	۱۳ فقره
۳ـ « بغرض استهدا واصل و هدایت داده شده	(۴) «	۱۰۲ فقره

اجراآتیکه از طرف مدیریت تفتیش ازاول جدی الی آخر برج جدی صورت گرفته حسب ذیل است .

الف :-

۱- بتاریخ ۳ر۱۰ر۳۳- اعزام یك هیئت بغرض تفتیش امور بعضی محاکم ولایت قطغن
۲- « ۱۱ر۱۰ر۳۳ اعزام یك هیئت بغرض تفتیش امور محاکم ولایت قندهار و بعضی محاکم حکومت اعلی فراه .

ب:- نفریکه دربارهٔ شان امر محاکمه صادر شده .

۱ قاضی محکمهٔ نهرین را قرار احکام نمبر ۱۶۶۳ر۱۶ر۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به محاکمه امرداده شده .

۲- غلام جیلانی قاضی محکمهٔ خوست وفرنگ راقرار احکام نمبر ۱۷۱۰ر۱۷۱۶ر۱۳ر۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی امرمحاکمه دادهشده .

۳- ملا نو روز سابق قاضی محکمهٔ مرافعهٔ حکومتی اعلی غزنی قاضی حالیه محکمه مرافعهٔ دایزنگی قرار احکام ۱۸۰۰ر۲۷ر۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به محاکمه امر داده شده .

٤- ملاعبدالسمع قاضی محکمهٔ حکومت کلان لوگرد قرار احکام نمبر ۱۸۹۹ر۲۷ر۱۰ر۳۳ مقام منیع صدارت عظمی به محاکمه امر داده شده .

امور وزارت مالیه

اگر بتاریخ کارروائی ادوار گذشته وزارت مالیه دیده شود بمشاهده خواهد پیوست که کارنامهای سال جاری وزارت مالیه نظر بسابق خیلی ها متفاوت و بی‌سابقه است . چه وزارت مالیهٔ کنونیه به‌یمن توجهات حکومت نهضت پرور ج ع ج اا نشان سردار محمد داؤد صدراعظم در این دورهٔ یکسال بیك سلسله تحولات مالی واقتصادی دست زده در نتیجه موفق گردیده که در تمام مجاری امور وسیستم فعالیت دوائر ومؤسسات مربوطه بوفق ایجابات عصر کنونی دنیا واحتیاجات مبرم مملکت اصلاحات وتعدیلات مؤثر ونافعی بوجود آرد . اینك ازجملهٔ کارروائی‌های متذکره همان قسمتها که در نوع وماهیئت خود باپرنسیپهای کنونی دنیای مترقی وایجابات محیط مطابقت کلی بهم میرسانند وهم طور مودرن پا بعرصهٔ وجود نهاده است یکان یکان توضیح میشود :

۱ـ تشکیلات عمومیه وزارت مالیه:

این تشکیل طوریکه از گراف آن معلوم میشود با تشکیلات سابقه ازهر رهگذر خیلی‌ها متفاوت ومتفوق بوده حایز هرگونه مزایای علمی وفنی واقتصادی مالی است . تشکیل متذکره بادر نظر گرفتن ایجابات عصر کنونیه واقتضا است اوضاع اقتصادی به اساس ملاحظهٔ حجم امور متنوعه ترتیب یافته بعداز تصویب مجلس عالی‌وزراء ومنظوری مقامات عالیه مترادف بالایحه وظائف یکجاه بصورت کتابچه هاطبع‌ودراول سال‌جاری‌درمورد تطبیق قرارگرفت . قرار معلوم این تشکیل ازهر نوع افراط وتفریط وارسته مانده یعنی‌درهیچ یك‌دوائر ومؤسسات مربوطه بیشتر ویا کمتر ازحجم کار، مامورین تراکم ننموده است .

۲: بودجهٔ عمومی دولت :

این بودجه که بعبارت دیگر قانون موازنه عمومیه دولت تعبیرمیشود با در نظر گرفتن پرنسیپ‌های علمی وفنی مالی دنیای کنونی وملاحظهٔ اوضاع اقتصادی مملکت بروی نتائیج حساب قطعی واردات ومصارفات عمومیه وچوکات تشکیلات عمومیه دولت تدوین گردیده وبرغم بودجه‌های سابقه‌ازهر نوع تخمینات ومبهمات وشائبه‌ها واختلاطات مبراست . بودجهٔ متذکره بعد از دریافت تصویب مجلس عالی وزراء وموافقه عمومی پارلمان دولت بمنظوری مقامات عالیه رسیده بصفت قانون موازنهٔ‌عمومیه بحال‌مطبوع درمورد تطبیق وضع گردیده است . ازمزیت های عمده وقابل ذکر موازنهٔ عمومیه اینست که هریك ازرشتهٔ واردات ومصارفات دولت درستونهای معینی اشغال موقع

نموده تحت فصول ومواد جداگانه قید شده اند برعلاوه همواره موازنهٔ بین واردات ومصارفات عمومیه مملکت راحفظ ووقایه نموده اجازه نمیدهد مملکت در اثرمصارف بیمورد یابحران اقتصادی وافلاس مواجه گردد همچنین دوائر موسسات دولتی را مکلف نموده است تاحساب قطعی واردات ومصارفات مربوطه را نظربه توضیحات اصولنامهٔ محاسبات عمومیه دروقت معینهٔ آن مکمل ترتیب داده بغرض تدوین محاسبات قطعی عمومیه دولت وتجدید نظر در بعضی قسمت های قانون موازنه عمومیه بوزارت مالیه ودیوان محاسبات بسپرد. تطبیق قانون موازنه بصلاحیت آمرین اعطاءموکول گردیده از نفوذ وتسلط غیر قانونی بکلی وارسته گردیده است.

۳- لایحهٔ تفریق وظایف :-

این لایحه طوریکه درفقرهٔ ۳کارنامه سنه ۳۲ راجع به لزوم واهمیت آن تذکر رفته بود بعداز تصویب مجلس عالی وزراء ومنظوری مقامات عالیه پیوست باتشکیلات عمومیه وزارت مالیه یکجا دراول سال جاری طورمطبوع ومجلد درموردتطبیق قرار داده شد قرار معلوم لایحه متذکره برغم گذشته ازمداخلات وتجاوزات دوائر وموسسات در وظایف یکدیگر جلوگیری قانونی نموده درانفاذ وامتثال امور ازمجاری اصلیه رهنمائی بارزی نموده است به آنهم ازاینکه دوائر و مؤسسات درتحمیل فورمول های لایحهٔ وظایف بتوانند بهتر وارسی نمایند برحسب صوابدید مقام وزارت مالیه ازمشاوریت مالی تحت عنوان شرح لایحه وظایف یک لایحه مشرح ومبسوطی دیگری مبنی برتمام جهات وظیفه وی مجدداًترتیب ودرمورد تطبیق گذاشته شده است.

٤-ملاحظهٔ اهلیت مامورین :

این مسئله درکافهٔ ممالک دنیا وبالاخص درممالک ابتدائی خیلی ها حایز اهمیت است. چه نظربه اقتضای نوع واهمیت وظایف مختلفه تعینات مامورین از بین یك عده اشخاصیکه فیصد صد مراتب تعلیمیهٔ مسلیکیهٔ خود را بپایان نرسانیده باشند خیلی ها مهم و درمورد مطالعات عمیق ودقیق قرارمیگیرد.

مقام وزارت مالیه که از اهمیت و لزوم این موضوع از روی مطالعات وسیع علمی خویش اطلاع (موثوقی) دردست داشتند چنان تصمیم معقولی اتخاذ نمودند که نظر به آن مامورین فعال و خبیر و وظیفه شناس و آزموده کار شامل عضویت های دوائر ومؤسسات گردیدند و بدینوسیله ازیك سلسله اهمال وفروگذاری های بیمورد که قبلاًدر تصفیه و انجام پارهٔ امور مختلفه درعدم تشخیص اهلیت مامورین رونما گردیده بودجلوگیری تامه بعمل آمدوهم هریك ازامور مختلفه از مجرای اساسیه طوراتوماتیك درموردعمل قرار گرفت. حتی بی مورد نیست اگر گفته شود

که در اثر فعالیت‌های خسته ناپذیر متصدیان امور ومجاهدت ووظیفه شناسی مامورین کنونیهٔ دوائر ومؤسسات وزارت مالیه امور محوله رویدست با یك سلسله امور نا تمام چندین ساله سابقه دوش بدوش موفقانه پیشرفته هرگونه اسباب سعادت مملکت وامید های دیرینه ملت را تا درجه ممکنه بار آورده است. با آنهم مقام وزارت مالیه تصمیم اساسیهٔ خویش را دربنمورد توسعه داده با وزارت جلیله معارف موافقهٔ باامضا رسانیدند که نظر به آن وزارت موصوفه تعهد کرده اند تا همه ساله یك تعداد طلاب فارغ التحصیل بکلوریا ولیسانسه را بدسترس وزارت مالیه بگذارند وطلاب متذکره بعد از دیدن یکدوره تعلیمات عالی مسلکی مالی در شقوق مختله شامل وظیفه گردیده اند. پس ازروی همچه تصمیمات متذکره چنین برمی آید که وزارت مالیه در آتیهٔ قریب حایز مامورین فعال وتعلیم یافته مسلکی گردیده بیشتر از آنچه تصور رود در توسعه و تقویه اساسات جدیده کسب موفقیت وکامیابی خواهند نمود.

عناصر چهارگانه متذکره طوریکه از تعبیر عنوان هرکدام آن فهمیده می شود یك با دیگر ارتباط قوی داشته ودرسیستم نظام فعالیت دوائر ومؤسسات سهم بارزی دارد. چه تشکیلات برروی حجم امور متنوعه؛ وبودجهٔ عمومیه با در نظر گرفتن اوضاع اقتصادی نظر بملاحظه تشکیل ومواز نه واردات ومصارفات عمومیه؛ وتفریق وظایف نظر به نوعیت واهمیت امور مختلفه؛ واهلیت مامورین ازروی حجم وظیفه وسویه لیاقت ودرایت ترتیب می نماید. خوش بختانه چوکات عمومیه عناصر متذکره قبلا در وزارت مالیه کنونیه تثبیت گردیده ودر حلول سنه ۱۳۳۳ متحداً یکجا در عمل وتطبیق قرارداد شده.

۵ قوانین وتعلیماتنامه‌های مختلفه حسابی واداری وزارت مالیه :-

مسلم است دوایر ومؤسسات دولتی وملی یك مملکت اگر هرچند حایز تشکیلات صحیح وبودجهٔ منظم ودارای مامورین با کفایت ودرایت وازموده باشند باز هم در اثر فقدان قوانین مربوطه بمجهولات ومبهمات برخورده نمیفهمند امور محوله را از کدام طریق وبچه ترتیب ونوع تحت تطبیق درآورده انفاذ وامتثال دهند وهم نمیتوانند نفوذ وصلاحیت اوامر را ازروی درجات معینه ازیك دیگر تفکیك نموده هرکدام را بموقع لازمه وقع وجایزه دهند. لهذا وزارت مالیه وجود قوانین وتعلیماتنامه های حسابی واداری مربوطه را رکن اعظم تشکیلات وبودجهٔ عمومیه دیده بکمیسیون متخصصین مالی هدایت داده بودند تاهر چه زودتر با در نظر گرفتن شرایط حیات اجتماعی برحسب دساتیر حقوقی واقتصادی عصر کنونی در ترتیب وتدوین قوانین وتعلیماتنامه های متذکره بپردازند قرار معلوم یك تعداد آن در اواخر سنه گذشته ویك تعداد آن درسال جاری از تحت ترتیب وتدوین برآمده است که برخی از آن مراتب اصولی خود راطی کرده در مورد تطبیق واجراآت دوایر وموسسات گذاشته شده وبرخ دیگری بعداز ترتیب وتدوین درشرف

دریافت مراتب اصولی می باشد که ازهردو تفریق آن قرار آتیه توضیح می شود :-

اصولنامه ها و اساسنامه های که بعد از ترتیب وتدوین مراتب اصولی را دریافته درمورد تطبیق قرارداد شده :-

۱: اصولنامه محاسبات عمومیه :-

این اصولنامه در ماهیت خود خیلی‌ها مهم بوده وراه‌های جدیدی در مجاری امور ومعاملات دفترداری حسابی باز نموده است وهم صلاحیت ومسئولیت آمرین اعطاء ومحاسبین رااز همدیگر تفریق نموده درتطبیق بودجهٔ عمومیه از فعالیت های بی‌مورد ونفوذ وتسلط های غیرقانونی بکلی کاسته است. ناگفته نماند که این اصولنامه بار اول است که قدم به اساسات امور ومعاملات حسابی نهاد ومحاسبین را از قلم فرسائی‌ها درصحنه های مجهول بکلی وارسته ساخته است .

۲: لایحه وظایف مامورین مالی که راجع بلزوم واهمیت آن درفوق تذکر رفته .

اصولنامه و تعلیماتنامهٔ که مراتب ترتیب وتدوین خودرا پیموده ودرمورد تصویب ومنظوری مقامات عالیه قرار میگیرد :-

۱- اصولنامهٔ دیوان محاسبات عمومیه ،

۲- اصولنامه‌های مالیات برعایدات تجار انفرادی وشرکت‌ها ومؤسسات و اصناف

۳- اصولنامه تاسیس بانک ها ،

٤- اصولنامهٔ استقرار ارزش پول داخلی ومراقبت ازقیمت اسعار خارجی ،

٥- اسولنامه محاسبات تجارتی دولت ،

٦- تعلیماتنامهٔ مکتب عالی مالی ،

۷ : اساسنامه بانک زراعتی وصنایع روستائی

۸- نظام نامهٔ داخلی مامورین ومستخدمین بانک زراعتی وصنایع روستائی ،

۹- اساسنامهٔ دیپهتنی تجارتی بانک ،

۱۰- « « تشکیلات اداری وپهتنی تجارتی بانک ،

۱۱- « « شرکت سهامی هوتل ها ،

۱۲- « « ریاست مرستون ،

۱۳- « « کوپر تیف

١٤- « « روز نتون

١٥- « « بانک رهنی وتعمیراتی

١٦- « « دیپوی ادویه

۱۷- « « موسسهٔ نسوان

۱۸- « « حمل و نقل

۱۹ـ اساسنامه اریانا لمتد ،
۲۰ـ « مدیریت عمومی تفتیش وزارت مالیه ،
۲۱ـ « ریاست تهیهٔ وزارت مالیه
۶ـ تاسیس مشاوریت های دوگانه عدلی ومالی واقتصادی وحقوقی وزارت مالیه

الف ـ مشاوریت عدلیه :ـ

اگر به سوابق مجرای امور وزارت مالیه نظر انداخته شود دیده میشود که برخی از معاملات حسابی واداری باانیکه مراتب اصولی خودرا در مجالس وزارت مالیه طی کرده باز هم جهت ابراز نظریهٔ وقضاوت شرعیه به محاکم عدلیه رجعت داده شده ودر نتیجه همچه معاملات قسماً دراثر فیصله های دوگانه ضدو مضاد اصولی وشرعی الی مدت های طولانی ملتوی مانده ویا بقضاوت ثالثه برخورده اسباب ضیاع وقت مامورین وپریشانی مراجعین را بار آورده است لهذا مقام وزارت مالیه اهمیت این موضوع رادرزمره سایر پروگرام اصلاحی خویش از نزدیك تحت غور قرار داده به اساس ایجاب تشکیل از آغاز سال جاری مشاوریت متذکره راجدید افتتاح نموده ویك نفر از عالمان علوم شرعیه راکه درقضاوت معاملات شرعی مطالعات و تجارب کافی دردست داشت درراس آن گماشت .

قرار معلوم درطول سنه جاری یك عده معاملات زیاد متنازع فیه تحت فیصله های شرعی واصولی قرار گرفته بکلی کسب قطعیت نموده است واز ین رهگذر دوائر از ضیاع وقت به دوران معاملات متذکره ومراجعین از پریشانی انتظار طولانی وارسته آسوده شدند وهم همواره نتایج فیصله های متذکره به نزد محاکم شرع واصول موردقبول وتائید واقع شده است .

ب ـ مشاوریت مالی وحقوقی واقتصادی :ـ

مشاوریت متذکره دراثر واردشدن یك سلسله تحول جنبش تازه وعصری درمجاری امور وفعالیت تطبیقات قانونی دوائر ومؤسسات مربوطه تاسیس یافته است .

طوریکه دیده میشود مشاوریت متذکره درتحلیل فورمول های وظیفه وی لزوم بوجود آوردن اصولنامه ها وتعلیمات نامه های لازمه ورهنمائی درمجاری امورو معطوف نمودن ذهنیت وافکار نویسنده گان اداری وحسابی بسوی ایجابات دفتر داری کنونیه وضمناً ترتیب نصب العین کورسها ومکاتب مالی خدمت بسزائی نموده است . امید است ازاثر فعالیت مشاوریت موصوفه درآتیه قریب موفقیت های بیشتری دست دهد .

۷ـ فعالیت ها وتاسیسات مهمه وجدیده که درطول سال جاری تحت اثور یاسات ودوائر مربوطه صورت گرفته است درذیل عنوان هر ریاست قرار آتیه خلاصه میشود :

الف ریاست اقتصادی

این ریاست جدید در تشکیل وزارت مالیه شامل گردیده یکی از اداره اساسی ومهم وزارت مالیه به‌شمار میرود
امور بودجه وی مملکتی وتصدی های دولتی وسائر مؤسسات ملی وامور خزائن وتدویر اسعار خارجه ومراقبت بانکها وطبع وتوزیع اوراق بهادار دولت ومقاولات قرضه های خارجی وداخلی دولت وتدقیق امور مالی وتدوین قوانین ونظامات واساس نامه‌ها ولوایح عموماً برعهده این ریاست ترتیب می نماید .
برعلاوه ریاست موصوفه مجاری اسوم اقتصادی وپولی مالی مملکت تعدیلات قابل ذکری وارد نموده وهم درقسمت مراقبت وکنترول اسعار خارجه که یکی ازمسائل عمده وحیاتی مملکت شمرده میشود فعالیت مهمی از خود بروز داده است چنانچه دراثر مراقبت ریاست موصوفه ۱۳۳۲ درمصارف اسعاریك تقلیل وصرفه جوئی قابل ذکری که در بهبود اوضاع اقتصادی مملکت سهم بارزی دارد رونما گردید. وهم درقسمت تاسیس بورس‌ها (بازار پولی) درمملکت مطالعات مقدماتی خویش را به پایان رسانیده که عنقریب تشکیلات آن بغرض توسعهٔ منافع عامه تحت تطبیق قرار داده خواهد شده علاوه برانیك عده موسسات جدید که هرکدام آن درموقع خود خیلی مهم دیده میشود مطابق به احتیاجات مملکت وایجابات کنون تحت اثر ریاست موصوفه تاسیس گردیده است که قرار آتیه از انها نامبرده میشود :-
تاسیسات بانکهای جدید :-
بهمه معلوم است که سیر تکامل بانکها در بهبودی اوضاع اقتصادی وتدویر پولی وتجارت مملکت - تاثیر بارزی دارد متاسفانه دراثر فقدان قانون اساسیه تاسیسات بانکی وظائف کافهٔ بانک های طرف ضرورت دولت برعهده دو بانک موجوده تحمیل گردیده وازاین رهگذر بانکهای متذکره بهرطرف دست انداخته در نتیجه نتوانسته اند آنچه مطلوب دولت بوده موفق آیند .
لهذا از بتدای سال جاری باساس دیرکتیف مقام وزارت مالیه قانون تاسیسات بانک وسایر قوانین مربوط به استقرار ارزش پول ومراقبت از اسعار خارجه . .. الخ هرچه زودتر از تحت ترتیب وتدوین برآمده ونظر به آن بانکهای موجوده وظیفه اصلیه خویش را اشغال نموده اند وهم بانکهای آتیه که هرکدام آن در بهتری اوضاع اقتصادی واحتیاجات مبرم مملکت خیلی ها مؤثر دیده میشود تاسیس گردید :-
بانک زراعتی وصنایع روستائی :-
این بانگ طوریکه ازعنوان آن فهمیده میشود بایك سرمایه هنگفت وتشکیلات وسعی دراوائل سال جاری جدید پا بعرصه وجود نهاده ونصب العین آن خاص معاونت پولی بکافهٔ زارعین بی بضاعت وتعمیم وتوسعهٔ صنایع دستی قرائی است .

بانك متذکره حاوی شعب مرکزی و ایالاتی بوده وبه صفت کوپراتیف کریدتی زراعتی حاضر است بغرض توسعه وتقویه بنیه زراعتی وحفر کاریزها وپخته کاری دهنه های حقابه مزروعی وبکار انداختن آب های خارج از استفاده درمقابل اخذ مفاد جزئی بازراعین بی بضاعت مملکت مساعدت نماید وهم آماده است هر نوع ماشین ولوازم صنایع روستائی ازخارج توریدو به غرض تعمیم صنایع درمقابل اخذمفاد کمتر بدسترس علاقه مندان بگذارد .

مرام وهدف اصلیهٔ بانك موصوفه این است که زارعین بی بضاعت ازفشار بی رحمانهٔ محتکرین وسود خواهان نا مشروع و ارسته مانده قابلیت تولیدات زراعتی مملکت را بلند ببرد وهم چنان نظر به احتیاجات مملکت وایجابات کنونیهٔ صنایع دستی قرائی راکه دربهبود اوضاع روستائیان واقتصادیات مملکت مؤثرو مفید دیده میشود فراهم نماید .

قرار معلوم بانك متذکره ازابتدای تاسیس بکار آغاز نموده ومسلسل دامنهٔ فعالیت خویش رادر داخل نصب العین معینه موفقانه وسعت داده می ورد .

دپشتنی تجارتی بانك :

بانك متذکره دراواسط سال جاری بایك سرمایهٔ مقدماتی یکصد وبیست میلونی جدید تاسیس یافته و نصب العین آن بغرض توسعه وبهبود اوضاع تجارتی عبارت از تهیه اسعار خارجی ودستگیری ازاشخاص محتاج درمقابل تضمینات زیورات اجناس قیمت دار است . پس میتوان گفت که دراثر فعالیت بانك متذکره استقرار ارزش پول داخلی وخرید وفروش اسعار خارجی باساس قوانین مربوطه متدرجاً سیر تکامل خودرا پیموده بدین وسیله تجاران ازبدست آوردن اسعار از بازار سیاه بی نیاز خواهند شدوهم ازبلند رفتن کرایه پول در مملکت جلوگیری لازمه بعمل آمده بنیهٔ تجارتی تقویه خواهد گردید .

بانك رهنی وتعمیراتی .

این مؤسسه قبلاً بنام کیسه عمرانی یاد میشدو بجز ازتادیه وتحصیل قروض لازمه بمامورین مرکزی بیخانه کدام نصب العین اساسی وعمومی نداشت وآنچه اولیای امور دولت نسبت اصلاح تعمیرات وآسایش مامورین درنظر داشتند از این مؤسسه برآورده نمی شد لهذا مؤسسه متذکره به بانك رهنی وتعمیراتی تعدیل وبایك تشکیل ونصب العین مجددی پا بعرصه وجود نهاد . بانك متذکره بعهده گرفته است که علاوه برانجام دادن معاملات رهنی در هرسال یك تعداد عمرانات مودرن وصحی که متضمن کافهٔ احتیاجات مبرم فامیلی مامورین باشد مطابق به پلان شهرسازی بقیمت مناسب تهیه نموده بدسترس مامورین بگذارد وهم در قسمت تعمیرات دوائر دولتی

وانکشاف هوتل ها فعالیت های اساسی بروز دهند . قرار معلوم مامورین مستحق در اثر تصمیمات متذکره از تکلیف وتشویش خانه سازی وضیاع زمان ماموریت و خسارهٔ واردهٔ تهیهٔ مواد تعمیر وکشیدن انتظار طولانی برای اخذ اقساط پول تعمیر بکلی وارسته گردیده اند .

تعدیلات لازمه درتشکیل ومجاری امور شرکت پنبه :-

شرکت پنبه قرار معلوم از چند سال باینطرف تاسیس یافته ولی ازرهگذر نقص درتشکیل ومرام اصلیه نتوانسته است مطالب دولت را درتوسعهٔ زراعت وصادرات لازمه پیش ببرد . لهذا شرکت متذکره درهذاسنه طور اساسی تشکیل وبسرمایهٔ فعلی آن مبلغ سی میلون افغانی طور قرضه افزود گردید .

قرار معلوم شرکت پنبه از آغاز تشکیل بغرض توسعهٔ زراعت پنبه بزراعین پنبه معاونت های لازمه پولی نموده دامنهٔ حجم پنبه صادراتی واحتیاجات داخلی رافراختر ساخته است . امید قوی است که فعالیت های موجودهٔ وآتیهٔ شرکت پنبه به تکافوی احتیاجات داخلی وصادراتی پنبه خیلی ها موثر ومفید واقع گردیده یك قدم متین واساسی دربهبود اوضاع اقتصادی مملکت وصرفه جوئی ازمصرف اسعار خارجی بر داشته شود .

تعدیلات واقعی درتشکیلات ریاست ضرابخانه :

ضرابخانـه طوریکه از نقاط نظروظیفهٔ یك موسسهٔ مهم دولت شمرده میشود نیز تصرفات بیمورد دران جایز دیده نمیشود یعنی بیشتر ازحجم کار تراکم نمودن یك عده مامورین وکارگران درانمؤسسه بجزاز بیهوده ضایع شدن یك مقدار پول دولت چیزی دیگر نیست . لهذ باساس این ملاحظه درتشکیلات مؤسسه متذکره تجدید نظر بعمل آمده درنتیجه ریاست موصوفه بمدیریت عمومی تعدیل واز تعداد زیاد مامورین وکارگران آن کاسته شد . برعلاوه چون بانکنوت های کوچك که درمورد چلند واقع است نسبت کثرت دست بدست دور کردن در زمان کم فرسوده شده میرفت وزارت مالیه برای جلوگیری از مصرف مجدد طبع همچه نوتها تصمیم گرفت که یك تعداد پول به تناسب احتیاجات بازارداخلی مملکت بنام بیست پولی وپنجاه پولی برروی فلزات مروجه دقیقا ضرب زده درمورد چلند گذاشته شودوهم مطالعات مقدماتی رویدست گرفته شد تا ضرب پنج افغانیگی ودو افغانیگی نیزصورت گیرده .

تفتیش شرکت های قندسازی وسایر شرکت های دولتی وملی :

جای تردید نیست که چشمه های وآرداتی اعم ازدولتی وملی قرار معمول دنیای کنونی عموماً تحت کنترول وقیادت وزارت موصوفه مکلف است که سهمیهٔ دولت را از چشمه های متذکره برروی اصولنامه های موضوعه حساباً تدقیق ومحاسبه نموده بخزینهٔ دولت بسپردو متاسفانه بشرکت های متذکره که ازاین مقررات سالیان درازی پهلوتهی کرده

بود نیز از اواخر سنه گذشته باین طرف تحت بررسی وزارت مالیه قرار گرفته هیئت های متعددهٔ حسابی واداری گماشته شد ند تا از روی دفاتر مربوطه شان اصل واردات سهمیهٔ دولت را بر آورده نتایج را بمقام وزارت مالیه تقدیم نمایند. قرار معلوم هیئت های متذکره بکشف واردات حقیقی سالهای اخیره شرکت های موصوفه وتثبیت سهمیهٔ واقعی دولت موفق آمده ودوسیه‌های تحقیقاتی خویش را بعد از ملاحظهٔ مقام وزارت مالیه جهت تحصیل سهمیهٔ دولت بمرجع مربوطه تفویض نموده اند.

این اقدام نافع که از یك طرف شرکت‌ها وسائر چشمه‌های وارداتی را از تصرفات غیر قانونی متنبه واز طرف دیگر روز نه‌های افزایش رادر واردات عمومیه دولت باز نموده است میتوان گفت که ازین رهگذر بهبودی خاصی در اوضاع اقتصادی ومالی مملکت فراهم گردیده است.

نا گفته نماند که علاوه بر تاسیسات وتعدیلات جدیده که در فوق از آن تذکر رفت از ریاست موصوفه درمورد مراقبت وکنترول اسعار خارجی وصرفه جوئی از مصارف فات بیمورد ان بوفق قوانین مرتبه اقدام موثری صورت گرفته است چنانچه از اواخیر سنه ۳۲ باینطرف درمصرف اسعار متذکره تقلیل قابل ذکری رونما گردیده است همچنان اوراق بهادار که یکی از چشمه های مهم وارداتی مملکت محسوب میشود درمورد تجدید نظر قرار گرفته در داخل پرنسیپ های علمی وعملی اصلاح گردید قرار معلوم از اثر اصلاحات وارده از طرفی بعائدات مملکت افزایش لازمه بعمل آمده واز طرف دیگر در مجرای معاملهٔ آن سهولت قابل وصفی رونما شده است.

اکنون از مبالغ قرضهٔ خارجی وداخلی که بغرض رفع پاره احتیاجات مبرم مملکت برروی مقاولات جدا گانه صورت گرفته واز انجمله مبالغیکه در هذا سنه بدست آمده است قرار آتیه توضیح میشود :—

الف - اخذ قرضه از ممالك خارجه.

ممالك قرضه‌دهنده	موضوع اخذ قرضه	اصل مبلغ قرضه	مبالغیکه ازجمله اخذشده
اکزم بانك امریکا	نسبت انکشاف و توسعه زراعتی ساحه های بابر وادی هلمند	۲۱ ۰۰۰ ۰۰۰ دالر	۱٤۰۰ ۰۰۰ دالر
اکزم بانك امریکا	نسبت اکمال امورنا تمام وادی هلمند	۱۸۵۰۰ر۰۰۰ دالر	۰۰۰۰۰۰
وادی هلمند			
حکومت اتحاد جماهیر اشتراکیهٔ شوروی	بغرض خرید قیر و ماشین های سرك سازی مربوط بلدیه ووزارت فوائد عامه	۲۱۰۰ر۰۰۰ دالر	۱۸۷۲۵۰۵ دالر

بغرض ساختمان تعمیر سیلو و آسیا
و داش پخت نان ولوازم مربوط آن ۰۰۰ر۳۵۰۰ـ دالر

ب ـ اخذ قرضه از موسسات داخله :ـ

موسسهٔ قرضه دهنده	موسسه قرضه گیرنده	موضوع اخذ قرض
اصل مبلغ قرضه	مبلغیکه از اصل قرضه اخذشده	
د افغانستان بانك	ریاست انکشاف وادی هلمند برای توسعه زراعتی وادی هلمند	
۷۴۱۳۷۵۱۷ـ افغانی ۷۴۱۳۷۵۱۷ـ افغانی		
د افغانستان بانك	ریاست انکشاف وادی هلمند برای امورسروی وادی هلمند	
۲۱۲۶۶۱۰۰ افغانی ۲۱۲۶۶۱۰۰ ـ افغانی		
د افغانستان بانك	ریاست بلدیه کابل نسبت مصرف سرك سازی وسایر امور بلدیه	
۰۰۰ر۲۵۰۰۰ افغانی ۰۰۰ر۰۰ ۱ـ افغانی		
د افغانستان بانك	شرکت پنبه نسبت خرید پنبه و تقویه بنیهٔ مالی مستحصلین پنبه	
۰۰۰ر۸۰۰۰ـ افغانی		
د افغانستان بانك	ریاست انحصارات دولتی	نسبت خرید پنبه و پوست قره قلی و پشم
۳۲ر۵۵۷ ۵۵۳۶۴ـ افغانی		
د افغانستان بانك	ریاست دیپو تعاونی مرکزی	برای خرید پشم وغیره
۰۱ر۰۰۰ر۲۶۰۰ـ افغانی		
	دیپوی ادویه جهت خریداری ادویه	
۱۰۰۰۰۰۰ افغانی		
د افغانستان بانك	ریاست تهیه وزارت مالیه	نسبت خرید مواد ارتزاقی
۰ر۰ ۱۹۸۰۰۰۰ افغانی		
د افغانستان بانك	ریاست کوپراتیف	نسبت خرید موادلازمهٔ کواپرتیف
۱۰۰۰۰۰۰ـ افغانی		
د افغانستان بانك	بغرض اشتراك مؤسسات	
۸۲۰۰۰۰ـ افغانی		

ب ـ ریاست محاسبات :ـ

ریاست موصوفه در اثر سیستم فعالیت جدیده و رعایت از مواد مصرحهٔ قانون محاسبات عمومیهٔ دولت درمجاری امورمحاسباتی یک سلسله اصلاحات وتعدیلات قابل ذکری وارد نموده است که از جملهٔ یك قسمت آن ذیلاً توضیح میشود :ـ

۱ ـ ترتیب ومتحد ساختن حساب قطعی و اردات ومصارفات عمومیهٔ سنویهٔ دولت که بذات خود اقدام جدید یست که در اخیر سنه گذشته وهذا سنه صورت گرفته است .
حساب قطعی طوریکه در بحث بودجهٔ عمومیه دولت ازان تذکر رفت در حین ترتیب قانون موازنه عمومیه ویا تجدید نظر دران سهم بارزی داشته وهمچنان

در تحصیل واردات وصرفه جوئی از مصارفات عمومیه و تعین مسئولیت و برائت وظیفه وی محاسبین خیلی ها مؤثرونافذ دیده میشود حتی مبالغه نیست اگر گفته شود بدون وجود حساب قطعی واردات ومصارفات عمومیهٔ دولت ترتیب قانون موازنهٔعمومیه دولت نا ممکن است .

۲ ـ ملغی گردیدن کنترول های نقدی وزارتخانه ها وریاست های مستقله وتحمیل وظایف محاسباتی وکنترولی آنها بر عهدهٔ دوایر ریاست محاسبات سهولت زیادی در قطع و فیصله محاسبات وزارتخانها وریاسات مستقله فراهم نموده واز طرف دیگر وزارتخانها وریاسات متذکره را از تقاضا وفرستادن تابلوهای ماهوار وارسته ساخته است .

این اقدام نافع باب نوی در مجرای قطع و فیصله حساب های کنترولی کشاده وزارتخانها و ریاست مستقل را ازتکلیف دادن حساب مصارف بودجوی واضطراب های غوروتدقیق وصرف وقت بیمورد دران بکلی مطمئن گردانیده است بغرض سرعت اجراء معاش ومصرف ازمقام وزارت مالیه دستورداده شده است که چک های حاوی الی ده هزار افغانی معاش وبیست هزار افغانی مصرف بامضای مدیران محاسبات ریاست موصوفه وچک های یک لک وپنجا هزار افغانی بامضا رئیس محاسبات وملک افغانی بامضاء معین ومازاد آن بامضای مقام وزارت مالیه رسیده در مورداجراء گذاشته شودو بدین وسیله تمام عوایق ومعامله ازراه فیصله حساب و حواله پولی برداشته شده است

۳ـدوایراجرائیه که قبلاً در وزارتخانها وریاست مستقله بوظیفه جداگانه می پرداختند ازاول سال جاری بدوایر لوازم تعدیل گردیده اند. وظایف دوایر متذکره ازطرف ریاست محاسبات طور اساسی طرح وبه دست رس شان گذاشته شده تا بصفت محاسبین لوازم درانجام بهمعاملات لوازم بپردازند .

٤ـ چون مامورین دوایرحسابی ولایات ازجریان امور حسابی بداخل سیستم کنونیه وساخت حساب جدیداطلاع مکفی نداشتند لهذا از ریاست محاسبات چند نفرمامورین بهر ولایت گماشته شدند تاازطرز جدید جریان امورحساب آنهارا مطلع نموده وهم حساب گذشتهٔ شان رابطرزجدید ترتیب داده باخود بیاورند: قرارمعلوم مامورین حسابی مرکز درین مورد رهنمائی خوبی بدوایرحسابی نموده و حسابهای مطلوبه را بطرزجدید ترتیب و باخود بمرکز وارد نموده اند .

٥ ـ فعالیت های دیگرریاست محاسبات در مورد طلبات دولت بر اشخاص ودوایرومؤسسات قرارمی گیرد که ازسالیان درازی در اثر مسامحه و اهمال دوایر محاسباتی جابجا مانده ودر تحصیل و تصفیه آن اقدام نشده است همچه طلبات که به نام باقیات یادمیشود حسب آتیه تفریق میشود :ـ

قسمت اول آن چنان طلباتی بوده که اشخاص ودوایر مؤسسات از اهمال محاسبین سوء استفاده نموده اند. همچه طلبات بالغ بریک مبلغ بزرگی گردیده که ازانجمله از اوا خرسنه گذشته باین طرف مبلغ (٧٥٥٠٠١٨٨٤،٦٦) افغانی بود و ایر قلمداد شده ومبلغ (١٠٩٧٧٥٠٧٥١،٩٢) افغانی بروی اسناد جایزهٔ مجرائی گرفته که مجموع آن بالغ بر (١٨٣٧٧٦٩٣٩،٥٦) افغانی میشود وهنوز سلسلهٔ تصفیه طلبات متذکره ادامه داشته ودراثر آن تمام دوایر ومؤسسات مکلف گردیده اند که یومیه بعد از نصف روز درتصفیه معاملات حسابی خویش پرداخته بروند.

قسمت دوم طلباتی بود. که ازسنه ١٣٠٧-١٣٠٨ درزمان اغتشاش داخله بنام اشخاص قید گردیده ومسلسل درمرورزمان مجرای مجهولی کسب نموده است یعنی طلبات متذکره نسبت از بین رفتن شخص مدیون ویا جایداد غیرمنقول وی ١٠٠٠٠٠ لخ تاکنون بادرهوا مانده درتحصیل وتادیهٔ آن امکان دیده نشده است. لهذا همچه باقیات بهمنظوری مقامات عالیه درقلم عفو قرار گرفته یکدم ازصفحات دفتر محو گردید.

قسمت سوم طلباتی است که دراثر ناتوانی اشخاص مسلسل سال بسال دور نموده ودرتادیه آن اقدامی نشده است همچه مدیونین موردترحم وعاطفهٔ عالیانهٔ حکومت قرارگرفته راجع به تحصیل باقی شان دستورداده شده که الی دهسال بمنظوری مقام وزارت مالیه وبیشتر ازان بمنظوری مقامات عالیه قسط گردید تحت تحصیل گرفته شود وزمین وجایداد غیرمنقوله شان ازضبطی عوض باقی مامون شود.

ج- مدیریت عمومی تفتیش

این مدیریت باتمام ایجابات عصری تشکیل یافته ووظیفه آن نظربه تعلیماتنامهٔ جدیدهٔ تفتیش مراقبت از ایفای وظایف ودوایر بطبق قوانین وتعلیماتنامهٔ های مربوطه است.

قرارمعلوم مدیریت عمومی تفتیش درسال جاری (١٥) فقره های مهم را توسط هیئت های مربوطه ومختلطه دردوائر مرکزی وایالاتی تفتیش نموده وهم (٢٥) دوسیهٔ تحقیقات راتحت غور ومداقه قرارداده بعدازتجدید نظرواصدار قرارقطعی جهت دوران محاکمه بمدعی العموم تفویض نموده اندکه هریک ازفقرات ودوسیه متذکره ذیلاً اختصارمیشود.

الف- موضوعاتیکه توسط گروپ های تفتیش ویا هیئت مختلط تحت تفتیش گرفته شده.-

١- خزانه ریزه کوهستان.

٢- مدیریت کنترول نقلیات دولتی.

٣- گدام ریشخور.

٤- معاملات نسبتی عبدالرزاق تحویلدار ریاست طب پوهنخی.

٥- معامله نظام الدین خزانه دار زراعت.

۶- شق منی آر در وزارت مخابرات .
۷- مدیریت کنترول موسسات صحی علی آباد .
۸- « « ریاست مرستون .
۹- « « مالیات برعایدات مستوفیت ولایت قندهار .
۱۰- مسئلهٔ مفقودی شکر دیپوی فراه .
۱۱- ماموریت مالیه میدان .
۱۲- مدیریت کنترول وزارت معارف
۱۳- مستوفیت ولایت هرات .
۱٤- مستوفیت ولایت قطغن .
۱۵- مدیریت کنترول وزارت معادن .

ب - فقراتیکه بعد از تحقیق وصدور قرار قطعی بمدعی العموم تفویض گردیده است .

۱ - دوسیه تحقیقات باقی گدامدار مقر .
۲ - « « « غور بند .
۳ - دوسیه تحقیقات جعل کاری ۱۳۶ گیلن پطرول.
٤ - نتائج تفتیش مالیات برعایدات مستوفیت ولایت قندهار.
۵ - دوسیه تحقیق باقی گدامدار ده مزنگ.
٦ - « « « تحویلدار نقلیات.
۷ - « « سرشته داری پروان.
۸ - « « خریداری ۱٤۰ عراده موتر کارگر وزارت د فاهی ملی توسط شرکت انحصارات .
۹ - « « باقی خزانه ریزه کوهستان.
۱۰ - « « جعل کاری درتکت های گدام مهتاب قلعه.
۱۱ - « « ریاست ضرابخانه.
۱۲ - دوسیه تحقیقات ساخته کاری چالانی های نقلیات دولتی
۱۳ - دوسیه تحقیقات باقی گدامدار مهتاب قلعه .
۱٤ - « « فابریکه قند ولایت مشرقی.
۱۵ - دوسیه تحقیقات املاك شکر دره کوهدامن.
۱٦ - دوسیه تحقیقات چهل قلم سامان متلوفه مدیریت انحصارات ولایت مزار شریف از سال ۳۰، ۳۱و ۱۳۳۲.
۱۷ - دوسیه تحقیقات گدام ذخیره ولایت قندهار.
۱۸ - « « شعبه چالانی وپطرول وتایر مدیریت نقلیات دولتی .

۱۹ ـ « « مغازه نمبر (۱۵) کوپراتیف مامورین .
۲۰ ـ « « گندم کوپراتیف که در سال ۳۲ از حکومت سنگ چارك ومزار شریف خریداری شد .
۲۱ ـ « « سال ۲۲ الی شش ماه اول ۱۳۲۵ مدیریت حمل و نقل .
۲۲ ـ « « سال ۱۹ الی ۲۱ مدیریت حمل و نقل کابل .
۲۳ ـ دوسیه تحقیقات گدام درهٔ صوف مزار شریف .
۲۴ ـ دوسیه تحقیق فیصله منازعات کابل .
۲۵ ـ دوسیه تحقیق خزانه دار فراه .
۲۶ ـ دوسیه تحقیق زمین های حاجی حسام الدین قریه کوهدامن .
۲۷ ـ دوسیه تحقیق ماموریت سینمای کابل .
۲۸ ـ دوسیه تحقیق شرکت برق .

مدیریت املاك :ـ

طوریکه در گراف دیده می شود متشکل از دومدیریت املاك دولتی وملی بوده هریك بسهم خود وظایف جداگانه دارد .

مدیریت املاك دولتی :ـ

این مدیریت زمانی مستقل ومدتی تحت اثر ریاست مستقل زراعت وظیفه دیده و بالاخره دراواخر سنه ۳۲ با املاك دولتی یکجا مربوط بوزارت مالیه گردیده است قرار معلوم مدیریت متذکره درطول کارروائی سابقهٔ خویش نه تنها دفاتر احصائیه املاك دولتی را ازدست داده یا بدست آورده نتوانسته بلکه دراکثر نقاط مملکت فیصد ۲۰ الی ۹۰ املاك دولت را درمورد تصرفات غیرقانونی در آورده است. هکذا درحاصلات املاك دولت اعتنا نورزیده دربسا نقاط کمتر ازحجم مالیه حاصل گرفته اند اگر بروی سوابق دایره متذکره دیده شود میتوان متیقن شد که بجز از معاملات عریضه پردازی در قسمت اصل وظیفه قدمی نه برداشته حتی درمعاملات عرض وداد نیزموفق نگردیده دوسیه های بیشمار ضخیمی را که مبنی به تحقیقات مغلق وپیچیده بوده با خود یکجا بوزارت مالیه انتقال داده است مقام وزارت درزمرهٔ سائر پروگرام اصلاحی خویش وضعیت دایرهٔ مذکور را تحت غور قرارداده در نتیجه از یك طرف درتجدید تشکیل وطرح وظایف قانونی املاك دولتی اقدام وازطرف دیگر هیئت های متعددی را با گروپ های سیاحین درهر ولایت مقرر نمود تا تمام املاك دولت را ازقید مساحت و نقشه کشیده بغرض قیدیت دردفاتر املاکی راپور موثوقی بمرکز بدهند. قرارمعلوم مساحت و نقشه برداری املاك دولتی مشرقی باشرایط لازمه به پایان رسیده وازدیگر ولایات مسلسل درمورد اکمال قرار گرفته میرود .

همچنین راجع به حاصلات املاک دولتی تصمیمی اتخاذ گردیده که باساس آن حاصلات املاک دولت نظر بملاحظهٔ مفاد مشروع اجاره دار وحاصلات زمین هم جوار اجاره داده میشود چنانچه تاکنون در اجارهٔ حاصلات املاک دولتی بسا نقاط از یکنیم الی هفت چند افزایش مقدماتی بعمل آمده وامید میرود که متدرجاً املاک دولتی بوجود دفاتر صحیح واجارهٔ واقعی نائل گردد بر علاوه در نظر است که برای سال ۳٤ نسبت تصفیه معاملات سابقه از حجم موجودهٔ دایرهٔ املاک یک مدیریت دیگری بنام مدیریت تصفیه امور گذشته وآینده املاکی افزود گردد تاهرچه زودتر معاملات متنازع فیه از دایره جدا گانه تحت اجرا گرفته شود وبه متباقی اعضای دوایر املاکی موقع بهتر داده شود که به اصل وظیفه خوبتر وارسی نماید باآنهم قراریکه درفوق تذکر رفت چون یک تعدادد وسیه های تحقیقات متنازع فیه بین دولت واشخاص ازسال ها باینطرف در دایره املاک ملتوی مانده بود وغور وتدقیق واقعی وحقیقی در مورد آن لازم دیده میشد لهذا بمنظوری مقام وزارت مالیه یک کمیسیون فیصله منازعاتی با اشتراک مشاور عدلیه تشکیل یافته ومسلسل دوسیه های متذکره به فیصله رسیده میرود.

مدیریت املاک ملی:-

این مدیریت از نقطه نظر سروی اراضی باینجا بات کنونی جدید تشکیل ودررأس آن یک نفر مامور خریطه شناس وفعال اخذ موقع نموده بیک فعالیت (صحیح) مطابق به اینجا بات کنونی آغاز بکار کرده است.

قرار معلوم مساحت ونقشه برداری املاک دولتی مشرقی ویک قسمت از املاک دولت واشخاص راکه تحت کاسهٔ بندغزنی جدیداً آبیاری میشود بپایان رسانیده است وهم تصمیم گرفته شده که برغم ادوار گذشته از مساحت ونقشه برداری نقاط متفرق وپراگنده که باعث تولید تفرقه در ترتیب دفاتر احصائیهٔ وگرانی مصارف امور مساحت ومساحین میشود منصرف گردیده فعالیت سروی خودرا بیک ولایت تمرکز دهند. چنانچه باساس تصمیم متذکرهٔ سروی عمومی قطغن آغاز وگروپ های زیادی مساحین در آنجا تمرکز داده شده است.

علاوتاً ازسنه ۲٤ الی اخیر سال جاری سروی اراضی نقاط مختلفهٔ هرولایت از گراف مربوطه واضح میشود.

مدیریت عمومی اداری:-

درمربوطات مدیریت متذکره ادارهٔ تقاعد به یک سلسله فعالیت های عصری ونویدبخشی نائل گردیده است. وآن این است که متقاعدین را برغم معمول زمان سابقه از انتظار طولانی سنجش وحواله پول تقاعدی ومشکلات اخذ زمین وارسته ساخته همین که تذکرهٔ پول تقاعدی شان بدایرهٔ تقاعد میرسد فوری امر دخلاً خرجاً حواله پول وتادیه زمین یک

منظرۂ اعدام قرہ باغ
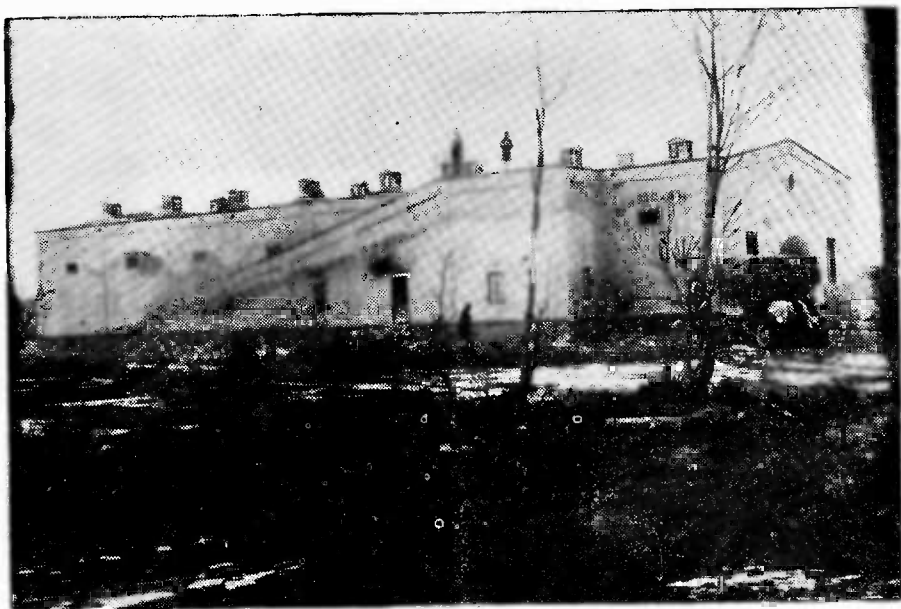
جا بمدیریت املاک تفویض وبروز دیگر امر اخذ زمین را عنوان مراجع مربوطه حاصل مینمایند برعلاوه مامورین متقاعد دولتی ومؤسساتی که قبلاً بجز از اخذ معاش ماهوار تقاعدی ویا اخذ پانزده ماهه معاش حاوی قطع علاقه استحقاق دیگری در اخذ زمین نداشتند در اثر تصمیمات وتجاویز مفیدهٔ مقام وزارت مالیه ومنظوری مقامات عالیه عیناً مانند منصبداران عسکری در استحقاق تادیهٔ زمین مزروعی نائل آمده اند.
پس باید گفت که ازین مراحم قابل قدر حکومت متبوعه مامورین متقاعدین دولتی ومؤسسات کوپراتیف وریاست انحصارات ونقلیات ومجادله ملاریا و مسلخ مانند منصب داران عسکری بیشتر کسب رفاهیت نموده اند.

هـ ـــ ریاست تهیه:

این ریاست برغم ادوار سابقه جدید در تشکیلات وزارت اخذ موقع نموده وظایف مهمی برعهده گرفته است. چنانچه درطول سال جاری هر نوع مواد طرف احتیاج وضرورت وزارت خانه ها وریاسات مستقله راچه از خارج توسط کمپنی های خارجی وچه ازداخل ذریعه مؤسسات ومستاجرین داخلی بقیمت مناسب ووقت کمتر تهیه دیده بدسترس شان گذاشته اند وبدینوسیله از تادیهٔ قیمت های گران ومتفاوت وتوریدا جناس ناقص ومتفرق جلوگیری کاملی بعمل آمده واز جانب دیگر صرفه جوئی مطلوبی در قسمت مصارف بودجه عمومی رونما گردیده است.
برعلاوه درامور انعقاد مقاولات پارهٔ معاملات خورد و ریزه مربوطه وزارت خانه‌ها و ریاسات مستقله ومؤسسات شرایط اساسی ومتحدی وضع نموده که بموجب آن مستاجرین از ترتیب دسیسه وتشبث بیمورد خساره آور بکلی وارسته گردیده اند.

و ـــ ریاست خریداری غله :ـ

این ریاست با یک تشکیل مکفی و نصب العین معینی دراثر الغای تهیه غلهٔ کارآمد دولت که ازبسیار پیش به این طرف وسیلهٔ ریزش برمالیه نقدی اراضی صورت می گرفت دراواخر سال جاری رویکار آمد ـ واقعاً تهیه وخریداری غله کارآمد دولت وسیله ریزش برمالیه نقدی اراضی یک مسئلهٔ مبهم وپیچیدهٔ بود که درین سه چهارسال اخیر وزارت مالیه هرچند کوشید تا برروی یک نصب العین مرتب مقادیر غله کارآمد دولت را از ریزش برمالیه نقدی اراضی بصورت خوش خرید تعدیل دهد ولی نسبت عرضه یک سلسله مشکلات سطحی وعارضی نتوانست به آرزوی خویش موفق آید.
بالاخره مقام وزارت مالیه این موضوع را در زمرهٔ امور قابل اصلاح تحت غور ومداقهٔ قرار داده درنتیجه بر روی یک پروگرام مرتبه تهیهٔ غلهٔ متذکره را از وضع ریزش به خوش خرید تعدیل نموده قرار معلوم از ما نیکه تعدیلات متذکره صورت گرفته ازطرف ریاست موصوفه برروی ترتیبات مقدماتی اقدامات مثبت و امید بخشی بعمل

آمده است ویقین می‌رود که فعالیت ریاست موصوفه درسال آینده که غلهٔ خوش خرید و موعود موفقانه صورت گیرد.

ز ـ ریاست تعاونی مامورین:

این ریاست درطول سال ۱۳۳۳ باثرمایهٔ بیشتر ازگذشته چه درساحهٔ تنظیم عرضه اموال مورد احتیاج اهالی وچه درساحهٔ صادرات و واردات مواد مهمه وچه درقسمت اشتراك بمؤسسات جدید اقتصادی وتاسیس آنها فعالیت بی سابقه نموده است . چنانچه دراثر فعالیت خود علاوه ازینکه در راه اندوخته های اسعاری مملکت رول مهمی بازی کرده مفاد نگفتنی نیز جهت تقویهٔ خزینه‌دولت ورفاهیت جامعه تأمین نمود که اینك ازفعالیت وخدمات سال ۳۳ مؤسسه متذکره طور ایجاز شرح داده میشود.

۱ ـ درشق صادرات:

دربن سال دیپو به‌تعقیب سیاست دولت بغرض رفاه مستحصل وفراهم نمود ناسعار بدین ترتیب اقدام بصادرات نموده است:

مقدار (۵۰۰) تن و(۱۲۰۰۰) سیر موادخام ازقبیل پنبه وپشم وزغروکنجدوبادام بخارج صادر کرده وراجع باصدور (٦٤٥) تن و(۲۲۰۰۰) سیر مواد متذکره تاهنوز مذاکرهٔ آن باکمپنی‌های خارجی ادامه دارد .

۲ ـ درشق واردات:

موازی (۹۱۰۰۰۰) متر ساخته سندی ونخی چاپانی با(۲۰۰۰۰)متررخت پشمی وسندی ایطالیائی که قسماً از ایطا وارد آمده وبرخی خواهد رسید

و (۲۷۰۹٤۵۰۰)متر ساخت ازروسیه واردکرده است .

برعلاوه مقدار (۷۱۰۳۹۳) سیرموادارتزاقی وغیره ازقبیل گندم وآردوبرنج باریك وروغن زرد وذغال بلوطوپنبه وبادام وصابون وشکر وپشم ازولایات داخلی وارد کرده وبگدام کوپراتیف تحویل داده است وهم (۱۱۵٤٤٣۸)سیر گندم وآردامریکائی ووطنی وچای سیاه وشکر ونمك وروغن زردو برنج باریك و ذغال و(۱۷۷۵۲) پاکت چای سبز و(۲۰۱۸٦۱)کلچه صابون و(٤۹٦۹۰۰) قرص نان پخته بمغازه‌های کوپونی ودوائیر رسمی وضمناً يك اندازه رخت مختلفه وسایراجناس که نسبت کثرت نوع وجنس مقدار آن ذکر نگردید توسط ریاست کوپراتیف به (۷۱۳۸۹) نفررؤسا واعضای فامیلی مامورین کوپوندار توزیع نموده است .

امید قوی است که فعالیت موسسهٔ متذکره درآینده بیشتردراوضاع اقتصادی مملکت ورفاهیت اهالی مؤثر ثابت گردیده موفقیت قابل الذکر بروز دهد .

شرکت سهامی هوتلها :ـ

بهمه معلوم است که قبلاً يك موسسهٔ بنام مدیریت عمومی هوتلها تاسیس یافته وتحت کنترول

وقیادت وزارت داخله اداره می گردید. سرمایه مدیریت عمومی هوتلها خیلی محدود و کم بود که در توسعه هوتلها و فراهم آوری وسایل نظم و نسق آن کفایت بهم نمی رسانید. مقام وزارت مالیه این منبع وارداتی دولت را از نزدیك تحت غور گرفته هدایتاً مدیریت متذکره را بشرکت سهامی هوتلها تعدیل نمود و سپس پروگرام مرتبی نسبت اشتراك اسهام مشترکین وضع نموده به اساس آن روز بروز سرمایه آن کسب افزونی نموده میرود. برعلاوه امور توسعه هوتلها در نظر گرفته شده که در اثر آن هوتل کابل مراتب تعمیریهٔ خود را بپایان رسانیده و هم عمارت بزرگ هوتل شهر جلال آباد از چندی بهاینطرف آغاز یافته است و هوتل جدید قندوز عنقریب شروع خواهد شد و امور توسعه هوتل غزنی و مقر در آتیهٔ قریب روی دست گرفته خواهد شد و ضمناً در نظر است که در هوتل موجودهٔ قندهار الحاقات و اصلاحات لازمه رو بکار آید.

بغرض تعدیل و پخت طعام های هوتل یکنفر منجر خارجی استخدام شده است. منجر متذکره از یکنفر در رونق پخت طعام های هوتل اصلاحات لازمه فراهم نموده و از طرف دیگر در تربیه نمودن یك عده جوانان در فن پخت طعام خواهد پرداخت.

از فعالیت های دیگر شرکت سهامی هوتلها این است که ستره قیمت مواد اغذیهٔ هوتل ها را بسویه مساوی درجه بندی نموده تا هرکس بتواند از آن استفاده نماید.

ط — تحولات لازمه در ریاست انحصارات دولتی:

ریاست موصوفه در طول سال جاری بوقف پرابلم های اقتصادی فعالیت های مهمی درامور محوله رویکار آورده است که از جملهٔ نقاط قابل ذکر آن ذیلاً خلاصه میشود:—

۱ــ پطرول:

یکی از مواد طرف احتیاج و ضرورت مبرم مملکت پطرول است که در منابع اقتصادی و احتیاجات ملی کشور تاثیر بارزی وارد کرده است. ریاست انحصارات دولتی درسال جاری از یکطرف در تورید بیشتر پطرول و از جانب دیگر نسبت تنزیل قیمت پطرول در توسعه عرضهٔ آن اقدامات قابل ذکری بعمل آورد چنانچه قیمت یك گیلن پطرول را از ۱۶ به ۱۰ افغانی تنزیل داد و باین ترتیب تاثیری در نزول قیم مواد اولیه وارد نمود. برعلاوه کسرات پطرولی که قبلاً در شرکت قند از قرار فیصد ۷ الی ۸ بصفت میعار قائم گردیده بود در اثر فعالیت اساس ریاست انحصارات درمورد تنزیل قرار گرفته به فیصد نیم ابلاغ شد و ازین رهگذر مبالغ هنگفتی از جیب استفاده جویان نامشروع خارج و بخزینهٔ دولت ذخیره گردید.

۲ــ شکر که از مواد درجه اول طرف احتیاج و اشیای استهلاکی کشور محسوب میشود ریاست انحصارات در طول سال جاری درقسمت عرضه و تورید و تنزیل قیمت آن اهتمام بسزائی بعمل آورده است و این طرز عمل در اثر تورید بیشتر و عرضه افزونتر

نسبت بسابق فراهم گردیده است.
چنانچه درسنه ۳۲ موازی (۸۰۰۰) تن شکر روسی بقیمت فی تن (۳۱۶۳،۳۶۰) افغانی بملغ (۲۵۳۰۶۸۸۰)- افغانی بدست آمده بود ودرسنه ۳۳ موازی (۸۰۰۰) تن شکر روسی ازروی فی تن (۲۵۸۲،۵٤)- افغانی بملغ ۲۰۶۶۰۳۲۰- افغانی تورید گردید درینصورت تفاوت قیمت که کمتر از سنه ۳۲ رونما گردیده مبلغ (٤٦٤٦٥٦٠)- افغانی میشود که بمفاد انحصارات ربط میگیرد وهم قیمت شکر از ۵٦ به ٤٨ برای مامورین ، ۳۰، ٦٧-به ٤٠، ٧١ -افغانی برای اهالی تنزیل گردید وازطرف دیگر کمیشن فروش از فی سیر پنجا پول به فی سیر ٤٠ افغانی افزود شد تا از احتکاردرفروش جلو گیری بعمل آید.

۳-تورید موتر های سیستم واحده:

این طرز تورید با اینکه برغم سابق از تورید موتر های سیستم مختلفه جلو گیری نموده درسلسلهٔ ترانسپورتی تسهیلات قابل وصفی فراهم نموده است.
درسال جاری ریاست انحصارات با کمپنی معروف انترنیشنل هار وستر امریکائی درتماس آمده درنتیجه یکنفر نماینده کمپنی مذکور بدون ازاخذ معاش بریاست انحصارات حاضر آمده درنتیجه ریاست موصوفه موفق شدکه برهنمائی نمایندهٔ مذکور ازبهترین موتر های سیستم واحده را بقیمت خیلی نازل خرید اری نمود چنانچه اگر قیمت خریداری موتر های فعلیه با قیمت موتر های سابقه مقایسه شود درقیمت هر پنج موتر فعلیه قیمت یك موتر را یکسان بمفاد انحصارات استناد ورزیده است برعلاوه نمایندهٔ کمپنی مذکور پلان جدیدی نسبت خریداری روغنیات بهتر و ارزانتر طرح و بدسترس ریاست انحصارات گذاشته است که دراثر ان از تورید روغنیات مضره جلو گیری بعمل آمده و به تورید روغنیات مفیده اقدام می شود.

٤- ترمیم خانه موترهای انحصارات:

این موسسه نسبت رفع نواقص فعلی موترها طور مقدماتی تاسیس یافته وموترهای انحصارات را از ترمیم بموسسات سایره بی نیازساخته است. مصارف ترمیمخانهٔ متذکره خیلی نازل بوده وتکامل آیندهٔ آن درترمیم اساسی موتر ها سهم بارزی دارد.

۵- احداث پارك منظم بغرض جمع آوری موترها:-

این پارك با یك حجم واستیعاب مطلوبی در سیاه سنگ تأسیس گردیده و برغم ادوار سابقه که موترهای دولت رر مواضع متفرقه جا داده می شد اکنون دریك موضع معینه که عبارت از پارك متذکره است جا گزین می شوند.

۶ ـ نصب هفتاد دانه تانکر جدید بر موترهای انتر نیشنل که ظرفیت هریك آن از ۱۲۰۰ـ الی ۲۵۰۰ گیلن است وهمچنین فرمایش پنجاه دانه تانکر دیگری به امریکا که سه دانهٔ آن مخصوص تیل برآوری طیاره ودو دانهٔ دیگر آن مخصوص بندر کلفت بوده درمقابل هر نوع گلولای مقاومت دارد و نیز توریدیك مقدار موترهای نقلیه روسی از فعالیت های اساسی انحصارات ارائه می دهد.

۷ ـ حرکت وتردد موترها از وضع انفرادی به گروپها تعدیل یافته است وهر گروپ تحت اثر یك نفر باشی تشکیل شده از ضایعات وتبدلات بیمورد پرزه جات بکلی کاسته شده است.

۸ ـ در اثر فرمایش جدیده یك عده تانك های هوائی ذخیرهٔ پطرول از روسیه عوض قیمت اموال صادره توریدودر کابل ومرکز مزار شریف وبندر کلفت وهرات توسط متخصصین نصب شده است. تانك های مذکور حایز ظرفیت (۳۵۰۰) متر مکعب بوده ازخطرموریانه خوری مبرا است وممکن درآینده ازبحران پطرولی که نسبت عدم وجود همچه تانکها رونما گردید جلوگیری نماید.

برعلاوه تانکهای پنجهزار گیلنه در دهمزنگ وخوست وکلبهار نیز نصب گردیده است وهم پلان های نصب تانکهای دیگری در قزل قلعه وپلخمری و جبل السراج رویدست گرفته شده کهعنقریب کاران شروع خواهد شد. زیرا درنظر استکه جهت تورید شکر ودیگر لوازم ضروریه در حصه قزل قلعه یك کدام خانه اساسی تاسیس یابد. همچنین پمپ های عصری که قیمت پطرول واندازهٔ مصرف گیلن را ارآئه می دهد در برخی تانکهای نصب شدهاست.

۹ ـ تاسیس فابریکه قند سازی جلال آباد:

فابریکه متذکره از سالیان در آزی وارد وبدون استفاده در جلال آباد مانده بود به اثر توجه مقام وزارتمالیه نصبفابریکه مذکور توسط انجنیر دیملی فقید آغاز یافته وقسمت امور مهمهٔ آن انجام گردیده است. توقع کامل می رود که فابریکهمتذکره در سال آینده افتتاح گردیده در تولیدات مملکت مؤثر ثابت شود. ظرفیت تولید آن در ۲۴ ساعت از ۹ الی ۱۰ تن شکر است همچنین تعمیرات فابریکه، گدام شکر، فابریکه بسته کاری عمارات اداری وتحویلخانهٔ عمومی باچهار عمراناتدیگرمستخدمین خارجی مکمل آباد شده است.

۱۰ ـ ریاست انحصارات درساحه های اقتصادی مملکت بیشتر دست زده بصدور (۴۰۳) تن پخته بجاپان و ۸۵۰ تن پخته و۷۱۵ تنپشم بروسیه موفق گردیده است وهم مقدار (۱۰۰۰) تن پشم تهیه دیده که یك قسمت آن بخارجصادر وقسمت

دیگران درمزارشریف درمورد صدورقرار داده شده‌است .

موازی (۱۱۷٤۹۳) دانه‌پوست قره‌قلی با اشتراك سرمایهٔ دیپوی تعاونی بدست آورده‌و به لندن و امریکا صادر نموده است. مزید بران ۳۰۵٤خروار پشم‌دیگری تهیه کرده که یك قسمت انرا به امریکا فرستاده است .

۱۱- ریاست انحصارات باشرکت‌های جدیدالتاسیس نقلیات هوتلها از روی اشتراك عمل وپول پیش آمده‌در تقویهٔ بنیهٔ اقتصادی آنها کوشش لازمه خواهد نمود .

۱۲- انحصارات با اشتراك کمپنی فان‌هسن‌ها لندی در تاسیس شرکت روده پر داخته وروده مستحصلهٔ مملکت را بخارج صادر خواهد نمود .

۱۳- تاسیس مشترك مدیریت دیپو وانحصارات بدخشان که درهذاسنه صورت گرفته است مبلغ (۳۲ر۱۱۲۰۳٦٤-) افغانی را پطرول و شکر وصابون وتیل‌خاك و نمك وچای ورخت در بدخشان انتقال‌داده امیداست که‌اهالی انجا رااز قلت و گرانی قیمت اشیاء وارسته نماید .

۱٤- ریاست انحصارات بغرض غور ودقت در اموال صادراتی ووارداتی خویش یك مدیریت بنام تدقیق ومعاینه جدیداً تشکیل نموده‌است تا درامور مراقبت ونظارت از گدام شکر وتانکت‌های پطرول وو ذخائرروغنیات ومعاینه کافی اموال‌وارده‌و صادرهٔ خارجی ومواد خریداری انحصارات از داخل وخارج به پردازد .

۱۵- تشکیل ریاست انحصارات :

ازحیث تراکم کردن امور مختلفه‌با ریاست انحصارات مجبور گردید که‌در تعداد مامورین خویش نظر به‌اقتضای وظیفه‌یك سلسله افـزونی لازمه بعمل آرد وهم‌از نقاط نظرعرضه وتقاضای موادلازمه احتیاج شدید حس نمود تا یك مدیریت تفتیش در تشکیل خویش بیفزاید. چنانچه در طول هذاسنه (۸۹) فقره مهمه‌از طرف مدیریت تفتیش تحت‌وارسی قرارگرفته واز نتایج هریك‌ان بدوائر مربوطه اطلاع داده‌شده‌است .

ی - ریاست واردات وزارت مالیه :

این ریاست دراثر رفارم جدیده چه در مرکز وچه درولایات مربوطه تعدیلات واصلاحات قابل ذکری درمجرای امور محاسبات وارداتی‌دولت وارد نمودوهم بوفق اصولنامه هاوتعلیماتنامه های مالی کافه مالیات ومحصولات چشمه های مختلفه وارداتی دولت راتحت تدقیق وغور قرار داده در نتیجه نظر به احتیاجات

اقتصادی وسیاست های مالی موفق گردیدتادر دوران سرمایه های دولتی شرایط معقولی وضع نموده وضمنا درقسمت رهنمائی موسسات عامل فعالیت های مهمی بعمل آرد . چنانچه احصائیه مالی وپلان مالی که از مسایل خیلی مهم بشمار می رود درطول سال جاری مکمل ترتیب ودر مورد تطبیق وضع گردید وهم حساب قطعه واردات متنوعه برغم ادوار گذشته بحسن صورت مراتب اکمال خو دراطی نموده برعلاوه بیلانس های موسسات عامل وتصدی های دولتی وحسابات عمومیهٔ دولت ازروی ملاحظه حساب‌های ماهوار ذوائر وغیره بار اول است که مکمل ترتیب گردیده درمورد تدقیق وملاحظه دیوان محاسبات عمومیه گذاشته شد. همچنین ازفعالیت مهمهٔ اداری ریاست تذکره ظهور یك سلسله افزونی ها است که برخلاف اووارگذشته درتمام چشمه های وارداتی رونما گردیده است چنانچه مالیات برعائدات در قندهار از (۴۷) لك بریك کرور و۱۳ لك و در هرات از ۱۹ لك به (۳۷) لك افغانی وهمچنین از سائر ولایات بلند رفته است برعلاوه حسب پروژهٔ مرتبه وزارت مالیه وتصویب شورای ملی (۱۲۸) صنف دیگر نیز تحت تکلیف تادیهٔ مالیات برعائدات قرارگرفته وهنوز تدقیقات لازمه درموردکرایه وبارتمان ومنازل وسایره جایدادهای غیر منقول ادامه دارد .

تحصیل واردات مالیات بر عائدات عمومیه دولت که از اواسط سال ۳۲ الی اخیر سنه ۳۳ تحت شرایط قوانین مربوط صورت گرفته بمقایسه سنه ۳۱ حسب آتیه توضیح می‌شود :

سنه ۱۳۳۱	سنه ۱۳۳۲	سنه ۱۳۳۳
۹‾ر۹۴۲۷۷۱۴۱۰۱۱ افغانی	۰۰ر۸۲۶۲۷۴۸۹ افغانی	۰۰ر۹۴۷۶۲۴۰۶ افغانی

هکذا واردات محصول مال مواشی که حسب منظوری مقامات مالیه شمار آن درسنه ۳۳ صورت گرفته و برای سه سال اعتبار دارد بمقایسهٔ سنه ۳۲ قرار آتیه تذکر می رود :

سنه ۱۳۳۲	سنه ۱۳۳۳
۰ر۲۹۰۷۵‾۳۱_ افغانی	۰ر۶۳۳۹۶۰۰۴_ افغانی

در قسمت عوائد گمرکی اگر چه احصائیه سا لتمام بدست نیامده است با در نظر گرفتن یك سلسله قلمات معافی که از نقطه نظر تقویه زراعی وصناعتی رونما گردیده است می توان گفت که درطول سنه ۳۳ بیشتراز آنچه تصوررود کسب افزودی نموده است .همچنین درقسمت جلوگیری از اموال قاچاقی که بیشتر دروضع اقتصادی واحتیاجات مبرم مملکت صدمه وارد می نمود فعالیت‌های قانونی واساسی رونما

گردیده که به‌اساس آن برغم ادوار گذشته نتایج مطلوبی بدست آمده است و از تذکر احصائیه دستگیری اموال قاچاقی که درسنه ۳۳ صورت گرفته نسبت کثرت نوع وجنس صرف نظر گردید. برعلاوه درسیستم فعالیت دوایر گمرکاتی وطرز محصولات آن ومرتب گردیدن مدیریت اموال گریزی با پولیس های جدید اقدامات موثر وجدیدی صورت گرفته است که دراثر آن میتوان گفت درآتیه قریب موفقیت های اساسی وقابل ذکری بدست خواهد آمد.

ك ـ تاسیس مکتب عالی مالی وتکامل کورس مالی:-

در ابتدای سال جاری مکتب عالی مالی جدیداً افتتاح گردید ویك تعداد طلاب فارغ التحصیل بکلوریا درمکتب متذکره شامل و با مصباالعین اساسی وعصری تحت اثر متخصصین مالی آغاز به‌اخذ تعلیم نمودن وهمچنین کورس مالی نسبت بگذشته بایك گراف اساسی تشکیل وشروع به‌تحصیل کردند شاملین کورس مالی ازمامورین جوان وآزمودهٔ دوایر تشکیل نموده امید میرود که‌درآتیه‌ازمکتب وکورس متذکرهٔ یك تعداد مامورین فعال و تربیه دیدهٔ لایق بدسترس وزارت مالیه گذاشته شود .

امور وزارت معارف

امسال وزارت معارف اولین قدم خود را بسوی توسعه وترقی معارف کشور ازروی کار آوردن تشکیلات جدیددراین وزارت بر داشته که باساس آن کلیه مدیریتهای تدریسات به ریاستهای تدریسات ارتقاء جست .

وزارت معارف که از مدتیست درجستجوی راههای صحیح واصول تازه برای تعلیم وتربیهٔ اولاد کشور مخصوصاً درمکاتب ابتدائی از طریق اصلاحات اساسی واصولی ازنقطهٔ نظر آموزش و پرورش عصری و تطبیق سیستمهای مودرن ومفید تعلیمی وتربیتی وبکار انداختن وسایل و لوازم کافی متوجه پیشبرد وتکمیل تعلیم وتدریس شاگردان درمکاتب گردیده، دراین اواخر احساس کرده که ازهمه اولتر باید معلمین لایق و ورزیده داشته باشیم و برای داشتن همچه معلمین لازم است مخصوصاً درمعلمین مکاتب ابتدائی خویش شعور اجتماعی را انکشاف دهیم تا ایشان بتوانند ببینند که تربیه دراصلاح و بهبود وضع اجتماعی واقتصادی مملکت تاچه اندازه معاونت میکندو نیز به منظوراینکه تربیهٔ معلم را از نظر هدفهای تربیوی و اصول تدریس که مخصوصاً برای مکاتب ابتدائی قابل تطبیق تلقی میشود، باید نگاه کرد، امسال بهترین تصمیمی اتخاذ نمود و باساس آن همان طوریکه جهت رسیدن بهدفهای تعلیمی وتربیتی با مؤسسات عرفانی بین المللی ارتباط نزدیك دارد بتوسط U.S.O.M با مؤسسهٔ F.O.A. قرار دادی را درباره احتیاجات وعرفانی افغانستان امضاء کرد. طبق این قرار داد مؤسسهٔ مذکور یك هئیت متخصصین فنی را مشتمل بر پنج نفر از پروفیسران دارالفنون کولمبیا بریاست پروفیسر لنتون با افغانستان اعزام نمود تادرراه تربیهٔ معلمین لایق با دارالمعلمین و وزارت معارف کمك ومعاونت نمایند. از وقتی این هیئت با فغانستان مواصلت ورزیده بامقامات مربوطهٔ وزارت معارف و دارالمعلمین ها دربارهٔ اصول تدریس انکشاف پروگرام های درسی و درانتخاب وبدست آوردن سامان لازمه ازقبیل کتب وغیره مشورتها و معاونت هائی کرده سعی نمودند احتیاجات اساسی افغانستان را تشخیص و پیداکنند. بالاخره ایشان دریافت نمودند که بلاشك یکی ازاین احتیاجات اساسی عبارت است از بلند بردن سطح اقتصادی مردم ومملکت است تاهردو بتوانند وسایل کشف کردن و انکشاف دادن و محافظهٔ منابع مادی ومعنوی خود را بدست آورده بتوسط آن وضع زندگی تمام جمعیت این کشوررا اصلاح نمایند . واضح است که این امر متقاضی اصلاح سرك ، زراعت ، صنعت ، وغیره میباشد که اینها تماماً کم یا بیش تابع عایدات فردی وملی میباشد . احتیاج اساسی دیگر عبارت است از تعلیم

وتربیهٔ تمام افراد این خاك ، که سایر احتیاجات موقوف بر رفع همین احتیاج میباشد . چه بدین تربیه مردم هرگز نمیتوانند از احتیاجات خود مستشعر گردند . این نکته در پروگرام وپالیسی که وزارت معارف تعقیب میکند مستتر است . ازینرو از خلال یکعده کنفرانسهای متعدد این هیئت با معلمین مربیون افغانی بر می آید که همه خواهانند پروگرام صنوف ابتدائی باید با احتیاجات اطفال درخانه ودهکده ارتباطی داشته باشد وشاگردان در کارهای عملی ومفید حیاتی تربیه شوند .

هیئت مذکور بامراعات نکات فوق ازهمه اولتر متوجهٔ تغیراتی در پروگرام گردیده در نظر گرفتند در ایام تعطیل زمستان ورکشاپی در قندهار دایر سازند تادرآن تمام معلمین ابتدائی، مفتشین، اعضای منتخبه ازهیئت تدریسی دارالمعلمین، مدیران منتخبهٔ مکاتب ثانوی کابل ، سرمعلمین و معلمین مکاتب ومکاتب رسم، آرت و کاردستی شمولیت ورزند ودرآن نخست از نظر هدفها و پروگرام معارف افغانستان و ثانیاً از نگاه مسئولیت‌های مدیران وسرمعلمین و معلمین مدارس وثالثاً از نقطهٔ نظر وظایف مخصوص تربیوی مباحثه و تبادل افکار نمایند . بطور خلص موضوع این ورکشاپ تربیه نمودن معلمین لایقی است که بتوانند درراه انکشاف و ترقی اقتصادی واجتماعی افغانستان خدمت نمایند .

این هیئت که مکلف بود بعدازانقضای شش ماه راپوری از اجراآت شان ترتیب دهند اخیراً شرحی را بشکل یك راپور ششماهه بوزارت معارف تقدیم کرده که نشان میدهد در راه مرامهای بالا به موفقیت های شایانی نایل شده اند .

همچنین بغرض تقویهٔ بنیهٔ علمی معلمین مکاتب ابتدائی واستفاده ازطرزهای جدید اصول تدریس مستر هل متخصص تعلیم و تربیه ومشاور یونسکو نیز امسال اقدامات بیشتری بعمل آمد. طوریکه درسال گذشته به معلمی این شخص یك کورس در جلال آباد دایر گردیده بود ودرآن مفتشین مرکز وولایات تحت تربیه گرفته شده ند ، امسال مؤظف ساخته شدند اصول مذکوررا بمعلمین مکاتب مرکز نیز بیاموزند تا ایشان هم از دستور وروشهای نو اصول تدریس بی‌بهره نمانده باشند و آنرا در مکاتب مربوطهٔ شان تطبیق و عملی نمایند .

وزارت معارف درضمن سایر قدمهای متین وموثریکه درراه تعمیم معارف ورسیدن بهدفهای تعلیمی وتربیتی برداشته است ازهمه اولتر افتتاح ۳۳ باب مکتب دهاتی را در بعضی از گوشه واکناف تاریك مملکت وازدیاد وتکثیر روزافزون کورسهای اکابر را برای مرد وزن کلان سال مرکز وولایات در راه مجادله با بیسوادی وفراهم آوردن تسهیلات بیشتر برای بکار انداختن ذکاء فطری خورد و کلان ، میتوان ذکر کرد. این وزارت علاوه برآنکه بنابر احتیاجات آنها کتب درسی مخصوص

سوای کتب درسی که در مکاتب ابتدائی اساسی تدریس میشود، باسایر لوازم تحصیل برای آنها فراهم آورده است، امسال موفق شد نشریهٔ کوچك ماهواری نیز بنام «بخوان و بدان» منتشر بسازد. این نشریه که حاوی یکعده مضامین دلچسپ وعام فهم بوده موضوعات را با لفاظ ساده وروان، بادر نظر داشتن سویهٔ تعلیمی مکاتب دهاتی وکورسهای اکابرافاده مینماید، تاکنون نه شمارهٔ آن بطور مجانی ورایگان بدسترس استفادهٔ ذوقمندان آن درمرکز وولایات گذارده شده ودرهرماه ازهر شمارهٔ آن بتعداد پنجهزارتوزیع شده است. مجلهٔ بخوان وبدان ازروی نتائجیکه تاکنون از آن بدست آمده درمورد خط وسواد آرزومندان وخوانندگان آن متمرثمر خوبی گردیده است.

برای آنکه تمام جنبه های یك طفل رشد وترقی یافته جسماً ومعناً برای زندگی آماده شود وفکرتجسس وذوق کوشش درشاگردان مکاتب ایجادگردد وازجانب دیگر درراه خدمت به ثقافت ملی وآشنائی مردم به تهذیب و تمدن امروزهٔ دنیا، وزارت معارف دراین اواخر ازسیستم جدید تعلیم بصری که درجهان امروز مقام بزرگی دارد، استفادهٔ شایانی بعمل آورده بتوسط دودستگاه سینمای سیار و اشخاص فنی که در اختیار خود دارد، بنمایش دادن بعضی از فلمهای تربیتی، صحی، اخلاقی، اجتماعی وزراعتی بهتمام مناطقیکه درآنجا مکتب وجود دارد بمردم وشاگردان مکتب مبادرت ورزیده و بدین ترتیب درسال جاری تا کنون بطلاب معارف واهالی پنج ولایت و یك حکومت اعلی فلمهائی نشان داده است.

باز اگر روی مطلب را جانب تعلیمات ابتدائی بگردانیم از مدت سه سال است کوشش بعمل آمده پروگرام مکاتب ابتدائی تا حدی حیاتی ومطابق به احتیاجات اطفال ساخته شود وشاگردان مکاتب بطوری از نعمت تعلیم وتربیه برخوردارساخته شوند که بتوانند بین دروس مکتب، حیات روزانه واحتیاجات زندگی شان ارتباطی بهم آرند، درحصهٔ کسب وکاربرای پدران شان پس از فراغ ازمکتب یاور ومددگار خوبی بشوند، اشخاص عملی کارگر ومتکی بنفس ببارآیند ودر حیات روزانه موفق باشند، ازینرو علاوه بر اعطای معلومات نظری در مورد پارهٔ از مضامین، بعض حرفه ویپشه های محلی ومخصوصاً زراعت عملی را در پروگرام مکاتب ابتدائی اضافه نموده است. البته با این اقدام اشخاصی در جامعه تقدیم خواهد شدکه در پیشبرد پلانهای زراعتی، صنعتی ومالی مملکت خواهند توانست مصدر کمك ومعاونت خوبی بشوند و نیز سطح اقتصادی وزندگی فامیل خویش را در آینده بلندتر ببرند. روی این اصل همین امسال اولتر تعلیماتنامهٔ مخصوص زراعتی تحت چارفصل و (۳۰) ماده پس از تصویب مجلس عالی وزراء ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی بصحهٔ ذات اشرف ملوکانه رسید ودر مکاتب ابتدائی درمورد تطبیق گذارده شد.

برای ترقی وتعمیم زبان پښتو درمکاتب بحیث لسان ملی توجه قابل وصفی بعمل آمده است . چون آموزش لسان پښتو در مناطق فارسی زبان متقاضی روشهای جداگانهٔ است ، ازینرو بغرض آنکه برای این دو نوع منطقه کتب جداگانه و مخصوصی تهیه گردد ، امسال تنها کار تألیف کتب پښتوی مناطق فارسی زبان روی دست گرفته شد و دریکعده از مجالسیکه از آغاز سال تا به اواسط آن باشتراك نمایندگان مطبوعات در این موضوع دایر گردید ، پس از انتخاب وتعیین یکتعداد لغات پښتو وتقسیم آن ازصنف ٤ تا ١٢ چنین تصویب بعمل آمد که لغات مذکور مطابق به متود یکه از نگاه تعلیم وتربیه دردنیا دنزد وزارت معارف موجود است، باساس سلسلهٔ مایکل‌روست بشکل کتب درسی در آورده شود که در آموزش این لسان بتواند بصورت مؤثرومفیدتر راه نمائی بکند . تابحال سه جلد از این قسم کتب بتالیف سپرده شده وعنقریب بتألیف دیگر کتب آن نیزاقدام جدی بعمل خواهد آمد .

درتوسعه واصلاح کورسهای پښتو نیز قدمهای مؤثری برداشته شده باساس آن برای رفع پارهٔ از مشکلاتیکه در امور اداری وتدریس کورسها احساس میشد ، ورقهٔ راپور ماهانه ، کتاب ثبت نمرات وورقهٔ اخذ امتحان وغیره بطبع سپرده شده که بعداز فراغ طبع تحت اجراء گرفته خواهد شد .

بنا برپیشرفت علم وفن ساحهٔ تطبیقات علمی‌هر کدام درحیات روزمره، امور تعلیماتی وتربیتی روز بروز به توسعه وانکشاف میرود . لهذا در پروگرام مکاتب ثانوی نیز بادرنظر داشتن پروگرامهای ممالك مترقی ، تجدید نظر واصلاحاتی بعمل آمد ودرآن‌سعی شد تاآنچه ازمفردات دراثر مفاهمه باعلماً ومتخصصین بحال اولاد افغان مفید ثابت می‌شود ، درساحهٔ تطبیق گذاشته شود . دراین زمینه امسال تنهادرمفردات پروگرام کیمیا وبیولوژی ، لسان جرمنی وانگلیسی وپروگرام مضامین مختلفهٔ لیسه های نسوان بتوسط کمسیونهای مختلف مکاتب متوسطه وثانوی ومجالس مخصوص در خود وزارت معارف تحت مباحثه وغور قرار گرفت ودرآن باره تعدیلات وارد آمد تااین مضامین هرچه بیشتر حیاتی ومطابق به احتیاجات زندگی مردم گردد . بسلسلهٔ توسعه وانکشاف معقول تعلیمات ثانوی امسال دوباب ازمکاتب ابتدائی‌که یکی عبارت ازمکتب ابتدائی ذکور (مکتب خوشحال خان) ودیگری مکتب ابتدائی نسوان (مکتب رابعهٔ بلخی) است به مکاتب متوسطه ارتقاء داده شد ، بتعداد ١٥٨ نفراز فارغ التحصیلان لیسه های ذکور واناث که باخذ شهادتنامهٔ بکلوریا مؤفق گردیدند برای ادامهٔ تحصیلات عالی بریاست پوهنتون معرفی شدند کهٔ درآن جمله اولین دسته ازفارغ التحصیلان بکلوریا پاس لیسهٔ چهاریکار نیز شامل است . در

سابق برای دختران لیسهٔ ملالی تنها بعد از فراغ از صنف ۱۱ شهادتنامهٔ بکلوریا داده میشد ولی نظر به احساس ضرورت به پیمانهٔ علمی بیشتر دختران، امسال تصمیم گرفته شد برای طبقه نسوان نیز صنف ۱۲ تشکیل گردد وروی همین اساس در لیسهٔ ملالی صنف ۱۲ تشکیل شد .

سالون خزان امسال باز درموقع معینهٔ آن افتتاح گردیدوبرای آنکه ذوق بدیع اطفال احیاء وعلاقمندی شان به آرت وصنعت انکشاف یابد ودر صنایع نفیسه وسائرکار های دستی ازقبیل نجاری ، تهیهٔ اسباب ، گلدوزی ، بافت وخیاطی شاگردان مکاتب ذکورواناث بیشتر تشویق وترغیب گردند ، تقریباً دو نیم هزار اثرکار دستی ورسامی ۶۸ نفر ازمتعلمین ومتعلمات دراین سالون در معرض نمایش مرد وزن داخلی وخارجی گذارده شد که موجب خرسندی همگان رافراهم آورد و بحایزین جایزه مبلغ ده هزار افغانی انعام توزیع گردید . بسلسلهٔ همین نمایش آثارکاردستی مخصوصاً مکاتب نسوان بود که نظربه لطف حکومت مهربان امسال بطبقهٔ نسوان اجازه داده شد در جشن ملی استقلال سهیم گردند . ازینرو ازمتعلمات لیسهٔ ملالی وزرغونه تقضا بعمل آمد تادر ترتیبات ونظم ونسق جشن درلیسهٔ ملالی خدمت نمایند . همان بود که متعلمات این دو لیسه تحت نگرانی معلمات وهیئت اداری شان بامتانت قابل وصفی این وظیفهٔ شانرا انجام دادند وتوجهٔ هموطنان عزیز راجلب نمودند درآیام جشن دختران مکتبی یکعده درامهای تربیوی، اخلاقی، اجتماعی وصحی رابه خانمها وهمشیره های تماشاچی شان نمایش دادند نمایش این درامها علاوه برآنکه درمورد انکشاف مسئولیتهای تربیوی ، اخلاقی واجتماعی مادران موجوده وآیندهٔ اولاداین کشور مثمر ثمر معنوی گردید ، ازلحاظ مادی نیز مبلغ بیست هزار افغانی ازآن جمع آوری شد که قسمتی ازان به ممثلات وهنرپیشگان درام طور انعام ومتباقی آن تحت نظارت معلمات بخریداری تکه وبوت برای متعلمات بی بضاعت هردو مکتب به مصرف رسید .

همچنین امسال دراثر درخواست سفارت کبرای افغانی دردهلی، بازوزارت معارف دردو نمایش بین المللی آثار رسامی وگدی هائیکه درماه فروری ۱۹۵۵ دردهلی افتتاح می یابد ، سهم گرفته آثاررسامی یکتعداد ازمتعلمین ومتعلمات مکاتب کابل را بتوسط هیئتی که ریاست آنرا بناغلی برشنا بعهده داشت ، انتخاب وبرای آنکه در نمایش بین المللی شنکر در دهلی در معرض نمایش گذارده شود ، ارسال کرده است .

ازآنجا که برای بلند بردن سویهٔ تعلیمی وتربیوی وکسب معلومات عمومی طلاب نه تنها آموختن یکتعداد مضامین مختلف بلکه اعتقادات دینی واخلاقی نیزجزء مهم وظیفه مربیون وپروگرام تعلیمی وتربیتی دانسته میشود ، اخیراً وزارت معارف برای تحکیم مبانی اخلاق ، حفظ انتظامات ومقررات واعتلای معنویت طلاب معارف، برعلاوهٔ

نمرات مضامین نمرهٔ را بنام نمرهٔ تهذیب ، تربیه نیز در جدول نمرات شاگردان افزود که امید است دراین مورد نتایج مثبتی از آن ببار بیاید .

ترتیباتیکه بمناسبت جشن روز ملل متحد امسال در مکاتب مرکز گرفته شده نسبت بسالهای گذشته مجلل تر و بزرگتر بود • درسال گذشته طوریکه قارئین گرامی اطلاع دارند، تنها سه مرکز تجلیل این روز در معارف دایر شده بود، ولی درسال جاری تقریباً در تمام مکاتب ذکور و اناث مراسم این جشن برپا شد که معلمین معلمات طلاب وطالبات هر کدام بنوبهٔ خود در اطراف مؤسسهٔ عام المنفعهٔ یو نو وفعالیتهای آن برای استفادهٔ سایر رفقای شان خطابه هائی ایراد کردند وضمناً یکعده از لوایح رنگهٔ زراعتی، صحی و تربیتی که قبلاً بهمین مناسبت تهیه وطبع شده بود بتمام مکاتب مرکز و ولایات، کورسهای اکابر، وزارت دفاع ملی وریاست مستقل مطبوعات وغیره جاها توزیع گردید ودر پایان با نشان دادن فلمهای تعلیمی و تربیوی در راه تفاهم بین المللی مراسم این روز خاتمه پذیرفت .

در قسمت تدریسات مسلکی وتخنیکی امسال مؤفقیتهای بزرگی نصیب معارف گردیده است • چنانچه بسلسلهٔ سایر فعالیتهای هیئت تربیوی دارلفنون کولمبیا که درمورد اصلاح پروگرامها وضع تعلیمی دارالمعلمینها تربیهٔ معلمین وکارهای مفیدیکه برای معارف افغانستان تا کنون انجام داده اند، مکتب سپین کلی، مکتب کارتهٔ ٤ و مکتب علاء الدین را بحیث مکاتب تجربوی دانسته تطبیقات عملی در آنجا تحت نظارت ایشان عملی گردید وامسال علاوه بر کورسهای نجاری و رسامی، سه کورس دیگر بنام کورس رنگمالی، سپورت و معماری نیز تأسیس یافت که توسط متخصصین مذکور و معلمین فنی به طلاب تدریس شده • برای فارغ التحصیلان اینچنین کورسهای که به تعلیمات ابتدائی ذی دخل است، علاوه ازشهادت نامهٔ مقررهٔ دارالمعلمین یك یك تصدیقنامهٔ همان کورس هم داده میشود .

مکتب زراعت که اساساً برای تقویهٔ امور زراعتی مملکت تأسیس یافته واکنون توسط یك نفر مدیر خارجی اداره میشود، امسال افتتاح یك کتابخانهٔ مجهز با کتب علمی، تربیتی و مسلکی (زراعتی) یك کلپ تهذیب ویك ورکشاب را در داخل این مکتب میتوان از قدمهای بزرگ وزارت معارف درراه توسعه وانکشاف زراعت خواند . دراین ورکشاپ سامان نجاری، آلات تخنیکی، زراعتی وغیره وسایل موجود بوده طرف تجربه و استفادهٔ طلاب گذاشته شده است • برای انکشاف فکر تجسس و کنجکاوی و حصول تجارب بیشتر عملی دراین حصه همواره بروزهای پنجشنبه فلمهای مخصوص ومهمی نشان داده شد که طرف دلچسپی شاگردان قرار گرفت وعلاوه بران چون فارم زراعتی این مکتب واقع درخواجه ملا دارای ساحهٔ کوچکی بود وبرای اجرای عملیات و تجارب عملی طلاب این مکتب کفایت نمیکرد، بقدر ٦٤ جریب زمین مزروعی ملکیت وزارت زراعت را بدسترس استفادهٔ طلاب این مکتب درآورد • همچنین وزارت زراعت ازروی

مساعدت وهمکاری که بنا بر علاقمندی شان باین مکتب و تعلیم و تربیهٔ شاگردان آن دارند یکعده از ماشینهای فنی را ازقبیل ماشین چوچه کشی مرغ وغیره طور رایگان بدسترس ایشان گذاشت وعلاوه برین ماشینهای وزارت معارف هم دراین حصه برای شاگردان این مکتب بیشتر زمینه رامساعد ساخته یکعده ماشینها و آلات زراعتی را از خارج خریداری و توزیع کرده که طرف تجربه و عملیات شاگردان قبلاً قرار گرفته است.

مکتب تخنیک ثانوی که دارای شعبات سه گانهٔ (۱۲۰۱۱۰۱۰) سروی، میخانیک برقی، مخابرات ومترولوژی برای مقاصد هوا نوردی کشور وکاملاً دارای معلمین خارجی میباشد، فارغ التحصیلات لائقی تقدیم کرده است وشاگردان آن بغرض مزید معلومات عملی و آموختن طرز کار ماشینها به فابریکهٔ جبل السراج، گلبهار، جنگلک، فابریکهٔ حربی دستگاه کابل رادیو و سروبی برده شدند وعلاوتاً بعض سامان و آلات تخنیکی که از خارج وارد گردیده بشمول سه پایه ترانسفارمر برق در مکتب مذکور درجاهای معینه نصب شده است. سه نفر از فارغ التحصیلات این مکتب که حایز نمرهٔ اول بودند جهت فرا گرفتن تحصیلات مزیدوعالیتر بخارج اعزام گردیدند و نیز دورهٔ تحصیلات سه نفر از آنها که درسابق به امریکا اعزام شده بودند امسال برای مدت بیشتر تمدید شد.

گذشته از اینها وزارت معارف جهت ارتقاء بیشتر مکتب زراعت ومکتب تخنیک ثانوی با پوهنتون وایومنگ از راه F.O.A قراردادهای دیگری نیز امضاء کرده است.

مکتب میخانیکی که دارای صنوف (۹۰۸و۱۰) وشعبات بسته کاری، ماشین کاری، نجاری، ریخته گری، آهنگری، ولدنگ کاری برقی، ترمیم موتر واستادفن میباشد، فارغ التحصیلان آن در اجرای امورفنی وتخنیکی وزارتخانه‌ها و سایر مؤسسات خیلی مفید ثابت شده، دراین مکتب علاوه بر ماشین های سابقه درشعبه بسته کاری، ترمیم موتر، آهنگری و ولدنگ کاری یك پایه ماشینهای فیرزرنده، چرخ تیز کاری، کمپرسر، ودان اتومات نصب شده وهم دستگاه ولدنگ گیس با تمام سامان آن که از آلمان خریداری ووارد گردیده، بکار انداخته شده درتربیهٔ میخانیك های لایق، خدمت قابل ملاحظهٔ انجام داده است. ازاین مکتب دو نفراز معلمین فنی آن که بغرض تحصیلات عالی و مشاهدات فنی واخذ تجارب بیشتر با لمان اعزام شده بودند، مؤفقانه بوطن مراجعه ودرمکتب مذکورمشغول ایفای وظیفه شدند وعوض آنها دو نفر دیگر ازمعلمین فنی طور فیلوشپ با لمان اعزام گردیدند.

مدرسهٔ علوم شرعیهٔ نعمان که یکی از بزرگترین مدارس دینی افغانستان بشمار می آید امسال بتعداد ۴۹ نفراز صنف ۱۲ آن باخذ شهادت نامهٔ بکلوریا مؤفق شدند که از آن جمله ۲۴ نفر آن بحیث معلم در مکاتب مربوطهٔ وزارت معارف شامل وظیفه گردیدند و ۲۵ نفر آن جهت فراگرفتن تحصیلات عالی به فاکولتهٔ شرعیات معرفی شدند.

مدرسهٔ قضات قرار فرمان مقام منیع صدارت عظمی ازوزارت عدلیه منفک و به دارالعلوم عربیهٔ کابل ملحق شد واز ینرودر پروگرام علوم دینی این دارالعلوم اندک تعدیلاتی بعمل آمد و در اثر آن قسمتی از علوم عصری ، حیاتی ومدنی ومسلکی قضاً در آن افزوده شد . از سایر مدارس دینی از قبیل مدرسهٔ نجم المدارس مشرقی ، مدرسهٔ اسدیهٔ مزار شریف ومدرسهٔ ظاهر شاهی میمنه نیز یکعده فارغ التحصیلان دروزارت معارف وعدلیه شامل کار شدند . مدرسهٔ فخرالمدارس هرات که ازچند سال داخل چوکات مکاتب رسمی نبود ، همین امسال حسب پیشنهاد وزارت معارف ومنظوری مقام منیع صدارت عظمی مستقیماً بوزارت معارف مربوط شد ومصارف این مدرسه که قبلبرین طور اعانه از فیصدی محصولات گمرک هرات تکافو میشد ، امسال از بودجهٔ معارف منظوری پیدا کرد .

چون بعد از وجود معلم یگانه وسیلهٔ تعلیم وتعلم کتاب است روی این اصل وزارت معارف همواره در صدد تألیف ، ترجمه ونشر کتب سودمند ومفید بوده چنانچه امسال در قسمت تدوین وطبع کتب درسی معاون درس وکتب مطالعه بهردو زبان ملی پښتو و فارسی مصدر خدمات شایانی گردیده اولاً برای آنکه نوآموزان مکاتب ابتدائی از نقطهٔ نظر رسم الخط واملاء خوبتر وبهتر بتوانند بنویسند ، کلیه کتب درسی این دوره را پس از خطاطی به خط نسخ ونستعلیق به طبع آفست سپرد . بسیاری از کتب دوره های متوسطه وثانوی را تکمیل کرد ودرراه توسعه وانکشاف زبان ملی پښتو بهترین تصمیمی اتخاذ نمود ودر آن برای مکاتب فارسی زبان ترتیبات تألیف کتب قرائت پښتو را بقرار سلسلهٔ مایکل وست داد که از آن قبلاً در صفحات گذشته تذکار یافت . این کتب البته از صنف ٤ تا ١٢ خواهد بود . کتب تعلیمی برای مکاتب اساسی ابتدائی ، دهاتی ، کورسهای اکابر ، دورهٔ متوسطه وثانوی روشهای مخصوصی وپروگرامهای جداگانه را ایجاب میکنند ووزارت معارف امسال بر اثر اینگونه تعلیمات کتب درسی فراهم آورده است . علاوه بر ان بغرض تنویر افکار مردم واطفال مکتب یکعده کتبی بنام کتب مطالعه و معاون درس تهیه کرده که آنها را دراه حفظ الصحه ، تعلیم وتربیه ومسئولیتهای تعلیمی وتربیتی ، اخلاقی واجتماعی ، خوبتر راهنمائی میکنند ، از آن جمله یکعده رساله جات وتابلو های رنگه را بمناسبت روز ملل متحد منتشر ساخت که در همان روز بتمام مراکز آموزش وپرورش مملکت توزیع شد . وتوسط دستگاه گستوپرنت وزارت معارف ومجلهٔ عرفان در قسمت ارائهٔ معلومات تازه وتنویر افکار مردم مصدر خدمات شایانی گردیده است .
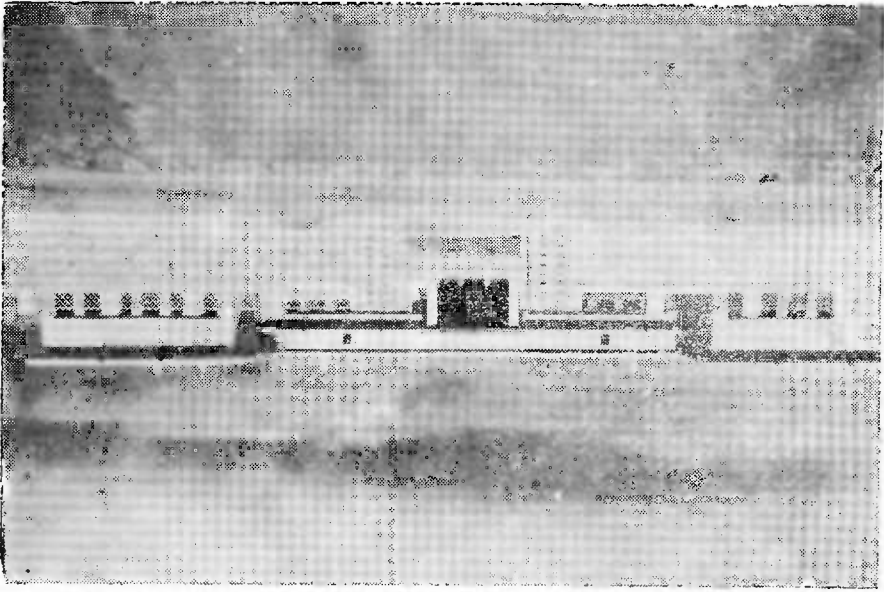
قسمت جنوبی تعمیر جدید مکتب خواجه مسافر علیه الرحمه
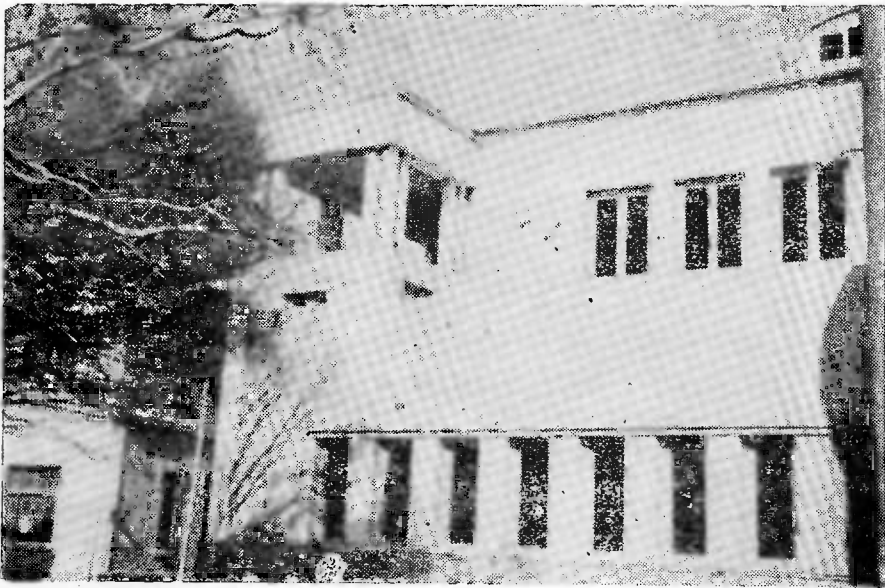
یک حصه از تعمیر جدید طرف داخل کتابخانه وزارت معارف
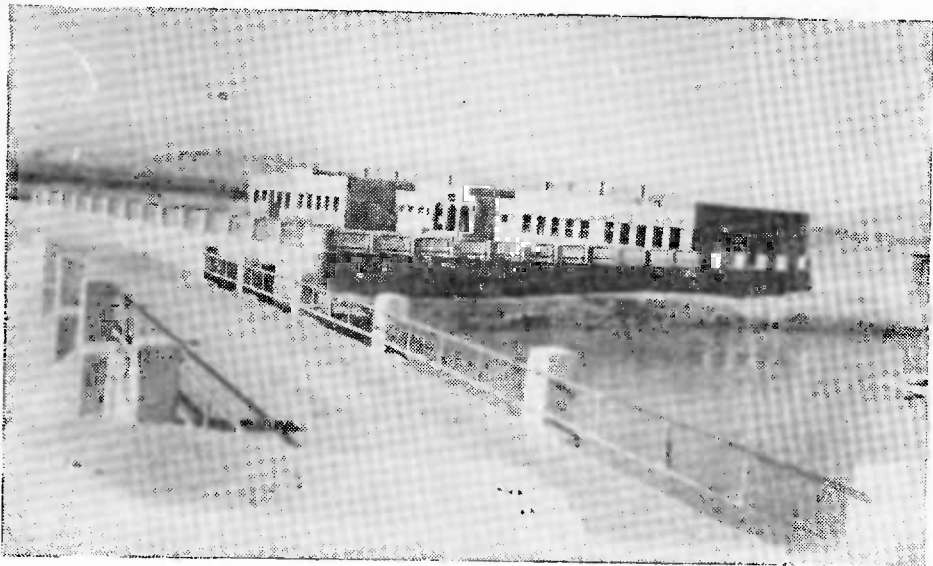
تعمیر جدید مکتب بگرامی
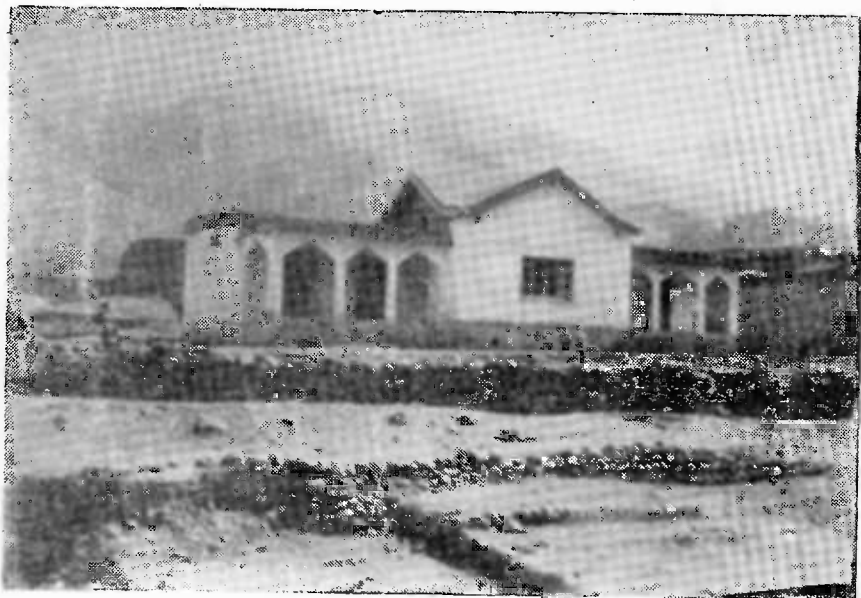
تعمیر جدید مدیریت معارف بدخشان

در قسمت موزهٔ کابل وحفریات میتوان حفریات سرخ کوتل (چشمهٔ شیر) وکشف آثار دورهٔ کوشانیهای کبیر، کشف بعض آثار دورهٔ مفرغ تا ظهور آهن از حصهٔ خاکریز مربوط ولایت قندهار، ترمیم آثار موزه بتوسط یکنفر متخصص ترمیمکاری خارجی، تحقیقات پروفیسر دارالفنون پانسلوانیا مستوکان ومستر کارلسن ستیونس، ترتیب کتابخانهٔ موزه در یك عمارت ۸ اطاقی وبالاخر مسافرت بناغلی کهزاد رابه روما بغرض ایراد کنفرانس ذکر کرد که تفصیلات آنرا در صفحات آتی تحت اجراآت موزهٔ کابل میتوان ملاحظه نمود.

وزارت معارف حسب معمول همه ساله ولی بیشتر از آن درراه توسعه وانکشاف امور عرفانی باسازمانهای بین المللی وحکومتی از قبیل یونسکو وغیره بتوسط ریاست کلتوری ومدیریت روابط خارجی خویش در تماس بود وبدین منظور با مرکز یونسکو در پاریس بتوسط ارسال وترسیل ومکاتبه اکثرا سوالات ایشانرا در مورد امور عرفانی مربوطه جواب داده ودر بعض قسمتها از ایشان سوالاتی نموده، در بعضی از کنفرانسهای بین المللی مربوط به مسایل عرفانی وکلتوری، تعلیمی وتربیتی اشتراك ورزیده نمایندهٔ خود را در اثر دعوت مرکز یونسکو مستقیماً به پاریس فرستاده تا از نزدیك با اولیای امور تربیوی وعرفانی تماس حاصل بکند وبدین وسیله وزارت معارف خود را بهدفهای عرفانی بیشتر وخوبتر نزدیك بسازد. همچنین از هیئتهای کلتوری که امسال جهت مشاهدات ویا بغرض تحکیم روابط حسن نیت در افغانستان آمده اند بحیث مهمانهای عزیز پذیرائیهای بسیار گرمی بعمل آورده ودر مواقع لازمه بایشان معلومات مکفی ارائه داشته است. دراثر همین مکاتبات وتبادلات، مراسلوی بود که بغرض فراهم آوردن زمینه های مساعد برای بدست آوردن تحصیلات عالی، شاگردان افغانی در ممالك خارج ومترقی یکعده سکالرشیپهائی را بدست آورد که در اثر آن امسال تقریباً ۱۵ نفر تحت پروگرام سکالرشیپ داخلی وبتعداد ۶۱ نفر تحت پروگرام سکالرشیپ وفیلوشیپ خارجی از کمیتهٔ مرکزی گذشته که اعزام اینگونه اشخاص در ممالك جرمنی، امریکا، فرانسه هند وغیره در شقوق تخنیك، تلگراف، تلفون، ادبیات، زراعت، اقتصاد، مالی صحی، وسایر مطالب علمی فنی ومسلکی بعضاً صورت گرفته است وبرخی از آنها پس ازرسیدن موافقه نامههای شان از منابع مربوطه صورت خواهد گرفت. همچنین وزارت معارف برای آنکه آرزومندان ادامهٔ تحصیلات عالی بمرام خویش برسند، برای آنانیکه به پول شخصی خویش جهت ادامهٔ تحصیل بخارج میروند ویاقبلاً رفته اند. تسهیلات زیادی فراهم آورده ودر بدل افغانی اسعار خارجه بایشان تهیه کرده است.

درمورد تفتیشن تربیوی وزارت معارف امسال لایحهٔ وظایف مفتشین را بصورت عمومی واز مفتشین مرکز را بصورت خصوصی ترتیب داد. بغرض بازدید ورسیدگی بامور تعلیمی ، تهذیبی ، اداری وعمرانی مکاتب صفحات شمال مملکت شخص وزیر معارف باهیئت معیتی پنج نفری شان بطرف شمال کشور سفری یکماهه نمود وبطور عموم در تمام مکاتب افغانستان دراثر تفتیشها ئیکه بعمل آمده ۲۲ نفر تحسین ، ۲۸ نفر اخطار دیده ۱۰۸ نفر کسر معاش شده و ۱۱ نفر بخشش گرفته اند .

برای مکاتب دهاتی، مکاتب اساسی ابتدائی ذکور واناث، مکاتب متوسطه ثانوی، کورسهای اکابر وغیره مؤسسات جدید معلم تهیه ومقرر شده وضمناً برای همهٔ مکاتب افغانستان وفاکولته ها ومؤسسها حرفانی لوازم تحصیل تهیه و بوقت معینه رسانیده وتوزیع شده است. لوازم اعاشه ورهایش طلاب مسلکی ولیلیه وارسی وتهیه گردیده یکتعداد عمارات مکاتب درمرکز وولایات ترمیم کاری وتوسعه داده شد ، امسال تقریباً قسمت بیشتر مکاتب افغانستان صاحب تعمیرات اساسی گردیده است .

مسابقات وشطارتهای سپورتی امساله شاهد این قول است که امسال در سپورتهای معارف پیشرفت قابل ملاحظهٔ بعمل آمده تعداد سپورتمینها زیاد وریکاردهای سپورتی اتلتیك وثقیله روبه عروج است .

درحصهٔ امور صحی واجراآت سرطبابت شفاخانهٔ معارف، معاینه وتداوی ۱۲۹۶۸ نفر متعلمین ومتعلمات رامیتوان ذکر کرد. علاوه بران بتعداد ۸۲۹۴ نفر متعلمین ومتعلمات برضد محرقه واکسیناسیون شده به ۱۱۲۵ نفر گولی ویتامین داده شده است تعداد جروح وزخمها ئیکه امسال پانسمان شده به ۱۸۱۱ نفر بالغ می گردد . بطور مجموعی میتوان گفت که امسال درشفاخانهٔ وزارت معارف به تعداد ۲۴۱۹۲ نفر تحت معاینه تداوی ومعالجه گرفته شده است .

وزارت معارف نه تنها در راه تنویر اذهان اطفال معارف کوشیده بلکه سعی نموده مردم این کشور نیز از راه وفراهم آوردن زمینهٔ مطالعه برای آنها در قسمت انکشاف پیمانهٔ علمی شان ازهرگونه نشرات مفید متمتع کردند . از ین رو دراثر ازدیاد نشرات خویش این وزارت کوشید بنیهٔ علمی وسطح دانش جمعیت کم سواد این کشور را قسمی بیشتر تقویه و بلند ببرد . از ین جهت در ظرف سال جاری به نشریك نشریهٔ بنام بخوان وبدان که قبلا ازان تذکر دادیم مبادرت ورزید به تعداد نشریهها ومجلات علمی وادبی افزود وبتوسط مطبعهٔ معارف که تازه بکار آغاز نموده ومراحلی ابتدائی خود راهنوزمی پیماید ، تاکنون بطبع ۱۷۷۴۰۷۲ جلد کتب ورسالهجات و ۴۰۰۰ تابلوی رنگه، قرطاسیه وجداول ، کتابچهٔ خطدار وتمامی

کتب درسی ، معاون درس و یکعده از مجلات از قبیل مجلهٔ عرفان ، مجلهٔ ادب مجلهٔ دارالمعلمین وغیره مؤفق گردیده است .

در قسمت پوهنتون کابل و فاکولته هانیز نسبت بسالیان سابق پیشرفتها ومؤفقیتهای محسوسی نصیب معارف گردیده درفاکولتهٔ ادبیات که بنابراحساس احتیاج وضرورت به اشخاص منور باداشتن علم ودانش مکفی در رشتهٔ تاریخ وجغرافیه چندی قبل شعبهٔ تاریخ وجغرافیه تأسیس بود امسال ازین شعبه یکعده فارغ التحصیلان لایق تقدیم شدکه امیداست ایشان مصدر خدمات نیکی بشوند .

شرح مفصل و بیشتر پیشرفتهای هرکدام از ریاستها ، دوایروشعبات مربوطهٔ وزارت معارف را بشمول فعالیتهای پوهنتون و فاکولته ها قرار ذیل بخوانندگان گرامی تقدیم میداریم :-

مدیریت قلم مخصوص :-

مدیریت قلم مخصوص وظایف بس اهمیت‌داری راحاوی ودرعین‌زمان اجراآت آن ازحیث‌ارتباط مستقیماً بهدایت ورهنمائی‌وزیرمعارف متعلق بوده‌که وقتاً فوقتاً باساس ارشادات جلالت مابی‌رسیده وبمراجع مربوط اقدامات میورزد برای اینکه یک اندازه بمحتویات آن‌معلومات بسیط‌تررا حایز گردیده باشدذیلاً توضیحات میدهیم .

تماماًمکاتیب عادی مخصوص وسرراست که عنوانی وزیرمعارف ازطرف‌مامورین منسوبه یااشخاص دیگر بوده تسلیم‌و بحضور شان تقدیم‌پس ازاخذ هدایت بمراجع آن جواب پرداخته می‌شود ومکتوب های‌عادی که‌عنوانی‌وزیر معارف ازمرکز وولایات ازمامور منسوبین‌ویاغیره توصل‌میورزد مفادآن نسبت عوض بمض‌رفع حوائج مربوطه‌بوده طبعاً تسلیم وموضوع آن‌را ازحضوروزیرمعارف‌هدایت‌حاصل و بمراجع آن‌غرض غور و فراهم آوری احتیاجات عارضین رسماً خواستگار میگردد و نیز تمام هدایات احکام وزارت‌که خیلی‌ها مهم بوده‌واجرای آن‌فوری‌وضروری میباشد. بتمام ادارات‌وولایات مخابره می‌گردد و نتیجه آن استحصال وبحضور وزیرمعارف‌تقدیم میگردد.

همچنان کلیه اوراق عرض‌ازتماماً ادارات مرکزی وزارت وپوهنتون که‌غرض‌اخذ وامروهدایت بمقامات رفیعه ترتیب‌می‌شود رسماً بمدیریت‌قلم‌مخصوص‌میرسد که مدیریت موصوف تمام آنرا فهرست کرده بروزکار وزارت‌معارف بحضور تقدیم واحکام میکه ستانیده‌می‌شود پس‌از ثبت‌بمراجع آن‌تسلیم می نماید ونیزعرایض که از مقامات رفیعه ویاعارضینکه شخصاً بوزارت مراجعه‌می نمایند همه‌روزه جمع آوری‌وبموقع‌لازمه بحضور وزیرمعارف تقدیم وپس‌از گرفتن امروهدایت بکتاب ثبت عرایض رسانیده‌بمراجع آن غرض اجراء امورمربوطه ترسیل میدارد .

وهم تمام مکتوب ومراسلات که از خارج بوزارت معارف میرسد تماماً بمدیریت قلم مخصوص وارد وپس از مطالعه وگرفتن هدایات از حضور وزیر معارف جوابات آن ترتیب وبمراجع آن صادر می گردد وهکذا ملاقاتهای سفراء ورؤسای دول متحابه پروفیسوران معلمین خارجی وداخلی بذریعه مدیریت قلم مخصوص اجراء وانجام می گردد چه اوقات ملاقات راز وزیر معارف استیذان حاصل وبا آنها اطلاع می نماید تا درموقعش حضور وبهم رسانند همچنان از نتیجه مذاکرات درصورت لزوم بمراجع مربوطه غرض اجراء رسیدگی رسماً داخل مکاتبه میگردد ونیز مسایل مربوطه بکنفرانسهای علمی ودعوتها وغیره که بوزارت معارف ویا مربوطات آن صورت میگیرد بلااستثنا بمدیریت قلم مخصوص تعلق داشته که تعین وقت وکارتهای مذکور باشخاص مدعو توزیع می شود ونوتهای کنفرانسهای فوق که از طرف وزارت معارف باشخاص داده می شود قبلاً توسط مدیریت قلم مخصوص بحضور وزیر معارف تقدیم وپس از ملاحظه راجع با یراد وبیانیه آن ترتیبات لازمه اتخاذ میگردد ونیز وزارت معارف نظر بکثرت امور اداری وتعلیمی تعداد کثیری ماموزین ورسیدگی بامور مربوطه ریاست تفتیش واعضاء آن در مرکز وولایات منظوری داشته وماموزین مربوطه وقتاً فوقتاً نظر بوظایف معینه وپروگرام علیحده که بایشان تفویض گردیده امور تدریسی واداری را تفتیش ورسیدگی می نماید که در نتیجه طبعاً اوراق فقرات متعددی ترتیب وپس از نتیجهٔ رویت آن به مجلس وزارت وولایت حتمی ولازمی شمرده می شود که تفصیل آن قرار ذیل میباشد :—

اوراقیکه باثر تفتیش ونتیجهٔ داده گی ریاست تفتیش وزارت تهیه وترتیب می گردد برحسب اصول بغرض حل وفصل وفیصله ابتدائی آن با نجمن وزارت مربوطه بوده وتمام فقرات مذکور بکتاب مجلس که برای اینکار وضع گردیده ثبت وپس از فیصله مجلس صورت اجراآت بمراجع آن اطلاع داده می شود .

مدیریت قلم مخصوص درعین زمان منشی وزارت معارف نیز بوده که تمام اجراآت امور محوله بدوش او میباشد وپیش از آن درمورد فیصله های مذکور نیز اجراآت مقتضیه درتحت اداره شان رسماً اجراء وانجام می پذیرد. مدیریت قلم مخصوص بین وزارت معارف وریاست پوهنتون نیز روابط جهت انجام وپیشبرد امور ریاست مذکور داشته وهمیشه یك قسمت کار مهم مدیریت مذکور اینست که یك تعداد زیاد مکتوبها مخابره میگردد . واوامریه وزارت را جهت تطبیق وعملی کردن مستقیماً برئیس پوهنتون وشعبات مربوطه آن مخابره ونتیجه انرا مطالبه وبحضور وزیر معارف تقدیم میدارد .

ریاست تدریسات ثانوی

از آنجا که ریاست تدریسات ثانوی وظیفهٔ دار تأسیس - تزئید وانکشاف مکاتب متوسطه وثانوی بوده وارسی از امور تعلیمی - تهیه وتدوین پروگرام - ترتیب لوائح

وتعلیما تنامهها وصورت تطبیق آن تأسیس وتـکمیل لابر اتوار ها کتا بخانهها وغیره (۲٤) باب مکاتیب مربوطه راعهده دار میبا شد . درجریان سال تعلیمی ۱۳۳۳ علاوه برو ارسی ازجریان امور تدریسی مکاتب مربوطه در نکات ذیل غور رسی بیشتری بعمل آمده است .

پرو گرام :

قسمیکه قارئین محترم سالنامه کابل مطلع اند مدیریت تدریسات ثانوی که بتاریخ اول حمل ۳۳ نظر به حجم کار واهمیت روزافزون مکاتب مربوطه آن در تشکیلات جدید وزارت معارف نظر به منظوری مقام منیع صدارت عظمی بریاست تدریسات ثانوی مبدل گردیده است ازعرصه سه سال بدینطرف در تجدید نظر پروگرام های مکاتب ثانوی برآمده همیشه نظر به پیشرفت علوم وفنون وساحهٔ تطبیقات عملی هر کدام آن غور بیشتر درپروگرام های ممالك مترقی نموده وآنچه را دراثر مفاهمه ومطالعه باعلماء ومتخصصین بهحال اولاد عزیز افغان مفید میداندبعد ازمنظوری مقامات ذیصلاحیت درساحهٔ تطبیق میگذارد.

ازآنست که بهسلسله تجدید نظر درمفردات پروگرام درسال جاری پروگرام کیمیا، بیالوژی وزبان المانی راکه به کمیسیون های مختلف برای مطالعه سپرده شده بود بعد ازغوروخوض متخصصین فنمفردات جدید تدریس آنرا در صنوف مختلف دورهٔ متوسطهٔ وثانوی تعیین وتثبیت نموده استوهم دوبارهٔ مفردات پروگرام لسان انگلیسی وانتخابوتطبیق یکی ازمتودهای جدید تدریسی آنکه درمحیطما نتیجهٔ مثبت تری رابار آورده بتواند نظریات معلمین خارجی وداخلیوهم از نمایندگان مؤسسات بین المللیمانندیونسکووغیره راگرد آورده ایمکهعنقریببعداز بحثوشور دراطراف آنمفرداتپروگرام مضمون لسان انگلیسی تعیین وتثبیت گردد .

مطالعات مادر اطراف مفردات پروگرام مضامین مختلف لیسههای نسوان هنوز همادامه دارد تامضامین این نوع مؤسسات خودرا هنوز همحیاتی بگردانیم.

سامان ولوازم تدریس- بکمك وهمکاری ریاست دارالتالیف ومدیریت عمومی لوازم یك تعداد کتب جدید دوره متوسطه وثانوی جدیداًطبع وبدسترس مکاتبمربوطه تدریسات ثانوی گذاشته شدهاست وهمدربارهٔ فرمایشات لابراتوارهای جدید برای مکاتب مربوطه بامدیریت عمومی لوازم اقدامات جدیدی بعمل آمده است .اما در جمله سائر فرمایشات لوازم تدریس مکاتب مابخارج ریاست تدریسات ثانوی بکمك ومعاونت ریاست روابط کاتوری در باره تهیه وترتیب اطلس جغرافیائی مخصوص معارف افغانستان مفاهه بعمل آورده بود که بالاخره درجریان سال۱۳۳۳ دربارهطبع آن باکمپنی ونچوی آلمانی موافقه بعمل آمد ونظر بمنظوری مقام محترم وزارت معارف اوراق مخصوص نقشه افغانستان راداکتر محمد اکرم تهیهوبرای طبع ارسال

گردیدوعنقریب این اطلس که بتعداد چهل هزار بز بان ملی پشتو و بلسان انگلیسی طبع میگردد تکمیل و بدسترس مکاتب گذاشته خواهد شد.

ریاست تدریسات ثانوی بکمك وهمکاری مدیریت لوازم ازسال ۱۳۳۲ بدینطرف در تورید یکتعداد نقشه‌جات دیواری برای تدریس جغرافیه اقدامات نموده بود که بالاخره نقشه‌جات مذکورتوسطه کمپنی ونچوی المانی ترتیب وتهیه گردیده است واز بهترین نقشه‌های تدریسی جهان می باشد درجریان سال ۱۳۳۳ به کابل وارد ودرمعرض استفاده تمام معارف افغانستان گذارده شده است وهم دراثر مفاهمه با ریاست امداد تخنیکی یونو ریاست تدریسات ثانوی درسال ۱۳۳۱ ازآن ریاست محترمه تقاضا نموده بود تا از دفاتر مرکزی یونو یك تعداد از نقشه افغانستان را که آن موسسه ترتیب وطبع نموده است بوزارت معارف افغانستان اهدا نماید درین اواخر دفتر امداد تخنیکی توسط مدیریت محترم یونو به تعداد مناسب درهمه مکاتب افغانستان عزیز توزیع گردیده است.

مدیریت‌های داخلی لیسه‌ها :

ازآنجا که وزارت معارف ازعرصه پنج سال بدینطرف پالیسی خود را درباره معلمین و مستخدمین خارجی معین ومشخص گردانیده است وتنها جنبه تدریسی بعضی ازمضامین سا ینتیفیك به لسان خارجه بمعلمین خارجی واگذارشده است عندالموقع امور اداری لیسه‌های خود راکه قبلاً دراثر قلت اشخاص مجرب وآزموده بدسترس خارجیان گذاشته بود واپس گرفته به اشخاص ورزیده داخلی میسپارد و بهمین ترتیب بود که درسال تعلیمی ۱۳۳۳ در دولیسه حبیبیه و غازی مربوط ریاست تدریسات ثانوی که قبلاً مدیران خارجی وظیفه دارآن مکاتب بودند دو نفر از فارغ التحصیلان فاکولته های داخلی راعهده دار امور اداری وتدریسی آن مکاتب گردانید.

امتحانات:

در اثر امتحانات بکلوریای سال ۱۳۳۲ که چانس دوم آن بتاریخ دوم حمل ۱۳۳۳ تمام گردیده بود واین امتحانات تحت اداره مستقیم ریاست تدریسات ثانوی بعمل می آید ازمکاتب مربوطه تدریسات ثانوی بتعداد (۱۵۸) متعلم بشرح ذیل فارغ گردیده است که برای ادامه تحصیلات عالی بریاست پوهنتون معرفی گردیده اند :

۱ ـ لیسه حبیبیه کامیاب ۲۱ نفر.
۲ ـ « استقلال « ۲۱ «
۳ ـ « نجات « ۱۸ «
٤ ـ « غازی « ۱۵ «
۵ ـ « ابنسینا « ۸۳ «
جمله‌شد ۱۵۸ «

امتحانات سه ماهه وشش ماهه سال تعلیمی ۱۳۳۳ مکاتب مربوط ریاست تدریسات ثانوی تحت نگرانی مستقیم هیئت‌های تربیوی وتعلیمی خود مکاتب در اوقات معین سال اخذ وامتحان سالانهٔ دورهٔ ابتدائیهٔ لیسه های منطقه سرد سیر بتاریخ ۱۷ عقرب شروع والی اخیر عقرب دوام داشت وامتحانات صنوف ۷ الی ۱۱ از اول قوس شروع والی ۱۶ قوس ادامه داشت.

امتحانات دورهٔ بکلوریای مکاتب مربوط تدریسات ثانوی که تحت اداره مستقیم این ریاست صورت میگیرد درمنطقه گرمسیر قندهار توسط مدیریت معارف ولایت قندهار وهیئت که برای کنترول امتحانات آنولا ازمرکز وزارت ارسال گردیده بود بتاریخ ۱۵ جوزا شروع ودوهفته دوام داشت ولی امتحانات بکلوریا مناطق سرد سیر که درمرکز کابل ازتاریخ ۱۵ قوس شروع ودراول جدی چانس اول تمام شد ودرهرات بتاریخ ۲۲ قوس شروع و۷ جدی باتمام رسید درپایتخت مکاتب مربوط تدریسات ثانوی درسه مراکزمختلف (عمارت لیسه استقلال ـ لیسه ملالی و لیسه ابن‌سینا) امتحانات خود رامیگذرانیدند که در مرکز لیسه استقلال علاوه بر بعضی ازمکاتب مسلکی لیسه‌های حبیبیه ـ استقلال ـ نجات ـ غازی وهم لیسه چاریکار که درین سال اولین دسته بکلوریا پاس خود راکه درخود آن محل دوام تحصیل داده است به پوهنتون تقدیم مینماید ، جمع گردیده بودند:

	تعداد صنف	شامل امتحان		کامیاب	مشروط	ناکام	محروم
۱ ـ حبیبیه	٤٥	٤٥	۸	۳	٥	٥	۱
۲ ـ استقلال	۳۰	۲۹		۲۱	۰	۸	۰
۳ ـ نجات	۲۹	۲۷		۹	۱٥	۳	۲
٤ ـ غازی	۲۷	۲۷		۱۲	٥	۱۰	۰
٥ ـ ابن‌سینا	۱۲۳	۱۲۳		۷۹	۱۱	۳۳	۰
٦ ـ پروان	۱۰	۱۰		٦	۱	۳	۰
۷ ـ ملالی	۱۰	۱۰		۹	۱	۰	۰

درمرکز لیسه ملالی هم اولین صنف ۱۲ آن لیسه درسال ۱۳۳۳ تشکیل گردیده بود که در امتحانات بکلوریا جمله متعلمات آن صنف کامیاب گردیده است . اگرچه این لیسه ازچندین سال بدین طرف فارغ التحصیلان بجامعه تقدیم نموده است ولی تااخیر سال ۱۳۳۲ وزارت معارف بفارغ التحصیلات صنف ۱۱ آن لیسه تشو یقاً حقوق بکلوریا را شناخته بود ولی ازسال تعلیمی ۱۳۳۳ به بعد لیسه های نسوان هم مانند لیسه های ذکور بعد از فراغت صنف ۱۲ حائز درجه بکلوریا میگردند .

ریاست تدریسات ثانوی در اخیر سال تعلیمی ۱۳۳۲ وابتدای سال تعلیمی ۱۳۳۳ غورو خوض بیشتری را در بارهٔ نتائج امتحانات مکاتب مربوط بعمل آورده وتوسط هیئت های مختلف که تمام اعضای تدریسات در آن شامل بود در بارهٔ نتائج وجداول امتحانات بیشتر از چهارهزار نفر غوروخوض وموشکافی بعمل آورده نتیجه تدقیقات وفیصله های خودرا بمکاتب مربوطه ابلاغ نمودند .

امور متفرقه :-

در سال ۱۳۳۳ مثل سالهای گزشته ریاست تدریسات ثانوی از امور تعلیمی ٤٢ نفر محصلین افغانی مربوط وزارتمعارف توسط ریاست وروابط کلتوری در خارج وارسی نموده نتیجه را بهمقام وزارتتقدیم نموده است وهم در بارهٔ حواله جات پولی آنها با مدیریت محاسبه معارف اقدامات بعمل آورده است .

وارسی از امور تعلیمی :-

شاگردان پایانتر از بکاوریا که بپول شخصی در ممالك خارجه تحصیل می نمایند از وظایف ریاست تدریسات ثانوی است که تعداداین متعلمین در سال ۱۳۳۳ (٦٣) نفر بالغ گردیده است که بمجرد وصول راپورتعلیمی این چنین اشخاص غور لازمه در اطراف پیشرفت ودوام تعلیمات آنها بعمل آمده وبعدها به دافغانستان بانك در باره اعطای اسعار مصارف تعلیمی آنها اقدامات بعمل می آید .

در سال ۱۳۳۳ ریاست تدریسات ثانوی بازهم در بارهٔ افتتاح صالون خزان در موقع معینه آن اقدامات لازمه بعمل آورده واز برای آنکه ذوق بدیع اطفال احیاء وانکشاف یابد وهم درصنایع نفیسه وسایر کار دستی مانند گل دوزی- خیاطی بافت - نجاری وتهیه اسباب بازی شاگردان تشویق بیشتر گردند تقریباً دونیمهزار اثر کاردستی ورسامی آنهارا درکاپ سپورتهای تقبله بههمکاری رسامان لیسه های مرکز درمعرض نمایش گذاشته بود. این سالون که بتاریخ هفتم عقرب توسطجلالتماب وزیر صاحب معارف درحالیکه معین صاحبان وبك تعداد از اراکین وزارت معارف ومدیران ورسامان مکاتب حاضر بودند افتتاح گردید ودر سال جاری علاوه برطلاب معارف وسائر تماشاچیان خارجی وداخلی که جوقه جوقه آمده واز زحمت کشی های اطفال معارف تقدیر وتحسین مینمودند. والاحضرت صدر اعظم صاحب وسائر اعضای کابینه بروز نهم عقرب بسالون خزان تشریف آورده آثار شاگردان ذکور واناثرا مشاهده نمودند و از توسعهٔ ذوق بدیع شاگردان وپیشرفت های صنایع نفیسه مکاتب اظهار ممنونیت فرمودند .

سالون خزان کهده روز دوام داشت دوروز نمایش آن مخصوص دختران مکاتب وطبقه اناث پایتخت بود که بروز های معینه جوقه جوقه آمده ازطرف معلمات و دختر

های لیسه ها با نها توضیحات داده می‌شد وهیئتیکه تحت ریاست عبدالغفور خان برشنا وخیرمحمد خان رسام برای تعیین جائزه آثار تعیین گردیده بود درحین جریان نمایش انتخابات بعمل آورده واثر (۶۸) نفرمتعلمات ومتعلمین را دردرجه بندی شامل وزارت معارف شامل‌ساخته‌برای تشویق حائزین جائزه‌وسائررفقا وهمشیره‌های مکتبی آنها مبلغ ده‌هزار افغانی را با آنها انعام داد.

درین سالون خزان یکتعداد زیاد ازآثار رسامی — کارهای بافت ودوخت متعلمات مکاتب نسوان بفروش رسانیده شدکه پول آن به‌خود متعلمات ومتعلمین داده شد. تنها لیسه زرغونه که آثار متعلمات آن‌خیلی زیاد بود بعد از ختم سالون خزان کارهای متعلمات آن‌لیسه رادرخود مکتب دردعوتیکه درآن والا حضرت شاهدخت — والا حضرت خانم صدر اعظم ویك تعداد زیاد از سائرخانمهای محترمه و متعلمات مکاتب حضور بهم رسانیده بودند ومهارت وذوق بدیع دختران افغان راهمه تقدیرمی نمودند ویکتعداد زیاد ازآثار شاگردان رابفروش رسانیده پول آنرا به صاحبان اثر تحویل نمودند.

بسلسله همین‌نمایشات آثار کاردستی مکاتب نسوان باید‌تذکر داد که نظر به‌لطف حکومت مهربان امسال چون به طبقه اناث هم اجازه داده شده بود تا در جشن ملی استقلال سهیم گردند. پس از متعلمات لیسه‌های ملالی وزرغونه تقاضا شده‌بودتا در ترتیبات جشن‌که‌به لیسه‌ملالی داده شده‌بودوهم درنظم‌ونسق آن‌خدمت نمایندمتعلمات این‌دو لیسه تحت نگرانی معلمات وهیئت اداری آنها بامتانت زیاد وظیفه محوله را به انجام رسانیدند وهم‌علاوه بردرام های تربیوی آثارکاردستی خودرا دراطاق های مخصوص بمعرض نمایش گذارده‌بودند که‌خیلی جلب توجه هموطنان عزیز را نموده یك‌حصه بزرگ این آثاررا خریداری نمودند از نمایش در امهای دو لیسه تقریباً مبلغ بیست هزارافغانی جمع آوری شده‌بود که‌حصه قلیل آنرا اداره لیسه زرغونه وملالی بعداز هدایت ریاست تدریسات ممثلات درامه هارا طورانعام دادند ومتباقی راتحت نظرخود به‌متعلماتیکه بوت خریداری وبه متعلمات بی بضاعت هردو مکتب توزیع نمودند.

درسال ۱۳۳۳ دراثر درخواست سفارت افغانی مقیم دهلی باز ریاست تدریسات ثانوی دردو نمایش بین‌المللی آثار رسامی و گدیها سهیم گردیده آثار رسامی یکتعداد ازمتعلمین ومتعلمات مکاتب کابل را توسط هیئتی که‌برأس آن عبدالغفورخان برشنا بود انتخاب وازبرای آنکه در نمایش بین‌المللی شنکر دردهلی که درماه‌فروری ۱۹۵۵ دائرخواهد بودگذارده شود ارسال نموده است. وهمدراوائل ماه‌جدی یکتعداد

گدیها راکه بطور کاردستی درلیسه ومکاتب توسط اطفال مکتب تهیه گردیده بود برای شرکت در نمایش بین المللی گدیها که ماه جنوری ویا فروری ۱۹۵۵ دلو(۱۳۳۳) دائر میگردد ارسال نموده است.

از آنجاکه غایه تعلیمات را درمکاتب و لیسه ها نه تنها آموختن یکتعداد مضامین مختلف برای بلند بردن سویه تعلیمی و کسب معلومات عمومی طلاب دانسته بلکه دادن اعتیادات دینی واخلاقی راباآنها جزومهم وظیفه مربی وپروگرام میدانیم وچون درین سالهای اخیر نظر به بعضی علل معلوم میشد طلاب مکتب دراعتلای معنویت خود توجه لازمه رابعمل نمی آوردند پس ریاست تدریسات ثانوی بتاسی از نظریات نیك سائرارا کین محترم معارف وهیئت تربیوی پیشنهادی رادربارهٔ دریافت راه بهترساختن اخلاق متعلمین بتاریخ ۲۰ر۶ر۳۳ بمجلس وزارت تقدیم نموده بود که درزمینه بعداز بحث وشور زیاد چنین فیصله بعمل آمد که برای استحکام مبانی اخلاقی واعتلای معنویت طلاب معارف یك نمره دیگری علاوه بر نمرات مضامین بنام نمره تهذیب وتربیه درجداول نمرات آنها افزود گرددور یاست تدریسات راوظیفه دارترتیب لایحه که معلمین ومربیون را در اعطای این مره که مفهوم آن خیلی بلندتر از یك مضمون است رهنمائی نماید گرداند لایحه مذکور تحت نه ماده توسط حمیدالله عنایت سراج ترتیب وبعد از منظوری مقام وزارت بتاریخ ۳۳،۶،۳۰ بتمام مکاتب مرکز وولایات متحدالمالاً خبرداده شد تاسر ازسال تعلیمی موجوده تطبیق آن عملی گردد، این تصمیم وزارت معارف که برای استحکام مبانی اخلاقی طلاب خیلی موثر است مجلات وروز نامه های مملکت هم خیلی تقدیر نموده وموفقیت معارف را درین اقدام نیك خواستگار گردیده اند.

از آنجاکه انکشاف وتوسعه معقول تعلیمات ثانوی یکی از هدفهای معارف است درسال جاری دوباب مکتب ابتدائی مرکزکه یکی آن مکتب ابتدائی ذکور وبنام مکتب خوشحال خان یاد میشود ودومی ابتدائی نسوان بوده وباسم رابعه بلخی مسمی است بمکاتب متوسطه مبدل شد که اولی آن ازابتدای ۱۳۳۳ صنف هفتم را تشکیل ودومی در۱۵ حوت سال جاری دارای صنف هفتم میگردد.

مفاهمه ومکاتبه ریاست تدریسات ثانوی بادفتر عرفانی یونو مقیم نیویارك مثل سالهای گذشته ادامه دارد وبسوالاتیکه ازطرف آن موسسه ویا موسسات دیگر رسیده است پاسخ داده شده است وهم درسال جاری در روز سالگره یونو ترتیبات مجللتر وبزرگ تری نسبت به سالهای گذشته در مکاتب مرکز اتخاذ گردیده بود سال گذشته قسمیکه قارئین گرام و (افغانستان کالنی) مطلع اند تنها سه مرکز تجلیل وجشن روز یونو دائر نموده بودیم ولی درسال جاری نظر به موافقه جلالت مآب وزیر معارف ومعین تدریسی تقریباً درتمام مکاتب ذکور واناث ازساعت تعلیمی دوم

به تعقیب ترتیبات جشن سالگره پوهنتون کابل گرفته شده بود که معلمین، معلمات، طلاب وطالبات هرکدام به نوبه خود دراطراف موسسهٔ عام المنفعه پوهنتون و فعالیت های آن بسائر رفقای خود معلومات داده مجالس به نشان دادن فلمهای تعلیمی و تربیوی ومفاهمه بین المللی خاتمه پذیرفته بود .

ریاست تدریسات مسلکی :-

وظیفهٔ این ریاست تقویهٔ مکاتب مسلکی و حرفوی است اجراآت سال ۱۳۳۳ ریاست قرار ذیل است :—

۱- دارالعلوم ها :

دارالعلوم عربیهٔ کابل :-

این مدرسه طبق سنوات گذشته درجریان تدریسات خود ادامه داده طبق پروگرام معینه در پیشرفت بوده وتدریسات آن اطمینان بخش است درپروگرام دارالعلوم در امسال تعدیلات در قسمت علوم دینی بعمل آمده که یك قسمت ازعلوم عصری و حیاتی ومسلکی قضاء نیز دران افزود شده است .

چون مدرسهٔ قضات در اثر فرمان صدارت لغو وبا دارالعلوم یك جا گردیده است تعداد متعلمین دار العلوم به یکصدو نود نفر بالغ گردیده . در دارالعلوم عربیهٔ کابل یك مدرسهٔ دارالحفاظ که درآن اشخاص نابینا میباشد نیز ملحق است .

مدرسهٔ علوم شرعیه : —

این مدرسهٔ دینی طبق معمول همه ساله وپروگرام معینه درجریان بوده دارای صنوف پنجگانه ۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲ وهفت شعبه بوده درسال ۳۳ (۱۷۹) نفرشاگرد درین شعبات شامل تعلیم بوده است که ازصنوف ۱۲ آن (۴۹) نفر فارغ التحصیل وازآن جمله ۲۴ نفر به حیث معلم به مکاتب ومربوطات وزارت معارف شامل وظیفه و ۲۰ نفر به فاکولتهٔ شرعیات شامل میگردند.

مدرسهٔ نجم المدارس مشرقی : —

این مدرسه مانند دیگرمدارس دینی طبق پروگرام معینه درجریان بوده درامسال (۹) نفر طلاب ازصنوف ۱۲ آن فارغ التحصیل گردیده که بعضی بحیث معلم به وزارت معارف وریاست مطبوعات وبعضی آن ها به وزارت عدلیه شامل کار گردیدند .

مدارس اسدیهٔ مزار شریف وظاهرشاهی میمنه : —

الف مدرسهٔ اسدیه :

پروگرام مدرسهٔ اسدیه مزار شریف مطابق به پروگرام دار العلوم عربیه کابل بوده بـه اساس پروگرام جریان داشته شاگردان تحت تعلیم اند که در سال جاری

از صنف ۱۲ آن (٦) نفر فارغ التحصیل برآمده وآنها در وزارت معارف و وزارت عدلیه شامل کار گردیده اند .

ب ـ مدرسهٔ ظاهر شاهی میمنه : ـ

این مدرسه به صورت مرتب به دروس خود دوام داده است .

مدرسهٔ فخرالمدارس هرات :ـ

این مدرسه ازچند سال به اینطرف تأسیس یافته اما تاسال جاری درچوکات مدارس رسمی یاد نمی‌شد حسب پیشنهاد وزارت معارف ومنظوری مقام صدارت‌عظمی بودجهٔ مصارف ومعاش این مدرسه ازداخل بودجهٔ معارف منظوری پیدا کرده است قبل ازین مصارف این مدرسه طور اعانه از فیصدی محصولات گمرك هرات وپول اعانهٔ اهالی تکافو میشد. مدرسهٔ فخرالمدارس پروگرام دارالعلوم عربیهٔ کابل‌را تطبیق ودرین اواخر یکعده مضامین جدیده را نیز تدریس مینمایندکه فعلاً دارای (۱۲) شعبه وصنوف ۱۲ گانه میباشد وتعداد داخلهٔ این مدرسه (۲٤٥) نفر است .

بعضی مدارس دیگر نیز در مربوطات تدریسات مسلکی مانند مدرسهٔ جامع هرات مدرسهٔ محمدیهٔ قندهار دارالحفاظ فراه ـ مدرسهٔ خوست جنوبی میباشدکه مصارف بودجهٔ آن از طرف اهالی وموسسات بصورت اعانه پرداخته می‌شود .

۲ـ دارالمعلمین ها : ـ

الف: دارالمعلمین ابتدائیه :

موسسهٔ F.O.A. ٤ نفر متخصصین‌را تحت‌ریاست ساغلی لنتن که به افغانستان آمده وبه دارالمعلمین ها به تدریس علمی وتربیوی طلاب مشغول اند وبه‌طلاب بسیستم جدید وعصری به‌تطبیق تدریس کار می‌کنند ومکتب سپین کلی‌ـ مکتب کارته٤ وعلاوالدین مکاتب تجربوی دانسته‌می‌شود. تطبیقات علمی تحت نظر متخصصین مذکور ادامه داشت ودرامسال برعلاوه ازکورس‌های رسامی و نجاری تحت اثر متخصصین وموافقهٔ وزارت معارف‌کورس دیگر بنام کورس رنگمالی، کورس سپورت ، کورس معماری تأسیس یافته که توسطه تخصصین ومعلمین فنی بالای طلاب تدریس گردید .

برای فارغ التحصیلان این کورس هاکه به تعلیمات ابتدائی ذی دخل است ومعلومات کافی تری حاصل برعلاوه ازشهادتنامهٔ مقرره دارالمعلمین یك یك تصدیقنامهٔ همان کورسیکه مؤفقانه به پایان میرسانند نیز داده می‌شود. در سال جاری ازدارالمعلمین ابتدائیه که به اساس پروگرام معینه تعلیمات آن جریان داشت وازطرف ریاست تدریسات مسلکی وزارت معارف درامور تدریسی آن رسیده گی میشد (٦٦) نفرطلاب ازصنوف (۱۱) آن فارغ التحصیل گردیده‌است .

ب —دارالمعلمین متوسطه :

۱-درین دارالمعلمین شاگردان الی صنف ۱۲ تحصیل و بعد از ختم به فاکولتهٔ سیانس وادبیات بتحصیل ادامه میدهند و آنانیکه به تحصیل دوام داده نمی توانند بحیث معلم مقرر میگردند. درسال جاری ازین دارالمعلمین (۲۶) نفر طلاب فارغ التحصیل گردیده که (۱۶) نفر شامل فاکولته و(٦) نفر بحیث معلم و(۲) نفر بحیث کتابدار حسب نظریه وزارت معارف مقرر گردیده اند.

۲ — درامسال حسب پیشنهاد ریاست تدریسات مسلکی و فیصلهٔ مجلس وزارت معارف تعمیر یك مسجد به دارالمعلمین منظور شد.

۳- مکتب زراعت :

۱— این مکتب مسلکی برای تقویهٔ امور زراعتی مملکت تأسیس و تحت اثر معلمین داخلی و متخصصین و معلمین خارجی تعلیمات آن طبق پروگرام ترتیب شده درجریان است؛ مدیر خارجی این مکتب آقای ورنر نظر بختم قرارداد مراجعت نمود و عوض او مستر ایس معلم آلات زراعتی بحیث مدیر مقرر گردیده اند.

۲— یك کلپ تهذیب بموافقهٔ وزارت معارف درمکتب مذکور باز شده که متعلمین از بازی های علمی واخلاقی وسپورتی از قبیل پنگ پانگ- شطرنج- کرمبول استفاده می نمایند.

۳- درامسال یك کتابخانه در داخل مکتب تأسیس گردیده که در آن از کتابهای علمی وتربیوی ومسلکی (زراعتی) وغیره طرف استفاده متعلمین قرار یافته است.

٤- یك ورکشاب کلان درداخل مکتب افتتاح گردیده که در آن سامان نجاری وآلات تخنیکی زراعتی موجود است وطرف تجربهٔ طلاب گذاشته شده است.

٥- نشان دادن فلمهای تعلیمی بروز های پنجشنبه صورت گرفته است که خیلی طرف دلچسپی طلاب می باشد.

٦- چون طلاب جهت استحمام به حمام های شهری میرفتند از نقطهٔ نظر بعد مسافه برای طلاب مشکل بوده وهم خلاف مقررات حفظ الصحه بود که یك باب حمام به صورت عصری وفنی درداخل مکتب تعمیر گردیده است.

۷- از حیث اینکه فارم زراعت عملی که واقع خواجه ملا بود برای طلاب کفایت نمی کرد ٦٤ جریب زمین ملکیت وزارت زراعت بدسترس وزارت معارف گذاشته شد تا طرف استفادهٔ طلاب مکتب زراعت قرار گیرد.

۸- وزارت زراعت ازروی همکاری بعضی ماشینهای فنی از قبیل ماشین چوچه کشی وغیره راطور رایگان بدسترس شاگردان مکتب گذاشته است.

۹- بنابر پیشنهاد مکتب زراعت یك تعداد ماشینها وغیره آلات زراعتی که از ممالك

خارج خریداری گردیده بود واصل و به تجربه وعملیات طلاب قرار گرفته است.

۴ـ مکتب تجارت :

مدیریت مکتب تجارت تحت نظر مدیرخارجی خود داکتر مرگی مرتب به تدریسات خود دوام دارد درتعیین سرنوشت این مکتب وپروگرام آن مجالس صورت گرفته که به اساس آن سال جدید ترتیبات معینه آن اتخاذخواهد شد. درامسال بعدازختم امتحان سالانه ازصنوف ۱۲ آن مکتب (۳۷) نفر متعلمین فارغ التحصیل که از آن جمله (۲۶) نفر آن جهت ادامهٔ تحصیل داوطلب فاکولته حقوق بوده وباقی آنها به مؤسسات تجارتی مانند دافغانستان بانک ـ بانک تجارتی ـ بانک زراعتی معرفی وشامل کارگردیدند.

۵ـ مکتب اصول تحریر :ـ

۱ـ این مکتب ازعرصهٔ چند سال است که دائر وبرای اینکه کاتب های تعلیم یافته که از هر حیث به اصول دفتر داری آشنا باشند به اساس پروگرام معینه از بدو تأسیس تاحال (۶۰۱) نفر فارغ التحصیل به دوائر تقدیم کرده است.

۲ـ این مکتب تحت لغو تدریجی گرفته شده است وضم مکتب تجارت می شود. درسال گذشته وامسال بنا برهمین منظور طلاب جدیدالشمول گرفته نشده درسال جاری دوصنف (۸ـ۹) داشته طلاب صنف ۹ آن فارغ التحصیل وطلاب صنف ۸ به صنف ۹ ترقی کردند که سال آینده تنها صنف ۹ دارد که بعد از ختم سال ۱۳۳۴ مکتب مذکور لغو قطعی میگردد ازهمین باعث درپروگرام مکتب تجارت تعدیلاتی رخ خواهد داد.

۳ـ درامسال این مکتب از صنف ۹ خود به تعداد (۴۴) نفر فارغ التحصیل بدوائر تقدیم کرده است.

مکتب ثانوی تخنیک (E.A.T) :ـ

۱ـ این مکتب درسال ۳۰ تأسیس وتاحال دودوره فارغ التحصیل به مؤسسات فنی ووزارتخانه ها تقدیم نموده است. مکتب ثانوی تخنیک دارای صنوف سه گانه (۱۰ـ۱۱ـ۱۲) وشعبات مختلفه سروی ـ میخانیک ـ برقی ـ هوابازی ومخابرات میباشد. در سال ۱۳۳۲ (۳۵) نفرو در امسال ۲۴ نفراز این مکتب فارغ التحصیل بر آمده است.

۲ـ معلمین آن تماماً امریکائی بوده پنج نفرمعاون داخلی که فارغ التحصیل همین مکتب اند با آنها کارمیکنند مستر مکوایر بحیث مدیر فنی درمکتب کارمیکند.

۳ـ متعلمین صنف ۱۲اشق برق در جریان سال تعلیمی برای سه ماه جهت کارهای عملی به وادی هرمند درقندهار رفته وبعدازیک سلسله کارات عملی وتجربوی درمکتب شامل تعلیمات گردیدند.

۴ـ درامسال بر علاوه از تعلیمات عملی ونظری در مکتب بصورت مشاهدات فنی

درفابریکهٔ جبل السراج فابریکهٔ گلبهار - فابریکهٔ جنگلک - فابریکهٔ حربی - دستگاه کابل را دیو با معلمین مؤظف شاگردان این مکتب دیدن نمودند.

۵- کار تعمیر مکتب مذکور نسبتاً پیش رفته و بعضی سامان و آلات تخنیکی که از خارج وارد گردیده است بجاهای معینهٔ آن نصب و ضمناً سه عدد ترانسفارمر برق مکتب مذکور نیز نصب گردیده است.

۶- سامان تخنیکی و ماشینهای که از خارج رسیده به (۱۰) قلم بالغ می گردد.

۷- در امسال شه نفر فارغ التحصیلان سال ۳۲ صنف ۱۲ که حائز نمره اول گردیده بودند جهت تحصیلات عالی اعزام امریکا شده اند.

۷- مکتب میخانیکی:

۱- طبق پروگرام مکتب میخانیکی دارای صنوف ۷-۸-۹-۱۰ یعنی کورس استاد فن وشعبات مختلفه بسته کاری- ماشینکاری- نجاری- ریخته گری- آهنگری وولدنگ کاری- برقی- ترمیم موتر بوده جریان دارد درسال جاری (۷۶) نفر از مکتب میخانیکی فارغ التحصیل گردیده که از آنجمله دو نفر بحیث معاون معلم در خود مکتب و(۶) نفر جهت بلند بردن سویه خودها بکورس استاد فن و باقی آنها بموسسات و وزارتخانه ها معرفی گردیده اند که از جملهٔ این (۷۶) نفر (۶) نفر آن فارغ التحصیل کورس استاد فن میباشند.

۲- علاوه بر ماشینهای سابقه شعبات در شعبات بسته کاری- ترمیم موتر- آهنگری وولدنگ کاری یك یك پایه ماشینهای فریز- رنده- چرخ تیزکاری- کمپرسور- ودان اتومات نصب وهم دستگاه ولدنگ گیسی با تمام سامان آن که از آلمان وارد شده است نصب و بکار انداخته شده است. وضمناً کورهٔ بزرگ ریخته گری به جای آن نصب گردید.

۳- دو نفر معلمین فنی آن مکتب که طور سکالرشیپ به آلمان غربی رفته بودند بعد از ۸ ماه دوباره مراجعت واشغال وظیفه نموده اند ودو نفر دیگر عوض آنها بطور فیلوشیپ رفته که فعلاً در آلمان غربی میباشند.

۸- مکتب صنائع:

۱- امور تدریسی مکتب صنائع متاسفانه به اساس پروگرام نظری در جریان نبوده چه سویهٔ طلاب خیلی پست میباشد. ومتعلمین در شعبات مختلفه تحت تعلیم عملی اند.

۲- مکتب صنائع شقوق نجاری- خیاطی- تعمیراتی داشته که درسال جاری (۲۵۸) نفر در آن شعبات از صنف اول الی صنف ٤ تعلیم می نمودند ودر امسال ۸ نفر طلبه از صنف ٤ نجاری و(۱۰) نفر طلبه از صنف ٤ خیاطی فارغ التحصیل وبه موسسهٔ تجارتی صنائع معرفی گردیدند.

۹ـ دشپی دارالمعلمین :

صنوف موسسهٔ دشپی دارالمعلمین معادل صنوف ۹ـ۱۰ـ۱۱ـ۱۲ دارالمعلمین میباشد شعبهٔ سیانس آن امسال نیز مرتب به تدریسات خود دوام داد .

۱۰ـ رسیدگی از تماماً امورات تدریسی این مکاتب مسلکی از طرف ریاست تدریسات مسلکی بعمل می‌آید وبعضاً از امور اداری آن مکاتب هم بسلسلهٔ شعبات مربوطهٔ وزارتمعارف تعقیب میگردد تا درحصهٔ امور تدریسی این مکاتب سکته گی واقع نشود نتائج امتهانهای سه‌ماهه و ٦ ماهه وسالانهٔ مکاتب که می رسد از طرف اینریاست غور وسنجش گردیده نواقص آن فوراً به ادارهٔ مکتب اطلاع داده شده است .

درتمام اوقات سال تعلیمی از مکاتب مسلکی راپوری بنام راپور هفته‌وار گرفته واز اوضاع مکتب اطلاع کافی حاصل نموده است . حسب معمول شهادتنامه‌های فارغ التحصیلان مکاتب مسلکی بریاست تدریسات مسلکی بکتاب مخصوص شهادتنامه‌ها ثبت وبعد ازامضاء وثبت وزارت به‌آنها توزیع گردیده است .

۱۱ـ وقتاً فوقتاً هدایات لازمه دربارهٔ امور تدریسی مکاتب مربوط صادر گشته و تقسیم اوقات های هفته وار و امتحان های سه ماهه و شش ماهه و سالانه از طرف ریاست تدریسات مسلکی وارسی شده است .

۱۲ـ باثر پیشنهاد مستر لنتن متخصص تربیوی دار المعلمینها یك کنفرانس علمی بتاریخ ۱۷ جدی ۳۳ تحت ریاست شاغلی دکتور محمد حیدر رئیس تدریسات مسلکی دائر گشته که دران هیئت تدریسی دارالمعلمین‌ها مدیران ویامعاونین مکاتب ولیسه های مرکز وبعضی از استاذان فاکولته سیانس و ادبیات و مدیران ومفتشین معارف ولایات درآن شامل میباشند جریان کنفرانس چون در ۱۷ جدی شروع شده هنوز معلوم نیست .

ریاست تدریسات ابتدائی :ـ

امسال این ریاست در امور تعلیم وتربیهٔ ابتدائی چنین اجراآت کرده :

اـ مکاتب دهاتی : امسال نیز ریاست تدریسات ابتدائی به غرض تعمیم معارف وتنویرافکار توده دربعضی از اکناف وگوشه های مملکت درجاهائیکه شرائط شش گانه تاسیس مکاتب صنفی را ایجاب نمی کرد .

مکاتب دهاتی سه صنفی را تاسیس نموده است .

کتب درسی آن از نقطهٔ نظر منطق پشتو زبان وفارسی زبان به لسان پښتو وفارسی تالیف وترتیب گردیده وتاحدی بدسترس استفادهٔ طلاب گذارده شده است.

درظرف هذا سنه علاوه برمکاتب دهاتیکه درسنوات مساضیه درولایات افتتاح گردیدهٔ مکاتب نو درمناطق ذیل تاسیس شده است .

درحکومت اعلی پروان :-

۱- درقریهٔ سنجددرهٔ پروان یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .
۲- « سیغان « « « «
۳- « لق مربوط علاقه داری شیخ علی « « «
۴- « پا ینده خیل « « « «
۵- « آبدره پنجشیر « « « «
۶- پریان پنجشیر « « «
۷- « شنبل « « « «

۲- ولایت کابل :-

۱- درقریه قول خویش بهسود یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .
۲- « شیخ آباد وردك « « « « «

۳- ولایت قندهار :-

۱- درقریهٔ جیلانی دند یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .
۲- « بختیاری وناصری « « « « «
۳- تلوکان علیاء مربوط پنجوائی « « « «
۴- « تلوکان سفلی « « « «
۵- « کهاك ارغنداب « « « «

۴- در ولایت هرات :-

۱- درقریهٔ کمله توت یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .
۲- « رود غازی ادرسکن « « « «
۳- « گرویجه « « « «

۴- در ولایت مشرقی :-

۱- درقریهٔ دیرهٔ عمرزائی لغمان یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .
۲- « علیشنگ « « « « « «
۳- « انبار خانه « « « « « «
۴- « چهارده هی حیدر خان « « « « «
۵- درقریهٔ منگو مربوط علاقه‌داری علینگار یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است.
۶- « « کوشتهٔ کامه « « « « «
۷- « « خواجه زائی « « « « «

۵ـ درحکومت اعلی گرشك

۱ـ درقریهٔ لوی باغ یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .

۲ـ « « زرغون کلی « « « « «

۳ـ « « شیین باغ مربوط نهر بغرا « « « «

۶ـ درحکومت اعلی فراه

۱ـ درقریهٔ نادعلی یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .

۲ـ « « نهرشاهی « « « « «

۳ـ « « کوکشب « « « « «

۷ درولایت مزارشریف :

۱ درقریه حصارك بلخ شریف یك باب مکتب دهاتی تاسیس شده است .

۲ـ (کورس های سواد خوانی)

این کورسها که بمقصد باسواد ساختن افراد کلان سال وذوق مندان که نوبهٔ آموختن خط وسواد علاقه مندمی شونو ازسال ۱۳۳۰ درولایت ومرکز ازذکور واناث دایر گردید وتاحال نتیجه خوبی داده است چه اکثر فارغ التحصیلان کورسهای اکابر باسواد گردیده خوانده ونوشته کرده می توانند ازهمین باعث تعداد کورسهای اکابر روبه کثرت است .

۳ (نشریهٔ بخوان وبدان)

این نشریهٔ کوچك دارای مضامین دلچسپ وعام فهم بوده درعین حال کوشش شده است که مطالب وموضوعات را به الفاظ ساده وروان بادرنظر گرفتن مذاق وسویهٔ تعلیمی مکاتب دهاتی وکورسها اکابر افاده نماید ترتیب ودرظرف سال ۳۳ بغرض همین مفکوره که تاحال(۸) شمارهٔ آن به اهتمام ونگارندگی صنفلام محی الدین خان شیوا که درهرماه یك دفعه نشرشده به محصلین مکاتب دهاتی وکورسهای اکابر وغیره ذوق مندان که نوبه آموختن خط وسواد علاقه مندمی شوند بطوررایگان داده می شود .

که این اقدام موثر نتیجه بسی خوبی داده اکثرذوق مندان خط وسوادونو آموزان از آن خوبتروبیشتر مستفیدگردیده اند این نشریهٔ کوچك ازطرف ریاست تدریسات ابتدائی جهت استفادهٔ نوآموزان مرکز وولایات قرار ذیل تقسیم می شود :ـ

۱ـ (۲۷۰) شماره درهرماه ازطرف ریاست تدریسات ابتدائی مستقیماً به مراجعین وشاگردان کورسهای اکابر داده می شود .

۲ـ (۱۵۰) شماره درهرماه به مدیریت کورسهای اکابر مرکز داده می شود که به مراجعین وشاگردان کورسها داده شود .

۳ـ (۲۰۰) شماره درهرماه به ریاست ښاروالی مرکز « « « «

۴- (۴۰۰) شماره درهرماه بهولایت کابل داده شده که به مراجعین داده شود
۵- (۶۰۰) » » » » مزار شریف » » » »
۶- (۵۰۰) » » » » هرات » » » »
۷- (۱۲۰) » » » » جنوبی » » » »
۸- (۴۰۰) » » » » مشرقی » » » »
۹- (۴۰۰) » » » » قندهار » » » »
۱۰-(۵۰۰) » » » » قطغن » » » »
۱۱-(۱۵۰) » » » »به حکومت اعلی فراه » » »
۱۲-(۲۰۰) شماره ازطرف ریاست تدریسات ابتدائی به حکومت اعلی میمنه ارسال میشود تا به شاگردان کورسهای اکابر ومکاتب دهاتی توزیع کنند.
۱۳- (۵۰)شماره درحکومت اعلی گرشك ارسال می شود تا به شاگردان کورسهای اکابر ومکاتب دهاتی توزیع کنند.
۱۴- (۵۰۰)شماره درحکومت اعلی پروان ارسال می شود تا به شاگردان کورسهای اکابر ومکاتب دهاتی توزیع کنند.
۱۵- (۱۳۰)شماره درحکومت اعلی غزنی ارسال می شود تا به شاگردان کورسهای اکابر ومکاتب دهاتی توزیع کنند.
۱۶- (۴۴۰) شماره در حکومت اعلی بدخشان ارسال می شود تا به شاگردان کورسهای اکابر ومکاتب دهاتی توزیع کنند.
۱۷- (۱۰۰) شماره درخیریه نسوان ارسال می شود تا به شاگردان ومکاتب توزیع کنند
۱۸- (۱۰۰) » » »کارگران مطبعه » » »
۱۹- (۵۰) » » » » مکتب صنایع » » »
۲۰- (۳۰) » » » » مرستون » » »

علاوه برآن به بعضی جاهای دیگر مثل وزارت دفاع ملی- مدیریت اصلاح وانیس دارالمعلمین، یونسکو وغیره جاها داده میشود.

ناگفته نماند که در ولایات ازحصه مقرره اش درهر ماه صد شماره ودرحکومت های اعلی ۵۰ شماره آن به اشخاص که ذوق آموختن خط وسواد راداشته باشند داده میشود ومتباقی آن به شاگردان وفارغ التحصیلان مکاتب دهاتی وکورسهای اکابر توزیع می گردد.

۴- (کورس های اصول تدریس درمرکز)

ازاصول وطرزهای جدید اصول تدریس مستر هل متخصص تعلیم وتربیه مشاوریونسکو درسال ۳۲ بهمعلمین مشاور مذکور یك کورس درایام رخصتی درمرکز جلال آباد دایر

گردیده ودر آن مفتشین مرکز وولایات اشتراك کرده بودند. در ظرف هذا اسنه سال برای اینکه معلمین مکاتب مرکز نیز از طریقهای نواصول تدریس مستفید گردیده و آنرا درمکاتب تطبیق وعملی سازند،

درمدیریت مکاتب شهر دوکورس گروپی که شاملین هر کورس به ۶۲ نفر بالغ میشد به معلمی ص محمداکبر (خوش) مفتش ریاست تفتیش دایر و در هرهفته چهار روز بعد از دو بجه عصر برای دودو ساعت تدریس گردیده واین کورسها از تاریخ ۱۸ سنبله دایر و به ۱۰ عقرب خاتمه یافت.

۵- (تعلیمات بصری)

ازسال ۱۳۳۲ به اینطرف توسط دودستگاه سینمأ سیار اشخاص فنی که در اختیار خود دارد فلمهای تربیوی -صحی - واخلاقی را به تمام مناطق که آن مکتب وجوددارد ازطرف روز به طلاب وازطرف شب باهالی آن منطقه نشان داده شده که به اینصورت ازیکطرف طلاب بمدنیت وتهذیب امروزه دنیا آشنا می شوند. واز جانب دیگر در تعلیم وتربیهٔ شان تاثیر خوبی نموده فکر تجسس وذوق کوشش رادر آن تورید می نماید. درسال ۳۳ درمناطق ذیل سینمای سیار فلمهای تعلیمی وتربیوی را نشان داده است.

۱-درولایت مزارشریف برای طلاب مکاتب واهالی آن مناطق که مکتب در آن وجوددارد.

۲- « « جنوبی « « « « « «

۳- « « درحکومت اعلی میمنه « « « « « «

۴- « « درولایت قندهار « « « « « «

۵- « « هرات « « « « « «

۶- « « درحکومت اعلی غزنی « « « « « «

۶- (تعلیماتنامهٔ زراعتی)

وزارت معارف ازچندی در نظر داشت که پروگرام مکاتب ابتدائی را تا اندازهٔ حیاتی ساخته بعضی کارهای عملی حرفه های محلی ومخصوصاً زراعت عملی را در مکاتب ابتدائی اضافه نماید.

چه تاحال پروگرام ابتدائی یك سلسله معلومات نظری به طلاب می داد باین ترتیب یك دسته طلابیکه بعداز فراغ مکاتب ابتدائی به مکاتب متوسط شامل نشده و داخل حیات می شدند راه پیشرفت درحیات نزدشان روشن نبوده و در خصه اختیار شغل وپیشه متردد می ماندند چون پیشهٔ که در افغانستان عمومیت دارد زراعت است و ۷۰ فیصد مردم به زراعت مشغول هستند بنأ شغل اولین که باید طلاب بان آشنا شوند زراعت

وباغبانی است- ازطرفی هم تطبیق این پیشه نسبت به شقون دیگرازقبیل نساجی- نجاری وغیره آسانتر است.

بناً زمینهای ملحقه مکاتب باید به اختیار سر معلم ومعلمین گذاشته شود تادر آنجا با اتفاق طلاب کشت و باغ احداث نموده متعلمین برهنمائی معلمینکه دردارالمعلمین زراعت آموخته اندطریقه های باغبانی وکشتمندی را بیاموزند تخم ومصارف ازطرف مکتب داده شود وازحاصل آن نیز معلمین که اکثراً درولایات مسافرهستند ومتعلمین استفاده نمایند به این ترتیب باغهای مکاتب آباد شده شاگردان عملیات زراعت وباغ بانی رامی آموزند ومعلمین نیز مستفید می شوند.

وزارت معارف برای عملی ساختن این مفکوره پیشنهاد فوق راحضور ج ع ج صدراعظم صاحب تقدیم وبعداز اخذهدایت به شمول یك نمایندهٔ وزارت زراعت تعلیماتنامه زراعتی را که حاوی برچهار فصل و (۳۰) ماده است ترتیب وبعد از تصویب مجلس عالی وزرا بصحه حضور اشرف ملوکانه رسانیده وتحت حکم ۳۱۴۹و۴۵۹۶ تاریخی ۲۹ر۸ر۳۳ بصدارت وازآن بغرض تعمیل وتطبیق به فرمان ۱۲۶۰ بوزارت معارف ابلاغ گردیده است که به اثر آن تعلیماتنامهٔ مذکور درمطبعه معارف طبع ومقصد تطبیق واجرا به مکاتب مربوطه ارسال گردید.

۷- (شعبه پشتو)

شعبهٔ پشتوی ریاست تدریسات جهت ترویج و توسعه دادن لسان ملی پشتو موظف بوده برای اینکه معلمین مکاتب بصورت اساسی به پشتو تحریر وتکلم کرده و به طلاب درسی را به پشتو داده بتوانند درمکاتب مرکز و ولایات کورسهای پشتو دایر نموده است که مراقبت وانتظام کورسهای وقتاً فوقتاً از شعبه مذکور صورت میگرد وهم امتحانات شاگردان کورسها ازروی راپورهای ارسالی مکاتب مرکزوولایات که پروگرام معین هرسمستر رابه آخر میرسانند اخذمیگرددواین شعبه علاوه برامورادارای وتدریسی کورسها ازامور تدریسی مضمون پشتوی که درمکاتب تدریس می گردد نیز وارسی می نمایند.

درین تازگی ها نظربه راپورهای که ازمرکزوولایات رسیده ومعلمین اکثر مکاتب خودرا آماده امتحان سمستر نهائی حاضرساخته اندراجع به امتحان سمستر نهائی شان درسال نواقدام خواهدگردید.

شعبهٔ پشتو درین اواخر نسبت به برخی مشکلاتی که در امور اداری وتدریسی کورسها حس می کرد.پیشنهادی را با نمونه های مرتبه مثل ورقه راپور ماهانه- کتاب ثبت نمرات- ورقه اخذ امتحان وغیره رابه مجلس محترم وزارت تقدیم کرده وبعد

از تصویب نمونه‌ها را جهت طبع به مطبعهٔ معارف ارسال نموده است بعداز فراغ طبع تحت اجرا گـرفته خواهد شد.

ریاست دار التألیف

از آنجا که ریاست دارالتألیف متصدی امور تألیف، تدوین، ترجمه و نشر کتب درسی وغیره برای کلیهٔ مکاتب افغانستان است، امسال باساس ایجابات پروگرامهای جدید، به تألیف، تدوین، تعدیل و اصلاح تمامی کتب درسی، معاون درس ومطالعه مبادرت ورزیده از آغاز سال جاری تا کنون بتألیف همهٔ کتب درسی مؤفق گردیده که بعضی از آنها همین اکنون ازطبع فارغ شده وبرخی از آنها تحت طبع میباشد.

ریاست دارالتألیف برعلاوهٔ کتب درسی بتألیف، ترجمه ونشر یکتعداد زیاد کتب معاون درس ومطالعه نیز پرداخته که این کتب علاقمنـدان وصاحبان ذوق ومطالـعه را بتوانددر قسمت ازدیاد معلومات وتنویر افکارشان از نگاهٔ مطالب علمی، اخلاقی، اجتماعی تعلیمی، تربیتی، تهذیبی، حفظالصحوی وغیره کمك خوبی نماید.

این ریاست درضمن سایر فعالیتهای عرفانی وپخش نمودن علم ودانش ازراه نشرات خویش، درظرف سال جاری بتوسط شعبات مربوطهٔ تألیف وترجمه، نشریات ومجلهٔ عرفان خود بقرار شرح ذیل مصدر خدمات واجراآت گردیده است :

مدیریت تألیف و ترجمه :-

اساس وظیفهٔ اصلی مدیریت تألیف وترجمهٔ ریاست دارالتـألیف وزارت معارف را تألیف، تهیه و نشر کـتب درسی، کـتب معاون درس وکـتب مطالعه بهردوزبان ملی ما یعنی پښتو و فارسی برای کلیهٔ مکاتب افغانستان تشکیل میدهد. ازاینرو اجراآت امسالهٔ این مدیریت را میتوان بعناوین ذیل تقسیم و بعـد دربارهٔ هرکـدام از آنها شرح مخـتصری تقدیم کرد :

اول - کـتب درسی :- درقسمت تألیف و نشر کـتب درسی شقوق آتی را باید در نظر داشت :

الف- کـتب دورهٔ ابتدائی.

ب- کـتب دورهٔ متوسطه.

ج- کـتب دورهٔ ثانوی.

د- کـتب مکاتب مسلـکی.

دوم- کـتب معاون درس ومطالعه.

سوم- تصحیح کـتب ومقالات مجلهٔ عرفان، دیدن پروفها، تهیهٔ اشکال ولوایح درسها وغیره.

چهارم- طبع ثانی و ثالث کـتب.

پنجم- تدویر واجرای امورعامی عرفانی واداری.

اولـ کـتب درسی :-

الف- کـتب ابتدائی : مدیریت تألیف و ترجمه در قسمت طبع کـتب دورهٔ ابـتدائـی بمنظور اینـکه رسم الخط و نوعیت چاپ کـتب مطبعه در با سواد ساختن و اصلاح املاء نو آموزان ، اطفال و شاگردان نقش بارزی دارد، سال گـذشته بزرگترین تصمیمی را اتخاذ و باساس آن در نظر گرفت کـتب قرائت پښتو و فارسی را بخط نستعلیق و نسخ طبع آفست نماید. این کـار که مثمر ثمر خوبی گردید ، این مدیریت را جرأت بخشید تا کلیه کـتب دورهٔ ابتدائی را درمورد تمام مضامینیکه دراین دوره تدریس میشود ، مانند کـتب قرائت بخط نسخ و نستعلیق بطبع آفست برسانند.

چنانچه مدیریت تألیف و ترجمه دراین زمینه داخل اقدامات جدی گردید و کـتب طرف ضرورت سال آیندهٔ تعلیمی مکاتب ابتدائی را پس از خطاطی بشرح ذیل بطبع فرستاد :

۱- کـتب قرائت پښتو و فارسی اول، دوم، سوم، چارم، پنجم، وششم (دورهٔ ابتدائی) بعد از تعدیل ، تصحیح و خطاطی جهت طبع فرستاده شد .

۲- کـتب حساب این دوره که سال گذشته طبق پروگرام جدید تا صنف پنجم تالیف شده بود، درحالیکه کـتاب ششم و پښتوی آنها نیز امسال تالیف وتکمیل گردید، پس ازطی مراتب اصولی واخذ نظریات دربارهٔ آنها جهت طبع فرستاده شد وبدین ترتیب سلسلهٔ کـتاب حساب دورهٔ ابتدائی از صنف اول تا بششم به پښتو و فارسی مطابق پروگرام جدید تـکمیل شد .

۳- درصنف پنجم وششم هندسه نیز طبق پروگرام وزارت معارف تدریس میشود، ازینرو مدیریت تألیف و ترجمه برای این دو صنف کـتاب هندسه را امسال به پښتو و فارسی تألیف کرد که آنهم پس ازطی مراتب و مقررات اصولی که نزد ریاست دارالتألیف موجود است بطبع سپرده شد .

٤- کـلیه کـتبیکه بزبان پښتو و فارسی دراین دوره از صنـف اول تا بششم طرف ضرورت مکاتب قرار دارد وعبارت است از پارهٔ عمه ، دینیات، قرائت پښتو، قرائت فارسی الفباء پښتو، الفباء فارسی ، حساب، هندسه ، تاریخ وجغرافیه؛ بعضاً جهت طبع ثانی وثالث و بعضاً بعد از تألیف جدید امسال بطبع فرستاده شده که برخی از آنها همین اکـنون ازطبع هم برآمده وديگران تا آغاز سال تعلیمی آینده ازطبع فارغ خواهد شد وبدین ترتیب گویا درسال تعلیمی آینده بطلاب دورهٔ ابتدائی کـلیه مکاتب افغانستان همه گونه کـتب تعلیمی ودرسی طرف ضرورت شان بایشان توزیع خواهد شد .

٥- وزارت معارف درراه توسعه و تدریس لسان ملی پښتو همانطوریکه همواره ازخود ابراز فعالیت و بذل مساعی کرده است امسال احساس نمود که آمـوزش لسان پـښتو درمناطق پښتو زبان و فارسی زبان دستور وروش های جداگانه را ایجاب میکند. ازینرو

ریاست دارالتألیف وزارت معارف بتوسط مدیریت تألیف و ترجمهٔ خویش درصدد برآمده تا برای این دو نوع منطقه کتب جداگانهٔ تهیه و بدسترس نوآموزان این لسان در مکاتب بگذارد .

چنانچه از آنجمله برای کتب پښتوی مناطق فارسی زبان مملکت روش جدا گدانه و مخصوصی را قایل و بمنظور رسیدن باین هدف از آغاز سال جاری تا به اواسط آن همواره در ریاست دارالتألیف مجالسی بشمول نمایندگان مطبوعات دایر شد تا در آن راهی سنجیده شود که بتألیف کتب قرائت پښتو برای مناطق فارسی زبان راهنمائی بکند.

در نتیجه پس از انعقاد یکعده مجالس متواتر مؤفق شد یکتعداد لغات پښتو را تعیین وسپس آنرا برای صنوف چارم تا دوازدهم تقسیم و مطابق به متودیکه از روی تعلیم و تربیه دردنیا و نزد وزارت معارف موجود است ، به اساس سلسلهٔ مایکل وست تائید و تثبیت نمایند و بتعداد نه جلد کتاب تألیف گردد . از جمله کار سه جلد آن که عبارت از کتاب چارم و پنجم و ششم است .همین اکنون بتکمیل رسیده و بتألیف آن به بناغلو مولوی شیر گل ژواك و ویسا سپرده شده تا بزود ترین فرصت پس از تألیف وطی مراتب اصولی تألیف و ترجمه بطبع فرستاده شود .

البته بعد از آنکه این سه کتاب تألیف شد. بتألیف شش جلد دیگر آن برای صنوف بلند تر تا صنف دوازده نیز اقدام خواهد شد .

٦ـ مکاتب دهاتی که بمنظور با سواد ساختن کلیهٔ نسل جوان و آیندهٔ افغان بتعداد کثیر در بسیاری از دهکده های افغانستان افتتاح گردیده دستور وروش جداگانهٔ تعلیم و تربیه را بنا بر احتیاجات مخصوص آنها ایجاب میکنند ، ازینرو باید کتب جداگانهٔ سوای کتب درسی مکاتب اساسی برای آنها تهیه تألیف و نشر گردد لهذا ریاست دارالتألیف سال گذشته برای چنین مکاتب بتعداد شش جلد کتب مخصوصی بزبان پښتو و فارسی فراهم آورده که همین امسال پس از خطاطی بخط نسخ و نستعلیق وطی مراتب اصولی تالیف و ترجمه بطبع سپرده وسلسلهٔ آن تکمیل شد . یکی دو جلد آن که هنوز تحت طبع است عنقریب تا آغاز سال تعلیمی آینده از طبع فارغ خواهد شد .

٧ ـ چون هدف تعلیم و تربیه در افغانستان عزیز بلند بردن سطح زندگی وانکشاف حس مسئولیت و اخلاق اجتماعی است وبدون سواد وبدست آوردن علم و قوهٔ فهم و دانش نمیتوان بهدف بالارسید ، ازینرو وزارت معارف که ازهمه اولتر خود را مسئول مجادله درراه بیسوادی میداند ، یکعده کورسهای اکابر را برای مردوزن کلان سال این کشور دربسیاری از نقاط مملکت افتتاح کرده است ، البته برای اینگونه کورسها باید کتب علیحده وجود داشته باشد ، لهذا مدیریت تألیف و ترجمه

نیز درین حصه بنوبهٔ خود بذل مساعی وخد متگذاری کرده یك سلسله کــتب د ر سی جداگانه ومخصوص کورس اکابررا باساس طریقهٔ لاباك تألیف وتکمیل کرده بطبع فرستا ده است .

ب ـ کتب دورهٔ متوسطه ؛ اجراآتیکه در مورد تألیف ,تدوین وطبع کتب‌درسی این دوره درظرف سال جاری دراین مدیریت بعمل آمده عبارت است از :ـ

۱ ـ بطبع سپردن کتب پښتوی صنف ۷و۸ که‌کتاب صنف۸ آن همین امسال تألیف گردیده است .

۲ ـ تألیف کتاب تاریخ برای صنف ۸ به‌پښتو وفا رسی که‌پس‌از اخذ نظریات معلمین وورود پارهٔ اصلاحات لازمه در آن جهت طبع سپرده شده است .

۳ ـ اخذ نظریات در بارهٔ کتب جغرافیهٔ صنف ۷و۸و۹ که‌عنقریب پس‌از تــکمیل نقشه‌های جغرافیائی مربوطهٔ آنها بطبع سپر ده میشود .

٤ ـ طبع کتاب هندسهٔ صنف ۹ بتوسط ماشین‌گستوپرنت شعبهٔ نشریات‌دارالتألیف .

٥ ـطبع‌کتاب‌معلومات مدنی واخلاق صنف ۷و۸ مطابق به‌پروگرام جدید .

ج ـ کتب دورهٔ ثانوی ؛ اجراآت مدیریت تألیف وترجمه در حصهٔ تألیف تدوین وطبع کتب دورهٔ ثانوی (صنوف۱۰ تا ۱۲ دراین سال حسب‌آتی است :ـ

۱ ـ تألیف کتاب تاریخ صنف ۱۲ که‌تاکنون‌کار اخذنظریات در بارهٔ چگونگی واصلاح آن بتکمیل رسیده وعنریب جهت‌طبع فر ستاده میشود ،

۲ ـ طبع کتاب ژیولوژی صنف ۱۰ با اشکال متعلقهٔ آن که حتی‌درسال آیندهٔ تعلیمی آمادهٔ توزیع خواهد بود

۳ـ کتاب کیمیای صنف ۱۱ که‌سال گذشته تالیف شده بود امسال پس از تصحیح لازمه باشکال مربوطهٔ آن بطبع سپرده شد که ممکن است برای سال آیندهٔ تعلیمی از طبع فارغ وبدین تــرتیب سلسلهٔ کــتاب کیمیای صنوف متوسطه وثانوی تکمیل گردد .

٤ ـ بطبع سپردن کتاب تاریخ صنف ۱۱ برای مناطق فارسی زبان بفارسی .

د ـ کتب مکاتب‌مسلکی ؛ مدیریت‌تألیف وترجمه چند سال قبل بمنظور اینکه اکثر مردم وشاگردان دارالعلومهای عربیه وشرعی بزبان عربی خوبتر آشنا شده ازکتب دینی ومذهبی بصورت صحیح استفاده نمایند ، چندین کتاب مذهبی و دینی را از قبیل علم‌الکلام ، ابن‌سینا بین دین و فلسفه ، شرح مواقف، سیاست الشرعیه وامثال آن را بتوسط مؤلفین ومترجمین لایق وبرجسته تألیف وترجمه کرده بود ، امسال نیز بنابر احتیاج ریاست تدریسات مسلکی به‌ترجمهٔ مشکات شریف اقدام کرد .

همچنین نظر به احساس ضرورت به‌بعض کتب‌مسلکی دیگر وخصوصاً احتیاج

مکتب میخانیکی ، امسال مدیریت تألیف وترجمه کتابی بنام کتاب میخانیك ازجرمنی بفارسی ترجمه کرد که البته پس ازطبع کتب درسی طرف ضرورت سال آینده بطبع آن اقدام خواهد شد .

دوم ـ کتب معاون درس ومطالعه : وزارت معارف که ازاول وهله عموماً ودرین اواخر خصوصاً احساس کرده است ازهمه اولتر برای نیل بهدفهای تعلیمی وتربیتی باید معلمین صحیح ولایق داشته باشیم وبرای داشتن همچه معلم لازم است مخصوصاً دارالمعلمین ابتدائی خویش شعور اجتماعی راانکشاف دهیم تاایشان بتوانند ببینند که تربیه باصلاح وبهبود وضع اجتماعی واقتصادی مملکت وجمعیت این کشور تاچه اندازه کمك ومعاونت میکند ونیز تربیهٔ معلمرا باید ازنظر هدفهای تربیوی واصول تدریس که برای مکاتب ابتدائی ، ثانوی وعالی قابل تطبیق تلقی میشود نگاه کرد ، ازینرو ریاست دارالتألیف ومدیریت تألیف وترجمه نیز بنوبه خود دراین راه غافل ننشسته وبمنظور تنویر افکار وبلند بردن پیمانهٔ علمی معلمین و همچنین جهت فراهم آوردن زمینهٔ مساعدبرای مطالعهٔ شاگردان همواره صرف مساعی کرده است . یکی ازوسایل رسیدن باین هدف تهیهٔ کتاب است که بدسترس شایقین وصاحبان ذوق ومطالعه گذارده شود . ازاین جهت مدیریت تألیف وترجمه درضمن تهیه وتألیف کتب درسی درظرف این سال موفق شد یکعده کتب بسیارمفید وجدید را ازالسنهٔ دیگر بزبان فارسی وپښتو ترجمه وبعدازنشر بحیث کتب معاون درس ومطالعه بدسترس عموم معلمین ومتعلمین بگذارد ، چنانچه ازآن جمله ترجمهٔ فارسی کتاب تربیه ورسانیدن معلمسا ینس ازجرمنی درتربیهٔ عمومی از انگلیسی ، کتاب مقالات ایتمی ازانگلیسی ، ماهیت تاریخ وحقوق بشر ازانگلیسی ، راپوراجراآت و نظریات هیئت پروفیسران دارالفنون کولمبیا ازانگلیسی وکتاب مقالات وتخم شناسی را میتوان ذکر کرد .

علاوه برآن چون غایه ازتعلیم وتربیهٔ امروزه اینست که تعلیمات باید بااحتیاجات اطفال درخانه ودهکده هم آهنگی وارتباط داشته باشد تدریس آرت وصنعت رسم و کاردستی جهت تدبیر منزل حتمی ولازمی است تا خصوصاً دختران برای اجرای امور خانه وتدبیر منزل تربیهٔ درست شوند . ازاین لحاظ مدیریت تألیف وترجمه امسال به ترسیم یکعده اشکال بافت ودیزاین کاری دوخت پرداخته وآنرا بصورت لوایح وکتابهای گراف دیزاین رنگه تهیه کرده است که البته بعدازچاپ بدسترس دختران مکاتب جهت استفاده گذارده خواهد شد .

مدیریت تألیف وترجمه بمنظور رسیدن بهدف بالا امسال یکعده رسالهجات ولوایح راکه ازجملهٔ نشرات یونسیف میباشد ، پس ازتعدیل فارسی آن بفارسی افغانی ،

بطبع فرستاد که از آنجمله رسالهٔ «قبل از رسیدن طبیب» و رسالهٔ «چراغ بدن چشم است» با چار نوع تابلو های صحی رنگه قبلا از طبع برامد وبمناسبت روزملل متحد بهمهٔ مکاتب مرکز وولایات، وزارت دفاع ملی، ریاست مستقل مطبوعات و کورسهای اکابر بهمان روز توزیع گردید. تعداد هر دو نوع رساله به (۲۵۰۰۰) جلد و از چار نوع تابلو به (۴۰۰۰) قطعه بالغ میشد. از جملهٔ اینگونه نشرات یك رسالهٔ دیگر نیز دراین اواخر بنام (سوزاك) از طبع فارغ گردیده است.

کتاب دیگری از نشرات یونسکو بنام «تربیهٔ مرغ» نیز ازجرمنی بفارسی ترجمه شده که آمادهٔ طبع میباشد. علاوه برکتب فوق الذکر مدیریت تالیف وترجمه پلان پنج سالهٔ معارف پلان پنج سالهٔ تدریسات مسلکی وپروگرام تدریسات ابتدائی را نیز از فارسی به انگلیسی ترجمه کرده است.

سوم ــ تصحیح کتب ومقالات مجلهٔ عرفان دیدن پروفها وغیره :ــ

۱ــ تمام کتبیکه درظرف این سال برای طبع اول، دوم وسوم فرستاده شده تصحیح وتجدید نظر گردیده در صورت لزوم اشکال و نقشه های متعلقهٔ آنها تهیه و ترتیب شده است.

۲ــ دیدن پروفهای کلیهٔ کتب پښتو وفارسی که امسال تحت تألیف تدوین وتعدیل گرفته شده است.

۳ــ پاکنویس حصهٔ دوم شعرالعجم آغاز گردید.

۴ــ اصلاح بعض مقالات مجلهٔ عرفان وانتخاب مضامین برای این مجله.

۵ــ دیدن وانتخاب بعض کتبیکه به دارالتالیف برای ترجمه رسیده.

۶ــ تعدیل فارسی رساله های «قبل ازرسیدن طبیب» چراغ بدن چشم است» «سوزاك» وبرخی از لوایح سازمان صحی جهان که بتوسط وزارت صحیه بوزارت معارف رسیده بود ودر بالا ازان ذکر شد.

۷ــ خطاطی تمامی کتب دورهٔ ابتدائی بخط نسخ و نستعلیق.

۸ــ تهیهٔ اشکال کتب بافت ودیزاین کاری دوخت.

۹ــ تهیهٔ لوایح حفظ الصحوی رنگه که برای چاپ فرستاده میشد.

چارم ــ طبع ثانی وثالث کتب :ــ

۱ــ در دورهٔ ابتدائی: قرائت فارسی ۶، قرائت فارسی ۲، دینیات فارسی ۴، تاریخ فارسی ۶، طبع ثالث. الفبای فارسی اول، دینیات پښتوی ۵، تاریخ پښتوی ۵ الفبای پښتوی اول، جغرافیهٔ فارسی ۵، جغرافیهٔ پښتو ۴، معلومات عمومی فارسی ۴ تاریخ پښتوی ۴، حساب پښتوی اول، تاریخ فارسی ۵، حساب پښتوی ۲، دینیات

پښتوی ۵ ، دینیات فارسی ٤ ، دینیات فارسی ٦ ، معلومات طبیعی ٦ طبع ثانی .

۲ـ در دورهٔ متوسط : قرائت فارسی ۸ ، تاریخ فارسی ۸ ، فزیك فارسی ۷ ، فزیك فارسی ۹ ، معلومات مدنی فارسی ۸ ، معلومات مدنی پښتوی ۸ ، تاریخ پښتوی ۸ طبع ثانی .

پنجم ـ تدویر و اجرای امور علمی عرفانی واداری :ـ

۱ـ تهیهٔ راپور ها وگزارشهای علمی وزارت معارف و تطبیق آن باامورعرفانی دنیا .

۲ـ جوابات برخی از نظریات علمی و عرفانی .

۳ـ تهیهٔ بعضی از کتب‌مجلات و نشرات‌علمی‌عرفانی برای‌آنانیکه خواستار شده‌اند.

٤ـ توزیع رسالجات ولوایح حفظ الصحوی بمناسبت روز ملل متحد .

۵ـ سهیم شدن درامتحانات عمومی مکاتب مرکز وولایات فاکولته ها وساختن سوالات ومجالس علمی و اداری وزارت معارف .

٦ـ اقدام به تهیهٔ یك قاموس لغات فارسی.

۷ـ تدویر واجرای اموراداری از قبیل صادره ووارده .

۸ـ جواب مکاتیب وارده.

۹ـ اجرای استعلامیه ها .

۱۰ـ جواب تفتیشهای ماهانهٔ مدیریت اوراق دربارهٔ اجرای مکاتیبیکه‌ازآنجا باین مدیریت رسیده .

۱۱ـ اجرای امور عمومی اداره .

۱۲ـ اجرای جریانات اداری وعلمی‌کتب نقشه ها، رسمها، سنجش صفحات مقننهٔ کتب وغیره .

۱۳ـ ثبت تصاویب وجریانات عمومی‌متعلق به‌تالیف‌و ترجمه‌ها تدوین‌تبییض، تصحیح وغیره .

۱٤ـ وارسی از امور تحویلخانه ها وترتیب کتب آنها .

۱۵ـ جمع آوری تدوین و ترتیب راپور اجراآت امسالهٔ وزارت معارف برای سالنامهٔ کابل .

ماموریت نشریات :ـ

ماموریت نشریات وظیفه دارد که کتب آمادهٔ طبع را به مطابع فرستاده ودرآنجا ازجریان طبع وصحافت آن مراقبت کند وپروفهای آنرا تصحیح وعملیات آنرا تازمانیکه از طبع فارغ میشود تحت بررسی قرار بدهد ، ازاین لحاظ اجراآت

امسالهٔ این اداره را حسب ذیل خلاصه میکنیم :

اول ـ طبع و نشرکتب وغیره که توسط دستگاه گستتنر وگستو پرنت این اداره بعمل آمده :

۱ـ بتعداد (۵۰۰۰) جلد هندسه ۹ تحت طبع است که بزودی از طبع فارغ خواهد شد .

۲ـ بتعداد (۷۰۰۰) نسخه راپورهای جداول تعلیماتنامه ها وغیره چیزها بفرمایش دوایر وزارت معارف طبع و نشر شده .

۳ـ از محاسبه جمع و خرچ تهیهٔ سامان و لوازم کار گستتنر اجراآت لازمه بعمل آمده .

دوم ـ کتب ذیل در مطبعهٔ معارف از طبع فارغ شده :

قرائت فارسی برای مناطق پښتو زبان ، قرائت فارسی دوم ، قرائت فارسی سوم، قرائت فارسی ۱۱ ، رسالهٔ سوزاك ، رسالهٔ قبل از رسیدن طبیب ، رسالهٔ چراغ بدن چشم است ، رسالهٔ ملاریا قاتل بشر و ۹ شمارهٔ مجلهٔ بخوان و بدان .

سوم ـ کتب ذیل در مطبعهٔ معارف تحت طبع است :

کتاب دهاتی سوم پښتو ، کتاب تربیهٔ بدنی، فزیك ۱۰ ، فارسی ۸، الفبای فارسی اول، قرائت فارسی دوم، دینیات فارسی ٤، دینیات پښتوی ٥، حساب فارسی ۳، حساب فارسی ۲، حساب فارسی ۱، قرائت پښتوی ٤، تاریخ فارسی ۸، دینیات پښتوی ٤، حساب فارسی ٥، حساب پښتوی ۳، حساب پښتوی ٥ ، حساب پښتوی ٦ ، حساب فارسی ٤ ، پښتو ٥، حساب پښتو ٤، فزیك فارسی ۷، فزیك فارسی ۸، فزیك فارسی ۹، قرائت پښتو ۸ ، هندسهٔ فارسی ٥، هندسهٔ پښتو ٥، حساب فارسی ٦ هندسهٔ فارسی ٦ ، هندسهٔ پښتو ٦، فارسی ٤، معلومات مدنی ۸ ، معلومات مدنی پښتو ۸، فارسی ٥، دینیات ۱۱، فیزیولوژی ۱۰ ، کیمیاء ۱۱، حساب پښتو اول، حساب پښتو ۲، تاریخ فارسی ۱۱ ،

چهارم ـ این کتب درمطبعهٔ عمومی تحت طبع است :

تاریخ پښتو ٥، فارسی ۱۰٦ الفباء پښتو اول، جغرافیهٔ فارسی ٤، پښتوی ٤، معلومات عمومی ٤ تاریخ پښتوی ٤ ، تاریخ فارسی ٥، معلومات طبیعی ٦

پنجم ـ کتب ذیل درمطبعهٔ دفاع ملی تحت طبع است :

پښتوی ۲، دینیات پښتو ٥، دینیات فارسی ٤، دینیات فارسی -

ششم ـ مجلهٔ بخوان وبدان :

تحت این عنوان ازشروع این سال یك مجلهٔ نهایت سود مند برای مداومین وفارغین کورسهای اکابر ومکاتب دهاتی اطفال کوچك معارف وسایر کم سوادها نشر میشود که از آن بطور مفصل ذکر شده است .

هفتم-تدویر واجرای امور اداری این‌شعبه از قبیل صادره وواردہ ترتیب‌راپورها وغیره.

مجلهٔ عرفان :-

شعبهٔ مجلهٔ عرفان برای نشر وطبع مجلات‌ماهانهٔ عرفان واخبار پانزده روزهٔ عرفانی ترتیبات مقدماتی راازقبیل تهیهٔ مضامین وتراجم وراپورها ورسمها وخطاطی ها وغیره درهرماه گرفته وپس‌ازملاحظه ومنظوری هیئت کمیسیون مطالعه مضامین ومقام ریاست دارالتألیف برای نشروطبع به‌مطبعه معارف بعد ازتبییض ویاکنویسی ارسال میدارد ودرآنجا درترتیب وتصحیح ومراقبت ومواظبت طبع آن نیز می‌پردازد.

امورتوزیع مجله بمشترکین مرکز وولایات وخارجه وامور معامله وجه اشتـراك مشترکین وتحویلی تحویلدار ومکاتبه با دوایر وتوزیع بولتن پانزده روزه وحوالهٔ قرطاسیه وغیره امور حسابی متعلق بکارهای نقدی وجنسی وحق‌الزحمه هادردفتر شعبهٔ مجله‌انجام یافته است.

درسال جاری دوازده شماره مجلهٔ عرفان وبیست وچار شماره اخبارپانزده روزه عرفانی‌که بغرض‌معلومات طلاب‌افغانی درخارج ومؤسسات‌عرفانی‌درولایات ازجریانات داخلهٔ کشور طبع میگردد نشریافته وبدسترس خوانندگان گذاشته‌شده مجلهٔ عرفـان ازحیث چگونگی مضامین وصحافت وصحت چاپ وزیبائی‌تصاویر ووقایه بهترازسالهای گذشته نشر یافته که برای بلند بردن سویهٔ علمی ومعلومات معلمین‌وطلاب‌وغیره وسرگرمی آنها درموقع فراغت وسیلهٔ مفید وخوبی شناخته شده است.

ریـاست تفتیش

قراریکه درسال‌گذشته ازتاسیس کورس اصول جدید تدریس وشمول مفتشین‌مرکز وولایات بغرض آموختن آن درجلال‌آباد درجرائد نشر و نتائج مستحسنی بار آورده بود سیستم فوق طرف قبول ومنظور وزارت معارف قرار گرفته حسب‌تصویب مـورخهٔ ۳۳،۱،۹ مجلس وزارت که‌متحداً لمال بولایت هدایت داده شده برای امسال‌از تفتیش های عادی مکاتب صرف نظر نموده ذریعه مفتشین مربوطه درتمام مکاتب کورسهای اصول تدریس سیستم جدید راتاسیس نموده هیئت تربیوی راتحت تعلیم گرفته تااصول مذکور را بانها بیاموزند چنانچه باساس امر مذکور فعالیت مفتشین معارف چه در مرکز وچه درولایات بیشتر به‌تعمیل وتطبیق امر مذکور محدود ومتوقف بوده با وصف آنهم ریاست تفتیش ناگزیر بوده که‌مفتشین‌مرکزرا بامور ذیل هم‌عندالموقع وضرورت وایجابات وظیفوی گماشته در مورد رسیدگی نماید.

۱ـ تفتیش چند مکتب در ولایت (قطغن) بصورت عـادی.

۲ » » » » (جنوبی) » »

۳ـ اعزام یك هیئت بغرض مطالعات در اطراف امکانات لیلیه وصنایع در قندهار
۴ـ « « « « « « « « « هزاره جات
۵ـ تفتیش (۳) فقره شکایت نسبت بمعارف لوگر
۶ـ « (۳) « « « « مکاتب شش کروهی کابل
۷ـ « (۵) « « « « در منطقهٔ بلدیه کابل
۸ـ « (۲) « « « « به مکتب استقلال
۹ـ « (۳) « « « « مکتب خوشحال خان
۱۰ـ « (۲) « « « « دارالمعلمین ها
۱۱ـ « (۲) « « « « لیسهٔ ابن سینا
۱۲ـ « (۲) « « « « در تحویلخانه های مرکز وزارت
۱۳ـ « (۲) « « « « غزنی
۱۴ـ ترتیب لایحه وظایف تفتیش بصورت عمومی
۱۵ـ « « « مفتشین مرکز
۱۶ـ « « « مفتشین ولایات
۱۷ـ « « « قبول شمول طلاب مکاتب مسلکی ـ ثانوی (نهاری و لیلی)
۱۸ـ تجدید نظر بهلایحهٔ اخراج متعلمین واخذ مخارج تعلیمی
۱۹ـ ترتیب وتسوید تعلیمات نامهٔ زراعتی درمکاتب ابتدائی
۲۰ـ افتتاح وجریان (۲) کورس اصول تدریس سیستم جدید از معلمین مکاتب شهر ذریعه مفتشین مرکز

۲۱ـ تعین یك نفر مفتش بغرض رهنمونی و اصلاحات امور تعلیمی اداری بسر ای مکاتب نسوان مرکز

۲۲ـ تعین و کیل اثبات جرم به (۳۲) فقره محاکماتی درمحکمه ابتدائیه
۲۳ـ « « « « (۲) « « « «

۲۴ـ طبق معمول همه ساله امور اعاشه واباته لیلیه ها ذیل متناوباً از طرف مفتشین مراقبت وتفتیش شده لیلیهٔ ابن سینا ـ لیلیهٔ دارالمعلمین ها ـ لیلیهٔ تخنیك ثانوی ـ لیلیه خوشحال خان ـ لیسه زراعت واصول تحریر

۲۵ـ درهذا سنه از اوضاع وحرکات اخلاقی شاگردان مکاتب درخارج مکتب ذریعهٔ مدیرها ـ نگرانهای موظف و مفتشین مرکز خصوصاً بداخل سینما ها و کافی ها مراقبت بعمل آمده.

۲۶ـ در نتیجهٔ ملاحظه اوراق تفتیش به کمیسیون تحقیق (۶) نفر به محاکمه سوق داده شد.

۲۷ همچنین در نتیجه تفتیش های که ذریعهٔ مفتشین وزارت صورت گرفته (۱۱) نفر بخششی گرفته و(۲۲) نفر تحسین نامه اخذ نموده و(۲۸) نفر اخطار دیده و (۱۰۸) نفر کسر معاش شده و(۲) نفربه تنقیص قدم محکوم گردیده است ،

۲۸ـ دراثر تفتیش مفتشین معارف بولایات برای (۲) نفر حاکم وعلاقه دارکه بامور معارف مربوطه توجه لازمه نموده از طرف وزارت معاف تشکر نامه فرستاده شده ( )

۲۹ـ درتحقیق(۳) واقعه اخلاقی و اتهام طلاب معارف که در خارج مکتب ازطرف دوائر امنیه تحت باز پرس قرار گرفته مفتشین ما اشتراك نموده .

۳۰ـ درحین اخذ امتحانات سه ماهه و شش ماههٔ مکاتب عمو ماً مفتشین بحیث نگران ویا ممیز اشتراك ویا بصورت قیدی معاینه وکنترول نموده اند .

۳۱ ـ مفتشین مرکز بر علاوه کار تفتیش درهذا سنه فوق العاده بجمله هیئت های موجودی بمو اضع ذیل گذاشته شده .

۱ـ بجمله هیئت موزیم یکنفر .

۲ـ بجملهٔ هیئت موجودی تحویلخانه قرطاسیه و لوازم تحصیل یکنفر .

۳ـ » » » » » موادارتزاقی والبسه مکاتب لیلی یکنفر .

۴ـ » » » » » خانه سامان وزارت یکنفر .

۳۲ـ برعلاوهٔ تفتیش‌های فوق یك هیئت مفتشین بهمر کابی جلالتماب وزیر صاحب معارف ازمکاتب مربوطه بدخشان ـقطغن مزار شریف ـمیمنه منفصل دیدن نموده که نتائج اجراآت وفعالیت شان همه روزه در جرائد نشر وهمه از آن اطلاع دارند .

شعبهٔ ۲ ریاست تفتیش : امور شمول ـ تبدیلی طلاب از یك مکتب به مکتب دیگر ـ اخراج وجواز طلاب مرکز کابل ایفا مینماید برعلاوه طلابیکه بهدیگرموسسات میروند معرفی کردن شان بسلسله همین شعبه صورت میگیردهمچنین شمول ومعرفی متعلمین مکاتب مسلکی لیلیه و نهاری معارف ازکار های شعبه ۲ میباشد .

دراوایل سال ۲۳ طلابیکه برای مکاتب لیلیه خواسته‌شده بودند ومتفرق میرسیدند بهمکاتب منسوبه شان اعزام شدند هکذا اخراج طلابیکه دراثر پیشنهاد اداره های مکاتب ویا عرایض خود متعلمین لایحهٔ بهتطبیق اخراج عملی شد وقتاً فوقتاً مصروفیت کارکنان دفتر را فراهم ساخته است .

امسال بفرض اصلاح ورفع نواقص پیشرفت تعلیم مکاتب ابتدائی‌از وزارت‌معارف هیئتی تعین شده بود که‌به مکاتب ابدائیه شهری گردش نموده متعلمین غبی و ناکام متواتر را یکایك ملاحظه نموده و بوزارت معرفی سازند هما نبود که لست‌همچنین متعلمین توسط هیئت موصوف به شعبه ۲ رسید دواثر این اقدام هیئت از عموم مکاتب

ابتدائی شهری به‌تعداد ۴۰۰ نفر متعلم خارج گردید وامراخراج شان بمکاتب شهری صادر شد .

تعداد طلابیکه امسال نظر به‌پیشنهاد بعضی اداره‌های مکاتب مربوطه حسب‌مقررات لایحهٔ اخراج بصورت مجموعی خارج کرده شد ند قرار ذیل است .

۱ـ از لیسه تجارت ۳۷ ـ نفر

۲ـ از مدرسهٔ‌علوم شرعیه ۴۰ ـ »

۳ـ از دارالمعلمین متوسطه ۲۴ ـ »

۴ـ ازدارالمعلمین مسلکی ۶ ـ »

۵ـ از مکتب میخانیکی ۵ ـ »

طلابیکه دراثر عرایض خود آنها خارج کرده شده اند ازتعداد فوق مستثنی میباشد .

معرفی طلابیکه میخواستند به‌ح،ش ویادیگرموسسات‌داخل شوندعموماً ازماهای‌وسط سال آغاز وتا کنون ادامه دارد درسال جاری بمدیریت‌های معارف هدایت داده شده بودکه برای هیئت انتخابی حربی شونځی‌مطابق پست معینه شان بتعداد۳۵۰ر نفرمتعلم طرف ضرورت سنه تدریسی ۳۳و۳۴ آنهارا بدهند با آنهم یك تعداد زیاد شاگردان مکاتب مرکز وولایات بصورت داو طلبانه خواهش شمول حربی شونځی را مینمو دند این متعلمین به ح ، ش معرفی وهمدفاتر سجل شان ذریعهٔ مکاتب مربوطه خانه پوری و به قوماندانی ح،ش سپرده شده گویا فرستادن دفتر سجل‌بمکاتب وتکمیل وتفویض آن به‌ح،ش تماماً با ارسال ومرسول مکاتیب رسمی انجام پذیرفته است .

همچنین وزارت مخابرات درخواست یك تعداد متعلمین صنف دهم را.بغرض شمول مکتب تیلگراف نمود که‌قرار تقسیمات آنها ازمدیریت های معارف و لایات‌بتعداد ۵۰ نفر متعلم صنف دهم خو استه شده است که بموعد معینه بوزارت موصوف معرفی خواهند شد .

وزارت دفاع ملی ووزات‌داخله‌هم برای شمول کورس های کمپودری خود یك‌تعداد متعلم خواستند ـ که‌ازشاگردان مکاتب مرکز به‌تعداد (۱۰) نفر بو زارت دفاع ملی و(۱۰) نفرهم بوزارت داخله معرفی شدند .

هکذا برای شمول کورس پیله وری دراثراطلاع‌شرکت پیله بغلان ازولایات نفر خواسته شده و در ۱۵ حوت به‌آنجا معرفی خواهندگردید رو یهمرفت شعبهٔ ۲ ریاست تفتیش ازابتدای سال ۳۳ تااخیرقوس سنه‌مذکور بتعداد(۲۰۴۷) قطعه مکاتیب وارده وبعتداد ۳۵۰۸ قطعه مکتوب صادرواجراآت‌نموده است‌که مکاتیب صادره‌درموضوت متذیله میباشد .

۱- بتعداد (۵۲۰) قطعه مکتوب حکم اخراج متعلمین به‌مکاتب مربوطه فرستاده‌شده
۲- بتعداد (۶۸۵) قطعه مکتوب درموضوع شمول متعلمین به‌مکاتب صادر شد .
۳- برای متعلمینیکه طبق مقررات لایحهٔ اخراج ازمکتب خارج وعلاقه شان ازمعارف قطع گردیده بود بالاثر مراجع خود شان (۱۲۱) جواز توزیع گردیده است .

دربارهٔ انفکاك طلابیکه به مکاتب مسلکی داخل و اداره های مکاتب مذکور ازشمول‌شان به‌شعبهٔ ۲ تفتیش اطمینان داده بودند چون ادارهٔ های مکاتب اولیه آنها امر انفکاك را ضرورت داشتند لذا امر انفکاك همچه متعلمین به داخل (۶۹۸) قطعه مکتوب به مراجع مربوطه صادر گردیده است ،

۵- در خصوص تبدیلی متعلمینیکه در طول سال تعلیمی از یك مکتب دیگر شامل وتبدیل شده اند بتعداد (۳۶۵) قطعه مکتوب اجراء شده .
۶- نسبت شمول طلاب ح ، ش بتعداد (۵۶۰) قطعه مکتوب کارشده .

درموضوعات متفرقه ازقبیل تعقیبیه مکاتیب اطمینانیه ها هدایت ها- واستیضاحیه ها و غیره (۵۶۵) قطعه مکتوب کار شده
شعبه‌اول تفتیش:-

۱- طلابیکه از یك ولایت بمرکز ویا ازمرکز بولایات تبدیل میشوندابتداء ادارهٔ- مکتب مربوطه برای متعلم ویا متعلمه سه‌پارچه تبدیلی معنونه ولایتی که در آنجا نقل مکان میدارند میدهد.

که در آن تماماً شهرت مکمله وهویت متعلم ومتعلمه وپدرش با تفصیل و تشریح وتوضیح وتصریح تذکار داشته حصه‌اول سه‌پارچه آنرا با اولیای متعلم ومتعلمه‌می‌سپارد که باساس آن متعلم‌ومتعلمه میتوانند مدیریت‌معارف ولایتیکه بآنجاه نقل‌میداردتاوصول مکتوب رسمی ، ازریاست تفتیش وزارت‌معارف شامل مکتب شده- وتحت تعلیم و تربیه گرفته شود. علاوتاً حصهٔدوم سه‌پارچه همین متعلم ومتعلمه رااداره مکتب‌اش بریاست تفتیش تفویض میدارد تا بسلسله حصه پارچهٔ اول که‌قبلا به‌اولیای متعلم‌ومتعلمه داده شده ریاست تفتیش بمدیریت معارف ولایت مربوطه ارسال وبموجب آن از شمول رسمی طلبه‌اطمینان میدهند .

حینیکه اطمینان شمول ازطرف معارف مربوطه توصل میکند ریاست تفتیش باستناد وتمسك آن امر انفکاك متعلم راطور تبدیل بمکتب اولی اومیدهد .-نا گفته نماند که‌شروع سال ۳۳ تاکنون که (۹) ماه است بتعداد (۳۸۵) متعلم و متعلمات ازمرکز بولایات وازولایات بمرکز تبدیل وشامل مکتب شده وتحت تعلیم گرفته شده اند .-
۲- موضوع تاجیل‌ومعطلی پشك متعلمین مرکز ولایات قرار ذیل است .

موقعیکه پشاك یکنفرمتعلم ظهور می‌کند اولاً قطعه عریضهٔ که در آن تماماً شهرت مکمله متعلم توضیح وتصریح میباشد باادارهٔ مکتب تقدیم واداره مکتب عریضهٔ متعلم مجلوب را بضم مکتوب رسمی بریاست تفتیش وزارت معارف میفرستد بمجرد رسیدن مکتوب متعلم مجلوب شعبه اول ریاست تفتیش موضوع راباشرح سال شمول و تاریخ فراغت وغیره بامدنظر گرفتن محتویات وسواداصولنامه عسکری زمینه‌رارسماً بمدیریت مکلفیت های مربوطه اشعار میدارد تاموضوع جلب پشاك متعلم راالی زمان فراغت اش معطل بگذارند وهم ازصورت اجراآت موضوع ـ مکتوباً بمکتب مربوطه آن اطمینان میدهند وضمناً این رانیز علاوه وتذکر میدهد که ازابتدای سال ۳۳ـ الی اکنون که عبارت از(۹) ماه است امر تاجیل طلاب مجلو مکاتب مسلکی و ثانوی و متوسطه که بتعداد (۳۱۲) نفر میشود بمدیریت مکلفیت‌مرکزوولایات اطلاع شده.ـ

۳ـ خانه‌پری کارت سوانح مشمولین کورس احتیاط که‌ازمدت تقریبا (۵) سال باینطرف تاسیس گردیده که آن اشخاص تعلیم یافته ازفارغین‌صنوف (۹) (و۱۲)طلبه فاکولته ها شامل میشوند.

باین ترتیب‌که درابتدا کارت سوانح آنها رامدیریت مکلفیت عسکری وزارت دفاع‌ملی ومدیریت مکلفیت عسکری ولایات کابل وسائر مکلفیت ها بریاست تفتیش وزارت معارف طورسر بسته میفرستند . ریاست تفتیش کارت سوانح مجلوب‌را مطابق مواد قانون نامهٔ عسکری وغیره محتویات آن‌بقسم خاص یا تشریحات وتوضیحات متعلم مجلوب بمکتب مربوطه آن جهت خانه پری‌کسیل وضمناً اشعارمیدارد که‌کارت سوانح‌متعلم راباسویه تعلیمی وتدریسی آن طور صحیح‌خانه پری وبوزارت معارف بفرستید مکتب مربوطه مطابق این هدایت و دستور مکلف است که کارت سوانح متعلم مجلوب را از روی دفتر مربوطه خانه پری وهر ستون آن‌را علیحده مهر وامضا کرده بوزارت میفرستند بعداً شعبه اول ریاست تفتیش کارت سوانح متعلم مجلوب را با ایضاح سویهٔ تعلیمی وغیره محتویات آن از امضای ع ، ج وزیر وع، ص معین‌معارف وطی مراتب اصولی آن به مرجعش تفویض میدارد ومرجع مربوطه راجع به شمول آنها بکورس احتیاط اقدام میدارند.ـ

چنانچه از اول سال ۳۳ الی حال که مدت (۹) ماه می‌شود به تعداد (۵۷) قطعه کارت سوانح خانه پری وبه تعداد (۵۷) نفر طلبه ازلیسه ها و مکاتب مسلکی وغیره به سلسله شعبه اول ریاست تفتیش بکورس احتیاط اعزام شده اند .

۴ ــ مکاتب متفرقه که موضوعات آن متنوعه بوده درطی مدت (۹) ماه به تعداد (۱۰۲) قطعه مکتوب از شعبه اول ریاست تفتیش اجراآت و جواب آن به مراجعش صادر گردیده است .

مدیریت موزه وحفریات

رؤس اجراآت مدیریت موزه کابل درسال جاری قرار ذیل است .

۱ ــ در سال گذشته به حفریات سرخ کرتل (چشمهٔ شیر) وآثاریکه در نتیجهٔ این حفریات بدست آمده بود، معلومات مفصل دادیم. امسال نیزطبق معمول حفریات دورهٔ سوم موقع مذکور توسط هیئت باستان شناسی فرانسوی واعضای مدیریت موزه بعمل آمده یعنی آثار مربوطهٔ دورهٔ (کوشانی های کبیر) کشف وبه موزهٔ کابل نقل داده شد،

۲ـ هکذا حفریات دورهٔ سوم قبل التاریخ افغانستان توسط هیئت حفریات درحصهٔ خاکریز مربوطه ولایت قندهار وکشف آثار موقع مذکور که تحت تدقیق ومطالعه گرفته شده وآثار منکشفه تمام دوره مفرغ را تاظهور آهن احتوا نموده وبتاریخ (۲۰۰۰ ق م) روشنی می اندازد .

۳ـ استخدام یکنفر متخصص ترمیم کاری آثار موزه جهت ترمیم آثار نفیسهٔ موزهٔ کابل از موسسهٔ مرمتکاری موسسه شرق اقصی ووسطی .

۴ـ انفکاك کتابخانهٔ موزه ازموزهٔ باستانی وانتوگرافی ونقل آن به عمارت جدیدیکه بدسترس ریاست موزه متصل لیسهٔ نوی کابل وترتیب وتنظیم کتابخانهٔ مذکور بداخل (۸) اطاق فوقانی عمارت موصوف .

۵ـ ورود بعضی سفرای خارجی وسیاحین وهیئات کلتوری مللمتحده و هیئت کلتوری شوروی سپورتمین های هندی وبعضی ازرجال بزرگ .

۶ـ مسافرت بناغلی کهزاد مدیرموزهٔ کابل به روما حسب دعوت موسسهٔ شرق اقصی ووسطی ایطالیا بغرض ایراد کنفرانسهای علمی ومعرفی دوره های تاریخی افغانستان.

۷ـ ورود اکثر طلاب مکاتب ولیسه های مرکز (حبیبیه ، غازی ، نجات ، استقلال ، دارالمعلمین، تجارتی، دارالعلوم عربی، مکاتب ابتدائی شهری جهت تطبیق دروس تاریخی آنها به موزهٔ کابل .

۸ـ موجودی کتابخانهٔ موزه به اصول جداول جدید مرتبهٔ وزارت مالیه .

۹ـ وارسی ازامورادارای ازقبیل تصفیهٔ حسابات تحویلداران برطرف شدهٔ موزه وتحصیل اجناس وغیره ذمه مذکوران .

۱۰ـ ورود هیئت سه نفری موزهٔ دانشگاه پنسلوانیای امریکا بغرض یك سروی نقاط تاریخی افغانستان به اساس قراردادیکه فی مابین موزهٔ کابل وموزهٔ دانشگاه پنسلوانیا بعمل آمده بود که رؤس اجراآت سال گذشته راجع به عقد قرارداد مذکور معلومات مفصل داده ایم .

۱۱ـ عزل ونصب بعضی ازاعضاء برتبه های داخلهٔ یازداگانه .

۱۲- ترفیع بعضی از مامورین موزه دراثر ترفیعات سنویه به اساس سجل نیك و گنجایش بودجه .

تحقیقات باستان شناسی وعملیات حفاری :- از ابتداء سال ۱۳۳۳ ازطرف هیئت های حفریات فرانسوی در تپهٔ سرخ کوتل واقع چشمهٔ شیر، پلخمری و از پنجسال به این طرف در تپهٔ قبل التاریخ مندی گك واقع خاکریز قندهار عملیات حفاری و کاوش های علمی بعمل می آید .

امسال نیزدرخزان به تپهٔ سرخ کوتل تحت ادارهٔ موسیوشلومبوژی ودوماه در بهار ودو نیم ماه در فصل خزان تحت اداره موسیو کزال در تپهٔ مندی گك که اعضای مدیریت موزهٔ کابل با آنها همکار بودند عملیات حفاری ادامه یافت .

قراریکه تا یك اندازه همه اطلاع دارند هیئت حفریات فرانسوی درسرخ کوتل طی تحقیقات سه سالهٔ خودها به کشف یك آتشکدهٔ بزرگ موفق شده بودند .

مرکز آتشکدهٔ بزرگ دهلیزهای برنده، صحن احاط، معبد، برج ها ، دیوارهای اطراف معبد همه در حفریات سابق کشف شده بود درحالیکه نسبت دریافت دروازهٔ وراه عمومی هیئت حفریات خیلی مشوش بودند، حفریات خزان امسال واضح وآشکار ساخت که آتشکدهٔ بزرگ بطرف شرق بدامنهٔ تپه که نشیباً بطرف پائین منتهی می گردد زمینه طویل وعریض را دارا می باشد .

این زمینه آزادانه در افغانستان بلکه نسبت به تماماً آتشکده ها که در ایران وغیره کشف شد است مزیت واهمیت فوق العاده را دارا می باشد .

ساختمان های خود آتشکدهٔ بزرگ بالای تپه واین زمین طویل وعریض آتشکده را میسازند که این آتشکده دارای اهمیت خاصی بوده اشخاص بسیار این معبد بزرگ را خیلی مقدس شمرده از شهرهای دورجهت زیارت نمودن می آمدند .

برعلاوهٔ کشفیات خود آتشکدهٔ بزرگ بالای تپه در سطح هموار تقریباً مسافهٔ یك کیلو متر از آتشکده بطرف شرق یك آبدهٔ تاریخی کشف شده است که از عصر کوشانیها می باشد .

این آبدهٔ تاریخی عبارت ازیك صفحه مستطیل شکل می باشد که تقریبا ۱۷ متر طول و ۱٤ متر عرض ویك متر وپنجا سانتی ارتفاع دارد. ارتفاع آن از سطح زمین کاملاً از سنگ های مربع شکل سفید ساخته شده است که این دیوار سنگی رادار بوده وبه اطراف گل وبرگهای خیلی زیبا حکاکی شده اند .

در بالای صفحه یك پای خیلی بزرگ از گل خام ملون کشف گردیده واضح ساخت که بالای این آبدهٔ تاریخی کدام مجسمهٔ بزرگ وجود داشته است .

اگرچه این آبدهٔ تاریخی کوچك است لاکن در تحقیقات باستان شناسی حفریات

سرخ کوتل وعصر کوشانیهای بزرگ رول بس مهم را بازی خواهد کرد. چه از یکطرف راساً مقابل آتش کدهٔ بزرگ و اقع شده واز طرف دیگر سنگ های حکاکی شده خشك ومربع شکل آن بحالت خیلی خوب باقی مانده است از نقطهٔ نظر دین واینکه آیا کدام ارتباط مستقیم بین این آبدهٔ تاریخی در سطح هموار و معبد بزرگ بالای تپه موجود خواهد بود مسئله ایست که ممکن درآینده به ادامه عملیات حفاری درسرخ کوتل حل شود . بهر صورت هیئت حفریات فرانسوی بسیار امید دارند حفریات سرخ کوتل ازهر حیث یکتاو بی نظیر بوده شهرت جهانی حاصل نماید .

کشفیات آثار تاریخی مهم درسرخ کوتل خیلی دلچسب بوده باز هم یك مجسمهٔ بزرگ شاهان کوشانی که دوحصهٔ بالائی تنهٔ آن از بین رفته است بدست آمده است برعلاوهٔ درحدود (۱۵۷) عدد سکه های زنگ زدهٔ نامعلوم و بعضی پارچه های سنگی دارای حروف وخطوط کوشانی کشف شده اند .

حفریات در مندیگگ : - مندیگگ یکی از قشلاق های مربوط حکومت خاکریز قندهار است که در قریب آن تپهٔ بلندی موجود است که موسیو کزل ابتداء در این تپه شروع به حفریات کرده این تپه تقریباً ۲۰ متر ازسطح جلگه های مجاور ارتفاع دارد وا زفراز این تپه قشلاق های کارزالی، خوشی، حاجی گل، چهار سنگ بطرف شرق وقشلاق های سی خارك وتنگ ریز، دوخانه درغرب وقشلاق های مندیگگ و سرکاو و بطرف شمال قشلاق بزرگ آروغ بطرف جنوب نظر ربائی مخصوصی دارد ودر فاصله ها بین این تپه بزرگ وقشلاق های مذکور بعضی تپه های کوچك دیگر نیز دیده میشود که درهریك از تپه های کوچك بقایای تاریخی مانند این تپهٔ بزرگ مدفون است چنانچه حفریات موسیو کزل نیز منحصر بهمین تپهٔ بزرگ نمانده در این اواخر در دامنهٔ این تپه درسه محل دیگر نیز حفریات نموده و بقایای قبل التاریخ از این سه جای دیگر نیز ظاهر ساخته است .

چون این حفریات مذکور را قرار تحریری صفحه ۲ رساله روابط فرهنگی افغانستان وهند اثر شاغلی احمد علی کهزاد طرف تشابه ومقایسه باحفریات سرجان مارشال در وادی سند قرار داده میتوانیم، بنابران اگر بگوئیم هما نطوریکه سرجان مارشال در وادی سند شهری به آبادی ها و کوچه وجاده ها وحمام ها کشف کرد، موسیو کزل نیز در این حوزه میان هیرمند وارغنداب کهدر ۷۵ کیلو متری شمال غرب قندهار واقع است، مؤفق به کشف شهری خواهدشد البته راه مبالغه را نه پیموده ایم. و نیز چون محل حفریات تپهٔ سومی مذکور بقشلاق آروق قریب تراست بنابران اگر نگوئیم که حفریات مذکور از تپهٔ مندیگگ تا تپهٔ اروغ امتداد دارد بی مورد نخواهد بود.

روی‌همرفته درین دوره حفریات خزانی مذکور خانه های خیلی بزرگ ظاهر

گردیده ودراثر جریان حفریات درین منطقه چندین طبقه آبادی ومراحل حیات یکی بعد دیگر بمشاهده پیوسته که در اولی محل رهایش مردمان کوچی وبدوی بوده وبجز از جای تیرك های خیمهٔ آنها باقی آثار عمرانی از قبیل خشت و سنگ دیده نشده وظروف تیکری آنها بسیار ساده وبدون نقش دیده میشود ودرطبقهٔ دومی دیوار پخسه وظروف تیکری نازك و افزار ازسنگ معمولی و پارچه های سنگ چقماق مشاهده شده ودر آبادی طبقه سومی دیوارهای خانه ازخشت خام وتهداب های آنها ازسنگ پارچه‌دیده میشود. درطبقهٔ دومی خانه های بزرگ که دروسط آنها عموماً جای آتش بصورت چهار خشتی ظاهر گردیده وظروف سنگی از سنگ شاه مقصود وسامان وافزار دورهٔ مفرغ از قبیل کارد وغیره ونیز ظروف تیکری نازك و رنگه برنگ سیاه وخاکی وگلابی ظاهر گردیده وبعضی پارچه‌های سنگ لاجورد و مهره های استوانه ئی شکل و مهره‌از سنگ معمولی وچندین دانه نوك های تیز و سنگ ریزه های عقیق وکرستل کوارتزو وغیره ظاهر گردیده ونیز از همین طبقه بعضی هیکل های پخته از قبیل مجسمهٔ بز وغیره کشف گردیده. خلاصه این آثار منکشفه تمام دورهٔ مفرغ را تا ظهور آهن احتوا نموده و بتاریخ ۲۶۰۰ ق ۰ م روشنی زیادمی اندازد .

از جملهٔ بقایای تاریخی که درحفریات خزان ۶۵ روزه دوره مندیگک در سال ۱۳۳۳ قابل تذکار میباشد و ازنگاه انترولوجی قابل اهمیت است همانا کشف دو جمجمهٔ انسان هست که در روزهای اخیر در گودال نمره ۳ ظاهر گردید وبااحتیاط تمام بعداز عکس گیری وغیره درمیان پلاستر محفوظ کابل نقل داده شده است .

ناگفته نماند که این گودال دردامنهٔ تپهٔ بزرگ واقع شده است و اتصال آباد تپهٔ بزرگ را با آبادئیکه. درین گودال ظاهر گردیده وعموماً خانه های خیلی بزرگ بصورت صالون دیده میشود با کمال خوبی وانمود میکنند .

مدیریت ارتباط خارجه

دراول ثور ۱۳۳۳ درتشکیل جدید مدیریتی باسم مدیـــریت روابط خارجی در وزارت معارف تشکیل وشروع بکار نموده. این مدیریت علاوه بوظائف مدیریت یونسکو سابق امور ذیل رابه عهده دارد .

الف: امور مربوطه بسکالر شیپ وفیلو شیپ.

ب : روابط باسائر سازمانهای بین المللی و سازمان های حکومتی مانند F.O.A وغیره حکومتی مثلاً (I.B.E) دفتر بین المللی تعلیم وتربیه وغیره.

ج : مکاتبه باسفارت خانه‌های خارجی درکابل وسفارت های افغانستان مقیم خارج.

د: امور متفرقه : مکاتبه وپاسخ بسوالات اشخاص ومنابع مختلف خارجی قبل

ازینکه به گذارش مطالب فوق الذکر بپرد ازیم نخست سطری چند در بارهٔ امور مربوط به یونسکو درسال ۱۳۳۳ تقدیم می کنیم. البته مانند گذشته با مرکز یونسکو درپاریس مکاتبه صورت گرفته است. اکثراً سوالات ایشان راجواب داده و دربعضی قسمت ها ازایشان برای حل مطلب سوالات کرده ایم.

مطالب مهم وقابل ذکرسال ۱۳۳۳ دربن قسمت ازینقرار است.

۱ـ یك قسمت عمده کاراین مدیریت برای ترتیب اسناد واوراق کنفرانس عمومی ۸ که از تاریخ ۱۲ نوامبر تا ۱۱ دسمبر درمونتی ویدو منعقد شده بود صرف شد متأسفانه این بار نسبت بپارهٔ مشکلات ازشمول مستقیم درکنفرانس فوق الذکر صرف نظر شد.

۲ـ یونسکو ازمدیرارتباط خارجه که ضمناً بحیث سکرتر کمیسون ملی کار می کند دعوت نمودتا (۲۰) روز در خود مرکز یونسکو وده روز دیگر دریکی از کمیسیون های ممالك کار کنند. مدیر موصوف پس از باز گشت راپوری تقدیم کرده است که مطالب آن تحت مطالعه وغور است.

۳ـ اخیراً یونسکو آقای Osaune Huvo جاپانی را بحیث متخصص کار های دستی بوزارت معارف افغانستان فرستاده است تاازطرفی در ترتیب وتهیه پروگرام های کاردستی مکاتب کمك وازطرف دیگر کورس برای معلمین کار دستی ترتیب بدهد. اکنون یکماه است متخصص موصوف درکابل بوده ومعلومات مقدماتی اش راتکمیل کرده است.

٤ـ درظرف این سال یونسکو یك تعداد سکالرشیپ وفیلوشیپ داده که درتحت عنوان سکالرشیپ وفیلوشیپ مطالعه شود.

٤ـ نشریات یونسکو مرتباً بمدیریت ارتباط خارجه میرسد. این نشریات رامیتوان بدوحصه تقسیم نمود. اول (Periodicals) یا نشریات موقوته که مرتب ومسلسل میرسد. دیگری بعضی کتب مفید وپمفلت ها که وقتاً فوقتاً ازطرف یونسکو طبع شده وبدسترس ممالك عضو میگذارد. درنظر داریم تا نشریات این سازمان را تحت عناوین ذیل بصورت صحیح ودرست ترتیب بدهیم تادر آینده همه از آن بتوانند استفاده کنند.

صنایع (صنایع نفیسه ـ موسیقی ـ ادبیات)

مخابرات وتبدل افکار (بصورت عمومی بوسیله فلم ـ مطبوعات ـ رادیو ـ تلویزون)

تعلیم وتربیه. نشریاتیکه از نقطه نظر یکعده مردم دلچسپ است مثلاً نشریات در بارهٔ موزیم ـ معماری کتب خانه وکتابداری.

نشریات دربارهٔ علوم اجتماعی.

نشریات در بارهٔ مسافرت وتجارت.

نشریات دربارهٔ خود سازمان- پروگرام وفعالیتهایش.

ناگفته نماند که اگر ازیك نشریه چندین نسخه میرسد ما آنرا به کتاب خانه های مکاتب میفرستیم تامورد استفاده طلاب قرار دهند. بعضاً یك حصهٔ این نشریات که از نظر ما مفید وقابل تطبیق دروطن است ترجمه ودرمجله عرفان بطبع میرسد.

الف: امور مربوطه به سکالرشیپ وفیلوشیپ ازاخیر سال ۳۲ باین طرف بهطبق پیشنهاد وزارت معارف مجلس عالی وزراء لائحه جدیدی رابرای آن منظور وتصویب نموده است. قرار امرمقامات صلاحیت دار کمیته مرکزی بوزارت معارف مربوط بوده وشخصیکه بحیث مدیر ارتباطه خارجه اجرای وظیفه میکند در عین حال حیثیت سکرتر کمیسیون راهم دارد.

درسال ۱۳۳۳ اسمای اشخاصیکه از کمیته مرکزی گذشته بضمیمه تقدیم مشود:

الف: سکالرشیپ های داخلی.

ب: سکالرشیپهای خارجی.

بهکمك وهمکاری ریاست روابط کلتوری درغرب المان اقدام بعمل آمده است که یك تعداد سکالرشیپ و فیلوشیپ برای محصلین و دکتوران یکه بهزبان آلمانی آشنائی دارند گرفته شود. تاحال نتائج مذاکرات اطمینان بخش بوده واحتمال قوی میرود کهدر آینده قرار دادی برای این منظور بین مؤسسه هومبولد Humbold ووزارت معارف امضأ شود.

ج: بعضاً ازین دفتر با بعضی از سازمانهای بین المللی مانند I.L.O و W.H.O مکاتبه شده ومکاتب این نوع سازمان ها به این دفتر سپرده می شود.

چنانچه اخیراً برای گرفتن دو سکالرشیپ به سازمان I.L.O مراجعه شده است ار سازمانهای حکومتی اعم F.O.A به این دفتر مراجعه میکند. چنانچه مشاورعلمی این سازمان درهفته سهمرتبه باین دفترمراجعه وکار میکرد. علاوه بر مسائل فیلوشیپ وسکالرشیپ درخواست کمك های عرفانی از این مؤسسه بوسیلهٔ مدیریت ارتباط صورت میگیرد.

با بعضی مؤسسات غیرحکومتی ازقبیل I.B.E و Asia Foundation نیز بتماس هستیم چنانچه حسب موافقه وزارت معارف نمایندهٔ مؤسسهٔ اول الذکر ازمدتیست بکابل وارد ووعده نموده تادر انکشاف مطبعه معارف بما کمك کند.

مؤسسهٔ اخیرالذکر معلومات مفصلی دربارهٔ تعلیمات ثانوی افغانستان خواسته بود کهدرین باره راپور مفصلی ازطرف ریاست تدریسات ثانوی تهیه وبهایشان جهت نشر فرستاده شد.

د: سفارت خانه‌های خارجی مقیم کابل به این دفتر مراجعه نموده و این دفتر با کمك سائر دوائر وزارت معارف به درخو است های آن میپردازد. هم چنین بصورت عموم مکاتیب وزارت امورخارجه وسفارت خانه ها ووزارت مختاری افغانستان مقیم خارج به این دفتر رسیده وجواب نامه های ایشان ازین دفتر اجراء می شود.

ه: امور متفرقه: درخواست اشخاص ویا بعضی مؤسسات از طرف مقامات وزارت معارف با ین دفتر رجعت داده‌می شود برای اینکه بصورت عمومی مفکورهٔ در باره این قسمت کارارتباط خارجه حاصل شود چند مثال بصورت مختصر عرض می‌شود.

۱ـ چند نفر معلمین هندی بصورت منفرد بوزارت معارف نامه‌ها نوشته وخواستار شده اند که دربارهٔ افغانستان بصورت عمومی معلوماتی برای ایشان تهیه وعکسها جهت ارائه ونمایش برای شاگردان ایشان بفرستیم اکثراً این نوع مکاتیب یا مستقیماً بوزارت معارف وگاهی بوسیلهٔ سفارت کبرای مادردهلی بوزارت معارف میرسید. مدیریت ارتباط خارجه حتی‌الامکان برای این نوع اشخاص کتابی‌را که آقای پژواك تالیف نموده اند با نامهٔ ضمیمه نموده وبرای این اشخاص فرستاده است.

۲ـ مؤسسه دیگری درکالفورنیا برای نمایش اطفال خواهش نموده بود تاچند قطعه عکس اطفال افغانی را برای شان بفرستیم. مدیریت ارتباط این عکسها را تهیه و به‌موسسهٔ مذکور فرستاد.

۳ـ دریکی ازیونیورسته‌های امریکا در بارهٔ کتب ابتدائی تدقیقات ومطالعات میکردند مدیریت ارتباط به‌کمك دیگر دوائر وزارت معارف کتب فوق‌الذکررا گرد آورده وبه‌دارالفنون موصوف فرستاد.

۴ـ مدیریت ارتباط خارجه نشریات معارف ویوهنتون رامرتباً به‌سازمان یونسکو ودارالفنون کلمبیا میفرستد. درنظر داریم تادرآینده حتی الامکان این نشریات رابه‌سفارت خانه‌ها ووزارت‌مختاری های افغانستان درخارج ومؤسسات عرفانی دیگر ممالك بفرستیم.

این نوع کارها درظرف سال ۱۳۳۳ درمدیریت ارتباط خارجه زیاد صورت گرفته است.

چون این مدیریت جدیدالتشکیل است یکمقدار وقت برای تهیه دوسیه ها صرف شده است. مکاتیب وارده از آغاز سال تا اول جدی به ۹۵۰ رسیده است که ازآنجمله ۳۹۴ قطعه آن صادره و۵۵۶ قطعه دیگر آن وارده میباشد.

مدیریت سپورت

طبق معمول همه ساله تورنمنتهای سپورت رسمی معارف از تاریخ ۲۱ حمل ۱۳۳۳ شروع وتا اول عقرب هذا سنه قرار ذیل ادامه داشت :-

۱- مسابقهٔ فت‌بال رسمی معارف بصورت لیك از تاریخ ۲۱ حمل الی ۲۹ جوزا درمیدان لیسه حبیبیه دوام داشت.

۲- مسابقهٔ هاکی معارف بصورت لیك ازتاریخ ۲۱حمل الی ۲٤ جوزا در میدان لیسه نجات.

۳- اجرای مسابقات اتلیتك معارف ازتاریخ ۳۰ جوزا الی ٥سرطان‌درمیدان لیسه نجات ادامه داشت.

٤- مسابقات دویدن‌ده‌هزارمتر بتاریخ ۷ سرطان‌درستدیوم چمن حضوری درحالیکه جمع غفیری از تماشاچیان و بعضی اراکین کابینه حضور داشتند صورت گرفت.

٥- تورنمنت فت‌بال آزاد معارف که از تاریخ ۸ سرطان شروغ الی ۱٥ سرطان درمیدان لیسه استقلال اجرا گردید.

٦- هندبال معارف بصورت ناك اوت ازتاریخ ۱٦ سرطان آغازوالی ۲۲سرطان ۱۳۳۳ خاتمه یافت.

۷- آغاز والیبال معارف ازتاریخ ۲۳ الی ۱۲اسد.

۸- باسکتبال معارف ازتایخ ۱۳الی ۱۹اسد

۹-مسابقات آب بازی‌درحوض‌بابرشاه‌ازتاریخ۱۰ اسدشروع بتاریخ۱٦اسدخاتمه یافت

۱۰- مسابقات بکسنگ‌ازتاریخ ۲۲ الی ۲٤ اسد درکلپ سپورتهای ثقیلهٔ معارف اجرا گردید.

۱۱ - دورهٔ دوم فت بال معارف بصورت لیك از تاریخ ۲٥ اسد الی ۹ میزان در میدان لیسهٔ استقلال.

۱۲- دوره دوم‌هاکی بصورت‌لیك ازتاریخ ۲ میزان‌شروع‌الی‌تاریخ اول در میدان لیسه نجات انجام یافت.

مدیریت احصائیه

مدیریت احصائیه وزارت معارف که دارای چهار نفراعضای کار است درظرف سال ۱۳۳۳ بهانجام امور ذیل موفق شده است:-

۱- ترتیب سالنامه ۱۳۳۲ احصائیه‌معارف - ازروی معلومات‌فورمهٔ هائیکه در سال ۱۳۳۲ از مکاتب معارف بمدیریت احصائیه رسیده بود بعد ازمجموعه بندی و تصنیف لازمه بصورت کتابی درظرف (۱۰٤)صفحه ودارای چندگراف ترتیب داده شد. این سالنامه راجع به متعلمین معلمین مکاتب فاکولته ها انواع تعمیرات مکاتب بودجهٔ معارف وغیره معلومات جامعی راحاوی بوده ودر نظر بود که در مطبعهٔ معارف بطبع برسد وبدست رس علاقه مندان گذاشته شود اما نظر بمشکلات طباعتی مطبعه چاپ شده نتوانست.

۲- برای معلومات احصائیوی معارف درسال ۱۳۳۳ درحدود (۳۵۰) فورمهٔ احصائیوی درآغاز سال بهمهٔ مکاتب معارف چه درمرکز وچه درولایات رسماً توزیع گردید.

۳- ترتیب وطبع یکنوع راپور ماهوار احصائیوی برای معارف ولایات وهمچنان راپور ماهوار برای مکاتب ابتدائیهٔ اناث لیسهٔ های ذکور و اناث و مسلکی ها ی مرکز: قبل برین مدیریت احصائیه سال یکمرتبه به جمع آوری احصائیه معارف موفق میشدکه طبیعی است درظرف یکسال در تعداد مکاتب متعلمین معلمین وغیره تغیری رخ میدهد بنا بران مدیریت احصائیه مصمم شد تا بتواند ماهوار از چگونگی احصائیه معارف باخبر شود .-

پس دو نوع راپور را ترتیب وتوسط مطبعه بچاپ رسانیده که یکنوع آن را مدیریت های معارف ولایات ازروی راپورهای ماهوار مکاتب درهرماه خانه پوری نموده و بمدیریت احصائیه ارسال میدارند- و نوع دیگرآن را مکاتب اناث لیسه های ذکور واناث ومسلکی های مرکز ماهوار خانه پری وبمدیریت احصائیه اعاده می کنند راپورهای مذکور بعد ازوصول در دوسیه مخصوص معامله وازروی آن احصائیه ماهوار معارف ترتیب وبمقام وزارت تقدیم میشود بعضی ازاین راپورها غرض نشر در مجلهٔ عرفان نیز فرستاده شده است چنانچه راپور احصائیوی اخیر برج ثور سال ۱۳۳۳ درشمارهٔ برج سرطان وهمچنان راپور برج میزان درشماره هفتم نشر گردید .

٤- برای جمع کردن احصائیه سالانهٔ معارف فورمهٔ جدید که نسبت بسابقه دارای معلومات مفیدی که برای مقاصد ملی و بین المللی مفید تر است. ترتیب وبعد ازاستشاره با متخصص احصائیوی یونو غرض طبع به مطبعه معارف ارسال گردید این فورمه جدید از آغاز سال ۱۳۳٤ بمکاتب معارف توزیع خواهد گردید .-درین فورمه برعلاوهٔ اصلاحات دیگر یك ماده را جع بمصارف بودجوی مکاتب معارف نیز اضافه کرده شده است

٥ - فورمه هائیکه درآغاز سال ۱۳۳۳ جهت احصائیهٔ معارف به تمام مکاتب ارسال شده بود بعد ازخانه پری اعاده گردید- در اداره احصائیه تمامی آنها بعد ازغور و تصحیح لازمهٔ در دوسیه های مخصوص ثبت شده که بعد از مجموعه بندی و تصنیف در ترتیب سالنامهٔ سال ۱۳۳۳ احصائیه معارف ازآن کار گرفته میشود.

٦ - از شعبه احصائیه یونسکو دوپاریس غرض نشر راپور بین المللی فورمه احصائیوی راجع بمصارف معارف درافغانستان واصل گردید- طبق مواد استفساریهٔ آنها بودجه عمومی معارف افغانستان با پوهنتون ازسال ۱۹٤٥ الی سال ۱۹۵۳ ترتیب وهم بودجه سال ۱۳۳۳ معارف وپوهنتون بتفریق مصارف معارف بالای دوائر مرکزی-مکاتب ابتدائی ودهاتی - مکاتب متوسطه -لیسه ومسلکی دارالمعلمین ها وفاکولته ها و سکالرشپ ها ومصرف متفرقه تصنیف وارسال گردید.

۷ - ارسال مرسول مکاتب رسمی ومعاملات آنها در دفتر اداره از امور عادی رسمی بوده که اجراآت شده

مدیریت مامورین ومعلمین

وظایف مدیریت معلمین عبارت از تنظیم دفاتر اندراج و سوانح تقرر و تبدلات تمام معلمین ولایات ومرکز، اخذ تصاویب مقرریها ، حواله های باقیات معلمین ازمدارك مختلفه، ترتیب نمودن اوراق عرض وارسال تخصیص معاشات مامورین. مسلکی وغلگی تمام معلمین ولایات ومرکز ، برطرفی ، تبدیل، ترفیع وتقاعد، سررشتهٔ کوپونهای معلمین ، معاملهٔ مکافات ومجازات، ، صدور مکاتب معافی پشك معلمین واستخدام معلمین خارجی وغیره بدوش این مدیریت میباشد که در هذا سنه نیز مانند سالهای گذشته درقسمت های مذکور اجراآت بعمل آمده که مختصراً عرض میگردد .

ازابتدای برج حمل الی تاریخ ۱۵ جدی ۱۳۳۳ (۹۲۲۰) نمبر مکتوب صادر شده ونهصدونود پنج نفرمعلمین درتمام مکاتب مرکز ولایات ازیك مکتب بمکتب دیگر تبدیل ولایت شده اند ویکصدوشانزده نفر ازفارغ التحصیلان دارالمعلمین‌ها ، لیسهٔ ابن سینا مدرسهٔ علوم شرعیهٔ ونجم المدارس جدیداً بحیث معلم بولایات ومرکز مقرر گردیده اند. درطول سال جاری سیزده نفر ازمعلمین مرکز وولایات فوت ، وسی نفر متقاعد وهشت نفر مستعفی ودونفر طرد ویکنفر تعطیل ملازمت وبیست نفر از دوسال تا سه ماه تنقیص قدم گردیده اند وبرای یازده نفر از معلمین مربوطه موافقه داده شده تا بدیگر دوائر رسمی وغیررسمی شامل کار شوند وکذا دراثر تفتیش های معارف ولایات ومرکز دوصدوچارده نفر ازمعلمین که دروظایف محولهٔ جدیت نموده بودند مورد تحسین وشصت نفر باعطای معاش بخششی ودونفر به اخذ تقدیرنامه درجه (۳) موفق شده اند وهمچنین شصت ویکنفر ازمعلمین کسر معاش وچهل نفر اخطار شده اند وعلاوتاً (۲۵) نفر ازمعلمین بقرعهٔ عسکری ظاهر وپس ازاخذ قبولی خط شش سالهٔ معلمی، دربارهٔ معافی پشك شان بوزارت دفاع ملی ابلاغ گردیده استخدام معلمین خارجی نیز مربوط باینمدیریت بوده چنانچه فعلا (۵۵) نفر معلم خارجی داریم که دونفر فسخ قرارداد وهمرای هشت نفر تجدید قرارداد وهشت نفر دیگر جدیداً ازخارج استخدام شده اند. درهذا سنه هشتصد وشش نفر ازمعلمین مرکز وولایات نسبت به اخذ سجل نیك واستحقاق یکمرتبه ترفیع نموده اند معلمینیکه برتبه‌های بلند ترفیع کرده اند قرارآتی است:

۱- مولوی یارمحمد ولد ملااحمد معلم دارالعلوم عربیه ازرتبه چهارم برتبهٔ سوم معلمین رتبه پنجم که برتبهٔ چهارم ترفیع نموده اند. اول-ص « محمد یونس ولد محمد یعقوب معلم لیسهٔ حبیبیه ۲-ص « عبدالعظیم ولد شیرمحمد معلم دارالمعلمین ۳- ص محمد اسلام ولد محمد یوسف معلم لیسهٔ حبیبیه ٤-ص « محمد یونس ولد محمد هاشم معلم لیسهٔ استقلال .

معلمین رتبهٔ ششم که برتبهٔ پنجم ترفیع نموده اند:- ۱- ص خیر محمد ولد یار محمد معلم لیسه های هرات ۲- ص جان محمد ولد سید احمد معلم لیسه های قندهار ۳- ص حبیب الله ولد عزیز الله معاون مدرسهٔ نورالمدارس - ٤- ص «عبدالجلیل ولد عبدالخالق معلم دارالعلوم عربیه - ٥- ص عبدالجبار ولد رجب معلم لیسه حبیبیه - ٦- ص دوست محمد ولد دین محمد معلم لیسهٔ حبیبیه ۷- سید محمد سعید ولد سید محمد ایشان معلم لیسهٔ استقلال - ۸- نور علم ولد شیر محمد معلم نجات - ۹- ص محمد یوسف ولد محمد یعقوب معلم نجات - ۱۰- ص عبدالقدیر ولد میرزا جان معلم لیسهٔ ابن سینا - ۱۱- ص عبدالباقی ولد عبدالهادی معلم مکتب شاه دوشمشیره (ع) ۱- ص کریم شاه ولد بلبل شاه معلم لیسهٔ ملالی - ۱۳ محترمه انیسه مونسه خانم فقیر محمد معلمهٔ لیسهٔ ملالی .

مدیریت مامورین: - مدیریت مامورین وظیفه دارد تا حاضری تمام مامورین ومستخدمین وزارت را کنترول ودراخیر هرماه راپوری راجع به اجرای معاشات به شعبهٔ مربوطه تقدیم نماید.

وارسی ومراقبت وثبت تصاویب - مقرری ها - جلب مامورین ومستخدمین - حواله های باقیات مامورین از مدارك مختلفه - ترتیب نمودن اوراق عرض - برطرفی - ترفیع وتقاعد سررشته کوپون های مامورین و مستخدمین - مکافات - مجازات و غیره نیز بدوش اداره میباشد که امسال هم مانند سالهای گذشته درقسمت های مذکوراجراآت امساله بصورت مختصر ذیلاً عرض میگردد از ابتدای برج حمل هذا سنه الی تاریخ (۲۹) قوس ۱۳۳۳ (٥٤٧۸) نمبر مکتوب وارد وصادر نموده ویکصدو یازده نفر مأمور ومفتش تغیر وتبدیل و (٤٤) نفر جدیداً مقرر شده اند. مأمورین رتبه ٦ الی رتبه دوم به ١٤ نفر ترفیع و ٥ نفر تقاعد داده شده ١٢ نفر مکافات و ٤ نفر مجازات دیده اند.

مدیریت تعمیرات

فعالیتهای امساله تعمیرات وزارت معارف را میتوان تحت عناوین ذیل مطالعه کرد .

۱- تعمیرات والحاقیه های جدید .

۲- ترمیمات اصلاحات لازمه درقسمت عمارات مکاتب .

۳- تدویر امور اداری .

اول ـ تعمیرات :ـ

۱- تعمیر الحاقیهٔ ده صنفی نسوان کارته (٤) نظر به توسعه وصوابدید مقام وزارت بمدیریت تعمیرات امر داده شده بود اقدامات گردیده تا ١٥ حوت ۱۳۳۳ مورد استفاده متعلمات قرار خواهد گرفت .

۲- تعمیر فابریکه حریق شده موسسه تجارتی صنایع که بپایه تکمیل رسیده وتنها

انتظار آهن پوش را دارد که جهت تهیهٔ آن بریاست تهیه وزارت مالیه فرمایش داده شده است .

۳- یك تعمیر تربیه خانه در لیسه زراعت که درقسمت فارم زراعت آباد گردیده است .

۴- تعمیر جای مدیر خارجی لیسه استقلال باسامان تشناب و برق وغیره احتیاجات آن تکمیل گردیده چنانچه کورس احصائیه وزارت داخله از آن استفاده هم کرد و کنون مورد استفاده مدیریت مکتب قرار گرفته است .

۵- تکمیل (۱۲) باب تشنابهای لیسه زراعت که مورد استفاده طلاب قرار گرفته است .

۶- تکمیل یك اطاق طبخ در لیسهٔ زرغونه که حسب نقشهٔ منظورشده آباد گردیده ومورد استفاده قرار گرفته .

۷- تکمیل اطاق ترانسفارمر که حسب نظریه مدیر خارجی مکتب تخنیك ثانوی تکمیل گردیده است .

۸- تکمیل یکدور چای آب .

ترمیمات واصلاحات :-

۱- ترمیمات واصلاحات اساسی صنوف لیسه استقلال برحسب نظریهٔ اداره مکتب و مقام وزارت .

۲- اصلاحات سمت غربی نجات حسب نقشه تکمیل گردیده .

۳- بعضی ترمیمات لازمه در مکتب میخانیکی معارف .

۴- اصلاحات وترمیمات لازمه (۲۱) مواد کارهای لیسه زرغونه .

۵- اصلاحات درعمارت مطبعه معارف .

۶- کاهگلکاری بامهای دیپوی معارف بصورت اساسی و برداشتن سقف آن و دوباره آباد کردن آن .

۷- برداشتن سقف (۵) اطاق مدیریت لوازم ومحاسبه وجنسی وجدیداً آباد کردن آن .

۸- رنگمالی وترمیمات ونلدوانی تشنابهای سالون کتابخانه وزارت با تکمیل یکدوره چاه آب بدرفت .

۸- اصلاحات آهن پوش و کاهگلکاری در لیسه غازی .

۱۰- کاهگلکاری تحویلخانه وغیره اصلاحات ورنگمالی در لیسه زراعت حسب نظریه آمرین خارجی لیسه مذکور .

۱۱- اصلاحات آهن پوش وغیره ترمیمات لازمه درمکتب قبایل در باغ بابر شاه علیه الرحمه .

۱۲ کاهگلکاری بامهای مکتب مستوره غوری با اصلاحات لازمه آنکه فوری دیده می شد .

۱۳ـ ترمیمات و رنگمالی یك قسمت اطاقهای لیسه حبیبیه .
۱۴ـ اصلاحات تحویلخانه مکتب ابن سینا .
۱۵ـ رنگمالی و ترمیمات لازمه شفاخانه مرکز وزارت معارف .

سوم تدویر امور اداری :ـ

از قبیل دوپارچه وسه پارچه وارده وصادره ثبت قرار دادها وغیره امور .
طلابیکه امسال معاینه شده اند عبارت از دوازده هزارو نهصد و شصت و هفت نفر وتعداد طلابیکه واکسین محرقه باآنها تطبیق شده به (۹۲۹۴) نفر بالغ گردیده و به (۱۱۲۰) نفر گولی ویتامین داده‌شده است بر علاوه قرار راپور علیحده بشعبهٔ پاسمان خانه تعداد جروح وزخمهائیکه پاسمان گردیده و نیز اشخاصیکه پیچکاری های مختلفه باآنها اجرا گردیده است (۱۸۱۱) نفر میباشد که مجموع عمومی (۲۴۱۹۲) نفر می‌شود وهم بعضی مریضانیکه محتاج به‌بعضی عملیاتها و تداوی مخصوصه بوده و بستری شدن را ایجاب می نموده است به‌شعبه مخصوصه رجعت داده شده‌اند که منجمله (۵۵) نفر به‌معاینه خانه مرکزی و۴۳ نفر بریاست مؤسسات صحی ودو نفر به‌شفاخانه مستورات ویکنفر به‌شعبهٔ مؤسسهٔ باکتر لوژی فرستاده شده‌اند بشرح ذیل :ـ

آنژین	بد هضمی	امراض جلدی	ضعفیت	التهاب منضمه	اگزیما
۱۴۰۷ نفر	۱۳۶۵ نفر	۸۲۰ نفر	۱۵۰ نفر	۷۵۰ نفر	۹۹ نفر
امراض قلبی	پلوریزی	ریزش	کم خونی	امراض قرنیه	سالدانه
۲۰ نفر	۱۴ نفر	۷۲۰ نفر	۱۳۷ نفر	۵ نفر	۷ نفر
استوملیت	امراض بینی	سیاسرفه	ملاریا	امراض سایره	کله چرك
۵ نفر	۲۱ نفر	۳۹ نفر	۱۷۰۷ نفر	۱۲۰ نفر	۶۶۱ نفر
امراض گوش	جرحه	کسر	کرم امعا	پت	رشی تیزم
۵۳۰ نفر	۷۰ نفر	۷ نفر	۷۰۷ نفر	۹۵ نفر	۳ نفر
آنتریت	سك دیوانه	نورالژی	دمل	برآنشیت	توبرکلوز
۱۵۰ نفر	۱ نفر	۴۶۵ نفر	۳۱۷ نفر	۳۱۷ نفر	۸۲۱ نفر
روماتیزم	کوکره	خون بینی	داءالرقص	التهاب حلیل	ابسی
۳۷۰ نفر	۱۷۵ نفر	۲۹۱ نفر	۲۵ نفر	۱۸۰ نفر	۱۱۰ نفر
اورشیت	اپندیسیت	سوختگی	زردی-یرقان	پنارس	التهاب مفصل
۲۹ نفر	یکنفر	۴۵ نفر	۲۵ نفر	۱۷۱ نفر	۹ نفر
پیچش آبی	ادنیت	سرخکان	سرخکانچه	مرگی صرعه	آب چیچك
۷۱ نفر	۸۵ نفر	۲۳ نفر	۲۷ نفر	۲ نفر	۲ نفر
بواسیر					
۳۵ نفر					

همچنین متعلمات مکاتب نسوان بتعداد (١١٥٠٨) معاینه وتداوی شده اند که شرح آنرا بصورت مفصل میتوان درذیل مطالعه کرد :ـ

آنژین	ملاریا	ادنیت توبرکلوز	انتریت	برانشیت	ریزش
٢٥٣٧ نفر	١٤٤٦ نفر	١٥٤ نفر	٢٥١ نفر	٩٧٣ نفر	١٧٣٤ نفر

آفات گوش	التهاب منضمه	کله چرک	امراض جلدی	بدهضمی	کوکره
٣٦٧ نفر	٤٧٩ نفر	٢١٥ نفر	٣٠١ نفر	١١٨٢ نفر	١٠٠ نفر

کرم امعا	روماتیزم	درد اعضا	اکزیما	پیچش	سالدانه
٢٧٥ نفر	٥٢ نفر	٨٨٢	١٧ نفر	٣١ نفر	١٣ نفر

پت	خون بینی	پنارس	آپسی	امراض سایره	آب چیچک
٥٦ نفر	٥٠٦ نفر	١١٢ نفر	٤١ نفر	٣٣٨ نفر	٢٥ نفر

سرخکانچه
١٢ نفر

هکذا به تعداد یکهزار وهشت صد وهجده نفر درسرویس دندان تحت تداوی گرفته شده است حسب ذیل :

تداوی دندان عقلی	پرکاریهای مختلف	کشیدن دندان با انجکشن	کشیدن دندان بدون انجکشن
٩٨ نفر	٢٤٠ نفر	٦٤٠ نفر	١٣٠ نفر
پارادنتوز	ژنژویت	پاک کردن	ستوماتیت
١٥٠ نفر	١٥٠ نفر	٩٠ نفر	١٦٠ نفر
آپسی			
١٥٠ نفر			

مدیریت عمومی لوازم

مدیریت لوازم: بتوسط مدیریت لوازم تحصیل امسال به تهیه وتکمیل لوازم تحصیل تمام طلاب مرکز وولایات ازقبیل کتب درسی، قرطاسیه وغیره ازداخل وخارج پرداخته لوازم مذکور را بتمامی مدیریت های معارف مرکز وولایات تقسیم ودرحصهٔ تادیهٔ پول قیمت اجناس مذکور بدوائر واشخاص تحویل کننده وترتیب دفاتر حسابی آن واصدار مکاتب لازمه بعمل آورده است .

مدیریت اعاشه واباته .

اجراآت مدیریت اعاشه واباته درخلال هذاسنه حسب آتی است :

الف موادیکه درجریان سال بمکاتب لیلیه توزیع گردیده .

۱- گندم برای مصارف نان طلاب لیلیه	(۸۱۲)	خروار
۱- برنج باریك » » »	(۱۳۰)	»
۳- روغن زرد » » »	(۲۶۱۰۴)	کیلو
۴- بوره » » »	(۱۵۰۰)	»
۵- چای سیاه » » »	(۳۹۹۱۰)	»
۹- گوشت گوسفند » » »	(۱۷۲۴۰)	سیر
۷- نمك طعام » » »	(۱۰۰۰)	»
۸- چوب سوخت مکاتب لیلیه وبخاری	(۳۰۰)	خروار
۹- ذغال سنگ » » »	(۶۷۴)	»
۱۰- پیراهن وزیرجامه » »	(۶۴۳۲)	جوره
۱۱- جراب » » »	(۹۰۰۰)	»
۱۲- دستمال، روی پاك ودستپاك مصارف مکاتب لیلیه (۱۰۸۰۰)		عدد
۱۳- دریشی » » »	(۲۳۰۰)	دست
۱۴- بوت » » »	(۲۳۰۰)	جوره
۱۵- کلاه » » »	(۲۳۰۰)	طاقه
۱۶- جیم نیلی برای دریشی کار طلاب	(۲۲۰۰)	متر
۱۷- صابون	(۹۰۰۰)	کملچه
۱۸- سرج برای کمپل	(۸۱۶)	متر
۱۹- صحن وطنی برای روجائی وغیره	(۱۶۰۰۰)	»
۲۰- دریشی کار طلاب مکاتب مسلکی	(۱۲۸)	دست
۲۱- چپن برای دارالعلوم عربی	(۱۲۳)	عدد
۲۲- چپن برای مدرسین	(۱۴)	»
۲۳- ململ برای لنگی سر	(۱۲۳۰)	متر
۲۴- دریشی مستخدمین	(۵۰۰)	جوره
۲۵- میز وچوکی کار	(۷۰)	»
۲۶- سیت ها برای اطاق مربوطه	(۵)	سیت
۲۷- میز وچوکی دو نفری طلبه	(۱۰۶۴)	جوره
۲۸- الماری	(۵)	عدد

۲۹- بخاریهای ذغال سنگ با نل وغیره آن (۶۵) پایه

۳۹- حواله جات نقدی (۹۰۰۱) قطعه حاوی مبلغ ۵۶ ۶۷۰۴۲ ۸ افغانی

۳۱- » » » جنسی (۱۰۰) قطعه

۳۲ اسناد خرج نقدی اجراء شده ۳٤ قطعه حاوی مبلغ ۵۲۰۰۰۰ افغانی
۳۳- تخصیص دوک مدد معاش ملبوسات وغیره بدوایر معارف ولایات ومرکز داده شده (۱٤۹۹۱۲۳) افغانی
۳٤ مکاتیب رسمی صادر شده ۳۳۰۰ قطعه

ب- موادیکه برای سال آینده ۳۳ و ۱۳۳٤ تعلیمی تدارک و تهیه گردیده

۱- صحن سفید و طنی — (٦۵۰۰۰) متر
۲- دستمال دست پاک (۵٤۰۰) تخته
۳- « « روی پاک (۵٤۰۰) »
٤- بوت نیم ساق (۲۳۰۰) جوره
۵- جراب (۹۰۰۰) »
٦- صابون (۹۰۰۰) کلچه
۷- سوج سیاه برای دریشی پیاده ها (۵۰۰) متر

ماموریت محاسبهٔ جنسی :-

ماموریت محاسبهٔ جنسی مدیریت لوازم دراین سال قرار ذیل اجرآت نموده است:-

۱- ترتیب (۱۹٦) جلد دفتر جنسی (۱۸۰) نفر تحویلداران وغیره جمعدهان مربوطهٔ مرکز ومکاتب وزارت معارف

۲- مجرائی ومحسوبی اسناد ومجموع خرج تحویلداران بدفاتر تحویلی آن بدفاتر مربوطه .

۳- کنترول اسناد مجموع خرج تحویلداران مذکور نسبت به صحت وعدم صحت آن.

٤- محافظت اسناد تحویلداران بسندات پس از معاملهٔ دفتر .

۵- اوراق سرجمع تمام تحویلداران مرکز مانند حساب بیرون نویس شده بهیئت تفتیش دیوان عالی محاسبات تحویل داده شده .

٦- راجع بقطع وفیصلهٔ حسابات تحویل داران برطرف وقتاً فوقتاً مکاتبه ومخابره شده تا شعبات مربوطه قطع فیصله کنند .

۷- اوراق سرجمع تحویلداران بغرض موجودی بهیئت های جزومتذیله داده شده :-

۱- اوراق سرجمع عبدالودود تحویلدار مرکز، محمدایوب، محمد آصف وعبدالفتاح ولی تاکنون نرسیده .

۲- اوراق سرجمع عزیز احمد تحویلدار مرکز، به غلام صدیق، جلال الدین، ملا نوراحمد تحویل داده شده تاکنون نرسیده .

۳- اوراق سرجمع علاحضرت تحویلدار مرکز به قاری غلام محمد، محمد یاسین « « « پس از شمار اموال واصل شد .

۴ـ اوراق سرجمع میرعبدالرحیم تحویلدار مرکز به قاری غلام محمد محمد یاسین تا کنون نرسیده .

۵ـ اوراق سرجمع عبدالروف تحویلدار مرکز به عبدالباقی مطبع الله نور محمد تا کنون نرسیده .

۶ـ « « « تحویلداران سپورت به شهاب الدین غلام حسین عبدالرحمن تا کنون نرسیده .

۷ـ « « « عبدالحمید تحویلدار تعمیرات به غلام حسین عطاءالله تحویل داده شده پس از شمار اموال واصل شده .

۸ـ اوراق سرجمع تحویلداران ادویه « « « تا کنون نرسیده .

۹ـ به مکاتب خبر داده شد تا جهت گرفتن نقل سرجمع هیئت های موجودی را تعیین کنند که بعد از نقل سرجمع شروع به موجودی کنند .

۱۰ـ هیئت های موجودی مکاتب بعضی حاضر شده شروع به گرفتن سرجمع میباشند .

۱۱ـ اوراق سرجمع که به هیئت ها داده شده تماماً بسر جمع تحویلداران تطبیق و بعد از نشانی شد تحویل داده شده .

مدیریت عمومی مطبعهٔ معارف

اگرچه مطبعهٔ معارف تازه بکار آغاز کرده هنوز مراحل ابتدائی خود را می پیماید ومثل سایر مطابع از سالیان دراز تجربه نداشته باوصف نداشتن کارگران وورزیده ، طلاب صنف ۸ ویا پائین تر را که دارای معلومات مکفی نیستند ولی مدت کوتاهی در مطبعهٔ عمومی کابل بحیث شاگردان ستاژ دیده تجربه حاصل کرده اند بکار انداخته است نتائج مثبتی بدست آورده وبا وجود مواجه بودن به مشکلات عدیده از قبیل عدم وسایل ، آلات ، سامان وادوات لازمه کار های عمده ومعمول را که امسال درساحهٔ عمل در آورده بقرار شرح ذیل توضیح میدهیم :-

۱ ـ تابلو های رنگه (۴۰۰۰) قطعه .

۲ ـ طبع مجلهٔ عرفان ، مجلهٔ ادب ، مجلهٔ بخوان وبدان ، مجلهٔ دارالمعلمین .

۳ ـ طبع رساله های « سوزناك » ، « قبل از رسیدن طبیب » ، « چراغ بدن چشم است » وپولتن (۵۸۹۱۷) قطعه .

۴ ـ قرطاسیه ، جداول معمولهٔ دفتر داری وپارچهٔ امتحان (۸۸۵۲۵) قطعه .

۵ ـ کتابچه خط داز جهل و رقه ؛

۶ ـ کتب درسی فارسی پښتو ، دینیات ، تاریخ ، جغرافیه ، فزیك ، کیمیا وامثال آن از صنوف مختلف (۲۰۱۴۲۰)

۷ ـ ترتیب دفتر سوانح کارگرها به تفریق اسم ، ولد ، سکونت وغیره و ترتیب کارت سوانح تمام کارگر .

۸ ــ ترتیب شرایط انضباط کار ها .

۹ــ افتتاح کورس اکابر فارسی ، پښتو وانگلیسی وتدریس آن از طرف آمرین مطبعه وآقای آریان مدیر مجلهٔ عرفان بصورت افتخاری .

۱۰ ــ افتتاح یك دوا خانهٔ وپانسمان خانهٔ عاجل درخود مطبعه .

۱۱ ــ نصب یك پایه ماشین حروفی (٤) صفحه ئی وبکار انداختن آن .

۱۲ ــ بکار انداختن ماشین مونوتایپ .

۱۳ ــ گرفتن نقایص طرز دفتری داری .

(ریاست پوهنتون)

ریاست پوهنتون امسال نیزمانند سالهای گذشته بمنظور اینکه تعلیمات فاکولته های مربوطه اش راباوسایلیکه در دست داشت تاحد ممکن طبق سویهٔ ممالك دیگر بلند ببرد. برای تقویه اصلاح وبهبود وضع تعلیمی این مؤسسات عرفانی ابراز مساعی زیادی نموده از استادان. کتابخانها. لابراتوارها وسایرتاسیسات فنی نه تنها محصلین بلکه دوائر ومتخصصین رانیز مستفید ساخته است پوهنتون کابل برای آنکه استادان خارجی متخصصین افغانی را بطوری تربیه نمایند کهدرآینده بتوانندبجای خارجیان کرسیهای فاکولته هارا اشغال وبدون وسیلهٔ ترجمان شاگردانرا بزبان ملی پښتو یافارسی ازعلوم وتجارب اندوخته شان مستفید سازند جهت تربیه و تقویهٔ بنیهٔ علمی استادان خود یکعده ازاشخاص لایق رابخارج طور سکالرشیپ فرستاده است. گرچه دوائر ومؤسسات مختلف بفارغ التحصیلان فاکولته هاکه کارهای مهم رااشغال واجراء میکنندودرممالك خود مؤفقیت های خوبی نشان میدهند احتیاج زیاد نشان میدهندواین امر بذات خودثابت میسازد کهسیستم تربیهٔ عالی درپوهنتون تاامروز مؤفق است اما باآنهم ریاست پوهنتون باین سویهٔ فعلی قناعت نکرده می کوشد روز بــروز سطح تعلیمات درموسسات مربوطهٔ آن بلند تربرود چنانچه دریندمورد بیشر فتهائیکه امسال نصیب پوهنتون شده ذیلاً بصورت مفصل درهرفاکولته نگاشته می شود:

فاکولته طب:

فاکولته طب دربرج عقرب ۱۳۱۱ بهاراده سنیه حضور اعلیحضرتشهید سعید(رح) افتتاح گردید .

تأسیس اینفاکولته کهبغرضروی کارآوردن دکتوران افغانی مبارزه باامراض گوناگون کوتانمودن دست اطبأ یونانی وبی نیاز یافتن اهالی این محیط ازتداوی ومعالجات دوکتوران اجنبی صورت گرفته بودیکی ازخدمات بزرگ فراموش ناشدنی وقدم های ذیقیمت ومتینی میباشد که در دوره درخشان نادری بر داشته شده است. در سال های اول تأسیس یعنی الی برج جدی ۱۳۲۵ برای مدت چهارده سال امور

اداری وتدریسی فاکـــولته طب ازطرف پروفیسر صاحبان ترکی اداره میشد. لیک دربرج جدی سال ۱۳۲۵ پروفیسر ان فرانسوی روی کار آمده وبه اساس پروژه وستا توئیکه بعداز تصویب مجلس عالی وزراء ومنظوری حضور شاهانه الی اخیر برج قوس ۱۳۳۲ مرعی الاجرا بود برای پیشبرد امور فعالیت های لازمه نمودند. در برج جدی نظر به صوابدید مقامات صلاحیت دار پروژه سابقه لغو وستاتوی جدیدی روی کار آمد که به اساس آن ریاست فاکولته طب سابقه تجزیه گردیده ودوریاست علیحده یکی بنام مؤسسات صحی پوهنتون ودیگری به اسم ریاست فاکولته طب که شامل مکاتب پرستاری مردانه وزنانه وقسمت درسخانه های فاکولته اصلی ولابراتور های لازمه ودوائر اداری وتدریسی می باشد تشکیل گردید.

ریاست فاکولته طب درسال ۱۳۱۷ اولین دسته فارغ التحصیلا نش را که عبارت از هشت نفر بودند به جامعه تقدیم نمود. بدین ترتیب تا به الحال از ریاست فاکولته طب ۱۰٤ نفر دوکتوران فارغ التحصیل گردیده اند که یك قسمت آنها در خود ریاست موسسات صحی پوهنتون وما بقی در شعبات صحی مربوط وزارت جلیله صحیه ایفای وظایف محوله می نمایند.

ریاست فاکولته طب قرار ورقهٔ ضمیمه دارای هژده کرسی تعلیمی می باشد یـــك تعداد این کرسی ها ازطرف پروفیسران صاحب کـــرسی اصلی ازقبیل شقوق امراض اطفال ـ باکتریولوژی ـ آنساج وتشریح مرضی فزیولوژی ـ آناتومی ـ فارمه کولوژی عقلی وعصبی ـ فزیك طبی ـ وکیمیای حیاتی اشغال وما بقی ازطرف مـــدرسین صاحبان داخلی تدریس می شوند امید است که عنقریب دراثر توجه مقامات صالحه کرسی های باقی مانده نیز تکمیل وپروفیسران لازمه استخدام شوند.

دونفر پروفیسران شقوق اناتومی وفیزلوژی ازطرف سازمان صحی جهان معرفی گردیده اند وامیداست که یك تعداد پروفیسران دیگر برای شعبات کمبود ازطرف موسسه مذکور اعزام شوند.

چوکات فوق الذکر که سابقاً بنام ـ کدرتیوژیك ـ یادمیشد درسال ۱۳۳۲ جامه عمل پوشیده ومنظوری مقامات صلاحیت دار را حاصل واین اقدام یـــکی ازمهمترین کارروایی های سال ۳۳ امرین فاکولته طب می باشد.

ریاست فاکولته طب برعلاوه قسمت های متذکره دارای یك کتاب خانه می باشد که به اصول عصری مجهز بوده و برعلاوه مجلات وغیره نشریات که ازدولك تجاوز می نماید دارای بیش از پنجهزار جلد کتب طبی جدیده می باشد.

فعالیتهای مهمه سال ۱۳۳۳ ریاست فاکولته طب

در اخیر سال ۳۲ برای چهل ودو نفر پرستاران پس از تکمیل تحصیلات لازمه دیپلوم

پرستاری اعطا گردید در شروع سال ۱۳۳۳ به تعداد بیست و شش نفر محصلین (عسکری وملکی) بعد از تکمیل دوره پی سی بی شامل صنف اول فاکولتهٔ طب گردیدند
در اوائل سال مذکور برای چهارده نفر معاونین دکتور که بغرض اکمال تحصیلات طبی به این ریاست معرفی شده بودند بعد از گذشتاندن امتحانات معینه دیپلوم دوکتوری طب شق «پوهنتون» داده شد.
دربرج سرطان برای سیزده نفر از فارغ التحصیلان دوره های معینه فاکولته دیپلوم دوکتوری شق (حکومت) اعطا گردید وهمچنین هفت نفر محصلات مکتب قابلگی وده نفر متعلمات مکتب نرسنگ پس از اکمال تحصیلات وفراگرفتن معلومات های لازمه بدریافت دیپلومهای قابلگی نرسنگ موفق گردیدند. دراواخر برج میزان چهار نفر پروفیسر صاحبان تبعهٔ حکومت جمهوری ترکیه که برای اشغال کرسی های تعلیمی فاکولته طب استخدام شده بودند وارد مرکز گردیده وبست های معینه را اشغال وشروع بکار نمودند آقایان موصوف عبارت انداز.

محترم عزتمند بای پروفیسر ثریا تنای پروفیسرانساج وتشریح مرضی.
محترم عزتمند دوچنت غیاث الدین اونسال پروفیسر امراض عقلی وعصبی.
محترم عزتمند دوچنت تورگوت اوکسوی پروفیسر فیزیك طبی وراد یولوژی.
محترم عزتمند دوچنت ندار برکن پروفیسر فارمه کولوژی.

درلابراتور های آتی الذکر فاکولته در نوماه اول سال برعلاوه تطبیقات وپیش برد امور تدریسی که وظیفه اصلی آنها شناخته می شود معاینات و تجزیه های ذیل به عمل آمده است.

لابراتور باکتریولوژی ۷۸۰
لابراتور انساج وتشریح مرضی ۲۵۰
لابراتور کیمیای حیاتی وطبی ۶۳۸

فزیولوژی معاینه متابولیزم بازال ۲۸ نفر ومعاینه الکترو کاردیوگرافی (یکصد وهشت) نفر.

فاکولته سیانس:

۱ ـ ص محمدحیدرخان معاون کیمیا فاکولته بحیث معاون تدریسی واداری ریاست فاکولته مقرر وموصی الیهٔ برعلاوه این عهده جدید معاونی شق کیمیای این فاکولته را نیز انجام میدهد.
۲ ـ ښاغلی انجنیرعبدالغفار استاد ریاضیات فاکولته درسال ۱۳۳۰ طور سکالرشیپ به انگلستان اعزام شده بود درسال ۱۳۳۲ بعد از اخذ دیپلوم ماستر آف سیانس

بوطن عودت نمود وباز درسال ۱۳۳۳ برای بلند بردن سویه علمی تحصیل شق داکتری به انگستان اعزام گردیده است.

۳ ـ بناغلی محمدیاسین اسستانت بیولوژی که بطور سکالر شیپ به امریکاء اعزام شده است برای تحصیل داکتری دوسال دیگر بدوره تعلیم آن تمدید به عمل آمد.

٤ ـ بناغلی عبدالخالق اسستانت فزیك درسات ۱۳۳۰ باثر پیشنهاد ریاست فاکولته بغرض تحصیلات عالی بفرانسه اعزام شده بود نامبرده پس ازاخذدرجه داکتری درشق فزیك آتمسفر بصورت موفقانه عودت کرده است چون منظوری اصلی تحقیقات جوی افغانستان میباشد بنا' نامبره یك تعداد سامان ولوازم ضروریه تجسساتی را که بعضی آنها از طرف یونسکو بفاکولته هدیه داده بود وبعضی دیگری راازبودجه فاکولته سیانس خریداری نموده با خود آورده است وعنقریب دریك لابراتور تحقیقاتی درعمارت جدید فاکولته به کار شروع خواهد کرد.

۵ ـ چهار نفر محصلین صنف اول دوم ریاضی کمیا بطورسکالر شیپ جهت ادامه تحصیل وسویه علمی شان بهسفارت کبرای هند معرفی کرده است.

٦ ـ فاکولته سیانس درسال جاری نیز یك تعداد کتب مفید کیما بیولوژی ریاضیات وفزیك خریداری وجهت استفاده محصلین فاکولته گذاشته است باثر انکشاف ووسعت صنوف فاکولته یك تعداد طلبه لیلیه فاکولته تزئید به عمل آمده که نظر بگذشته در هذالسنه دوچند گردیده است وضمناً به طلاب لیلیه فاکولته حقوق سیانس اعاشه میگردد.

۷ ـ در سال ۳۳ به تعداد ۲۵ نفر متعلم کامیاب سال ۳۲پ-ث-ب را بفاکولته طب معرفی نموده است.

۹ ـ به تعداد پنج نفر محصلین شق بیولوژی و به تعداد پنج نفر ازشق ریاضیات وفزیك را که تحصیلات شان بهاتمام رسیده بود بوزارت معارف وغیره موسسات معرفی نموده است.

فاکولته حقوق:

ریاست فاکولته حقوق وعلوم سیاسی در تشکیلات خودحاوی سه شعبه مختلفه میباشد. شعبه تدریسی ـ شعبه نشرات ـ شعبه اجرائیه ـ که هر کدام آن در سال ۱۳۳۳ علاوه برمکاتبه ومراسله باشعبات ذیعلاقه ومقام ریاست پوهنتون درامور ذیل اقدامات وتوجه بیشتر بعمل آورده است.

شعبه تدریس ریاست فاکولته حقوق از عرصه دو سال بدینطرف در صدد آن افتاده است تا بعضی از مضامین اساسی را که تاحال در فاکولته حقوق تدریس نگردیده است ود رسائر فاکولته هائیکه هدف ومرام آن مشابه فاکولته ما است تدریس آنرالازمی دانسته اند ویا آنکه یك تعداد از مضامینی است که قبلاً در فاکولته

حقوق کابل تدریس شد ولی نظر به نداشتن معلم لائق برای تدریس آن تقسیم اوقات هفته وار موقتاً برداشته شده بود در باره تدریس مجدد در فاکولته حقوق اقدامات نماید و از جانب دیگر نظر به تراکم بعضی از مضامین مشابه به در صنوف چهارگانهٔ فاکولته ریاست فاکولته حقوق در پی آن افتاده است تا مضامینی را که خیلی قریب هم دیگر است حتی الامکان در داخل یک چوکات واحد درآورده از معلومات مشترکیکه در هرکدام آن مضامین بقسم واحد جداگانه ارائه میگردید و باعث ضیاع وقت میشود صرف نظا نماید بتاسی از مفکوره های فوق درمجالس مختلفیکه در آن علاوه بر استاد آن فاکولته از متخصصین واشخاص ذیصلاحیت دیگر دعوت بعمل آمده بود در بارهٔ مضامین تدریسی فاکولته غور و خوض لازمه بعمل آمده و در نتیجه چنین فیصله گردیدکه در مضامین حقوقی علاوه بر مضامین موجوده دو مضمون دیگر که تدریس آن در تمام فاکولته های حقوق دنیا مروج و برای بست معلومات طلاب و دانستن مفهوم اساسات حقوقی خیلی مهم بوده نیز در پروگرام فاکولته شامل گردد این دو مضمون جدید عبارت است از حقوق روم و اصول محاکمات مدنی .

ولی در مضامین اقتصادی فاکولته تغیرات و تبدلات بیشتری نظر به تجویز و تصویب استادان و متخصصین اقتصادی بعمل آمده است . درسال ۱۳۳۲ مضامین اقتصادی صنوف چهارگانه فاکولته حقوق عبارت بود از اقتصاد (مبادی و پرنسیپهای عمومی آن) جغرافیای اقتصادی ـ احصائیه مالیه بوجه ـ دیموگرافی ـ اقتصاد سیاسی ـ دوکتورین اقتصادی ـ اقتصاد اجتماعی ـ محاسبه ـ سیاست تجارتی ـ اقتصاد افعله ـ اقتصاد زراعتی ـ پول بانك داری . ولی درسال تعلیمی ۳۳ مضامین اقتصادی ـ که در فاکولته تدریس گردیده است قرار ذیل بوده . اقتصاد (مبادی و پرنسیت‌های عمومی آن) جغرافیای اقتصادی ـ عاید ملی ـ احصائیه و دیموگرافی ـ مالیه بودجه ـ تجارت بین المللی ـ محاسبه ـ نظریات قیمت ـ دکتورین اقتصادی پول و بانك داری .

قسمیکه قارئین گرام مشاهده میفرمایند هم در محتویات مضامین تغیری بعمل آمد و هم در تعداد آن تقلیلی رخ داده است . درسال تعلیمی ۱۳۳۳ ریاست فاکولته حقوق در بارهٔ تدریس لسان خارجه هم توجه بیشتری بعمل آورده و نظر باهمیت بزرگ تدریس این مضمون کورسهای اختیاری آنرا بدرسهای اجباری مبدل و در زمرسایرهٔ مضامین اهمیتیرا که لازم بود به تدریس آن قایل گردیده است .

جریان دروس درسال تعلیمی ۱۳۳۳ دریك حصه بزرگ سال دو وقته به عمل آمده است یعنی چهار یا پنج ساعت قبل از ظهر و اغلباً دو ساعت بعد از ظهر تدریسات جریان داشت که جمله ساعات تدریسی در صنوف چهارگانه فاکولته در هفته ۱۲۷ ساعت عملی گردیده است .

استادان ومعلمینکه درسال ۱۳۳۳ درفاکولته حقوق تدریس نموده اند عبارت اند از استاد عبدالکریم خان حقانی - پروفیسر عاطف بیك - پروفیسر بلاییر - داکتر اورن اعوز داکتر عبدالغنیخان - شاغلی فیض محمد (احمد زی) - شاغلی عبدالرزاق ایازی شاغلی غلام سرور رحیمی شاغلی فضل ربی فرید - شاغلی عبدالاحمد جاوید - شاغلی بونارد - شاغلی داکتر محمد اکرم واسیستا نتها یکه باپرو فیسران خارجی درسال ۱۳۳۳ معاونت وهمکاری نموده اند شاغلی محمد اکبر پامیر شاغلی نورالدین شاغلی غلام سخی وشاغلی یوسف سیلمان بوده است.

امتحانات فاکولته که از ابتدای تأسیس آن در دو وقت سال صورت میگرفت یکی در نصف ودیگری دراخیر سال تعلیمی ولی درین دوسال اخیر موقتاً این سیستم تبدیل واز امتحان سمستر صرف نظر گردیده بود درسال ۱۳۳۳ سیستم امتحانات دوگانه سمستر (نصف سال وامتحان سالانه نظر به مفاد بزرگ که این نوع سیستم را دارا است دوباره ترویج یافته است وامتحانات سمستر از اول سنبله شروع وبتاریخ ۱۵ سنبله خاتمه یافت از برای آنکه یك نوع تعادل در بین سهمیه امتحانات سمستر وسالانــه از نقطهٔ نظر کامیابی وناکامی محصلین برقرار گردد مجلس استادان فاکولته در نتیجه اخیریکه کامیابی محصل ویا فراغت تحصیل آنهارا بارمی آرد نمرات امتحانات سمستر را ۴۰ واز سالانه ۶۰ دخیل گردانیده اند که این سیستم درسال جاری عملی گردیده است.

امتحانات سالانه ۱۳۳۳ بتاریخ ۲۰ قوس شروع وبیا نزدهم جدی تکمیل گردیده است ودر نتیجه درصنوف چهارگانه فاکولته ۹۳ فیصد کامیاب و تنها ۷ فیصد ناکام ومشروط گردیده است. وازجریان امتحانات فاکولته علاوه براستادان خود فاکولته بیشتر از نود نفر علما وفضلا ومتخصصین فن در ایام مختلف بازدید نموده اند فارغ التحصیلان سال موجوه با وجودیکه نظر به زحمت کشیهای زیاد آنها صد فیصد کامیاب وموفق گردیده اند بازهم تعداد آنها نسبت بسالهای گذشته خیلی کم است وهنوز تقسیمات آنها تا وقت ترتیب راپورهذا دروزارت خانه ها وسائر مؤسسات دولتی وملی بعمل نیامده است.

درین جا موقع راغنیمت شمرده بقارئین گرام (دافغانستان کالنی) تذکر میدهیم که نظر به لطف ومرحمتیکه حکومت درباره تربیه جوانان دارد وآمال نیکیرا که دربارهٔ اداره آینده افغانستان عزیز بدست تعلیمیافته گان این خاك درسرمی پرورانند درسال گذشته والاحضرت صدراعظم فارغ التحصیلان فاکولته حقوق وعلوم سیاسی را بحضور خودپذیرفته ودراطراف وظیفه جوانان تعلیمیافته نظریات سودمند یراکه با آنها گوشزد نمودند وبفاکولته حقوق چنین افتخار بخشیده اندکه حتی الامکان نظر با آرزو وشوق خودفارغ التحصیلان آنها ومقام منیع صدارت عظمی بکار گماشته اند که تقسیمات آن قرار ذیل بوده.

به‌شعبات مربوطه مقام منیع صدارت عظمی یازده نفر- وزارت خارجه هفت نفر- وزارت مالیه پنج نفر-وزارت اقتصاد چهار نفر- وزارت داخله پنج نفر- وزارت معارف یکنفر- ولایت کابل دو نفر - بانك ملی یکنفر.

- مدیریت نشرات:- درسال جاری تأیپ وگستنر دروس فاکولته بصورت منظم تر وبتعداد بیشتر تحت اجراء گرفته شده‌است چه‌در نظر است هرقدر بتوانیم استادان را ازارائه درس بقسم دیکته فارغ نمائیم هما نقدر برای توضیحات مسائل وحل وفصل آن وقت بیشتر باقی بوده سویه علمی محصلین ما بلند ترمیگردد. درسال ۱۳۳۳ بیشتر از ۵۰ (پنجاه) فیصد درسهای فاکولته توسط گستنر چاپ گردیده است که‌تعدادآن بالغ به(۷٦۸٤۰) صفحه میشود ریاست فاکولته برای آنکه بتوانند همه ساله تمام دروس رابه بهترتیب طبع وبدسترس محصلین واشخاص ذیعلاقه دیگر گذاشته بتوانند درسال‌جاری تجویز نموده است‌تا بعضی ازدروسیراکه دران تغیر وتبدیل‌کمتر بوقوع میپیوندد بیشتر ازاحتیاجات یکسالهٔ خودرا ازآن‌چاپ نماید. بتأسی ازین نظریه‌دروس حقوق اسلامی وحقوق اداری وتاریخ دیپلوماسی افغانستان رابرای احتیاجات دوساله خود بطبع رسانیده است.

نشر مجله حقوق ترتیب وتدوین وتوزیع آن‌بمشترکین ومؤسسات علمی واشخاص ذیعلاقه خارج وداخل ازوظائف مدیریت نشریات است در سال ۱۳۳۳ مجله حقوق به همین‌سال حیات خوددا خل گردیده است. اگرچه نظربشعبه‌تخصص وسایر‌ بتفیك‌محتویات مجله تعداد مشترکین آن نسبت بسایر مجلات وطن کمتر است‌ولی مراجعه‌مقامات علمی برای دستیاب نمودن آن‌روز بروز بیشتر محسوس‌میگردد. درسال جاری نظر بتقدیس روز ولادت باسعادت حضرت ختم‌النبیین (ص) چون‌مجلس تجلیل آن درفاکولته‌حقوق توسط کنفرانسها دربارهٔ شخصیت حضرت سرورکائنات واساسات دیـن مقدس اسلام منعقد گردیده بود پس‌مجله ماه‌عقرب وقوس رامخصوص نشرهمین مقالات وکنفرانسهای روز ولادت باسعادت حضرت محمد مصطفی (ص) نمودند.

کتاب خانه فاکولته حقوق که‌نظر بتراکم تعداد کتاب وفنداشتن جای کافی‌شکل یك‌تحوی یل‌خانه‌رابخود گرفته بوددرسال‌جاری برای دیپوی‌کتاب آن‌اطاق بزرگتریرا تخصیص داده وتوسط الماری‌های مخصوص کتاب‌خانه که‌بدیوارها نصب گردیده‌است‌و جایداد تقریباً دهالی‌دوازده هزارجلدکتاب‌رادارااست‌ترتیبات لازمه بعمل آمده است ودراوائل ماه جدی کتابخانه ازعمارت‌سابقه باطاق‌جدیدا لتعمیرا نتقال داده‌شده‌است ودرجوار این‌اطاق بزرگ کتابخانه‌ترتیباتی برای قرائت‌خانه نیزاتخاذ گردیده‌است وعنقریب تکمیل‌وامید است درسال‌تعلیمی آینده افتتاح گردد.

درین‌دوسال‌اخیرریاست‌فاکولته بیشتراز (۸۲۰۳۰) افغانی‌راجهت‌خریداری کتب‌اختصاص‌داده

ذخیرۀ علمی کتابخانه رابیشتر گردانیده است وبرعلاوه یك تعدادی کتب را که مجانی از موسسات یونو ویا ازممالك مختلف علی الخصوص از ترکیه وامریکا باینریاست توصل ورزیده است همه را بدسترس قارئین کتابخانه گذارده است. ناگفته نماند که درین دوسال اخیر توجه بیشتری درباره نشرات فارسی داخلی وخارجی وقانون نامه ها واصول نامه های مملکتی بعمل آورده شده و ذخیره کتابخانه را ازین رهگذر غنی تر گردانیده است.

کورس مالی واداری: بقارئین گرام افغانستان کابلی مطلع اند که در فاکولته حقوق برای بلندبردن سویه علمی مامورین دوائر دولتی وملی وبسط معلومات آنها دو نوع کورس ازطرف عصر موجود بود که یکی آن بنام کورس مالی واداری ودیگری کورس که مخصوص مامورین وزارت مالیه بوده واز عرصه یکسال بدینطرف تأسیس گردیده بود. این کورس اخیر الذکر که هم تعداد نفر آن کمتر بود وهم جنبه اختصاصی داشت درجریان سال جاری بعداز مفاهمه باوزارت محترم مالیه بانجا انتقال داده شد، ولی کورس مالی واداری که سویه علمی آن بلندتر است ومشمولین آن که بالغ به (۱۲۰) نفر می شود از ۲۸ وزارتخانه ها وریاست مستقل وشرکتها وموسسات ملی می باشند درسال ۱۳۳۳ هم بصورت منظم دوام داشته است و امتحانات سمستر آنها در ماه اسد وامتحانات سالانه در پانزدهم میزان شروع و بعداز ده روز خاتمه پذیرفت که در نتیجه از صنف سوم (بتعداد ۱٤ نفر فارغ التحصیل) گردیده اند.

ازعرصه دوسال باینطرف نظر به تعداد روز افزون مراجعین مدیریت نشرات که ادارۀ کورس راعهده دار میباشد یك سیستم امتحانات مقدماتی را برای شمول ار کورس در ابتدای سال تعلیمی آنها دائر می نماید تا هم در بلند بردن سویه آنها کمکی بعمل آید وهم بقناعت مراجعینکه نظر به عدم گنجایش جای ووسائل کافی پذیرفته شده نمیتوانند پرداخته شود. درسال جاری در امتحان کانکور مقدماتی بتعداد نودوپنج نفر شامل واز جمله چهل و نه نفر شامل صنف اول گردیده اند.

شعبه اجرائیه فاکولته:

اجرا آت شعبه اجرائیه فاکولته حقوق درسال موجوده علاوه بر امور جاریه اداری فاکولته بیشتر دربارۀ تحصیل باقیات سالهای گذشته متمرکز بوده است که تا حال بیشتر از ۲۵ هزار افغانی باقیات واثنادخرچ را بخرچ اشخاص وموسسات وسفارتخانه ها مجری گردانیده اند.

دربارۀ ترمیم وتکمیل تعمیرات سال گذشته هم اقدامات جدی تری بعمل آمده است ودرسال جاری ترمیمات ورنگمالی عمارت درسی ومحوطه داخلی فاکولته هم تکمیل گردیده است.

فاکولته ادبیات :-

۱- نقل‌مکان: بتاریخ اول برج ثور ازعمارت کرائی بعمارت نمبر ۲۱ را ملکیت وزارت جلیله معارف واقع شهرنو نقل مکان نموده است عمارت اخیر گنجایش وموقعیت بیشتر و بهتر دارد .

۲- درپایان‌سال تعلیمی ۱۳۳۳-۱٤ نفرمحصل دوره‌ششم شعبه‌ادبیات و۱۱ نفر شاگرد دوره اول شعبه تاریخ‌وجغرافیه بدروس خویش خاتمه بخشیده آماده وآزمایش ومنتظر اخذدرجه لیسانس دررشته‌های متذکره علوم می‌باشد .

۳- نشرات :

الف) شماره‌های سال‌دوم مجله‌ادب موفقانه بطبع‌رسیده‌وتوزیع‌شده .

ب) دواثر گرانبهای استاد ملك‌الشعرا بیتاب (علم عروض وقافیه ومحسنات بدیعه فارسی) بطبع حروف‌زیبا مطبوع وبدسترس استفاده عموم هنر دوستان وارباب ذوق گذاشته شد .

ج) نمونه‌های گزیده آثار منظوم ومنثورفارسی‌بشکل یك‌رساله جهت استفاده شاگردان فاکولته بطبع رسید ازین رهگذرمطبعه وزارت‌دفاع ملی مصدر همکاری قابل قدر شده برامتنان مقام ریاست و اداره نشریات افزودند .

٤- یك تعداد کتب سفید علمی ادبی خریداری وبرای احصائیه کتابخانه افزوده شده وهکذا از طریق تبادلهٔ مجلهٔ ادب نیز ذخیر خوبی از نشریات تازه بکتابخانه گذاشته شد ،

۵- اصلاحات در عمارات فاکولته جریان دارد که برقشنگی و استحکام آن می‌افزاید ومطابق احتیاج وضرورت انجام گردید .

٦- بناغلی محمد اکرم معاون اداری از رتبه ٤ برتبه ۳ ترفیع وبحیث عضو ریاست تفتیش ازفاکولته ادبیات تبدیل شد وازاول برج میزان ۱۳۳۳ وظیفه‌معاونیت‌واداره فاکولته بښاغلی عبدالاحد باری سابق مدیر نشریات این فاکولته سپرده شد وښاغلی عبد الغفور غرقه سابق‌معاون استادتاریخ ادب فارسی بحیث‌کفیل نشرات ومدیرمسئول مجله ادب تعیین ومقرر شد .

فاکولته شرعیات .

۱- مکاتیب رسمی از نمبر ۱ - الی ۵۱۹ .

۲- پارچه خبری از نمبر ۱- الی ۸٦ .

۳- دوپارچه از نمبر ۱- الی ۵۹ .

٤- دفتر معاش از صفحه ۱- الی صحفه ۱۱۲ .

۵- مقایسه ازصفحه ۱- الی ۹۷ .

۶- تذکرهٔ تحقق از صحفه یك الی ۱۳۸
۷- تذکره پیشکی از صفحه یك الی صفحه ۳۱
۸- تعرفه از نمبر یك الی ۱۵۷
۹- تعداد مشمولین صنف چهارم ۱۸ نفر -فارغ التحصیل شده بود پس از اخذ امتحان سال ۱۳۳۳ - ۱۳ نفر کامیاب پنج مشروط مانده .

ریاست موسسات صحی :

ریاست موسسات صحی یك موسسه فعال بوده و به کمك وزارت جلیله معارف وریاست پوهنتون درجریان سال ۳۳ - از نقطه نظر فعالیت واجراآت قابل تذکراست در ینجا خاطر نشان میشود که قبلاً ریاست مؤسسات صحی وریاست فاکولته طب یك جا وتوسط یك رئیس اداره میشد بعداً قرار ستاتوی جدید مؤسسات صحی وفاکولته طب ازهم جدا وتوسط ریاست های جدا گانه اداره میشوند ولی برای اینکه همکاری در بین هردو ریاست موجود باشد وطلاب بطور پراتیك از شفاخانه ها استفاده کرده بتوانند رئیس مؤسسات درعین زمان کمیسار حکومت درفاکولته طب نیز می باشد که فعلاً این وظیفه را دوکتور حاجی فقیر محمد شفاء به عهده دارد وضمنا دوکتور کرام الدین بحیث معاون ریاست مؤسسات صحی ومعاون کمیسار درفاکولته طب کار میکنند . کذا پروفیسران فاکولته که درشق سربریات کار می نمایند علاوه از تدریس درخود فاکولته درشفاخانه ها نیز دروس عملی طلبه را پیش می برند ودر قسمت تداوی مریضان هم مشوره میدهند نظر باین هم آهنگی کار این دو موسسه خیلی پیشرفت نموده و مصدر فعالیت های زیادی گردیده است چنانچه از احصائیه و فعالیت شفاخانه های مربوط وغیره دائر آن بخوبی واضح فهمیده شده میتوانند واین راهم باید علاوه نمود که اگر درکدام کرسی پروفیسر خارجی موجود نمی باشد خود استادان افغانی وظیفه دروس سربری را پیش میبرند . برای اینکه طرز فعالیت موسسات بخوبی فهمیده شده بتوانند اجراآت آنرا تحت دوعنوان جداگانه اداری وفنی تقسیم میداریم .

اول شق اداری - عبارت اند از مدیریت ذاتیه - مدیریت محاسبه ولوازم - مدیریت تصفیه - ماموریت احصائیه وتحریرات وقلم مخصوص - ماموریت اوراق .

دوم شق فنی - عبارت اند ازسرطبابت شفاخانه های علی آباد - سرطبابت مستورات معاینه خانه مرکزی دواخانه عمومی ریاست .

الف شق اداری .

۱- مدیریت ذاتیه که شاغلی عبدالصمد وظیفهٔ آنرا به عهده دارند مدیریت موصوف نظم ونسق ۳۴۰ نفر مامورین فنی وغیرفنی رتبه دار و ۳۰۰ نفر مستخدمین غیرفنی را

بدوش دارد که جمع آن (۶۴۰) نفر میر سد ماموریکه درهذا لسنه یك رتبه ترفیع نمو ده اند حسب ذیل اند .

۱- مامورین رتبه ۶ که برتبه ۵ ترفیع نموده اند ۴ نفر .
۲- » ۷ » ۶ » ۲ » .
۳- » ۸ » ۷ » ۱ » .
۴- » ۹ » ۸ » ۴ » .
۵- » ۱۰ » ۹ » ۴ » .
۶- » ۱۱ » ۱۰ » ۷ » .

جمله شد ۲۲ نفر .

۲- مدیریت محاسبه ولوازم . که درراس آن ښاغلی عبدالواحد ایفـای وظیفه مینماید وتمام تهیه وتدارك های معاشات ومصارفات عموم شفاخانه های مربوط وغیره دوائراین ریاست را اجرامینماید یکی ازاجراآت قابل تذکرعبارت است از خریداری سه عراده موترجدید تیزرفتاریکی آن برای آمر ریاست دوعراده دیـگرآن برای شفاخانه های علی آباد وشفاخانه های مستورات تحت استفاده قرارداده شده علاوتاً یك عراده موتر لاری برای رسانیدن خرج یومیه شفاخانه ها نیز خریداری شده است دیگراینکه یك مقدار ادویه وسامان مورد ضرورت که قبلا بخارج آورده شده بـود مواصلت کردهٔ وسه عدد پمپ آبکشی ازکمپنی زیمنس برای صورت شفاخانـه های خریداری گردیده ویك مخزن بزرگ آب برای آب رسانی شفاخانـه مستـورات درشفاخانه مؤصوف تعمیر شده است تنها نلدوانی آن باقی مانده است .

۳- مدیریت تصفیه که شعبه مذکور درتصفیه حسابات سالهای گـذشته همواره در فعالیت است وښاغلی عبدالله وظیفه آن را بدوش دارند. باقیات تحصیل‌شده هذاالسنهٔ ازاین قرار است .

۴۳ر۸۳۰۰۱۱ - افغانی و۶ر۵ر۱۳۴۷ پوند و۳ر۱۹ر۱۳ر۱۰۰ - کلدار رو ۰ ر۸ر۷ر۱۷۳۸۶ - دالر .

۴- ماموریت تحریرات واحصائیه وقلم مخصوص گرچه اجراآت از اوصاف آن معلوم شده میتواند چنانچه احصائیه مرتبه هذا ازطرف شعبه موصوف صورت گرفته است .

۵- ماموریت اوراق که قبلاً از تشکیل جدید کدام اساس صحیح نداشت که بهاثر زحمات تمام دفتر های سابقه دریك تحویلخانه منظم ودرداخل الماری‌های جدیدوضع ومرتب گردیده که سوابق ودفتر مذکور رونق خوبی رابه خود گرفته است .

ب شق فنی:-

۱ـ سرطبابت شفاخانه های علی آباد .

این شفاخانه یکی از بزرگترین و ممتازترین شفاخانه های افغانستان بوده که دارای پنجصدوبیست بستر فعال میباشد که تمام مریضان دور و نزدیك این خاک عندالضرورت بان مراجعه میکنند ودر راس این شفاخانهٔ بزرگ شاغلی دوکتور کرام الدین که عین زمان معاونی ریاست موسسات ومعاون کمیسار حکومت درفاکولته طب نیز میباشد ویکی از دکتوران لائق وطن میباشند اجرای وظیفه می نمایند شفاخانه های موصوف دارای سرویس های متعدد بوده و هر نوع امراض درآنجا تداوی و جراحی های مهم اجراء میگردد اینك احصائیه تداوی شدگان وفعالیتهای آن شفاخانه موصوف که درسال ۳۳ صورت گرفته ذیلاً تشریحات داده می شود .

طوریکه این احصائیه ها دقیقاً از طرف شعبه احصائیه این ریاست مرتب گردیده بغرض معلومات ذوق مندان تذکر داده میشود .

اسم سرویس	تداوی شده گان	عملیات شده گان	عملیات شدگان خارج بستر	پلاستر شده گان
۱) جراحی	۱۵۵۷ نفر	۸۱۳ نفر	۲۸۹ نفر	٦۱٤ نفر
۲) گوش وگلون	۵۰۲ «	۳۱۵ «	....	....
۳) چشم	٦۸۷ «	۵٤۸ «	....	....
۵) جلدی	۵۵۵ «	۱٦۳ « (پانسمان شده)	....	....
٦) عقلی وعصبی	۵۹۵ «	۲۷۳ « (الکتروشوك داده شده)		....
٦) داخله	۱۱۹٤ «	....	....	....
۷) سناتوریم	۲۷۰ «	....	....	....

۸) رادیولوژی ۳۳۱۹ « رادسکوبی شده (۱۰۷۷ـ نفر رادیوگرافی شده اند

۹) لابراتوار ۸۰۹۲ « تحت معاینات تجزیوی قرار گرفته اند (از قبیل خون ادرار بلغم وغیره) ...

بصورت عمومی از ابتداء سال ۱۳۳۳ تا اکنون به تعداد (۵۰۹۰) نفر درشفاخانه علی آباد بستر وتحت تداوی قرارگرفته اند ناگفته نماندکه تعداد مراجعین سرویس رادیولوژی ولابراتوار ازاین جمله مستثنی نشان داده شده است پول وارداتیکه ازاجرت بستر مریضان شفاخانه های علی آباد که از ابتدای سال ۳۳ تحصیل گردیده عبارت ازمبلغ ۷۵ر۱٤۲٦٦۹ـ افغانی میباشد .

سر طبابت شفا خانه مستورات :

هما نطوریکه شفاخانه علی آباد درتداوی امراض مختلفه ذکور فعالیتی بارزی مینماید همچنین شفاخانه مستورات نیز برای صحت عامه وتداوی خانم های محترمه وطن عزیز رول مهمی رابازی میکند وهر نوع عملیات های مهم درآنجا صورت می گیرد

این شفاخانه کلانترین وعصری ترین شفاخانه های اناثیهٔئی افغانستان بشمار می‌رود ودارای سرویس‌های متعدد بوده که فعالیت سرویسهای مذکور درذیل بشما تشریح داده میشود ودرراس این سرطبابت بناغلی دکتور عبدالصمد (سراج) اجرای وظیفه مینماید .

فعالیت واحصائیه تداوی شده‌گان سرویس های مربوط شفاخانه مستورات درهذالسنه قرارذیل میباشد .

اسم‌سرویس	تداوی‌شده‌گان	عملیات‌شدگان	عملیات‌شده‌گان‌خارج بستر	پلاستر شدگان
) جراحی	۳۳۷ نفر	۳۱٤ نفر	۱٤٦ نفر	۱۰۲ نفر
۲) چشم	۲٦٤ »	۲۲۱ »	۵۵۳ »	....
۳) گوش‌وگلون	۳۹٤ »	۱٤۹ »	۱٦۰ »	....
٤) نسائی	۳۱٤ »	۱۳۳ »	ولادت ۳۵ طفل	....
۵) داخله	۳۸۵ »	....	....	....
٦) اطفال وساری اطفال	۸٤۵ »	....	....	....
۷) عقلی‌وعصبی	۱۰۳ »	....	....	....
۸) جلدی	۱۱۰ »	....	....	....

۹) اکسریز - رادیو گرافی بتعداد ۸۱٤ نفرمریضه رادیوگرافی شده اندکه ٦۱۲ نفر آن مجانی صورت گرفته .

رادیو سکو پی- بتعداد ٦۷۰ نفر مریضه رادیو سکو پی شده اند که‌از این جمله ٦۰٤ نفران مجانی میباشد.

لابراتورها؛ تجزیه هائیکه ذریعه لابوراتور کیمیای حیاتی‌داخله مستورات درظرف هذالسنه بعمل آمده ازقبیل تجزیهٔ خون- بلغم - عصاره‌معده - مواد غائته وغیره‌عبارت ازتعداد(۱۱٤۷۳) تجزیه می باشد.

سرطبابت معاینه خانه مرکزی:

سرطبیب این معاینه خانه یکی‌ازپولیکلینیك های بزرگ این موسسه بشمامیرود بناغلی دوکتور محمد عمروردك میباشد درآنجا مراجعین یعنی مریضان اناث مذکور واطفال اطراف‌ونواحی‌افغانستان و اهالی داخل کابل بطور عموم معاینه مریضان قابل‌بستر‌حسب‌نظریه‌دوکتور موظف‌عندالضرورت توسط‌موترامبولانس ریاست بشفاخانه های‌مربوط ازقبیل شفاخانه های ملکی‌علی آبادومستورات‌درسرویس های‌مختلفه‌انتقال داده میشود .

معاینه خانه مرکزی دارای شعبات آتی الذکر بوده وتعداد مراجعین آن‌درسال حاضر قرار ذیل میباشد .

اسم سرویس	مردانه	زنانه
داخله	۱۹۱۴۵ نفر	۱۹۵۵۲ نفر
جلدی	۱۷۸۵۲ «	۲۴۲۰۸ «
جراحی	۷۷۵۵ «	۴۷۳۸ «
عقلی وعصبی	۳۸۰ «	۴۲۵۱ «
یورولوژی	۱۹۱۱ «	۱۰۲۶ «
نسائی	......	۱۸۶۸ «
اطفال عمومی	۱۷۷۵۱ نفر	
دندان	۶۲۷۷ نفر	۷۶۷۳ نفرزنانه و۶۱۷۲ طفل
چشم	۹۶۳۴ «	۶۹۸۶ «
گوش وکلون	۱۹۲۹۶ «	۱۹۹۹۹ «
پانسمان شده گان	۱۳۲۶۸ «	۹۰۹۶ «

رادیو لوژی بتعداد ۱۹۸۹ نفر اناث وذکور رادیو سکوپی ورادیو گرافی شده اند.

پیچکاری	۴۴۹۵ نفر	۱۰۲۷ نفر
آبله کوبی عمومی	۶۸۶۴ طفل	

دوا خانه معاینه خانه مرکزی به تعداد (۱۲۵۰۱۷) نسخه جات مریضان را اجرا نموده و به تعداد (۷۰۱) نفرتحت تداوی برقی قرار گرفته اند .

دیپوی عمومی ادویه ریاست مؤسسات صحی :

این دوا خانه بزرگ بتمام شفاخانه های مربوط ریاست ارتباط کلی داشته وادویه جات مورد ضرورت شعبات مربوط ازهمین دیپو تهیه وتحت اجرا گرفته میشود در راس این دواخانه ساغلی محمد عمر سردوا ساز اجرای وظیفه میدارد مصرف ادویه جات آن خیلی زیاد بوده ویك مقدار کافی محلولات زرقی درخود این دواخانه تهیه و بدسترس سرویس های مربوط شفاخانه های این ریاست گذاشته میشود . قرار سنجش درسال جاری مبلغ پنج لك وهشتاد و دوهزار افغانی بابت محلولات زرقی نسبت به خریداری بازار وخارج مفاد نشان داده است .

محلولات زرقی که درهذا لسنه تهیه گردیده عبارت از (۱۸۸۱۱۰) امپول میباشد که از ادویه مختلف ساخته شده است .

سیروم های تهیه شده این دواخانه درسال جاری ازاین قرار است .

سیروم گلوکوز ۲۰ سیسی ۲۰ فیصده	۸۰۰۰ امپول
« « ۵۰۰ سی سی ۵٪ «	۲۰۰۰ «
« « ۵۰۰ سی سی ۸ فیهزاره	۸۰۰۰ «

انتی بیوتیك وسلفیدها ئیکه درهذا لسنه بمصرف مریضان مربوط رسیده قرار آتی میباشد

(۱ استروپ توماسین	۱۲ - کیلوگرام
(۲ پنسلین	هشت هزار ملیون
(۳ اروما یسین	۲۵۰ ـ ملی گرامه ۳۰۰ بوطل
تیره ما یسین	۲۵۰ ـ ملی گرامه ۲۵۰ بوطل
کلور یوما یسین	۲۵۰ ـ گرامه ۱۵۰ بوطل
(٦ سلفید تا بلیت	دو لك تا بلیت.
(۷ سلفید امپول	٤۰۰۰ ـ امپول

برعلاوه ادویه فوق الذکر یك مقدار زیاد و تامین ها وهورمونها وغیره ادویه جات مختلف النوع که ازخارج توزید گردیده بود نیز به مصرف رسیده است. (خاتمه)
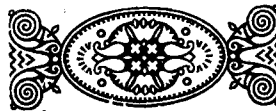
امور وزارت اقتصاد

این امر منکری ندارد که وزارت اقتصاد ملی در هر وقت و زمان نظر به ایجاب وظیفه و بر اساس مقتضیات محیطی از لحاظ مساعدت‌های وضع عمومی کشور با قدامات و تشبثا تی پرداخته و نتائجی بدست آورده است که امروز در کلیه شقوق اقتصادی ـ مالی تجارتی وامثال آن اثری از آن بمشاهده می‌رسد ولی بازهم اگر اقدامات و تشبثات را از لحاظ تاثیرات مطلوبه آن از نواحی منافع اجتماعی، بلند بردن سویه زندگی افراد ملت، انکشاف تولیدات وایجاد عدالت اجتماعی در موارد دادوستد بازرگانی وامثال آن بدیده امعان نگریسته و بدقت آن را سنجش ومقایسه نمائیم میتوانیم بوضاحت دریابیم که سال ۱۳۳۳ از ین لحاظ برای وزارت اقتصاد ملی سال نیکو باارزش وپراثریست که نمیتوان آن را با سال‌های قبل نسبت داد چه وزارت اقتصاد ملی توانست درین سال با ایجاد حرکات و تشبثات مثبت اقتصادی مصدر کارهای ثابت ومفیدی گردد که تاثیر مفید آن برای طبقه مستهلك ومستحصل مملکت علی السویه بوده و باعث حمایت آن یك وتقویت این دیگر یا اولی ودومی که عبارت از مستهلك ومستحصل است گردد وازین راه اثر بارزی برسطح زندگی افراد ملت تولید شده ودرگامهای آینده ئیکه ازین طریقه برداشته میشود منابع محسوس وقابل ملاحظه نصیب این طبقات ملت گردد البته آنچه امروز این ادعا را به کرسی تثبیت وتصدیق می‌نشاند همانا یك مطالعه اجمالی براقداماتی است که اخیراً از ناحیه جلب سرمایه‌های خارجی در مملـــکت، اقدامات استفاده وی از تشبثات تعاونی وتساندی ممالك جهان بالخاصه بانك بین المللی صندوق پس انداز وتاسیس صنایع جدیده در مملکت عقد قرارداد های تجارتی، مطالعات درو ضع پلان عمومی اقتصادی کشور تعین وتثبیت قیمت خرید و فروش تاسیس واحیای شرکت های تجارتی صورت گرفته واثرات مثبت آن آیندهٔ درخشانی را به مملکت وابنای نوع کشور نوید میدهد.

اینك خلاصه این اقدامات وتشبثات را براساس تقسیم ومطالعه وظایف شعبات مربوطه این وزارت درذیل تشریح می نمائیم :ـ

۱ـ شعبه مشاوریت :ـ

این شعبه که در سال ۱۳۳۳ بمنظور طرح وترتیب پلان‌های اقتصادی غور وتعمق برجریان عمومی کارهای اقتصادی کشور ودادن مشاوریت های علمی وفنی درباره مسایل اقتصادی تجارتی ـ سناعتی وامثال آن درتشکیلات وزارت اقتصاد ملی گرفته شده است در اوسط سال ۱۳۳۳ نظر به ایجاب وضع اقتصادی مملکت و بمنظور انکشاف واصلاح امور مکلف به طرح وترتیب یك پلان عمومی اقتصادی گردیده ودرماه (میزان) نخستین جلسه طرح وتدوین این

پلان را به ریاست ښاغلی عبدالملك کفیل وزارت مالیه ووکیل وزارت اقتصاد ملی بشمول یك عده از متخصصین داخلی وخارجی اقتصادی- تجارتی- مالی- صناعتی - زراعتی نقلیات وغیره منعقد نموده و با در نظر گرفتن این امر مسلم که حرکات و تشبثات درچوکات یك هدف و نقشه معین- سنجیده ومعقول موفقیت و کامیابی انکار ناپذیری را بار آور دنی است درطی تشکیل چندین جلسه ومذاکرات مقدماتی ومطالعات عمومی بر اوضاع موجودهٔ اقتصادی مملکت واحتیاج حاضره وآینده کشور وراه های تشبث بران مسایل وموضوعات، پلان مذکور ازطرف متخصصین بصورت کمیته ها بررسی گردیده وبه کمیته های آتی تقسیم وتعین شد .

کمیته بانکی- کمیته مالی- کمیته تجارتی- کمیته معدن- کمیته نقلیات طرق وشوارع کمیته زراعت وکمیته صنایع که پس از تثبیت کمیته های مذکور اعضای هر کمیته قرار ذیل تعین گردیدند .

الف کمیته بانکی .

اعضای کمیته بانکی -

۱- ښاغلی حبیب الله رئیس د افغانستان بانك
۲- « محمد اکبر پسامیر رئیس بانك زراعتی
۳- « عبدالوهاب آمر مشاوریت
۴- « محمد عثمان محسن مدیر عمومی کار وکارگر
۵- « محمد یوسف ایوبی
۶- « عبدالغفور مدیر تدقیق ومطالعات بانك
۷- « عبدالرزاق ایازی
۸- « فیض محمد مدیر یونو
۹- ښاغلی حکم چند معاون اداری بانك

ب- کمیته مالی .

۱- ښاغلی عبدالله یفتلی رئیس انحصارات دولتی
۲- « حبیب الله رئیس بانك شاهی
۳- « عبدالوهاب آمر مشاوریت
۴- « فیض محمد مدیر یونو
۵- « غلام محمد بابری
۶- « عبدالرزاق ایازی
۷- « محمد یوسف ایوبی
۸- « دوکتور محمد یونس بابری
۹- « غلام غوث علی زوی

ج- کمیټه تجارتی.

۱- ښاغلی محمد سرور کفیل ریاست تجارتی

۳- « سید احمد علیشاه معصومی رئیس صنایع وزارت اقتصاد ملی

۳- « حبیب الله مدیر عمومی تجارتی

۴- « عبدالله یفتلی

۵- « احمدالله کریمی

۶- « محمد یعقوب

۷- « عبدالکریم مدیر عمومی تفتیش وزارت اقتصاد ملی

۸- « دکتور محمد یونس بابری

۹- « محمد یوسف ایوبی

۱۰- « سنقتنر

۱۱- « محمدعظیم طاهری

۱۲- « محمد یعقوب

۱۳- « حمیدالله طرزی

د ــ کمیټه معادن.

۱- ښاغلی حبیب الله رئیس د افغانستان بانك

۲- « محمد اکرم

۳- « عبدالله رحیمی

۴- « داکتر عبدالله

۵- « دوکتور سلطان

۶- واعضای بورد فنی وزارت معادن

هـ - کمیټه نقلیات.

۱- ښاغلی سید امیر آمر نقلیات

۲- « محمد حسن کریمی

۳- « محمد حسن مساح

و- کمیټه صنایع.

۱- ښاغلی سید احمد علی شاه معصومی رئیس صنایع

۲- « محمدسرور کفیل ریاست تجارتی

۳- « دوکتور محمد یونس بابری

۴- « محمد عظیم طاهری

۵- « عبدالکریم مدیر عمومی تفتیش

۶ـ ښاغلی نورالله متخصص
۷ـ « محمد حسن کریمی
۸ـ « دوکتور عبدالملك
۹ـ « سنتنر
۱۰ـ « حسام الدین

ز ـ کمیته زراعت.

۱ـ ع ص غلام صدیق معین زراعت
۲ـ « احمدالله کریمی
۳ـ ښاغلی عبدالرزاق ایازی

یکی ازاعضای کمیته های فوق الذکر صفت رئیس را درکمیته خودد اردتادر مورد دایر نمودن مجالس کمیته مربوطه خویش وغیره امور بحیث رئیس مصدر کار واقدام بشود.

گذشته ازاقدامات فوق کمیسیون پلان اقتصادی لازم دیدتا برای مذاکرات ومباحثات هرکمیته یك اندازه وحدودی تعین گردد. بنابران عناوین موضوعا تیکه روی آن هر کمیته به مباحثات خودادامه دهند قرار ذیل تثبیت گردید.

الف عناوین کمیته بانکی.

۱ـ تعین قدرت بانك ها درفینانس ان پلان.
۲ـ مطالعه وضع پولی ـ قوهٔ اشتراح داخلی وخارجی افغانی.
۳ـ کنترول اسعار
۴ـ تنظیم کریدت
۵ـ مفادود یسکونت
۶ـ قانون بانکها
۸ـ قوقون خط مشی بانکا
۸ـ توسعه بانك داری درداخل واستفاده از ذخیرهٔ های کوچك.

ب: عناوین مالی ـ

۱ـ مالیات برعایدات تجار انفرادی
۲ـ « « « موسسات
۳ـ « اشیای لیکس
۴ـ « اراضی
۵ـ « مواشی
۶ـ محصول گمرکی

۷ـ محصول صکوك
۸ـ انحصارات
۹ـ قرضهٔ عامه
۱۰ـ تزئید وتجمع صرفه ملی
ج ــ عناوین تجارتی
۱ـ تجارت داخلی
۲ـ تجارت خارجی
د ــ عناوین معادن
هـ ــ عناوین نقلیات
۱ـ اصلاح وضعیت نقلیات
۲ـ تقویه شرکت حمل و نقل بصورت یك ترانسپورت مرکزی
۳ـ تشکیل ادارهٔ ترانسپورت دولت جهت مراقبت وتعین پرنسیب ها ومقررات حمل و نقل
٤ـ مطالعه وطرح پروژه درباره خطوط هوائی
٥ـ مطالعهٔ طرح پلان دربارهٔ خطوط آهن سرحدات (قندهار ـ جلال آباد سرحد)
٥ـ اخذ سوابق ومطالعات موجوده دربارهٔ شوارع وطرح پروژهٔ و نظریه در اصلاح شوارع عمومی و عناوین زراعت .
۱ـ اصلاحات اراضی موجوده زراعتی برای بلند بردن تولیدات فی واحد مروجه مملکت
۲ـ توسعه اراضی آبی زراعتی (بادر نظر گرفتن پروژه های موجوده و آینده انهار)
۳ـ حفاظت نباتات وحیوانات از امراض
٤ـ زراعت میخانیك درمناطق مساعد .
٥ـ تربیهٔ زارعین ذریعهٔ تاسیس فورم های نمونه و تبلیغات
٦ـ معاونت بهزارعین توسط کوپراتیف .
۷ـ تصمیم پیله وری
۸ـ تنظیم وحمایه جنگلات
۹ـ مالداری (بشمول معرفی و توسعه نسل گوسفند مری نوس
ز ــ عناوین صنایع
۱ـ هدف سیاست صنعتی .
۲ـ تسهیلات وتشریفات صنعتی .

۳- کنترول ومراقبت صنعتی .
٤- تشکیلات واداره امور صنعتی .
٥- صنایع موجوده .
٦- صنایعیکه در آینده تاسیس میشود .
۷- صنایع کوچك ودستی (استفاده از اوقات بی کار زارعین)

عناوین فوق الذکر به استثنای کمیته معادن که بصلاحیت اشخاص فنی وزارت معدن موکول گردیده برای این تثبیت گردیده تامطالب کمیسون پلان اقتصادی برای هرکمیته معلوم بوده روی آن به مباحثه بپردازند البته اگر در ضمن مذاکرات به موضوعاتی تصادف میکنند که بحال پلان اقتصادی لازم شمرده میشود ما نعی نبوده مطالب مذکور را میتوانند درجز راپور پلانخود گنجانیده جهت توحید به مجلس کمیسون ارائه نمایند .

علاوتا بتاریخ ۲۷ دلو ۳۳ رئیس کمیته معادن درمجلس کمیسون پلان اقتصادی با هیئت بورد فنی وزارت معادن که اکثر آنها عضو کمیتهٔ معادن میبا شند حاضر گردیده وپیشنهاد تجدید نظر در اعضای کمیتهٔ معادن شناخته شد وگذشته ازان بصورت اجمال از راپور مقدماتی کمیته معادن تفصیلاتی داده وعده دادند که بههمکاری اعضای جدید الشمول کمیته معادن درآینده نزدیکی راپوری ترتیب وجهت توحید بهمجلس کمیسیون پلان اقتصادی ارائه نمایند.

قرارمعلوم مجالس کمیته های پلان اقتصادی اکثرآ درشعبات مربوطهدایرودرمجالس موصوفامر مشاوریت ومنشی پلان بصورت متناوباشتریك می نمایندوجریان مجالس مذکور رضایت بخش بوده و بعضی ازکمیتههای مذکور پیشرفت مزیدی نموده ممکن است به اسرع وقت راپور خودرا جهت توحیدبه مجلس کمیسیون پلاناقتصادی ارائه دهند. اما باید متذکر شد که ترتیب وتنظیم پلان اقتصادی کار سهلوساده نبوده البته وقت وزمانی بکار دارد چنانچه برخی از ممالك با وصف تمام وسایل ووسائطی که دردسترس خود دارند به ترتیب وتنظیم یك پلان مدتدوسال وزیاده ازانرا صرف نموده اند .

ریاست تجارتی -

ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی که متشکل از شعبات واردات وصادرات- عقد قراردادها وکنفرانسها، اطاقهای تجارت، کمسیون نرخ ها می باشد امسال درضمن جنبش وحرکت سریع ومطلوبیکه نصیب کلیه شعبات وشقوق اینوزارت گردیده وبه اقدامات وتشبثات مفید وعمده دستزده اند این شعبه نیز بالنوبه مصدرکار وفعالیت های گردیده که هریك آنرا به ترتیب شعبات آن درذیل توضیح میکنیم .

الف: شعبه واردات وصادرات:

شعبه واردات وصادرات که یکی ازشعبات مهم وحساس این ریاست میباشد درسال ۱۳۳۳ به اقدامات ذیل پرداخته است.

۱- پروتوکول تجارتی تبادله اموال دوره چهارم سمت شوروی که بعدطی مراتب اصولی آن جهت اجراء وتعمیل باین مدیریت سپرده شده است امسال با تجویز مفید تری نسبت به سال گذشته ازطرف این شعبه درساحهٔ عمل قرار داده شده ودرین دوره بغرض اینکه عموم تجار ومؤسسات ملی بتوانند بیش از پیش ازین قرارداد استفاده بنمایند تجویز شده تا علی الرغم سال گذشته تمام سهمیه‌های مؤسسات تجارتی دولتی نیز به تجار انفرادی وموسسات ملی داده شود وتماماً اجناس صادراتی مندرجه پروتوکول علی السویه بالای تمام درخواست کنندگان باستثنای موسسات دولتی تقسیم وتوزیع گردد تا ساحهٔ فعالیت تجارتی طبقات تجار مملکت درین قسمت توسعه یابد وهم درمورد قراردادهای فرعی کنجد، زغر، کشمش، باداء سمت شوروی که به تجار انفرادی داده شده برای اینکه نظم وترتیبی دران باره بعمل آید ترتیب گرفته شده تا تبادله اجناس مذکور تحت تنظیم گروپ صورت بگیرد.

۲- هکذا شعبهٔ صادرات وواردات بمنظور توسعهٔ تولیدات وصادرات پنبه وانکشاف زراعتی وتقویهٔ مستحصلین آن به تأسی از نظریات بهیخواهانه حکومت متبوعه موسسهٔ بزرگی را باسرمایهٔ بزرگ وقدرت زیاد صادراتی بنام مؤسسه (دپنبی د تجادیه شرکت قندوز) بوجود آورده وباوضع دساتیر ومقررات لازمه موسسه مذکوررا مکلف به دادن تقاوی‌های کافی، توزیع پنبه‌دانه‌های خوب ومطلوب ساخته وامسال اقدامات وتشبثات موسسه وشعبات مربوطه درین ساحه بقدری مؤثر ومفید بوده است که مقدار تولیدات پنبه از (۱۲) هزار تن به (۲۰) هزار تن بالغ شده است وهمچنان امسال برای اینکه پنبهٔ افغانی که یکی ازاقلام مهم صادراتی مملکت بوده و (حیثیت طلای سفید را برای مملکت دارد وهم از لحاظ جنسیت دارای شهرت جهانی میباشد فاقد سورت وستندرد صحیح صادراتی نباشد وازین رهگذر ارزش تجارتی آن در دنیا تقلیل نیابد تصمیم گرفته شد تا شرکت اتحادیه پنبه تمام پنبه‌های را که ازطرف موسسات وتجارانفرادی به بازارهای خارج صادر وعرضه میگردد ذریعهٔ ماشین‌های هاید رولیکی، جن وپرس نموده وبصورت صحیح صادرشود. چنانچه بناغلی عبدالملك کفیل وزارت مالیه ووکیل وزارت اقتصاد ملی امسال بعدازانکه وکالت وزارت اقتصاد ملی را به عهده گرفته وبغرض مشاهدهٔ ساحهٔ فعالیت موسسهٔ اتحادیهٔ پنبه وسائرامور صناعتی وغیره عازم صفحات شمال مملکت شدند حین مسافرت شان درصفحات قطغن که سرزمین عمدهٔ زرع پنبهٔ مملکت محسوب می‌شود در عین زمانیکه اهمیت جین وپرس وستندرد صحیح پنبه را به زارعین

ومستحصلین خاطر نشان می نمودند مقرراتی در بارهٔ اصلاح جن وپرس و ستندرد وضع وهم برای اینکه دست های انفرادی را ازمداخلت های ناقص و مضرهٔ شان درامر جن وپرس باز دارد وپنبهٔ مملکت را عملاً از مخاطرهٔ نقص جن وپرس های نا مطلوب جن های دستی وار هاند در قندوز وسایر نقاط قطغن فیصله و تجویز نمودند تا تمام دستگاه های ناقص انفرادی جن وپرس دستی مسدودشده وکارگاهای آنها ازطرف شرکت اتحادیهٔ پنبه خریداری شده وبه آنها موقع داده شود تا بصورت اجتماعی و به سرمایه‌های نسبتاً زیاد چندین نفر ازدارندگان جن های دستی باهم اجتماع نموده موسسه را تشکیل وماشین های هیدرولیکی جن وپرس را به سیستم جدید وارد و بکار بیندازند تا از یك طرف کار این ها با دادن کمك ها ومساعدت‌های لازمه ازطرف شرکت اتحادیهٔ پنبه تقویه واصلاح شود واز جانب دیگر صادرات پنبهٔ مملکت از نقص جن وپرس که خرابی آن شهرت پنبهٔ مملکت را در بازار های صادراتی جهان تنزیل می‌دهد وباعث خسارهٔ ملی میگردد نجات یابد .

۳ـ هکذا برای اینکه از یکطرف صادرات پنبه ـ پشم ـ قالین ـ بصورت صحیح واساسی وبه یك دست در بازارهای تجارتی خارج صادر وعرضه گردد واز جانب دیگر مثل پوست قره‌قل وغیره اسعار آن بصورت مطلوب کنترول‌شده وعوائد اسعاری مملکت که تقویهٔ بنیهٔ اقتصادی کشور بان مربوط است افزایش یابد امسال تصمیم گرفته شد تا صادرات اقلام متذکره تحت مراقبت دافغانستان‌بانك صورت بگیرد یعنی ترتیب تضمین وغیره که قبلا زحمت تجار صادرکننده را فراهم می نمود رفع شده وصرف صدور آن مراقبت شود چنانچه باین صورت صدور اقلام مذکور نظم وانتظام صحیح صادراتی را بخود گرفته ، انتظار می رود از یك طرف عواید اسعاری مملکت افزایش یافته ومصارف اسعاری کشوررا حسب مطلوب تکافو نماید وازجانب دیگر کمك ومعاونتی از رهگذر فراهم شدن تسهیلات صادراتی برای صادر کنندگان کشور ممکن ومیسر گردد .

٤ـ امسال شعبهٔ صادرات وواردات ریاست تجارتی بمنظورتقویهٔ مالداران قره‌قل وجلوگیری از تبدیل جنسیت وتلفات قره‌قل مملکت موسسهٔ بنام (کوپراتیف مالداری قره‌قل) تاسیس نمودکه موسسه مذکور وظیفه‌دار مطالعات واقداماتی در بارهٔ حمایت مستحصلین قره‌قل وحمایت رمه‌های قره‌قل از امراض حیوانی بنماید وتقاوی های کافی و موثر به رمه داران قره‌قل بدهد ونمایندگی‌های درداخل وخارج به‌غرض تنظیم وترتیب امور صادراتی وحمایه وی قره‌قل افتتاح نماید طرز رمه‌داری، اصول استحصال پوست،طرز پرورش گوسفند وغیره امور نسل گیری را ذریعه نشرات وتبلیغات موثر به طبقات مستحصل ومالدار تعلیم دهدودر باره تنظیم صادرات وافزایش تولیدات اقدامات موثر

بنماید چنانچه تاجائیکه این موسسه به اقدامات مقدماتی پـر داخته درخلال این سال اقدامات آن موثر بوده و با در نظر گرفتن سائر تشبثات شعبه صادرات وواردات امسال مقدار صادرات قـره قل تـا ماه دلـو ۱۳۳۳ بسیار زیاد بوده اسـت درحالـیکه درسـال ۱۳۳۲ مقدار صـادرات قـره قـل به طـور مجموعی کـمتربوده اسـت اقـدام مـوثر دیـگر هم بغرض حمایت از مستحصلین قـره قل وما لدار بعمل آمده تاطبقه مالدار قره قل مجبور نشود بنا بر مجبوریت گوسفندقره قل را به گوسفند گوشتی تبدیل نموده وآنرا بالای قصاب بفروش برسانند و باین صورت نسل قره قل درچند سال محدود از بین برود همانا افزایش ۲۰ تا ۲۵ درقیمت خرید فی جلد قره قل از مستحصل است که این اقدام نیز باعث تقویه وحمایت قره قل شده است.

۵ـ همچنان برای تنظیم وترتیب صادرات پشم وتقویه طبقه مستحصلین واستحصالات آن شرکت عمده بنام شرکـت پشم به سرمـایـه (ده کـرور) افغانـی تـاسیس گردید که زمینه درقدم اول تسهیلات فوق العاده برای سهم داران آن قائل شده اند واضح ترگفته شود مثلا کسیکه بخواهد صدافغانی در این موسسه سهیم شوند سندسهم دوصد افغانی گی با تمام امتیاز سندسهم از لحاظ اخذ منافع وغیره به سهم دار مذکور داده میشود قس علی الهذا یك نفر که ده هزار افغانی دراین موسسه سهیم شود اسناد سهم بیست هزار افغانی به آن تادیه میشود زیرا مؤسسه به نوبه خود سعی خواهد کـرد علاوه براینکه از لحاظ تنظیم صادرات پشم سورت وستندرد صحیح ومطلوب صادرات پشم مملکت راانتظام بنماید راجع به تزئید تولیدات حمایت مستحصلین وغیره نیز اقدامات مفید وموثری بعمل بیاورد تا بتوانند بهاندك فرصت پشم پیداوار مملکت راکه از لحاظ استیکن بزمی، وغیره صفحات طبیعی خود نسبت به پشم اکثر ممالك فوقیت وبل امتیاز خاصی دارد دربازار تجارت جهان بوجهه احسن عرضه کند واستفاده حقیقی راازآن بدست آورد.

۶ـ هکذا شعبه واردات وصادرات امسال برای تنظیم صادرات میوه نیز ترتیبات اتخاذ نموده انتظار میرود شرکت جدیدی به این منظور تـاسیس شود وتنظیم میوه مملکت راکه یکی از اقدام عمده صادرات کشور بوده وبا تنظیم وترتیب صادرات وپیداکردن بازارهای جدید صادراتی آن چهل ملیون دالره برعـواید اسعاری مملکت از لحاظ صدور ایق جنس بیفزاید بدست بگیرد ومندرجاً راجع به صنعتی ساختن صادرات میوه مملکت اقدامات مفیدی به نماید.

۷ـ اقدام دیگر که امسال ازطرف شعبه واردات وصادرات در مورد اصلاح مواد صادراتی با لحاظ پشم قره قل میوه جات خشك وتازه امثال آن به عمل آمده وقابل اهمیت

میباشد تشکیل یك شعبهٔ به نام شعبه ستندرت و تعرفه گمرکی میباشد که این شعبه وظیفه‌دار تمام اجناس صادراتی مملکت را تحت سورت و ستندرت صحیح ومطلوب تجارتی بخارج صادر نماید برای انجام این مأمول شعبهٔ ستندرت و تعرفه گمرکی تمام قوانین تجارتی نرخ نامها ومقررات گمرکی ممالك خارجی راجمع ومطالعه نموده وبراساس مقتضیات قوانین ومقررات موضوعهٔ دنیا لوائح ومقرراتی طرح وبراساس آن تمام اموال صادراتی مملکت را به ستندرد صحیح بخارج صادر خواهد نمود چنانچه در ظرف سال ۱۳۳۳ اکثر قوانین ومقررات و نرخنامه‌های ممالك ذی علاقه راجع ومطالعاتی درآن باره بعمل آورده است.

گذشته از اقدامات متذکره شعبه صادرات وواردات برای رفع یك سلسله از مشکلاتیکه درراه ترانزیت اموال از طرف پاکستان ایجاد میشود نیز داخل اقدام ومذاکره با حکومت پاکستان بوده سعی کرده است حتی الامکان مشکلات وارده رامرفوع سازد وهکذا اگر مشکلاتی درراه تجارت بین هندو افغانستان نیز بوجود آمده این شعبه داخل اقدام شده وبرای رفع آن به تشبثاتی پرداخته است.

ب ـ شعبه قراردادها وکنفرانسهای ریاست تجارتی

۱ـ قرار داد های تجارتی

درموافقه نامه تجارتی چهار ساله که بتاریخ ۱۷ جولای ۱۹۵۰ بین حکومت شاهی افغانستان وحکومت اتحاد جماهیر شوروی درماسکو به امضأ رسیده موافقه شده بودکه سال به سال مقدار اموال وتبادلوی با تثبیت قیمتهای آن ذریعه پروتوکول های جداگانه بین نمایندگان حکومتین عقدومعین میشود لهذا براساس این موافقت نامه واز آنجائیکه پروتوکول دورهٔ سوم درسال ۱۳۳۳ ختم شده و بایست پروتوکول دورهٔ چهارم آن به امضأ میرسید بنابرین شعبه قرارداد های پروتوکول دوره چهارم راتکمیل وپس ازامضأ جهت اجراء به شعبه واردات وصادرات به سپرد.

پروتوکول مذکور حاوی تبادله اموال صادراتی پشم ـ پنبه ـ پوست بزی وگوسفندی بغنه. تخم کنجد زغر ـ کشمش ـ بادام ازافغانستان وتیل پطرول ـ تیل خاك ـ تیل دیزل ـ شکر ـ رخت ـ ماشین ـ آلات صناعتی وغیره ازشوروی میباشد.

۲ـ چون قرار داد منعقدهٔ افغانستان والمان غربی که درسال گذشته برای یك سال بین مملکتین بامضأ رسیده بود درسال ۱۳۳۳ خاتمه یافته برای اینکه روابط تجارتی مملکت ادامه یافته وافغانستان بتواند پیش از پیش ازماشین وآلات صناعتی مملکت مذکور مستفید گردد لذا تمدید قرار دادمذکور برای یکسال دیگر بین مملکتین بمقامات صالحه پیشنهاد شدوازطرف مقامات صالحه نیز منظور گردیدکه باینصورت گویا افغانستان والمان غربی موقع خواهندداشت برای یك سال دیگراز تاریخ ۱۷ جون الی ۱۷ جون ۱۹۵۶

از روابط تجارتی یک دیگر مستفید گردند.
۳ـ هکذا قرارداد تجارتی سه ساله که قبلا بتاریخ ۲۴ جنوری ۱۹۵۲ بین حکومت شاهی افغانستان و حکومت جمهوری هند منعقد شده بود به منظور توسعه و انکشاف روابط تجارتی مملکتین برای دو سال دیگر تمدید یافت که این اقدام بیش از پیش باعث تحکیم و توسعهٔ روابط تجارتی مملکتین گردیده انتظار میرود برای تشئید روابط این دو کشور مفید ثابت گردد.

۴ـ همچنان شعبه قرارداد ها امسال به منظور انکشاف روابط تجارتی با ممالک راقیهٔ جهان و پیدا کردن راههای استفاده وی از منابع تجارتی وکریدتی . قرارداد تبادلوی جهان اموال وموافقه کریدتی و تادیاتی را بین حکومت شاهی افغانستان وحکومت جمهوری چکوسلوا کیا به امضا رسانیده است که بر اساس آن اقلام مهم تبادلوی افغانستان مثل، پنبه، پشم، قره قل، میوه خشك، مواد معدنی و تولیدات نیم خام ومواد مختلف وغیره با فابریکه ها، ماشین و آلات صناعتی وغیره چکوسلوا کیا مبادله میشود وحکومت افغانستان به اعتبار قرارداد وموافقه کریدتی که با حکومت جمهوری چکوسلوا کیا نموده است در میعاد معین کارخانه های صناعتی وماشین آلات ضروریهٔ وطرف احتیاج مملکت را از چکوسلوا کیا خریداری می نماید، چنانچه قرارداد مقدماتی فرعای رجع به خریداری فابریکه سمنت با هیئت تجارتی چکوسلوا کیا عقد گردید.

۵ـ هکذا از اقدامات دیگر وقابل تذکر و اهمیت شعبه قرارداد های وزارت اقتصاد ملی آماده گی برای شمولیت افغانستان در بانک بین المللی ترمیم وتوسعه وصندوق بین المللی بود که افغانستان توانست به منظور استفاده از تعاون وتساند بین المللی در این موسسات شامل شده و به حیث عضو در آن حصه بگیرد چنانچه اصولنامه شمولیت افغانستان نیز درین موسسات از طرف شعبه مربوطه در پنج ماده ترتیب گردیده و از ملاحظه مقامات صلاحیت دار گذارش یافته است که به حکم ماده ۳۲ قانون اساسی مملکت به صحه حضور همایونی نیز رسیده پس از آنکه نماینده افغانستان در کنفرانس سالیانه گورنر های ممالك عضو در نیویارك از افغانستان نماینده گی نمود متعاقبا اصولنامهٔ شمولیت به تصویب رسیده و شاغلی محمد کبیر لودین سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در واشنگتن به حیث نماینده افغانستان تعین شدند متن اصولنامه شمولیت افغانستان در موافقت نامه مورخه ۲۲ جولائی ۱۹۴۴ کنفرانس بریتن وودز که بحکم ماده ۳۲ اصولنامه اساسی به صحهٔ اعلیحضرت همایونی رسیده و از آنجائیکه تصویب و منظوری اصولنامه مذکور درختم دورهٔ هشتم شورای ملی تصادف نموده لهذا اصولنامه مذکور به فرمان شاهانه تصویب ودر آغاز دورهٔ نهم به اسامبله عمومی شوراء تقدیم میشود .

ب. کانفرانسها :ـ
البته مطالعین گرامی ما اطلاع خواهند داشت که کمیسون اقتصادی آسیا وشرق

دور (ایکافی) که باساس تشویق سازمان ملل متحده تاسیس گردیده وسال به سال در مما لک مختلف منعقد میگردد هدف و نصب العین این کنفرانس آن است تا مما لک اسیائی که در اثر جنگ دوم بین المللی متضرر و دچار بحران اقتصادی گردیده اند جهته رفع مشکلات اقتصادی و بلند بردن سویه حیاتی خود و به غرض تعمیر مجدد اقتصادی مما لک اسیائی و شرق دور تدابیر لازمه اتخاذ نمایند تا با این صورت فعالیتهای اقتصادی بلند رفته ومناسبات اقتصادی بین مما لک مذکور ودیگر مما لک جهان برقرار شود. وهمچنان کمیسیون مذکور درمسایل اقتصادی وتخنیکی تحقیقات وتدقیقات لازمه نموده و در موضوع پیشرفت مناطق مختلف مما لک اسیا و شرق دور معلومات های اقتصادی واحصائیه وی را تاجائیکه ممکن شده بتواند نیزجمع آوری مینماید .

چنانچه برای پیشبرد همین منظور کمیسون متذکره درمراکز مختلف مما لک اسیائی هرسال تشکیل جلسه داده ودر خلال سالهای مذکور کمیته های فرعی مربوط این کمیسون نیز شروع بکار نموده اند .

که این کانفرانس (ایکافی) طوریکه دربالا ذکر شد یکی از شعبات ناحیه وی یونایتدنشن (ملل متحده) میباشد که متشکل از کمیته ها وسب کمیته های مختلفه بوده وهرساله موضوعات مطرح بحث کمیته های آن ازطرف کمیسیون عمومی تثبیت میگردد .

افغانستان هم ازسال ١٩٥٤ باین طرف برای اولین بار درکانفرانس(ای کافی) درسیلون شامل گردیده وشاغلی عبدالوهاب آمر مشاوریت را برای نخستین بار در آن کنفرانس بحیث نماینده فرستاد. وازان به بعد نیز درکمیته های فرعی کانفرانس مذکور درمراکز مختلف مما لک اسیائی قرار ذیل شرکت ورزید .

١ـ کمیته فرعی انکشاف مالی و اقتصادی مما لک اسیائی که بتاریخ ٢٥ الی ٣٠ اکتوبر ١٩٥٤ در بنکاک تشکیل جلسه داد ودران راجع بهمسایل مالی وامکانات پیشرفت آن بهغرض انکشاف اقتصادی مما لک عقب مانده مذاکراتی بعمل می آمد از طرف حکومت افغانستان شاغلی غلام سرور رحیمی مدیر عمومی مالیات بریاست وزارت مالیه بحیث نماینده مذکور اشتراك ورزیدعلاوتاً نمایندهگان تشکیلات مواد اغذیه وزراعت واعضای اطاق های تجارت بین المللی نیزدرآن کانفرانس اشتراك نموده وراجع به موضوعات متذکره بحث ومذاکراتی بعمل آوردند که نماینده افغانی نیز پس ازشمول درآن راپورخود دراطراف جریانات ومذاکرات کانفرانس مذکور ترتیب وبهشعبهٔ مربوطه تقدیم نمود .

٢ـ کمیتهٔ فرعی برق قصبات که بتاریخ ١١٦کتوبر ١٩٥٤ در جاپان بشمول نماینده گان عضو مما لک (ایکافی) تشکیل جلسه داده و بر موضوعات برقصباتی و امکانات پیشرفت آن درصنایع زراعتی وکیمیاوی وغیره صنایع مما لک عقب مانده واستفاده ازان درصنایع

کوچك مذاکرات بعمل می آورد ند. از طرف حکومت افغانستان بناغلی حسام الدین آمر فابریکه جنگلك بحیث نماینده در کمیته مذکور اشتراك ورزید ودر باره موضوعات وجریانات کانفرانس مذکورراپوری ترتیب و به شعبه مربوطه تقدیم نموده است .

۳ـ کمیته ترانسپورت داخلی که بتاریخ ۲٤ جنوری ۱۹۵۵ الی ۲۸ جنوری در بنکاك بشمول نماینده گان عضو (ایکافی) منعقد گردید در آن ازطرف حکومت افغانستان بناغلی سیدامیر رئیس شرکت سهامی حمل و نقل بحیث نماینده اشتراك ورزیده ودراطراف انکشاف و ترقی ترانسپورت داخلی مواصلات بحری جاده های بزرگ وراجع با نجنیری ودیگر موضوعات ترافیکی سرکها وغیره امور مربوطه به حمل و نقل مذاکره نمود .

٤ـ کمیته فرعی تجارتی که مبنی بر تحریك تجارب وفعالیتهای مربوطه با آن میباشد بتاریخ ٦ جنوری ۱۹۵۵ درهانکانگ منعقد ودران ازطرف حکومت افغانستان بناغلی عبدالکریم حکیمی معاون محاسبات وزارت مالیه بحیث نماینده اشتراك ورزیده وموضوعاتیکه درکمیته مذکورمورد بحث قرار گرفته عبارت ازتجدید نظر درپالیسی تجارت بین ممالك داخله منطقوی وتجویز انکشاف تجارت بین ممالك مذکور ومطالعه دراطراف پیشرفتهائیکه ذریعهٔ ممالك شامل منطقه در تشکیل وطرز توسعه تجارب شان وموضوع آربیتراژ وهمچنان درقسمت تربیه اشخاص که درپیشرفت تجارت تربیه میشوند بوده ودر این موارد مذاکرات بعمل آمد. برعلاوه راپورت کمیته های فرعی که در موضوعات فوق الذکر ترتیب گردیده بصورت جداگانه به کمیسیون عمومی (ایکافی) تقدیم ومطرح بحث قرار دادمیشود .

۵ـ کمیته فرعی اقتصادی ومالی توکیو که این کمیته بتاریخ ۱۵ مارچ مطابق ۲٤ ماحوت ۱۳۳۳ در توکیو تشکیل گردید چون در کمیته مذکور مسایل اقتصادی و مالی ممالك اسیائی وشرق دور مورد مباحثه قرار می گرفت و بیشتر ازوزرای مالی ممالك اسیا وشرق دور درین کنفرانس دعوت بعمل آمده بود. لهذا هیئت اقتصادی ومالی افغانستان تحت ریاست بناغلی عبدالملك کفیل وزارت مالیه روکیل وزارت اقتصاد ملی به عضویت بناغلی میرعبدالوهاب رئیس تهیه وزارت مالیه محمدغوث مدیر مراقبت با نکهای وزارت مالیه بناغلی محمدحسن کریمی کمیسار دولت در موسسات کوپراتیف دولتی شمولیت نمودند بناغلی عبدالملك قبل ازشمولیت درکنفرانس مذکور معلومات ومطالعات کافی درباره مسایل مربوطه به اوضاع مالی واقتصادی افغانستان با احتیاجات موجوده کشور ازین نواحی فراهم نموده باعرضهٔ معلومات ومطالعات مذکور به مشمولین کنفرانس توانسته نظر خاص اعضای کنفرانس را به طرف مسایل مربوط به امور مالی واقتصادی افغانستان جلب نمایند .

کنفرانس اقتصادی بین المللی اسلامی

کانفرانس اسلامی.

نماینده های ممالك اسلامی ازچند سال باین طرف دراطراف موضوعاتیکه دایر بر پیشرفت تجارت وامور حمل و نقل وغیره مسایل اقتصادی ومالی جهته نزدیك ساختن

ممالك اسلامی است هر سال درمراکز مختلف ممالك اسلامی گرد آمده و راجع بامکان پیشرفت و فراهم آوری موضوعات اقتصادی وغیره مسایل مربوطه به ممالك مذکور مذاکرات ومباحثات بعمل می آورند افغانستان نیز درسومین کنفرانس اقتصادی بین المللی اسلامی که بتاریخ ۱۹ اپریل ۱۹۵٤ درکراچی منعقد گردیده و نظریات وتمنیات خودرا توسط هیئت تحت ریاست ښاغلی محمد عتیق وزیر مختار وشارزدافر سفارت افغانی مقیم کراچی که اعضای آن ښاغلو عبدالغفور سراج آتشه اقتصادی سفارت کبرای افغانی در کراچی ومحمد عظیم طاهری مدیر عمومی احصائیه و زارت اقتصاد ملی ومحمدانور ضیائی آمر بانك ملی در کراچی تمثیل کرده است کنفرانس مذکور عبارت ازچهار کمیته بوده کمیتههای مذکور حسب ذیل است.

۱ ـ کمیته مالی اساسنامه سازمان.
۲ ـ کمیته تسهیلات تجارت ومسافرت.
۳ ـ کمیته حمل و نقل ومواصلات.
٤ ـ کمیته اطاق های تجارت وصنعت.

درکمیته های مذکور نماینده های افغانی باشتراك نماینده های دیگر ممالك اسلامی اشتراك ودراطراف موضوعات مذاکره وبین ممالك اسلامی مباحثات زیادی بعمل آوردند که راجع به مسایل مذکور راپورتها ترتیب وبه شعبات مربوطه جهت اجراآت سپرده شده است.

شعبه اطاق تجارت.

این شعبه که درآوائل سال ۱۳۳۳ منظور تاسیس روابط وکار سپاندنیت اداری بین ریاست تجارتی اطاقهای تجارت ومحاکم تجارتی درتشکیلات این وزارت گرفته شده است امسال اقدامات قابل تذکر آن را میتوان ذیلا خلاصه نمود.

۱ـ شعبه اطاق تجارت برای افهام وتفهیم صحیح قانونی و ظایف طبقات تاجردر برابر مصالح ملی واجتماعی کشور وتعین صلاحیت اداری وقانونی شعبات ودوائر رسمی وملی مملکت دربرابر طبقات تاجر و ایجاد هم آهنگی بین کلیه طبقات بازار کانی کشور امسال پروژهٔ قانونی عمومی تجارتی راکه مطابق قوانین بین المللی تجارتی وبراساس تعاملات قانونی ممالك راقیهٔ دنیا تدوین گردیده است ازملاحظه مقامات صالحه گذارش داده به تصویب مجلس عالی وزراء وصحه حضور همایونی رسانیده است وهم برای اینکه هرچه زودتر طبقات ذی علاقه ازمواد قانونی آن مستفید شوند قانون تجارت برا اساس حکم ماده ۳۲ اصولنامهاساسی دولت به منصه اجراء گذارده شده است وعجالتا ذریعه مطبوعات باطلاع عامه میرسد کهالبته در دوره نهم شورای ملی به اسامبلهعمومی جهت تصویب تقدیم خواهد شد.

ب- از آنجائیکه تا کنون قوانین ومقرراتی برای محاکم تجارتی وجزائی متخلفین ازمقررات تجارت وجود نداشت شعبه اطاقهای تجارت ریاست تجارتی موضوع را به اولیای امور پیشنهاد وتوجه مقامات مربوطه رادرین باره جلب نمود چنانچه بهاثر پیشنهاد مذکور کمیسیون جداگانهٔ ازطرف وزارت اقتصاد ملی موظف گردید تا قوانین ومقررات لازمه رادراین باره تدوین وجهت طی مراحل اصولی آن بمقامات مربوطه بسپارد چنانچه کمیسیون مذکور دراین باره مصروف کارشده ومطالعات شان دراین مورد جریان دارد .

ج- امسال به کنفرانس کمیسیون اطاقهای تجارت شرق دور بین المللی که در بمبئی منعقد گردیده بود شاغلی یونسی بحیث نماینده اطاق های تجارت افغانستان در کنفرانس مذکور شرکت نموده که راپوری در باره جریان کنفرانس ومطالب طرف توجه مشمولین کنفرانس بمدیریت اطاقهای تجارت داده است .

د- چیزدیگریکه از لحاظ اهمیت تجارتی وحفظ سرمایه های ملی وجلوگیری از تجارت های غیرقانونی جلب توجه اینشعبه را نموده ودران باره جداً دست به اقدام زده است مسئله جلوگیری، از کمیشن کاری های کمیشن کاران وتفریق آنها از تجار اصلی میباشد که نظر به اقدامات وتشبثات مفرزهٔ اینطبقه وزارت مالیه دافغانستان بانک واطاق های تجارت پیش ازپیش متوجه شده وبه اثر پیشنهاد شعبه اطاق ها کمیسیونی برای تحقیق وتفریق کمیشن کاران از تجار اصلی تعین گردیده است تادر بارهٔ این موضوع غور وتعمق بنمایند وبا وضع تدابیر لازمه حتی الامکان دست تشبث غیرقانونی ومفرزه کمیشن کاران را از اقدامات شان کوتاه بنمایند .

چنانچه مطالعات کمیسیون مذکور درین باره جریان دارد .

هـ - هکذا شعبه اطاقها درظرف سال ۱۳۳۳ به یک تعداد از دعاوی تجارتی واختلاف بین معامله داران تجارتی درمعاملات ایشان رسیده گی نموده ودرزمرهٔ سائرکارها به پانزده مؤسسه دوافروشی وکوپراتیف ومؤسسات جواز تجارتی داده که مؤسسات مذکورعبارت از کوپراتیف مامورین شرکت قرقل بانک ملی افغان ادویه فروشی احمدی درملتون درقندهار ادویه فروشی میرویس با بادرکابل ادویه فروشی احمدجان شهر آرا همایون-رملتون درکابل حیدردرملتون درکابل ادویه فروشی عبدالنبی درقندهار ادویه فروشی غلام سخی درولایت قطغن ادویه فروشی عبدالوکیل درقندهار ادویه فروشی محمدکبیرسیفی درکابل می باشد .

همچنان اینشعبه که وظیفه دارد رابطهٔ بین موسسات خارجی وعامل معرفی آنها به اطاقهای تجارت ومؤسسات تجارتی مملکت باشد در خلال سال ۱۳۳۳ پیشنهادات موسسات صناعتی وتجارتی بلژیک- استریا- پاکستان- ایران- هند-وغیره رامبنی برفروش محصولات صناعتی وتاسیس روابطتجارتی شان بین موسسات ممالک متذ کرد وموسسات افغانی رسانیده است .

و- هکذا شعبه اطاق های تجارت امسال برای اینکه از فیصله ها فعالیات و حرکات تجارتی کلیه اطاق های تجارت داخل و قوانین و اصول نامه و مقررات اطاق های تجارت ممالك خارجی و بالخاصه ممالك همجوار مطالعاتی بنماید و عندالموقع ازان استفاده کند بنام اطاق های تجارت داخلی و خارجی دوسیه های وضع وراپورهای ماهانهٔ اطاق های تجارت مرکز وولایات را دران جمع وراجع به فعالیت و تشبثات اطاق های تجارت ممالك خارجی نیز مطالعات بهم رسانیده است .

شعبه کمیسیون نرخها :-

پیش از آنکه توضیحاتی دربارهٔ اقدامات و فعالیات این شعبه بحیث یك راپور درخلال سال ۱۳۳۳ بدهیم لازم است هدف تاسیس و تشکیل شعبه مذکوررا درچند سطر ذیل توضیح کنیم تا منظور حقیقی تاسیس و تشکیل این شعبه فهمیده شده و آنگهی به توضیح اجراآت آن پرداخته شود.- البته مطالعین گرامی بااین نکته باما همنوا هستند که تنظیم و تنسیق امور تجارت وایجاد عدالت اجتماعی در امور داد و ستد تجارتی علاوه براینکه ناشی از احساسات عدالت پسندی ارباب بازرگانی و تامل وتعقل شان بر اقتضا آت، تنظیم و ترتیب این پیشه میباشد رسیدگی واهتمام کامل شعبات مسئول ومربوط را نیز ایجاب وتقاضا مینماید چه اگر شعبات مسئول برای برقراری نظم و نسق تجارت وسوق ارباب داد و ستد تجارتی بسوی نظم و ترتیب تجارتی وقبول عدالت اجتماعی به اقدام وتشبثی نپرداز ندودست استفاده ومیل ارادی بازرگانان را درامور بازرگانی شان کاملاً آزادو بی مداخلت بگذارند و ازطرف احساسات تنظیم و تنسیق طلبی وقبول عدالت اجتماعی دربارهٔ داد وستد تجارتی مفکورهٔ این ارباب پیشه را تنویر ننموده باشد و بلکه دربعضی موارد بلکی ازان بی‌خبروبی‌اعتنا باشند یقیناً هیچوقت نظم وترتیب در امور تجارت ومراعات حق وعدالت اجتماعی در امرداد وستد بازرگانی بوجود نخواهد آمد. چنانچه تاجائیکه کافه افراد ملت به این امر مبرهن مستشعراند میتوان گفت از سالها به این طرف تجارت وبازار های تجارتی ما ازشکل بازار های محلی و بومی یك قدمی فراتر نه نهاده و کوچك ترین تحولات اقتضائی راکه- دنیای امروز درهر امری از امور زندگی پدید آورده است بخود قبول نکرده بلکه واضح ترگفته شود تجارماهنوزهم مانندادوار پیشین پارچهٔ مالی را به قیمتی خریده وبه قیمتی که اراده شخصی وحرص وآز بی حساب شان بدان قناعت کرده است بدون در نظرداشتن حساب جمعیت ومفاد عادلانهٔ اجتماعی آنرا به فروش رسانیده اند. مسلم است برای اینکه این شکل تجارت که امروز بغیر محیط مامحیط دیگری به آن مبتلا نیست ازبین برداشته شود و نظم تجارت بر اساس فکر عدالت اجتماعی و سنجش مصالح ملی جای آن را اشغال بنماید لازم است وزارت

اقتصاد ملی درین راه مجادله ومجاهده زیادی بنماید تا تجارت موجوده مملکت را وارد مرحله نوینی ساخته وجریان آنرا به اقتضاآت موجوده دنیا تغیردهد که بملحوظ همین نظر امسال بعد ازانکه تصدی امور وزارت اقتصاد ملی به کف با کفایت شاغلی عبدالملك کفیل وزارت مالیه ووکیل وزارت اقتصاد ملی سپرده شد از همه اولتر به تشتت وپراگنده گی وضع بازار ملتفت شده وبرای اینکه ازین تشتت و پراگنده گی که دوام با تموج بی اساس نرخهای مواد وارداتی بود جلوگیری بعمل آید و تفاوت نرخها از بین رفته و تثبیت در امور نرخها پدید آید اولاً تجویز نمودند تادکانداران مرکز تکت های قیمت جنس را بالای اجناس خود نصب بنمایند تا به این صورت تفاوت نرخها درد کاکین از بین رفته وضمناً از تضییع وقت در باره استفسار وتحقیق نرخ وقناعت خریدار وفروشنده ممانعت گردد وقتی این امر تطبیق شد ودوکانداران مکلفیت خودرا در نصب تکت های قیمت تعمیل نمودند متعاقباً مرحله دوم تثبیت نرخها وجلوگیری ازگران فروشی که عبارت ازکنترول نرخها برده فرا رسید وبرای اینکه ازگران فروشی وتموج آنی نرخها جلوگیری شود تجویز کنترول نرخهادر مرکز کابل به عمل آمده ومتعاقباً برای تعمیل این تجویز ادارهٔ به نام کمسیون کنترول نرخها یا کمیسیون نرخها عرض وجود نمود باین صورت که بازارهای داخلی وزارت اقتصاد ملی باشمول تشکیلات وتوسعه کاراز حالت محدودیت آن «که قبل برا این عبارت ازرسیدگی به شکایات وارده واحتمالی بعضی ازخریداران از وضع خرید وفروش بود» بصورت کنترول عمومی بازاروتعین نرخهای موادوارداتی بصورت یك کمیسیون مشترك ازاعضای وزارت مالیه‌وزارت اقتصاد ملی وریاست اطاق تجارت تحول کرده وکمیسیون باثر جلسات خویش مقدمات کاررا درمورد تعیین قیمت اموال وارداتی بروی اسناد خریدومصرف اندازه مفاد عمده وپرچون فروش مراقبت بازار وتسعیر نرخ اسعار بهافغانی قرار نرخ بازارآزاد اسعارفراهم وبعدازمنظوری مقام وزارت از ۱۵ میزان سال جاری درگمرك کابل عملاً شروع به کار نموده است.

۱- ریاست کمسیون تعین نرخها ومراقبت بازار که گفتیم بمنظور جلوگیری از مفاد غیر مشروع ورفع مشکلات اقتصادی مستهلکین ازطرف حکومت متبوعه تشکیل واز تاریخ فوق شروع بکار نموده بوداز یك طرف مفاد عادلانه را برای عمده فروش از قرار فیصد (ده) وبرای پرچون فروش ازقرار فیصد (۷) تعین وازجانب دیگر کوشش کرد تا از بیجك های جعلی که به منظوری تامین مفاد بیشتر واضرار طبقه مستهلك از طرف بعضی تاجران ارائه می گردید جداًجلوگیری واین گونه اقدامات غیرمشروع را حتی الامکان خنثی وراههای گریزاسعار را بخارج که اهمیت وضرورت آن در اقتصاد عمومی کشور خیلی بارز واشکار است بارسیده گی صحیح ومعقول دربیجك ها و اسناد

مصارف مسدود سازد. در اثر این اقدامات و مراقبت جدی نرخها بود که سویهٔ نرخها متدرجاً پایان آمده و به این صورت تسهیلات مخصوص برای طبقه مصرف کننده فراهم شد است. چنانچه از مقایسه احصائیه نرخهای (۵۱) قلم مواد آتی الذکر که قبل از آغاز فعالیت ریاست کمیسیون نرخها و بعد از تشکیل آن ترتیب یافته است نیز سیر نزول نرخها به خوبی معلوم شده میتوانند :-

۲- قرار ملاحظه جداول مرتبه نرخ بازار آزاد اسعار به اثر رسیدگی و مراقبت جدی ریاست کمیسیون بیجک های جعلی و اسناد مصرف متذکره داده ۲ نرخ پوند از ۲۱ جدی الی اول حوت از ۱۲۲ به ۱۱۷ دالر از ۲۰ جدی الی اول حوت از ۴۷ به ۴۲ کلدار هندی واز بیست جدی الی اول حوت از ۹۱۰ به ۸۵- افغانی تنزیل نموده است امید است به اثر همکاری و توجه شعبات مربوطه آینده تنزیل قابل قدری در نرخ های اسعار به ملاحظه برسد.

علاوتاً اگر اوسط نرخهای ماه جدی ودلو ماه گذشته وسال جاری به تناسب نرخ اسعاری مقایسه گردد به ملاحظه میرسد که قیمت اموال نسبت به سال گذشته فوق العاده تنزیل یافته طور مثال قیمت اسعار در برج جدی ودلو سال گذشته یك پوند ۹۵ - افغانی دالر ۳۰ر۵۰ کلدار هندی فیصد ۶۹۰ پاکستانی فیصد ۹۵۱ر۵۰ افغانی بوده مثلاً قیمت جنس مرینه جاپانی فی وار ۲۰ - افغانی کتان جاپانی فی وارد ۱۵ - افغانی چیت فی متر ۸ - افغانی صحن سفید فی وار ۱۲ -افغانی ململ سفید جاپانی فی وار ده ۱۰ افغانی بوددرحالیکه قیمت اسعار دربرج جدی ودلو سال جاری ازقرار یك پوند ۱۲۲- افغانی یك دالر ۴۷- افغانی کلدار هندی فیصد ۹۱۰ افغانی بوده قیمت مال مثلاً همان جنس مرینه فی وار ۱۶ر۵۰ -افغانی کتان فی وار ۱۲ افغانی چیت فی متر ۶،۵۰ افغانی صحن سفید فی وار ۱۰ر۵۰ -افغانی ململ جاپانی فی وار ۸ر۵۰ - افغانی تنزیل نموده است.

۳ - به اثر مراقبت جدی بازار از ۱۵ میزان الی تاریخ اول حوت سال جاری گران فروشی واضافه ستانی ۵۱ نفر تجار واصناف مختلف ثابت وهریك قرار- مقررات کمیسیون به جریمه های مختلف محکوم وازین مدرك جمعاً مبلغ (یك لك) افغانی جریمه اخذ گردیده است .

اینك جدول مقایسوی نرخهای در وقت کمیسیون از قبل تا سیس کمیسیون

مدیریت شرکتها .

مدیریت شرکتها وزارت اقتصاد ملی که در تشکیلات اداری وزارت اقتصاد از لحاظ تاسیس شرکتها - بـه سرمایه های ملی تمرکزسرمایه‌های متراکم مملکت بصورت سرمایه های متذکره وبکار انداختن آنها بصورت مشترك در امور صناعتی

تجارتی و امثال آن نقش عمدهٔ دارد امسال با اقدامات وتشبثاتیکه اخیراً ازطرف وزارت اقتصادملی در بارهٔ احیای مجدد شرکتهای از بین رفته بعمل آمده وخواسته شده است نظر به اهمیت تمرکز سرمایه وبه کار انداختن آن بصورت اجتماعی در امور اقتصادی مملکت شرکتهائیکه در مرور چند سال اخیر بنا بر بعضی عوامل از قبیل محد و دیت کار پیش آمد های اقتصادی خارجی وداخلی ـ عدم دارائیهای سرمایه‌وی ـ ثقل‌سنگین تکت پولی ها ومشکلات حصول کریدت وغیره از بین رفته‌اند مجدداً بوجود آید شعبهٔ شرکتها درین سلسله مطالعاتی نموده و تجاویزی اتخاذ کرده است که انتظار میرود درسال ۱۳۳٤ که نظر به تاسیس بانك تجارتی، بانك رهنی وتشبثات دیگر برای تزئید مواد تجارتی زمینه احیای مجدد این شرکتها در مملکت مهیا گردیده چندی ازاین شرکتها مجدداً احیا ودرشقوق مختلفه تجارت شروع بکار بنمایند وبا تجاویزیکه از طرف شعبهٔ شرکتهای وزارت اقتصاد ملی اتخاذ بشود در سالهای آیندهٔ شرکتهای مذکور در امری از امور تجارت سوق ورهنمائی شوند ـ که ازیك طرف سرمایهٔ آنها بادادن کریدت ها و سایر تشبثات تجارتی حمایت گردد واز جانب دیگر بیم الغاء واز بین رفتن آن ها از لحاظ عدم رهنمائی صحیح و امثال آن ازبین بزود .

گذشته از اقدامات مطالعه وی در بارهٔ احیای مجدد شرکتهای ازبین رفته به اقدامات وتشبثاتیکه شعبهٔ شرکتها در خلال سال ۱۳۳۳ پرداخته است در ذیل ذکر می شود .

۱ـ امسال بعدازمفکورهٔ تاسیس واحیای مجدد شرکتهای از بین رفته ومطالعه در بارهٔ علل ازبین رفتن آنها وجلوگیری از پیدا شدن علل مذکور در آینده ، چیز دیگری که از اقدامات مهم وبرجسته سال ۱۳۳۳ شعبه‌شرکتها ـ محسوب میشود مسئلهٔ ترتیب وتنظیم امور جنگل داری و ترتیب تشکیلات حفاظت جنگلات بالعموم وجنگلات جنوبی ومشرقی بالخصوص می باشد چه تا جائیکه مطالعین گرامی اطلاع دارند وجود جنگلات در ولایت جنوبی‌ومشرقی افغانستان برای مردمان آن سامان از لحاظ موضوع تجارتی و صادراتی آن اهمیت حیاتی داشته و علاوه براینکه در زندگانی آنها اثربارزی وارد نموده وتقریبا عدهٔ زیادی مردمان جنوبی‌ومشرقی از مدارك عایداتی این‌جنگلات امرارمعاش می نمایند وجود جنگلات مذکور نظربه اهمیت صادراتی آن یك منبعهٔ بزرگی از منابع طبیعی ثروب کشور محسوب می شود که نظر به این‌ملاحظه حفاظت وحمایت‌جنگلات‌مذکور مستلزم توجه واهتمام کامل‌دیده میشود ولی متاسفانه ازمدتی بود همان طوریکه باید وشاید دربارهٔ‌حفاظت‌جنگلات توجه بعمل نمی‌آمد مخاطره آن موجود بود که رفته ـ رفته در مدت کمی جنگلات مذکور

از بین رفته ومملکت از وجود یك منبع بزرگ ـ طبیعی ثروتی محروم گردد لهذا در اواخر سال ۱۳۳۳ وزارت اقتصاد ملی به این مسئله عطف توجه نموده از یك طرف برای حفاظت وحمایت جنگلات جنوبی تشکیلات محافظه وی آن راروی دست گرفته وبه مصرف زیاد سالیانه تشکیل یك مفرزه مکمل رابرای حفاظت آن منظوری گرفت واز جانب دیگر برای حمایت وتوسعه جنگلات مشرقی به کمك وزارت زراعت تشکیل کوپراتیف جنگلات مشرقی رابه سرمایه ابتدائی ده ملیون افغانی ترتیب اساسنامهٔ آن راتدوین کرده که گویا نظر به احتیاج وضرورت فعلی جنگلات جنوبی ومشرقی اقدامات مفید وموثری به عمل آمده انتظار میرود درسالهای آینده ازیك طرف ازقطع بی مورد وخلاف اصول فنی زراعتی جنگلات جلوگیری شود وازجانب دیگر برای توسعه جنگلات و حمایت آن کوپراتیف های جنگلات داخل فعالیت شده وتاثیرات مفید وعام المنفعه بارآورد چنانچه درقسمت کوپراتیف جنگلات مشرقی ٥٦ فیصد سرمایهٔ آن ازطرف شش موسسه بصورت اسهام معین سرمایه گذاری شده و٤٤ فیصد دیگر آن برای اهالی کنرها (سی فیصد برای چوب کارها) و۱۳ فیصد برای سایر اهالی مشرقی یك فیصد برای اشخاص دارنده پول جزئی تخصیص داده شده تاتمام این طبقات ازین منبع مستفید شوند ومراعات دیگری که برای اهالی مشرقی وچوبدارها ازاین ناحیه بعمل آمده این است که چوب دارها ازفروش آن با تادیه ۲۵ فیصد قیمت دارای یك سهم می گردند وسایر اهالی مشرقی با تادیه ۵۷ فیصد قیمت سهم دارای یك سهم می شوند یعنی آنانیکه شغل وپیشهٔ شان چوبداری است واجد شرایط مراعات ۵۷ فیصد وآنهائیکه صرف ازولایت مشرقی بوده و چوب تا یك اندازه ممر معاش شان می باشد ۲۵ فیصد واجد شرایط مراعات گردیده اند .

۲ ـ ازاقدامات مهم دیگر مدیریت شرکت ها یکی موضوع سهمیه بندی قره قل به اسم اشخاص وموسسات بود چه تاجائیکه مطالعین گرامی ما اطلاع دارند درسال گذشته نظر به بلند رفتن قیمت گوشت درمملکت وبالعکس پائین آمدن قیمت فروش قره قل درخارج ازدوسال باینطرف پوست قره قل باز ار خرید خودرا در داخل تنزیل و تجار صادر کننده علی الرغم دوره های پر منفعت تجارتی قره قل میل و آرزوی دربارهٔ خرید قره قل ازمستحصلین نمی نمودند وازجانبی هم روز بروز مصارف نگهداشت گوسفند قره قل درمناطق پیداوار آن درمملکت صعود می نمود وهم قیمت گوشت گوسفند درضمن صعود تاثیرقیم بلند می رفت لهذا مستحصلین قره قل ومالداران عوض اینکه دروقت تول قره قل اقدام به کشتار قره قل برای جمع آوری پوست می نمودند آنرا برای کشتار وتبدیل رمه های قره قل بصورت گوسفندهای گوشتی نگهداری می کردند که این پیش آمد توجه شعبات مربوط وبالخصوص شعبا شرکتهای

وزارت اقتصاد ملی را به خود معطوف نموده واخیراً برای اینکه از یك طرف از تبدیل شدن رمه‌های قره‌قل به‌صورت گوسفند ان گوشتی جلوگیری شود وازجانب دیگر مستحصلین ازدرك خرید واستهلاك محاصیل قره‌قل شان دچار خساره نشوند تجویز سهمیه بندی خرید وصدور قره قل ازطرف وزارت اقتصاد ملی بعمل آمده و برای اشخاص وموسساتیکه سالها ازمنافع سرشار قره قل استفاده نموده بودند سهمیه‌های تعین گردید تا بصورت حتمی سهمیه‌های خودرا خریداری وازآنجا بخارج صادر بنمایند چنانچه تاجائیکه قبلاً ذکر شده درسال ۱۳۳۳ نسبت به‌سال ۱۳۳۲ مقدارزیاد پوست قره‌قل بیشتر به‌خارج صادرگردید واین اقدام مفیدی بودکه صادرات قره‌قل را از یك طرف ومستحصلین را ازجانب‌دیگر حمایت وحفاظت نمود ومسلماً ازکاهش تولیدات قره‌قل واحیاناً ازبین‌رفتن تدریجی این‌جنس جلوگیری کرد .

۳ ـ البته اقدامات دیگر که اساساً از وظایف مهم شعبه شرکتها بوده وشعبهٔ مذکور نیز بر اساس وظیفه درآن‌باره رسیدگی نموده است همانا وارسی بر معاملات تجارتی شرکتها مدیونین الغا ـ وانحلال شرکتها وعوامل ومواجب آن بوده که درین موارد مطالعات واقدامات لازمه ومنقاضی را انجام‌داده است .

مدیریت عمومی احصائیه

اقدامات مهم وبرجسته مدیریت عمومی احصائیه وزارت اقتصاد ملی راکه امسال به اثر تشکیلات جدید واستخدام متخصصین احصائیه وبکارگماشتن ستاژهای احصائیه‌وی داخلی وفارغ‌التحصیلان احصائیه ازخارج «که‌ازطرف وزارت اقتصاد ملی فرستاده شده بودند» بدان توفیق یافته است برحسب ذیل خلاصه می نمائیم :

۱ـ تصنیف وطبقه بندی بین‌المللی : البته مطالعین گرامی ملتفت‌اند که‌امروز اکثر ممالك متمدن برای هم آهنگ ساختن طبقه بندی مال‌التجاره تدابیری‌اتخاذ نموده اند که باساس آن خلاصه مینمائیم .

میتوان به‌سهولت وبه تصنیف امتعه وارداتی وصادراتی پرداخت چنانچه اهمیت این طبقه بندی توجه متخصصین موسسه‌ملل‌متحد را به‌خودمعطوف نموده وبعد ازمطالعات طولانی سیستم تصنیف بین‌المللی راروی‌کار آورده وبه معرض استفادهٔ ملل قرار داده اند که‌به همین اساس مدیریت عمومی احصائیه وزارت اقتصاد ملی نیز در سال ۱۳۳۳ طبقه بندی امتعه صادراتی افغانستان را به کمك متخصص احصائیه یونو (مستر مهاجن) به اساس تصنیف بین‌المللی روی دست گرفته وآنرا انجام داده است که‌امید است درآیندهٔ نزدیکی‌اموال وارداتی مملکت‌را نیز باساس تصنیف‌بین‌المللی طبقه بندی بنمایند ولی باوجود اینکه شعبه مذکور اصول تصنیف‌بین‌المللی‌را درامتعه

واردات وصادراتی مملکت اتخاذ نموده بان هم مانند سایر ممالك برای رفع ضرورت خود مملکت به تصنیف علیحده که متکی باساس علمی است نیز پرداخته است .

۲- دایر نمودن کورس احصائیه : یکی ازفعالیت های مهمیکی در اواخر سال ۱۳۳۳ ازطرف این شعبه بهرهنمائی وارشاد شاغلی عبدالملك وکیل وزارت اقتصاد ملی صورت گرفته همانا دایر نمودن یك کورس احصائیه تجارتی و مالی میباشد که صفحه درخشانی را درتاریخ احصائیه مملکت باز نموده است باین معنی که چون شعبه احصائیه یکی ازشعبات تخنیکی وعلمی درچوکات تشکیلات وزارت خانه‌ها محسوب می گردد لهذا لازم بود ازیك طرف ماموریتیکه موظف باجرای احصائیه میباشند باید اقلاً تعلیمات ابتدائی علم احصائیه را دریکی از کورس های احصائیه فرا بگیرند واز جانب دیگر متاسفانه نظر به نبودن کورس ها تاکنون شعبه احصائیه موفق نگردیده بودعدهٔ ازمامورین را دراین رشته تربیه نموده وازایشان درشعبات احصائیه استفاده می نمود لهذا بادرنظر گرفتن اهمیت احصائیه درمملکت مسئله تاسیس و افتتاح یك کورس مستعجله احصائیه وی‌را روی دست گرفت چنانچه درماه‌عقرب کورس احصائیه ازطرف جلالتماب وزیرصاحب‌مالیه ووکیل وزارت اقتصاد ملی بامراسم مخصوصی افتتاح گردید کورس مذکورازطرف مسترمهاجن متخصص احصائیه یو نو درهفته سه‌روز دروزارت مالیه تدریس می گردددرین کورس کلیه مامورین احصائیه وزارت‌مالیه ووزارت اقتصادملی ومامورین دیگریکه ذوق تعلیم احصائیه را دارند شامل گردیده انتظار میرود درفرصت کوتاهی اثرخوب ومطلوب را درشق احصائیه درجامعه تقدیم نماید .

۳- ترتیب سالنمای احصائیه .ذوق‌مندان احصائیه اطلاع دارند که یکی ازمراحل مهم احصائیه ارائه آن است که بهزبان علمی« پریز نتشن Presentation » گفته‌میشود. باید احصائیه بعد ازجمع آوری وتنظیم به‌اسلوب علمی و عام فهمی نشرو بمعرض استفاده ذوقمندان قرار داده شود این مدیریت برای میل باین منظور مهم احصائیه های چندین ساله‌را به اسلوب صحیح که‌حاوی هرگونه مطالب علمی‌است ترتیب نموده که عنقریب به‌شکل یك سالنامه بدسترس علاقمندان احصائیه قرار خواهدگرفت‌دراین سالنما احصائیه های صادراتی ووارداتی مملکت به‌تفریق ممالك و شاخص قیمت ها واقلام مهم صادراتی مانند پشم، وپخته، قره‌قل - روده- میوه- وغیره مشاهده خواهد شد وازروی مطالعات مطالعین وعلاقمندان به‌وضع تجارتی خارجی خود باکلیه‌ممالك پی خواهند برد وهر بیننده بیك نگاه سطحی از بازار های تجارت مطلع‌شده وبه اقتصادیات ما آشنا خواهند گردید . این سالنما دارای موضوعات متعددی بوده وهرموضوع ذریعه گراف ها ترسیم شده است .

٤ ـ موضوع سیر تحول قیم (شاخص قیمت ها) : درسال ۱۳۳۳ شعبه قیم مدیریت عمومی احصائیه تمام قیمت های مواد اولیه شهر کابل راکه در جمعیت تعمیم یافته و بالای هزینه زنده گی موثر میباشد از قبیل خوراکه ـ پوشاکه ـ کرایه ـ وتنویر و تخمین ومتفرقه جمع آوری وقیمت ٥٠ قلم اشیای مذکور را از سال ۱۳۱٦ باین طرف بروی دفاتر مربوط تهیه وگراف هائیکه سیر تحول قیم را به مرور زمان نشان داده بتواند جهت استفاده مزید ترسیم وقیمت ها طور هفته وار بروی نرخ آزاد بازار تهیه گردیده است .

٥ ـ اصلاح فورمه های وارداتی وصادراتی : البته مسلم است که ازیك طرف فورمه احصائیه های تجارتی که شعبات احصائیه گمرك در ولایات مختلف مملکت از آن استفاده نموده وقیمت اموال صادراتی و وارداتی بروی آن تثبیت میگردد اهمیت بارزی را درامور احصائیه حایز است چه فورمه ها اولین مرحله جمع آوری ارقام احصائیه تجارتی محسوب شده وهرقدر مطالب مفیدوجامع را احتوا نماید بههمان اندازه مفید تلقی گردیده و بهتر مورد استفاده قرار خواهد گرفت واز جانب دیگر متاسفانه فورمه های واردات فاقد بعضی نقاط اساسی بوده و نظر بهمقتضیات علم احصائیه واستفادهٔ که ازان درنظر است فورمه های مذکورقابل اصلاح دیده میشد لهذا مدیریت احصائیه امسال اصلاحاتی درفورمه ها از لحاظ اقتضاآت علمی احصائیه بعمل آورد و طوری درین سلسله موفقانه پیش رفت که اکنون میتوان گفت اساس یك دفتر منظم و علمی احصائیه که بادفاتر و میتد های احصائیهوی بین المللی مطابقت نموده و مراودهٔ تجارتی افغانستان را از لحاظ دفاتر احصائیهوی تنظیم نماید درسال ۱۳۳۳ ازطرف مدیریت عمومی احصائیه نهاده شده است .

شعبه اسعار وپولی :ـ

شعبه اسعار وپولی که وظیفه عمدهٔ آن مراقبت وضعیت عمومی پولی واسعاری مملکت ورسیده گی بهمسایل تجارتی تجار تبعه خارجی اجرای ویزه های ورودی ـ ویزه های اقامت ودادن جواز نامه های ورود برای تجاریکه خواهش دیدن و مطالعه از منابع تجارتی ودستگاه های تولیداتی افغانستان را دارنده می باشد امسال کماکان بهوظایف خود ادامه داده وبیك تعداد ازین گونه مراجعین که ازروی آمدن در افغانستان ومطالعات تجارتی وصناعتی افغانستان را داشتهاند جواز ورودی داده و بمراجعات شان رسیده گی نموده وهکذا بعضی از مراجعات کمپنی های خارجی رادر افغانستان بغرض دائر نمودن معاملات تجارتی واجازه سیروسفر درولایات افغانستان مورد اجرا ورسیده گی قرار داده ودر سلسله انجام وظایف در امور تحصیل بعضی باقیات اسعاری تجار تبعهٔ خارجی وذمه اشخاص وموسسات داخلی وغیره اقدامات بعمل آورده است .

ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی:

ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی که امسال برای انکشاف و توسعه صنایع موجوده مملکت وایجاد صنایع ضروریه دیگر درکشور داخل فعالیت های مطالعاتی واقدامات عملی گردیده ومیخواست مخصوصا باجلب سرمایه‌های خارجی درافغانستان بعضی صنایع لازمه بالخاصه صنایعی‌راکه از لحاظ پیداوار مواد خام آن در داخل مملکت امکان ایجاد وتاسیس آن دیده میشود بوجود آورد قسمت زیاد توجه را باین نکته معطوف نموده وراجع بجلب سرمایه های خارجی‌در مملکت اقدامات موثری بعمل آورده که بعضا نتایجی نیز از آن بدست آمده واحتمال دارد درسالهای آینده اقدامات مذکور نتایج بهتر بار آورده ومملکت بتواند باثر اقدامات امروزه ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی درآینده قریبی صنایع کوچك وبزرگی‌را براساس قانون سرمایه گذاری خارجی درافغانستان درمملکت ایجاد نماید. اینك اقدامات برجستهٔ ریاست مذکور را درذیل خلاصه مینمائیم.

شعبهٔ ماشینی.

پیش از آنکه به تشریح اقدامات این‌شعبه بپردازیم‌لازم‌است خاطر نشان بنمائیم که ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی درتشکیلات سال ۱۳۳۳ دارای چهارشعبه عمده بوده که‌عبارت ازشعبه صنایع ماشینی. شعبه صنایع دستی، شعبهٔ فنی وشعبهٔ تدقیق ومطالعات میباشد که هریك این شعبات دارای وظایف خاصی در رشتهٔ مربوط هستند. شعبهٔ ماشینی که برکلیه مسایل ماشینی فابریکات وغیره امورصنایع‌ماشین احاطه دارد درین سال اقدامات ذیل محصول تشبثات آن میباشد:

۱- شعبه ماشینی ریاست صنایع براساس همان تشبثات اخیره دولت در قسمت وضع قانون سرمایه گذاری خارجی درافغانستان وجلب این گونه سرمایه ها تاسیس ویك شرکت صناعتی زیمنس‌را به سرمایهٔ ده‌لك مارك جرمنی اجازه داده که‌این‌شرکت کلیه انواع سامان الکتریکی فابریکه زیمنس را در مملکت تورید کرده وورکشاپهای صناعتی برای ترمیم سامان آلات تاسیس مینمایند و مشورت های‌فنی وتخنیکی را درامور صناعتی بمقامات دولتی و موسسات صناعتی مملکت میدهد وتحویل‌خانه‌های مجهز مواد صناعتی برق‌را درکابل وغیره نمایندگی های‌خود تاسیس وتکمیل می نماید.

۲- ازاقدامات دوم شعبه ماشینی ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی تاسیس وبکار انداختن فابریکه‌سمنت سازی است که‌البته مطالعین گرامی بااطلاعیکه دربارهٔ اهمیت وضرورت تاسیس‌همچه یك موسسه درمملکت دارند، به اهمیت این

اقدام خوب ملتفت و متحسس اند . که درسال ۱۳۳۳ تعمیر فابریکه سمنت سازی درجبل السراج که از لحاظ دارابودن مواد خام کافی وموقعیت مساعد جغرافیائی از رهگذر ترانسپورت و نزدیك بودن محل فابریکه درمرکز ومساعدتهای دیگر صناعتی محل خوب وقابل ملاحظه شناخته میشد آغاز گردید وشرکت تولیداتی سمنت بسرمایه ۳۰ ملیون افغانی تاسیس شد و اخیراً قرار دادی بین شرکت مذکور و کمپنی تخنواکسپورت چکوسلواکیا بامضا رسید که کمپنی بر اساس قرار داد متذکره امور تعمیراتی و نصب ماشین آلات صناعتی فابریکه را متعهد گردید که پول آنرا نیز به چندین سال قسط و باشرایط نهایت مساعد از افغانستان حصول می نماید وقتی این فابریکه شروع بکار می نماید روزانه چند تن سمنت تولیدمیکند که بادر نظر گرفتن احتیاج روز افزون مملکت از لحاظ افزایش مصارف سمنت این اقدام یك اقدام نهایت مهم وقابل توجه میباشد، همچنان شعبه ماشینی وزارت اقتصاد ملی درسال ۱۳۳۳ مطالعات و اقداماتی درباره تاسیس وبکار انداختن دیگر فابریکه‌های سمنت سازی در سائر ولایات عمده مملکت نیز نموده و انتظار میرود در سالهای آینده نتائج آن باتاسیس فابریکه های چند سمنت سازی بظهور برسد ومملکت ازدرك تولیدسمنت ازخارج به کلی مستغنی گردیده ویك قلم عمدهٔ مصارف اسعاری کشور درداخل مملکت ذخیره گردد .

۳ـ همچنان شعبه ماشینی ریاست صنایع درسال ۱۳۳۳ بمنظور تاسیس یك فابریکه سگرت سازی پروژه تاسیس یك فابریکه سگرت سازی را به دارائی ظرفیت تولیداتی روزانه (۱۲۰۰۰۰) عددسگرت طرح ومراحل مقدماتی تاسیس فابریکه مذکور راطی نموده که انتظار میرود فابریکه مذکورعنقریب بسرمایهٔ ابدائی (۲۰۰۰۰۰۰) افغانی ازطرف سید نعیم وعبدالعلی تجار تاسیس وشروع بکار بنماید البته اقدام تاسیس فابریکه سگرت سازی وتوسعه تدریجی آن درمملکت که از طرف این شعبه روی دست گرفته شده بامصارف واستهلاك موجوده این ماده یك اقدام با اهمیت ودرخور تذکر بوده وقتی فابریکه مذکور به کمك ومساعدت ریاست انحصارات دولتی تاسیس میشود باز هم ازیك مقدار زیات از مصارف اسعاری مملکت درخارج کاسته شده واسعار آن برای تکافوی بعضی ضروریات صنعتی دیگر در داخل مملکت ذخیره میگردد .

٤ـ امسال شعبه ماشینی ریاست صناعتی برای اینکه از آبهای چشمهٔ شفا مزار شریف برای بکار انداختن دستگای تنویر برق آبی مزار شریف وتدویر بعضی فابریکه ها صناعتی که درنظر است متدرجاً درآنجا تاسیس شود استفاده بعمل آید ودرباره وضعیت عمومی آبهای محل مذکور مطالعه دقیق صورت بگیرد سروی دستگاه برق آبی چشمه شفا را با کمپنی زیمنس قرارداد نموده کمپنی زیمنس متخصصین ومهندسین مربوطه را

درامر سروی مذکور موظف ساخته است که البته بهاثر راپور کمپنی مذکور اقدامات لازمه در بارهٔ استفاده ازدستگاه برق چشمهٔ شفا وآبهای مربوطه آن بعمل خواهد آمد ودو دستگاه برق بقوهٔ مجموعه (۵۰۰۰) کیلووات تاسیس وبکار انداخته خواهدشد درحالیکه تمام قوهٔ تنویر برق مرکز کابل وبه شمول بعضی نقاط دیگر مملکت از ۹ الی (۱۰۰۰۰) کیلووات درحال حاضر تجاوز نمی نماید .

۳- درسالهای قبل برای اینکه شرکت نساجی که جنبه های صنعتی رادارد تقویه شده وقدرت خرید ماشین های صناعتی وتاسیس فابریکات نساجی را پیدا کند چنین تجویز به عمل امده بود تا به نام سهم نساجی یک مقدار پول از تجار ومؤسسات دارندهٔ امتیاز پوست قره قل اخذ میشد درسال ۱۳۳۳ چون از یک طرف این مؤسسه تقویه شده وبه پا استاده است واز جانب دیگر لازم است بعضی ازشقوق دیگر صنایع مملکت تقویه شود. لهذا تجویز شد تا تجار ومؤسسات مذکور پول جلدانه پوست قره قل را برای تقویه مالی طبقه مالدار وصنایع روستائی به بانک زراعتی تحویل بدهند تا این مؤسسه جدید التشکیل انداختن موسسهٔ بوت دوزی است که این موسسه نیز باسم بوت دوزی اقبال درسال ۱۳۳۳ بسرمایهٔ ابتدائی (۲۰۰۰۰۰) افغانی در مرکز کابل تاسیس گردید . منظور از تاسیس این شعبه حمایت از طبقه پیشهٔ بوت دوزی چرمگری وامثال آن میباشد که شعبهٔ مذکور متدرجاً صنعت وپیشهٔ بوت دوزی را باتورید ماشینهای لازمه وغیره حمایه وتقویه خواهد نمود واین صنعت را بنوبهٔ خود متدرجاً بحد کمال خواهد رسانید ودرصورت تقویه سرمایه بتاسیس موسسات دیگر وتوسعهٔ تشکیلات خود موسسه خواهد پرداخت .

٤- البته مطالعین ارجمند مطلع اندکه ازصنایع بسیار مفید وباستانی ولایات شمالی افغانستان یکی هم ابریشم بافی است واین صنعت که باپیشهٔ پیله وری واستحصال ابریشم ازسالیان مدیدی باینطرف درولایات مذکور ادامه داشته پارچه جات ابریشمی ، الچه ها وغیره در آنجا ساخته وبافته میشود امسال برای اینکه توجه در امور صناعتی ابریشم آنجا بعمل آید وموضوع پیله وری وتولیدات پارچه جات ابریشمی درآن سامان مورد توجه قرار گیرد شعبهٔ صنایع دستی ریاست صنایع تاسیس یک موسسهٔ صنعتی بافت وپارچه جات ابریشمی رادر آقچه تجویز نموده موسسهٔ را بنام موسسهٔ صنعتی حاجی عبدالقادر ابریشم باف اجازهٔ تاسیس داده است که این موسسه بسرمایهٔ ابتدائی (۱۰۰۰۰۰) افغانی شروع بکار نموده ودرامور استحصال وتولید پارچه جات ابریشمی بهذرائع آلات ودستگاه های دستی اشتغال ورزیده است .

۵- ازآنجائیکه حضور اعلیحضرت همایونی نظر به علاقهٔ خاصیکه ذات ملوکانهٔ شان

درمورد توسعه وانکشاف امور صنایع مملکت ورفع مشکلات ومعضلات صناعتی ـ صنعتگران کشور دارند . وامسال بوزارت اقتصاد های ارشاد وتوصیه فرموده بودند تا مطالعات عمیق ومدللی دربارهٔ مشکلات طبقهٔ صنعت پیشهٔ تمام ولایات مملکت وامکان رفع مشکلات شان بعمل آید ووسایل انکشاف آن فراهم شود .

شعبهٔ صنایع دستی ریاست صنایع درین باره مطالعاتی نموده ونتائج مطالعات را که ذریعهٔ اطاق های تجارت ولایات وغیره صورت گرفته جمع آوری و آنرا تحت مطالعهٔ عمومی قرارداده که تحقیقات ومطالعات مذکور شامل کلیهٔ صنایع محلی از قبیل صنایع بافت مثل انواع بافت های پارچهٔ قناویز ، قالین وغیره ، رنگ آمیزی صنایع مذکور صنایع مسگری ـ آهن گری ـ زرگری ـ چرم گری ـ بوت دوزی و امثال آن میباشد .

۶ـ همچنان برای اینکه تنظیم وانکشافی درامورصنایع قالین بافی که یکی از صنایع عمده وباستانی کشورافغانستان است پدید آید ومردمان مربوطه به این صنف وپیشه از تنظیم وتجویز مفیده تمرکز سرمایه وبکارانداختن آن بصورت مجموعی وتمرکز در این شق برخوردار شوند وآهسته آهسته صنایع قالین بافی افغانستن از لحاظ رنگ آمیزی دیزاین وغیره انکشاف بنماید وقوت پولی برای انکشاف تدریجی آن پیدا شود ، امسال دراواخر سال ۱۳۳۳ شعبهٔ صنایع دستی طرح تشکیل یك شرکت قالین بافی دیگری را بنام شرکت «صنایع ملی میمنه» درمیمنه ریخته که این شرکت به اشتراك مساعی شاغلی عبدالکریم کوهی وشاغلی محمدرحیم شیداکه اولی بحیث رئیس ودومی بحیث معاون ویك عدهٔ از مردمان دیگرآنجادر میمنه بسرمایهٔ ابتدائی (پانزده لك) افغانی وانتهائی چهل لك افغانی بوجود آمده امیداست که شرکت مذکور باساس توفیقیکه از تاسیس آن میرود ذرراه انکشاف صنایع قالین بافی آن سامان مصدر فعالیت و تولید نتائج مطلوبی گردد .

۷ـ دراثر تجویز ریاست صنایع که در سنه۱۳۳۳ برای اینکه اصول رنگ آمیزی قالین وغیره بصورت فنی وعلمی برای رنگ آمیزان قالین ودیگر صنایع بافت دستی صفحات شمال تدریس گردد چند نفر ازرنگ آمیزان مربوطهٔ میمنه، اندخوی ودولت آباد درمرکز کابل از طرف شرکت صناعتی میمنه تحت تعلیم وتمرین فنی رنگ آمیزی گرفته شده وبعداز دورهٔ شش ماه بدادن امتحان فن رنگ موفق وشهادت نامهٔ از طرف شرکت موصوف بامضاء ریاست صنایع ومتخصصین رنگ برای آنها داده شده ومعلمین مذکور به اوطان شان اعزام گردیده اند که در آنجا تحت مراقبت ونگرانی شرکت صناعتی میمنه شروع بکار نموده اند . امید میرود باترتیبات فوق وتجاویز دیگریکه درآینده گرفته شود نقص رنگ آمیزی صنایع قالین وغیره بکلی اصلاح شده ومخصوصا رنگهای پخته باسلوب مرغوبی درصنایع قالین عمومیت پیدا کند .

۸- امسال با انکشافی که در مورد صنایع قالین بافی و آزادهٔ تولیدات آن پدید آمده است بطور مجموعی (۱۴۸۰۷۰۶) متر معادل ۴۱۳۴۰ تخته قالین و قالینچه از مملکت بخارج صادر شده است .

۹- امسال برای اینکه در امور رنگ آمیزی قالین و دیگر پارچه جات صناعتی مملکت وامثال آن از لحاظ و فرت و زیادت تورید رنگهای جوهری پخته تسهیلاتی فراهم گردد وضمناً باعرضهٔ رنگ کافی قیمت رنگ صعود نماید شعبهٔ صنایع دستی اجازهٔ تورید (۵۰۰۶۸۶) پوندرنگهای پختهٔ جوهری را به تجار وارد کننده داده است .

شعبه تدقین ومطالعات .

۱ - چون یکی ازوظایف اساسی شعبهٔ تدقیق ومطالعات بررسی مجلات اخبار و کتنکهای ارسالی آتشه های اقتصادی افغانستان درخارج است که مسلسل باین شعبه میرسد شعبه بعدازغور وملاحظه کتنگها ومجلات مذکوررا ازحیث ارتباط موضوع بمراجع آن ارسال وتوزیع نموده وهمچنان نظر بملاحظه کتنگ ومجلات وارده معاونت ها وهمکاری های معلوماتی به تماماً دوائر وزارت خانه ها بعمل آورده است وترجمهٔ بعضی ازموضوعات مهم وقابل اهمیت صنعتی - تجارتی - مالی و غیره را به مجله اقتصاد وجریدهٔ ثروت وغیره تقدیم کرده است .

۲- ازاوایل سنه جاری براساس قانون سرمایه گذاری خارجی درافغانستان اقدامات لازمه دربارهٔ جلب توجه کمپنی های خارجی براساس اقدامات تبلیغی ومطبوعاتی درباره قانون سرمایه گذاری خارجی درافغانستان بعمل آمده و توجه کمپنی های صناعتی وتجارتی ممالك خارجی را بموضوع سرمایه گذاری درافغانستان جلب نموده اندچنانچه باثر این تبلیغات واقدامات بعضی از ممالك خارجی پیشنهاد آوردن سرمایه های خارجی را به افغانستان به شعبات مربوطه مملکت داده اند که تحت غور و مطالعه گرفته شده منجمله دراین سلسله کمپنی زیمنس آلمانی و اخیراً کمپنی ما روبینی جاپان می باشد که کمپنی مارو بینی مطابق قانون سرمایه گذاری مبلغ (۵۰۰۰۰) دالررا برای ساختن وبکار انداختن یك فابریکهٔ چینی سازی متقبل شده وقرارداد آن هم بین شرکت اتحادیه پنبه قندوز وکمپنی مذکور بامضاء رسیده است این کمپنی درقندوز تاسیس شده وروزانه پنجهزار پارچه چینی تولید خواهد نمود برعلاوه این دو کمپنی که یکی آن به جاپان ودیگران به المان غربی مربوط است ازکمپنی های ممالك دیگر اروپائی وآسیائی به شمول ٤ کمپنی جاپانی به مبادله ومطالعهٔ قانون سرمایه گذاری افغانستان اظهار علاقه نموده اند که نسخ مطبوع قانون مذکور به آنها فرستاده شده وپیشنهادات شان درباره سهیم شدن آنها دراین

موضوع مواصلت کرده است که منجمله ازکمپنی های چند گانه جاپانی دردوران طی مراتب قانونی آن میباشد .

۳ ـ مصروفیت دیگر این شعبه درخلال سال ۱۳۳۳ جمع آوری قوانین موضوعه کشور جمع آوری فوتوهای اشخاص برجسته شقوق صنعت وحرفت همچنان فوتو های تماماً فابریکات مملکت بوده که جهت اطلاع ومعرفت ممالك خارجی وعلاقه‌مندان درباره مسایل مربوطه به‌امور اقتصادی تجارتی صناعتی افغانستان بصورت کتابی تدوین واخیراً به کمك ومعاونت شعبه اقتصادی افغانستان درهند به زبان انگلیسی بمنصه اشاعه قرارداده خواهد شد امید میرود که کتاب مذکوربحیث یك‌رهنمای امور اقتصادی افغانستان توجه وعلاقه مطالعین را باموراصنایع حرفت وتجارت این مملکت جلب بنماید ومخصوصاً درساحهٔ سرمایه گذاری خارجی در افغانستان روشنی بیشتری بیندازد .

هکذا شعبه تدقیق ومطالعات درخلال سال ۱۳۳۳ ذریعه نمایندگان افغانی درخارج وشعبات اقتصادی مملکت درممالك مختلفه جهان یك تعداد کتب وقوانین تجارتی وصناعتی اقتصادی وغیره‌را ازممالك مذکور جمع وبر سرمایه معنوی کتابخانه وزارت اقتصاد ملی که درنظر است درفرصت کوتاهی وبصورت یك کتابخانه مکمل عرض وجود بنماید افزوده است .

مدیریت عمومی تفتیش .

مدیریت عمومی تفتیش وزارت اقتصاد ملی که‌وظیفه آن‌مراقبت ورسیدگی برامور تحقیقات وتفتیش دوائر وزارت اقتصاد ملی وموسسات اقتصادی میباشد امسال نیز بر اساس ایجاب وظیفه امور مربوطه رسیدگی نموده و دوسیه های مختلفه را که عبارت ازدوسیه های نسبتی‌اختلاس مبلغ ۲۰۰۰۰ ـ افغانی مدیریت فوائد عامه ولایت‌هرات ـ دوسیه ساخته کاری امضاء شاغلی معین‌وزارت اقتصاد ـ دوسیه گرفتاری (۱۸۸) جلدپوست قره‌قل ـ دوسیه تفتیش شرکت نساجی‌جبل السراج ـ نساجی گلبهار ـ دوسیه تفتیش‌شرکت خلاند ـ شرکت یووالی مشرقی ـ ریاست عمومی اطاقهای تجارت مرکز ـ شرکت های اتحادیه مزارشریف وبلخ ـ ریاست اطاق تجارت مزارشریف ـ دوسیه تفتیش‌کارهای نمایندگی‌چغه سرای شرکت یووالی مشرقی ونمایندگی فابریکهٔ برق‌مشرقی ـ شرکت پشتون‌قندهار ـ تفتیش مرکز ونمایندگی کابل شرکت پشتنو یووالی مزارشریف وغیره میباشد تحت مطالعه وغور قرار داده ونتایج تفتیش ونظریات هیئت مفتشین را به‌مقامات مربوطه سپرده است .

شعبه کار و کارگر .

۱ ـ درین سال نیز هیئت کار و کارگر به تعقیب مشاهدات گذشته بسلسله مشاهدات خود درباره چگونگی اوضاع کارگران ومعامله کار فرماها باکارگران وصورت تطبیق اصول نامه کار وکارگر تا اوائل سال جاری تمام موسسات ملی ودوائر دولتی مرکز ومربوطات ولایت کابل راکه عبارت ازموسسات ودستگاه های (تولیدی ـ صناعتی وطباعتی) باشد گردش ووارسی نموده واوضاع عمومی موسسات وغیره را از لحاظ ارتباط امور کار وکارگر دیدن کرده راپورهای درباره شان بازرسی کرده وراپورهای پس ازمشاهدات خود با نظریات اصلاحی ترتیب وبمقامات مربوطه سپرده اند که راپورهای شان بملاحظه مقام منیع صدارت عظمی نیز رسانیده شده و نظریات اصلاحی آنها بغرض تطبیق ذریعه فرامین مقام صدارت عظمی به وزارت خانه ها وموسسات مربوطه تفویض گردیده است .

۲ـ در باب مراجعاتیکه ازطرف کارگرها ویاکار فرماها نسبت به مسایل طرف علاقه آنها از لحاظ امور کار وکارگر باین شعبه بعمل آمده مراجعات طرف غور ومداقه قرار گرفته وبه آن رسیدگی شده است ووصایای لازمه مطابق مقررات قانون کار وکارگر دران باره داده شده است .

همچنان بمراجعات کارگران (بیکار) که آرزوی کار را داشته وباین شعبه مراجعه نموده اند شعبه کار وکارگر بتاسی از نظریات بهی خواهانه حکومت متبوعه که همیشه رفاه وآسایش طبقات ملت را در نظر دارد ومراجعین مذکور (بدوائر وموسسات کارگیری) معرفی وازمراجعت شان پیشتیبانی شده است که تعداد این مراجعین ومکاتیبکه دران مورد صادر گردیده عبارت (۳۷۰) نفر و نمبر مکتوب می باشد .

٤ـ جهته تلافی وجبران وقائع وصدماتیکه به بعضی ازکارها درا ثنای کار واقع وراپور اطلاع آن منحیث مکلفیت ومرافبت وقتاً فوقتاً بمدیریت عمومی کار وکارگر از مراجع مربوطه واصل شده ازطرف اداره تعقیبات لازمه بعمل آمده وموسسات ودوائر مربوطه راکه (کارگر دران مشغول وظیفه بوده) بایفای وظایف ووجایب آنها در مقابل کارگر ویا وارث حقیقی براساس قانون کار وکارگر ملتفت ساخته واز آن حمایه نموده است .

٥ ـ امسال شعبه کار وکارگر برای حل منازعات فیما بین کارگر وکار فرما پروژه قرارداد کارگر وشاگردی ترتیب وآنرا بغرض غور درکمیسون منتخبه ارائه داده ودر اطراف آن غور ومطالعه جریان دارد که البته پس ازتصمیم قطعی کمیسون مراتب کاپی پروژه قرارداد های متذکره بغرض تطبیق به تمام موسسات ودوائر ذیعلاقه فرستاده خواهد شد .

۶ ـ شعبه کار وکارگر امسال نیز به گرد آوری وترتیب احصائیه کارگرهائیکه درشقوق مختلف کاروصنایع مملکت مصروف کار وفعالیت می باشند مشغول بوده وهمچنان راجع به ترتیب احصائیه ودسته بندی اشخاصیکه درمملکت دارای فعالیت های صناعتی واقتصادی وامسال آن می باشند نیزمصروف کاربوده وسعی می نماید این دسته بندی واحصائیه را که طرف علاقه مفرط موسسهٔ کار جهانی است بصورت طبقه بندی تهیه وتکمیل نماید .

۷ ـ فورمه های مخصوص متحدالشکل احصائیه وی شامل ستونها وجداول مخصوص حدوث واقعات دفترسوانحات واحصائیهٔ تولیدات ، گراف عمومی هرموسسه ازطرف شعبه کار وکارگر ترتیب ودرین سال باهدایات لازمه به تمام دوائر وموسسات کارگری کشور فرستاده شده است تا براساس آن اجراآت نمایند .

۸ ـ برای قبول دعوت موسسه بین المللی کارجهته شمول (درسی وهفتمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کارکه درماه جون ۱۹۵٤ ـ مطابق ۱۳۳۳ منعقد شده بود) اقدامات وترتیبات لازمه اتخاز واز طرف حکومت افغانستان شاغلی نورالحق خان کفیل مامور رتبه دوم وزارت اقتصاد ملی بحیث نماینده افغانستان در کنفرانس مذکور اعزام وشرکت ورزیده وراپوری درباره کنفرانس مذکور وتوضیع نقاط مشمولین کنفرانس ومقتضات اصلاحی امورکارگران درباره وضع عمومی کارگران ترتیب وبه شعبه کارو کارگر سپرده است .

۹ـ دراوایل سال جاری تازمانیکه اداره یونو ووزارت اقتصادملی تماس داشت شعبه کار وکارگر درانجام امورمحوله باموسسه مذکور نیز همکاری نموده است .

۱۰ ـ برعلاوهٔ اقداماتیکه دربارهٔ کنونیشنها وریکامندیشنهای موسسه کار جهانی بعمل آمده وپیشنهادات مذکور درآن مورد طرف قبول حکومت افغانستان واقع گردیده و به تصویب دارالشورای ملی وریاست عالی اعیان رسیده است صورت تصاویب وغیره آنرا جهت اطلاع عامه درجراید ومطبوعات کشور منتشر نموده است .

۱۱ ـ درموقعیکه شاغلی عبدالملك کفیل وزارت مالیه ووکیل وزارت اقتصاد ملی متصدی امورزوزارت اقتصاد ملی شدند درباره تشکیلات ووظایف مدیریت عمومی کاروکارگر نیزوارسی ومطالعه نموده ایشان نظربه اطلاع از اهمیت وچگونگی مسایل کار وکارگر وفعالیتها وتشکیلاتیکه امروز درتمام ممالك جهان بغرض تنظیم امورکار وکارگری وتامین وتضمین حقوق وبهترساختن اوضاع کار وفراهم نمودن وسایل رفاه وآسوده حالی کارگران از نقطه نظر تامین وتعمیم عدالت اجتماعی بعمل آورده میشود بادرنظرداشتن تعهدات ومسئولیت هائیکه افغانستان در مقابل موسسه بین المللی کاردارد اوضاع موجوده کار وکارگران مملکت را چهاز لحاظ

مراعات حقوق کارگران وچهاز جهات اداره وتنظیم کافی وقناعت بخش ندانسته تجویز نمودند تا مسایل وموضوعات مربوطه بهکار وکارگر بالعموم دریك کمیسیون صلاحیتدار طرف غور مزید قرار گرفته وکمیسون نظریات خودرا دربارهٔ تعدیل واصلاح برخی ازمواد قانون کار وکارگر بهشعبه مربوطه بدهند تاشعبه آنرا موردغور قراردهد در تشکیلات ووظایف وصلاحیت شعبه ومقررات موجوده ونزدیك ساختن آن به مصالح بیشتر کارگران وکارفرمایان وهکذا تعدیل تشکیلات اداری شعبه کارگر وتعیین وظایف وصلاحیت شعبه مذکور وغیره امور مربوطه باین موضوع غور نموده نظریات را تثبیت وپروژههای لازمه آنرا مهیا نمایند تادربارهٔ تطبیق آن اقدامات لازمه صورت بگیرد چنانچه باساس این نظریه کمیسیونی برای انجام این وظیفه تعیین وهمانا کمیسیون مذکور از تاریخ (۲۲) سنبله ۱۳۳۳ شروع بکار نموده وکمیتههای راموظف نمودند که کمیتههای مذکور همین اکنون نیزجهة گرد آوری معلومات ومواد مصروف کارا ند. همچنان بناغلی عبدالملك برای تکمیل تشکیل شعبه کار وکارگر ورفع نقائص تشکیلاتی شعبهٔ مذکور نیز نظریات خودرا به کمیسیون مذکور ارائهداده سفارش نموده بودند تادربارهٔ تشکیل شعبه ومؤظف ساختن اشخاص باصلاحیت دراینشق مطالعاتی به نمایند.

ریاست فیصله منازعات تجارتی:

ریاست فیصله منازعات تجارتی یا محاکم تجارتی کهازسالیان چند در افغانستان تشکیل شده وازچندینسال باینطرف با تشکیلات محدودی بهکمك چند نفر اعضای انتخابی ازبین طبقه تجار ویکنفر رئیس انتصابی ازطرف دولت ایفای وظیفهمی نمودند ولی نظر بکسب اهمیت روز افزون مسأیل تجارتی درمملکت ونقص تشکیلات از نقطهٔ نظر ایجاب حقوق بینالمللی مسائل تجارتی، ازیكطرف تشکیلات موجوده آنها کافی دیده نمیشد وازجانبدیگر با تشکیلات موجودهٔ محاکم تجارتی تأمین سرعت وانتظام درکار وبهتر ساختن طرز اجرای کار از نظر حقوقی برآورده نمیگردید، لهذا امسال بناغلی وکیل وزارت اقتصاد ملی درزمرهٔ سائر اصلاحات خوددرامور تشکیلات دوائر اقتصادی وغیره، اهمیت حقیقی این موضوع راتبارز داده وبرای اینکه مفکورهٔ اصلاح محاکم تجارتی عملی گردد کمیسیونی رامرکب از متخصصین وحقوق دانان مملکت بحیث کمیسیون مطالعه درباره مسائل محاکم تجارتی تعیین نمود، کمیسیون مذکور پس ازتعاطی افکار ومطالعه وضع عمومی تجارتی وحدوث وقائع منازعه وی تجارتی درحال حاضر وآینـــده مملکت موجودیت محاکم ابتدائی تجارتی درهرولایت وحکومات اعلی رایك امرضروری وحتمی دانسته نظریات خودرادرباره تعدیل وتشکیل محاکم تجارتی موجوده ووظایف وزارت اقتصاد ملی درقسمت اصلاحات وضعیت حاضره محاکم مذکور بوزارت اقتصاد ملی پیش کردند کهپس ازغور ومداقه ثانی اولیای امور وزارت اقتصاد ملی تعدیل تشکیلات موجوده

وتوسعه تشکیل محاکم تجارتی درسرتاسر مملکت منظور شده ونظر به تشکیل جدید، محاکم ابتدائی رادرتمام ولایات وحکومات اعلی تشکیل کردند وعلی الرغم سابق محاکم مرافعه وتمیز محاکم تجارتی رادرمرکز بصورت مستقل در تشکیلات جدید گرفته وهمچنان محکمه تمیز تجارتی نیز بصورت جداگانه درمرکز تاسیس گردید که محکمه مذکور دارای یك رئیس و۷ نفر اعضاء می باشد ودو نفر اعضای علی البدل نیز انتخاب میشود که رئیس واعضای این محکمه از بین اشخاص حقوق دان وبا تجربه درامور تجارت به اساس پیشنهاد وزارت اقتصاد ملی وتصویب مجلس عالی وزراء ومنظوری ذات شاهانه مقرر میشوند در محاکم تجارتی علاوه براینکه اعضای انتصابی آن ازجملهٔ اشخاص حقوق دان انتخاب میشوند ازجمله اشخاص با تجربه ومربوط به طبقات تاجر نیز اعضای بصورت انتخاب در نظر گرفته شده است که با عملی شدن این تشکیل طوریکه مسلم است از یك طرف سرعت در کار وانتظام کار درسرتاسر مملکت از لحاظ مسایل منازعه وی تجارتی ایجاد خواهد شد وازجانب دیگر از لحاظ عدم تشکیل محاکم در سائر نقاط مملکت مسائل تجارتی سیرطبیعی راکه در آینده به خود گرفتنی است ضایع نمی نمایند.

اکنون برای اینکه اصلاحات درمحاکم تجارتی را نسبت به سالهای سابق بیشتر روشن نمائیم به طبع گراف تشکیلات سابقه وجدید محاکم تجارتی می پردازیم.

گراف جدید محاکم تجارتی

ریاست تمیز محکمهٔ تجارتی

شعبهٔ ارتباط

ریاست مرافعه محکمهٔ تجارتی

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی مرکز

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی پروان
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی قطغن
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی بدخشان
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی مزارشریف
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی میمنه
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی مشرقی
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۲ «
« ۱۱ - ۱ «

شعبهٔ اجرائیه
رتبه ۶ - ۱ نفر
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۲ «

شعبهٔ ثبت
رتبه ۴ - ۱ نفر
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۳ «

شعبهٔ افلاس
رتبه ۴ - ۱ نفر
« ۸ - ۱ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست محکمهٔ تجارتی جنوبی
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۲ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی قندهار
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۲ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی غزنی
رتبه ۴ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۱ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی گرشک
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۲ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی فراه
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۱۰ - ۱ «
« ۱۱ - ۲ «

ریاست ابتدائی محکمهٔ تجارتی هرات
رتبه ۳ - ۱ نفر
« ۴ - ۱ «
« ۵ - ۲ «
« ۸ - ۱ «
« ۱۰ - ۱ «

گراف سابقه محاکم تجارتی

نوت :

۱: ریاست تمیز از طرف انجمن وزارت اقتصاد ملی بدون منظوری بودجه انجام میگردد
۲: « مرافعه « ریاست اطاق تجارت هر ولایت . « « « «
۳: اعضای محاکم تجارتی ولایات انتخابی است و معاش کاتب رتبه (۱۰) را اخذ میدارند .

ا

امور وزارت فوائد عامه

وزارت فوائدعامه در ردیف سائرامور حیاتی مملکت وظایف ومسئولیت های خیلی مهم وسنگینی را بدوش داشته وبا ارتباط مستقیم درپیشبرد رشته های حساس وبزرگ حیاتی، مدنی، اجتماعی مربوط به امور (عمرانی، ساختمانی، مواصلاتی وانکشاف منابع واسباب ثقافت وسرسبزی کشور) سهم بارزی دارد.

ازپهلوی دیگر مملکت بامقتضیات وضع کنونی عصر وزمان وایجابات فعلیهٔ میهن به فعالیت ها وپیشرفت های سریع امور اصلاحاتی و (ساختمانی) عصری ومدرن آرزومند بوده اصلاحات وشیرازه بندی های سریع وانجام کارات نا تمام وعقب مانده رامیل مفرط ونیازمندی دارند.

وزارت فوائد عامه نیز این نیاز مندیهارا احساس نموده پیوسته دراثر نظریات بهیخواهانه ورهنمائیهای نیك ومفید حکومت (که آنهم ازآمال ملت سرچشمه گرفته) باعلاقه قلبی ومیل مفرط بکار آغاز وداخل صحنه فعالیت گردیده است.

اینك درجریان سال ۳۳ باپیدا شدن امکانات بدواً بوسیلهٔ انجمن فنی (مهندسین وانجنیران) لائق خویش بهطرح پلان‌ها وپروژه های جامع ونقشه‌های مفیدی توفیق یافته وبه‌منظور پیشبرد وانجام این منظور پروگرام های صحیحهٔ فنی ترتیب وجنبه‌های برجسته وحساس پروگرام مرتبه راتحت نظر گرفته اولتر ازآن راه‌ونقاط حساس ونافعی داخل صحنه‌عمل گردیده تا بتوانند درقدم نخستین تمام نواقص وپسمانیهای امور نیمکاره مربوط راتلافی وبه‌سوی تکامل پیش‌ببرد ـ وسپس قدم نافعتری دیگردرکاری بردارد که‌ازهمه جهات محتاج الیهٔ کشور مملکت بوده وبنیان آنرااساسی ومستحکم گذاشته با تمام‌قوا ونیروی فعال آن دنبال نموده بتواندوباالنتیجه آنرا متین واستوار نگهدارد.

با این پرنسیب ونصب‌العین وزارت‌فوائدعامه درجریانات امور سنوی ۱۳۳۳ بکار های که‌درمرکز وولایات انجام‌داده وموفقیت حاصل نموده است وبه‌قسمت های ذیل منقسم میباشد ذیلاً توضیح میگردد.

الف: ـ درمرکز:

۱ـ درقسمت پلانها ونقسه های فنی ....

۲ـ « « تهیه مصالح وسامان ولوازمات ....

۳ـ « « تعمیرات . . . .

۴ـ « « بند ونهر ....

۵ـ درقسمت معابر وسرك سازی وپلها وپلچك ها ومعبرها .
۶ـ « « میخانیکی وماشینی وموترها وآلات تخنیکی .
۷ـ « « برآوردهای تفتیشی . . . . .

ب :ـ درولایات :

۱ـ درقسمت تعمیرات .
۲ـ درقسمت معابر وسرك سازی ،پلها، پلچك ومعبرها .

اجراآت مدیریت عمومی فنی:

مدیریت عمومی فنی که وظیفهٔ مستقیم آن ترتیب نقشه جات وبرآوردهای اولی امورات تعمیراتی مملکت است درجریان سال ۱۳۳۳ وظایف ذیل راانجام داده است.

(۱) نظر به تقاضای وزارت امورخارجه، وزارت اقتصادملی، وزارت صحیه، وزارت دفاع ملی وغیره موسسات نقشه‌های تعمیراتی طرف احتیاج وضرورت شان ذریعهٔ عزتمند انجنیر ایرس بروکمن وعزتمند مندلیر مستخدمین وزارت فوائد عامه ترتیب وتوسط مدیریت عمومی فنی بمراجعش فرستاده شده .

الف :ـ ذریعهٔ انجنیر ایرس بروکمن مهندس . . . . . (۹۷ نسخه)
ب :ـ « عزتمند مندلیر « . . . . . (۶۸ «)
ج :ـ « « مستر گرل « . . . . . («)

(۲) نظر بهخواهش وزارت مخابرات ،وزارت زراعت ،وزارت معارف، وزارت مالیه ،وزارت صحیه وسائر موسسات دولتی وغیره نقشه های تعمیراتی طرف ضرورت واحتیاج شان که ذریعهٔ مهندسین داخلی ومعاونین مهندس مربوط وزارت فوائد عامه ترتیب واز مدیریت عمومی فنی مربوطه بمراجعش ارسال شده است ......(۱۴۷ نسخه)

(۳) برحسب خواهش وزارت خانه‌ها وموسسات دولتی وغیره از روی نقشه های مرتبه ذریعهٔ معاونین مهندس مدیریت عمومی فنی وزارت فوائد عامه کاپی گرفته شده است . (۲۰۲۸ نسخه)

(۴) دراثر فرمایش دوائر مملکتی و موسسات رسمی از اول جوزا ۱۳۳۳ الی اخیر برج عقرب برآوردهائیکه اخذ وطور دو نقله بمراجعش ازطریق مدیریت عمومی فنی فرستاده شده است . (۱۶۷۱ نسخه)

اجراآت مدیریت عمومی تهیهٔ مصالح

الف :ـ سامانیکه ازخارج وارد ودرظرف سال ۳۳ به دوائر مربوط تسلیم داده شده :ـ

۱ـ سامان سرك سازی ازقبیل ماشین‌های سنگ شکنی ماشین گریدر وپرزه جات رول انجن های دیزلی وغیره لوازمات .
ماشین‌های مذکور . . . . .

۲- غربالهای سیمی و لوازم آن جهت تعمیرات . . . . ۲۰ قلم
۳- بیرقهای مهندسی وغیره لوازمات ضروریه آن . . . . ۱۲۰ قلم
٤- سامان ولوازم قنداقهای برمه کاری باسامان فالتوی آن ۸۲ قلم
٥- روغنیات برای ماشین های متذکره ....
٦- آرمیرها . . . . . . ۳ قلم
۷- آلات امتحان معدن .... ۱۰ قلم
۸- گونیامیترها که درجات مختلفه دارد............ (۲٦) قلم
۹- آلات سرنگ پرانی .... ٤ قلم
۱۰- سامان برق برای تعمیرات ..... ۱۰ قلم
۱۱- پمپ های تیلی با لوازم آن ..... ۱٥ قلم
۱۲- سمنت از جمله (۳٥۰۰تن) ..... (۱٥۰۰) تن

ب- سامان خارجی که از بازار کابل بصورت قرارداد تهیه و بدسترس شعبات مربوط گذاشته شده .

۱- برای کارات تعمیرهوتل کابل سامان برق، تشناب چوب ارچه،چوب جوز، وغیره (٥۲۰) قلم

۲- برای کارات تعمیر قصر بزرگ سامان تعمیراتی از قبیل رنگ باب قلفك چپراست وغیره (٦۳) قلم

۳- برای کارات تعمیر تاج بیگ سامان تعمیراتی از قبیل رنگ باب قلفك چپراست وغیره (٤۳) قلم

٤- برای کارات تعمیر چهلستون ، سامان تعمیراتی از قبیل چوب جوز چوب چهار تراش وغیره (٦۸) قلم

٥- برای کارات تعمیر گاراجهای آغا علی شمس ،سامان تعمیراتی، چوب چناری چهارتراش سیم جالی وغیره (۱۱٦) قلم

٦- برای کارات تعمیر مقبرهٔ اعلیحضرت شهید سنگ باب ، قلفك، چپراست گرند وغیره . (۱۳) قلم

۷- برای کارات تعمیر استدیوم، سامان تعمیراتی، چپراست،میخ سیمی، قلفك وغیره (٤٥) قلم

۸- برای کارات تعمر تعمیراتومات سامان تعمیراتی چوب چناری ،چهارتراش،سمنت آهن وغیره . (۷۸) قلم

۹- برای کارات تعمیر،تعمیرصدارت عظمی سامان تعمیراتی سمنت،سامان برق، آهن گول وغیره. (۷۰) قلم

۱۰- برای کارات تعمیر مدیریت معا بر سامان سرك سازی : بیل، مارطول، کدال، جبل، سرنگ وغیره . (۱۳۰) قلم

۱۱- برای کارات تعمیر بندو نهرسامان مربوطه آن بیتومن، مارکول، سمنت، بوری وغیره . (۱۲) قلم

ج: مواد داخلی که بغرض اجرای کارات تعمیرات تهیه واکمال گردیده .

۱- سنگ گزك ۴۰۰ دانه

۲- سنگ سالنگ ۳۰۰ متر مربع

۳ خشت پخته ۰۰۰۰۰	(۱۴۸،۲۰۰)	قالب
۴ - چونه کلوخه ۰۰۰	(۱۸۰۶)	خروار
۵ - گج پخته	(۱۲۰)	»
۶ - صندله	(۴۲)	»
۷ - سنگ پارچه	(۶۷۲)	متر مربع
۸ ریگ دریائی	(۱۰۰۰)	صندوق
۹ - جغله دریائی	(۵۲۰)	»
۱۰ - چوب ارچه چهار تراش	(۴۲۶۸)	دانه
۱۱- چوب چناری	(۹۹۷۰)	»
۱۲ - چوب ارچه سوخت	(۱۵۹۴)	خروار
۱۳ - سرش کمان وطنی	(۱۲۰)	سیر
۱۴ - آهن جامه باب داخلی	(۳۰)	»
۱۵ - خشت سمتی	(۲۰۰۰۰)	دانه
۱۶ - خشت کپریل	(۴۰۰۰)	»
۱۷ - چوب چهارمغزی	(۲۷۷۸)	فوت مکعب

د . - مواد خارجی کارآمد وزارت فوائدعامه که در بین سال بخارج فرمایش داده شده و قسمتی آن در ارض راه و مقداری هم در شرف چالانی جانب افغانستان است .

۱ - داینمنت	(۸۰۷۸۵)	کیلوگرام
۲ - پطاقی	(۱۹۰۰۰۰)	دانه
۳ - فلیته	(۳۹۵۰۰)	دانه
۴ - تاج برمه	(۲۰۰۰)	»
۵ - پلاستیك	(۲۲۷۵۰)	فوت مربع
۶ لینولیوم	(۵۳۲۰)	متر »

گراف کار شده بند سراج غزنی از سال
۱۳۱۸ — ۱۳۳۳
روز کار
مکعب متر ۱:۱۰۰۰۰
مربع متر ۱:۱۰۰۰۰۰
۱:۱۰۰۰۰۰
۱۲۰۰۰
۱۱۰۰۰
۱۰۰۰۰
۹۰۰۰
۸۰۰۰
۷۰۰۰
۶۰۰۰
۵۰۰۰
۴۰۰۰
۱۳۱۸
۱۳۲۳
۱۳۲۹
۱۳۳۲
۱۳۳۳
۱۳۱۸ - ۱۳۲۳
۱۳۲۹ - ۱۳۳۲
۱۳۳۳
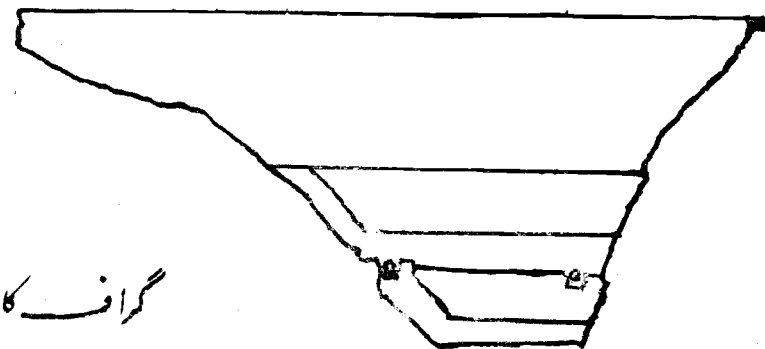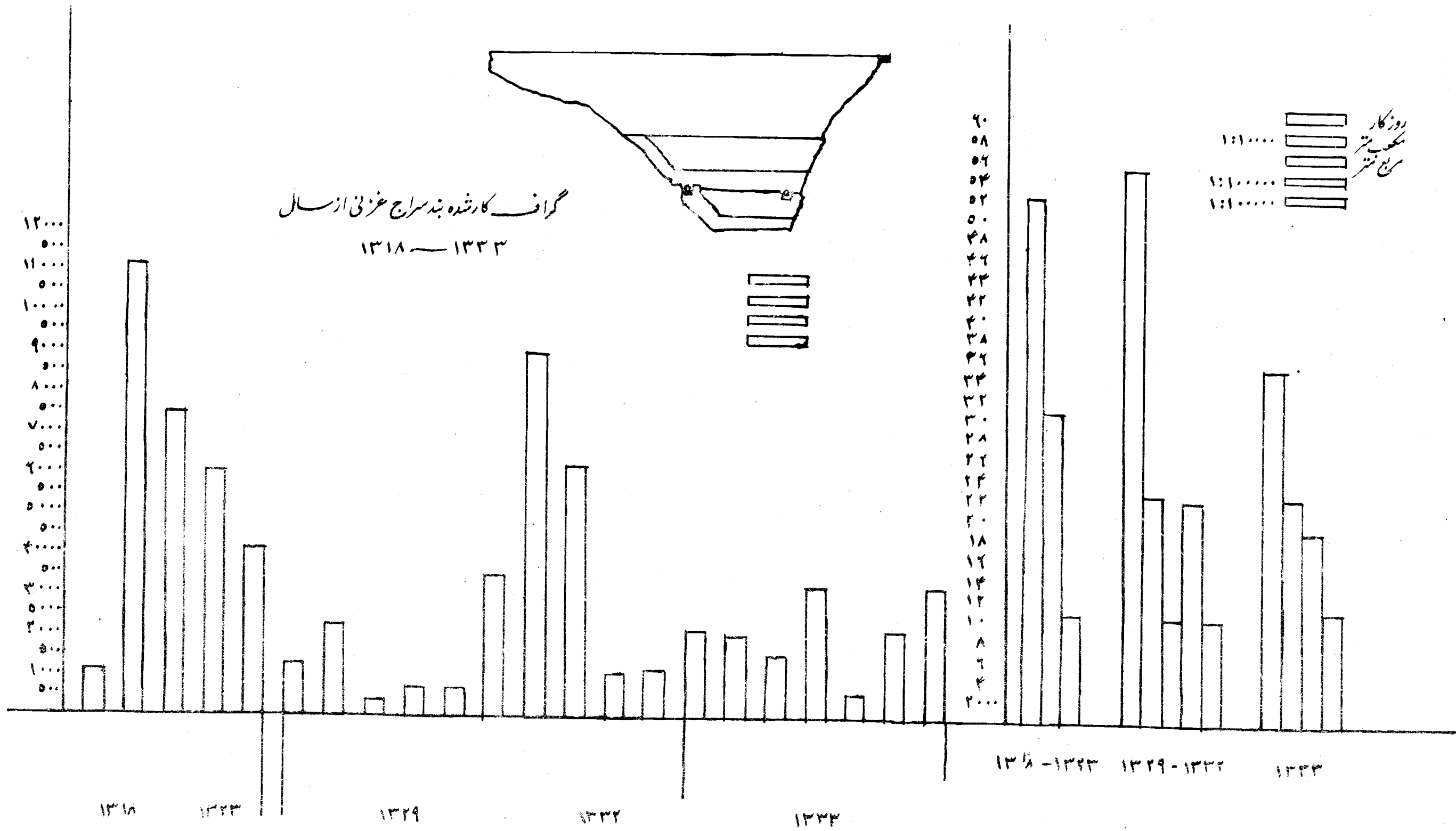
گراف کار شده گی سرک تنگی غارو بحساب متر مکعب ۱۳۳۳ - ۱۳۱۹
تا فاصله ۹۲ کیلو متر از دهن تنگی الی سرک کند وبلیا
گراف سرک تنگی غارو از دهن تنگی الی سروبی بفاصله ۵۲ کیلو متر
۴۸
۴۶
۴۴
۴۲
۴۰
۳۸
۳۶
۳۴
۳۲
۳۰
۲۸
۲۶
۲۴
۲۲
۲۰
۱۸
۱۶
۱۴
۱۲
۱۰
۸
۶
۴
۲
۱۳۱۹
۱۳۲۰
۱۳۲۱
۱۳۲۲
۱۳۲۳
۱۳۲۴
۱۳۲۵
۱۳۲۶
۱۳۳۰
۱۳۳۱
۱۳۳۲
۱۳۳۳
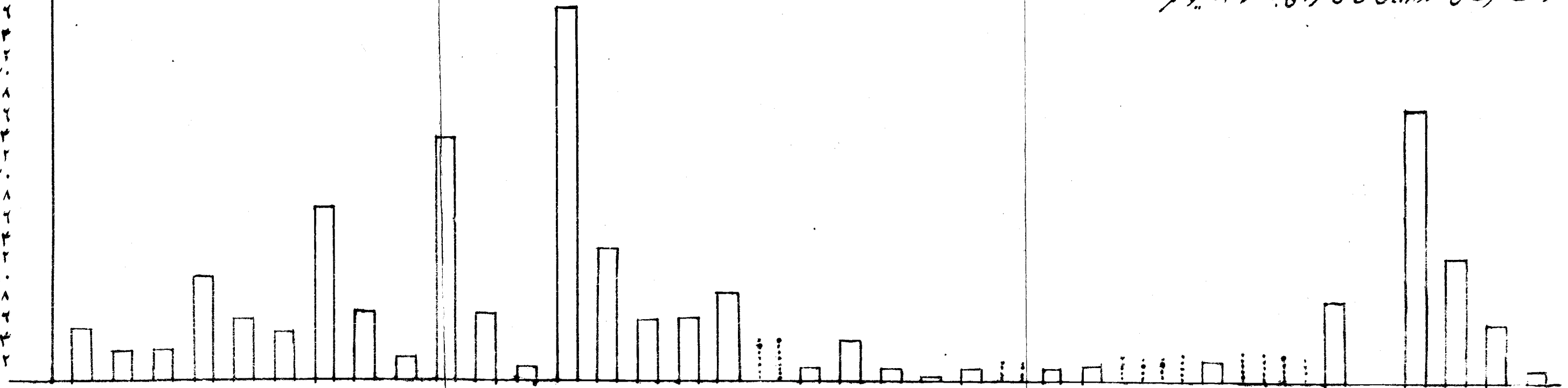
۷ ـ سرش مخصوص لینولیوم (۳۰) پیپ
۸ ـ سیم کویل (۳۵۰۰۰) متر
۹ ـ سامان تشناب‌معهٔ ۵۹ قلم سامان مربوطه آن برای سه‌صد تشناب
۱۰ ـ آهن گول (۸۹۰) تن
۱۱ ـ بیتومین (۵۰۰۰) کیلوگرام
۱۲ ـ کاغذ عایق (۵۵۰۰) متر مربع
۱۳ ـ سنگ چرخ تیز کاری ۵۰۰ عدد
۱٤ ـ آهن چادر نالیدار ۱۰۰۰۰ تخته
۱۵ ـ آهن چپات ۱٤۲۰۰ »
۱٦ میخ پیچی‌هر رقم (۱۷) تن
۱۷ ـ قلفك دروازه (۸۰۰۰) دانه
۱۸ ـ چپراست « (۸۰۰۰) »
۱۹ ـ زنجیردروازه (۲۰۰۰) »
۲۰ ـ آئینه عمارتی (۲٦۰۰) »
۲۱ ـ آهن پتی (۵۰) تن
۲۲ ـ دستگیر دروازه (۸۰۰۰) دانه
۲۳ چکش سنگ شکنی (۱۹۰۰ »
۲٤ ـ مارتول (۱٤۳۰) »
۲۵ ـ سمنت (٦۷۱۵) تن‌مساوی (۱۳٤۳۰۰) بوری
۲٦ ـ بیل سه نوك (۱۲۰۰۰) دانه
۲۷ ـ بیل چار نوك (۲۰۰۰) »
۲۸ ـ کلنگ دوسره (۸۲۳۵) »
۲۹ ـ جبل (۱۲۰۰) »
۳۰ ـ سرنگ (۲۰۰۰) »
۳۱ ـ خیمه سائری (٤۲۰) باب
۳۲ ـ سامان متفرقه (۳۰) قلم

ح ـ سامانیکه بمدیریت های فوائد عامه ولایات و حکومات اعلی فرستاده شده است.

۱ ـ بهٔ مدیریت فوائد عامه پروان.

۱ سمنت پاکستانی (٦۰) بوری
۲ ـ چوب ارچه (۱٦۰) دانه

۳ ـ به مدیریت فوائد عامه ولایت قطغن.

۱ ـ آهن گول (۸۰۶) سیر
۲ ـ سمنت پاکستانی (۳۵۰) بوری
۳ ـ آهن چپات (۵۳۰) تخته
٤ ـ آئینه دومیلی (٥٦۰) دانه
٥ ـ میخ سیمی (٤۹) سیر
٦ ـ سرش کمان (١٦) »
۷ ـ چپراست (۱۹۰) جوره
۷ ـ دستگیر (۱۱٥) »
۹ ـ قفلفك (۱۳٤) دانه
۱۰ ـ خشت و پیچ جستی (۳۷٤٤) »
۱۱ ـ پلکی سربی (۳۷٤٤) »
۱۲ ـ پلکی جستی (۷٤۸۸) »

(۳) بـه مدیریت فوائدعامه بدخشان .

۱ ـ چوب ارچه (۳٥۰) دانه
۲ ـ آهن گول (۲۳٦) سیر
۳ ـ آهن چپات (۱٥٦) تخته
٤ آئینه (۱٥۳) دانه
٥ ـ قلم آئینه بری یك دانه
٦ ـ سمنت پاکستانی .(۱٥۰) بوری
۷۸ ـ پلکی جستی (۳۷٤٤) دانه
۸ ـ میخ سیمی (۲٤) سیر
۹ ـ چپراست (۹۸) جوره
۲۰ ـ دستگیر (٥۷جوره)
۱۱ ـ قلفك (٦۷) دانه
۱۲ ـ خشت و پیچ جستی (۱۸۷۲) دانه
آهن گول (٦۸) سیر

(٤) بـه مدیریت فوائد عامه ولایت مزار شریف

۱ ـ چوب چهار تراش (۳۰) دانه
۲ ـ آهن گول (۹۸۳) سیر

(٥) بمدیریت فوائدعامه غزنی.

۱ ـ سمنت پاکستانی (۲۰۰) بوری

(٦) جهت کاربند سراج غزنی.

۱ ـ سمنت جرمنی (۸۹۰) بوری.
۲ ـ سمنت پاکستانی (۸٦۱٥) »
۳ ـ ماشین سمنت گن (۲) پایه

(۷) بمدیریت فوائدعامه ولایت مشرقی.

۱ ـ تپ غسل معه سامان متعلقه آن (یك) دانه
۲ ـ مکان کاشی معه سرپوش (۷) دانه
۳ ـ نل جستی یك انج بطول ٤٥٠٦ متر (٦۷) دانه
٤ ـ نل سربی (۱٦) متر
٥ ـ کلاك سمنتی ٤ انج (۸) دانه
٦ ـ نل سمنتی ٤ انج (٤۷) دانه
۷ ـ سمنت پاکستانی (۱۰۰۰۰) بوری
۸ ـ سامان تشناب (برای (۱٦) تشتناب ممکل (٤۳) قلم

(۸) بمدیریت فوائدعامه ولایت کابل

سامان تشناب برای ۱٦ تشناب (٤٥) قلم

(۹) بمدیریت فوائدعامه حکومت اعلی فراه.

سمنت پاکستانی (۳۲۳) بوری

(تعمیراتیکه در سال گذشته نیمکاره وتحت کار نشان داده شده بود درهذا لسنه تکمیل شده و حسب ذیل است)

۱ ـ کار تعمیر میدان تماماً به پایه تکمیل رسیده.
۲ ـ » » هوتل جدید دار الامان تمکیل شده
۳ ـ » » مطبخ وزارت مالیه به پایه تکمیل رسیده
٤ ـ » » گدام دهمزنگ » » »
٥ ـ کارات ترمیم گدام ریشخور » » »

درقسمت تعمیرات تحت کار مرکز

(۱) تعمیر مقبرهٔ اعلیحضرت شهید رحمت الله علیه

میعار کارشده‌گی درسال ۳۳ از قبیل سنگ مرمر وسنگ الك وسنگ گزك ساخت فابریکه حجاری و نجاری وغیره که ذریعه ریگ وسمنت نصب زینه‌ها وپایه‌ها گردیده :-

(سنگ الك ۱٥۱ متر مربع) ۱۸۱ متر
(سنـگ گزك ۳۰ »)

(۲) تعمیر هوتل کابل

میعار کار شده هوتل کابل درجریان سال ۳۳ نسبت به سالهای گذشته خیلی اطمینان بخش بوده وپیشرفت سریعی نموده است با اطمینان خاطر باید گفت امسال درسلسله کارات این تعمیر بزرگ موفقیت خوبی دست داده وحتی این قسمت عمده از اطاقهای فوقانی طبقه دوم با تشناب های مربوطه وو نرنگ کاریها وغیره ضروریات آن دراواسط سال به پایه تکمیل رسیده ودرایام جشن استقلال وطن عزیز برای پذیرائی ورهایش مهمانان محترم آماده وطرف استفاده قرارگرفته بود. بازهم کارات آن پیوسته تا اواخر سال مطابق پروگرام های مرتبه جاری بوده وپیش برده شده .

الف:- معماری :-

۱- کانکریت سمنت ۱۹۸ متر مکعب

۲- فرش بیتومین ۳۸۱ متر مربع

۳- کچ مالی سقف شیره چونه وگچ استر کاری ریگ چونه وسمنت ترمیمات استرکاریهای نصب نل و برق، شیفته

چونه صحن اطاقها جمعاً (۶۵۲۸) متر مربع

٤- کارهای متفرقه معماری ازقبیل خشت کاری خام کاه‌گل کاری وتسطیح ویران کاری وغیره امور جمعاً

میعار کارشده بحساب مترمکعب ومترمربع ۲۲۰٤ مترمکعب و

۲۱۱۲ متر مربع

۵- خشت سمنتی رنگه که ذریعه بناء ومزدور کاران در خود تعمیر ریختانده

۱۵۸

۱۲۲

وفرش شده ۵۳۲۱ دانه

قسمت سنگ شانی :-

۱- سنگ های مرمر رقم قلم کار گزك و بغرا وتره خیل ساخت فابریکه حجاری ونجاری نصب موضع ... ۱۱۳۳۵۳ دانه

۲- استوك پایه گول ازسنگ الك ... (۵۰) دانه

ب- نجاری :-

۱- کلکین ودروازه های جدید درآمد ... (۳۵۰) متر مربع

۲- نصب و اصلاح کلکین‌های دروازه های حجاری ونجاری (۲۸۶) باب

۳- ورق شانی قاب وتبنگ میزهای بوفه پیزاره ها قاب چفتی گول تسمه کاری وغیره از چوب چهارمغز (۱٤۶۹) مترمربع ارچه جمعاً ... (۹۰۰) مترطول

تعمیر پل جدید ۹ برجه غزنی

فوتوی عقب بند سراج غزنی در موقع باز کردن آب

تعمیر سمت شمالی ہوتل کابل

۴- کتاره ارچه‌ئی فرش زیر قیچی و اصلاح قیچی‌ها فرش راه روی چهار کنج قاب های تشناب ها وغیره امور متفرقه نجاری . . . (۱۰۶۶۵) متر مربع

۵- ویران کاری دروازه های سابقه ذریعه نجارها . . . (۳۴۶) باب

ج- بسته کاری :-

۱- لوزمات وسامان تشناب از قبیل تب های غسل مکمل الا اسباب کمو دها بدی سیفون لگن باسامان متعلقه آن وغیره ضروریات تشناب ها بمذکور نصب موضع (۹۱) دانه

۲- نل‌جستی و سربی نصب موضع . . . (۷۴۴) متر

۳- نل سمتی « « . . . (۹۰) فوت

۴- نل چودنی « « . . . (۲۷۲) دانه

۵- پای شویه کالر چودنی زانوخم سه‌دهن نصب موضع . . . (۲۶۸) «

۶- کلاکك سمتی . . . (۱۲) «

د- حلبی سازی :-

آهن پوش و ناوه های پوشش تعمیر هوتل کابل . . . (۲۸۰) متر مربع

(۴) تعمیر ارگ‌مبارك

الف .- کارات معماری.

۱- قسمت سنگ کاری پخته‌خشت کاری پلستر کاری ذریعه ریگ چونه‌کج کاری رقم‌خشت نما خشت سمنتی محبس کانکریت ریزی وغیره (۱۲۶۵۰۸)متر مکعب

۲- فرش ازسنگ رخام برش قابر یکه ۵۰۰ متر مکعب

۳ - نصب سنگ الك. . . . . ۱۰— « «

۴- « « قم کار. . . . . . ۱۵۰ — « «

۵- « « گزك . . . . . . ۲۱۰۰— « «

۶- « « مرمرسفید. . . . . . ۲۵۲۱— « «

۷- « « قرغ سرخ. . . . . . ۳۵۰— « «

۸- « «سبز تسمه . . . . . ۴۱ — « « (۶۴۰۳)« «

۹- « «خواجه بغرا . . . . . ۲۳ — « «

۱۰- « «سالنگ . . . . . ۳۱۲ — « «

۱۱- « «رخام قندهار . . . . . ۱۵۹ — « «

۱۲- « «سفیده روی کش دیوار —۱۵۲ « «

۱۳- « «چهلستون کنکره‌دیوار — ۸۵ « «

۱۴- « « « کرنیز دهن دانه

روی صاف کچالك دار ۳۰۰متر طول

۱۵ـ « « « « پایه بافت برش ۱۰۰۰ « «

۱۶ـ « « « رویکش پایه ۹۰۰ « «(۲۲۰۰)مترطول

۱۷ـ « « « گرك رویکش کچالك دارغلط وکولك دار(۲۰۰)مترمربع

ب ـ کارات نجاری.

۱ـ فرش‌دوم ازچوب ارچه‌که ذریعه سرش‌کمان نصب‌شده (۸۰۵)مترمربع

۲ـ پیزاره « « . . . . (۸) « «

۳ـ مسطح « « . . . . (۵۰٤) « «

٤ـ ورق‌شانی دیوار کمان تبنگ وغیره (۱۸۵) « «

۵ـ فرش حاشیه ازچوب چهارمغز (۸۲) « «

٦ـ گچ کاری . . . . . (۱۱۸) « «

۷ـ قالب چهار مغزی پرکت ازچوب توت . . . . . (٦۱) « «

۸ ـ چفتی رقم نیم گول. چورسی. ارچه (۱۲۰۰ متر طول

۹ ـساختمان دروازه‌های ارچه‌ئی بمعه قاب تبنگ

ورق شانی وکلکین‌های ارچه‌ئی …… (۵۱) عدد

۱۰ ـ سر پرده ازچوب ارچه ورق شانی شده (٤۰) «

ج :ـ کارات متفرقه.

۱ ـ نل دوانی ······· (۵٦) متر مربع

۲ ـ کتاره زینه ······· (٦) « «

۳ ـدروازه برنجی ······· (۱۲) « « (۱٤۸) متر مربع

٤ ـ پنجرهٔ ·········· (۸) « «

۵ ـ پنجرهٔ آهنی ······· (۲) « «

٦ ـ آهن پوش‌ازمس ····· (٦٤) « «

(۵) تعمیر ریاست گمرك کابل (قسمت برندهٔ آن)

الف ـ معماری :ـ

۱ـ خشت کاری پخته شیفته انداختن ریگ چونه چلغه . . (۱٦۳) متر مکعب

۲ـ پلستر کاری ریگ وچونه چغله . . . (۱٤۳۰) متر مربع

۳ـ سیم‌گل وکاگل کاری . . . (۹۹۰) «

ب ـ نجاری :ـ

فرش چوب ارچه. قیچی وتبنگ ها (۱۰٦٤) مترمربع

ج- حلبی سازی :-

نصب آهن چادر چپات بالای قیچی‌ها . . . (۱۵۷۲) متر مربع

۵ تعمیر اتومات:-

کار تعمیر تیلفونخانه اتومات که تحت اثر وزارت فوائدعامه وبه اساس یك قرارداد جداگانه توسط اتحادیه کار او نیماك بتاریخ ۲۸ سنبله ۳۳ مطابق نقشه وپروژه مرتبه آغاز وبصورت پخته کاری وکانکریتکاری تحت فعالیت عمرانی گرفته شده است تا اخیر سال ۳۳ یك قسمت بپوشش سوم وقسمت دیگر بهپوشش دوم وقسمت سومی بپوشش اول رسیده است. باقیماندهکار آن نیز بهمان ترتیب تحت کار است .

۶:- تعمیر گاراجهای واقع فابریکه آقا علی شمس .

کارات تعمیر گراج هایمذکور درجریان سال ۳۳ طبق نقشه وپلان و مطابق پروگرام مرتبه پیشرفت شایانی نموده‌که اکثراً بهپوشش وپایهٔ نهائی خویش رسیده امور نجاری آن نیز روبه تکمیل است.

۱- فعالیت شق نجاری آن از قبیل قیچی پوش تپه‌های تعمیر قیچی هموار دروازه های درامد وکلکین ها چهارخانه های سقف برای گچ کما نبها قالب های کانکریت وغیره جمعاً (۶۰۰۰) مترمربع

۲- پیشرفت شق معماری آن ازقبیل سنگ کاری پخته، خشت کاری سمنت، خشتکاری پخته، کانکریت ، پلستر چونه ریگ وغیره (۳۰۰۰) متر مربع

۳- قسمت حلبی سازی (آهن پوش) گاراجها (۲۳۷۰) مترمربع

۷ تعمیر غازی استدیوم :-

معیار کارشده گی معماری آن درسال ۱۳۳۳ ازقبیل فرش خشت پخته فرش صندله انگاف کاری پلستر کاری وغیره جمعاً (۸۱۱۷) متر مربع

۷ تعمیر قصر چهل ستون :-

کارات تعمیر قصر چهل‌ستون در سال ۳۳ پیشرفت خوبی نموده میعارکارشده گی معماری نجاری سنگتر اشی آن

۱- سنگ تراشی و نصب آن ذریعهٔ سمنت وریگ:-

سنگ زر نیك ۸۱ متر مربع

سنگ سبز خواجه بغرا ۴۲ « «

تسمه از سنگ سیاه ۴۰ « «

« « « بالای پیزاره ۴۲ « «

قاب دروازه از سنگ مرمر ۱۴۳ « «
کرنیز کلکین « « « ۲۵ « «
فرش اطاق از هر نوع سنگ ۲۰ « «
قاب دروازه از سنگ گرك ۲۵ « «
سلاطین بالای کلکین ها
از سنگ مرمر و سنگ الك ۲۲ « «

جمعاً (۴۷۳) متر مربع

« بقیه امور سنگ‌شانی تعمیر چهل ستون »
نقل صفحه گذشته از بابت سنگتراشی و نصب آن (۴۷۳)
(۱) زینه از سنگ مرمر ... (۶۳) پت
(۲) قاب دورسه کمان استگاه موتر از سنگ گرك ... (۳۰) مترطول

ب ــ قسمت معماری : ــ

۱ـ سنگ خشت کاری سمنت ... (۲۷) متر مربع
۲ـ پلستر کاری ... (۱۴۰۰) « « (۱۶۷۲)
۳ـ نمدمالی اطاق‌ها از گچ و چونه... (۲۵۰) « «

ج ــ قسمت نجاری : ــ

۱ـ ساختمان دروازه های در آمد و نیم دور قفسچه ۱۵ متره و گلخانه کلکین‌های رویکار و سرپرده ها از چوب ارچه (۴۵) باب
۲ـ دروازه درآمد ورق شانی از چوب جوز ... (۱۳) باب
۳ـ قاب های کانکریت برای پایه های دوطرفه زینه عمومی (۱۰) قالب
۴ـ سرپرده کلکین برای اطاق گلخانه بطول ۱۵ × ۴ متر (۱) «
۵ـ کولك چفتی عقب دروازه پیزازه وتسمه از چوب چوز (۱۳۷۰) مترطول

۵ ــ تعمیر قصر بزرگ :ــ

گرچه معماری کارشده گی در امور نجاری معماری سنگ شانی و رنگمالی در قصر دارالامان درخلال سال ۳۳ جریان داشته وقسمت حجاری ونجاری آن پیشرفت اطمینان بخشی نموده است که قسماً امور ورق شانی های دروازه ها ساختمان کتاره ها وغیره از چوب جوز وهمچنان ساختمان دروازه های درآمد وکلکین روی کارو نصب آهن جامه ها وسطح ازچوب ارچه تهیه وبکار بردن خشت های کیریل ضرورت ترمیم آهن پوش‌ها وسنگشانی های پیزاره ها وغیره احتیاجات عمده آن بصورت عموم انجام وکارات متباقی نیز به اساس نقشه وپلان مرتبه تحت کار است .

میعار کارشده گی

الف) معماری :ـ

۱ـ نصب خشت کپریل جهت ترمیم آهن پوش (۴۰۰۰) دانه
۲ـ خشت کاری پخته پلستر کاری و غیره (۳۸۰) متر مربع

ب) سنگتراشی :

۱ ـ پیزارهٔ اطاق بیضاوئی ۱۲۰ ـ متر مربع
۲ ـ » » » از سنگ مرمر ۲۰ » »
۳ ـ سنگ شانی زینه باغ از سنگ چهل ستون ۱۵۰ ـ » » (۲۹۴) متر مربع
۴ـ بخاریهای بیضائی از سنگ مرمر کارشد ۴۰ ـ » »

ج) نجاری :

ساختمان دروازه وکلکین مسطح وغیره ۱۹۳۹ ـ متر مربع

د) رنگ مالی:

۲ ـ سفیده کاری . . . . (۹۷۰) متر مربع
۲ ـ اشتوك کاری . . . . (۱۵) » »

(۱۰) تعمیر قصر تپه تاج بیگ:

میعار کارشده گی تعمیر قصر تپه تاج بیگ که مربوط بامور ساختمانی داخلی اطاقها و بعضی ترمیمات که درخلال سال جاری بوده ازاین قرار است .

الف) معماری :

ترمیم حوض ، گچ مالی، گل کاری ، جمعاً (۸۳۵) متر مربع

ب) نجاری :

۱ ـ ساختمان دورازه های جدید ۱۳ باب
۲ ـ ساختمان پیزاره ، گولك ، سروبالای پیزاره قاب وتپنگک ترمیم کمانداره چورس ، . . . . جمعاً ۴۳۸۰ ـ متر مربع
۳ ـ ساختمان ترنگک وترمیم قیچی ها . . . . ۱۱۰ » »
۴ـ کارات متفرقه از قبیل نصب آهن جامه . . . . ۱۲۵ـ باب
۵ ـ آینه جدید شانده شده . . . . ۳۲۵ ـ دانه

۱۱) تعمیر مسجد بابرشا :

کارتعمیر مذکور ناتمام و برای آینده تحت اجرا است.

(قسمت تعمیرات ولایات وحکومات اعلی)

(۱) اجراآت مدیریت فوائدعامه ولایت هرات

۱ ـ تعمیر دارالحکومگی الف معماری .

۲ـ ترمیمات شفاخانه (خشت‌کاری پخته) (سنگ کاری) (کانکریت)
۶۲۸ مترمکعب ۱٤مترمربع ۳۰ متر مربع

۳ ـ « باغ شاهی (کاشی کاری) «سنگ‌خشتی»
مترمربع۱۱۳ ۶۰ مترمربع ۳۸۰دانه

٤ ـ « مستوفیت استرسمنت پلستراز چونه‌سنگ انکاف کاگل‌کاری

۵ ـ « مدیریت مخابرات ۲۶۲مترمربع ۱۲۵مترمربع ۲۷۷مترمربع ۷۰۰ متر مربع

۶ ـ« قلم‌مخصوص رنگ آمیزی مختلف سفیده کاری
۱۶۳٤ مترمربع ۵۳۲۰ متر مربع

ب:ـ نجاری

دروازه های درآمد وکلکین های روی کار کتاره چوبی
(۱۷۰) متر مربع (۵۰) مترمربع

(۲) اجراآت مدیریت فوائدعامه مزار شریف :

تعمیر نشیمن مدیر معارف : ـ
سنگ‌کاری فرش خشت پخته، کاگل‌کاری وغیره چوب‌چناری
(۱۲۸مترمکعب) (۱۵۰متر) (۱۲۱مترمربع) (۲۰۰مترطول)

(۳) اجراآت مدیریت فوائدعامه میمنه:

۱ـ تعمیر گدام پلچراغ (سنگ کاری پخته) (خشت کاری پخته) (فرش خشت پخته) سنگ‌خشتی
۹۵.۷ مترمکعب ۲۳٤ مترمکعب ٤۳۰مترطول ۷۰دانه

۲ ـ « شرین تـگاب (پلستر چونه)
(۵٤۵) مترمربع

۳ـ ترمیم شفاخانه ملکی

(٤) اجراآت مدیریت فوائدعامه پروان :

۱ـ تعمیر مکتب بازارك پنجشیر ـ سنگ‌کاری ـ خشت کاری پخته ـ استر سیاچونه ـ کاه‌گل‌کاری

۲ ـ « « اشترگرام ۲۶۷ مترمکعب ۱۲۰متر مکعب ۵۰۰مترمربع ۹۵۰مترمربع

(۵) اجراآت مدیر فوائدعامه حکومت اعلی بدخشان :

۱ ـ تعمیر مکتب بهارك جرم
۲ ـ « « خاش‌جرم
۳ـ « « دوراز

٤ - تعمیر مدیریت مطبوعات   الف ـ معماری . .
(سنگ کاری پخته) (خشت کاری پخته) (سیم گل)

٥ - « مستوفیت دارای ۱۲ اطاق ۱۵۸۲ متر مکعب ۲۵٦۹ متر مکعب ۱۰۷۱ متر مربع

٦ - « الحاقیه شفاخانه ۱۰« (کاگل کاری وغوره گل) (امور متفرقه معماری)

۷ - « جدید حکومت اعلی ۹٦۷۲ متر مربع ۸۷۰ متر مربع

۸ - « الحاقیه مدیریت مخابرات

ب . ـ نجاری . .

۹ - تعمیر جدید گدام مرکز دروازه های در آمد و کلکین های روی کار (۳۹۲) دانه

۱۰ - « داش پخت مصالح

۱۱ - « « « « تلگرافخانه

۱۲ - « تحویلخانه

۱۳ - « ترمیم استیشن رادیو

(٦) اجرا آت مدیریت فوائد عامه حکومت اعلی غزنی :

۱ - تعمیر گدام جغتو   الف معماری . .

۲ - « « قره باغ (سنگ کاری پخته) (خشت کاری پخته) (فرش خشت پخته)

۳ - « « اندر ۳٤۸ متر مکعب ۱۵۰۵ متر مکعب ۱٦۰۰ متر مربع

٤ - « « مقر (فرش خشت سمنتی) (سنگ خشتی زینه) (انگاف سمنتی)

٥ - « مکتب « ٥۳ متر مربع ٦۰۰ دانه ۱۰٤ متر مربع

٦ - « شفاخانه   ب . ـ نجاری و رنگمالی

۷ - « تهیه مصالح بندسراج (چوب ارچه) (چوب چناری) (میخ سیمی) (رنگ روغنی)

۸ - ترمیم مکتب متوسطه ٤۸۱ دانه (٤۸۱ دانه) ٤۰ سیر ٤٤۱٦ متر مربع

۷ - اجرا آت مدیریت فوائد عامه ولایت جنوبی .

۱ - تعمیر دارالحکومگی : ـ قسمت معماری منزل دوم آن بکلی تکمیل شده اطاق مجلس نانخوری آشپزخانه متعلقه آن نیز به پایه تکمیل رسیده است .

۲ - تعمیر رستوران بالای کوتل ښته کندو در منزله . ـ قسمت معماری آن تکمیل و باقی امور نجاری آن تحت کار است .

۳ - تهانه میرزکه : قسمت معماری آن تکمیل و باقی امور نجاری آن تحت کار است .

٤ - تعمیر تلگرافخانه . ـ تحت کار است .

قسمت دوم تعمیرات جنوبی

۱ - تعمیر حکومت کلان خوست . یك قسمت عمده آن به پوشش رسیده کارات باقیمانده تحت کار است . . .

۲ـ تعمیر گمرك خوست. ـ کار قسمت تحویلخانه‌های آن تا یك اندازه تکمیل شده است.
۳ـ « نماینده‌گی انحصارات. ـ کار تعمیر آن تا یك اندازه تکمیل و تا نـــگك ۵۰۰۰ گیلنه آن نصب شده‌است.
٤ـ تعمیر گدام حکومت کلان خوست. ـ به پایه پوشش رسیده است.

(۸) مدیریت فوائد عامه ولایت قطغن:ـ

۱ـ کارات پخته‌کاری عمارت مدیریت مخابرات تا یك اندازه تکمیل شده.
۲ـ تعمیر محکمه مرافعه تحت‌کار است.
۳ـ « گدام نهرین تحت کار است.
٤ـ « « تالقان « «
۵ـ « « قنـــدوز « «
٦ـ « تلگرافخانه « « «
۷ـ « « پلخمری « «

(۹) مدیریت فوائد عـامه گـرشك:ـ

۱ـ کـار تعمیر گدام مرکز حکومت اعلی گرشك به‌پایه تکمیل رسیده تنهـــا قسمت پلستر کـاری و انگـاف آن باقیمانده.

(۱۰) مدیریت فوائدعامه ولایت مشرقی:ـ

قسمت اول کـار تعمیر تلگرافخانه آنولا به‌پوشش رسیده و تعمیر دوم آن نیز تحت کـار است.

در قسمت بند و نهر

«امور بندسراج غزنی کـه توسط وزارت فوائد عامه کـارشده»

٤ـ کار بـاقی مانده بندسراج غزنی از تـاریخ ۱۷ جوزا شروع و الی ۱۵ برج جدی ۱۳۳۳ به ارتفاع نزده متر بلند گـردیده کـارهای ذیل انجام یافته است.

۱ـ شستن و پاك کـردن و برمه کاری روی دیوار قدیم و محکم کردن سیخ هـا بـا سمنت:ـ

مقدار کـار	۲۸٤۵ مربع‌متر
روز کـار	۱۳۳ نفر بنا
روز کـار	۲۱٦ مرد کار

۲ـ سر نـگ پرانی تهداب غربی:ـ

حجم کـار	۵۰ متر مکعب

روز کار	۱۰۰ مرد کار

۳ـ کانکرت ریزی:ـ

حجم کار	۲۱۲۵ مکعب متر
روز کار	۲۱۰ نفر بنأ
» »	۱۰۰۲۵ مرد کار
» »	۱۵۰۵ مرکب کار
» »	۳۷۳ نجار
» »	۱۷۵ آهنگر

۴ـ سنگ کاری:ـ

حجم کار	۱۵۲۴ مکعب متر
روز کار	۱۰۱۶ بنأ
» »	۳۹۱۷ مرد کار
» »	۱۵۴۸ مرکب کار

۵ـ انگاف کاری:ـ

مقدار کار	۳۲۹۹ مربع متر
روز کار	۷۹۳ بنأ
» »	۲۳۳ مرد کار

۶ـ پالش قیر در روی کانکریت:ـ

مقدار کار	۴۲۳۰ مربع متر
روز کار	۵۰۰ مرد کار

۷ـ پلاستر کاری اطراف تونل در روی پالش قیر:ـ

مقدار کار	۵۸۳ مربع متر
روز کار	۱۴۵ بنأ
» »	۱۰۵ مرد کار

۸ـ کندن تهداب بند:ـ

حجم کار	۲۱۵۲ مکعب متر
روز کار	۳۰۸۴ مرد کار
» »	۷۰ نجار

۹ـ پـر کاری تهداب:ـ

حجم کار ۳۱۸۱ مکعب متر

روز کار ۲۶۶۹ مرکب‌کار

» » ۵۳۳ مردکار

۱۰ـ نصب کردن نلهای جدید وواد ـنگ کاری نلهای قدیم ذریعه میخانیک‌های داخلی وخارجی

مدیریت عمومی میخانیکی وزارت فوائد عامه

روز کار ۹۰ نفر میخانیک

» » ۸۰ مردکار

درمقابل کارات اجراء شـده یك مقدار آب بارتفاع ۲۰متر در کاسهٔ بند ذخیره گردیده که بتاریخ ۲۶میزان ۱۳۳۳ درحالیکه ع،ج وزیر فوائد عامـه ع،ع،س حاکم اعلی وع،ش فرقه مشر مامورین وریش سفیدان و اهالی غزنی حضور داشتند آب ذخیره شـده جهة استفاده کشت‌وزراعت اهالی آنجا ازوالها جریان یافته و یك مقدار زیاد زمین‌های پایان آب راکه ازچند سال باینطرف خشك وخاره مانده بودتحت کشت مندی درآورد .

امیدواریم به‌مدد حضرت باری تعالی (ج) درسال ۱۳۳٤ باندازه دوازده ملیون متر مکعب آب دربند مذکور ذخیره وباندازه بیست هزار جریب املاك لامـز روع همه‌ساله ازآب ذخیره شده گی بند سراج مستفید شده بتواند .

فعالیت های وزارت فوائد عامه در قسمت سرکها

۱ـ سرك چمن خواجه رواش :ـ

سرك خواجه رواش از حصه (یادگار پښتونستان) الی میدان هوائی بفاصله ۵ کیلو متر درسال ۳۳ کار شده وصورت کارشده گی آن‌بر روی گراف نشان داده‌شده‌است باوصف آن اینك تفصیل کارشده گی ذیلاً توضیحات داده میشود .

۱ـ پرکاری (۶۰۰۰۰) » »

۲ـ فرش سنگ وچغله (۱۲۰۰۰) » »

۳ـ روز کار (۵۰۰۰۰۰) نفر

۲ـ سرك تنگی غارو :ـ

سرك تنگی غارو از دهن تنگی الی سروبی بفاصله ۵۲ کیلو متر میعار کار درسال ۳۳ قرار ذیل است .

۱- خامه کاری	(۲۷۲۶۰۰) متر مکعب
٦ـسر نگک پرانی	(۱۲۳۵۰۰) « «
۲- سنگک کاری خشکه	(۳۸۸۰۰) « «
٥- سنگک کاری پخته	(۷۰۰۰) « «

گرچه در گراف مرتبه کارشده گی سرك مذکور با صول فنی نیز توضیح یـا فته است .

علاوتاً درگراف مذکور کارشده گی های سرك تنگی غارو ازسال ۱۳۱۹ الی ۱۳۳۲ نیز به ستون های جداگانه نشان داده شده که بملاحظه گراف معلومات مطالعین را خواهد افزود .

۳ـ سرك سر وبی و گل بهار :ـ

برای حمل و نقل زیاد جانب گلبهار وسمت شمالی افغانستان وجود سرك گل بهار سروبی بس مهم است . طوالت سختی سرك ازراه کابل ازبین برده شده واز اثر آن ازوقت ومصرف بسیار کناره مانده وبلند رفتن قیمتها بهاثرآن ازبین میروند بنا بران یك حصهٔ عمده کار آن انجام شده وعبور ومرور از راه سروبی بهسمت شمال مملکت صورت میگیرد .

کارشده گی سرك مذکور در سال ۳۳ بروی گراف متعلقهٔ آن توضیح گردیده اینك تفصیل آن نیز ذیلاً تشریح میگردد .

۱ـ سرنگپرانی	(٥٤٨۷)	متر مکعب
۲ـ جبل کاری	(٤٤۹)	« «
۳ـسنگک کاری خشکه	(۱۲۷)	« «
٤ـ خامه کاری	(٥۸٦٥٥)	« «
٥ـ صفائی سرك	(٥٦٥۲٥)	« «
٦ـ پخته کاری	(۸۱۱)	« «
۷ـ انگاف	(۲۸۷)	« «
۸ـ تهداب کنی	(۸۷٥)	« «
۹ـ جغله اندازی	(۱۱٤٦)	« «
۱۰ـترانسپورت مواد	(۷۸۰)	« «
۱۱ـسنگک کاری تحویلخانه	(۲۰٥)	« «
۱۲ـمتفرقه کارتحویلخانه	(٤٥۰)	« مربع

(٤) سرك کابل ـ تورخم .

فعالیت کارسرك تورخم ـ کابل بفاصلهٔ ۲٤۰ کیلومتر مجدداً درسال ۳۳شروع

وازآنجمله شصت فیصد آن به استثنای قیرریزی تمام وکار با قیما نده بشدت جاریست گرچه میعار کارشده‌گی وباقیما نده برروی گراف مرتبه بر نگهای مختلف نشان داده شده‌است . معذالك اینك میعار کارشده‌گی سال۳۳ ذیلاً تشریح میشود .

۱-روزکارسرنگك پرانی وخامه کاری	(۱٤٦۰۰۰۰۰)	متر مکعب
۲- خامه کاری	(۲۸۰۰۰۰۰)	» »
۳- سرنگك پرانی	(٤۸٥۰۰۰)	» »
٤- دا ینمنت	(٥۰۰۰۰۰)	کیلوگرام
٥- پتاقی	(۸۰۰۰۰۰)	دانه
٦- فلیته	(۸۰۰۰۰۰)	متر
۷- دیوار کاری	(۲۰۷۰۰۰)	مترمکعب
۸- پل	(٦۰)	پایه
۹- آبرو	(۳۱۳)	عدد
۱۰- سنگك پارچه	(٤٥۰۰۰۰)	مترمکعب
۱۱- خشت پخته	(۳٥۰۰۰۰۰)	دانه
۱۲- چونه	(٤۸۰۰۰۰۰)	سیر
۱۳- سمنت	(۱۲۰۰۰۰۰۰)	کیلوگرام

امور معابر متعلق بمدیریت‌های فوائد عامه ولایات وحکومات اعلی

(۱) مدیریت فوائد عامه ولایت مزار شریف:

۱- پل پخته ۸ کمانه ئی روی دریا کشنده ساخته شده . . . (یك پایه)

۲- احداث وتعمیر پل پخته کاری بالای نهر رباط جشمه شفاء . . . » »

۳- احداث یك سرك جدید بین شولگر و سنگك چارك بصورت خامه کاری (٤۰ میل)

٤- احداث وتمدید سرك بین حکومتی درۂصوف ومعدن‌ذغال سنگك‌آنجا (۲۲میل)

٥- پخته کاری سرك کلفت بعرض ٤متر ارتفاع اوسط ۲۷سانتی (۳۰۰۰ متر)

٦- تمدید سرك بسمت جنوبی شهر بصورت خامه کاری .... (۱۰کیلومتر)

(۲) مدیریت فوائد عامه ولایت هرات .

الف: ۱- ترمیم کاری سرك بین شیندند وتورغندی دومراتبه .... (۱۳۰۰) کیلومتر

۲- پرکاری آب برده‌گی‌های لین‌شیندند وغوریان وغورات وبادغیسات وغیره‌جمعاً (۳٥۰٥) مترمکعب

۳- سنگك کاری پل‌حد بخشی وپل کارباه وغیره ... (۳۸٤) » »

٤- خشت کاری برج حد بخشی و پل کار باه ... وغیره (۳۸٤) متر مکعب
٥- جغله اندازی پل مالان و لین غوریان و تورغندی وغیره .... (٤٢۳) » »
٦- پلستر کاری کمانهای پل مالان .... (٦۲) » »
٧- سرنگ پرانی لین تورغندی و ترمیمات دیگر سرکها (١٦٤) » »
٨- ساختمان سرك جدید لین تورغندی وغیره.... (٤١٩٠) » »
٩- عریض ساختن گولا یهای سرکها ... (١٨٨٠) » »
١٠- انکاف کاری درسرکهای تورغندی .... (٤٢٨) » »
١١- کانکریت در لین تورغندی ... (٦٠) متر مربع

ب- ١- پل یك کمانه روی نهر جوی نو در لین اوبه وغورات ... (یکپایه)
٢- پل دو کمانه روی نهر کاربار واقع سرك جدید غوریان ... »
٣- پل یك کمانه « « سلطانی در لین بادغیسات ... »
٤- پل تراز گذره طوری ساخته شده که از قسمت پائینی آن سیلاب وازقسمت بالای آن برای همیش آب نهر گذره عبور نماید ... (یکپایه)

(٣) مدیریت فوائد عامه ولایت قندهار .

١ - جغله اندازی پر کاری و صفاء کاری و غیره امور سرك عمومی قلات و سپین بولدك وغیره سرکهای آنجا جمعاً (٨٧٩٨١) متر مکعب
٢ - ترمیم سه پلچك سرك سپین بولدك بصورت پخته کاری که ٠٠٠ (٤) متر »

٤ - مدیریت فوائد عامه ولایت قطغن .

١ - احداث سرك بین ایشپشته و پلخمری و سرك پلخمری الی دشت خواجه الوان همچنین سرك گرداب سرك چشمه شیر جمعاً (٧١٧٨٩) متر مکعب سنگ کاری .
٢ - پلچك های سرك گرداب سه متره وچهار متره ٠٠٠٠٠٠ (٢) پایه

(٥) مدیریت فوائد عامهٔ حکومت اعلی بدخشان .

١ - سرنگ پرانی سرك حصهٔ گذر قره کمره پل ظفر و طوطی و پل دوم وچهارم (٣١٧) متر مکعب
٢ - سنگ کاری دریکصدوسه موضع سرك و پل های مربوط جمعاً (١٤٧٢٤) » »
٣ - جغله اندازی پرکاری و پاك کردن وغیره سرکهای مربوطه جمعاً (٣٦٧٣) » »
٤ - ساختمان پل های جدید از چوب دستك وسنگ بطرز دندانه درسرك عمومی (٢٢) پایه
٥ - ترمیم پلها لین عمومی ٠٠٠ (٧) پایه

۶ ـ تمدید سوك جدید از بهارك الی جرم و الی زیباك بعرض ۵ ـ ۶ متر (۳۰) کیلومتر

(۶) مدیریت فوائد عامه حکومت اعلی میمنه .

۱ ـ ریگک اندازی تمام سرك های مربوطه الی حد بخشی مزار شریف وهرات (۸۷۶۶) متر مکعب

۲ ـ سنگک کاری پخته خشت کاری پخته و غیره امور پل بلچراغ جمعاً (۲۲۱۸) متر مکعب

(۷) مدیریت فوائد عامه حکومت اعلی غزنی ۱

۱ ـ پل نه برجه غزنی بصورت پخته کاری امور سنگک کاری با چونه سمنت ۳۳۵ متر
سنگک کاری قسم خشکه ۱۱۷ «

خشت کاری پخته ۶۴ « «
امور متفرقه از قبیل انگاف پر کاری وغیره ۱۴۶۲

۲ ـ پل عسکر کوت قسم چوب پوش سنگک کاری و کندن کاری آن جمعاً (۳۲) متر مکعب

۳ ـ پل چوبی « « « « « (۸۰) « «

(۸) مدیریت عمومی پروان .

۱ ـ پل متك بطول ۲۴ عرض ۳ متر کانکریت شده (۱۷۰) متر مربع

۲ ـ جهت وسعت دادن سرك حصه باغ افغان سرنگک پرانی و کندن شده جمعاً (۷۰) متر مکعب

۳ ـ اصلاح و ترمیم سرکهای پروان ۰۰۰۰ (۲۰۴۵) « «

۴ ـ سرنگک پرانی یك حصه سرك شکاری توسط ماشین کمپریسور ۰۰۰ (۳۶) « «

۵ ـ جغله اندازی تماما سرکهای مربوطه (دو مراتبه) ۰۰۰ (۲۶۴) میل

الف ، ـ (۹) مدیریت فوائد عامه ولایت کابل.

۱ ـ سنگک کاری خشکه سر کهای مربوطه ولایت کابل (۵۴۸۳) متر مکعب

۲ ـ ریگک و جغله اندازی « « « « (۲۷۰۶۸) « «

ب : ـ۳ـ خامه کاری « « « « (۱۹۳۸۹) « «

۱ ـ در لین مغربی پل چوب پوش ساخته شده (۲) پایه

۲ ـ « « جنوبی « « « « « (۱) «

۳ ـ « « شمالی « « « « « (۱) «

۴ ـ « « مشرقی یك پلچك بقسم پخته ترمیم شده ۰۰۰ (۱) پایه

(۱۰) مدیریت فوائد عامه ولایت مشرقی .

۱ ـ خامه کاری سرك های مربوطه	۱۵۳۱٤۱ متر مکعب
۲ سرنگ پرانی	۱۹٦۲۷ « «
۳ سنگ کاری خشکه	۳۳۷۲ « «
٤ ـ پخته کاری	« «
۵ چغله اندازی	۱۲۰۰۰ « «
٦ انگاف کاری	۲۱۸۰ متر مربع

٦ در قسمت امور میخانیکی وماشین ها وموتر ها .

قسمت اول ، موترها و ماشینهای کاریکه در سال ۱۳۳۰ در امور مربوط بوزارت فوائد عامه بکار افتیده .

الف : ـ در سرك تنگی غارو از ماهی پر تا سروبی :

ا ـ ماشین کمپر یسور	(۱۲) پایه
۲ ـ تراکتور بولدوز	(۳) عراده
۳ ـ موتر لاری حد اوسط	(۵) «
٤ ـ پمپه آبکشی	(۱) پایه
۵ موتر پیك آب	(۱) عراده

ب : ـ در سرك گل بهار براه سروبی : ـ

ا ـ کمپریسور	(۱) پایه
۲ ـ بولدوز	(۱) «
ا ـ موتر لاری	(۳) عراده

ج : ـ ریگ اندازی سرك دارلامان : ـ

موتر لاری در ظرف تقریباً	یکماه چهار عراده

د : ـ در بند سراج غزنی : ـ

ا ـ ماشین کمپریسور خورد و کلان	(۲) پایه
۲ ماشین مخلوط مصالح	(۲) «
۳ـ ماشین کرین	(۱) «
٤ پمپه آب کشی	(۲) «
۵ ـ موتر لاری حد اوسط	(٤) عراده از شروع کار الی ختم .
٦ ـ موتر پیك آب	(۱) «

ه : در سرك چمن خواجه رواش

۱ ـ ماشین بو لد وز	(۱) عراده
۲ ـ ترا کتور	(۱) »
۳ ـ موتر گریدر	(۱) »
٤ لور حد اوسط	(٥) »
٥ بگر	(۱) »
٦ ـ بمبه آب کشی	(۲) »
۷ موتر تانك آب	(۱) »
۸ ـ موتر جمپ	(۱) »

و :ـ درتعمیرات مربوط مرکز ازشروع کار تا اخیر سال ۱۳۳۳ بصورت دائمی (٦) عراده موتر مصروف کار بوده

ز :ـ درپل آب درگی و آب دبلی :ـ
ماشین کمپریسور (۲) پایه

ح :ـ ریگ اندازی سرك لته بند :ـ

موتر لاری زیس	٦ عراده

ط :ـ درسرك تورختم :ـ

۱ ـ ماشین کمپریسور	(۳) عراده
۲ـ تراکتور بولدوزر	(٤) »
۳ـ لور	(٥) »
٤ـ لورپای گوسفند	(۲) جوره
٥ـ ماشین بمبه	(٥) پایه
٦ـ ماشین مخلوط مصالح	(۲) »
۷ـ ماشین برق	(۲) »
۸ـ ماشین ولدنگ کاری	(۱) »
۹ـ بگر گودوال	(۱) »
۱۰ـ موتر گریدار تاپردار	(۲) »
۱۱ـ ماشین سنگ شکن	(۲) »
۱۲ـ موتر کارخانه ورکشاپ	(۱) عراده
۱۳ـ موتر لاری شورلیت	(۲) »
۱٤ موتر لاری که بالای آن تانگ نصب شده	(۸) »
۱٥ـ موتر تانگ پطرول رقم روسی	(۲) »

گراف کارشده گی ولایات وحکومتی های آن در ۱۳۳۳
ولایت کابل
ولایت مشرقی
ولایت مزارشریف
ولایت قندهار
ولایت قطغن
ولایت هرات
حکومت اعلی میمنه
حکومت اعلی پروان
حکومت اعلی بدخشان
حکومت اعلی غزنی

۱۶ـ موتر زیس لاری دمترك	(۳۰) عراده
۱۷ـ « « گاز «	(۱) «
۱۸ « « بادی دار	(٤) «
۱۹ـ « زیس بادی دار	(٦) «
۲۰ـ موتر جیپ	(۳) «
۲۱ـ موتر قلبه	(۱) پایه
۲۲ـ اسکیر پیر	(۲) عراده

قسمت دوم :

درجملهٔ موفقیت‌هائیکه نصیب وزارت فوائدعامه گردیده یکی آن ترمیم وبکارانداختن یك تعداد ماشین هائیست که از جملهٔ قراردادهای سال ۱۹٤٦ و ۱۹۵۰ ع کمپنی موریسن ازقندهار بکابل واردکرده شد. اماچون ماشین‌های مذکور اکثراً ۵۰ الی ۷۵ فیصد به استهلاك رسیده بود ازان حیث فعلاً تحت ترمیم قرارگرفت. علاوتاً یك تعداد ماشین‌های دیگر نیز بدسترس خود داشت که ازعدم پرزه وسامان ترمیم طلب مانده بود درسال ۳۳ ماشین های مذکور ترمیم وهکذا بعضی ساختما نهائی نیز نموده که ذیلاً تشریح میگردد:ـ

الف:ـ ترمیمات:ـ

۱ـ ماشین بمبه ۱٤ نجه و ۱۶ نجه ترمیم شده	۸ پایه
۱ـ رول ۸ و ۱۰ و ۱۱ تن « «	۱٤ عراده
۳ـ موترلاری	۹ «
٤ـ موتر تیزرفتاروجیپ	۱۲ «
۵ـ ترا کتور	(۳) «
٦ـ بولدور	٤ «
۷ـ موتر گریدز	۳ «
۸ـ ماشین مخلوط مصالح	۳ پایه
۹ـ ماشین کمپریسور	۱۸ «
۱۰ـ ماشین گرین نساجی که ترمیم وبسته کاری شده	۲ «

ب:ـ ساختمان

۱ـ یکدانه گرین سه تنه که درسال ۱۳۳۲ جهت امورات بند سراج ساخته شده بود در سال ۱۳۳۳ به پنج تنه تبدیل شده .....(۱) دانه

۲ـ تانك آب که برای آب رسانی و آب پاشی سرك میدان طیاره و تورخم ساخته شده « ٦ » عراده

۳- برای موتر انتر نشنل یازده تن که جهت حمل و نقل ماشینهای ثقیله بادی ساخته شده ۲ عراده

٤- موترلاری شورلیت برای نقل دادن سمنت بادی شده ۵ عراده

۵- شش وال برای ماشینهای کمپریسور خدمتی تنگی غارو (۹) «

٦- پلهای برمه خرادی شده (۲۰۰۰) دانه

۷- نل ووال خانه و ماشین وال بندسراج غزنی مکمل ترمیم شده

وهکذا نل ۱+۱ متر جدید نصب شدهٔ (۲٤) دانه

۸- ماشین برق که درفابریکه آغا علی شمس موجود بود ساخته شده (۱) پایه

۹- ماشین کش جدید که ازخارج خواسته شده بود بالای موتر لاری نصب شده (۱) «

۱۰- بخاری های دیواری که جدید آبادروازه وجالی ساخته شده (۱۰) دانه

۱۱- ماله سرك که از آهن گادر ساخته شده (۱) دانه

اجراآت مدیریت عمومی تفتیش فنی و مسلکی :

درسیستم اجراآت جدید و تعلیمات نامه تشکیلات ۱۳۳۳ وزارت فوائد عامه برآورد های ثانی تعمیرات که مدتهای زیادی ملتوی و پول حکومت بنام باقی ذمت اشخاص قید بوده بنا بر پاك شدن حسابات حکومت و معلوم شدن مصارف بصورت حقیقی وسر گردان نشدن مستأجرین وغیره تفتیش فنی ومسلکی وزارت فوائدعامه به ترتیبی در نظر گرفته شده تادرآینده پیمانهٔ کارات امورعمرانی مملکت راکه لازم بر آورد دیده میشوند وقتاً فوقتاً کارکردگی آنرا برآورد نموده بغرض تطبیق لوایح واجراآت ومجرائی حسابات به مرجعش توزیع دارند این نوع اجراآت درسال جاری تااندازهٔ ممکنه ازطرف مامورین موظف تفتیش عملی و هم تااواخر برج جدی هذا لسنه ادارهٔ کنترول وسنجش قرارذیل برآوردهای تعمیراتی ذریعهٔ کمیسیون برآوردی اخذ و بغرض اجرابه دوائر مربوطه اش ترسیل و برخی تحت سنجش وتسعیر است .

الف:- قسمت برآورد :

(۱) برآوردهائیکه ازابتدای سال الی اوائل برج حوت ۱۳۳۳ اصدار وغرض اجراآت واقدامات بمراجعش طوردو نقله سپرده شده (۲۰٤۲ ورق) معادل (۷۵۲۱٦۲۳،۱۹) افغانی

(۲) برآوردهائیکه تاکنون تحت سنجش و تسعیرمیباشد . (۱۲۱ قطعه)

ب- چون قیمت سنگهای خشتی بیشتر ازین کدام سکیل ومقیاس معین واساسی نداشته ازوزارت فوائدعامه یك کمیسیون فنی تعین وموظف ساخته شد تادرزمینه غور ومطالعاتی نموده یك لایحهٔ مفصلی تعیین نرخهای آنرا ترتیب دارند .لایحهٔ مذکوره ازطرف هیئت فنی ومسلکی ترتیب وبه تصویب انجمن ومنظوری مقام وزارت رسانیده شده که اینك بعد ازطی مراتب اصولی تحت اجرا قرارخواهد گرفت .

امور وزارت مخابرات

«خلصی از اجراآت وزارت مخابرات در سال ۱۳۳۳»

وزارت مخابرات که وظیفه دارد برای پیشرفت و توسعه امور مخابراتی سعی بورزد درسال ۳۳ روی این مسئولیت و وظیفه فعالیت های کرده و اجراآتی به جهت بهبود وضع مخابرات انجام داده است که خلاصهٔ از این اجراآت را بزیر عناوین اینجا مینویسیم.

الف- تعمیر.

۱- آغاز تعمیر مرکز تیلفون اتومات ده‌هزار لینزیمنس درجاده نادر پشتون. در این تعمیر وسایل تهویه و تسخین جدید بکار گذاشته خواهد شد و مصارف آن بالغ به پنج ملیون افغانی میشود رقبه تعمیر (۲۸۵٦ متر مربع) بوده وچهار طبقه دارد. تعمیر مذکور کنجایش ده‌هزار تلفون انتهائی و پنج هزار تلفون ابتدائی را خواهد داشت.

۲- تهداب گذاری و آغاز تعمیر مخابرات قلعهٔ نو.

۳- تعمیر پسته خانه مرکزی و تیلگرافخانه بی‌سیم پلخمری

۴- تعمیر تیلگرافخانه بی‌سیم قندهار

۵- » » » گردیز

٦- » » » جلال آباد

۷- » » » قندوز

وسعت این تعمیر ها ۲۵۰ مربع متر میباشد و برای بنای هرکدام نیم ملیون افغانی به مصرف میرسد.

۸- تدارك و تهیه مواد تعمیر برای مدیریت مخابرات قندهار و دایره مخابرات تاشگذر مزار مدیریت مخابرات بغلان جدید.

ب:- کنفرانسها و نمایشگاه ها

۱- افتتاح غرفه تعمیر های پستی به ننداری تون در روزهای جشن استقلال.

۲- تهیه وارسال کلکسیونهای تعمیر پستی افغانی به نمایشگاه تعمیر های پستی بین المللی درهند.

۳- شمول در کنفرانس بین المللی تیلگرافی راجع باارتباط مخابراتی شرق وسطی وجنوبی آسیا بحوزه مدیترانه و یوروپ منعقده در لاهور (دسامبر ۱۹۵۳) بریاست بناغلی محمد حسین شکور رئیس تلفون و تلگراف وعضویت بناغلی محمدعظیم گران انجنیر کفیل مدیریت عمومی مخابره.

۰- اشتراك در كنفرانس بين المللی مخابرات درژنو. این كنفرانس بعد نبال كنفرانس لاهور درماهای سپتمبر واكتوبر ٥٤ انعقاد یافته ودران تصاویبی در مورد خطوط بين المللی تلفن در جنوب آسیا وموضوعات تخنیکی راجع به شرکتهای تلفون وتیلگراف هوا پیمائی ومترولوجی وسیستم ریلی نمودن بروردکاست وتجدید نظر بشرائین مخابرات بين المللی بعمل آمد.

ج : نشرات :

۰- دراول امسال وزارت مخابرات تصمیم گرفت برای معرفی اهمیت مخابرات ونشر موضوعات دلچسپ پست وتیلگراف وتلفون وچاپ مقالات مربوطه به مخابرات افغانستان نشریهٔ داشته باشد روی این منظور بزرگ اقداماتی برای تاسیس وچاپ مجلهٔ ای کرد وپس از تصویب مقامات صالحه قرارگذاشت مجلهٔ ای بنام (برید) فعلاهرسه ماه یك مرتبه چاپ بکند وبرای اینکه بتواند در برابر مصرف خود مشترك خوانندہ نیز جلب کند مقرر داشت بعلاوه موضوعات ومطالب مخابراتی وفنی نوشته‌ها ومقالات ذوقی اجتماعی وادبی وهنری وعلمی را نیز در مجلهٔ برید چاپ نماید ومجله نیز مصور باشد وتا کنون که این را پور ترتیب میگردد سه شمارهٔ آن بیرون آمده وهرسه شماره توانسته تا اندازهٔ ای خواسته های مخابراتی وخواسته های مردم را براورد.

درنظر است درسال آینده نیز مجلهٔ (برید) هرسه ماه یك مرتبه باز یبائی وقطع صحافت قشنگ خود (همان طورکه است) چاپ شود.

د : اعزام طلاب به خارج :

۱- فرستادن (۰) نفر برای تحصیل علمی به کمپانی معروف زیمنس در آلمان غربی.

۲- اعزام یك نفر بشق ریسوروی یکنفر بشق ترانسمیتر ویك نفر درشق مخابرات درفرانسه،

۳- اعزام یکنفر درشق تخنیك دفتر مرکزی با لمان غربی.

اعزام سه نفرمامورین باسابقه وزارت مخابرات برای کار های عملی در کمپانی زیمنس المان.

هـ : مکتب پست وتیلگراف :

ا- دوره اول این مکتب درماه قوس امسال به پایان رسید و پنجاه نفر از اینجا فارغ التحصیل شد.

ازجملهٔ این پنجاه نفر ۲۵ نفردرشق تیلگرافی و۲۵ دیگر درشق پست بدوائر مرکزی وزارت مخابرات وولایات بکارگمارده شود.

و .- تمدید و مراقبت و اصلاح لین ها

۱- مراقبت و وارسی از استیشن تلفن کابل .

۲- تمدید کیبل های جدید زیر زمینی دستگاه نو (اتومات زیمنس) درکابل (۱۲ کیلومتر)

۳- تکمیل دو لینه شون لین عمومی بدخشان (چنار گنجشکان) تامرکز فیض آباد بمسافهٔ ۹۶ کیلومتر .

۴- تکمیل دو لینه شدن لین عمومی بدخشان از مرکز خان آباد تا چنار گنجشکان ۱۰۵ کیلومتر .

۵- تمدید لین عمومی سمت هزاره آغاز از حصهٔ اول علاقه داری وختم تا بهسود ۳۳ کیلومتر .

۶- دو لینه شدن لین عمومی جلال آباد و تورخم و اتصال آن برای مخابرات تیلگرافی میان افغانستان و پاکستان .

۷- تمدید و ترمیم لین تلفون بین شبرغان وسرپل به فاصله ٥٤ کیلومتر .

۸- تمدید و ترمیم لین تلفون تاشگذر از مرکز مزار شریف تا تاشگذر بفاصله ۱٤۰ کیلومتر . اصلاح و ترمیم لین عمومی سمت جنوبی از چهار آسیاب تا گردیز و ترمیم یک تعداد پایه های خراب و فرسوده در این قسمت .

۹- نصب پایه های جدید و تمدید لین عمومی بوسیلهٔ سیم آهنی برای مخابرات تلفنی و تلگرافی خوست .

۱۰- تمدید لین نو معادن اشپشته به مسافهٔ ۱۸ کیلومتر از سوچبورد دوآب تا معادن مزبور .

۱۱- تمدید لین جدید حکومتی جونه مربوط ولایت هرات بمسافه ۱۸ کیلو متر .

۱۲- خرید و نصب یک تعداد پایه های چوبی برای لین عمومی میان هرات و میمنه و اندخوی و ترمیم اصلاح لین مزبور بفاصله ۵۰ کیلو متر .

۱۳ - مراقبت و وارسی تیلگرافخانه های مرکز .

ز- نصب سوچبورد : -

۱- نصب یکپایه سوچبورد ده لین در لیسهٔ شبرغان .

۲- نصب یکپایه سوچبورد پنج لینه بحکومت آن تپه .

۳- نصب یکپایه سوچبورد بیست لینه هوائی در پغمان .

ط ــ چاپ تمبر های پستی و توزیع آن بدفاتر بین المللی .

۱- طبع و نشر تمبر های پستی فوق العاده روز های حمایه اطفال وجشن استقلال و پشتونستان وهفته سره میاشت و یو نو .

۲- تهیه وطبع تمبر های پستی ۵ افغانیگی سبز مخصوص مراسله های فضائی در لندن .

۳- ارسال تمبر های پستی چاپ جدید بدفتر اتحادیه پستی بین المللی دربرق و توزیع به کشور های عضو اتحادیه بین المللی .

ص- پست .

۱- تاسیس یك پسته خانه درمیدان فضائی کابل .

۲- موافقه مبادله خریطه های سربسته پارسل های عادی بادولت ایران .

۳- موافقه وجریانات پارسلهای فضائی سربسته ازسویس وهولاند و دنمارك بکابل .

٤- اجراآت لازم راجع به ترتیب پستهای سربستهٔ فضائی ازدفتر جینوا برای دفتر کابل .

٦- تهیه وطبع جدولهای مورد نیاز پستی وپارسلهای خارجه بوسیلهٔ دفتر اتحادیهٔ پستی جهانی برن .

۳- تورید وفرمایش سامان :-

۱- ورود (۹۸۱) صندوق سامان (فالتوی) تیلگراف .

۲- فرمایش سامان مورد لزوم دستگاه تیلگراف مرکز .

خریداری ورود سامان مورد لزوم دستگاه تلفن اتومات وفرمایش سامان مورد لزوم دیگر برای دستگاه تلفن

٤- تورید ۳۰۰۰) پایه تیلفون جدید برای دستگاهٔ اتومات کابل .

۱- تزئید در عواید .

تزئید درعواید شخصی مراسلات شش ماه سال ۲۳۳۳ (مبلغ ۵۷٤۹۲) افغانی .

« « « تلگراف بیشتر از بیست فیصد نسبت بشش ماه اول سال ۲۳۲۲

ف. رسیدگی به محاسبات بین المللی .

۲- ترتیب وتسویهٔ حسابهای تیلگرافی با کشور های خارجه .

۵- ترتیب و تسویهٔ حساب پارسلها باکشور های خارجه .

۳- ترتیب و تسویهٔ حساب پستهای ترانزیتی .

٤- ترتیب وتسویهٔ حساب ترانزیتی فضائی باکشور های خارجه .

۵- ترتیب وتسویهٔ حساب ورقه های جوابیهٔ بین المللی .

ن- وضع قوانین ولوایح جدید .

۲ ترتیب ووضع لایحهٔ جدید تلفن این لایحه ازچند ماه به این طرف درمورداجرا گذاشتهٔ شده وموادمتن آن بادر نظر گرفتن عدالت وانصاف جمع وترتیب گردیده است .

۲ وضع لایحهٔ پستی وتلفنی وتیلگرافی .

۳- مدیریت ترانسپورت پستی .

امور وزارت صحیه

مدیریت نشرات و تبلیغات وزارت صحیه

۱) مدیریت نشریات و تبلیغات ریاست امور صحی وزارت صحیه که مسئول نشر و تبلیغ موضوعات صحی وطبی بوده - و از ین نقطهٔ نظر جهته بلند بردن سویهٔ صحی کشور وظیفه مهمی را بعهده دارد- چنانچه برای این منظور مجلهٔ به عنوان مجله روغتیا بداخل (۳۲) صفحه بامضامین مفیده صحی مصور ماهواره طبع و برای مشترکین داخل وخارج از طرف این مدیریت توزیع میگردد در صفحات محدودهٔ آن هر گونه موضوعات مفیده علمی وصحی و تبلیغی و کشفیات جدیده طب برای اطباء دوردست که کدام وسایلی مطالعه در دست ندارند نشر وزمینه برای پیشرفت معلومات فنی و تحقیقات و تتبعات طبی آنها در آن موجود می باشد.

۲ چون وزارت صحیه که درعین حال مسئول بهداشت صحت و تندرستی کشور میباشد برای پیشبرد معلومات فنی و تتبعات علمی دوکتوران افغانی معاونتهای لازمه را عملی مینماید. پس از ین نقطهٔ نظر لازم شمرده تا مجله روغتیا را مخصوص طبقهٔ اطباء ومنسوبین طب قرار داده که دوکتوران محترم افغانی بتوانند نتائج تحقیقات و تتبعات نظریات علمی خویش را درصفحات محدود آن گنجانیده وازاین وهگذر برای مزید معلومات همکاران وهم مسلکان کشورخویش معاونتی مینماید.

۳) برای تنویر افکار وبلند بردن سویهٔ خلق مجلهٔ دیگری به عنوان (روغتیا زیری) که درآن مباحث مختلفه صحی به لسان بسیار بسیط وعام فهم وهم عاری از اصطلاحات طبی در(۲۸) صفحه ازطرف مدیریت نشریات وزارت صحیه وریاست روزنتون ماهوارء نشر و تماماً رایگان توزیع میگردد.

مجله موصوفه عبارت ازدو قسمت بوده وقسمت اول آن بنام وزارت صحیه که در آن مضامین صحی ازقبیل ظهور وپیدایش امراض ساری واجتماعی ـ سرایت وجلو گیری از آن ـ طرز وقایه ازامراض مذکور طبق اصول صحی وغیره معلومات صحی نشرودر قسمت دومی مضامین تربیوی راجع به حمایهٔ مادران واطفال ـ صیانت وپرورش اطفال نوزاد ـ تغذیه وصورت شیر دادن اطفال شیرخواره ـ امراض اطفال وغیره برای کسب معلومات طبقه عوام نشر میدارد.

ازطرف دیگر چون مجلات صحی به تمام اهالی مملکت نمی رسد ـ لهذا به اساس همین مفکوره مضامین مفیدهٔ صحی برای حمایهٔ تندرستی مردم در روزنامه های اصلاح

وا فیس بغرض نشر فرستاده میشود . وموضوعات انشائیه آن سرایت امراض ساریه وظهور امراض غیر مترقب وجلو گیری از آن ها طبق مقررات حفظ الصحه میبا شد .

درسال (۱۳۳۳) مدیریت نشریات برای پیشبرد ومعلومات طبی جدید به یك عده مجلات طبی وکتا بهای منتشره طبی خارجی که به السنه مختلف نشر میشود برای مرکز وولایات اشتراك نموده است تا ازمضامین مفید وجدید دربارهٔ تشخیص ـ تداوی ـ ادویه جدید وطرز استعمال آن وغیره دوکتوران مرکز وولایات ازمجلات مذکور استفاده بنمایند

مدیریت نشریات باموٴسسه صحی جهان دائماً در تماس بوده نشرات و راپورها وکنفرانسهای موسسهٔ مذکوررا عندالموقع درمجلهٔ روغتیا نشرمینمایند وهم نمایندهگان صحی جهان که به افغانستان می آیند اجراآتیکه در رشتههای مختلف صحی به عمل می آورند معلومات حاصل وصورت اجراآت وفعالیتهای ایشان رامجله روغتیا نشر واشاعه میدارد

علاوه بران درنظر گرفته شده است که یك کتاب خانه عصری ومودرن به وزارت صحیه برای استاده اهل فن وغیره تاسیس نماید (سینما ی سیار) .

دوپایه ماشین کستتنر درمدیریت نشریات بغرض طبع اوراق طباعتی شعبات مرکز موجود است که ازابتداء سال (۱۳۳۳) الی دلو(۱۳۳۳) به تعداد (۳۱۷۰۸۰)اوراق طباعتی شعبات مرکزی مربوطه وزارت صحیه رابه طبع رسانده است.

شعبه انجینیری صحی وزارت صحیه

۱ ـ تکمیل تعمیر الحاقیه وزارت صحیه .

۲ ـ تکمیل آب چاه وچاههای بدرفت الحاقیه موصوف.

۳ ـ تکمیل آب رسانی وتشنابهای الحاقیه با نصب پمپهٔ آن.

٤ ـ تکمیل اطاقهای جنراتورد دیزلی برای تولید برق با نصب آن در جوار تعمیر دندانسازی.

٥ ـ تکمیل تعدیلات ورنگ مالی وترمیمات تعمیر دندان سازی با الحاقیه آن .

٦ ـ تکمیل اطاق سویچ بورد و نصب سنگ های مرمر که نصب سو یچ ها بان میشود به تعمیر مجادله توبرکلوز.

۷ـ ترمیمات ورنگمالی مرکز مجادله توبرکلوز .

۸ـ تکمیل اطاقهای ماشین مکسر وآسیاب پودر دی. دی .تی با نصب ماشین های مذکورویکجا رانداختن آن درالحاقیه دیپوی ادویه .

۹ـ تکمیل منزل دوم تعمیر الحاقیه دیپوی ادویه جناح شمالی آن .

۱۰ـ تکمیل فرش اطاق های سناتوریم نسوان ذریعه خشت سمتی محبس باو رنگ های قسمت دفترها وآشپز خانهٔ آن .

۱۱- تکمیل تعمیر تربیه حیوانات و تعمیر باکتریولوژی دارالامان با آب رسانی تعمیر مذکور .

۱۲- تکمیل اطاق جنراتور با نصب ماشین مذکور به شفاخانه زائشگاه شهر آرا.

۱۳- تکمیل تعدیلات و ترمیمات و رنگ مالی اطاق های مؤسسه اکسریز وزارت صحیه درشفاخانه ابن سینا بلخی ،

۱٤ - تکمیل آب رسانی وچاه‌های بدرفت تعمیر اکسریز شهر قندهار.

۱٥ - « « آب رسانی وچاه‌های آب وچاه‌های بدرفت تعمیر شفاخانه مستورات شهر قندهار

۱٦ - تعدیلات وتکمیل اطاقهای لابراتوارویدی کلینیك ولایت جنوبی .

۱۷ - تعدیل وتکمیل اطاقهای لابراتوار وویدی کلینیك ولایت مشرقی.

۱۸ - تکمیل وترتیب لست پروگرام آینده وزارت صحیه که بوزارت فوائدعامه ارسال شده است.

۱۹ - اصدار هدایات فیصله‌ها و رهنما های انجینیری صحی وزارت صحیه باعموم مؤسسات صحی مملکت.

۲۰ - ترتیب بعضی نقشه‌های تعمیراتی مؤسسات صحی مملکت.

مدیریت بین المللی

۱- ذواتیکه بغرض فیلوشیپ در شقوق مختلفه درسال (۳۳) بهخارج اعزام‌شده‌اند حسب ذیل است .

۲ شاغلی دکتو عبدالظاهر معین وزارت صحیه درشق اداری صحت عامه عـازم یونیورسیتی جـانز هاکن نیویارك گردیدند .

۲- شاغلی میر محمد جانخان (جوار) معاون دکتور جهته ساختن‌واکسین هاوانتی سیرا عازم کسولی هندوستان شده .

۳- شاغلی محمد نبی تکنیشن لابراتواردرشق باکتریولوژی‌عازم کسولی‌هندوستان‌شده.

٤- شاغلی عبدالقیوم » » » » » » »

٥- « عبدالظاهر » » » » » » »

٦- «‍ دکتور نظام‌الدین درشق اطفال به غرب‌المان .

۷- ذواتیکه قبلاً بغرض فیلوشپ بهخارج اعزام وبعد از فراغ تحصیل درسال(۳۳) وایس بوطن مراجعت نموده‌اند واکنون شامل وظیفه شده اند قرار ذیل‌است .

۱- شـاغلی علی احمد (شیرزی) که‌درشق انجنیری صحی بهسویز لیند اعزام‌شده بود بعد ازمطالعات وایس بوطن مراجعه در شق انجنیری صحی وزازت صحـیه مؤظف گردیده است .

۲ ـ خانم علی احمد (شیرزی) که درشق قابله گی بمعیت شوهرش به سویزرلیند اعزام گردیده بود بعداز مدت یکسال مطالعات درشق مذکور بوطن معاودت نموده وفعلاً درشفاخانه زانشگاه شامل وظیفه میباشد .

۳ شاغلی سید عبدالعزیز (محمود زاده) درشق استاتستکت یعنی (احصائیه صحی) به کلکته اعزام شده بود بعداز اختتام کورس سه ماهه واپس بوطن معاودت نموده که فعلاً بمدیریت احصائیه وزارت صحیه بحیث عضو ایفاء وظیفه مینماید .

٤ ـ طوریکه درپلان وزارت صحیه شامل بود تا یك شفاخانه مکمل عصری را جهت مجادله توبرکلوز بهچمن حضوری بهمعاونت و همکاری سازمان صحی جهان دائر و افتتاح نماید ـ چنانچه پروژه مقدماتی آن درسال گذشته روی دست گرفته شده بود ، بعداً از طرف سازمان صحی جهان یکنفر متخصص توبرکلوز دکتور (نایمن) ویکنفر تکنیشن مستر (کرس) برای پیشرفت وتوسعه این شفاخانه بدسترس استفاده وزارت صحیه گذارده شد. وهم از طرف وزارت صحیه دکتور حاجی حسن علی بحیث آمر اداری مؤسسه مذکوره ویك عده اشخاص فنی دیگر از قبیل دکتوران ـ معاونین ـ دکتور ـ پرستار و پرستاره ها بمؤسسه مذکوره شامل وظیفه گردیده که فعلاً به شقوق مختلفه آن اجرای فعالیت مینمایند .

٥ ـ دوعدد ماشین (پلواریز) و(مکسر) که در سال (۱۳۳۳) ازطرف موسسه صحی جهان به وزارت صحیه داده شده بود به ملحقات ریاست دیپوی ادویه به تعمیر یکه از طرف وزارت صحیه بنا یافته بود بکار آغاز کرد چنانچه درسال جاری ازسنگ تالك ولایت مشرقی پودر تلك کار آمد شفاخانه های ولایات ـ دیپوی ادویه مجادله حمای لکه دار مرکز توسط آسیاب مذکور پودر گردیده و ذریعه ماشین (مکسر) بادی . دی . تی مخلوط شده ودر مجادله حمای لکه دار سال جاری ازپودر ماشینهای مستحصله مذکور استفاده خوبی بعمل آمده .

٦ ـ وزارت صحیه در سال گذشته چنین تصمیم اتخاذ نموده بود تا یك کورس احصائیه رابرای مدت ـ

شش هفته بهمکاری ومعاونت سازمان صحی جهان بوزارت داخله دائر ـ وذواتیکه آرزوی شمولیت این کورس راداشته باشند تحت تعلیم قرار گیرند ـ چنانچه بتاسی نظریه فوق بمعاونت سازمان صحی جهان کورس مذکور بتاریخ ۱۲ سنبله (۱۳۳۳) بهوزارت داخله دائر وشاملین کورس بدرس آغاز نموده بعد ازسپری شدن دورهٔ معینه وفراغت شاملین به اشخاصیکه دراین شق کامیاب وموفق گردیده بودند برای شان شهادتنامه ها اعطا شد که به اساس شهادتنامههای دست داشتهٔ خود ـ استفاده کرده بتوانند .

۷ ـ حسب قرارداد وموافقهایکه ازطرف وزارت صحیه با مؤسسه یونیسف بعمل آمده

بوذمؤسسه موصوفه طبق معمول پودر دی.دی.تی وویتامین ها وغیره از طریق معاونت وهمکاری بوزارت صحیه اهدا نموده برعلاوه درسال (۱۳۳۳) درضمن دیگر معاونت های خود چند پایه ماشین خیاطی را نیز برای مؤسسات صحی اعطا کرده اند که وزارت صحیه از جمله ماشین های متذکره یکپایه آنرا بهسنا توریم مستوان ودوپایه آنرا بهمؤسسه خیریه نسوان وسه پایه دیگر آنرا بریاست مرستون سپرده است تا عندالضرورت از آن استفاده بنمایند.

۸- درسال (۱۳۳۳) دراثر راپور دوکتوران ومتخصصین اطفال بعضی وقایع مرض پولیومیا لیت انتیریور ایکوم انفاتیلم (فلج طفلی مستولی حاد) درکابل وغیره خصص بملاحظه پیوسته برای تداوی ومعالجه این مرض وزارت صحیه درصدد بدست آوردن آله آیرلنگ یعنی شش آهنی افتاده در نتیجه یك تعداد شش های آهنی از (لیگ) بین المللی جینوا بدست آورده یکپایه آنرا غرض استفاده مراجعین شفاخانه مستورات باقی آنرا بوزارت صحیه محفوظ نگاه داشته تا عندالضرورت از آن استفاده بعمل آید.

۹- افتتاح لابراتوار وکلینیك زهروی که بتاریخ ۱۵ جدی (۳۳) درولایت مشرقی افتتاح برخی سامان وآلات مذکـور ازطرف یونیسـف ومابقی ادوات ولوازم آن ازطرف وزارت صحیه تهیه وتکمیل گردیده.

۱۰- چهار پایه ماشین مؤسسه اکسریز ولایت قندهار که عبارت از دو پایه ماشین رادیوسکوپی ورادیوگرافی تهیه ویـکپایه رادیو ترایی ورادیو تروی ویـکپایه الکترو کاردیو گرافی تهیه و بولایت قندهر ارسال گردیده که ماشین های مذکـور بهمؤسسه اکسریز ولایت موصوف نصب وامیداست که دراین تازه گی ها افتتاح وبکار آغاز نماید.

۱۱- دراین اواخر داکتر (سکس) آمرادارى حفظ الصحه با مستر (این سن) مشاور حمایه مادران واطفال (مس پیدرسن) مشاورهٔ پرستاری وارد کابل گردیدند متعاقباً داکتر (کانداو) مدیرعمومی سازمان صحی جهان باداکتر (مانی) مدیر منطقوی سازمان صحی جهان بحیث مهمان حکومت به افغانستان آمده درنتیجه مذاکرات وتبادل افکار مسایل آتی فیصله گردید.

الف) افتتاح کورس پرستاری اناثیه ولایت قندرهار که دوین تازه گیها تحت اثر (مس پلگارد) معلمه قابله گی دائر گردید.

ب) ترتیب پروگرام سال (۱۹۵۵) و (۱۹۵٦) برای تمام شقوق صحی از قبیل زائشگاه پروژهٔ دهکدهٔ شیوه کی حمایهٔ مادران واطفال مورد بحث ومداقه قرار گرفته در این باره فیصله های لازمه نیز اتخاذ شده است.

ج) پروژهٔ دهکدهٔ شیوه کی به اساس فیصلهٔ (یو-ان) دبلیو-اچ-او) (اف.او.ای) وزارت معارف- وزارت زراعت- درنظر گرفته شده بود که برای پیشرفت وتوسعه آن

هر گونه معاونت وهمکاری نمایند تابالا خره پرسونل فنی. ادویه- وسامان مذکور راوزارت صحیه تهیه نموده وازمؤسسه یونی سف نیزدر قسمت ادویه وغیرهٔ آن کمك گرفته شعبهٔ صحی وپروژهٔ مذکور راافتتاح نمود که فعلاً مؤسسه مذکور در شیوه کی دائروبکار آغاز نموده است.

همچنین درپرو گرام آینده پیشنهادات دیگری نیزاتخاذ گردیده است.

۱۲) پرسونل فنی سازمان صحی جهان که فعلاً درافغانستان موجود بوده و به شعبات مختلفهٔ صحی مشغول وظیفه میباشند اسمای شان ذیلاً توضیح میشود.

وزارت صحیه:

داکتر فالك لیند مشاور صحی وزارت صحیه.

« موریس « « حمایهٔ مادران واطفال.

مستر مکسرای انجینیر صحی وزارت صحیه.

« گولیتا که درشق پروژهٔ دهکده ازطرف شعبه (و-ان) مؤظف بوده در قسمت صحی پروژم مذکور باوزارت صحیه با تماس میباشد.

زائشگاه شهرآرا:

داکتر گیدداکتر نسائی وولادی مؤسسه زائشگاه.

مؤسسه توبرکلوز:

دوکتور (نایمن) متخصص توبرکلوز بحیث مشاور.

(مس دیمرس) تکنیشین لابراتوار.

(مس اکونل) پرستاره حفظالصحه.

(مستر کرس) تکنیشین اکسریز.

لابراتوار صحت عامه مرکزی:

دوکتور (سمت) آمرفنی لابراتوار.

(مستر بوشان) آمر یونیسف که امور تهیه سامان لوازم وادویه مربوطه پروژه های حمایه مادران واطفال وغیره رابکابل اداره میکنند.

شفاخانه مستورات:

(مس مانتگ) معلمه پرستاری.

شفاخانه ولایت قندهار:

(مس واندون درخت) پرستارهٔ حفظالصحه عامه.

(مس یلگارد) معلمه قابله گی ولایت قندهار.

داکتر (رونی) ازطرف (اف-او-ای) به وادی هلمند مؤظف بوده ودر قسمت امور صحی آنجا بوزارت صحیه درتماس میباشد.

۱ـ دوکتور اسدحسان (غبار)
۲ـ دوکتور محمدکریم (نوشین) برای شمول درکورس ملاریا لوجی در دهلی بطور فیلوشیپ برای مدت شش ماه عازم دهلی شده

(مدیریت لوازم)

۱) تهیه وارسال سامان ولوازمات تمام شعبات جدید صحی ولایات ازقبیل ـ هرات قندهار ـ مشرقی ـ جنوبی که باهمکاری دیگر شعبات وزارت صحیه صورت گرفته.

(مدیریت محاسبه فنی)

مدیریت محاسبه فنی ازبرج میزان وعقرب (۳۳) بکار آغاز نموده درجریان امور متعلقهٔ خود کارهای مدیریت درملوا کسی سابقه را تعقیب نموده است وحواله جات ومعاملات جنسی فنی راجع واجراآت درقسمت امورات متعلقه مدیریت سابقه بعمل آمده ـ تماما عبارت ازتهیه وفرستادن چندست سامان مکمل جراحی برای شفاخانه های ولایات (جنوبی ـ مزار شریف ـ قندهار ـ زائشگاه ـ قندهار وزائشگاه هرات) وارسال ادویه جات مکمل برای زائشگاه هرات ـ قندهار ـ پروژهٔ دهکده میباشد.

(مدیریت ماهورین)

۱ ـ ارسال اشخاص فنی از قبیل دکتوران ـ معاونین دوکتور ـ همشیره مستحضر در شق مجادله توبرکلوز .
۲ ـ ارسال اشخاص فنی پروژه دهکده واقع شیوه کی .
۳ـ استخدام داکتراشتو از متخصص اکسریز ازغرب آلمان وارسال آن به اکسری ولایات قندهار .
٤ـ ارسال پرسونل فنی موسسه اکسریز ولایات قندهار .
۵ـ تمدید قرارداد دوکتور (بك) متخصص اکسریز ولایت کابل برای سه ماه دیگر .
٦ـ تقرر واعزام پرسونل فنی شعبهٔ (ا م ـ س ـ ا چ) یعنی حمایه اطفال ومادران ولایت هرات .
۷ـ اعزام پرسونل فنی مؤسسه دندان سازی ولایت هرات .
۸ـ اعزام وتقرر پرسونل فنی سه (ام ـ س ـ اچ) یعنی حمایه اطفال ومادران ولایت قندهار .
۹ـ اعزام وتقرر پرسونل فنی مؤسسه دندان سازی ولایت قندهار .
۱۰ـ انتخاب یك عده فارغ التحصیلان بکلوریا پاس برای تحصیل ومزید معلومات درشق لابراتوار .

۱۱- شمول یك عده متعلمین برای تحصیل معاونی شق لابراتوار .

۱۲- شمول یك عده دوکتوران - معاونین دوکتور و پرستارها غرض باز دید معلومات علمی در شقوق متعلقه لابراتوار مرکزی صحت عامه .

۱۳ - شمول چندین دوکتوران جراحی در شعبات مختلفه زائشگاه مربوط وزارت صحیه .

۱٤- تقرر فارغ التحصیلان قابلهگی زایشگاه بوظائف مختلفه در شعبات مربوطه وزارت صحیه .

۱۵- مشغول ساختن فارغ التحصیلان دورهٔ چهارم کورس کمپوندری بدواخانههای مربوطه غرض ستاژ .

۱٦- تقرر فارغ التحصیلان کورس های طب وپروتیز دندان به شعبات مربوطه .

۱۷- تقرر کمبود شعبات مرکزی وزارت صحیه .

ماموریکه در سال (۳۳۳) جدیداً به شعبات وزارت عز تقرر حاصل نموده اند حسب ذیل است

۱- تقرر ع‌ص دوکتور محمد عمر خان رئیس امور صحی وزارت صحیه
۲ - » ع‌ص » عبدالشکور خان کفیل مدیریت عمومی صحی مرکزی » »
۳ - » » » محمد نعیم » » » » » » »
٤ - » » » سید عبدالقیوم (حسینی) » » » نشریات و تبلیغات » »
۵ - » » عبدالغفار خان » » عمومی محاسبه و لوازم » »
٦- » » میر محمد امین خان » » » شفاخانههای مرکزی » »
۷- » » عبدالاحمد خان » » » اکسریز و لابراتوار » »
۸- » » غلام سخی » » » » تحقق و لوازم » »
۹- » » محمد حکیم » مدیر » محاسبه جنسی » »
۱۰- » » عبدالحق » کفیل » » » » »
۱۱- » » عبدالحبیب » مدیر » اوراق » »
۱۲- » » عبدالعزیز » کفیل » کنترول امراض ساری احصائیه » »

مدیریت شفاخانه ها

۱- ملبوسات و لوازم خواب شفاخانه ها که از اثر استعمال زیاد خراب شده بود جدیداً تهیه و بمراجعش ارسال گردیده .

۲- برای رفع مشکلات مریضداران لوائح نوکری شبانه دوکتوران و قابلهها که ازطرف شب تعین و در عقب هر دروازه وشی ها نصب باشد ازطرف این مدیریت تهیه بمواضع مذکور نصب گردید .

آمر لابراتوار درحال توضیحات دادن نشو و نمای مکروبها

اطاق لابراتوار درحال تجزیه کردن بعضی مواد

قسمت غربی عمارت شفاخانهٔ ولایت مشرقی

۳ـ بتعداد کافی نسخه‌جات چاپی ادویه وغیره ادوات شفاخانه ها نیز بمزارا جمش فرستاده شده است.

٤ـ یك‌دستگاه اکسریز جدیداً خریداری درموضع مربوطه اش به قندهار نصب شد.

٥ـ لابراتوار ولایت‌هرات باسامان، لوازم‌وپرسونل فنی آن تکمیل شد

٦ـ سامان و لوازم وفرنیچرلابراتوارو ویدی کلینیك ولایت جنوبی درین تازه‌ها اعزام وبه کار آغاز کرد.

۷ـ سامان ولوازم وفرنیچر لابراتور وویدی کلنیك ولایت مشرقی درین تازه ها اعزام وبه‌کار آغاز کرد.

۸ـ کورس مفتشین صحی ازابتدای سال به تدریس آغاز نموده که عنقریب طلاب مذکور از تعلیمات فراغت حاصل‌می نمایند.

۹ـ برای رفاهیت ورفع مشکلات مریض داران یك‌دستگاه جدید اکسریز بمرکز مجادله توبرکلوز شروع بکار نموده است.

۱۰ـ ده‌بستره وغیره سامان‌ولوازم حمایه اطفال ومادران تهیه وبا دکتور نسائی قابله وغیره پرسونل فنی بولایت هرات اعزام وبکار آغاز نموده اند.

۱۱ـ ده بستره وغیره‌سامان ولوازم حمایه اطفال ومادران درین تازه گی ها تهیه وبادکتور نسائی قابله وغیره پرسونل‌فنی بولایت‌قندهار اعزام‌وبکار آغاز نموده.

۱۲ـ کورس تکنیشن‌لابراتور ومعاونین لابراتور درمرکز لابراتوار صحت عامه تحت‌اثر دکتور (سمت) عضوموسسه صحی‌جهان تاسیس وبنا یافته.

۱۳ـ چنددوافروشی جدید بولایت‌کابل وقندهار دائرشده.

۱٤ـ لایحه وظایف وتشکیل دوایر وزارت‌صحیه طبع‌وغرض استفاده شعبات مربوطه توضیع‌می شود.

۱٥ـ لائحه حق‌الزحمه وتعین فیس دکتوران دندان باساختمان وتداوی دندان وغیره تجدید گردیده وبه‌شعبات مربوطه توزیع شده.

۱٦ـ پنج بستره جدید باچپرکت وفرنیچر آن‌تکمیل وبه‌شفاخانه پغمان‌ارسال‌شده.

۱۷ـ ۲٤ پایه‌چپرکت به‌شفاخانه‌محبس ولایت‌جهت استفاده مریضان ارسال شده.

۱۸ـ سامان لوازم ــ ادویه وپرسونل فنی‌لابراتورویدی‌کلینیك ولایت‌مزارشریف تکمیل گردیده.

(مرکز مجادله توبرکلوز)

مرکز مجادله توبرکلوز مؤسسهٔ تماماً مجانی عام‌المنفعه و به منظور خدمت بابنای وطن ازرهگذر صحی به‌تازه گی برروی کارآمده ویگانه مؤسسهٔ میباشدکه

درآن تشخیص حقیقی توبرکلوز توسط اصول ومیتود های بسیار عصری مانند مراکز توبرکلوز سائر نقاط دنیا اجرا میگردد.

مرکز توبرکلوز به‌تمام مراجعین محترم که‌تعداد عمومی شان درزیر مفصلاً ایضاح شده اولاً خال توبرکولین که‌یك‌معاینه امتحانی مقدماتی میباشد پیچکاری نموده وبعد به‌کسانیکه خال شان عود نکرده باشد واکسین ضد توبرکلوز زرق کرده وبا آنها معافیت صنعتی درمقابل مرض خانمانسوز توبرکلوز تولید کرده وبرعلاوه ازکسانیکه طرف اشتباه واقع شده اندفلم کلان ازشش‌ها گرفته شده وسایر معاینات لابراتواری که‌هرکدام آنها به‌نوبه خوداهمیت بسزای برای تشخیص دارد اجراء کرده‌است.

مرکز مجادله توبرکلوز باراول بتاریخ پانزده برج اسد (۳۳) افتتاح گردیده الی تاریخ هذا اجرا آتیکه بمعرض تطبیق گذارده قرار آتی است.

تعداد اشخاصیکه به‌مرکز توبرکلوز دردوره اول‌معاینه شده اند (٦٩٢٤) نفر
» » » به‌دوره اول معاینه‌شان تکمیل شده. (٥٥٥٠) »
» » مشکوکینیکه به‌شعبه کلنیك رجعت‌داده شده اند (٩٦١) »

شعبه (بی-سی-جی):
تعداد عمومی کسانیکه خال کولی توبرکولین شده‌اند. (٧٣٨٣) نفر
» » » » » » شان خوانده شده. (٥٦٢٨) »
» » » واکسین (بی-سی-جی) ضدتوبرکلوزشده‌اند. (١٦٠٤) »

شعبه ایکسریز:
تعداد عمومی کسانیکه فلم‌خورد وکلان ازرتیان‌شان گرفته‌شده (٧٧٧٩) نفر
» » » » فلوروسکوپی شده‌گان. (٩٧٠) »

شعبهٔ لابراتوار:
معاینات مکروسکوپی (٤٥٣) نفر
» » » » » کلچر. (٤٧١) »
» » » » ونتیجه آن‌خوانده‌شده. (٢٣٠) »
» » » » توسط آله‌مخصوص‌ازگلو گرفته‌وکلچرشده (١١٥٧) »

اشخاصیکه بلغم‌شان توسط آله‌مخصوص‌ازگلون گرفته‌ونتیجه آن‌خوانده‌شده (٦٠٧) نفر
سایر موادیکه از مریض گرفته شده‌وکلچر شده (١) نفر
کسانیکه خون شان‌معاینه شده (٢٥٢) نفر
کروات حمرا و بیضاء خون شان معاینه شده (٤١) نفر
کسانیکه توسط اصولات باکترلوجی تشخیص حقیقی توبرکلوز شده‌اند (٧٥) نفر

منظرهٔ داخلی لابراتوار شفاخانه مشرقی

اطاق لابراتوار،شعبهٔ که مواد امتحانی از مریض اخذ میشود
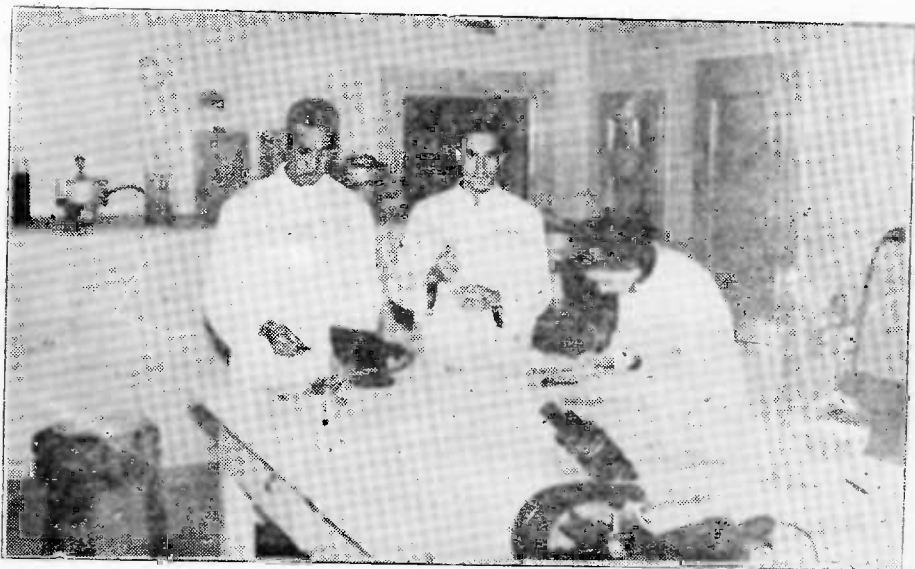
اطاق لابراتور (درحال تجربه مستحضران)
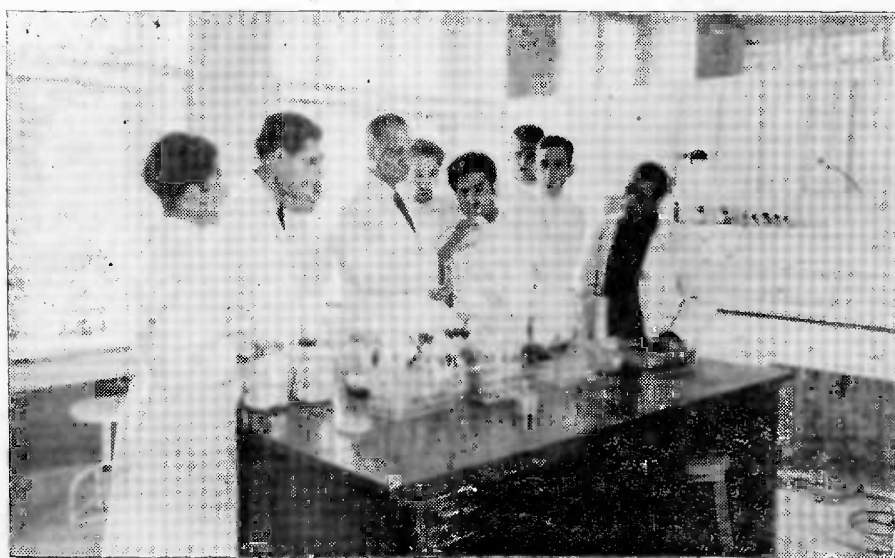
آمر لابراتوار در حال توضیحات دادن نشو ونمای میکروبها

شعبه سرپزی:

تعداد کسانیکه باوشان هدایت ونسخه ها داده شده (۶۰۳) نفر

« « روزهای کار. (۱۱۳) روز

تعداد عمومی مریضان مشکوکیکه درشق سرپزی رجعت داده‌شده اند (۱۷۸۷ نفر

مرکز مجادله توبرکلوز درهفته دو روز (روزهای‌شنبه وسه شنبه) را برای معاینه ذکور وهفته دو روز (یکشنبه وچهارشنبه) را برای معاینه اناثیه وهفته دو روز (دو شنبه‌وپنجشنبه) را برای‌معاینه گروپ (مکاتب دوائرعسکری ـ فابریکه ها موسسات وغیره) تعین نموده است .

برای کمك ومعاونت مخصوصاً به‌افراد بی بضاعت مرکز توبرکلوز هفته دو روز شنبه وسه شنبه ازساعت ۱۲الی ختم برای اشخاص ذکور وروزهای دوشنبه وپنجشنبه از ساعت ۱۲الی ختم برای اناثیه جهته تداوی ومعاینه وپیچکاری که ازمرکز توبرکلوز نسخه میگیرد تعین کرده که مجاناًازطرف دکتوران وهمشیره‌ها بازدید‌ شده وپیچکاری میشوند وهم باشخاص مسلول مستحق تاامروز ازطرف موسسه توبرکلوزیك مقدارزیاد ویتامین وشیر توزیع شده است که آنهم به نوبه خود در تقویه عمومی مراجعین خدمت خوبی انجام داده .

طوریکه عرض شد درهفته دو روز (دوشنبه وپنجشنبه) معاینات گروپ اجراء میشود چنانچه تاامروز مرکز مجادله توبرکلوز از مواضع آتی معاینات گروپی نموده.

از ریاست مرستون مکتب حربیه واقع بالاحصار ـ دحربی شوونخی که‌تعداد عمومی متعلمین ومامورین وعمله شان تقریباً درحدودپنج هزار نفر بالغ‌میشود ومعاینات جریان دارد. که بدینصورت در اثر معاینات دقیقه اشخاصیکه به‌مرض توبرکلوز گرفتار باشند تشخیص گردیده از یك طرف تحت تداوی گرفته شده اند و از طرف دیگر سائرین‌که بحیث‌اجتماع زنده‌گی میکنند‌ازسرایت‌مرض مذکور مصئون ومحفوظ می‌مانند که، طبعاً بنیهٔ صحی‌مردان آینده کشور مساعدتی خوب وقابل قدری بعمل می‌آید.

برعلاوه اجراء آت فوق‌این مرکز وآن‌هم از نقطهٔ نظر کمك ووضع تشخیص‌حقیقی توبرکلوز نصب یك آلهٔ که تومو گـرام نام داشته از طبقات مختلف ششها عکس برداری‌وآفت رادرهریك نقطهٔ‌شش که اساساً به‌رادیو گرافی‌های‌معمولی‌وعادی‌امکان آن‌نسبت نشان میدهد .

زیراا کثر به اشخاص موجود اند که امراض داشته ولی باراديو گرافی ورادیو سکوپی سطحی که تا امروز معمول بوده است سالم به نظر رسیده و صحت نتیجه داده شده‌مگر درحقیقت این قبیل اشخاص مریض اند ولی دستگاه های مروجه قدرت تعین آفت را نداشته. اکنون ذریعه دستگاه تازه که نظیر آن تاامروز قطعاً وارد نشده

به فضل خدای متعال این معمای بسیار مشکل طبابت نیز حل گردیده ومورد امتنان همگان واقع گردیده است .

(شفاخانه سناتوریم نسوان)

۱ـ درسال (۱۳۳۳) برعلاوهٔ بستره های سابق (۱۲) بستره دیگر جدیداً بکار انداخته شده که جملهٔ آن فعلاً (۵۲) بستره شود .

۲ـ دستگاه اکسریز که قبلاً توسط آن تنها رادیو سکوپی اجراء میشددرسال (۱۳۳۳) یك پایه ماشین جدید بهمؤسسه مذکور نصب گردیده کههم رایوسکوپی وهمرادیوگرافی را اجرا مینماید .

۳ـ درحصهٔ لابرتوار شفاخانهٔ قراریکه بالا براتوار مرکزی صحت عامه مفاهمه شده است وممکن است که یك لابرتوار منظم که احتیاجات یك سنا توریم را تأمین کند به خود شفاخانهٔ ترتیب داده شود .

٤ـ یك الحاقیه جدید دردوران سال (۱۳۳۳) برای (۱۲) بستر ساخته شده است .

(مؤسسه باکتریولوژی)

۱ـ مقدار واکسین ساخته شدهٔ کولرا درسال جاری (٤٨١٨٥) سی سی .
۲ـ مقدار واکسین ساخته شدهٔ تیفو » » (۱٨۲۰۵۳) » » .
۳ـ معاینه چیچك درسال جاری درمرکز کابل (٦۲۲٥۰) نفر
٤ـ معاینه خانه چیچك درسال جاری درولایات (٦٧٦٩۰۰) » .
٥ » خالکوبی مؤسسه » » درمرکز (٦۲۱) » .
٦ـ معاینه وعلاج سگ دیوانه در سال جاری در مرکز (۱٤٤) » .

(شفاخانه محبس)

الف) مریضان تداوی شدهٔ پولی کلینیك محبس عمومی ـ توقیف و محبس اناثیه (۱٦۹۲۹) نفر .

ب) مریضان داخل بستر در شفاخانه محبس عمومی اناثیهٔ قلعه چه (٦۱۳) نفر .

ج) پودر دی.دی.تی که درسال جاری یازده مرتبه تطبیق گردیده عبارت از (۱۹۰٧) کیلو بوده که بالای (۲٧٦٤۰) نفر و (۲۳٧۰) پارچه استعمال شده .

۱ـ الف) تکمیل سامان لابراتوار شفاخانه .
۲ـ تکمیل سامان عملیات خانه .
۳ـ تکمیل سامان پولی کلینیك دندانسازی .
٤ـ خریداری یك عراده گادی جدید مع اسپ برای سرطبابت .

۵- روی دست گرفتن پروژه چند اطاق جدید برای تحویلخانه ومطبخ جدید شفاخانه.

۶- ترمیم وتکمیل تشناب های شفاخانه.

۷- توزیع عقد ار کافی شیر- و یتامین وصابون برای بهبودی صحت محبوسه های اناثیه.

۸- درخواست وتوزیع (۸۰) دست البسه زمستانی برای محبوسه ها واطفال به بضاعت محبس اناثیه از مؤسسهٔ خیریه نسوان.

۹- درخواست یك تعداد مکفی البسه برای محبوسین ومعیوبین محبس عمومی ازمؤسسه سره میاشت.

(مؤسسه اکسریز وزارت صحیه شفاخانه ابن سیناء بلخی)

۱- تعداد مریضانیکه از اوائل حمل (۱۳۳۳) الی ۱۳ جدی (۱۳۳۳) معاینه شده اند.

۲- تربیهٔ پرسونل.

(مدیریت مجادله)

الف) واکسیناسیون چیچك- کولرا- محرقه که به حجاج وغیره مسافرین ذریعه شعبه مجادله تزریق ووروقه صحی بین المللی داده شده (۱۰۸۷) نفر.

ب) پودر تلك- سنگ تلك وسب ستون که برای مجادله سال (۱۳۳۳) تهیه شده عبارت از (۸٤۳۷۱) کیلو.

۱- پودر صد فیصده مالداری که با پودر تلك مخلوط وپودر دی . دی. تی ده فیصده از آن حاصل شده (۸۸۷۲) کیلو.

۲- پودر ترکیبی دی . دی . تی ده فیصده که ذریعه ماشین دستی و دیزلی استحصال شده (۹۷۹۵۹ کیلو پودر پاشی که ذریعه هیئت هات منتخبه بعمل آمده قرار ذیل است.

۱- به تعداد (٤٦۰۶۹۲) نفر.
۲- » » (۳۷٤۸۳۷۱) پارچه.
۳- » » (٤۷٦۹۸) منازل.
٤- » » (٤۰) سرای.
۵- » » (۱٤۱٤) دکاکین.

تزائیدیکه نسبت به سال (۱۳۳۲) در سال (۱۳۳۳) بعمل آمده طبق ذیل است.

۱- به تعداد (۲۲۵۶۹۷) نفر

۲- « « (۱۰۹۸۰۵۸) پارچه.

برعلاوهٔ آن علاقه‌داری چهار آسیاب بعضی‌دهات- ازحکومت ده سبز ومربوطات آن تمامی حکومت سرای خواجه وعلاقه داری های مربوطه آن که بالغ بر (۹۳) مواضع می‌شود.

ج) توزیع پودردده فیصده‌دی- دی- تی وواکسین های لازمه وگن سپری به‌شفاخانه های‌ولایات وحکومت‌اعلی - کلان وغیره‌مربوطات وزارت صحیه.

۱- مدیریت صحیه هرات ومربوطات آن- پودر ده‌فیصده دی. دی. تی (۵۵۰۰) کیلو وگن سپری به‌اندازه ضرورت.

واکسین چیچك برای (۷۵۰۰۰) نفر واکسین کولرا-تیفو-تیفوس به‌اندازهٔ کافی.

مدیریت صحیه قندهار ومربوطات آن پودر ده‌فیصده دی.دی.تی (۶۵۰۰) کیلو گن‌سپری به‌اندازه ضرورت.

واکسین‌چیچك برای (۱۲۵۰۰۰) نفر واکسین کولرا-تیفو - تیفوس به اندازهٔ کافی.

۵- به‌مدیریت صحیهٔ گرشك ومربوطات آن‌پودر ده‌فیصده دی-دی-تی ۲۲۰۰ کیلو گن‌سپری به‌اندازه ضرورت.

۶- به‌مدیریت صحیهٔ گرشك ومربوطات آن واکسین چیچك برای (۳۰۰۰۰) نفر واکسین کولرا محرقه به‌اندازهٔ کافی.

۷- بمدیریت صحیهٔ فراه ومربوطات آن پودر ده‌فیصده دی-دی- تی (۲۰۵۰ کیلو وگن‌سپری به‌اندازهٔ کافی.

۸- بمدیریت‌صحیهٔ‌فراه ومربوطات آن‌واکسین چیچك برای (۳۰۰۰۰) نفرواکسین کولرا محرقه وغیره بقدر کافی.

۹- به‌مدیریت صحیه غزنی پودردده فیصده دی.دی.تی (۲۵۰۰) کیلو گن سپری به اندازه‌ضرورت واکسین چاچك برای ۲۰۰۰۰) نفر واکسین کولرا - تیفو - تیفوس به اندازه کافی.

۱۰- به‌مدیریت‌صحیهٔ‌پروان ومربوطات آن پودردده فیصده دی. دی. تی (۵۰۰۰) کیلو گن‌سپری به‌اندازه‌ضرورت واکسین چیچك برای (۴۷۰۰۰) نفر- واکسین‌کولرا تیفو وتیفوس به‌اندازه کافی.

۱۱- به‌مدیریت‌صحیه‌قطغن ومربوطات آن‌پودردده‌فیصده دی.دی. تی (۵۰۰۰) کیلو گن‌سپری به‌اندازه ضرورت واکسین‌چیچك برای (۹۸۰۰۰) نفر- واکسین کولرا تیفو وتیفوس به‌اندازه کافی.
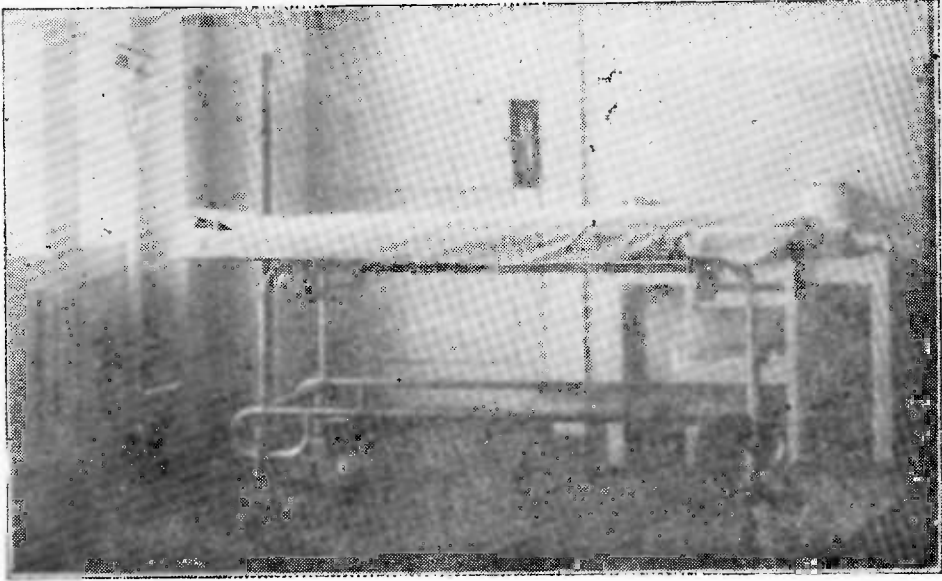
تذکرۂ مریض در زایشگاہ
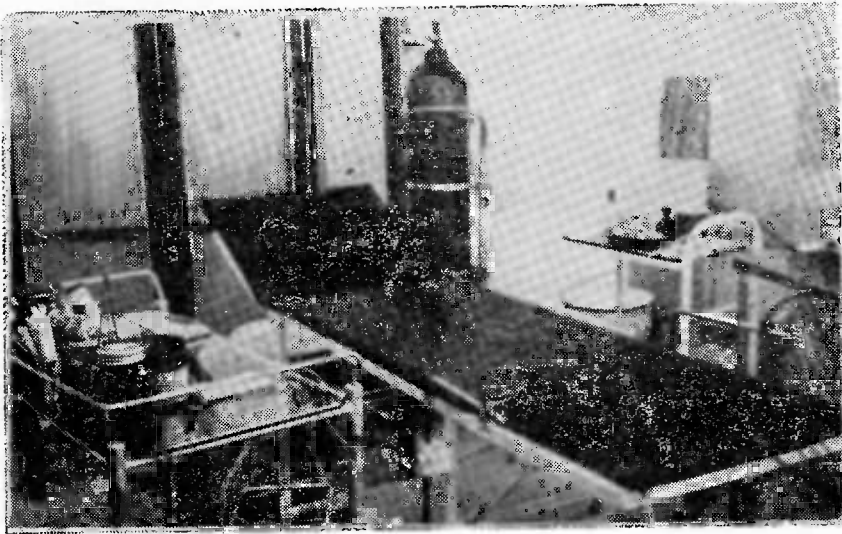
اطاق کور تاژ زایشگاہ

تعمیر کورس قابله گی

تعمیر جدید شفاخانهٔ مستورات بدخشان در ساحل دریای کوکچه

۱۲- بمدیریت صحیه بدخشان ومربوطات آن پودرده فیصده دی. دی .تی (۱۲۵۰) کیلو گن‌سپری به‌اندازه ضرورت - واکسین چیچک برای (۱۸۰۰۰) نفر واکسین کولرا تیفو- وتیفوس به‌اندازه کافی .

۱۳- به‌مدیریت صحیه مزار شریف ومربوطات آن پودرده فیصده دی .دی . تی (۵۳۵۰) کیلو گن‌سپری به اندازه ضرورت - واکسین چیچک برای (۶۵۰۰۰) نفر واکسین کولرا تیفو وتیفوس به‌اندازه‌کافی .

۱۴- به‌مدیریت صحیه میمنه ومربوطات آن پودرده فیصده دی.دی. تی (۲۰۰۰) کیلو گن‌سپری به‌اندازه ضرورت -واکسین چیچک برای (۱۴۵۰۰) نفرواکسین کولرا محرقه به‌اندازه ضرورت

۱۵- به‌مدیریت صحیه مشرقی ومربوطات آن پودر ده‌فیصده دی.دی.تی (۵۵۰۰) کیلو گن‌سپری به‌اندازه‌ضرورت-واکسین چیچک برای (۱۰۳۰۰۰) نفر واکسین کولرا محرقه به اندازه کافی .

۱۶- به‌مدیریت صحیه جنوبی ومربوطات آن‌پودر ده فیصده دی.دی.تی (۵۰۰۰) کیلو گن‌سپری به‌اندازهٔ ضرورت واکسین چیچک‌برای (۸۵۰۰۰) نفر واکسین کولرا محرقه به‌اندازه کافی .

۱۷- به‌مدیریت صحیه لهوگرد پودرده فیصده دی.دی. تی (۲۰۰۰) کیلوگن‌سپری به اندازه ضرورت - واکسین چیچک برای (۲۰۵۰۰) نفر .

۱۸- ماموریت صحیه یغمان پودرده فیصده دی. دی. تی (۵۰۰) کیلو گن‌سپری به اندازه ضرورت واکسین چیچک برای (۶۰۰۰) نفر .

۱۹- به‌مدیریت صحیه دایزنگی پودرده فیصده دی.دی.تی (۲۰۰۰) کیلوگن سپری به اندازهٔ ضرورت‌واکسین چیچک برای (۲۷۵۰۰) نفر .

۲۰- موسسات صحی علی آباد (۵۰) کیلو
۲۱- شفاخانهٔ ابن‌سینای بلخی (۵۰۰) »
۲۲- ریاست‌مرستون (۲۰۰) »
۲۳- عمله وفعلهٔ سرك تنگی غارو (۱۰۵۰) »

۲۴- جهت کارگران‌فابریکهٔ برق سروبی- واکسین چیچک برای (۷۰۰۰) نفر .
مقدارپودرده فیصده که درشهر کابل وحکومات چهارگانه آن پاشیده شده (۳۹۸۰۹) کیلو .

مقدار پودرده فیصده به‌شفاخانه های ولایات وحکومات اعلی وکلان داده‌شده (۵۸۱۵۰) کیلو می باشد.

(دیپوی عمومی ادویهٔ ابن سیناً بلخی)

از ابتدای سال (۱۳۳۳) حسب نظریات حکومت توأم با فعالیت های وزارت صحیه که درهر گوشه و کنار مملکت شفاخانه های متعدد یکی بعددیگر افتتاح وعلاوتاً مؤسسات صحی از قبیل شعبات مجادله امراض زهروی ـ توبر کلوز ـ اکسریز ولابراتوارها ـ شعبات دندان سازی وغیره چه درمرکز وچه در ولایات باز نمودند.

ریاست دیپوی ادویه مجبور بود پیش از پیش اجرای فعالیت نماید تا بتواند تماماً احتیاجات مؤسسات راتکمیل وتهیه نموده وبدسترس شان قرار دهد به این اساس مؤسسهٔ دیپوی ادویه از ابتدای سال (۱۳۳۳) بهشکل یك مؤسسه تجارتی تبدیل وبه روی اساس نامهٔ جداگانه که از مجلس عالی وزراء وصحهٔ حضور مبارك شهریاری گذارش یافته وبه دسترس مؤسسه قرارداده شده امور وظائف خودرا اجرای مینماید.

(وظائف مؤسسه مقصد و مرام مؤسسه)

۱ـ ادویه ولوازم صحی دوائر مملکتی راتهیه وازکمپنی های معامله دار توریدمینماید.

۲ـ ادویه ولوازم صحی را برای عرضه به بازار تورید باین ذریعه نرخ دوارا در بین ادویه فروشی های شخصی تامین مینماید.

۳ـ ذخیرهٔ یك مقدار ادویه برای حالات فوق العاده.

(تشکیل مؤسسهٔ دیپوی ادویه حسب ارشادو اساس نامه)

الف) شورای عالی مؤسسه ـ متشکل است از پنج نفر:

۱ـ ع ج بناغلی وزیر صحیه به حیث رئیس شوراء.

۲ـ ع ج » وزیر مالیه بهحیث عضو.

۳ـ ع ص » دوکتور عبدالظاهر رئیس مؤسسه بهحیث عضو.

٤ـ ع ص » دوکتور فقیر محمد (شفا) رئیس مؤسسات صحی به حیث عضو.

٥ـ ح » دوکتور محمدقاسم دوکتور جراحی شفاخانهٔ قوای مرکز بهحیث عضو.

الف ـ مجلس اداره :ـ اعضای اداره درجلسهٔ تاریخی (۲۳) جوزا (۱۳۳۳) حسب ذیل انتخاب گردیده.

۱ـ ع ص بناغلی دوکتور عبدالظاهر رئیس مؤسسه بحیث رئیس مجلس.

۲ـ ص » دوکتور محمد طاهر معاون مؤسسه بهحیث عضو.

۳ـ ص » عبدالرحمن مدیر محاسبه » » »

٤ـ ص » صالح محمد مدیر مامورین » » »

٥ـ ص » حبیب الله مدیر مامورین وزارت صحیه » » »

٦ـ ص » دوکتور کرام الدین معاون مؤسسات صحی علیآباد بهحیث عضو.

خرگوش های لابراتوار درحین غذا گرفتن

اطاق تطبیقات قابله ها
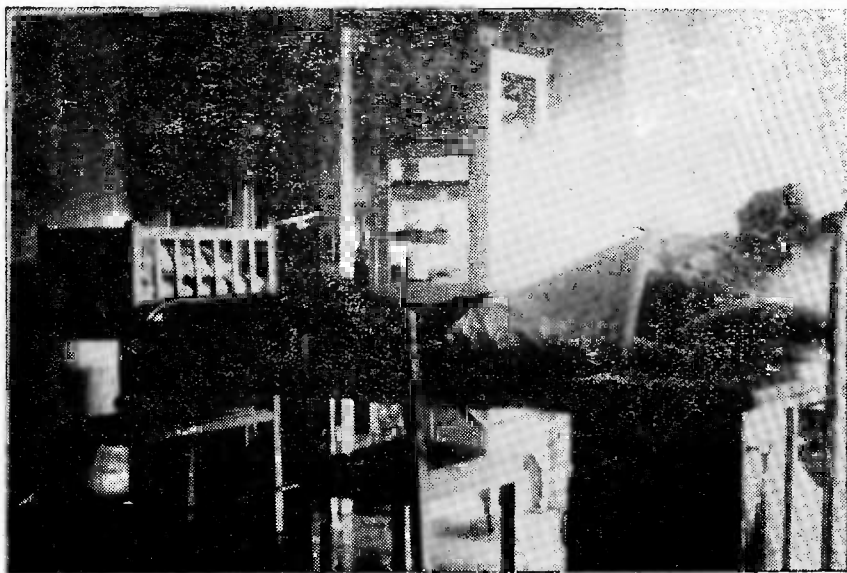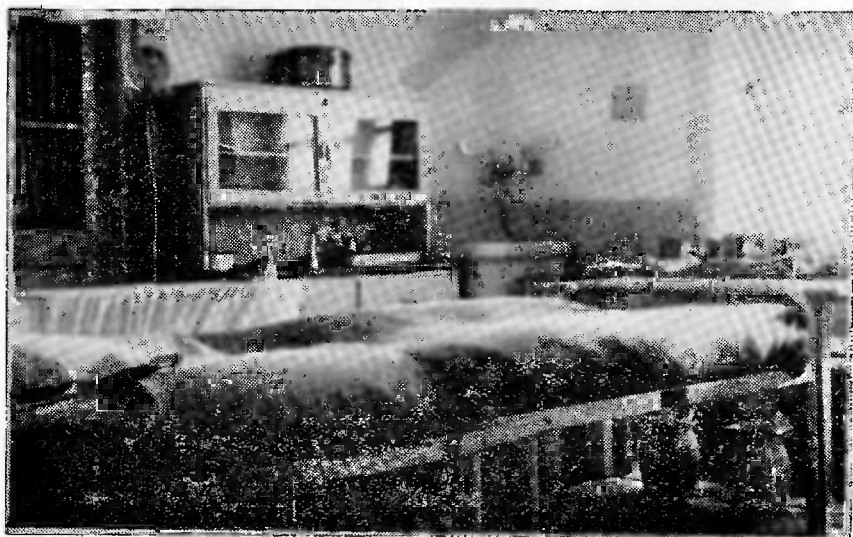
اطاق ولادت زایشگاه

ج) هیئت نظار:- اعضای نظار که از طرف شورای عالی مؤسسه انتخاب گردیده:

۱- ع ص شاغلی محمد آصف رئیس واردات وزارت مالیه به حیث رئیس.

۲- ع ص « کفیل رئیس امور صحی وزارت صحیه به حیث عضو.

۳- ص « محمد نسیم معاون ریاست محاسبات به حیث عضو.

۴- ع « محمد یاسین تولیمشر دواساز مدیریت صحیات وزارت دفاع ملی به حیث عضو.

(صورت تورید ادویه جات و ما لزمهٔ صحی از کمپنی های معامله دار)

راجع به تورید ادویه وما لزمه صحی طرف ضرورت مؤسسات ودوائر مملکتی وهمچنان تهیهٔ ادویه ضرورت عامه ریاست دیپو مستقیماً با کمپنی های معروف ممالک مختلف که گراف آن ذیلاً توضیح داده میشود داخل مذاکره ومفاهمه گردیده اولتر قیمت ادویه وما لزمه مورد ضرورت رابدست آورده بعد از مقایسه قیمت به مجلس اداره تقدیم ومجلس اداره که متشکل از اعضای فنی واداری میباشند مطالعات خویش را از هر دو جنبه تکمیل وبعد از تصویب مجلس اداره از نقطهٔ نظر کمیت و کیفیت ریاست دیپو آدر را اجرا مینماید ناگفته نماند که چون مؤسسه از نقطه نظر فن تحت مراقبت مستقیم وزارت صحیه میباشد طبعاً مؤسسه احتیاج دارد حسب ارشاد وهدایات وزارت معزی الیها در تورید ادویه وما لزمه های صحی در اثر مطالعات کتب ولیتریچر های جدید کمپنی های مختلف و ایجابات فن که نظر به موجودیت بیماری های گوناگون بحال توده مفید دیده شود اقدامات بنماید.

(تشکیل اداری موسسه)

ریاست دیپوی ادویه درسال جاری علاوه به شعبات ودوائر سابقه حسب ضرورت ومنظوری افتتاح شعبات ذیل را از مجلس اداره وشورای عالی حاصل نموده:-

اول) مدیریت تفتیش.

دوم) مدیریت فروش که سابقاً وظیفه اش از طرف مدیریت فرمایشات ایفاء میگردند نظر به اهمیت موضوع از مدیریت موصوف سوا ومدیریت علیحده تشکیل گردیده که وظیفه آن توزیع لوازم وادویه ضرورت مؤسسات صحی میباشد- علاوتاً ادویهٔ متذکره راجهت استفاده توده به بازارهای کابل واکثر ولایات توسط نماینده های فروش به قیمت مناسب عرضه میکنند.

چهارم) ماموریت تحریرات.

پنجم) ماموریت اوراق.

ششم) مدیریت لابراتوار:- اگرچه این شعبه ازسالهای سابق به اینطرف به فعالیت آغاز نموده لیکن حسب احتیاج تقویهٔ شعبه متذکره لازم دیده شد در تشکیل شعبه

لابراتوار - پرسونل فنی دیگری تزئید وعلاوتاً راجع به استخدام یك نفر متخصص دواسازی ازخارج - اقدامات لازمه گردیده ودرنظر است شعبه متذکره بعضی ادویه را از نباتات وطنی بدست آورده درتهیه انواع محصولات زرقیه تابلیت ها- سیروب ها- تینچرها- پومارها وغیره مواداقدامات بدارد .

(تعمیرات سال (۱۳۳۰) الی (۱۳۳۳)

ریاست دیپوی ادویه

درسال (۱۳۳۰) الی (۱۳۳۳) ریاست دیپوی وادویه دوتعمیربزرگ یکی آن درحصهٔ اول جادهٔ میوند بنام ادویه فروشی سردار محمد هاشم که کار تعمیر آن تکمیل و دیگر آن الحاقیه ریاست دیپوی ادویه است که قریب تکمیل میباشد .

راپور اجراآت ریاست روز نتون درسال ۱۳۳۳

اجراآت وفعالیت هائیکه درشعبات مختلفه ریاست روز نتون در طول سال ۱۳۳۳ بعمل آمده تماماً « برمسائل مهم صحی - تربیوی - واجتماعی بوده که اینك هرقسمت ان بطور مختصر توضیح میگردد .-

اول - قسمت صحی .-

الف .- زایشگاه شهر آرا .-

این موسسه که برای بهبود اوضاع صحی مادران واطفال مملکت خدمت میکنند درسال ۳۳ نسبت به سالهای گذشته فعالیت ان به پیمانه وسیعتر صورت گرفته است چنانچه اشخاصیکه این موسسه را از نزدیك مشاهده نموده اند بصدق ادعای ما اعتراف خواهند کرد تماماً « شعبات زایشگاه با الات ولوازم عصری صحی مجهز گردیده انتظام امور نظافت ووارسی به مراجعین از ممیزات این موسسه میباشد .

احصائیه فعالیت های زایشگاه در سال ۱۳۳۳ قرار ذیل میباشد

- وضع حمل خانگی . ۲٦٥
- مریض های نسائی . - ۴۳۲
- مریضهای ولادی .-

تعداد واقعات بدون سقط . ۸٦۱

تعداد دوگانگی ها بحساب تکرار . ۸۸۵

تعداد اطفال که از ۲۵۰۰ گرام اضافه تروزن داشته وزنده میباشند . ٦۸٤

تعداد اطفالیکه مرده تولد شده وتا بیشتر از ۷ روز مرده اند . ۴۲

تعداد اطفالیکه پس ازموقع تولد شده وزنده اند . ۱۰۵

تعداد اطفالیکه پیش از ۷ روز مرده اند . ٥٤
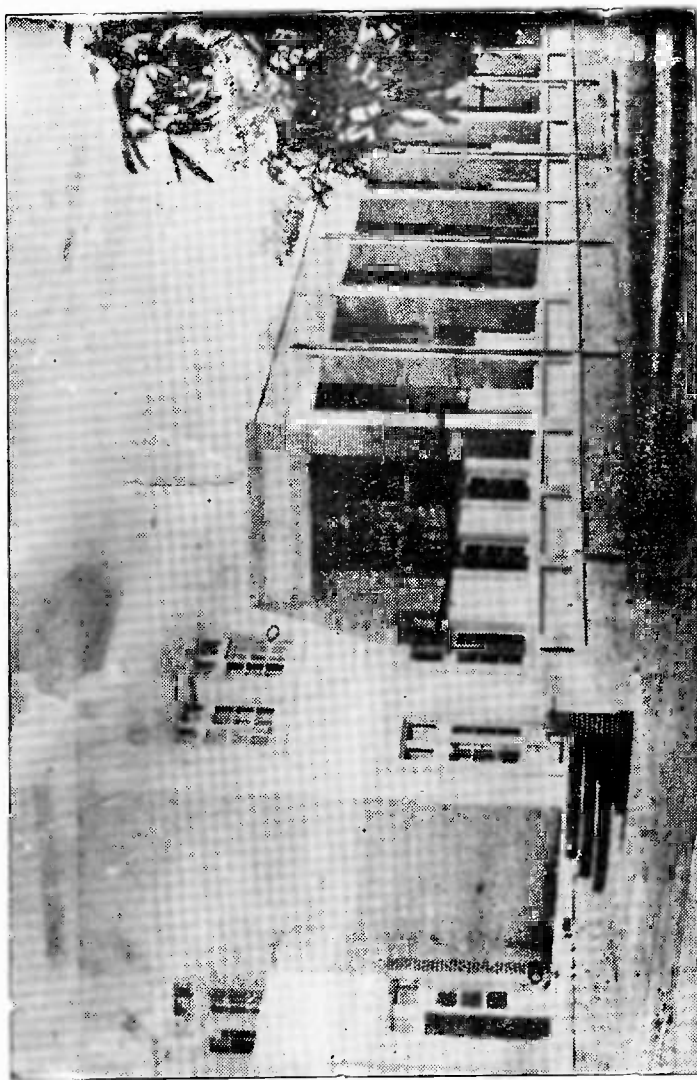
قسمت غربی عمارت شفاخانه ولایت مشرقی
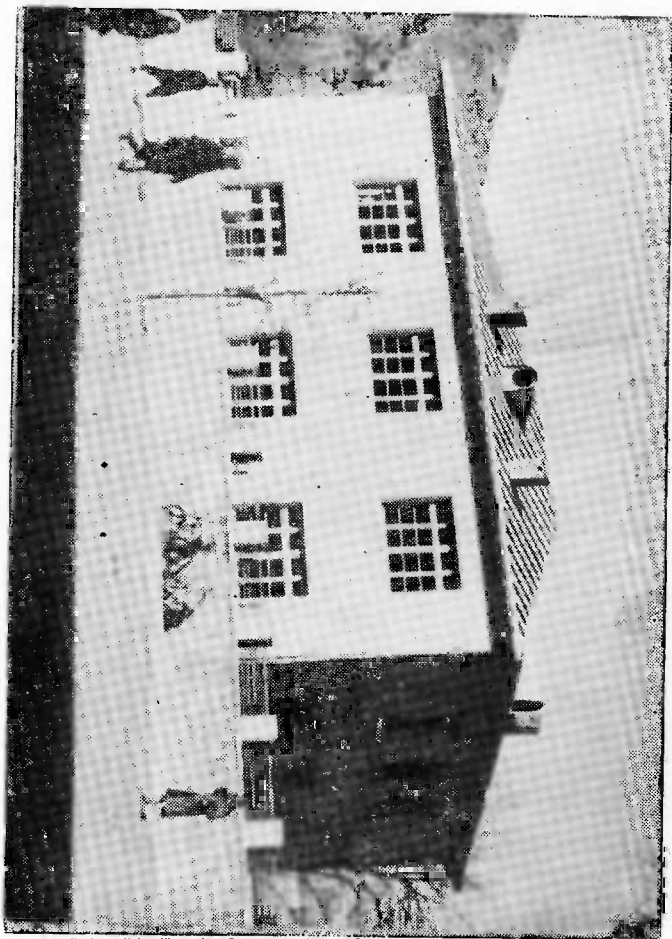
عمارت جدید سمت جنوب شفاخانه مستورات کابل

برعلاوه فعالیت های صحی شعبات مختلفه زایشگاه کورس قابله گی این موسسه در تعداد قابله های خود نیزافزوده است . چه درسال ۳۳ به تعداد ۹ نفر دیگر دور معین کورس را بپایان رسانیده شهادت نامه های قابله گی را اخذ وبرای خدمت به مادران داده شده اند همچنان در طول همین سال ۱۱ نفر جدید داخل کورس قابله گردیده، وبه تحصیل آغاز نمودند فعلاً در کورس قابله گی زایشگاه (۴۰) نفر قابله بمشغول تحصیل قابله گی عصری میباشند . امید است که در آتیهٔ قریب زایشگاه، قابله های تربیه شده وتعداد کافی را برای خدمت اهالی محترم عرضه نمایند .

ریاست روز افزون درتوسعه وانکشاف این مؤسسه عام المنفعه صرف مساعی نموده وباصرف مبلغ ۷۴۷۹۱۷ افغانی و ۲۵ پول در سال ۳۳ امور مربوطه این شفاخانه را توسعه وانکشاف بخشیده است .

ب:- راپور اجراآت سال ۱۹۵۴ لابراتوار مرکزی صحت عامه مطابق به ۱۰ جدی ۱۳۳۲ الی ۱۰ جدی ۱۳۳۳

درسال جاری ۱۹۵۴ لابراتوار مرکزی صحت عامه ازطرف والا حضرت سردار محمد داؤد صدراعظم افغانستان وآمر سازمان صحی جهان بحیث مدیر منطقوی سازمان صحی جنوب شرق آسیا وهیئت کلتوری اتحاد شوروی مورد بازدیدقرار گرفت.

لابراتوار مرکزی صحت عامه به پنج شعبه ذیل باکترولوجی ـ کمیای حیاتی ـ سیالوجی وهماتولوجی وشعبه حیوانات منقسم بوده وازاجراآت هرشعبه ذیلا توضیح میشود.

۱ـ شعبه باکترلوجی ـ تعداد معائنات که درین شعبه درجریان یکسال صورت گرفته عبارت از تعداد ۲۷۵۴ معائنات باکتر لوجی می باشد .

درابتدای سال تعداد معائنات درین شعبه نظر به قلت وسائط زرعیه ومشعرها چندان زیاد بود این شعبه درقسمت تدریسی طلاب سهم بزرگ داشته و تعداد معائنات فوق بمقابل تدریس ناچیز شمرده میشود.

۲ـ شعبه کیمای حیاتی ـ عین ملاحظات فوق رادراجرای قسمت‌های کمیای حیاتی مدنظر گرفته شده واکنون این شعبه طوری بامعیارات و آلات تجهیزشده که از اجرای هر نوع معاینات کمیای حیاتی بدرشده میتوانند.

۳ـ شعبه هماتولوجی ـ این شعبه تمام اوقات مصروف معائنه بوده وتعداد ۴۵۰۰ معائنات درین شعبه درجریان سال انجام داده است.

این قابل تذکر است که درجریان یک سال تنها دو واقعه مثبت ملاریا تصادف شده است که بدون شک گفته میتوانم که واقعات عود ناجوری بوده ـ اگر این واقعات به تعداد معاینات ۳ سال قبل مقایسه شود اثبات کامیابی مجادله ملاریا می باشد .

٤ـ شعبه سرالوجی ـ مصروفیت اوقات تمام روز را در بر گرفته و برعلاوه اجـرای قسمت های سرالوجی وقت زیاد این شعبه برای شستن وتعقیم سامان شیشئی ضائع میشود.

واز ین نسبت تهیه و بکار انداختن ماشین شستن سامان شیشئی رالازمی دانسته وتوسط این ماشین میتوان از ضیاع وقت وشکستن سامان شیشئی جلوگیری نمودودرباره تورید این سامان اقدامات بعمل آمده است صـورت استحصال وفرستادن خون قناعت بخش بوده اما با وجود که فورمه های مخصوص سرالوجی ازطرف لابراتوار بتمام شعبات که خون برای معاینه ارسال مینمایند توضیح گردیده مگر با آن هم مثل سال های ما قبل خون بدون تشخیص سریری ازطرف شعبات به لابراتوار مواصلت میکند که از ین نسبت غیر ممکن است که قیمت صحیح نسبت حساسیت ووصفیت تست های سرالـوجی طرح شـود واین مسئله در ان زمان راه حل را خواهد گرفت که شعبات امراض زهـروی درتـحت کنترول یك شعبه درآید .

بـا این أساس توقع می شود که طبق تجویز وزارت صحیه شعبات امراض زهـروی توسط یك شعبه مرکزی کنترول شود .

تعداد معاینات که در جریان سال جاری توسط این شعبه از منابع مختلفه صورت گرفته عبارت از تعداد ۸۵۲۵ خون و ۱٦ مائع دماغی شوکی می باشد .

و بالای تمام خون های مثبت ومشتبه تست مقداری نیز اجرا شده است .

امورات اداری

امور اداری روز بروز درتوسعه ودرجریان سال اطمینان بخش بـوده است .

این نیز ازمفاد خالی نخواهد بود که اگر مامورین اداری این لابراتوار نسبت آموختن سیستم اداری توسط شعبه سکرتری سازمان صحیح جهان تربیه شوند .

درسال جاری ۱۹۵٤ هم کاری های نزدیك را درهمه موضوعات ازطرف وزارت صحیه حاصل داشتیم وعلی الخصوص لازم شمردم که کمك های بزرگ رئـیس روزنتون را تذکر بدهم .

تنظیم وسائل نقلیه ـ اطمینان بخش بوده و بطرول طور آزاد برای گردش درمرکز واطراف با آسانی دستیاب می گردد . وهکذا سامان وادویه ضروریه لابراتوار دائماً توسط درخواست ازریاست دیپوی ادویه حصول میگردد .

تربیه طلاب :

کورس های بکتالوجست وتکنالوجست ومعاونین لابراتوار ادامه داشته ودرابتدای سال ۱۹۵٤ هشت نفر تکنالوجست از ین لابراتوار فارغ التحصیل و بعد از اخـذ دیپلوم از ریاست پوهنتون درلابراتوار ها مؤظف گردیدند صرف چهار نفر آنها درلابراتوار مرکزی صحت عامه ایفای وظیفهٔ میدارند .

دهلیز اطاقهای مریضان

کبوتر خانه : آمرلابراتوار با دکتور جوادحین انتخاب کبوترها دیده میشود

عمارت شفاخانہ زایشگاہ

صنف درسی کورس قابلہ گی

هکذا ۵ نفر معاونین لابراتوار جدیداً فارغ التحصیل و بوظائف محوله مقرر گردیده اند .

مقرری ها .

۳ نفر پتالوجست پس از فراغ کورس به لابراتوارهای اطراف مقرر گردیده اند تعداد طلاب که در تحت تربیه می باشد .

۱ ـ دکتور ــ چهار نفر

۲ ـ تکنالوجست ــ ۱۲ نفر

۳ ـ معاون لابراتوار ــ ۱۲ نفر

کورس تکنالوجست موجوده لابراتوار در ماه دسمبر ۱۹۵۵ ختم و هکذا طوری ترتیبات گرفته شده که همه ساله برای ٤ سال آینده عین تعداد تحت تربیه گرفته شود کورس طلاب جدید الشمول در ماه جون ۱۹۵۵ آغاز میشود تدریس طلاب و ظیفه مهم این لابراتوار بوده ودقت زیاد در ین باره صرف میشود ازین رو موجودیت یك نفر تکنالوجست بین المللی با تجربه که دارای تحصیلات عالی باشد خیلی لازم می دانسته میشود .

تعداد کارکنان داخلی موظف لابراتوار

۱ ـ داکتر ــ ۱ نفر

۲ ـ معاون داکتر ـ ۲ نفر که یکی درکسولی هند به فیلوشپ رفته است

۳ ـ کمیست ـ ۲ نفر که یکی آن جهت فیلوشپ در سال ۱۹۵۵ در کیسولی میرود .

٤ ـ معاون لابراتوار ــ ۲ نفر

۵ ـ تکنیشن لابراتوار ــ ۵ نفر

٦ کاتب و تای پست ــ ۲ نفر

۷ ترجمان ــ ۱ نفر

۸ ـ خدمه ــ ۵ نفر

۹ ـ تحویلدار فنی ــ ۱ نفر

شعبه حیوانات .

عموم حیوانات لابراتواری دارای صحت خوب بوده و نسل گیری آنها طبق پلان ادامه داشته وجهت معائنات معالجوی و استحصال کامپلی منت و همولایزین وانتی سیروم از آنها استفاده بزرگ گرفته میشود .

زمانیکه لابراتوار تیبه واکسن و ویروس در دارالفنون تاسیس میشود این حیوانات کسب موقعیت بزرگ را تهیه مینمایند .

وبرای شعبه (F.A.) در بارهٔ تجسس امراض بیطاریه ازطرف لابراتواربقسم معاونت یك تعداد حیوانات داده شده است. تاسیس یك فارم مناسب برای حیوانات لابراتواری ازطرف شعبه بیطاریه مدنظر است تزاید نسل موش‌ها فعلاً موفقانه صورت نگرفته و درسال آئنده مورد علاقه شدید قرار گرفته زیرا که یك نوع مهم حیوانات لابراتواری می باشند توقع میرود. که برای اجرای تجارب حامله گی بقه‌هاي منطقوی تحت تجربه قرار گیرد.

یونسیف- سامان ارسالی یونیسف بصورت ذخیره قرار نگرفته بلکه در اواسط سال جاری حین وصول معیار تربیه عملی طلاب تزئید شود

یك پایه ماشین جنریتر وارد و نصب لابراتوار گردیده اما به نسبت نبودن سر ماهی شدید کار گرفته نشده است.

تمام سامان این لابراتوارهای اطراف اکنون تحت کنترول و برسی وزارت صحیه قرار گرفته واین سیستم اطمینان بخش است.

تعداد کل معائینات لابراتواری سال ۱۹۵٤ لابراتوار مرکزی صحت عامه

۱ شعبه بکترلوجی

فرع خون ۲۸

۲ - اگلوتینیشن قسمت برای گروپ انتریك تایفس. ملی تفسیر ٤۱۵

۳- فرع ادرار ۱۲

٤ - زرع مواد غائطه ۳۱

۵ - معائنه های مکروس کوپیك مواد غائطه ازنقطه نظر آمیب ۲۳۷.

٦ - معائنه مواد مرضی گاون ۳۲ - جمله‌شد ۲۷۵۰

۷ - معائنات بلغم ۳۰۵

۸ - معائنات مواد غائطه از نقطه نظر تخم طفیلات امعائی ۱٦۲۰

۹ - معائنه افرازات مجرای بولی از نقطه نظر گنوکاك ۳۹

۱۰ - تجربه حیوانی ۱٤

۱۱ - معائنات باکترلوجی آب وغیره ۹

۱۲ - دیگر معائنات ۱۲

۲ - شعبه های هماتولوجی

۱ - ملاریا ۳۲۰

۲ - حمای راجعه ۱۸۰

۳ - تعین هموگوبین ۸۸۳

٤ - تعداد کروات حمر ۷۱۰

پروفیسران خارجی وزارت صحیه

عزتمند داکتر سمت
آمر لابر اتوار

مستر بوشان ادمنستر
دفتر یونیسف

دکتورس گید متخصص نسائی
زایشگاه شهر آرا

پروفیسران فاکولته طب

پروفیسر ثریا ثنای - پتا لوژی

پروفیسر غیاث الدین ا د نال عقلی وعصبی

پروفیسر د ندان برکن - فارمه کولوژی

پروفیسر دوجنت دکتور تورکدت د کشوی رادیو اوژی

۵ ـ تعداد کروات بیضا ۸۷۳
٦ ـ فورمول لوکوسټیر ۷۷٤ ـ جمله شد ٤٥٠٥
۷ ـ تعین سرعت سقوط کروات حمرا ۷٦۰
۸ ـ کواګولشین تایم وبلیډنګ تایم ٤۱
۹ ـ تجربات حیوانی ۷

شعبه کمیای حیاتی

۱ ـ معاینات کیمیاوی خون ۵۰۱
۲ ـ « ادرار مقداری وتوصیفی ۱۹۰٦
۳ ـ « مائع دماغی شوکی ٦
٤ ـ « عصاره معده ۲۱

شعبه سیرالوجی

تعداد خون که از شعبات مختلف برای معاینات فرستاده شده قرار ذیل است .

۱ ـ سیروی خون ۸۱۸ مائع نخای شوکی
۲ ـ کلنیک اطفال شق یوسف ۲ نفر
۳ ـ شفاخانه زایشگاه ۳۸٦۸ نفر
٤ ـ مؤسسات صحی علی آباد ۲۲۰۵ نفر
۵ ـ شفاخانه محبس ۱۱ نفر
٦ ـ شفاخانه عسکری و قوای مرکز ۳۳۳ نفر
۷ ـ انفرادی ۱۱٤۸ جمله ۸۵۲۵ ـ ۱٦ ـ ۸۵٤۱

از جمله تعداد ۸۵٤۱ به تعداد ۱۰٦ خون قابل معاینات سرالوجی نبوده ومتباقی آن حسب ذیل قسمت شده است .

۱ ـ قسمت توصیفی کـان ۸٤۱۵ نفر
۲ ـ قسمت توصیفی مای نیکه ۷۷۷۸ نفر
۳ ـ قسمت توصیفی وی . دی = آ ر ا ل .ـ ۸٤۳۵ نفر
٤ قسمت توداری (وی . دی . آر . ال .)۱۵٤۵ جمله شد ـ ۲۰۷۹

لابراتوار حفظ الصحه عامه برعلاوه وظائف وخدماتیکه درفوق عرض شد یک وظیفهٔ مهم دیگری نیز اجرا می نماید که عبارت از تربیه نمودن طلاب است برای لابراتوارهای ولایات مملکت . سال گذشته یکدسته طلاب از لابراتوار حفظ الصحهٔ عامه فارغ التحصیل شده شهادتنامه های لابراتوار را اخذ و برای خدمت بمؤسسات مربوط آماده گردیده اند . درسال جاری تعداد متعلمین که مشغول تحصیل میباشند به (۲٦) نفر میرسند .

توقع میرود که این دستهٔ که تحت تربیه قرار گرفته اند بعداز ختم دوره معینه به ولایات مملکت عزیز داخل خدمت وفعالیت گردیده به توسعه لابراتوار مرکزی مساعدت شایانی بنمایند .

ریاست روزنتون درقسمت لابراتوار حفظ الصحه عامه مبلغ (۱۰۸۸۳۸) افغانی را بدون معاشات درسال ۳۳ به مصرف رسانیده است .

ج ـ پولی کلینیک ها ومراکز خیریه اطفال .

ریاست روزنتون درتاسیس پولیکلینیک های اطفال مساعی زیاد تری بخرج داده وبااین مراکز فعالیت های صحی وخیریه مانند سائر شعب توجه زیاد مبذول نموده است . در پولیکلینیک ها همه روزه اطفال مراجعه کردهٔ توسط دکتوران لائق معاینه وتداوی میگردند . برعلاوه معاینات صحی مختلف اقسام ادویه وویتامین ها وغیره برای این قصد بقسم مجانی نیزداده شده وهم بمادران توصیه های صحی داده می شود . تا در مورد اطفال شائع تطبیق گردد . کلینیک های اطفال در نقاط مختلف شهر تاسیس گردیده تا اسباب سهولت مراجعین را فراهم ساخته باشد . درنظراست که یك پولیکلینیك جدید درعمارت مجادله توبر کلوز واقع چمن نیز تاسیس گردد تا اطفال آن قسمت شهر بخوبی بدانجا رسیده وازان استفاده درست بنمایند .

احصائیه معایناتیکه درسال ۳۲ از پولیکلینیك اطفال واقع معاینه خانه مرکزی حاصل شده ذیلاً توضیح میگردد .

تداوی شده گان امراض مختلف ــ ۲۳۵۸۰ نفر
واکسین ضد سیاه سرفه ودفتری ــ ۳۰۰ نفر
شیر پودر که خالص بوده ــ ۲۰۰ پوند
کارت شیر مایع ۱۰۰ ــ کارت

٤) اطفالیکه برای رجستر وشمول به پوکلنیك روانه شده اند .

دفعه اول ۱۰۷٤
دفعه دوم ٦۰۶
دفعه سوم ۱۸٤

٤) اطفالیکه صابون اخذکرده اند ۱۵۶۰۰ کلچه صابون

درسال ۳۳ ریاست روزنتون مبلغ (۱۲۹۳۷٦) افغانی جهت امور متعلقه پوکلنیك ها ومراکز خیریه مصرف نموده است

د. پریووانتوریم .

امورمربوط این موسسه متعلق بوزارت جلیله صحیه بوده وریاست روزنتون صرف درقسمت مسائل مالی معاونت می نماید .

چنانچه درسال ۳۳ تا اخیر جدی مبلغ (۷۸۰۷۸) افغانی را بمؤسسه پریوانتوریم تخصیص داده است تا پول مذکور را به اطفال مریضیکه درین مؤسسه تحت علاج گرفته شده اند صرف گردانند .

ب : ـ قسمت تربیوی

وروکتونهای روز نتون

اطفالیکه درین مؤسسه داخل میشوند اساس زندگی اجتماعی راکه درحیات او شان رول مهمی را بازی میکند فرامیگیرند .

ازمدت چندسال است که این مؤسسه به اطفال محیط کابل مخصوصاً طبقه بی بضاعت خدمت شایانی نموده چنانچه پروگرامهای مختلف ومتنوعه آن که درین مؤسسه تطبیق میگردد قابل ملاحظه است این پروگرام ها اصل اساس تربیه اینده آنها را تشکیل میدهد .

نمایش سال جاری که ازطرف اطفال وروکتون های روزنتون بعمل آمد بی شبهه یك خاطره خوبی را باقی گذاشت یقین کامل میرود که اطفال وروکتون وقتی مساعد برای شمول مکتب می گردند حیات مکتب را به خوشی استقبال خواهند نمود که البته این یك موفقیت مهم تربیوی بشمار میرود .

البته در آینده انکشاف این مؤسسات درنظر گرفته شده ودر صورت امکان نظر این مؤسسات در نقاط مختلفه شهر بوجود خواهد آمد. درسال ۳۳ سه صد نفرطفل در حمید وروکتون ودوصد نفر در نازو وروکتون تحت تربیه قرارداده شده که ازانجمله (۶۴) نفراطفالیکه دوره معینه کودکستان راطی کرده وبه شمول مکتب اماده بودند بوزارت جلیله معارف ارسال گردیدند. درسال ۳۳ مبلغ (۲۳۰۷۷۷) صرف کودکستانهای روز نتون گردیده است .

راپور امراض ساری که ازین پولی کلینیك اخذ گردیده.

پولیو میالیت	۴۰ نفر
سرخکان	۳۰۰ نفر
چیچك	۱۰ نفر
محملك	۲ نفر
سیاه سرفه	۲۰۰ نفر

مراکز خیریه روز نترن در نقاط ذیل درداخل شهرمصروف فعالیت میباشد.

۱) مرکز خیریه واقع چاده میوند.
۲) مرکز خیریه واقع شیرشاه مینه.
۳) مرکز خیریه واقع لیسه ملالی.

احصائیه که درسال ۳۳ ازین مراکز گرفته شده قرار ذیل است.

۸) اطفا لیکه کوپون شیر اخذ کرده ۱۶۷۷۸ ـ نفر
۲) اطفا لیکه شیر پودر گرفته اند ۲۴۲۲ ـ نفر
۳) اطفا لیکه برای تداوی به پوکلینیک ارسال شده اند ۲۰۳۹ ـ نفر

ج ـ توزیع شیر، صابون، وویتامین.

ترتیب وتحلیل شیر پودر وطرز توزیع آن به مستحقین باساس یك پلان معین که از طرف روز نتون ترتیب شده صورت میگرد مراقبت وکنترول در نظافت مراکز وغیره امور مربوطه بدقت مراعات میگردد مراکز بزرگ وکوچکی که برای توزیع شیر در کابل تاسیس شده همه روزه بشمول ایام تعطیل در نقاط ذیل برای مراجعین باز بوده وبایشان شیر تقدیم می کنند.

۱) مرکز توزیع شیر روز نتون در باغبان کوچه. (۲) مرکز توزیع شیر حمید ور وکتون
۳) مرکز توزیع شیر نازو وروکتون. (٤) مرکز توزیع شیر شهر آرا.
۵) مرکز توزیع شیر شفاخانه مستورات. (٦) مرکز توزیع شیر ریاست مرستون.
۷) مرکز توزیع شیر موسسات صحی علی آباد (۸) مرکز توزیع شیر محبس اناثیه.
۹) مرکز توزیع شیر شیوکی. (۱۰) مرکز توزیع کارت شیر پور کلینیك اطفال.
۱۱) مرکز توزیع کارت شیر جاده میوند.
۱۲) مرکز توزیع کارت شیر شیرشاه مینه.
۱۳) مرکز توزیع کارت شیر مکتب ملالی.
۱٤) مرکز توزیع شیر شفاخانهٔ مستورات.
۱۵) مرکز توزیع شیر پریوا نتوریم.
۱٦) مرکز مجادله توبر کلوز.
۱۷) مکتب زراعت.
۱۸) مرکز توزیع شیر مکتب تخنیك ثانوی.
۱۹) مرکز توزیع شیر مکتب اصول تحریر.
۱۰) مرکز توزیع شیر مکتب رحمان بابا.
۲۱) مرکز توزیع شیر مکتب دار المعلمین متوسط.
۲۲) مرکز توزیع شیر مکتب دارالعلوم شرعی.
۲۳) مرکز توزیع شیر مکتب دارالمعلمین مسلکی.
۲٤) مرکز توزیع شیر مکتب خوشحال خان ختك.
۲۵) ولایت مشرقی.
۲۵) ولایت قندهار.

آمرلابراتوار همرای داکترجواد برای انتخاب خوک هندی
جهت تجسسات لابراتواری دیده میشوند
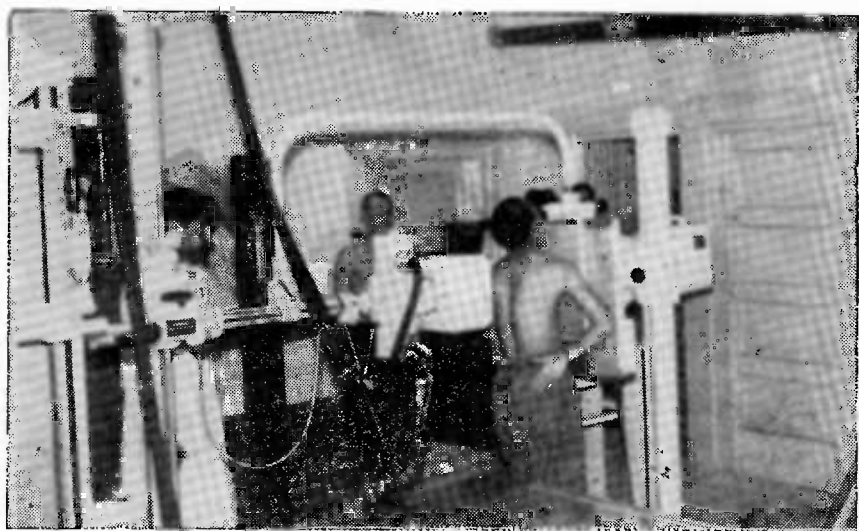
اطاق ماکس اسری
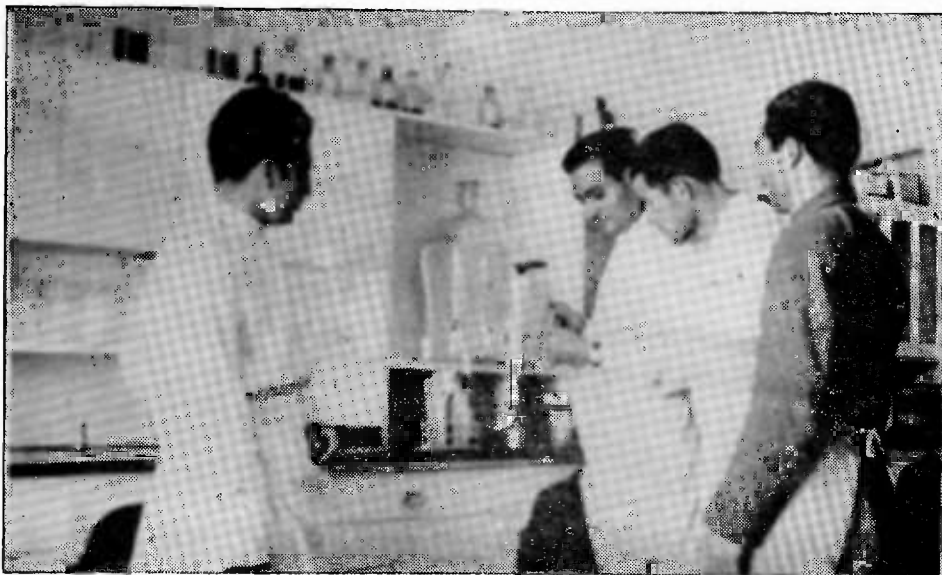
درشعبه باکتر لوژی دا کتر جواد صورت تکنیك کشت مکروب ها را توضیح میکند
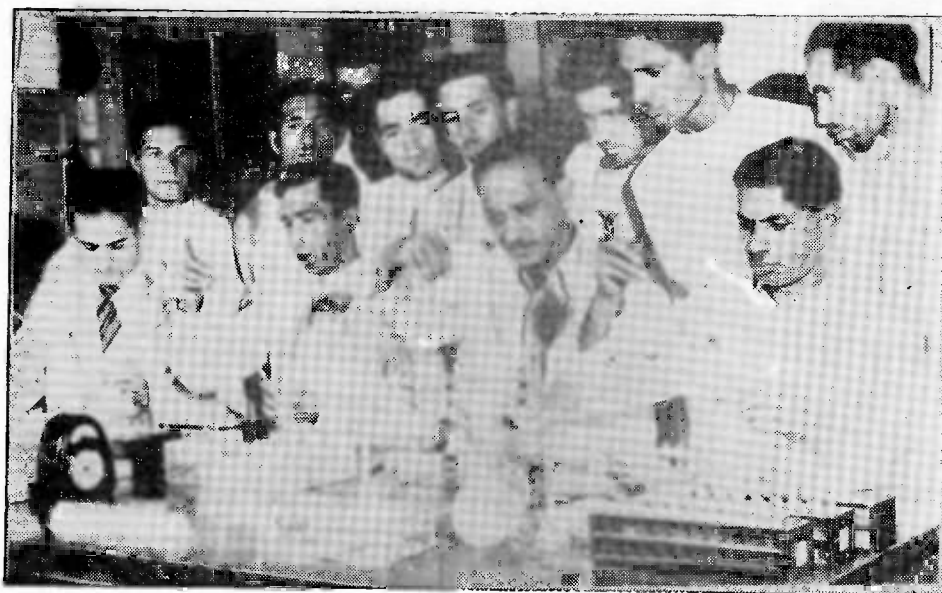
یك تعداد محصلین در حال عمل تحلیل به لابراتوار

۲۷) ولایت مزار شریف.
۲۸) ولایت هرات.
۲۹) ولایت قطغن.
۳۰) ولایت جنوبی.
۳۱) پلخمری.
۳۲) حکومت اعلی فراه.
۳٤) حکومت اعلی پروان.
۳۵) حکومت اعلی بدخشان.
۳۶) حکومت اعلی غزنی.
۳۷) حکومت اعلی میمنه.

مقدار شیریکه درسال ۱۳٤۳ بریاست روز نتون موجود بود عبارت از (۳۲۳۵۸۹) پوند
مصارفیکه در مراکز شهر کابل بعمل آمده . . . . (۹۱۳۵۰) پوند
مصارفیکه درولایات بعمل آمده . . . (۶۰۲۰۰) پوند
جمع (۱۵۱۶۵۰) پوند

مصارف شیر تا اخیر برج جدی ۲۳۳۳ بوده وتعداد اطفالیکه ازان استفاده نموده اند به (۱۲۱۳۲۰۰) نفر میرسند .

جهت مصارف حمل و نقل وغیره امور مربوطه توزیع شیر مبلغ (۳٤٤٤۷۷) افغانی در سال ۱۳۳۳ بمصرف رسیده است .

ریاست روز نتون وموسسهٔ صحی جهان ویونیسف .

ریاست روز نتون درقسمت فعالیت های صحی واجتماعی خود بیشتر مرهون معاونت ومساعدت های موسسهٔ یونیسف وسازمان صحی جهان بوده است چه امداد این موسسات که وقتاً فوقتاً صورت گرفته دامنه فعالیت های روز نتون راوسیعتر گردانیده است .

موسسات متذکره از سال ۱۹۵۰ عیسوی باینطرف به ارسال شیر پودر صابون ویتامین واقسام ادویه مفید لوازم طبی و پرسنل طب پیشبرد تحصیل طب در شعبات مختلف ریاست روز نتون رامعاونت کرده ودرطی چندسال نتائج خوبی راببار آورده است . چنانچه موسسه زایشگاه لابراتوار حفظ الصحه عامه پولیکلینیک های اطفال ومراکز خیریه دراثر کمک ومعاونت یونیسف وسازمان صحی جهان انکشاف نموده است .

برعلاوه سامان ولوازم طب عصری که بریاست روز نتون مواصلت کرده است موسسه یونیسف ازآغاز معاونت خود تاحال مقدار (٤۳۱) تن شیر پودر و (۵۰) تن صابون و درحدود (٤۸۰۰۰۰۰) کپسول های ویتامین ارسال نموده است که این مواد همه درظرف مدت چندسال باستفاده اطفال ومادر ان گذاشته شده است.

ریاست روزنتون برای رفاهیت پرسنل سازمان صحی جهان ویو نیسف اقدامات موثری نموده ودرقسمت احتیاجات ضروریه انها که عبارت از تهیه منازل مصرف ترانسپورت محروقات وغیره میباشد صرف مساعی نموده وسائل استراحت آنهارا فراهم آورده است پرسنل فنی موسسه فوق الذکر که در شعبات ریاست روزنتون داخل فعالیت بوده اند قرار ذیل میباشند .

عزتمند داکتر سمت آمرلابراتوار حفظالصحه عامه.

محترمه داکترس گید درشفاخانه زایشگاه.

محترمه مس پلگاردسرقابله زایشگاه (معلمه فعلی کورس نرسنگ قندهار)

محترمه مس جارگن‌سن نرس زایشگاه فعلاً بوطن خود رفته

محترمه مس روفنیو . نرس شعبه اطفال . فعلاً بوطن مراجعت نموده

محترمه داکتر موریس . داکتر اطفال . که جدیداً بکار آغاز نموده است .

محترمه مس میننگ . درشفاخانه مستورات .

محترمه مس واندارد رخت . نرس شعبه امراض زهروی قندهار

عزتمند مستر نوشان . اد منستر شعبه یونیسف .

به مناسبت افتتاح تعمیر موسسه مجادله ملاریای افغانستان

(نظری به تاریخچهٔ تشکیل مؤسسهٔ ملاریا وتکامل آن در افغانستان)

ملاریا از نظر تاثیرات مضره بر حفظالصحه وترقی گیتی اهمیت جهانی کسب کرده است . طوریکه معلوم است سالانه سه ملیون وفیات وسه صد ملیون واقعه مصابیت این مرض در دنیا بوقوع میرسد ومخصوصا مناطق حاره وتحت الحاره مواجه به خطر غلبه واستیلای ملاریا واقع گردیده اند تنها در افغانستان اغلباً تلفات مستقیم وغیر مستقیم مرض ملاریاء سالانه قدری بلندتر از ده فی هزار نفر اندازه گردیده است تقریباً ۱۵ فیصد نفوس مملکت یعنی بیشتر از یکنیم ملیون افراد وطن سالانه به مرض مدهش ملاریاء مصاب می شوند ذکر این نکات قیمت و اهمیت مجادلهٔ ملاریاء را بمقابل این مرض خطرناك در وطن عزیز بما آشکار میسازد . نخستین قدم در راه مجادله ودفع ملاریاء از مملکت با تشکیل یك موسسهٔ کوچك ضد ملاریا در اخیر سال ۱۳۲۷ برداشته شد این موسسه بشمول یك نفر رئیس ویك عده محدود اعضاء دفتر وفنی کنترول ملاریاء بوجود آمده بود . قدم اول ومجاهدت یگانه این تشکیل نوزاد در منطقهٔ پغمری که دارای (۸۰۰۰) نفوس ودونیم مربع میل مساحت بود به ساحه عمل پیوست این کوشش ابتدائی در یك جائیکه بیش همه مورد تهدید مرض واقع شده بود نتیجه قناعت بخش داد و امید کامیابی نهائی را در مجادله طویل ومشکل علیه ملاریاء در مملکت استوارتر گردانیده .

نتیجۂ مشاہدہ سروی طحال ولایت کابل
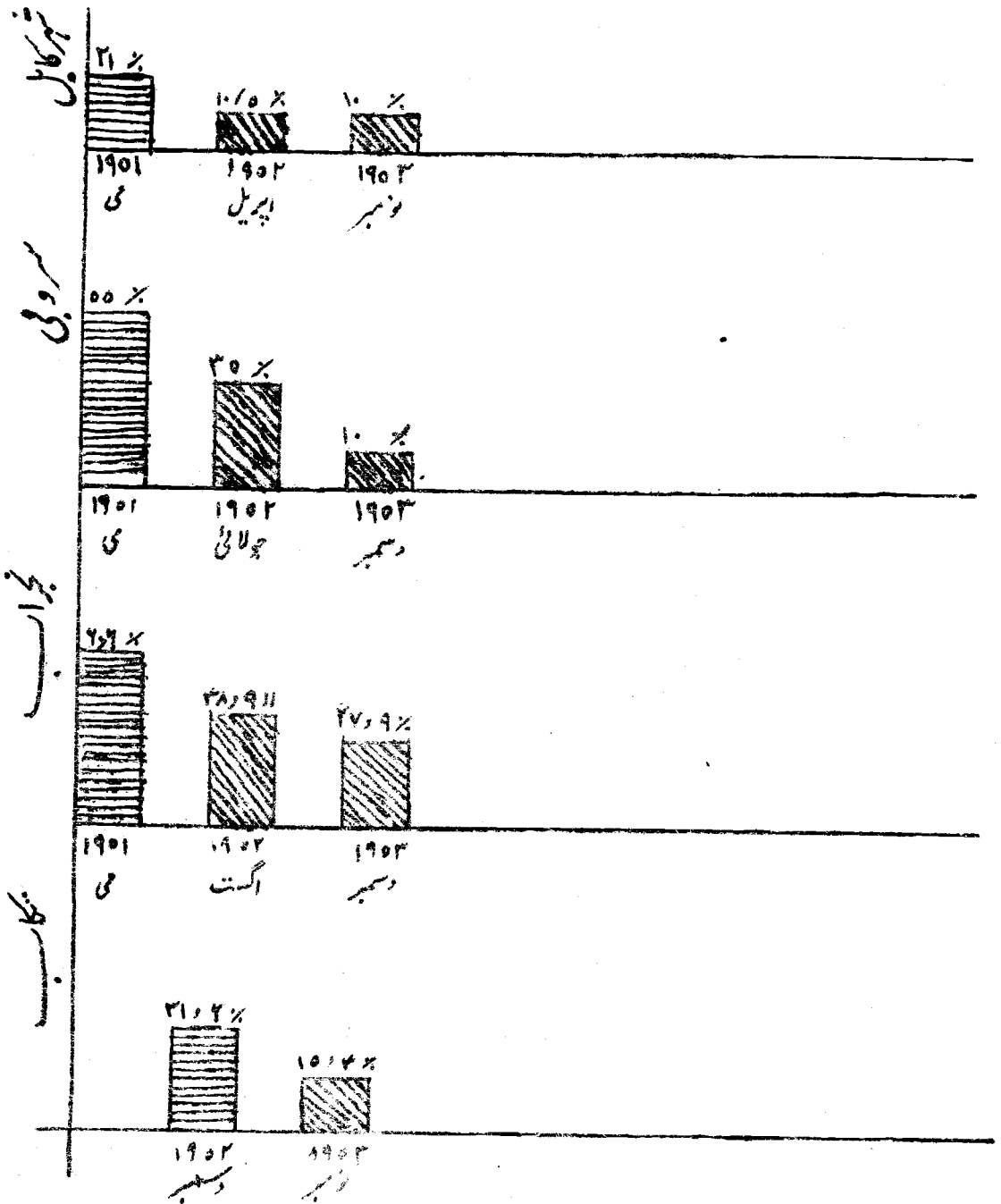
نتیجہ مشاہدۂ سروی
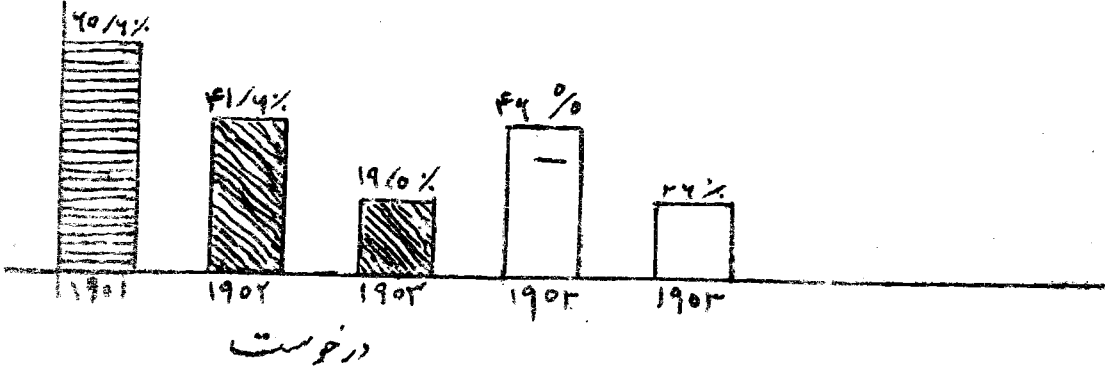
درقندہار

درخوست

۶۵/۶٪ ۴۱/۶٪ ۱۹/۵٪ ۴۲٪ ۲۶٪

۱۹۵۱ ۱۹۵۲ ۱۹۵۳ ۱۹۵۳ ۱۹۵۳

درخوست

نتیجه سروی طحال ولایت قطغن

پل خمری

۱۹۴۸	۱۹۴۹	۱۹۵۰	۱۹۵۱	۱۹۵۳
۳۶٪	۵۵/۸٪	۲۵و۴٪	۸و۲٪	۱۱و۷٪

غوری

۱۹۵۱	۱۹۵۳
۷۲٪	۳۴و۷٪

بغلان

۱۹۵۱	۱۹۵۳
۵۷و۷	۱۱٪

قندوز

۱۹۵۰	۱۹۵۱	۱۹۵۴
۳۰٪	۴۳و۷٪	۱۵و۲٪

خان آباد

۱۹۵۰	۱۹۵۱	۱۹۵۳
۴۷و۷٪	۳۱و۸٪	۲۰و۵٪

تالقان

۱۹۵۱	۱۹۵۳
۷۰/۲٪	۱۴و۶٪

چاردره

۱۹۵۱	۱۹۵۳
۴۷٪	۲۰و۵٪

مجموع نفوس سالانه تحت کنترول ملاریا در افغانستان
١٥٠٠٠٠
١٣٥٠٠٠
١٢٠٠٠٠
١٠٥٠٠٠
٩٠٠٠٠
٧٥٠٠٠
٦٠٠٠٠
٤٥٠٠٠
٣٠٠٠٠
١٥٠٠٠
١٣٢٧
١٣٢٨
١٣٢٩
١٣٣٠
١٣٣١
١٣٣٢
١٣٣٣
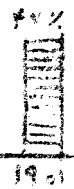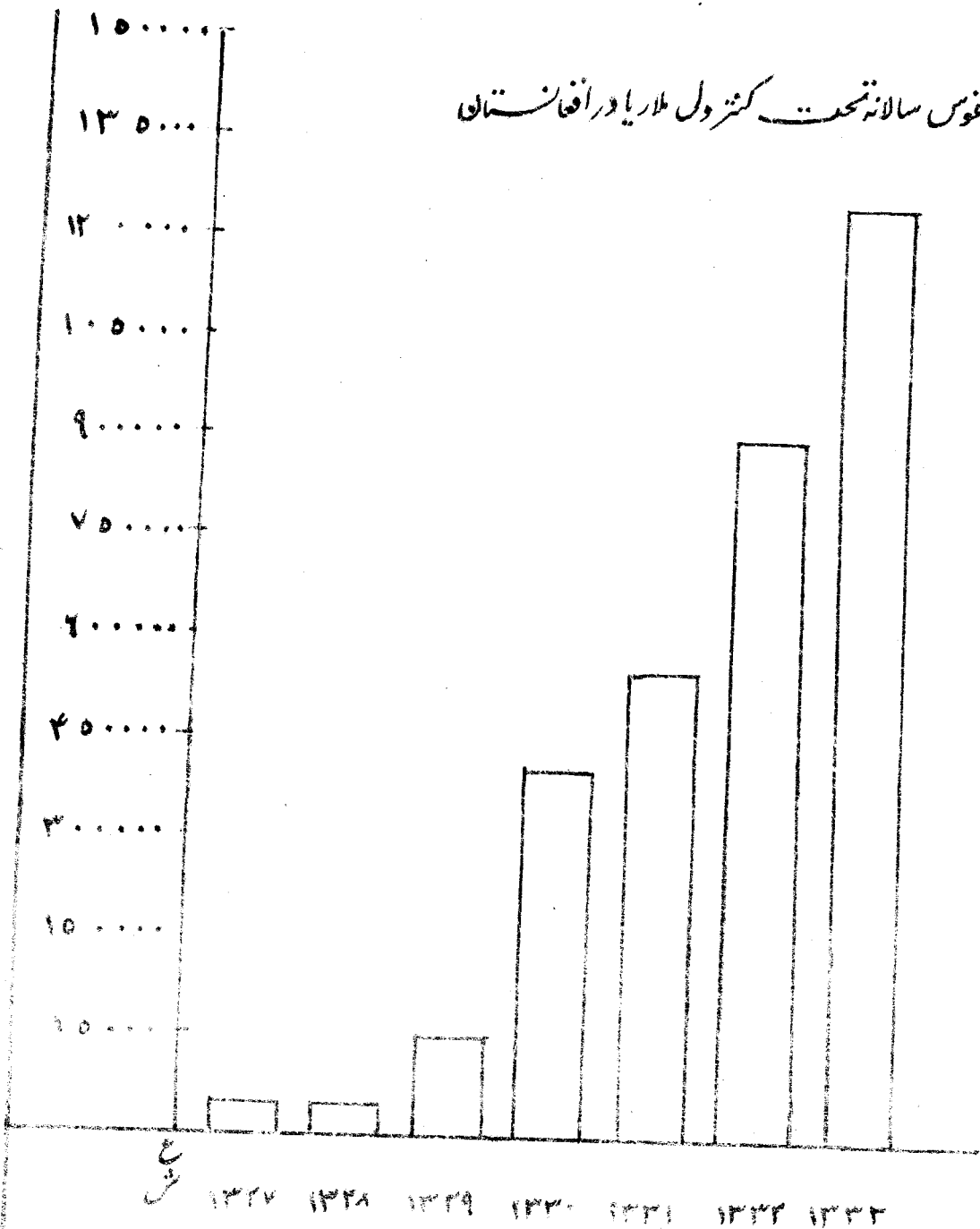
یک قسمت از تعمیر انسیتوت مجادلهٔ ملاریا

تعمیر انسیتوت مؤسسهٔ مجادلهٔ ملاریا

شعبهٔ کیمیای حیاتی (توضیحات معاینه ادرار)

اطاق لابراتوار در حال تجزیه کردن بعضی مواد

- آنچه خیلی امید بخش بود اینکه حکومت از خطر و مشکلات که ملاریا در مملکت تولید نموده بود استفهام کلی داشت ومعلوم بود که همه ساله در نقاط مختلف مملکت چه در شق زراعت وچه در صناعت مرض باعث رکودت و تنقیص کار تولید میکردید مشکلات آتی وعمده ئیکه درمقابل موسسهٔ ملاریای مملکت قرارداشت عبارت بود از .

۱) عدم موجودیت افراد فنی و تخنیکی (طبی وغیرطبی)

۲) عدم موجودیت یك احصائیه فنی راجع به استیلا وچگونگی خود مرض درمملکت .

۳) عدم موجودیت هر نوع سامان لازمه و مشکلات حمل و نقل وعدم توجه وهمکاری اهالی.

بعد در مرور سالیان (۱۳۲۸-۱۳۳۳) یعنی درمدت کم از پنج سال چون نتیجه مثبته گرفته شد موسسه توانست بکمك بلیغ دولت ملل متحده وهمکاری مردم بموفقیتهای ذیل نایل آید.

ا- بالای یك رقبه وسیع استیلای مرض در مملکت بواسطهٔ مجادله تاثیر مرض از بین برداشته شد. درمقابل سال ۱۳۲۸ که تنها برهشت هزار نفر ساکنین پلخمری کنترول صحی قایم شده بود درسال ۱۹۵٤ (۱۳۳۳) برای بیشتر از یك ملیون افراد مملکت مصؤنیت از مرض فراهم گردید بعبارهٔ دیگری ۳ نفوس مجموعی مناطق ملاریائی مملکت کنترول فنی واصولی قایم گردیده است :

۱ - کار مهم دیگر عبارت از تربیه وآموزش افراد تخنیکی برای پیش برد امور عملی مجادله درتحت نگرانی متخصصین و دکتوران بوده است این افراد تخنیکی دریك کورس ده هفتهئی زمستانی که هرسال در اوقات خارج مجادلوی درکابل آغاز می یابد تربیت میشوند - درپروگرام کورس مذکور بالای مسایل نظری وعملی یعنی اندازه قسمت داده شده است .

متخصصین ملاریا وانتمولوجستها (متخصصین علم حشره) که درراس امور مجادلوی واقع شده اند تماماً یك کورس سه ماه را با تطبیقات فنی (در موسسهٔ ملاریای هند) دردهلی تعقیب نموده اند .

۳ - موسسهٔ ملاریای افغانی که درسال ۱۳۲۹ بشکل یك موسسهٔ مرکزی بوجود آمده از دوحصه متشکل است اول شعبه علمی وتخنیکی ودوم شعبه اداری و دفتری در راس موسسه یك رئیس که اوهم شخص فنی است قرار دارد.

ضمیمه نمبر اول چوکات تشکیلاتی موسسهٔ ملاریا .

ضمیمه نمبر ۹ تصویر عمارت موسسه ملاریای افغانستان درکابل

د: نتیجهٔ عملی تمام این زحمات که بدون شك به منفعت مملکت عزیز ما خاتمه یافته است قرار ذیل میباشد.

(۱ - پیشرفت اقتصادی.

در پلخمری با جلوگیری وامحای ملاریا یك نوع انقلاب درصنائع ایجاد شد. طوریکه

درسابق باوصف پرداخت معاشات مساعد کار به مشکل دستگیری میکرد نفوس پلخمری هشت هزار نفر وتولید یومیه فابریکه صرف (۲۰۰۰۰) متر پارچه بود اکنون نظر به بهبودی صحت عامه نفوس آن به (۲۰۰۰۰) تزاید یافته ومقدار تولید بالاتر ازدوچند تولید سابق میباشد ودر نظر است فابریکه مذکور بیش از این توسعه وانکشاف داده شود.

۲ - بهبودی زارعت.

حاصلات زارعتی برنج وپخته در قندوز وخان آباد درظرف سه سال اخیر که عملیات مجادلوی مرض دران سامان صورت پذیرفته به دوچند تضاعف نموده است . همچنان درایالت غوری وبغلان نظر به دفع مرض مشکلات فابریکه قند سازی بغلان از رهگذر بدست آوردن مقدار لازمه لبلبو مرفوع گردید وحاصلات پنبهٔ قندوز نظر به سابق چندین مرتبه بیشتر شده که درنتیجه آن اراضی پیمانه وسیع ترتحت کار آمده و به قطعات حاصل خیز تبدیل گردیده است.

۳ - صحت عامه.

درمرد وزن وطفل بصورت قابل توجه بهبودی اختیار کرده است واحصائیه هائیکه بواسطه معاینات خون ومعلوم کردن اندازهٔ - حال دراطفال صورت گرفته است. و هم تقلیل یافتن صرفیات ادویه ضد ملاریائی شاهد این مدعا است.

٤ - بالاخره تطبیق پروگرام مجادلوی ملاریا درشهرها ومخصوصاً دهات مردم را بمزایای علم وطبابت اشنا ومساعی دولت خوشبین ساخته وازآن رو راه تطبیق انواع دیگر پروگرامهای صحی درمملکت باز شده است - وآینده اهالی این چنین امور منفعت بخش را با همکاری بیشتری استقبال خواهند کرد.
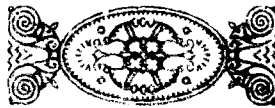
امور وزارت زراعت

در اطراف فعالیت‌های سنه ۱۳۳۳ وزارت زراعت

بلند بردن محصولات زراعتی در کمیت و کیفیت اساس پروگرام وزارت زراعت است.
اصلاح و توسعهٔ امور در یك مملکت به اصلاح و توسعه و تقویه اقتصاد آن ارتباط کلی دارد و در دنیای کنونی خصوصاً در مملکت ما که دارائی‌های آن زاده فعالیت‌های زراعتی اش می‌باشد توسعه و تقویه اقتصاد با توسعه و انکشاف زراعت رابطه دائمی و مستقیمی را داراست.

مترقی آن مملکتی است که به تطبیق تکنیك از منابع ثروتی که قدرت برایش اعطا نموده است استفاده نهائی نماید و باساس این اصل بمرام تامین پیشرفت در مملکت بایست منابع ثروتی مملکت را بکار انداخته و از آن استفاده ممکنه نمائیم و از جانب دیگر قدری اگر تأمل شود خواهیم درك نمود که فعلا منابع ثروتی قابل استفاده ما تماماً منابع زراعتی می‌باشند و هم پایه اقتصاد و تجارت مملکت بر زراعت آن استوار است به نحویکه اگر ما از تطبیق قوانین و مراتب فنی تولیدات زراعتی را در مملکت بلند می‌بریم و در اثر اصلاحات فنی بر صفات و مزیات محصولات زراعتی می‌افزائیم گویا توسعه و تقویه اقتصاد و تجارت را در مملکت تامین می‌نمائیم و از راه تزئید عایدات تسهیلات لازمه را در پیشرفت تمام امورش فراهم می‌سازیم.

در مملکت ما قراریکه مطالعات بعمل آورده شده است توسعه و اصلاح زراعت باساس نکات ذیل است که زبده و اساس پروگرام وزارت زراعت می‌باشد:

۱- مجادله برضد آفات و امراض حیوانی.
۲- مجادله برضد آفات و امراض نباتی.
۳- تربیه و اصلاح نژاد های حیوانی برای افزود و بهبود محصولات شان.
۴- تربیه و اصلاح نژادهای نباتی به مطلوب اصلاح و ایزاد محصولات نباتی.
۵- تهیه و فراهم آوری نفر و لوازم فنی تا مرام‌های فوق عملی گردد.

ما در اینجا فعالیت‌های وزارت زراعت را در باره آنچه در مورد فقرات پنجگانه فوق نظر به وسائل ممکنهٔ و دست داشته گی اش در جریان سال ۱۳۳۳ بعمل آورده شده است طور خیلی اختصار در زیر به قید تحریر می‌آوریم:

۱- مجادله برضد آفات و امراض حیوانی:

آنچه تعیین این شق عمده را در پلان اول پروگرام وزارت زراعت لازمی ساخته است اینستکه هرسال زیاده از ربع حیوانات مملکت ما از وجود امراض و آفات مختلف

با تلاف میرسد وطبعاً مجادله برضد امراض حیوانی ازخسارات هنگفت اقتصادی جلوگیری ودهاقین را بمقابل پیش آمد های ناگوار حمایه می کند. اگرچه حیوانات مملکت ما به امراض و آفات گوناگون گرفتار می باشند لاکن اگر آنهارا رده بندی نمائیم مهم ترین شان مرض تاکو درگاوان کرم جگر وسیاران* وچیچك در گوسفندان ومرغ مرگی ووبای مرغان درطیور می باشد صرف نظر از شرح آنا نیکه هنوز تحت مطالعه می باشند اجراآت عمدهٔ شعبه تربیه خانه وزارت زراعت در جریان سنه ۱۳۳۳ نیز زیاده تر برضد همین امراض مدهش بوده است که ازعمده ترین می باشند.

ترتیبات فنی برای مجادله برضد این امراض روی همرفته مراد از ساختن واکسین درموسسه بینی حصار وتزریق آن برای گرفتن معافیت دربدن حیوانات بوده است.

روی همرفته موسسه بینی حصار نسبت به سال گذشته توسعه وتکامل مزید اختیار کرده به تعداد نفر ومقدار لوازم فنی لابراتور های آن افزوده شده امراض جدید* از قبیل سیاران وچیچك وسیازخم گوسفند ووبای طیور تحت مطالعه قرارداده شده وبرضد آنها واکسین مخصوص بدست آورده شده است.

لاکن چون مجادله برضد امراض حیوانی تنها محدود امراض ساری فوق الذکر نبوده لازم است که بیماری های دیگر حیوانی نیز تحت معاینه فنی گرفته شده ودائرهٔ تداوی حیوانات وسعت زیاده تری حاصل نماید درمعاینه خانه امراض حیوانی یکی درعلی آباد ودیگری دربینی حصار برای معاینه ومعالجه حیوانات مریض اهالی گرد ونواح افتتاح گردیده است تاحیوانات اهالی طورمجانی درمعاینه خانه های مذکور معاینه وتداوی گردد.

غرض ازافتتاح این دومعاینه خانه از یك طرف معاینه وتشخیص امراض جدید واز طرف دیگر معالجه حیوانات مریض مالدار ها است.

ازجانب دیگر به مطلوب اصلاح نسل دراین معاینه خانه ها یکعده نرگاو های فریزی بدسترس آهالی گذاشته شده است تا حیوانات خود را آورده به غرض اصلاح نژاد باگاوهای مذکور جفت نمایند اجراآت نه ماهه مدیریت عمومی تربیه خانه وبیطاری وزارت زراعت مختصراً درذیل معلومات داده میشود:

الف - ۱) به تعداد ٤٠٨٥٤ فرد گاو برضد مرض گاومرگی از واکسین پیچکاری شده ومعافیت گرفته اند.

۲-) « « ٦٩٦٣ قطعه مرغ برضد مرض مرغ مرگی پیچکاری واکسین شده واخذ معافیت نموده اند.

۳) برای ۱۰۹٦۹۰ راس گوسفند کپسول (کولی) کرم جگر داده شده است.

٤) به تعداد ٥٥٥ فرد حیوان برضد سیاران پیچکاری شده است.
٥) « « ٥٣٨٠ راس گوسفند برضد انتراکس پیچکاری شده اند.
ب - در معاینه خانه علی آباد و بینی حصار حیوانات دها قین قرار ذیل تحت تداوی وعملیات قرار داده شده اند:

١- آخته شده	٤٢٧ فرد حیوان
٢- معالجه شده	٦٦٣ فرد
٣- عملیات جراحی شده	٨٣ فرد

ج- درلابراتوری واکسین سازی بینی حصار از ابتدای سال ١٣٣٣ تا اول جدی واکسین قرار ذیل ساخته شده:
١- واکسین ضد مرض گاومرگی ...... ٣٣٢ گرام برای ٨٣٠٠٠ فرد حیوان
٢- واکسین ضد مرض مرغ مرگی ..... ٥٩٩ امپول برای ٢٩٩٥٠ قطعه مرغ
٣- واکسین ضد چیچك گوسفند ..... ٦٠ گرام برای تخمینا ٢٠٠٠٠٠ گوسفند
٤- واکسین ضد مرض سیاران ...... ٢٠ لیتر برای ٤٠٠٠ فرد حیوان
٥- واکسین ضد مرض انتر کس گوسفند ...... ٢٥ لیتر برای ٥٠٠٠٠ گوسفند و بز
مطالعات امراض دیگر حیوانی تحت اثر متخصصین در مؤسسه ادامه دارد.

٢- مجادله برضد آفات و امراض نباتی:

برای بلند بردن و اصلاح جنسیت محصولات نباتی از همه اول تر لازم است تا میوه ها و غله جات و سبزیها و نباتات صناعتی خودرا از وجود آفات و امراض نجات بدهیم و برای این مرام شعبه مجادلهٔ ضد آفات وزارت زراعت در سنه ١٣٣٣ مشغول سه شق عمده کار یعنی مطالعات تهیه سامان و لوازم و مجادله برضد بعضی حشرات بوده است که عمده ترین آنها ملخ وجولاگك بوده است.

هجوم ملخ پروازی در جنوب و جنوب غرب مملکت در سنه ١٣٣٣ بی سابقه و خیلی مدهش و هم مجادله برضد آن به پیمانه وسیع و اصول فنی و خیلی جدیانه و موثر بوده است. در قسمت شمال مملکت نیز برضد ملخ های مراکشی وایتالوی مجادله شدید و موثری بعمل آورده شده است.

روی همرفته مجادله برضد ملخهای پروازی و برضد ملخهای دیگر نسبت به سالهای ماقبل بصورت وسیع تر بوده وعملیات مجادله باساس ترتیبات فنی بوده است وهم نتایجی که بدست آورده شده است خیلی ها بهتر و اطمینان بخش تر بوده است. اینك اجراآت شعبه دفع آفات وزارت زراعت برضد ملخ وحشرات مضرهٔ دیگر قرار ذیل معلومات داده می شود:

الف- برضد ملخ پروازی.

هجوم ملخ پروازي ازخاك پاکستان وایران دراوائل سنه جاری درحصص جنوب وجنوب غرب مملکت ماقندهار فراه ائیهرات بصورت خیلی مدهش وو سیع بوده است وهم نفوذ آن تاحدی درمشرقی وغزنی بمشاهده رسیده است وزارت زراعت چون‌از امکانات همچنین هجوم‌مسبوق بوده است نفرولوازم فنی‌مدافعه‌وا پیش‌بین بوده‌ودرحین هجوم حشره مدهش نفروادویه لازمه را به نقاط‌مورد حمله‌به‌سرعت نقل‌داده ودر اثــر مراقبت وجدیت لازمه‌دردفع این حشرهٔ مضره موفقیت کلی‌حاصل نموده‌است.

ساحهٔ اراضی مدافعه شده نقاطمورد حمله قرار ذیل بوده است.

ولایت قندهار	۱۰۸۵٤۵- جریب
ولایت هرات	۲٦۵۰- »
حکومت اعلی فراه.	۲۲۵۸۵ »
ولایت مشرقی	۲۰۰- »
حکومت اعلی غزنی.	۱۸۸۹۵- »

درمجادله برضد ملخ پروازی ازوسائل فنی وپاشیدن ادویه کیمیا وی کار گرفته شده و نتیجه بس‌خوبی بدست آورده شده‌است.

مجادله برضد ملخ‌های مراکشي وایتالوی‌در قسمت‌های شمال‌مملکت.

درمجادله‌برضد این‌ملخ ها نیز ازذرایع فنی‌کار گرفته‌شده است. اولا در خزان سنه۱۳۳۲ کارهای اکتشافی ودیده بانی و بعد در اوائل سنه ۱۳۳۳ مجادله بوسائل فنی آغاز شده است.

ودر این‌کمپین ها نیز نتیجه ی که‌گرفته شده است مطابق بمرام بوده‌است ساحهٔ تخم گذاری ملخ بااراضی که‌دیدهٔ بانی شده قرار ذیل‌است.

۱- ولایت قطغن.

ا: مساحه اراضی که دیده بانی شده =	٦۸۹۷۵ جریب
ب: » » که نتیجه ملخ‌کشف گردیده =	٦۵ جریب

۲- ولایت مزار شریف.

الف: مساحه اراضی که‌دیده بانی‌شد =	۷۳۳۲۸۵ جریب
ب: » » نتیجه‌ملخ کشف شده =	٤۵۱۰۰ جریب

۳- ولایت هرات

الف: مساحه اراضی که‌دیده بانی‌شده =	۱۰۰۹۷۰ جریب
ب: » » نتیجه ملخ کشف‌شده =	٤٤٦۵ جریب

٤ حکومت اعلی میمنه

الف: مساحه اراضی دیده بانی شده ٣٩٣٣٦ جریب

ب: مساحه اراضی که در آن ملخ کشف شده ١١٤٩٠ »

ج- صورت مجادله برضد حشره جولاگك درغوربند وغیره نقاط

دفع این حشره مضره که باغهای زیادی را درغور بند وغزنی فرا گرفته است نیز از مهمات است ودرغیر آن دامنه اضرارش وسعت پذیرفته نقاط دیگری را نیز درمملکت فراه خواهد گرفت .

ازاینجا است که درشروع سنه جاری نفرو لوازم فنی از وزارت زراعت به غوربند وکاریزمیر وکوهدامن وپغمان وریشخور ونقاط مختلفه مرکز فرستاده شده ویك عده زیاد اشجار مبتلا بمرض تحت دواپاشی گرفته شده اند که اختصاراً درذیل تذکر داده میشود :

درچهاردهی غوربند	٨٦٧٠٦ اصله
درسیاه گرد ونواحی آن	٦٥٥٨٣ اصله
درکاریزمیرو کچکین وکوهدامن وپغمان	١٧٩٧٤ »
درریشخور ونقاط مرکز	٣٠٥٨ »
درجنوبی ونواحی مختلفه	٢٠٨٠ »

قرار معلومات یکه از ٢٥ نفر باغدارهای غوربند حاصل شده است دراثر دواپاشی بردرختان حاصلات بادام درسنه جاری نسبت به سال ٣١ وخصوصاً نسبت به سال ٣٢ خیلی ها بلند رفته است چنانچه حاصلات باغهای ٢٥ نفر مذکور درسال ١٣٣١ بمقدار ٤٦٦ سیر ودر سال ٣٢ ر ١٦٩ سیر ولاکن درسال ٣٣ دراثر دواپاشی اساسی ٢٠١٥ سیر بوده است .

د- مرض آتشك (میلایو ( ) نیز درباغهای شمالی تحت مطالعه گرفته شده به تعداد ٢٩٤٣ اصله درخت برضد مرض دو اپاشی شده است .

٣- تربیه واصلاح نژادهای حیوانی برای افزود وبهبود محصولات شان :

برای اینکه محصولات حیوانی درمقدار وصفت بلند برود به اصلاح نژادهای حیوانی بایست پرداخت خواه آن اصلاح ذریعه تصفیه وانتخاب نژاد های بومی باشد وخواه توسط تورید واعتیاد نژادهای خارجی اصلاح شده دروطن ویا تخلیط آنها با نژاد های وطنی.

باین اساس شعبه تربیه خانه وزارت زراعت داخل اقدامات خوبی شده است که خلص آن قرار ذیل است :

١- درتربیه وپرستاری گوساله های دورگه که از تخلیط گاوها فریزی با نژاد وطنی درتربیه خانه علی آباد حاصل شده است اهتمام وتوجه لازم بعمل آمده است .

٢- تکثیر نژاد مرغهای تخمی وگوشتی رود آیلند ولگهورن شروع وادامه داده

شده است وچوچه هائیکه بدست آورده شده است بهوضع اطمینان بخش تحت تربیه میباشد.

۳- یکعده نرگاوهای نژاد خارجی فریزی درمعاینه خانه های علی آباد و بینی حصار برای نسل گیری بدسترس اهالی گذاشته شده و ۱۵۰ فرد گاوان اهالی از آن نسل گیری شده .

۲- توريد گوسفندان مرينوس به مطابق اعتيا د بهھواى افغانستان و تخليط شان با نژادهای بومی .

از آن جا که پشم ازمحصولات مهم زراعتی است و باید بذرایع فنی تحت اصلاح گرفته شود وزارت زراعت بهمعاونت موسسه خوراکه وزراعت یونودر ۱۳۳۳ به توريد ۴۰ فرد گوسفند نژاد پشمی مرينوس از ترکیه فایق آمده. ازجمله ۴۰ راس گوسفند مذکور ۳۵ راس آن میش و ۵ راس آن قوچ است .

برای جفت گیری بین نژاد مرینوس و نژاد بومی به تعداد (۶) راس میش نژاد غلجائی دربین قوچ های مرینوس رها کرده شده است وهم ازطرف دیگر طبق پروگرام فنی از خود گوسفندان مرینوس نیز چوچه نژاد مرینوس بدست آورده میشود .

پشم مرینوس برای بافت تکههای پشمی ازهر لحاظ دارای صفات بلند است .

قابلیت ریشندگی وتاب پشم گوسفندهای وارده از ۶۵ تا ۷۰ است ویك راس گوسفند زیاده تر از ۶ کیلو گرام پشم میدهد که ازان ۶۴ فیصد پشم خالص بدست می آید .

عملیات نسل گیری زیر مراقبت مستر لوریچ متخصص گوسفند و نفر فنی وطنی ادامه دارد وزارت زراعت ترتیبات گرفته است که بهمعاونت موسسه خوراکه وزراعت یونو برای ۱۳۳۴ یکعده مزید گوسفند مرینوس بهمطلوب اصلاح پشم وارد مملکت گردد .

گوسفندان میرینوس وارده تحت بهترین شرایط پرستاری گرفته شده وهم برای اینکه ازمرض کرم جگر که درمملکت ما دربین گوسفندان خیلی زیاد است مصئون باشند. کپسول های ضد آن مرض خورانیده شده است .

۴- اصلاح پیلهوری و تربیه زنبور عسل:

مطابق به نظریه مستر کی متخصص که بادو نفر معاونینش ازراه معاونت تکنیکی یونو درافغانستان مشغول اصلاح شق پیلهوری میباشند دستگاه پیله وری قطغن توسعه پیدا گرفته ودستگاه جدیدی برای گرفتن تخم پیله و توسعه توریه توت مخصوص آن دردارالفنون چاردهی تاسیس شده است مرام ازاین دستگاها اینستکه تخم پیله اصلاح شده و نهال مخصوص پیله باساس قوانین فنی بدست آورده شده ودربین اهالی تقسیم گردد .

۵۰۰۰ اصله نهال توت که ازجاپان وارد شده است درتجربه گاه بغلان وهم حصه ئی
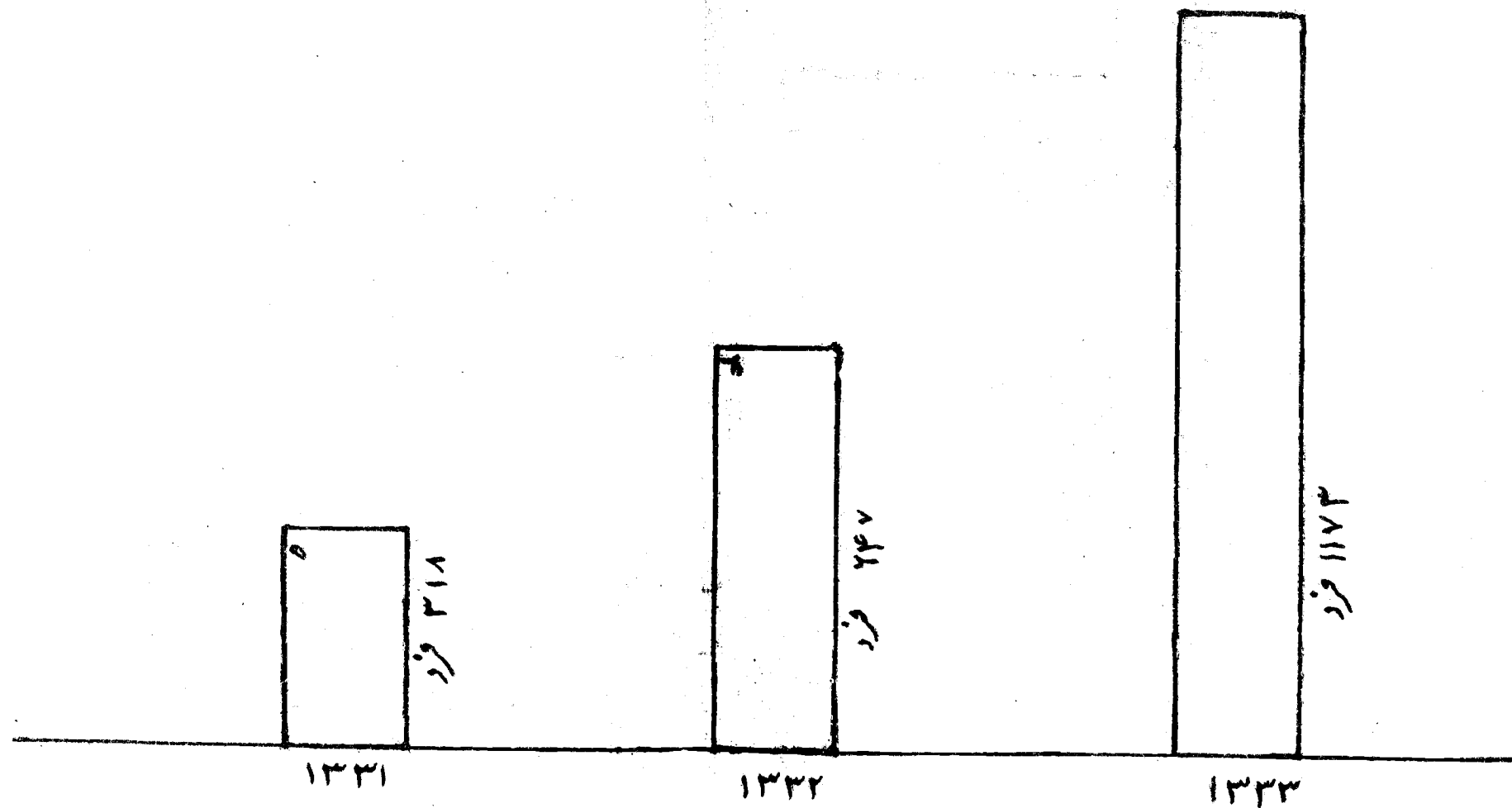
احصائیه حیواناتیکه در سنوات ۳۱ و ۳۲ و ۳۳ در معاینه خانه های علی آباد و بیبی حصار تحت عملیات جراحی و معالجه قرار داده شده اند

۵۲۸۰۰ حیوان

۴۵۳۹۸ حیوان

۱۶۳۵۷۳ حیوان

۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳

احصائیه حیواناتیکه برضد امراض مختلف پیچکاری شده اند در سنه ۱۳۳۳ نسبت به سنوات گذشته
در اثر توسعه کار خیلی ها بلند رفته است.
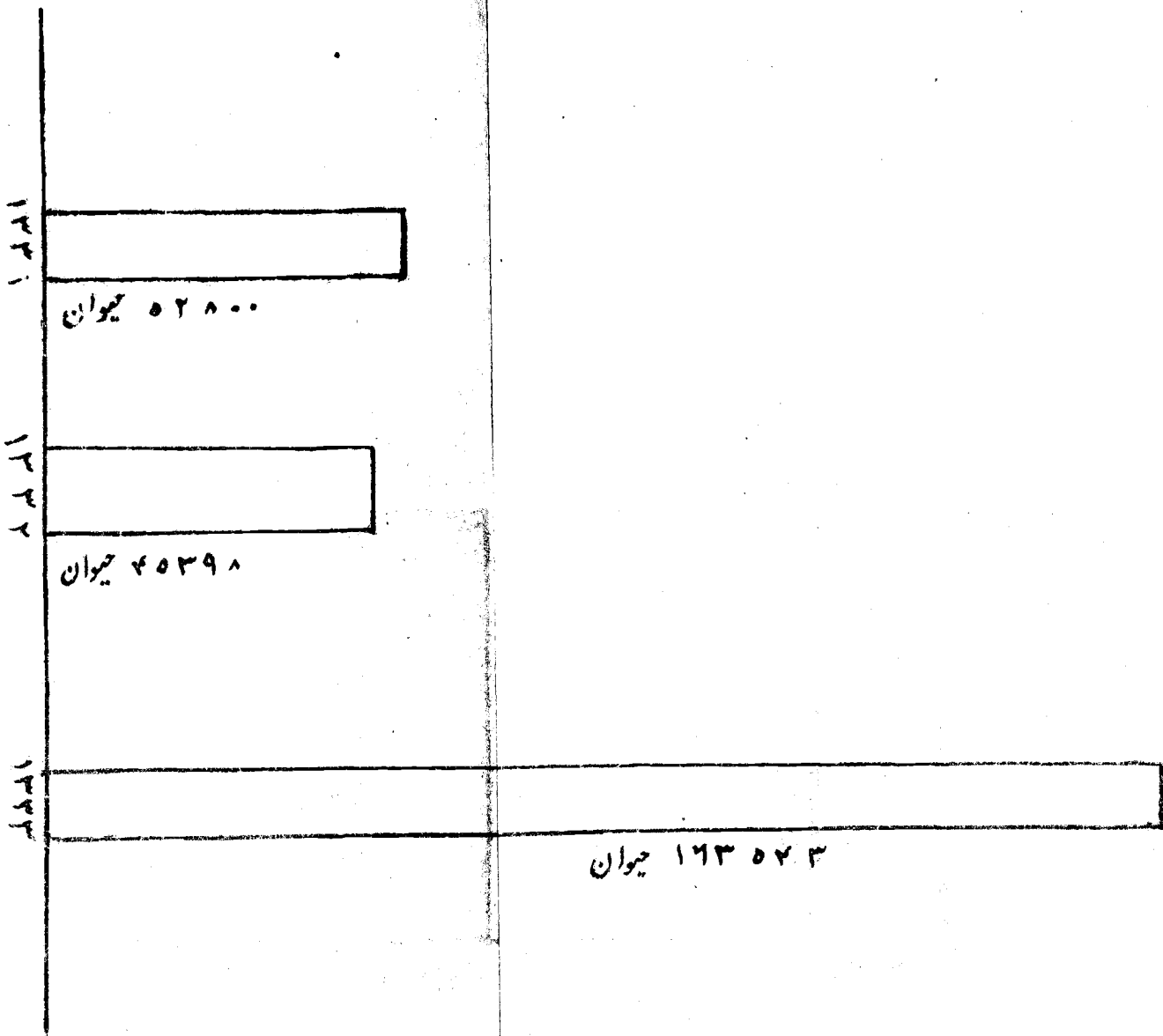
ازان درتجربه گاه مرکز (دارالفنون چاردهی) شانده شده است وازاین نهال ها برنهال های توت وطنی پیوندزده می شوند تاعده زیادی از درختان توت مخصوص پیله بدست آورده شود.

مطلوب عمده دیگری از تاسیس این دستگاها تطبیق وترویج اصول جدید فن پیله وری است چون عمده ترین مرام از تاسیس دستگاهای پیله وری درقطغن ودرمرکز اینستکه تخم پیله مورد ضرورت مملکت رادرخودمملکت باساس قوانین فنی بدست آوریم وبرای خریداری آن اسعار مملکت رادرخارج صادر نکنیم اول ترازهمه باین کوشش شده است که تخم پیله صحیح وسالم باصول فنی دردستگاهای مذکور بدست آورده ودربین پیله وران تقسیم شود چنانچه باساس این اجراآت فنی میتوانیم برای سال ۱۳۳٤ درتجربه گاه پیله وری بغلان درحدود ۵۰۰۰ ودرتجربه گاه دارالفنون درحدود ۱۰۰۰ جعبه تخم پیله موجود داشته باشیم.

این مقادیر برای آینده بسیار بلند برده خواهدشد تاتخم پیله مورد ضرورت پیله وران راکاملاً تامین نماید ازطرف دیگر چون بازرسی از پیله وری اهالی درقطغن ازیکعده اشخاص فنی آن ضرورت است کورسی بنام کورس پیله وری تحت اثر متخصص پیله درقطغن افتتاح شده بود که یکعده کافی فارغ التحصیل وحائز شهادت نامه پیله وری گردیده اند.

درحصه تربیه زنبور یك نفر متخصص فن جهت تکمیل معلومات عملی به حیث فیلوشیپ به ترکیه فرستاده شده است که عنقریب باسامان ولوازم فنی زنبور داری که ازطرف وزارت زراعت ازترکیه خریداری شده است وارد مملکت شده و تجارب خودرا درتجربه گاه علی آباد که یکعده کندوهای زنبور عسل درآن جاداده شده است به تطبیق خواهد گذاشت.

درنظر است یکعده زیاد ازاین کندوها ساخته شده و باهدایت نامه های لازمه دربین باغ داران وشایقین تربیه زنبور عسل تقسیم کرده شود.

تربیه واصلاح نژادهای نباتی به مطلوب اصلاح وازدیاد محصولات نباتی.

برای اینکه محصولات نباتی درمملکت مارو به افزایش واصلاح بروند بایست نژاد های مختلفه تحت تصفیه واصلاح فنی گرفته شوند وهم نباتات اصلاح شده خارجی به هوای مملکت عادی وزرع آن ترویج وتوسعه داده شود.

بهمین اساس درمرکز وولایات تجربه گاها وقوریه های ترتیب داده شده وانواع حبوب ونهال وقلمه وبته های مثمر وغیرمثمر داخلی وخارجی برای حصول یك مقدار زیاد تخم ونهال باصول فنی شانده شده است.

حبوب و نهال های محصوله ذریعهٔ تصفیه وانتخاب تحت اصلاح گرفته می شوند .

چون بملاحظه رسیده است که گندم که ازعمده ترین محصولات مملکت ماست بمرض سرخی دچار میشود وازاین لحاظ از حاصلات وخوبائی آن در نقاط گرم ومرطوب خیلی هاکاسته میشود لازم است که درتورید واعتیاد انواع گندم های خارجی که دراثرتربیه واصلاح برضدمرض سرخی مقاومت پیداکرده اند درمملکت تورید ودرترویج وتعمیم زرع آن اقدامات لازمه بعمل آورده شود لهذا باین ملحوظ ۱۹ نوع گندم ازامریکا وشش نوع گندم ازالمان غربی تورید ودرتجربه گاهای وزارت زراعت تحت زرع گرفته شده اند تا ازآنجا تخم گرفته شده دربین دهاقین در نقاط لازمه تقسیم کرده شود .

درتجربه گاه علی آباد یک تعدادزیاد نهال های مثمروغیرمثمر بدست آورده شده وتخمهای سبزیها وغله جات خارجی بمطلوب تخم گیری زرع شده .

درقوریه گذرگاه انواع غله جات وسبزیجات وبته ها وگلهای زینتی برای تخم گیری تحت قوانین فنی زرع شده است درقوریه پغمان که مخصوص نهال های درختان جنگلی است تخم درختان جنگلی (ناجوارچه موریان وغیره) قوریه شده وبرای ضرورت شایقین ذخیره های مهم نهال درآنجا ترتیب داده شده است.

در تجربه گاه چاردهی نهال های توت جاپانی تحت اثر متخصص پیله غرس شده وازین نهال برنهال های توت وطنی پیوند زده خواهد شد تا یک مقدارزیاد نهال توت مخصوص پیله بدست آورده شود .

در تجربه بهخوست یک تعداد زیاد نهال های مثمر وغیرمثمر فرستاده شده وغرس شده اند که مراد از نهال بادام زرد آلوشفتالو سیب های پیوندی مته لکات خرما موریان کتالیا یشه خانه قوقندی یاسمن کاسی وجرمنی و نهال سرو ومرچ سیاه کسکو کیچنیال سیمبل پیپل جامنو وغیره است.

تهیه وفراهم آوری نفر ولوازم فنی :

پیشرفت وتوسعه امور فنی با نفر لوازم فنی ارتباط کلی دارد. بنا بر آن قبل ازاینکه بکارفنی دست زده شود بایست در فراهم آوری وتهیه نفر و لوازم فنی آن اقدامات لازمه بعمل آورده شود .

وزارت زراعت درجریان سنه ۱۳۳۳ برای بدست آوردن نفرفنی خارجی باداخل مذاکره شده علاوه بر متخصصین سابق یکعده متخصصین جدید را قرار ذیل بدست آورده است.

۱ـ مستر فو لرب متخصص امراض نباتات که درشق امراض نباتی مشغول مطالعات میباشد .
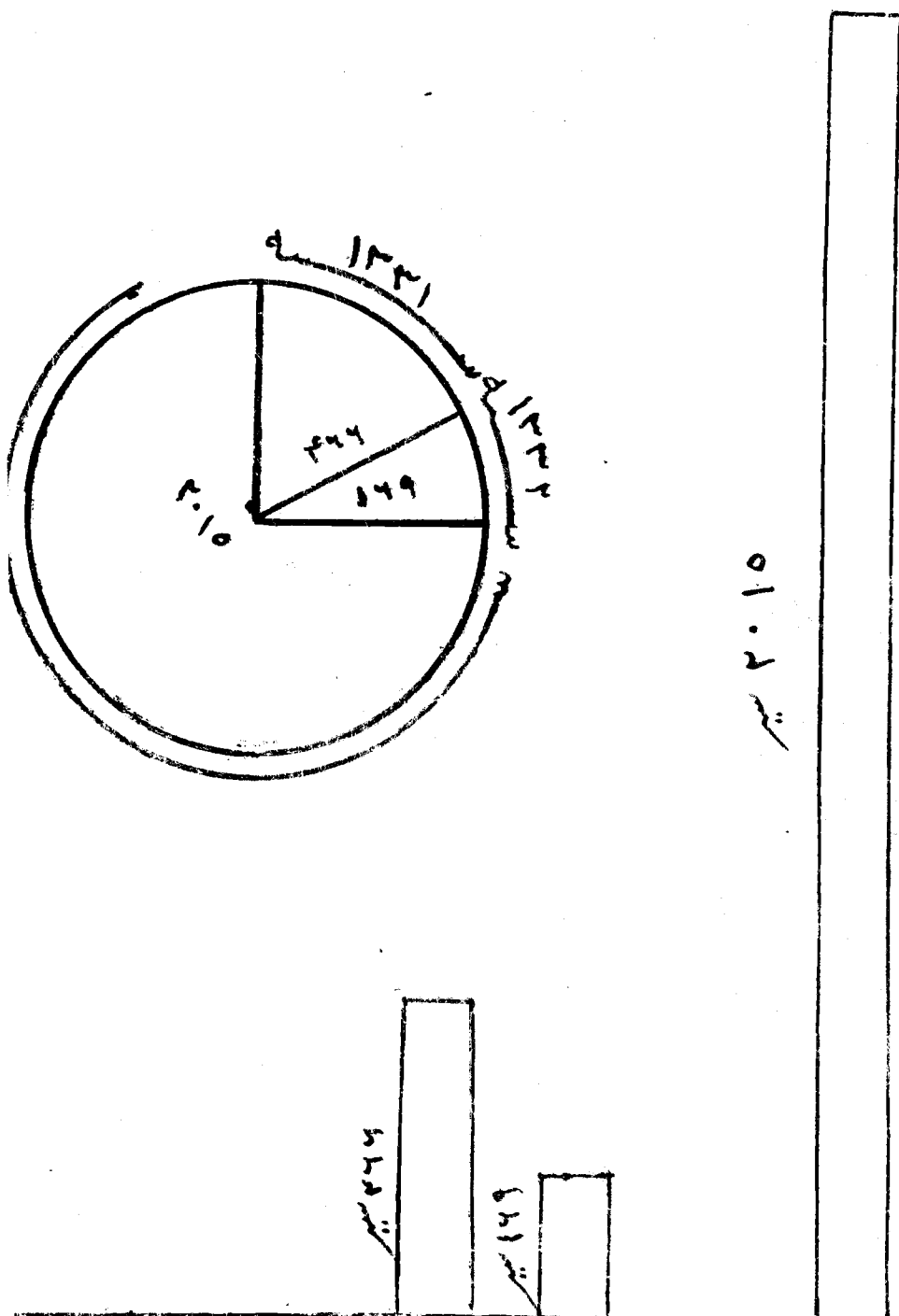
احصائیه حاصلات بادام از ۲۵ باغ غوربند طوریکه در اثر دوا پاشی ضد جولاگک
در سنه ۱۳۳۳ خیلی بلند رفته است
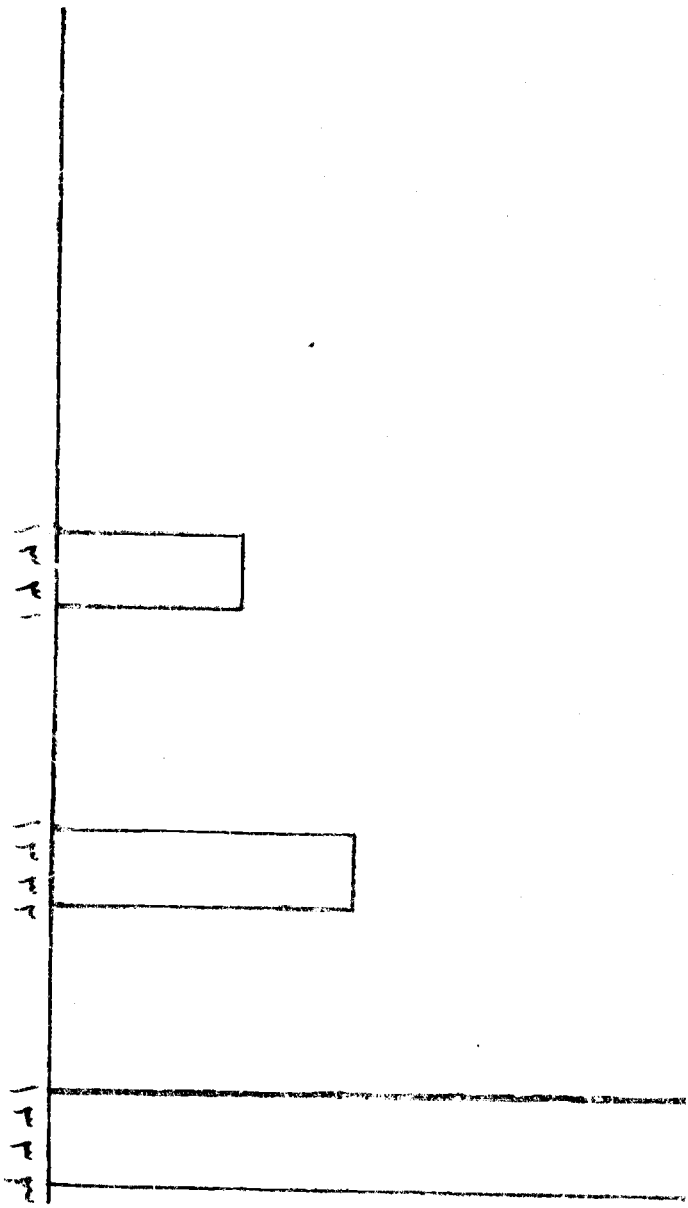
ازین گراف نشان میدهد که دائرهٔ **تحقیقات** و طبقات درباره امراض حیوانی ازسال ۱۳۳۱ بطرف سالهای ۳۲ و ۱۳۳۳ رو به بوده

و هر سال امراض جدید تحت مطالعه و مجادله گرفته شده است.

۲ـ مستر هیوارد متخصص باکتریولوجی که درشق امراض حیوانی مشغول کار میبا شد.

۳ـ مستر بوخمن متخصص آلات ساده زراعتی که درشق کار خویش درقطعن مطالعات واقدامات نموده است.

٤ـ مستر د مان که بـه قسم مشاور و مرتب پلان‌های زراعتی در وزارت زراعت مشغول وظیفه میبا شد.

علاوه برنفری فوق وزارت زراعت کوشش نموده است تاذریعهٔ افتتاح کورس‌ها درشقوق امراض حیوانی ونباتی یکعده نفررا داخل کورس نموده واشخاص مسلکی مورد ضرورت خودرا بدست آورد. درسنه ۱۳۳۳ یکعده اشخاص برای تحصیل درخارج نیز فرستاده شده اندکه قرار ذیل است:

۱ـ شاغلی محمدفرید پروتتا برای تحصیل درشق هارتیکلچر درغرب المان
۲ـ « محمدفهیم خان درشق هارتیکلچر، در فرانسه.
۳ـ « محمدحسین نعیمی درشق حشرات مضره در غرب المان.
٤ـ « نیک‌محمد درشق حشرات مضره زراعتی در امریکا.
۵ـ « خواجه عبدالرؤف بقسم فیلو شیپ درترکیه درشق تربیهٔ زنبور عسل.
٦ـ « محمدطیب بقسم فیلوشیپ درغرب المان درشق کیمیای زراعتی.
۷ـ سه نفر ازمامورین فنی وزارت زراعت صالح‌محمد امین الله محمد انور برای شمول درکورس لبنیات در بمبئی.

امور وزارت معادن

مامورین عالی رتبه وزارت معادن که درهذا سنه ۳۳ به سلسله ترفیعات سنویه ترفیع کرده‌اند

۱ـ ع ص دکتور سلطان احمد پوپل رئیس انجمن فنی و آمر فنی واداری مدیریت کشفیات به رتبه ۲

۲ـ ع عبدالله رحیمی عضو دایمی انجمن فنی و آمر عموی فنی واداری مدیریت استخراج برتبه ۳

خلاصهٔ اقدامات و اجراآت وزارت معادن در جریان سال ۳۳

پیش ازینکه تشبثات ـ اقدامات واجراآت یك سالهٔ وزارت معادن را به مطالعهٔ خوانندهگان محترم رسانیده باشیم . بهتر است تشکیلات ولوائح وظائف دوایر مرکز اطراف این وزارت را بشما معرفی بداریم زیرا همه میدانیم که منیجمنت سنجیده یکی ازعوامل سه گانه در پیشبرد مقاصد یك دست گاه است دوی دیگر آن عبارت ازدادن کار به کارمندان لایق ومهیا داشتن قدرت مالی ضرورت تدویر ابتدائی است بفضل خدا (ج) و نیك بینی حکومت ما عقیده داریم که اصل اول وسوم بدسترس بوده وتا اندازه درتدارك فقرهٔ دوم نیز کامیابی نصیب ما شده مگر ساخت و تهیهٔ اهل کار ضرورت ترتیبات وقت تدریس و تعلم و باز موقع تجربه میخواهد وزارت معادن نظربه ضروریات خویش درین باره ازگذشته باین طرف داخل کاراست وتا اندازه باین مشکل غلبه یافته مگر البته هنوز بحدکمال نرسیده است امیداست به مرور وقت وزمان مارا به این معضله فائق گرداند .

باتقدیم این مقدمه اینك درذیل صورت تشکیل و وظائف دوائر مرکز و اطراف وزارت معادن را که از شروع سال ۳۳ بوجود آمده معرفی میکنیم :

فصل اول تشکیلات مرکز :

مادهٔ اول ـ وزارت معادن درمرکز متشکل از دوائر ذیل است :

۱ ـ معین وزارت

۲ ـ ماموریت قلم مخصوص .

۳ ـ انجمن فنی .

٤ ـ مدیریت کشفیات .

٥ ـ مدیریت استخراج .

۶ـ مدیریت عمومی مامورین واجرائیه .
۷ ـ مدیریت فابریکه .
۸ ـ مدیریت اوراق .
فصل دوم ـ وظائف دوایر مرکز :
مادهٔ دوم ـ معین وزارت معادن معاون وزیر بوده بروفق صلاحیت وهدایاتیکه وزیر باو میدهد دراجرای امور دوایر مرکز واطراف بنام وزیر اجراآت درغیاب وزیر وظائف وزیر را ایفا میکند
مادهٔ سوم ـ مامور یت قلم مخصوص مکلف به وظائف ذیل است.
الف ـ انجام مکاتبات رسمی مربوط شخص وزیر واجرای مسایل مربوط پروتوکول وتشریفات .
ب ـ ترتیب وتقدیم معلوماتیکه وزیر از شعبات مربوطه میخواهد.
ج ـ قیام ارتباط با مطبوعات وتقدیم معلومات بوزیر ازجمیع نشریاتیکه راجع بکار وزارت در مطبوعات صورت میگیرد.
د ـ اجرای مسایل دفترداری تفتیش های اداری که توسط هیئت های منتخبه صورت میگیرد.
هـ اجرای مسایل اداری وانشائی انجمن فنی وزارت .
مادهٔ چهارم ـ وظائف انجمن فنی :
انجمن فنی مرکب از انجنیران داخلی وخارجی بوده وظائف آن قرار ذیل است
۱ـ تدقیق واظهار نظر دراطراف پیشنهاد های فنی که ازشعبات مرکز ویا دوایر معادن ولایات وموسسات ملحقه تقدیم میشود .
۲ـ تصویب پروژه های فنی کشفیاتی ویا استخراجی تمام معادن اعم ازینکه مستقیماً ذریعهٔ وزارت اداره میشود ویا به موسسات ملحقهٔ آن مربوط میباشد .
۳ـ اظهار نظر درباره تهیه وخریداری ماشین ها آلات وادوات موادفنی .
۴ـ طی قوانین مربوط معادن افغانستان .
۵ ـ تفتیش امورفنی معادن به امر وزیر معادن .
تهیهٔ راپورت های فنی معادن که ازطرف وزیر ویا مقامات صلاحهٔ دیگری مطالبه می گردد.
۷ـ مطالبه درباره ایجاد روابط ها با مارکیت های فروش مواد معدنی افغانستان در خارج .
۸ـ ایفای وظائف وخدمات دیگری که عندالاقتضاء ازطرف وزیر باعضای انجمن محول میگردد بلاعوض
مادهٔ پنجم ـ مدیریت کشفیات .
چون آغاز کار استخراج وبکار انداختن معادن اولتر ازهمه مربوط به مطالعات علمی

وجیالوجی واقتصادی است لهذا این شعبه درحقیقت رهنمائی استخراج واستفاده از معادن را بدوش دارد. وظائف آن قرارذیل است .

۱- فراهم آوری وسایل ومهیاساختن زمینه برای تطبیق پروژه های کشفیاتی که ازطرف انجمن فنی طی میشود .

۲- حل وفصل مسایل اداری مربوط تطبیق پروژه های کشفیاتی .

۳- ادارهٔ لابراتور نمونه گیری ولابراتور تجزیهٔ کیمیاوی .

٤- معاینه تطبیق وتدقیق لابراتور نمونه‌های معدنی که بمدیریت مذکور توصل میورزد ویا دریعهٔ متخصصین مربوطه ارسال وجمع آوری میگردد .

٥- تنظیم وتکمیل موزیم مواد معدنی افغانستان .

٦- اداره وتنظیم کتابخانه وترتیب وحفظ نقشه‌جات وراپورت های علمی وفنی مربوط معادن

۷- ارتباط با انجنیران ومؤسسات امداد تخنیکی خارجی وترتیب راپورت های فعالیت هیئت های مذکوردروزارت معادن وترتیب صورت مجلس وپروتوکول مذاکرات وزیرباروسای انجمن های مذکور .

۸- وظائف دیگری که عندالایجاب بامر وزیربدان ارجاع میشود .

مادهٔ ششم - وظائف مدیریت استخراج :

۱- فراهم آوری وسایل وتهیه زمینه برای تطبیق پروژه های استخراج که به تصویب انجمن فنی میرسد .

۲- مراقبت فنی امور استخراج معادن قابل فروش .

۳- تشبثات ومطالعات دراطراف ماشینی ساختن تدریجی معادن وترتیب لست های آلات وادوات مواد کار آمد استخراج وتقدیم آن با نجمن فنی :

٤- فرمایش وخریداری سامان ولوازم معادن ومراقبت تورید آنها ازخارج مملکت واخذ ترتیبات حمل آنها درمواضع معادن مربوطه .

٥- تهیهٔ وسایل ومساعد ساختن زمینه برای نصب وبکار انداختن ماشین و آلاتیکه ازخارج خریداری میشود بطور اقتصادی .

٦- ترتیب وتدوین احصائیهٔ عمومی معادن وتطبیق و کنترول اقتصادی راپورت های استحصالات ماهانهٔ مواد معدنی ازمعادن بکار افتاده یا درنظرداشتن موازنهٔ مثبت مصارف و واردات .

مادهٔ هفتم- مدیریت عمومی اجرائیه متشکل ازسه شعبه بوده ووظائف آن حسب ذیل میباشد:

الف ماموریت مامورین :

۱- اجرای مسایل مربوطه حاضری- تقرر- تبدل- ترفیع وتقاعد- مکافات ومجازات مامورین وزارت معادن .

۲- ترتیب وتنظیم اوراق سجل وسوانح مامورین مربوطه وزارت معادن .
۳- اجرای امور مربوطه بمجالس انضباطی ودوایر انتقامی واجرای معاشات مامورین ومستخدمین دوایر مرکز .

ب- ماموریت اجرائیه :

قرار اصول مملکتی وارسی با امور حواله جات نقدی وجنسی وخریداری ها ومجرائی اسناد مصارفاتی

ج- ماموریت تجارتی :

اداره ووارسی فروش مواد معدنی وتوزیع آن به مراکز فروش ومراقبت تحویل قیمت مواد به حساب های جاری وزارت معادن بوجود آوردن ومراقبت نمایندگی های فروش وکمیشن کاران مرکز وولایات وترتیب احصائیه های فروش .

مادهٔ هشتم- ماموریت اوراق :

وظائف ماموریت اوراق عبارت از تنظیم واردات وصادرات مکاتیب وترتیب ومراقبت حفظیه می باشد .

مادهٔ نهم- وظائف مدیریت فابریکهٔ بریکت سازی :

۱- توزین وتحویل مقادیر ذغالیکه به فابریکه میرسد .
۲- تبدیل خاکهٔ ذغال با نواع بریکت .
۳- توزیع ذغال وبریکت به خریداران بموجب حواله جات واوامر وزارت .
٤- ارسال احصائیه های فروش روزانه به ماموریت تجارتی ومدیریت استخراج .
٥- مراقبت وتدویر دستگاه بریکت سازی مرکز .
٦- وظائف دیگری که عندالاقتضاء ازطرف مقام وزارت بدان سپرده میشود .

فصل سوم تشکیلات دوایر وزارت معادن در ولایات

مادهٔ دهم- تشکیلات دوایر وزارت معادن درولایات چوکات ثابت ومعینی ندارد وبرحسب ایجابات استخراج معادن ایجاد میشود توسعه ویا تقلیل می یابد ویا لغو میگردد فعلا دوائر وزارت معادن درولایات قرار ذیل تثبیت میشود :

۱- مدیریت نمکسار اندخوی
۲- مدیریت نمک تالقان
۳- مدیریت نمک کلفگان
٤- مدیریت نمکسار مزار شریف

فصل چهارم - وظایف دوائر اطرافی .

مادهٔ یازدهم - وظیفهٔ دوایر متذکره مادهٔ دهم روی هم رفته قرار ذیل است :

۱- تطبیق پروژه های استخراجی ویا اصلاحی معادن.

۲ـ فروش یا انتقال مواد معدنی در مراکزیکه وزارت تعین میکند .
۳ـ ترتیب اوراق احصائیه ماهانهٔ استخراج وفروش وارسال آن درمواقع معینه به مرکز
٤ـ تطبیق قوانین معادن ویا دستورالعمل های که ازمرکز ارسال میشود .
٥ـ تقدیم نظریات دربارهٔ اصلاح وضع حیاتی کارگران .

تبصره :ـ

تشکیلات بالا قراریکه دیده میشود زادهٔ ایجابات طبیعی ذخایر معدنی بوده به عبارهٔ دیگر چون بعد سراغ وبدست آمدن نمونه های معدنی تحقیقات کشفیاتی آن به تسلسل معینه انجام می یابد ومتعاقب آن بعد اثبات وداشتن مارکیت اقتصادی تحت استخراج گرفته میشود بعد آن مواد مستخرجه به بازار تجارت عرضه میگردد بمتابعت این حقیقت شعبهٔ کشفیات استخراج وتجارت درتشکیل گرفته شده .

برای اینکه پلان وپروژه های کشفیات واستخراج تااندازهٔ ممکنه کشفیات جهات فنی وتخنیك ومنیجمنت را مراعات بتوانند انجمنی بنام انجمن فنی (بورد فنی) در تشکیل جدید وارد گردیده تاکارات مربوطهٔ معادن عندی واقتضائی و بی اساس نبوده بروی شالودهٔ متین بنا یابد وجود انجمن قراریکه از اوراق آتی بر می آید استواری بارزی باعمال واقدام امسالهٔ ما داده تمنا داریم بتناسب رشد آن امور جاریهٔ ما نیز راه تکامل خودرا پیموده باشد.

در تشکیل فوق شعبات مندرجه تحت دوتشخیص درمی آید.

۱ـ شعبات پیشرو یا فعال

۲ـ شعبات حساب ودفتر

مادر تحت کتگوری اول شعبات کشفیات ـ استخراج ـ تجارت را میخواهیم جادهیم وتحت شعبات حساب ودفتر باقی دوایر را البته اقدامات تشبثات و اجرا آتیکه میخواهیم اران درین اوراق اطلاعی بعرض برسانیم مربوط فعالیت های شعبات ثلاثهٔ اول است وامور اجرا شدهٔ شعبات حساب ودفتر ممدو متمم کارات شعبات پیشرو بوده علیحده وجودیکه ازان دراینجا قابل ذکر باشد پیدا نمیکند .

با قبولیت های بالا حالا مطالعه میکنیم که وزارت معادن دردورهٔ امسال در امور کشفیات استخراج وتجارت مصدر چه تشبثات اقدامات واجراآت گردیده .

تشبثات و اقدامات دربارهٔ تاسیس سروی زمین شناسی (یا چیولوجکل سروی)

افغانستان !

اگر تاریخچهٔ کشفیات وزارت معادن را مطالعه کنیم می بینیم که ازشروع تاسیس وزارت معادن الی حال نظر به ایجابات وتقاضای زمان متخصصین خارجی و داخلی

بنوبهٔ خویش کارات اکتشافی نقشه برداری وغیرهٔ محال پیدایش ذخایر معدنی را تااندازهٔ اجراء داشته‌اند که مطالعات ونظریات شان با بعضی سکیچ و نقشه های توپوگرافی وزمین شناسی فعلاً هم بصورت رپورت در دوسیه های مربوطه قیداست.

مگر ازیك طرف این اجراآت عندی واقتضائی بوده هم به مرام وایجابات سروی زمین شناسی مملکت تحت کار گرفته نشده است برعلاوه اینکه اکثر این بمفهوم وسیع ناقص گفته میشود ورشته های مشترك بین آنها وجود ندارد اساس سروی زمین شناسی مملکت شده نمیتوانند مگر البته بعد طرح دستگاه سروی مذکورمعلومات ومطالعات فوق برای تکمیل مطالب بکارخواهد رفت ازطرفی قدرت مالی و علمی و گرفتاری های عملی پیش نظر بوزارت فرصت آن نمیداد در ساختن پلان و برآوردن آن اقدامی بعمل آرد تااینکه پشتیبانی حکومت برای کارکنان این وزارت موقع داد درین باره باداشتن علم ونداشتن تجارب کافی درسراغ وپرسپال پلان این کار برایند تااگر خدا بخواهد بعد داشتن پلان مجوزه که زیادتر جنبهٔ عملی داشته باشد معلومات لازمه برای دوایر مملکت موسسات وخلص آنهائیکه از روی علم ومذاقه در امور انکشاف ذخایر طبیعی عملاً سهم میگیرند زمینهٔ کار قایم سازد وهم تاحد توان بعد نیل بهمرام اسناد علمی برای دستگاه های عرفانی مملکت عرضه بدارند.

این بود که بعد مذاکرات ومراودات بامراکز علمی ممالك مترقی اخیراً پلان تشکیل وتاسیس موسسه مذکور ازطرف متخصصین وزارت وکارسامان یونو برروی شرایط وحوصلهٔ موجوده وزارت معادن طرح شد.

فعالیت موسسهٔ جیالوجیکل سروی افغانستان :-

برای استفادهٔ صحیح از ذخایر معدنی مکشوفه وذخایر نامعلوم وتوسعهٔ آنها از قبیل آبهای تحت الارضی- معدنیات- احجار متنوعه- پترول- مواد تعمیراتی - و تحقیقات لازمه جهت تعمیل اساسی پروژه های مربوطه اکمال نقشه های توپوگرافی وجیالوجی مملکت لازم است.

نقشه های جیالوجی که بالای نقشه های توپوگرافی دقیق اساس دارد نه تنها از نقطهٔ نظر معدنیات مهم است بلکه در امورات عمرانی وز قبیل بندها- فابریکه ها- عمارات ثقیل- تمدید سرك ها- تونل ها- امورات آبیاری- سوقیاب حربی وغیره اهمیت به سزائی دارد ودانستن اوضاع طبقات الارضی محلی ومنطقه وی درطرح پروژه های فوق کمك زیادی کرده میتواند درجمیع ممالك متمدنه عالم اکمال نقشه‌های فوق که‌از وجود وممکنات ذخایر معدنی وساختمان طبقات الارضی بصورت تترا فیك معلومات جامع میدهد ازطرف موسسات مخصوصه بنام موسسات تحقیقات طبقات الارضی یاجیولوجی کل سروی بعمل می آید. این موسسه حثیت یك دستگاهٔ علمی راحا ز بوده

وموفقیت های عملی و اقتصادی موسسات استخراج معادن وعمرانات ملکی وغیره وابسته به کشف حقایق. روی داد معلومات وتقدیم نقشه‌های عمدهٔ این موسسه میباشد.

وزارت از ابتدای سال ۱۳۳۳ شروع به تهیهٔ معلومات وتحقیقات در بارهٔ تشکیل اساسی جیولوجی کل سروی افغانستان نموده ودرطی اقدامات خویش با موسسات واشخاص ذیعلاقه وعلمای خارجی که درافغانستان سفر کرده وراجع به اوضاع طبقات الارضی ومحیطی افغانستان معلومات وتجاربی دارند درتماس شده چنانچه نظریات مقامات فوق راجع به تاسیس تشکیل ووظیفهٔ جیالوجی کل سروی ودیگر معلومات گرد آمده‌گی در دوسیه های علیحده جمع ومورد غوروتدقیق واقتباس قرار گرفته‌در این باره مذاکرات مزید باموسسه امداد تخنیکی یونو در کابل بعمل آمده وپلان تاسیس موسسهٔ فوق قسمی طرح شده که‌درحالت فعلی هستهٔ موسسه بناء ودرآتی توسعه یافته بتواند امید است که‌موسسهٔ مذکور درسال ۳۰ تشکیل و شروع به کار نماید پروگرام ابتدائی موسسه که زیر نظر است ازطرف شعبات چهار گانهٔ ذیل اداره میشود :

۱ ـ شعبهٔ توپوگرافی . این نقشه‌های مورد ضرورت موسسه راتهیه وبرای استفاده شعبات دیگر تقدیم مینماید.

۲ ـ شعبهٔ سروی جیالوجی ومنرالوجی ـ این شعبه معلومات موجودهٔ جیالوجی افغانستان را جمع وتحقیق صحت آنهارا بروی مشاهدات اراضی تکمیل وبروی نقشه‌های دست داشته ترسیم‌مینماید نقشه برداری جیالوجی‌راابتدا بامتداد معابرعمومی وراهای فرعی آن ترسیم وسپس به‌امتداد سلسلهٔ جبال ادامه میدهد و دربارهٔ معادن مکشوفه تحقیقات مزید میکند امید است که درنتیجهٔ فعالیت این شعبه وهمکاری شعبات مربوطه نقشهٔ ابتدائی جیالوجی افغانستان درمدت سه‌الی چهار سال به مقیاس یك بر پنج‌میلیون بدست بیاید واساس خوبی برای اکمال نقشه های مکمل ومشرح‌به مقیاس یك بر صد هزار فراهم نماید.

۳ ـ شعبهٔ هیدرولوژی این شعبه موظف به طرح و اجرای یك پروگرام معقول دربارهٔ تحقیقات منابع آبی افغانستان‌خواهد بود وپلان‌استفاده ازابهای تحت الارضی وسطحی کشور داخل حوضهٔ فعالیت آنها میباشد.

٤ـ شعبه اداری که امور اجرائیه‌ا و محاسبه ومکاتبات ومراسلات را اجرا مینماید.

برای عملی ساختن‌پلان فوق افراد فنی‌وتجهیزات مخصوصه‌حتمی است که استحصال آنها مد نظر گرفته‌شده نظر به‌وقدان افراد فنی‌افغانی دراول و هله سه‌نفر مشاورین از امداد تخنیکی یونو اخذ میشود تا به‌اشتراك مساعی باکونتریارت‌های افغانی‌خود داخل اقدامات گردیده برعلاوه پیشبرد پروژهٔ‌فوق تربیهٔ نفر افغانی رابه‌عهده‌گرفته

وپس ازمدتی رشتهٔ کار را بدست کار کنان افغانی بسپارند.

درین صورت از متخصصین فوق یو نو دو کار گرفته میشود.

اول: تعمیل پروگرام فعلی جیولوجی کل سروی افغانستان ودوم تربیهٔ افراد افغانی درذیل پروگرام های علمی و عملی پرای پیشبرد امور مربوطه تادر وقت مراجعه مشاورین خارجی فوق به اوطان شان دستگاه عاطل نشود وازسیر عادی خود باز نمانند.

بر علاوهٔ تربیهٔ یك تعداد جیولوجست ها در فاکولتهٔ سیانس پوهنتون کابل به اشتراك مساعی وزارت معادن ووزارت معارف در نظر گرفته شده وپروگرام آن درسال ۱۳۳٤ عملی خواهد شد این محصلین فاکولته سیانس درسال اول پروگرام معمول را تعقیب خواهند نمود مگر صنف دوم الی ختم پروگرام مخصوص درشق جیالوجی وعلوم مربوطه آن تحصیل خواهند کرد درین مدت همیشه باانجنیران وزارت معادن وجیالوست های موسسه جیالوجی کل سروی در تماس خواهند بود واز وسایل وزارت و موسسه برای استحصال معلومات وتجارب عملی استفاده خواهند کرد ناگفته نماند که تشکیل فعلی موسسهٔ جیولوجی کل سروی طوریکه در بالای ذکر شد محض هسته موسسه میباشد که درآتی نظر به ایجابات وقت وکار وتهیهٔ کورشناسان افغانی توسعه موسسه و سایر کارهای خصوصی آن وقتاً وفوقتاً اجراء شد نیست.

دربالا ازهیئت اکمال نقشه های توپوگرافی وجیالوجی مملکت سخنی رانده شد جهت مزید معلومات خوانندگان تذکر میشود که نقشه های صحیح جیولوجی وقتی پوره گفته میتوانند که بالای نقشه های صحیح توپوگرافی ترسیم شده بتواند ـ وزارت نظر به اهمیت وجود نقشه های توپوگرافی صحیح داخل اقدامات شده تا چارهٔ اساسی این فقدان را کرده بتواند ـ تکامل نقشه های توپوگرافی به اصولات معموله زمینی نفر زیاد ـ مصارف زیاد ـ و وقت زیاد بکار دارد.

چنانچه گفته میشود که اگر افغانستان دو هزار نفر اهل فن توپوگرافی داشته باشد تکمیل نقشهٔ آن پنجاه سال را در بر خواهد گرفت.

خوشبختانه امروز باصولات عصری عکس برداری هوائی و تطبیق قوانین فوتوگرافی تکمیل نقشه های توپوگرافی ساحه چون افغانستان در ظرف پنج الی ده سال اکمال پذیر است در دنیای متمدن اینکار ازطرف موسسات متخصص طور اجاره اجراء میشود مصارف آن ازاصولات زمینی به مراتب کمتر میباشد. وزارت درطول سال ۳۳ راجع به اجرای این امر با چند کمپنی های معروف انگلیسی هالندی وامریکائی داخل مذاکره شده وپیشنهاداتی ازآنها واصل گردیده که پس ازمقایسهٔ قیمت ها اجرای کار رادر نتیجهٔ داوطلبی تعمیل خواهند نمود البته حین عملی شدن پروگرام معلومات لازمه و نتائج جهت آگاهی خوانندگان گرامی عرضه خواهد شد.

فعالیت در بارۀ استفاده از منابع آبی مملکت

تتبعات در بارۀ استفاده از منابع آبهای تحت الارضی وسطحی برای مقاصد آشامیدن وآبیاری در صفحات شمال مملکت ودر علاقه ذیل مقر در طول سال ۳۳ جریان داشت درصفحات شمال در ساحه مثلثی شبرغان اندخوی و میمنه بغرض توسعهٔ منابع آبهای آشامیدن گوسفندان قره قلی توسط هیئت هیدرولوژی وزارت معادن تدقیقات وعملیات لازمه بعمل آمد و در نتیجه معلوم شدکه درساحهٔ فوق امکانات وجود آب تحت الارضی زیاد بوده و در اثر حفرچند چاه امتحانی باید ممکنات فوق تائید میگردید وزارت قبل ازانکه به حفر چاهای امتحانی فوق اقدام نماید لازم دید که بارمه داران قره قل داخل مفاهمه شود ودریافت نماید که آیا حقیقتاً رمه داران منطقه به آب زیاده ضرورت دارند یا نه. چنانچه بتاریخ ۲۸ عقرب ۳۳ دراثردعوت وزارت راجع به حفر چاه وضروریات مشروباتی گوسفندان قره قلی یك تعداد نمایندگان اندخوی وشبرغان با متخصصین این وزارت در بارۀ مصاحبه نمودند در نتیجه معلوم شد که فعلا ساحه برای مقصد مشروباتی گوسفند قره قلی آب کافی دارد وحفر چاه درساحهٔ فعلاً ضرور نمی باشد ، ازین رهگذر تعمیل پروژه دراین ساحه به آینده موکول گشت .

درعلاقهٔ ذیل مقر مربوط حکومت اعلی غزنی نیز در سال ۱۳۳۳ تحقیقات جهت ممکنات آبیاری یك ساحهٔ صد کیلومتر مربع برای مسکون ساختن مردمان کوچی بعمل آمد درین دو منابع آبی زیر نظر گرفته شده بود اول آبهای تحت الارضی دوم آب هاب سطحی که عبارت از آب دریای غزنی میباشد دراثر مشاهدات متخصصین هیدرولوژی وامداد تخنیکی یونومقیم کابل و متخصصین وزارت نتائج ذیل بعمل آمد .

درساحهٔ ذیل آب های تحت الارضی به مقدار کافی موجود است مگر متأسفانه قابل استفاده نمی باشد زیرا ازیك طرف آب تحت الارضی مذکور دارای مقدارزیاد املاح منحل میباشد که برای زراعت مضر میباشد وازطرف دیگر مصارف هنگفت برمه کاری ونصب پمپه های دیزلی را برای بلند کردن آب ایجاب مینماید . خوشبختانه در اثر مطالعات معلوم شد که بواسطه تعمیر یك بند ساده در حصهٔ شینیا که بشمال منطقهٔ ذیل بالای دریای غزنی واقع است آبیاری ساحه قریبا پنجاه کیلو متر مربع بصورت اولی امکان پذیر است تعمیر این بند مصارف نسبتاً خیلی کم دارد .

قبل ازانکه به تعمیر بند وآبیاری اراضی عملاً قدام شود لازم دیده شد که باید خاك های زراعتی ساحه تجزیه شود اگر نتائج تجزیهٔ خاك ها قناعت بخش به نظر برسد وزمین های اراضی صالح الزراعت ثابت شود به آبیاری اراضی عملاً اقدام میشود تا اگر خدا بخواهد یك تعداد زیاد افراد کوچی در ساحهٔ مذکور متوطن گردند

برعلاوهٔ آنچه در بالا متذکر شدیم موضوعات دیگری که نظر به احتیاج وقت در دورهٔ سال ۱۳۳۳ از طرف وزارت معادن تحت کار گرفته شده عبارت است :

۱ ـ جمع آوری معلومات در بارهٔ امکانات تدوین وتالیف قانون معادن مملکت

۲ ـ تجسس ذخایر ذغال درجنوب جبال هندوکش برای ولایات قندهار ـ غزنی جنوبی که نسبت فقدان نفر وضیقی وقت به استثنأ و اجرای مراحل ریکونیسانس بداخل تفصیلات کار شده نتوانستیم امید است درجریان ۳٤ دربن باره کارات عملی زیادتری انجام داده بتوانیم .

مسلم است که بروی روتین معموله باین طرف وآن طرف اجراآت دیگری نیز بعمل آمده که درج مواد آن درسالنامهٔ آنقدر حایز اهمیت نیست .

اجراآت در بارهٔ انکشاف تیل معدنی مملکت .

مطالعات وتحقیقاتیکه ازطرف وزارت معادن درسالیان ماضی بعمل آمده نشان داده که در شمال وشمال غرب انتکلین‌های که فورمیشن آن حاوی طبقات تیل دار میباشد وجود دارد وزارت معادن باپشتی بانی حکومت بروی این حقیقت دربارهٔ برمه کاری حوضهٔ مساعد آن ازچندی باین طرف داخل اقدامات بوده وحتی اخیراً پروژهٔ کار وسرمایهٔ آن نیز تهیه وپیشبینی‌شده البته هنوزهم دامنهٔ تحقیقات وتشبثات ادامه دارد وممکن است درآینده ازین‌رهگذر نیز معلوماتی برای قارئین محترم عرضه بتوانیم .

بعد تقدیم معلومات بالا لازم می بینم آنچه دربارهٔ استخراج مواد معدنی درین یک سال صورت گرفته تقدیم بداریم .

ریاست اتحادیهٔ دولتی ذغال سنگ

مشکلات وارده و موجبات چندی سبب شد وزارت در بارهٔ معادن ذغال اشپشته وکرکر تجدید نظر نموده تدویر اداری وتخنیکی آنرا راسیونل و عملی تر بسازد تا ازیک طرف به متابعت ذخایر ذغال این دومعدن پیمانهٔ استخراج آنرا درسال‌های آینده به تناسب احتیاج اندستری وسعت بخشد وهم برای میکانیزیشن آنها قدم عملی تر بردارد در پهلوی آن وضع معیشت وپیشبینی های صحی معدن چیان‌را بهتری بخشید وبرای تربیهٔ معدن چی پروفیشنل زمینه را مساعد سازد بروی این منظور ریاستی بنام ریاست اتحادیهٔ دولتی ذغال از ابتدای سال ۱۳۳۳ بوجود آمد که درآتی شخصیت‌مالی اداری وتخنیکی آنرا خدمت خوانندگان عزیز تقدیم میداریم

اساس نامهٔ ریاست اتحادیه

مادهٔ اول: تحت عنوان اتحادیهٔ دولتی استخراج ذغال‌سنگ‌کرکر واشپشته‌مؤسسهٔ تاسیس یافته است که کلیه مسایل استخراج واستفاده ازمنابع مذکور بدان مربوط میباشد .

مادهٔ دوم : مرکز این اتحادیه‌ددرپلخمری بوده‌عند الاقتضاء مرکز آن بصواب دید رئیس اتحادیه به نقطه دیگری انتقال یافته میتوانند .
مادهٔ سوم : مرام اتحادیه قرار ذیل است :

۱ ـ استخراج ذغال بطریقهٔ عصری اقتصادی باقوهٔ ماشین و کارگر .

۲ ـ فراهم آوری زمینه برای توسعه مصرف ذغال سنگ .

۳ـ جمع آوری وذخیرهٔ سرمایهٔ برای وسعت کارواستفاده ازدیگرمعادن ذغالدار ولایت قطغن که درآینده کشف میگردد واستخراج آن مفید دانسته می شود .

٤ـ سعی درتشکیل یك طبقه معدن چی پروفشنل واصلاح وضع زندگی آنها .

مادهٔ چهارم ـ سرمایهٔ ابتدائی این اتحادیهٔ دولتی (ده) میلیون افغانی تعین شده وقرار خصوصیت ذیل جمع آوری می شود :

۱ـ سه میلیون افغانی قرض ازد افغانستان بانك برای مدت شش سال بـر اساس مقرزات دافغانستان بانك .

۲ـ هفت میلیون متباقی به عنوان تقاوی ومساعدت انکشاف معادن باعتبار ذخایر ذغال سنگ از طرف موسسات مصرف کننده ذغال (شرکت نساجی ـ شرکت سمنت شرکت قند سازی) پرداخته می شود که در مقابل آن ذغال تادیه گردد . هرگاه درظرف سه سال تادیات ذغال وجه مذکور را تکافو نکند ازمتباقی آن ازقرار چهار فیصد تکت پولی پرداخته میشود .

مادهٔ پنجم ـ وزارت معادن تمام اموال منقول وغیر منقول وماشین وآلاتی را که تاحال تحت استفاده بوده ویا برای استخراج ویا استفاده ازمعادن مذکورخریداری شده است بلا بدل در اختیار اتحادیه میگذارد . علاوه بران اگر درآینده باراضی مربوط حکومت ضرورت افتد دولت اراضی مذکور را بلاقیمت به اتحادیه واگذار خواهد نمود .

مادهٔ ششم ـ برای خریداری سامان ومواد یکه درآیندهٔ برای جریان وتوسعهٔ کار استخراج ومیکانیزیشن معدن احتیاج می افتد دولت اسعار ضرورت خریداری آنرا به نرخ غیربودجه‌وی به اتحادیه تادیه میکنند .

مادهٔ هفتم ـ ازجملهٔ ده میلیون افغانی سرمایهٔ اتحادیه باید نصف آن درشش‌ماه اول ونصف دیگر آن درشش ماه دوم بدسترس اتحادیه گذاشته شود .

مادهٔ هشتم ـ اتحادیهٔ دولتی اشپشته وکرکرذریعه ارکان ذیل‌اداره میشود :

۱ـ رئیس‌اتحادیه شخص وزیرمعادن است که آمر و بلند ترین مرجع اتحادیه دانسته میشود .

نوت: اتحادیه دارای مجمع عمومی وشورای عالی نبوده بیك طریقهٔ مختصر تر اداره می‌شود

۲- معاون اتحادیهٔ آمر اجرائیه - محاسبه وکنترول بوده در مرکز اتحادیه اجراآت میکند .

۳- مدیریت اجرائیه .

٤- مدیریت محاسبه .

٥- مدیریت کنترول .

٦- هیئت فنی .

نوت : وسعت تشکیلات اتحادیه مربوطه به وسعت کار آن میباشد وعند الاقتضا رئیس توسعه داده شده میتواند .

مادهٔ نهم - آمر جمیع امور اداری وفنی اتحادیه شخص رئیس میباشد.

مادهٔ دهم - تعین حدود وصلاحیت واختیارات معاون در اختیار رئیس است رئیس میتواند قسمتی از اختیارات خود رابه اوویا شخص دیگری تفویض نماید .

مادهٔ دهم - معاشات معاون واجزای اداری وفنی براساس معاش مامریت بعلاوهٔ دوثلث منطقوی میباشد وزیرمعادن وظائف رئیس اتحادیه رابدون اخذ معاش ویا حق الزحمه اجرا مینماید .

مادهٔ دوازدهم - مسایل تخنیکی ووضع پروژهٔ استخراج مربوط به تصویب انجنیر های وزارت معادن می باشد .

مادهٔ سیزدهم -سال مالی اتحادیه ازاول حمل الی اخیر حوت هرسال می باشد .

مادهٔ چهاردهم - بیلانس سالانه ذریعهٔ یك راپور جداگانه توضیح و تشریح واز طرف معاون اتحادیه به رئیس اتحادیه یکماه بعد از اتمام سال مالی تقدیم میگردد .

مادهٔ پانزدهم - وزیر معادن ذریعهٔ دستگاه وزارت معادن از هر نوع کمکی که طرف احتیاج واقع شود دریغ نمیکند .

مادهٔ شانزدهم - وزارت معادن درداد وستد خویش با اتحادیه حیثیت مشتری را دارا می باشد .

مادهٔ هفدهم - مواد این اساس نامه حسب درخواست رئیس اتحادیه قابل تعدیل و تغیر می باشد .

سرمایهٔ ریاست اتحادیه

نظر به فیصلهٔ که بعمل آمد سرمایهٔ اتحادیه فوق یك کرور افغانی قبول گردیده که مبلغ سی لك افغانی آن را وزارت معادن برحسب تجویزیکه قبلا نموده است از د افغانستان بانك طور قرضه بدست آورده مبلغ هفتاد لك افغانی باقی مانده سرمایهٔ مذکور را شرکت های نساجی پلخمری - بغلان وشرکت سمنت سازی طور مساویانه بین خود تقسیم وهریك قسمت معینهٔ وجه مذکور را که بالغ بر ۲۳ لك افغانی می شود تهیه وبد سترس

وزارت معادن قرار می‌دهدچون شرکت‌های مذکور مشتری زغال کرکر واشپشته‌می باشد پول مذکور راکه متعهدشده‌اند دربدل قیمت ذغال که‌سالیانه ازمعادن اخذ میدارند طورپیشه‌کی خواهند پرداخت وزارت معادن تاحتم قرضهٔ مذکور پول پیشه کی دیگر طلب نه‌خواهدکرد بعد عرض تفصیلات بالا باز به اصل ادعای خویش که‌عبارت از رموز موفقیت درامر منوط وجود سه‌اصل است بر می‌گردیم گـفتیم‌عامل پیشبرد وانکشاف در یك اقدام منیجمنت متناسب ـ قوهٔ‌مالی ودارائی افراد اداری لایق آن است حالا نکه وزارت تااندازهٔ توان سه‌اصل فوق‌رادردست گاه ریاست اتحادیه بدسترس گذاشته وموفقیت که‌درین عرصهٔ یك‌سال نصیب شده ادعای مذکوررا ثابت میکند اینك به‌تفصیل اجراآت نه‌ماهه داخل می شویم .

خلص اجراآت نه‌ماههٔ‌ریاست‌اتحادیهٔ دولتی دغال‌سنگ‌ازابتدای برج‌حمل‌الی‌اخیر قوس ۱۳۳۳

الف درحصهٔ دروازه کـن پلخمری که‌مرکز ریاست می باشدبه اندازهٔ یکصد جریب‌زمین جهت رهایش عمله‌و مامورین ریاست خریداری گردیده وبه اسم‌قریهٔ معدن هسمی گردیده است .

۲ جهت‌رهایش عملهٔ‌عائله دارمعدن بهااندازهٔ (۱۰) حویلی که‌هرکدام آن‌دارای چهاراطاق وغیره لوازم میباشدآباد گردیده است .

۳ برای رهایش یکصدو پنجا نفر عملهٔ‌مجرد یك‌تعمیریکه دارای پانزده اطاق بزرگ وبرنده ها میباشد بنا یافته .

٤ جهت‌استحمام کاریگران ومنسوبین معدن‌یك‌حمام‌که دارای بیست‌اطاق انفرادی میباشد تعمیر شده است .

۵ برای‌معاینه وتداوی مریضان‌عمله یك‌پولی کلینیك که دارای شش‌اطاق میباشد آباد شده .

۶ جهت نگهداشت ماشین‌و سامان ومواد کوپراتیف یك تحویل خانهٔ‌بزرگ به اندازهٔ ۱۳+۳۴ مترکه‌دارای شش اطاق ویك برنده‌ویك پهره‌دار خانه‌میباشد تعمیر گردیده .

۷ یك احاطهٔ‌موقتی‌که دارای‌سه‌اطاق ویك‌برنده میباشد جهت‌ذغال بریکت‌ساخته شده‌وترتیبات مقدماتی ازقبیل نصب آسیاب‌و تعمیرحوض میلاس‌وغیره تکمیل‌گردیده ویك‌اندازه قلیل‌ذغال بریکت‌شده بفروش رسیده است .

۸ سرك‌هاو خیابانهای داخل‌قشلهٔ معدن تسطیح گردیده‌است .

ب بالای معدن کرکر :

۱ جهت‌رهایش (۲٤) نفر عمله‌که‌در بالای معدن میباشدیك عمارتی که دارای سه

اطاق وغیره ملحقات آن میباشد آباد گردیده است .

۲ جهت حفاظت اموال سردستی یك تحویل خانه ۱۹×۹ متر که دارای سه اطاق میباشد و یك اطاق آن دو پوشه است تعمیر گردیده است .

۳ یك ساختمان مخصوص جهت نصب دستگاه تهویه آباد شده است و داخل صوف های معدن بواسطهٔ ماشین هوار سانی تهویه میشود .

٤ ـ دستگاه چارج بتری نصب گردیده ودر اثر تنویر صوفها توسط چراغهای برقی بتری دار خطر انفلاق کم گردیده است

٥ ـ عمله و کاریگران معدن بواسطهٔ کلاهای محفوظ مخصوص معادن و دریشی جدید مجهز گردیده است.

٦ـ مواد کوپراتیف برای عمله توزیع گردیده است .

۷ـ مقدار ذغال توزیع شده (۱۲) ماهه این معدن عبارت از (۵۹۲۰) تن می باشد .

ج معدن ذغال اشپشته :ـ

۱ـ اکثر تعمیرات نیم کاره سال گذشته تکمیل گردیده است .

۲ـ یك حمام بیست نمره ئی جهت استحمام عمله بنا یافته وهنوز کار آن ختم نشده است .

۳ـ برای رهایش مستخدمین خارجی مربوط معادن سه اطاق تعمیر شده است .

٤ـ برای بسته کار خانه و ترمیم خانه پنج اطاق با برنده تعمیر شده است .

٥ـ دستگاه هویست (ماشین کش) نصب گردیده که عمل استخراج را آسان ساخته است.

٦ـ دستگاه تهویه نصب شده وهوا بصورت مصنوعی بداخل معدن جریان دارد .

۷ـ کاریگران داخل معدن با دریشی و کلاه خود معدنی مجهز گردیده اند .

۸ـ ذغالیکه جهت رفع احتیاجات کابل و گل بهار ازین معدن درظرف (۹) ماه صادر گردیده عبارت از (۹۹۰۷) تن بوده .

اجراآت تخنیکی وفنی درراه میکانیزیشن تدریجی معادن ذغال اشپشته و کرکر مربوط ریاست اتحادیه دولتی ذغال سنگ .

الف فونکسیون اداری :ـ

مامورین معدن: درهر معدن یك نفر آمر بحیث آمر فنی واداری وظیفه دار است تا امور استخراج توسعه وانکشاف راطبق پلان مرتبهٔ ذریعهٔ یك نفر شتایکر المانی و نگران بالای معدن چیان اجراء بدارد ازطرفی نظر به ایجابات کار وقتاً فوقتاً دیتای ضرورت پلان ما بعد را بدسترس انجنیر سیار چیف انجنیر وسرانجنیر و مربوط عملیات تخنیکی امریکا درافغانستان بگذارد .

انجنیر سیار: یك نفر انجنیر سیار برای این کار گماشته شده تامدام ازمعدن کرکر

واشپشته‌خبرگیری نموده پیشرفت کارات انجام شده را نقشه‌گیری نماید و دیتای بدست آمده‌را جهت ترتیب پلان آینده بدسترس چیف انجنیر بگذارد .

چیف انجنیر :ـ اخیر الذکر نقشهٔ‌مرتبهٔ را جهت استشاره ومواففقه آن به بوردفنی ارائه‌می کند بعدصواب‌دید بورد ومنظوری وزیرمعادن (رئیس اتحادیه) پلان عملاً تحت کارگرفته میشود. برعلاوه درماه یک‌مراتبه کارات‌جاریه معادن فوق ازطرف نامبرده معاینه‌وصورت مشاهدات نقایص کارصورت چاره ونظریات در بارهٔ آینده بداخل کتاب مشاهدات و هدایات‌محفوظ معادن‌ثبت میگردد درماه‌آینده کارات انجام یافته بادساتیرماه پیشترمقایسه شده‌ودرصورت تخلف مرتکبین ازطرف‌رئیس اتحادیه تحت باز خواست گرفته می‌شوند .

ب: خلص اعمال‌فنی درمدت(۹) ماه امسال

به‌تفصیلکه‌دربالا اشاره نمودیم فونکسیون سنجیده وعملی فوق موفقیت های بارزی درراه‌تدویر راسیونال امورفنی معادن ذغال کرکر وا شپشته نتیجه‌داد :

۱ـ پلان‌استخراجی لینز نمبر (۳) ترتیب‌وتحت اجراء گرفته‌شد .

۲ـ کارات سابقه وموجودهٔ لینزهای(۶) و(٥) اشپشته نقشه‌برداری شدکه عنقریب بروی کاغذآورده‌میشود تاپلان‌اکتشاف وتوسعه واستخراج آن‌ترتیب واجراء گردد.

۳ـ پلان‌توسعه واستخراج معدن‌کرکر ترتیب ودرمورد اجرا است .

٤ـ پروفیل لین برق‌مد نظر ازمعدن کرکرالی پلخمری ترتیب‌والبته حین‌وصول‌سامان لین‌دوانی ازامریکا به کار برده خواهدشد .

بایادداشت قلمات فوق باید بخاطر گرفت‌که‌ترتیب‌پلان استخراج توسعه واکتشاف به‌اساس نقشه برداری ومراقبت‌جدی‌درباره‌تعمیل آن‌وتوافق پلان مرتبه باشرایط محل‌به‌اساس تدوین‌دیتای حقیقی ازجملهٔ اقداماتی بوده کـه‌برای‌مرتبهٔ اول از اوایل سال۳۳ به‌معدن تحت‌اجراء گرفته‌شده .

ج : برای حفاظت‌معادن ازحریق‌وانفلاق ترتیبات ذیل اتخاذ گردیده :

۱ـ هر نقطهٔ قابل رفت هرروزه‌ازطرف‌مبصر حریق نگرانی می‌شودوراپورت‌روزمره به‌کتاب مخصوص داخل وروزمره ازملاحظهٔ‌آمرمعدن میگذرد .

۲ـ برای‌تعین وامتحان غازات منفلقه ومخدره‌آله‌های کشف تهیه شده‌کـه‌مورد استعمال است

۳ـ هوای‌تنفس‌ضرورت عمله‌داخل صوف‌امحای‌حرارت صفحات ذغال‌که‌منتج به‌حریق میشود رفیق‌ساختن غازات مضره ذریعهٔ نصب‌پکه های‌تهویه بصورت خروج (اکزوست) چاره شده است .

د: اگرچه در نظر نیست جمیع امور معدن را نظر به صلاح وقت کاملاً از دست به ماشین تحویل داد مگر موافقه شده کارات شاقه را که موجب اذیت جسمی کارگر می شود رفته رفته ذریعهٔ آلات میخانیکی اجراء نمود چنانچه برای همین مفکوره ماشین کش اشپشته واگون های مستعملهٔ داخل صوف استعمال مواد انفلاقی مجازاً جهت سر نگ پرانی وغیره بکار انداخته شده است .

اوضاع طبیعی معادن اشپشته وکرکر :

معدن اشپشته با ینکه از روی جنسیت وقدامت تاریخی مباینت کمی به معدن کرکر دارد اوضاع تکتونیکی وتغیرات آنی آن ما را به ذخیرهٔ زیاد آن خوش بین نمی سازد ازین جهت است که معدن مذکور قادر به عرضهٔ ذغال کافی برای دستگاه اندستری شده نمیتوانند پیمانهٔ محدودیکه سالیانه از ان استخراج می شود اغلباً برای ضروریات تسخین وصرفیات خانه گی مرکز تخصیص داده شده در نظر است پیش ازینکه ذغال آن تمام شود چارهٔ صرفیات کابل وغیره از ذخایر غنی ذغال درهٔ صوف تهیه گردد البته در مهیا ساختن وعرضهٔ ذغال درهٔ صوف به کابل موضوع بعد مسافه کمتر ومشکلات راه کشی آن زیادتر است مگر با ین هم وزارت پیش از پانزده سال اوضاع زمین شناسی آنرا مطالعه وپیمانهٔ ذخیرهٔ حداقل آنرا برآورد نموده وحتی امکانات ثلاثهٔ راه آنرا طرف دوشی مدر واشپشته مطالعه کرده ودرین سال اهمیت زیاتری به موضوع داده که امکان دارد تا انجام سال ۳٤ بروی اوراق سالنامهٔ آن زیادتر درباره تفصیلات داده بتوانیم .

معدن ذغال کرکر با وجود داشتن مشکلات استخراجی چندی از قبیل سقف خراب تمایل به احتراق وانفلاق وجنسیت پودری آن ومشکلات استخراج از رهگذر تغیر ذخامت که از دوالی هشت متر دیده شده باز هم از حیث ذخیره زیاد تر از اشپشته است منظور از استخراج آن اشباع مطالبات اندستری است راز چندی با ین طرف نسبت فرمایشات دستگاهای اندستری وصنائع ترتیبات انکشاف آن زیر کار است تا به کمک خدا در سال ۳۷ معدن مذکور آماده برای استخراج ۱٤۰ الی ٥٤ هزار تن گردد بروی همین منظور بر علاوهٔ پیش بینی ها وآماده گی های ماشینری ضرورت استخراج وغیره بروی قرار داد بین وزارت معادن وریاست شرکت نساجی موافقه شده از دستگاه تولید برق آبی پلخمری درماه های بهار وتموس حد اقل صد کیلووات و درایام زمستان که آب قلت اختیار نموده وقوهٔ برق موجوده پائین می افتد در حدود سی وپنج کیلوات ذریعهٔ لین هوائی به معدن رسانیده شود سامان وادوات لین دوانی با ترانسفرمر ها وغیرهٔ آن را موسسه عملیات تخنیکی امریکا در افغانستان متقبل شده گذشته ازین به اساس موافقه ومفاهمهٔ که بین وزیر معادن حین بازدید از معادن صفحات شمال مملکت درمرکز ولایت مزارشریف بین نائب الحکومه واهالی مزار بعمل آمد وزارت متقبل شد بعد مطالعات

لازمه پلان استخراج یك مقدار ذغال را از ذخایر درهٔ صوف درسال ۳۳ تکمیل بدارد ودرسال ۳٤ مقدارلازمه رااستخراج کند تادرین زمینه همازسر سبزی صفحات آن ولا حمایه نموده وهمزمینه تامین مــواد سوخت شهررا باحفظ مو ازنهٔ مالی دولت وملت آماده سازد .

معادن نمك:

تحت این عنوان در بارهٔ معادنی حرف زده میشود کهذریعهٔ مراکزاطرافیوزارت معادن اداره میشود البته نمك سارهای دیگری ازقبیل نمکسار هرات وغیره کهتوسط قراردادی انفرادی نمك آناستحصال میشود ویا به افزایش فیصدی بهمالیات گمرکی بدسترس استفادهٔ کلگذاشته شدهاستدرین موضوع بحثندارد اینچنین نمـــکسارها طبق سال گذشته جریان داشته تغیر اداری وتخنیکی دران وارد نگردیده ومیتوان در بارهٔ آنها ازسالنامه سال گذشته معلومات گرفت معادن چهارگانهٔ نمك کهتوسطدوایر اطرافی وزارتتحت کار میباشد عبارت از معادن نمك سنگی تالقان وکلفگان است وانهائیکه نمك های آبی بوده وفعلاً بعد تبخیر آب پودر یا نمك پارچه حاصل میدهد عبارت از نمك سارخلم یاامدخوی میباشد.

آنچه درین باره موجب مسرتاست عبارت ازتزئیدات بیسابقه درفروشات امسالة این معادن بودهوعلت یگانهٔ آندرپهلوی عواملکم تاثیر دیگر تقرر آمرین پاك وبا وجدان درراس کار آنها وباز مراقبت خسته ناپذیروزارت ازاجـــراآت آنها بوده درینجا از نشان دادن مبالغ فروش سال۳۳ صرف نظر میکنیم ومحض تزئیداتی راکه درهرمعدن نسبت ۱۳۳۲ رخداده ذکر مینمائیم.

۱ـ مدیریت معدن تالقان در دورهٔ سال۳۳ نسبت بهسال ۳۲ تزئید درفروشات نموده.
۸٥٤۱۱٤ ـــ سیر

۲ـمدیریت معدنکلفگان دردورهٔ سال۳۳ نسبت بهسال ۳۲ تزئیددر فروشات نموده
۱۳۱٦۰٤ـ سیر

۳ـ مدیریت معدن امدخوی دردورهٔ سال۳۳ نسبت بهسال ۳۲تزئید درفروشات نموده
۳٤۳۱۰ـسیر

٤ـ ماموریت خلمدر دورهٔ سال ۳۳ نسبت بهسال ۳۲ تزئید درفـــروش نموده
۳۳۷۰۸ـسیر

تزئیدات نمکسارخلم نسبت نرسیدن ریپورتماه حوت آنیازده ماهه گرفتهشدهحقیقتواقعهٔ بالا مضمریك نویدویك پالیسی است.

ما میتوانیم بدون لنگر اندازی علیحده در بودجهٔ مصارف وزارت معادن تنها از پول تزئیداتیکه تاحال وازین به بعد رخ خواهد داد برای میکانیزیشن معدنرفاهیت کارگر

ومامورین ازرهگذر مکان معیشت بهتری‌اوضاع صحی ودیگر اقدامات عام المنفعه مصارفی نمودهزیاد ترموجبات تزئید حاصلات رادرمعادن واسطه شویم .

باین خدمت گذاری که‌اکثرا آمرین معادن ازخود نشان‌داده‌اند ودرصعود گراف فروشات جدیت نموده اندباید زمینه آماده شود تامعدا ومادتا عاملیت شان پشتی بانی شودتا بالاثر رفته رفته درشعب تولیدات وواردات امسال ایشان تکثر نمودهمحیطرای تربیه ورشد آنهامساعدت زیاد تری نشان بدهد.

بروی همین توان مالی که‌نتیجه اجراآت یک‌ساله‌معادن چهارگانه بودوزارت‌در اواخر امسال بعداقدامات ومطالعات تصمیم گرفت پیش‌ازیش مشکل بزرگ رساندن نمک‌را ازماموریت استخراج بالای معدن تاتاقچه خانه که‌مرکز مدیریت معدن تالقان است وموضع فروش نمک‌است درآینده قریب‌ذریعهٔ نصب‌لین هوائی مرفوع بدارد وهم قیمت نقلیه‌را نسبت به‌حاضر نازل سازدعلت‌این اقدام‌مشکلات وعوایقی بوده‌تا حال‌از ناحیهٔ نقلیهٔ نمک‌از بالای معدن الی‌مرکز فروش که‌در حدود چهار کیلو مترازهم‌فاصله دارد بمدیریت معدن مواجه بودوقراریکه محاسبه شده به‌وضع موجوده فی‌تن نمک از بالای معدن الی‌کدام مدیریت به‌مقابل شصت‌افغانی نقل‌داده میشود-الانکه‌ذریعهٔ لین‌هوائی مدنظر باگرفتن استهلاک مصارف وغیره زیاد از شش افغانی فی‌تن باقی نمیرود .

اجراآت متفرقه :

لاجورد: لاجورد افغانستان دردنیا شهرت تاریخی دارد وازرمانی‌به‌اینطرف‌احجار لاجورد بصورت خام‌که‌اکثر آن‌حاوی مواد اجنبی هم‌بوده تااندازهٔ به‌بازارهای‌دنیا وخصوصاً المان غربی بفروش میرسیده‌دراثر‌تجسسات‌ویافتن خریداران خارجی‌وزارت معادن دردورهٔ سال۳۳ اقدامات زیادی نمودوتااندازهٔ خریدار مدامی بدست آورد برای‌اینکه جنسیت‌متاع را بلند بردوهم‌ازرهگذر نقلیهٔسنگ به‌خارج‌مصارف‌ترانسپورت را نازل سازد ازاواسط سال۱۳۳۳ باین طرف برای دورکردن لفافهٔ ها وعدسیه های احجار اجنبی ازلاجورد وهمچنان ساختن پارچه های بهتر آن‌ازسنگهای‌لاجورد نازل تردست گاهارهٔ مخصوصهٔ آنرابه تحویلخانهٔ لاجورد نصب‌نمود وذریعهٔ کارمندان آن مقدار زیاد سنگ لاجورد تاحال برش‌ودرجه‌بندی‌شد.

بیریل

اگرچه در اثر تجسسات وزارت معادن پیگ‌ماتیت های بیریل‌داردر سال۱۳۲۹ در حواشی علاقه داری درهٔ نور مربوط حکومت شیوهٔ ولایت مشرقی کشف گردیده‌بود ودرنتیجهٔ اعمال اکتشافی درحدود ده‌تن سنگ بیریل بدست آمده بود که آن را به‌خریدار امریکا به‌قیمت ۴۸۰ دالر فی‌تن درسال ۳۳ بفروش رسانیدیم مگر آنچه

درسال ۳۳ صورت گرفت عبارت از تاسیس ماموریت استخراج در حوضهٔ مذکور بود وازان به‌بعد کار استخراج آن‌جاری‌است‌مگر چون استحصال بیریل مستلزم به سرنگک پرانی ورگک های پیگک ماتیت است واز طرفی احجار پیگک ماتیت درعلاوهٔ بیریل زیادتر از مینیریل های فلدسپارکوا رتس توپاز وغیره‌متشکل گردیده ازین‌رو استخراج مقدار زیاد آن خالی از مشکلات نیست ازین است که درنظر گرفته شده در سال مقدار ۵۰ـ تن کم و بیش استخراج گردد.

گوگرد :

اگرچه درکوه البرز مربوطه علاقه داری چمتال ولایت مزار شریف بفاصلهٔ چهل میل بجنوب غرب مزار ذخیرهٔ نسبتاً بزرگک سنگک گوگرد وجود دارد مگر نسبت ارزانی واحد وزنی آن ومشکلات ترانسپورت ناموفق بفروش آن در بازار های دنیا شده نتوانستیم تااینکه موضوع بادولت شوروی‌مذاکره گردید واخیراً درحدود دوصدتن گوگرد خام به‌موسسات شوروی طور نمونه بفروش رسانیده شد وچون‌مقدار ذخیره وفیصدی گوگرد صاف تاحال ازطرف وزارت معادن تحت مطالعه قرار گرفته نتوانسته بود فیصله بارین قرار گرفت تا در دورهٔ سال ۳٤ پلانی برای تعین مقدار وکیفیت آن ترتیب داده وذریعهٔ دونفر متخصصین خارجی درمدت تقریباً چهار ماه نتائج لازمه را مطالعه وبدست آوریم تا اگر معلومات بدست آمده مثبت ثابت شود شود اقدام به‌استخراج وتادیهٔ سی‌الی چهل هزار تن درسال نموده باشیم .

فابریکهٔ ذغال بریکیت :

در دورهٔ سال ۳۳ ـ ۸۳۲۱ تن ذغال توسط ترانسپورت وزارت از معدن اشپشته به مرکز آورده شد ودر حدود ۸۱۱٦ تن ذغال بریکت به مستهلکین رسمی وملی تادیه گردیده که از انجمله مقدار ٤۳۱۰ـ خروار بریکت بقیمت دو صد وبیست افغانی فی خروار به اهالی توزیع شدـ اگر چه نسبت ثقل ترانسفورت امسال وزارت معادن مجبورشد قیمت فی‌خروار بریکت را ۳٤۰افغانی بالابرد مگر درفروشکت اهالی همان قیمت سابق ۲۲۰ افغانی را اخذ نمود که البته این فرمایشات بضرر بوده مگر جهت حفظ موازنهٔ اقتصاد قوم آنرا قبول دار شد .

امور ریاست مستقل

مطبوعات

اجراآت مدیریت عمومی نشریات .

مدیریت عمومی نشریات که یك از شعبات حساس ریاست مستقل مطبوعات بشمار میرود برای معرفی شئون مختلفهٔ کشور به تهیه مواد و معلومات راجع به مملکت و اجراآت دوائر حکومتی وسائر تاسیسات اجتماعی پرداخته وزبده ای ازفعالیتهای وکارنامه های دوائر دولتی و موسسات مفیده اجتماعی راجهت معلومات شایقین همه ساله بصورت سالنامه نشر نموده ودر معرض استفاده گذاشته و برعلاوه برای ارائه شئون حیات عامه به نشر پامفلتها - مقالات - رساله ها - کنفرانس ها و درامه ها و کتب مبادرت کرده وفلمهای داکیومنتر از مناظر مملکت تهیه نموده وقتاً فوقتاً نمایشاتی از آن داده است مدیریت عمومی نشریات درراه احتیاجات اطلاعاتی کشورو معلومات مورد ضرورت عامه وتنویر اذهان مردم به تهیه مواد و ترجمه آثار و مضامین مفیده اقدام نموده وحتی الوسع درین باره با مطبوعات کشور معاونت های کرده است وبرای اینکه درذخایر علمی و ادبی مملکت افزوده شود و تالیف وترجمه انکشاف بیشتری نماید از زحمات نویسندگان وفضلای کشور قدردانی نموده جهت تشویق مکافات آنها به اعطای جایزه به کتب و آثار مفیده پرداخته چنانچه همه ساله یك عده جوایزی را بدین منظور تادیه میکند

جوائزیکه به تالیف وترجمه آثار مفیده داده میشود ازین قرار است

الف جایـــزه آریانا که از حضور اعلیحضرت معظم همایونی همه ساله به بهترین اثر سال اعطاء میشود این اثرچه پښتو وچه فارسی باشد .

ب - جایـزه خوشحالخان برای تالیف این جایـزه بدو شق فارسی و پښتو منقسم میشود که هر یك سه درجه دارد ومشتمل برشش کتاب میباشد :

درجه اول تالیف ــ ۱۰۰۰۰ ــ افغانی

» دوم » ــ ۹۰۰۰ ــ »

» سوم » ــ ۶۰۰۰ ــ »

ج - جایـزه ابن سینا برای ترجمه :

این جایـزه نیز بدو شق پښتو وفارسی منقسم میشود ومشتمل بر ۶ کتاب میباشد .

درجه اول ترجمه ــ ۷۰۰۰ ــ افغانی

» دوم » ــ ۵۰۰۰ ــ »

» سوم » ــ ۳۰۰۰ ــ »

تبصره : تعیین درجات کتب همه ساله ازطرف یك کمیسیون بعمل می آید که انجمن ریاست مطبوعات آنرا تعیین میکنند .

جایزهٔ مطبوعاتی برای تشویق (رحمن بابا) این جایزه نیز بدوشق منقسم است :

۱ ـ جایزه (رحمن بابا) برای تالیف

درجه اول تالیف ــ ۲۰۰۰ ــ افغانی

« دوم « ــ ۱۵۰۰ ــ «

« سوم « ــ ۱۰۰۰ ــ «

دوم جایزه (رحمن بابا) برای ترجمه

درجه اول ترجمه ــ ۱۵۰۰ ــ افغانی

« دوم « ــ ۱۰۰۰ ــ «

« سوم « ــ ۷۰۰ ــ «

مدیریت عمومی نشریات جهت ظاهر نمودن حقایق مسئله پښتو نستان معلومات مثبت ودرستی تهیه نموده و درآن باره پامفلتها ـ رساله ها وکتب نشر نموده تا مطالعین محترم خوبتر از ماهیت امر آگاه گردیده واصل حقیقت نزد ایشان واضح باشد .

یکی دیگر از وظایف این مدیریت جمع آوری مواد ومعلومات راجع بحقایق مربوط به سیاست خارجی و مصالح ملی وکشور است که درین باره نیز قدم های مثبتی برداشته و آنچه که درجراید ومطبوعات ممالك خارجی راجع با فغانستان نشر گردیده است تهیه نموده وبه ترجمه مطالب مورد ضرورت آن اقدام کرده است وبه تردید آن شایعات بی اساس ومطالب غلطی که درباره افغانستان نشر شده کوشیده و با نشر معلومات صحیح در ممالك مذکور در اینموارد روشنی انداخته و هم یومیه خلصی از مطالب جرایدخارجی دربارهٔ افغانستان را به مقامات عالیه تقدیم نموده است. مدیریت عمومی نشریات علاوتاً از روز های ملی بین المللی تجلیل نموده و در موضوع آن نشریات لازمه را بعمل آورده است .

اجراآت مدیریت عمومی مطبوعات

اجازه نامه‌های که حسب قانون مطبوعات اعطا شده است

۱: برای ریاست فاکولته ادبیات جهت نشر مجله ادب

۲: « « دارالتالیف « « مجلهٔ بخوان وبدان

۳: « « وزارت مالیه جهت نشر جریدهٔ زیرمه (ثروت)
٤: « « اطاق تجارت « « تبدیل مجلهٔ اقتصاد به جریدهٔ هفته گی
۵: « « موسسه تربیهٔ افکار « « « مجلهٔ پیام حق « «
٦: « وزارت مخابرات « « مجلهٔ برید
۷: « موسسه سره میاشت « « مجلهٔ سره میاشت
۸: « بلدیهٔ چاریکار « « تدویر سینمای چاریکار
۹: به عضو محمدعمر وفضل الله « « « غزنی
۱۰: به بلدیهٔ جلال آباد « « « جلال آباد
۱۱: به موسسهٔ خیریه نسوان « « صحنهٔ تمثیل بهار

ب اجازه نامه‌های که برای موسسات خارجی جهت عکاسی ویا سینما توگـــر افی ویا واقعه نگاری داده‌شده‌است جمعاً (۰) فقره

این مدیریت عمومی بغرض تقویه وتنمیه مؤسسات فرهنگی ومطبوعاتی کشور درراه تحکیم اساسات موسسات ذیل وتشکیل وتشخیص آنها بصورت موسسات مستقل فرهنگی ونشراتی درظرف سال مساعی زیادی بخرج رسانده وطبق پالیسی مقام ریاست مطبوعات این موسسات راکه هرکدام ازخور مرکزیت اساسی وجداگانه بوده ولی بصورت شعبات اداری ازطرف دولت اداره میشدند تفکیك نموده آنهارا بصورت تاسیسات علیحده ومختار بپا ایستاده نموده است تابیشتر وخوبتر وظائف ایشان اجراشده بتوانند اسمای این موسسات بقرار ذیل است.

الف- انجمن ها ی فرهنگی.

۱- انجمن آریانا دائرة المعارف ۲ انجمن پښتو ټولنه ۳ انجمن تاریخ ٤ انجمن تربیه افکار.

ب موسسات نشراتی

۱- موسسه نشراتی اصلاح کابل
۲- « « انیس کابل
۳- « « هیواد کابل
٤- « « طلوع افغان قندهار
۵- « « نیمروز گرشك
٦- « « سیستان فراه
۷- « « سنائی غزنی
۸- « « اتفاق اسلام هرات
۹- « « ستوری میمنه

۱۰- « « بیدله مزارشریف
۱۱- « « اتحاد بغلان
۱۲- « « بدخشان بدخشان
۱۳- « « ور انگه گردیز
۱۴- « « دمشرقی اتحاد جلال آباد

ح سائر موسسات مطبوعاتی

موسسه برود کاست کابل رادیو ،موسسه‌خبررسانی دباختر آژانس، موسسه‌طباعتی مطبعه‌عمومی، موسسه پوهنی ننداری، موسسهٔ کتابخانه

مدیریت عمومی روابط فرهنگی.

یکی ازوظائف عمده مدیریت عمومی روابط فرهنگی ریاست مستقل مطبوعات معرفی افغانستان عزیز است به دنیای خارج .

در سال گذشته این مدیریت توانست درین راه بیشتر کار کند زیرا درین سال مراجعات موسسات اشخاص علمی ممالك مختلف جهان نسبت به‌سابق بیشتر بوده‌ومدیریت عمومی روابط فرهنگی نیز تاحد توان احتیاجات موسسات واشخاص موصوف را با تهیه معلومات راجع بافغانستان رفع‌ساخت .

وظیفه عمده دیگر این شعبه کمك ومعاونت باسیاحین خارجی‌وتهیه‌معلومات درخصوص سیاحت بافغانستان‌وجای های قابل دید وغیره مسائل مملکت‌عزیز به‌سیاحین وموسسات توریستی ممالك مختلف جهان است .

درسال گذشته تعداد سیاحین وروزنامه نگاران خارجی که بافغانستان وارد شده اند ازجاهای قابل دید مملکت عزیزما دیدن نمودند نسبت به سالهای پیش زیادتر بود چنانچه درحالیکه درسال ۳۲ بیش از ۲۲ نفر سیاح وروزنامه نگار به مملکت‌ما وارد نشده بود درسال جاری به(۱۹۵) نفر بالغ گردید و ازطرف شعبه سیاحین این مدیریت به‌تمام آنها مساعدت وراهنمائی های ازقبیل ملاقات بااشخاص برجستهٔ کشور نشاندادن جاهای قابل دید مملکت مسائل باسپورت واخذ نمودن پطرول‌وغیره صورت گرفته است .

برعلاوه این اشخاص پتر شهزاده یونان بحیث رئیس وسه نفر اعضای هیئت علمی دنمارکی در نیمه‌سال ۱۳۳۲ وارد افغانستان گردیده شهزاده‌موصوف بعد ازاقامت چند هفته ودیدن جاهای تاریخی افغانستان به هند معاودت نموده‌واعضای هیئت‌مذکور مدت یك سال مشغول مطالعات علمی راجع به مردم شناسی گردیدند چنانچه ابتدا

در نورستان وبعد درشمال مملکت گردش نمود نددر اواخرسال دو نفر اعضای مذکور زیدلرکه و کلاوس فردینا ندجهت ادامهٔ مطالعات به چهارایماق وغورات هرات مسافرت کردند هکذا درین سال معلومات زیادی به موسسات سیاحین ممالك خارجه که برای بدست آوردن آن بریاست مطبوعات مراجعه نمودند تهیه وارسال گردید .

دپښتو دتدریسا تو دلوی مدیریت د۱۳۳۳ کال دتدریسی او اداری خلص اجراات

اول :- دمرکزاوولایاتو دګردوکورسوو نفوذت شمیر په لاندی ډول :

الف : دمرکز ټول کورسونه- ۲۳۰ کورسه] ۵۳۰ کورسه
ب : دولایاتو ټول کورسونه- ۳۰۰

تبصره ددغو پورتنیو کورسو له جملی څخه په مرکز اوولایاتو کښی دممتحنه هیئت په ذریعه له اول شمیر څخه ترشپږم شمیر پوری (۱۷۲) کورسو امتحانو نه اخستلی شویدی او له نتائجو څخه مراجعو ته رسماً خبرورکړی شوی دی اودنتائجو په دفتر وکښی معامله شویدی چه دبریالیو او ناکامانو اومشروطانو اوغائبینو اود شهادتنامــو شمیر په لاندی ډول دی :

الف . دهغو ماموریــو شمیر چه دپښتو شهادتنامی ورکړی شوی دی (۳۰۰) تنه
ب : دګردو کامیابــانو شمیر له اول « شمیر څخه ترشپږم شمیر » پوری : (۱۹۷۱) »
ج : دناکامانو شمیر « « » » » » » (۴۳۲) »
د : دمشروطانـو « » » » » » (۳۵۴) »
هـ : دغــائبینو « » » » » » (۱۱۵۵) »
ټول (۳۹۱۲) »

دوهم : هغه کورسونه چه دتفتیش وړ دمفتشینو لخوا په لازمه وختو کښی تفتیش شویدی او له نتیجو څخه ئی داصول اجراآتو په نسبت مربوطو شعبو ته اطلاع ورکــړی شوی ده اوعلاوتاً ددغو کورسو هغه میاشتنی راپورونه چه دپښتو دمعلمینو له خوا ترتیب اودوائیرو په ذریعه رسماً رالیږل شویدی په رسمی دفتر وکښی معامله اودغیر حاضرانو موضوع ئی دوائیرو ته خبرورکولی شویدی :

دریم :- دکورسو اداری اجراآت په لاندی ډول دی :

۱- دمرکزدښا نګی دواردی اوصادری شمیر- (۲۶۱۲) نمری
۲- دولایاتـــو » » » (۱۶۱۴) »
۳- دنتائجودښانګی » » » (۳۸۹) »
ټول (۴۶۱۵) »

توضیحات دامتحانو اوگرد پارچو اونتیجو ترتیبول اوبه کتابـو کـښې معامله کول اومراجعوته ئې خبر ورکول اومیاشتنی رپوتونه ثبتول اونور رسمی اجراآت داداری لهخوا کیږی.

دپښتو دتدریساتو دلوی مدیریت تدریسی اواداری لنډ اجراآت ددی پانـــې دتوضیحاتو پهاساس دی.

راپور خلص اجراآت سال ۱۳۳۳ ماموریت نقدی محاسبه مرکز ریاست مستقل مطبوعات!

۱ـ ترتیب وتنظیم دفتر تشخیص معاش سال ۱۳۳۳ کهاحصائیه مأمورین ومستخدمین هرمدیریت عمومی مربوط مرکز را نشان داده بتواند.

۲ـ استحقاق معاشات باورق توصیه آن بطور سه نقله بهسیستمجدید وتوزیع معاشات بمامورین واخذ سهامضاء برسه نقل مرتبه که احصائیهمامورین بازده گانه ومستخدمین را ماهوار نشان داده بتواند.

۳ـ دفتر سندات معاش کــه نقل اول معاشاتهرماهواسناد مهمه در آن نصب و صفحاتیکدیگر آشناء و توضیح گردیده است؟

٤ـ ترتیب وتنظیم دفتر مقایسه ومصارفات ومعاون آوانس پیشکی کهمعاشات حواله جات ماهوار بهفصل ومواد بالنوبه درآن ثبت وعملی گردیده است.

۵ـ دفتر مقایسه ومصارفات ومعاون ۷ قلم « مصارفات « « « « « « «

٦ـ « « « سندات قلم مصارفاتی که اسناد مهم اجراآت شده درآن نصب وصفحات بیکدیگر آشنا وتوضیح گردیده است.

۷ـ « « « تحقق پیشکی وتحقق حواله جات قلم مصرف معاشاتیکه بترتیب احصائیهوی داخل وپارچهٔ اول آن بگروپ ۲ تحویل داده شده است.

۸ـ « « « « « « « « مصارفارت کهاستحقاق ماکولات، غله گی امتیازی ها وحوالهجات کمك های عرفانی لمتدها ذریعه آن اجرا شده است؟

۹ـ سه پارچه توزیـع تحقیقات معاشات که معاشات ولایات ذریعه آن بمرجعاتش ارسال میشود

۱۰ـ « « « « « مصرف که مصارفات « « « « « « « «.

۱۱ـ تعرفه حـوالـه جـات معاشات ومصارفات کــه از طرف محاسبهها صورت میگیرد.

۱۲ـ اجراآت انتقالی تمام پول های کسراتی ازهر قبیل که بهمه خصوصاً فیصد

ذواتیکه به‌سلسله‌ترفیعات سنوی سال ۱۳۳۳ در ریاست مستقل مطبوعات

حائز ترفیع شده اند

ع‌ص بناغلی احمد علی « کهزاد »

که برتبه اول ترفیع نموده

ع بناغلی شاه‌محمد رشاد که برتبه

۳ ترفیع نموده

ع بناغلی محمد ابراهیم خلیل

که برتبه ۳ ترفیع نموده

۲ کو پراتیف وتقاعد مامورین که از ظرف ۱۲ ماه وضع و قرار سیستم جدید بحساب تقاعد وکوپراتیف وغیره تحویل داده شده ودرهرماه لست نا منویس مامورین و مستخدمین کوپرندار و اندازهٔ پول آنها ترتیب و به ریاست کوپراتیف مامورین ارسال شده است ؟

۱۳- ترتیب نمودن صرفیات قطعیه خلص ۱۲ ماهه سال ۱۳۳۳ معاش ومصرف مرکز ولایات ازطرف مدیریت محاسبه بهسیستم جدید ترتیب و یك نقل آن برای تطبیق بدیوان عالی محاسبات صدارت عظمی ارسال شده است .

۱٤- تحصیل باقیات سنوات ماضیه تاجائیکه ممکن بوده ازمعاشات مقروضین و ضم وبحسابات مربوطه شامل کردیده است ؟

۱۵- ترتیب وتنظیم دفتر اعانهٔ پښتو وتضمین وسندات آنکه مربوط به پول تخصیصیه شرکت ها وتضمین جرائد لمتد مرکز وولایات بهمه وسالانه یکمقدار پول کافی از تخصیصیه شرکت ها بحساب واردات وزارت مالیه شامل وبعداً ضمیمهٔ موقت بودجه مرکز می‌شود تا وقتاً فوقتاً معاش معلمین قراردادی و غیرهٔ مرکز وولایات از آن تخصیص داده می شود ؟

۱٦- اجرای حواله جات حق الزحمهٔ معلمین قراردادی مرکز که از پول تخصیه شرکت‌ها اجرا می‌شود تحریر چك وحواله وتعرفه وغیرهٔ آن مربوط خود محاسبه مرکز میباشد ؟

۱۷- اجراحوالهٔ پول های جوائز مطبوعاتی مرکز که در سال یکرتبه صورت میگیرد .

۱۸- تعداد واجرای مکاتیب وارده که ازشق معاش ومصرف بالغ بر شش هزار نمره رسیده است .

شعبهٔ لوازم مدیریت عمومی محاسبه ریاست مستقل مطبوعات

الف . - جزء تشکیل . -

۱ - مامور رتبه ٦ یکنفر (ملك محمد بحیث کفیل)

۲- سرکاتب « ۸-۲ نفر (محمداکبر «طرفه» شالیزی کفیل ومحمد عزیزخان کفیل)

۳- کاتب « ۱۰-۳ »

٤- کاتب « ۱۱ د و »

ب- خلص اجراآت سال ۱۳۳۳ -

قبل از شروع سال ۱۳۳۳ که امور جنسی ریاست مطبوعات را مدیریت اجرائیه وکنترول اجراء مینمود چون درسال ۱۳۳۳ اجرائیه وکنترول از بین رفته مدیریت‌های

محاسبه و لوازم رویکار آمد لهذا نظر به سیستم جدید اجراآت شق جنسی را تنها ـ شعبهٔ لوازم به عهدهٔ خود پیش برده حساب جنسی راکه از بدو تشکیل ریاست مطبوعات الی اخیر سال ۱۳۳۳ نامکمل بوده و بصورت اساسی بکدام مرجع داده نشده بود صورت حساب ترتیب نمود وعلاوتاً در ابتدای سال ۱۳۳۳ شعبات لمتد حسب فرمان مقام منیع صدارت از شق محاسبهٔ مرکز مجزا گردید چون اموال شعبات لمتد (نشراتی مطبوعات) با اموال ـ مرکز مخلوط وتحت یك حساب بود حصهٔ هرکدام رابه شعبه‌اش سپردکه به نسبت جدا کردن مال ومحاسبه آن کارهای این شعبه درسال ۱۳۳۳ نهایت زیاد بود نمبرهای حواله وانديکاتر تخمين سه چند دیگر سنوات شده است وعلاوتاً موجودی های ابتداء و اخیر سال ۱۳۳۳ اموال ریاست مطبوعات حسب هدایت ریاست دیوان محاسبات که خیلی مشکل و زحمت طلب ـ بود ذریعهٔ سه نفر هیئت تحت ریاست بناغلی محمد اکبر «طرفه» شالیزی سرکاتب این شعبه انجام داده و اجمال حساب جنسی راکه یك امر نوین بود طبق هدایت ورهنمائی هیئت تفتیشیهٔ دیوان عالی محاسبات حسب الخواهش مقام منیع صدارت عظمی بصورت صحت مرتب و نسبت بتمام وزارتخانه ها اولتر بدیوان محاسبات تقدیم نمود و چنانچه حسب تصویب وزارت مالیه ـ که تحت مکتوب ۳۵۵ مر ۷۰۰ شعبهٔ ۲ مدیریت اول ریاست محاسبات تاریخی متحداً لمالاً خبرداده اندترتیب حساب جنسی ریاست مطبوعات سرمشق تمام وزارتخانه ها گردیده که با ثرآن از حضور والاحضرت صدر اعظم صاحب باساس تصویب مجلس محاسباتی اشخاص آتی بمکافات ذیل نایل شدند .

۱ـ جلالتمآب محترم رئیس صاحب مستقل مطبوعات باخذ فرمان رضاء مندی
۲ـ ع دیوان رامچند مدیر عمومی محاسبه « « تحسین ودوماهه معاش بخششی
ـ ص ملك محمد مامور لوازم » » » » » » »
٤ـ (۸) مامورین مربوطه مدیریت محاسبه یك یك ماه معاش طور بخششی

این بود خلص اجراآت سال ۱۳۳۳ شعبهٔ لوازم مدیریت محاسبه ریاست مطبوعات که بغرض معلومات خوانندهگان نشر شد

انجمن های فرهنگی

انجمن آریانا دائرة المعارف درسال ۱۳۳۳

مدیریت عمومی آریانا دائرة المعارف در سال ۱۳۳۳ قرار تصویب مجلس عالی وزراء ومنظوری حضور ملوکانه که بفرمان ۶۰۸ تاریخی ۳۳،٤،٥ مقام صدارت عظمی خبرداده شده بشکل یك انجمن علمی آزاد درآمد وصاحب اساسنامه گردید که آنهم در مجلس وزراء به تصویب رسید طبق اساسنامه امور اداری ومملکی آن به خود انجمن متعلق شد لذا فعالیت این انجمن از سال ۱۳۳۳ به اینطرف شکل بهتری اختیار نموده، خصوصاً امور طباعتی آن نسبت به‌سابق سریع تر وخوبتر گردیده وعلاوه بردائرة المعارف بطبع یك گزیتر (قاموس جغرافی افغانستان) نیز اقدام نمود اموریکه درین انجمن درسال ۱۳۳۳ صورت گرفته اجمالاً قرار آتیست .

الف- سه جزء آریانا دائرة المعارف درظرف (۶۰۰) صفحه طبع وبدسترس استفادهٔ اهالی گذاشته شد .

ب - از گزیتر (یعنی قاموس جغرافیه افغانستان) بیش از (۲۷۰) صفحه طبع گردیده که درحدود (۱٤۹۲) اعلام جغرافی کشور را حاوی بوده وحتی‌الامکان معلومات مفیدی راجع به قراء، قصبات، حکومات وعلاقه داری ها میدهد ومجاری امور آن هنوز در حوزهٔ فعالیت است .

ج - اعلام مربوطه به حروف (پ،ت ،ج،چ ،ح،خ) گزیتر نیزدرسال ۱۳۳۳ ترتیب وتایپ ومردف گردیده و (منتظر چاپ آمادهٔطبع است .)

د - یك مقدار زیاد معلومات مربوطه به اوضاع جغرافی وغیره قصبات، حکومات قراء، علاقداریها وغیره هم بصورت تتبع‌تهیه‌و جهت نشر و طبع به مطبعه ارائه میشود .

ه - درحدود سه صد صفحهٔ مقننه مضامین دائرة المعارف ذریعه اشخاص با صلاحیت وصاحب تخصص ترجمه‌تطبیق‌وآماده شده و یك مقدار زیاد مضامین که تهیه وترجمه شده بود دراداره بمأخذ تطبیق وتحقیق تصفیه شد .

و - آرتیکل های که درددائرة المعارف تحت حروف (ب) می آید کاملاً تایپ وبرای تصفیه وترتیب آماده می باشد .

ر - بقدر یك‌شماره مضمون برای پشتو دائرة المعارف ازمضامین‌مطبوعهٔ فارسی به پشتو ترجمه شد .

صورت تشکیل انجمن آریانا دائرةالمعارف

انجمن آریانا دائرةالمعارف متشکل ازدوشعبه میباشد که عبارت است از شعبه فارسی وشعبه پشتو دائرةالمعارف .

این انجمن مرکب است از .

۱ ـ مدیر عمومی	۱ نفر
۲ ـ اعضاء	۸ نفر
۳ ـ مامورین اداری	۲ نفر

پښتو ټولنه اود پښتو ټولنې چارې

پښتو ټولنه دژبې یوه لسانی مؤسسه ده چه د پښتو ژبې د فلا لوژۍ او نورخدمت دپاره جوړه شوې ده دامؤسسه لمړی دادبی انجمن په نامه په ۱۳۱۰ش کال په کابل کښې داعلیحضرت محمد نادرشاه شهید لهخوا جوړه شوه، بیا په ۱۳۱۶ کښې دغه نوم د پښتو ټولنې په نامه بدل شو پښتو ټولنې په دې دوه موده کښې د پښتو ژبې دژوندی کولو اوروزنې دپاره ډېر زیاراېستلی دی اورازراز پښتو آثارئې راغونډ کړی او خپاره کړی دی چه عمومی ګڼه ئې له اوله تاسیس څخه تراوسه پورې (۱۱۵) کتابو ته رسېږی. دې مؤسسې تر۱۳۳۳ پورې دمطبوعاتو دریاست په تشکیل کې دیو عمومی مدیریت په شکل خپلې وظیفې اجراکړی دی مګر د ۱۳۳٤ کال له اول څخه ئې دیوې نوې اساسنامې له مخې دیوې ځانته مؤسسې شکل ومونډ .

« ښاغلی ازبښتین »

دا اساسنامه چه په (٥٦) مادو کښې جوړه شوې ده دعظمی صدارت د وزیرانو دمجلس لهخوا څخه تصویب شوې او داعلیحضرت له حضور څخه منظور شوې ده چه د ۱۳۳٤ کال له اول څخه په د پښتو ټولنې ټولې چارې دهغې له مخې اجرا کېږی .

دا مؤسسه دنوې اساسنامې له مخې په تشکیل کښې یو رئیس او یو معاون هم لری، او په دغه وروستو څانګو شامله ده :

۱ ـ دلغاتو اوقواعدو لوی مدیریت .

۲ ـ دادبیاتو اوتاریخ لوی مدیریت .

۳ ـ دترجمې لوی مدیریت .

٤ ـ دکابل دمجلې مدیریت .

٥ ـ دمحاسبې اوتحریر مدیریت .

په تېر کال کښې چه دپښتو ټولنې کومې چارې او وظائف د مربوطه څانګو له خوا اجرا کړی په لنډه ډول وروسته ښودل کېږی .

دلغاتو اوقواعدو دمدیریت چارې

۱ـ دقواعدو دمدیریت لهخوا دپښتو اوانګلیسی ژبې پرګرامری مقایسه بیاندې ګرامری څېړنې شوی دی او د بیلو بیلو لیکو په توګه د کابل په مجله کښې خپرې شوی دی

۲ـ د پښتو قاموس دوهم ټوك په همدې کال کښې په (٦٦٨) پاڼو کښې چاپ شوی دی .
۳ـ (۷۰۰) نوی لغات راټول شوی اودغاټو په ذخیره کښې ساتل شوی دی ،

د ادبیاتو د مدیریت چارې

۱ـ دادبیاتو په مدیریت کښې د پښتو ټولنې یو په راغونډولو لاس پورې شوی دی چه په تیر کال کښې تقریباً پنځلس زره لنډۍ پښتو ټولنې ته راسیدلی دی او له هغو څخه په دېر کړاو اوزیار تقریباً پنځه زره لنډۍ چاڼ او دچاپ دپاره دردیف په شکل تیاری شوی دی .

۲ـ په دې خاکه کښې د ښاغلی ګل پاچا الفت کـلیات له جلاجلا ځایو څخه راټول شوی دی او په نوی ډول ترتیب شوی اودچاپ دپاره تیار شوی دی .

نوټ: ددې شعبې چارې ښاغلی ژواك دکفیل پـه حیـث او ښاغلی عبدالصمد حفیظالله اوزین الله د غـړو او مصححینو په حیث اجراکړی دی .

د کابل دمجلی دمدیریت چارې

۱ دکابل دمجلې مدیریت: د کـابل مجلې یوه یوه ګڼه په میاشت کښې دوه ځله په لویه قطع په پنځوسو مخو کـې چاپ کړې او خپره کـړې دی .

۲ دمجلې دمضامینو دتصیح اوصحافت دپاره همیشه دمجلې غړی مطبعې ته تللی دی اوهلته ئې ددغه کار نګرانی کړې ده .

۳ـ دوطن له لیکوالو سره دمضامینو دراټولولو دپاره پوره ارتباط ساتل شوی دی ،

٤ـ د هـــر راز عکسو او رسمو نشرولو دپاره پوره کوشش شوی دی ،

۵ـ ځینې مهم ضروری داخلی اودپښتونستان خبرونه هم په پر له پسې ډول نشر شوی او د پـــښتونستان په باب کښې هـــم مقالــې نشر شوی دی .

نوټ: ددې مدیریت چارې ښاغلی سیفی دکفیل په حیث اجراکړی دی .

دترجمې دمدیت چارې:

۱ـ دټولو ملی اورسمی دائرو په غوښتنه ځینې نوی پښتو نومونه ایښودل شوی دی .

۲ـ دټولو ملی اورسمی دایرونه راغلی نومونه ، لایحې اوجدولونه اودغه شان دشوری اضولنامې ، شاهی اعلانونه اونور په پښتو ترجمه شوی دی چه دغــه ټولــې تــرجمې ډېر و صفحوته رسیږی .

۳ـ دکابل مجلې دپاره لهخارجی مجلو څخه ځینې مهم مضامین ترجمه شوی دی .

٤ـ داجتماعی روزنې په نامه یو کتاب د ښاغلی سیفی له خوا ترجمه شوی او بیا هـــم په مجله کښې اوهم ځانته چاپ شوی دی .

نوټ: ددې شعبې چارې ښاغلی سیفی دمدیر په حیث اجراکړی دی .

دلیك او شمېر څانگه:

۱ـ ددې څانگې لهخوا پههرهمیاشت کښې دوه واره د کابل مجلې تو ز یع شوی همدغه شان د پښتو ټولنې نوی کتابونه او آثار هم پهداخل اوخارج کښېمشهوروخلکو اومؤسسو ته لېږل شویدی .

۲ـ ددېمدیریت لهخوادپښتو ټولنې د مامورینو دمعاشو او نوروڵگښتو ، دغه شان د کتابو اومجلودخرڅلاو چارې اجراشوی دی .

۳ـ ددې مدیریت لـهخوا دپښتو کتابو اومجلو او کتابچو دخر څو لودپاره یو نوی پلورنځی پرانستل شویدی اود کتابو دخـــرڅلاو کاربکښې پهښهډول چلېد لی دی .

۴ـ ددې مدیریت لهخوا دپښتو ټولنې ټول تحریری اواداری کارونه دغه شان داداری او مسلکی مکتوبو لیکل، لېږل رالېږل او نور اجرا شوی دی .

د پښتو ټولـنې نور مهم کـارونـه

۱ـ پهتېر کال کښې د کاظم شیدا دیوان هم ځانته او هم په مجله کښې چاپ شویدی چه دپښتو یوډېرغوره اوقیمتی اثراود نازکخیالی مخزن دی .

۲ـ دغهشان دشمس الدین کاکړ دیوانهم پهتېرکال کښې طبع اوخپورشویدی

۳ـ دشعراوادب په نامه یوښکلـی اثر هم په (۲۰۰) مخو کښې چـاپ شویدی .

۴ـ دپښتو ادب تاریخ هم په دو هم ځل بیاچاپ شوی دی .

۵ـ دمعارف له وزارت سره د پښتو قراءتـو دجوړولو پهسلسله کښې پوره همکاری شوېده اوپههفته کښې دوه ورځې دپښتو ټولنې مشر ښاغلی رشتین اوښاغلی ژواك دپښتو ټولنې عضودغه مجلس ته تللی دی اوپه نوی صورت ئې دغه کار شروع کړی دی لـکه چه دپښتو قرائت لو مړی کتاب تیار شوی هم دی .

انجمن تاریخ افغانستان

انجمن تاریخ افغانستان مؤسسهٔ است مخصوص تتبعات تاریخی که بعد از یك سلسله تحولات اداری به اشکال مختلف بالاخره در اثر پروژهٔ ریاست مستقل مطبوعات از دوسال باینطرف شخصیت مجزی ومختار معنوی و اداری پیدا کرده وبحیث کانون تتبعات وتحقیقات تاریخی رسماً شناخته شده اساسنامه آنکه بعد از تصویب مجلس عالی وزرا به صحهٔ ذات اشرف ملوکانه رسیده قرار آتی است .

اساس نامه تاریخ افغانستان !

اول :- انجمن تاریخ افغانستان بحیث یك مؤسسه تتبعات تاریخی شناخته میشود

دوم :- مرکز انجمن تاریخ افغانستان شهرکابل است وهروقت زمینه ووسائل فراهم شود می‌تواند درسائر نقاط افغانستان هم شعباتی داشته باشد .

سوم :- مرام انجمن تاریخ تحقیق و تتبع و انکشاف مسائل تاریخی وثقافتی وهنری به قرار ذیل است .

الف :- تدوین تاریخ یکدورهٔ مکمل تاریخ افغانستان ازقبل التاریخ تا امروز .

ب :- تتبع و تحقیق برای انکشاف مسائل تاریخی به مفهوم عام در زمینه های باستان شناسی و هنری ، ادبی جغرافیائی ثقافتی و غیره .

ج :- جمع و نشر اسناد ، وثائق ، مدارك ومتون خطی و غیرخطی راجع به تمام دوره های تاریخ افغانستان .

د :- بشرح حال سوانح وکارنامه های رجال ،

هـ :- تحقیق درفولکورو جمع آوری معلومات مربوط به رسم ورواج و افسانه ها و داستانها و ادبیات عامیانه .

و :- قایم کردن روابط با مؤسسات فرهنگی و مراکز علمی .

ز :- انتشار نتائج تحقیقات و تتبعات بصورت نشریه های موقوته (مجله آریانا مجله افغانستان) و نشریه های غیر موقوته بصورت رسائل وغیره

ارکان انجمن تاریخ

چهارم :- انجمن تاریخ دارای ارکان ذیل است .

الف :- اعضای انتصابی و افتخاری .

ب :- شورای انجمن

پنجم :- تعداد اعضای انتصابی انجمن پنج نفر وتعداد اعضای افتخاری انجمن محدود نیست اعضای انتصابی انجمن مطابق تعلیمات نامه جداگانه ازطرف شورای

انجمن تعین میشوند اعضای افتخاری به پیشنهاد اعضای انتصابی انتخاب می شوند .

ششم : انجمن تاریخ رئیس افتخاری هم داشته می توا ند ورئیس افتخاری بها کثریت آراء ازطرف اعضای انتصابی وافتخاری ازمیان اعضای افتخاری یا خارج از آن ازمیان اتباع افغانی انتخاب شده میتوا ندو تجدید انتخاب آن باتفاق آراء اعضای انتصابی وافتخاری مربوط است .

هفتم : انجمن ازمیان اعضای انتصابی خود یکنفر را بحیث منشی انتخاب ومعرفی می نماید .

هشتم : وظیفه اداری انجمن را مجلس ریاست مطبوعات تاوقتیکه حصهٔ اکثر بودجهٔ انجمن را معاونتاً می پردازد ایفا میکند .

نهم : انجمن تاریخ به متتبعین ودانشمندان افغانی و خارجی حق اعطای ورقه عضویت افتخاری را میدهد .

دهم : انجمن تاریخ خارج شهرکابل باتباع افغانی وخارجی ورقه عضویت «کورسپوندانت» را اعطا میتواند .

مدارك مالی

یازدهم : چون تتبعات انجمن تاریخ از نظر ارزش معنوی، رسمی، وملی وجهانی بوده وبه مفاد دولت وملت وجهان علم تمام میشود بنام کمك عرفانی از بودجه دولت وتبرعات واعانات افراد ومؤسسات داخلی وخارجی مستفید میشود .

اعضای منسوبی انجمن تاریخ

١ ـ ښاغلی احمدعلی کهزاد رئیس انجمن تاریخ
٢ ـ « محمد ابراهیم خلیل عضو انجمن
٣ ـ « محمد نبی کهزاد عضو انجمن مدیر مجلهٔ افغانستان
٤ ـ « عتیق الله معروف عضو انجمن مدیر مجله آریانا
٥ ـ « احمدعلی محبی عضو انجمن مهتمم مجله آریانا
٦ ـ « محمد یونس مراد عضو انجمن
٧ ـ « محمد انور (قمبری) مامور
٨ ـ عبدالخالق
٩ ـ « محمد خواص
١٠ ـ « محمدعوض

فهرست کتب ورسائلی که ازطرف انجمن تاریخ طبع و نشرشده

۱ــ آریانا: تالیف احمد علیخان کهزاد ،رسالهٔ درباب نام باستانی افغانستان
۲ــ خــراسان: تالیف ــ م . غبار رسالهٔ درباب نام افغانستان درقرون وسطی
۳ــ تاریخ افغانستان: تالیف احمدعلیخان کهزاد (قسمت اول) فصل پنجم تالیف م ، عثمان صدقی
٤ــ تاریخ افغانستان: تالیف احمد علی کـهزاد از آغاز سلطنت مستقل یونان و باختری تاظهور اسلام .
٥ فصل، ازخلاصــة الاخبار مؤلفه خوندمیر باتصحیح مقدمه وحواشی سرور گویا اعتمادی .
٦ــ احمد شاه بابا: تالیف م ، غبار .
۷ــ بگرام: تالیف احمد علیخان کهزاد .
۸ــ مسکوکات قبل الاسلام: تالیف احمدعلی کهزاد .
۹ــ سکوکات عصر اسلامی افغانستان تالیف احمدعلی کهزاد .
۱۰ــ کنیشکا: تالیف احمدعلی کهزاد شرح حال وعصر امپراطور بزرگ کوشانی .
۱۱ــ شاهنامه ها واوستاو مقایسه میان پهلوانان آنها : تالیف احمد علی کهزاد
۱۲ــ رتبیل شاهان: تالیف احمدعلی کهزاد .
۱۳ــ صنعت باختر به فرانسه وفارسی: تالیف موسیو هاکن ، ترجمهٔ احمدعلی کهزاد.
۱٤ــ آثار عتیقه بودائی کوتل خیرخانه: تالیف موسیوهاکن تــرجمهٔ س،ق رشتیا
۱٥ــ بامیان تالیف موسیو هاکن وگودار ، ترجمهٔ احمدعلی کهزاد .
۱٦ــ آبدات نفیسه هرات ، سرور گویا اعتمادی .
۱۷ــ جلد سوم تاریخ افغانستان جزء اول تالیف م غبار و علی احمد نعیمی .
۱۸ــ افغانستان درقرن نزده مولف سید قاسم رشتیا .
۱۹ــ اکبر نامه مولف حمید کشمیری .
۲۰ــ رسالهٔ نینواز اثر ضیاء قاریزاده طبع اول .
۲۱ــ زوایای تــاریخ افغانستان مؤلف احمد علیخان کهزاد .
۲۲ــ رسالهٔ نینواز طبع دوم اثر ضیاء قاریزاده .
۲۳ــ افغانستان در یك نظر ــ تالیف م ــ غبار .
۲٤ــ تیمورشاه درانی عزیز الدین خطاط .
۲٥ــ صورتگران و خوشنویسان هرات .
۲٦ــ نوای معارك :

۲۷ـ لشکرگاه .
۲۸ـ رجال ورویداد های تاریخی .
۲۹ـ پرده نشینان سخنگوی .
۳۰ـ سلطنت غزنویان .
۳۱ـ منتخبات اشعار خلیلی .
۳۲ـ جوان فدائی .
۳۳ـ رساله سرخ کوتل .
۳٤ـ عروج بارکزائی ها .
۳٥ـ واقعات شاه شجاع .
۳٦ـ فیض قدس
۳۷ـ پادشاهان متأخر .
۳۸ـ ازسروبی تااسمار .

نشریات موقوته

انجمن تاریخ دارای دو نشریه موقوته میباشد. اول مجلهٔ آریانا که در اول مجلهٔ هر ماه شمسی نشر میشود آریانا پز ۱۳ سال بایننطرف درقطار مجله های طراز اول مملکت اخذ موقع نموده ودر روشن ساختن تاریخ وفرهنگ افغانستان مقام خاصی احراز کرده است .

دوم مجلهٔ افغانستان که هر سه ماه یك مرتبه بزبان های فرانسوی و انگلیسی نشر میشود ودر ده سال عمر مطبوعاتی خویش درمعرفی افغانستان بخارج خدمت شایانی انجام داده .
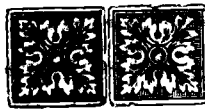
انجمن تربیهٔ افکار

هدف اصلی از تاسیس انجمن تربیه افکار استحکام پایه های اخلاقی و تعمیم فضیلت وتقوی دربین عموم افرادوطبقات ملت ازراه تبلیغ حقایق دینی مبرهن به بر آهین معقول ومنطقی است . تا اساسهای متین مذهبی وملی دستخوش میلانهای مادیت وماده پرستی و منفعت جوئی شخصی نشود و معنویات توده در برابر نهضت های مادی عصر موازنهٔ خود را حفظ کرده بتواند .

ع، شاغلی «شاه محمد رشاد

خاطر نشان ساختن مزایا ورموز اجتماعی ودستور های دینی که تعمیل آنها در هر عصر وزمان عامل رشدو وسیلهٔ تأمین عدالت اجتماعی قرار می گیرد ازعمده ترین وظایف انجمن تربیه افکار بحساب میرود ، جلو گیری از حدوث و شیوع اختلافات فرعی و استوار داشتن دائمی مفکورهٔ وحدت ملی بذریعه نشرات مختلفه از ارکان وظائف این انجمن شمرده می شود . آماده ساختن اذهان مردم به پذیرفتن وتطبیق جنبه های مفید احتیاجات مدنی وخودداری آنها ازجنبه های مضر ومفسد مدنیت ذریعه تبلیغات صحیح جزء وظیفه مؤظفین انجمن می باشد .طوریکه از نام این انجمن پیدا است افکار مردم ذریعهٔ تبلیغات مفید و نشرات سودمند و مواعظ حسنهٔ مؤظفین آن تنویر وبکلتور ملت ازراه رهنمونی های دینی وملی خدمت می شود .

انجمن تربیه افکار باخرافاتیکه برنگهای مختلف دینی وملی در بین مردم رواج یافته ومخالف حقائق دینی وعنعنات سودمند اجتماع ملی دیده شود بمجادلهٔ تبلیغی می پردازد . همچنان افکار ارتجاعی را که سدراه پیشرفتهای مفید عصری باشد بنظر کراهیت دیده به تعقیم آنها از راه نشریات سعی می ورزد . این انجمن درتمام شقوق وشعبات دینی ،عرفانی، اجتماعی، اقتصادی و غیره به تبلیغ حقایق پرداخته حد اعتدال رارهنمونی میکند اضرار ، افراط وتفریط را خاطر نشان می سازد تامردم از افراط وتفریط خودداری کنند وراه پیمای جادهٔ اعتدال باشند .

وسایل نشریاتی انجمن :

انجمن تربیه افکار برای پیشبرد مرام متذکرهٔ خود فعلاً بوسایل آتی متشبث میباشد.

الف: نشر خطبه های روز های جمعه و ایام عیدین .

خطبه های که بشکل رسالهٔ کوچکی از طرف انجمن تربیهٔ افکار در ظرف هر پانزده روز انتشار می یابد علاوه بحمد وصلوات وسلام و آیهٔ کریمه یا حدیث شریف که که بزبان عربی میباشد مشتمل بموعظهٔ دینی دراطراف یکی ازمسائل روز بزبان ساده وعام فهم ملی (پښتو، فارسی) بوده بتمام مساجد جامع مملکت طور رایگان فرستاده وازطرف خطباء بالای منبر قرائت ومورد استفادهٔ عامه قرار داده میشود ودر ظرف دو سال تخمیناً یك لك ازاین خطبه هاطبع و نشر وبمعرض استفاده گذاشته شده است .

ب: نشر مجلهٔ پیام حق .

مجلهٔ پیام حق حاوی مضامین دینی، اجتماعی، اخلاقی، تربیوی در حدود شصت صفحه ماهوار از انجمن تربیهٔ افکار انتشار می یابد وبحیث ارگان تبلیغاتی در پیشبرد مرام انجمن موصوف مصدر خدمت شایانی شده است این مجله از رهگذر نشر حقائق دینی واجتماعی و تربیوی باصراحت لهجهٔ که دارد توجه مشترکین وعلاقمندان را بخود جلب کرده همه روزه بتعداد خوانندگان خود افزوده است و ارگان تبلیغات وآرزو های اجتماعی مؤظفین انجمن تربیهٔ افکار شناخته می شود. امتیاز مجله مخصوص انجمن تربیهٔ افکار ورئیس تحریر آن بناغلی شاه محمد « رشاد » ومدیر مسئول مجله مولوی عبدالهادی (هدایت) عضو انجمن میباشد .

ج: رسائل موقوته .

انجمن تربیه افکار از بدو تاسیس خویش بنشر رسائل موقوته آغاز نموده و رسائل متعددی در رشته های مختلفه طبع و نشر نموده است البته رسائل متذکره از چوکات مرام انجمن تربیهٔ افکار بدر نشده هدف و تمایهٔ موسسه درآن تعقیب میشود . چنانچه تاکنون رسائل ذیل ازطرف انجمن مذکور تالیف و نشر گردیده است :

۱- رسالهٔ دستور های دائمی دین محمدی ص

۲- و جیزهٔ از هدایات محمدی ص

۳- اصول خطابه

٤ - رمضانیه

٥- جلد اول کتاب تربیهٔ افکار

تالیف و نشر اینگونه رسائل و کتب بموظفین دائمی انجمن موصوف اختصاصی نداشته انجمن تربیه افکار بطبع و نشر سائر رسائل غیر مطبوعی که بهدف انجمن موافق بوده در راه پیشبرد ومرام آی خدمت کند از مساعدت پیش می آید .

د : نشرات متفرقه

نشرات متفرقهٔ انجمن تربیهٔ افکار عبارت ازمقالات و تراجم متعددی است که وقتاً فوقتاً در روزنامه ها و مجله های وطن انتشار می یابد اینگونه نشریات اگـر چه مال جرائد و مجلاتی گفته می‌شوند که درآن نشر می یابند اما از حیث تعقیب هدف وپیشبرد غایهٔ انجمن‌تربیهٔ افکار یکی ازوسائل نشراتی انجمن مذکور بحساب میروند.

هـ : تبلیغات شفاهی

انجمن تربیهٔ افکار نظر به بی سوادی اکثرمردم ـ تنویر اذهان عامه را از راه گوش قابل‌اهمیت بسزائی میداند وبرای برآورده شدن حصهٔ ازآرزوی خود اندرین رشته فعلاً بدو نوع تبلیغات در رادیوکابل می پردازد .

۱ ـ تفسیر آیات قرآن‌کریم که ازطرف صبح برادیوکابل قرائت و بطور عام فهم خلص مطالب آیات متبرکه برودکاست می‌شود. حصهٔ بیشتراین تفاسیردرقسمت مسائل واقعاتی روشنی می‌افگنند که طرف ضرورت واحتیاج فعلی مردم دیده شود .

۲ ـ موعظه های که در ظرف یا نزده روز یکمرتبه از طرف شب بکابل رادیو ایراد میکردند ـ این موعظه ها مشتمل بمزایای اجتماعی ، هدایت دینـی روشهای اخلاقی و لزوم خود داری از منهایت بوده در راه پیشبرد هدف انجمن تربیه افکار از آنها کار گرفته می شود .

این بود روس مطالب و وظائف انجمن تـربیه افکار و ذرائـع پیشبرد وظائـف متذکره که درسال جاری نیز مطابق سالهای‌گذشته به آنها ادامه داده است .

تشـکـیلات موجودهٔ انجمن تـربیهٔ افـکـار

۱ ـ اعضای مسلـکی :

۱ ـ رئیس انجمن	برتبه ۲ ـ ۱	نفر	بناغلی‌شاه محمد رشاد
۲ ـ عضو،	«	« ۵ ـ «	مولوی‌عبدالهادی‌هدایت (بحیث‌مدیرمجله پیام‌حق)
۳ ـ «	«	« ۷ ـ «	آمرشعبه‌خطبه (محمدیونس خالص)
٤ ـ «	«	« ۹ ـ «	......

ب : اعضای دفتر انجمن .

۱ ـ مامور اجرائیه و محاسبه	برتبه ٦ ـ ۱	نفر
۲ ـ سرکاتب	« « ۹ ـ ۱	«
۳ ـ کـنترولر	« ۹ ـ ۱	«
٤ ـ کاتب توزیع	« ۱۰ ـ ۱	«
٥ ـ موزع مجله	« ۰ ـ ۱	«

مؤسسات نشراتی

❀ ❀ ❀

اجراآت سال ۱۳۳۳ روزنامه اصلاح

اداره اصلاح در ثور ۱۳۳۳ بصورت یك موسسهٔ نشراتی لمتد در آمده و در امور صحافت واداری بفعالیتهای وسیعی دست زده از آنجمله درحصهٔ طبع روزنامه بامطبعه عمومی داخل مفاهمه مستقیم گردیده و در نتیجه قرار دادی با مطبعه عقد نمود که قیمت طبع روزنامه دراثر آن فیصدی بیست تقلیل یافت.

شاغلی محمد علم غواص

همچنین برای انتظام وصول خبرهای داخلی و خارجی از آژانس باختر با موسسهٔ موصوفه موافقه نامهٔ ترتیب وامضاء کرد که آژانس مکلف شد تمام اخبار قابل نشرداخلی و خارجی را مرتب دراوقات معین شبا روزی باصلاح تهیه وتسلیم کند ودر برابر آن قیمت معین دریافت دارد. در قسمت اعلانات که منبع عایداتی هر موسسه نشراتی است بوسایل مختلف خوانندگان ومعامله داران راتشویق کرد تا توسعه یابد و نیز برای جلب مشترکین روزنامه از طرق مختلف کوشید وساحه نشر روزنامه‌را وسعت‌داد وبا نویسندگان طراز اول مرکز داخل مفاهمه شده یك سلسله مقالات سیاسی و تبصره های روزرا مرتب تااخیرسال بدست آورده‌و نشرکرد که‌روزنامه درنظر دانشمندان وسیاسیون خیلی‌مطبوع وجامع واقع‌شد و نیزدرتهیه منابع مهمه‌خارجی ازقبیل روزنامه‌ها ومجلات امریکائی، فرانسوی، روسی وچینی وترکی وعربی موفقیتی حاصل کرد که مترجمین آن تازه‌ترین معلومات جهانی را برای روزنامه بدین وسیله حاضر ساختند.

برای اینکه اخبار روزمصور باشد نیز با استفاده ازمجلات‌خارجی وبا قراردادیکه به آژانس باختر نموده اصلاح را حاوی فوتوهای دلچسپ یومیه ساخته است. دوتن از اعضای موسسه را به‌تعلیم فن عکاسی گماشته ودرتهیه لوازم فوتوگرافی نیز داخل اقدام‌شده که‌در آینده نزدیك بتمام‌وسایل عکاسی مجهز خواهد گردید. درنتیجه این

فعالیت ها از یکطرف بر خوانندگان روز نامه افزوده و از دیگر جانب عایدات سال ۱۳۳۳ اداری نسبت بسال ۱۳۳۲ تقریبا فیصدی چهل بلند رفته است .

مؤسسه اصلاح یك سلسله ترتیبات مقدماتی در توسعه نشریات خود نموده کـه در سال ۱۳۳٤ به نشر آثار مستقل بیشتری خواهد پرداخت وهم در نظر است با مساعدت جنبه طباعتی فعلاً یك نشریه هفته وار نیز تاسیس کند که روزهای جمعه خوانندگانرا موجب مزید معلومات وسرگرمی باشد . ضمناً به تناسب سرمایه مادی خواهد کوشید مطبعه مستقلی برای خود وارد نموده وبکار اندازد تا بهتر و بیشتر به نشریات موفق گردد . تشکیلات اداری را نیز به تناسب ضرورت تحول داده است که از ابتدای سال ۱۳۳٤ به تشکیلات جدید امور اداری و نشراتی موسسه پیش خواهد رفت .

غواص

مؤسسهٔ نشراتی انیس

درطول ۱۳۳۳ امور اداری و نشراتی مؤسسه نشراتی انیس درهشت مادهٔ آتـی خلاصه میشود :
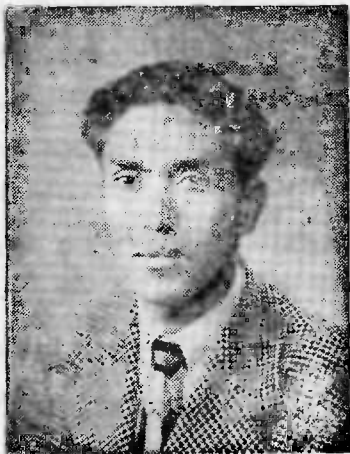
۱ - تزئید تیراژ طبع درحدود یکهزار نسخه نسبت به سال گذشته .

۲ - چاپ شماره های فوق العادهٔ یك هفته جشن استقلال و تدوین شماره هـای ممتاز روز پنجشنبه برای جلب رضایت بیشتر خوانندگان .

۳ - تصحیح و ترتیب بیشتر از ۲۵۰۰ مقاله وشعر برای روز نامه انیس وارسال ۶۰۰ مقاله بروز نامه های بدخشان , بیدار , وستوری .

٤ - طبع و نشر تقدیم هائیکه سابقه نداشت .

بناغلی محمد خالد روښان

۵ - مجاهده برای توریدیك دستگاه چاپ که حد اقل در ساعتی ده هزار نسخه چاپ کرده بتواند .

۶ - فعالیت درترتیب ونشر یکسلسله راپور تاژ های معکس و غیر معکس از مؤسسات رسمی وملی وهکذا نشر یکسلسله خبرهای قابل توجهی که توسط نمایندگان شهری روز نامه تهیه می گردید درین جمله قسم عمدهٔ آنرا برای اولین بار نشرعکس

های مربوط یک‌خبر ویارا پور تاژ در عین همان روز تشکیل میدهد که در تاریخ روزنامه نویسی کابل سابقه نداشت .

۷ ـ اصلاح دستگاه توزیع و آماده ساختن آن برای توزیع روز نامه تا دور ترین نقاط شهر کابل در روز نشر .

۸ ـ مراقبت و اهتمام کلی درتدوین و نشر مجلهٔ هفتگی ژو ندون و بهتر ساختن امور نشراتی وادارهٔ آن بعلاوه موسسهٔ انیس جهت تسریع وخوبی کار و نشر روز نامه تجدیددستگاه چاپ، افزودن بهصفحات روز نامه و نشربعضی کتب ، رسایل وکارتهای تبریکیه وغیره نیز مطالعات و مجاهداتی کرده است که امید داریم درآینده تحول بارزی درینمورد بتوانیم بوجود بیاوریم .

دهیوادمؤسسه

ښاغلی غلام سرحمن « جرار »

د هیواد نشراتی مؤسسی د۳۳ کال دجوزا په ۱۰ نیته تاسیس شوه اوسمدستی د هیواد اخبار دور تحلی نشرېد و دیارد اقدام وکړ ـ چه په دی طرز د اخبار مشترکین یالکل تر پخوا زیات شول .

د ي مؤسسي سره له دی چه نوی تاسیس شوي ښه په مخ تللی او امیند لری چه په راتلو نکی وخت کښی د پر نشراتی خدمتونه وکړی .

مؤسسهٔ د باختر آژانس

❀ ❀ ❀

بقلم بناغلی رشتیا

آژ انسهای خبررسانی هم با جریده نگاری عصری یکجا پا به عرصهٔ وجود گذاشت ومولود همان قسم احتیاجات وتحولات وانکشافات امور اجتماعی مدنی واقتصادی میباشد ومنشأ هردو باختراع تلگراف (مورس) که در اواخر قرن ۱۸ صورت گرفته توام دیده میشود ، قدیم‌ترین مؤسسهٔ خبررسانی به‌مفهوم امروزه در انگلستان بوجود آمده و بنام شخصی موسوم به (ریوتر) که اصلاً هالندی بود معروف گردید وبعد ازان آژانسهای دیگری بنام (اکسچنج تلگراف) و (سنترل نیوز) در انگلستان و (اسوشیئتدپرس) (ویونائیدپرس) در امریکا و (هاولس) در فرانسه و (ولف) درالمان وبعدها (دومی درجاپان) و (تاس) در اتحاد شوروی یکی بعد دیگری بوجود آمدند وبعد از جنگ عمومی اخیر نام هاواس به (فرانس پرس) تبدیل گردید وآژانس ولف المانی که درزمان نازیها به (د - ان ب) موسوم شده بود و همچنین آژانس دومی جاپان تا هنوز احیاء نشده اندولی ضمناً در ممالك کوچك و بزرگ دیگر آژانسهای جدید تاسیس یافته که از لحاظ علاقه مندی ماذکر آژانس (اناطولی) ترکیه وآژانس (فارس) ایران وآژانس (پرس‌ترست آف اندیا) و(اسوشیئتدپرس آف پاکستان) قابل ذکر میباشد وازین مؤسسات بعضی به خبر های داخلی تخصیص داشته ولی اکثر آنها اخبار داخلی وخارجی هردو را یکسان برای مطبوعات ملی وبین المللی میرسانند .

امادرافغانستان اولین مؤسسه خبررسانی در اواخر سال ۱۳۱۸ بنام د باختر آژانس توام با تشکیل ریاست مستقل مطبوعات بمیان آمد واین مؤسسه دراول جزء دوائرریاست موصوف و بحیث یك مدیریت عمومی تاسیس یافته بود واولین مدیر ومؤسس آن بناغلی رشید لطیفی بوده است در اوایل نمایندگیهای آژانس باختر به مراکز ولایات مهمهٔ داخلی محدود بوده وخبرهای مستقیم خارجی را ازیکی دوآژانس بین المللی مثل ریوتر و تاس براساس مقاوله‌های مستقیم توسط دستگاه تلگرافی وزارت مخابرات اخذ میکرد وضمناً به ذریعهٔ آخذه های رادیوی عادی نیز از اطلاعات دنیا استفاده می نمود ولی بزودی باانکشاف مزید مطبوعات وبکار افتادن دستگاه کابل رادیو ازیك طرف وشروع جنگ جهانی از طرف دیگر وظائف این مؤسسه کسب توسعه واهمیت نموده و با تمام قوا برای اخذ و نشر بلاوقفهٔ خبر های جهان داخل فعالیت

گردید و چون افغانستان اعلان بیطرفی کرده بود و بنابران آژانس باختر که خبرهای تمام فریق های متخاصم را به یك سان نشر می نمود ، این مسئله نه تنها در داخل بلکه در خارج نیز بر اهمیت این دستگاه افزوده علاوه بر اخبار تلگرافی و خبرهائی که مستقیماً ذریعهٔ رادیو اخذ می گردید سفارت خانه های دول متحارب هم اعلامیه های حربی و دیگر اطلاعات مهمهٔ خویشرا باین دستگاه تقدیم میکردند که این وضع رادیو کابل وسائر مطبوعات افغانستان را در تمام آسیای وسطی چه از حیث غناء در اطلاعات وچه از لحاظ نشرخبرهای هردوجانب امتیازخاصی بخشیده وحتی یکزمان کارکنان هند برطانوی ریکارد خبر های آژانس باختر راکه ذریعهٔ رادیو کابل برودکاست میشدمرتباً اخذ وبغرض اطلاع دوائر عسکری وسائر مقامات ذیعلاقهٔ خود ومتحدین خویش طرف استفاده قرار میدادند . و دراثرهمین موفقیت ها بودکه بمجرد ختم جنگ دولت خریداری یك دستگاه آخذهٔ تلگرافی مخصوص را برای آژانس باختر منظور نموده و دستگاه مذکور که از کمپنی معروف (مارکونی) انگلستان خریداری گردیده درسال ۱۳۲۳ بکار افتاد وآژانس را در اخذ خبر های دنیا استقلال و اقتدار بیشتری بخشید و ازان پس روابط این مؤسسه علاوه به آژانس های فوق الذکر باسائر مؤسسات خبر رسانی جهان ازقبیل فرانس پرس (فرانسوی) پرس ترست آف اندیا (هندی) نیز قائم گشت واز طرف دیگری نمایندگیهای داخلی آن تا حکومات اعلی جدیدا لتشکیل نیز توسعه پیدا کرده و کم کم شکل یك مؤسسهٔ خبررسانی قوی ومکمل را احراز نمود چنانچه ازاثرآن درسال ۱۳۳۲ دولت تصمیم گرفت تا این اداره را بصورت یك مؤسسهٔ نشراتی مستقل تشکیل نموده وازریاست مطبوعات مجزا گرداند .

و همان بود که اساس نامهٔ جدید آن بشکل یك کورپوریشن (مؤسسه لمیتد) ازمقامات صلاحیت دارگذارش یافته از ابتداء سال ۱۳۳۳ باین اساس شروع بکار نمود واولین کار این مؤسسهٔ جدید عبارت از تأمین استقلال مالی آن بود که در اثر پارهٔ مساعی که بکمك ریاست مستقل مطبوعات بعمل آمد تا اخیر سال مذکورشکل عملی بخود اختیار نموده است چنانچه از یکطرف حق الاشتراك خبر های آژانس باختر که از طرف روز نامه های مرکز و رادیوکابل ومطبوعات ولایات طبق مقاوله های علیحده داده میشود برای تکافوی بودجه داخلی مؤسسهٔ بکارانداخته شد وازطرف دیگر منابع عایدی جدیدی ازراه های ذیل برای تکمیل ومصارف اداری تامین گردید .

اول ـ توسعهٔ سرویس خبرهای مخصوص که ازرادیوها وآژانس های خارجی مرتباً اخذ وبرای دوائر ذی علاقه اطلاع میگردد .

دوم - اخذ اخبار تلگرافی از آژانسهای بین المللی فرانس پرس تاس و پرس ترست آف اندیا وتوزیع آن به بعضی از سفارت خانهای ذی علاقه در بدل حق الاشتراك معین .

سوم- روی کار آوردن یك سرویس اطلاعات اقتصادی که باساس خبر های اقتصادی تلگرافی ورادیوئی ودیگر منابع برای استفادهٔ دوائر ومؤسسات اقتصادی مملکت تازه بوجود آمده واین سرویس مرتباً در بدل حق الاشراك علیحده به دوائر ومؤسسات ذی علاقه توزیع میشود .

چهارم- آغاز یك سرویس خبرهای تجارتی روزانه که بوسیلهٔ دستگاهٔ تلگرافی مخصوص آژانس نرخ اسعار ومال التجارهٔ عمده در بازار های مختلفه ومهمهٔ دنیا اخذ ودر بدل حق الاشتراك معین بغرض استفادهٔ بعضی وزارت خانها و بانکها و مؤسسات بزرگ اقتصادی و نمایندگی های تجارتی خارجه در کابل روزمره توزیع میشود .

پنجم- جریان یك سرویس خبرهای مهمهٔ داخلی بصورت تلگرافی برای اطلاع بعضی سفارتخانه های افغانی وهمچنین یك سرویس هفته وار خبرهای مفصل داخلی ذریعهٔ پوستهٔ هوائی برای تمام نمایندگی های مملکت در خارج که این دو سرویس حسب موافقهٔ جداگانه با وزارت امور خارجه در بدل حق الاشراك جداگانه جاری شده است .

چنانچه باین عواید نه تنها آژانس باختر موفق شد که درهمان سال اول تشکیل خود بصورت یك مؤسسهٔ نشراتی لمتید کاملاً به پای خویش ایستاده شود و ازهرقسم امداد جاری بینیاز گردد بلکه برعلاوه یك اندازه ذخیرهٔ هم بدست آورده که برای انکشافات آینده از آن کار گرفته خواهد شد و ازجمله برای سال نو (۱۳۳٤) اقدامات انکشافی ذیل را در نظر گرفته است .

الف . تورید یك دستگاهٔ تیلی رایتر که بوسیلهٔ آن خبرهای آژانس بلاوقفه از طرف شب وروز ازداخل مؤسسه بهمقامات اشتراك کننده مرکزی مخابره ودر دوائر جرائد ورادیو ودیگر مشترکین ذریعهٔ ماشین مخصوص بصورت تایپ شده مستقیماً اخذ میگردد وکار خبر رسانی آژانس را سهولت میبخشد. این دستگاه که قیمت آن از درك پول اعانهٔ ریاست مطبوعات فراهم شده واز کمپنی زیمنس المانی خریداری گردیده امید است در بهار سال آینده بکابل برسد ولین دوانی داخلی آن بکمك وزارت مخابرات عنقریب روی دست گرفته میشود .

ب. مفاهمه با آژانس (فرانس پرس) جهت کرایه گرفتن یك دستگاه آخذهٔ تلگرافی سیستم جدید (تیلی تایپ) که کار تیلگرافی ها را سهولت میبخشد وخبرها را بصورت تایپ شده ازخود بیرون میدهد این دستگاه اقلاً یك سال طور امتحانی کرایه گرفته شده بعدها دراثر تجربه و فراهم شدن سرمایهٔ لازم بخریداری آن اقدام بعمل خواهد آمد .

ج. تأسیس یك شعبهٔ عکاسی اخباری وفراهم کردن لوازم آن بمساعدت ریاست مستقل مطبوعات واقدامات برای استخدام یکنفر عکاسی مسلکی که برای مدتی یکمده منسو بین مطبوعات را تحت تربیه گرفته به عکاسی اخباری آشنا سازد .

د. اقدام برای قایم کردن روابط مستقیم جهت تبادلهٔ خبرها با بعضی از آژانسهای خارجی که در نظر است درسال آینده طور امتحانی با چند آژانس بین المللی ایـن رابطه قایم وخبر های مهمهٔ داخلی درمقابل اخذ خبرهای بین المللی به آنها مخابره گردد. البته نظر به محدودیت فعلی اخبار مهم داخلی که جنبهٔ بین المللی داشته باشد با آژانسهای مذکور دراوائل بشرائط مخصوصی رفتار خواهد شد ولی حصول نتیجـهٔ اساسی محتاج بدست آوردن دستگاه مرسلهٔ تلگرافی علیحده میباشد تا خبرهای خود را بدون پرداخت محصولات تلگرافی گزاف مثل سائر آژانسها مستقیماً بدنیا مخابره نماید که این بسته به فراهم شدن سرمایهٔ جداگانه ومساعدت دیگر مقامات ذیعلاقه میباشد.

از طرف دیگر مؤسسهٔ آژانس در نظر دارد درقسمت توسعهٔ سرویس های داخلی وجلب ونشر اخبار داخله نیز حتی المقدور قدمهای جدیدی بردارد چنانچه درین زمینه به کمك دوائر ومؤسسات داخلی پروگرامی برای سال آینده ترتیب دادهشده است .

روی همرفته مؤسسهٔ نشراتی باختر که بعد ازطی پانزده سال دورهٔ مقدماتی اینك تازه داخل مرحلهٔ حیات اساسی خود گردیده سال اول موجودیت نوین خود را وقـف تجارب وفراهم کردن وسائل عملیات اساسی وانکشافات ضروری خود نموده است و درسال دوم امید میرود که به کمك ریاست مستقل مطبوعات وهم کاری دیگر مقامات مملکتی وضع اطمینان بخش تری را حائز گردد .

صورت اجراآت مطبعه درسال ۱۳۳۳

جهت بهبود وسرعت اجراآت طباعتی مطابع ولایات و انکشاف چشمه های عایداتی آنها مطبعهٔ عمومی قرار دادی راجع به خریداری ده پایه ماشین جدید وعصری طبع حروفی با کمپانی ساردینیای ایطالیا عقد وبالاخره در بدل مبلغ هفده هزارو پنجصد دالر ده پایه ماشین مذکور راکه هم به قوهٔ برق و هم به پا کار میدهد و دارای میز حروف و ماشین برش علیحده نیز میباشد وارد نموده وبالتدریج یك یك پایهٔ آنرا به مطابع هرات قندهار، بغلان، میمنه، بدخشان، جنوبی پروان و فراه نصب و بکار انداخت که نصب و بکار افتیدن ماشین های مذکور در پیشرفت امور مطابع مذکور تاثیر بزرگی وارد کرده وهم در نظر است که به توجه حکومت ومساعدت بودجه در توريد ديگر دستگاه های عصری طبع حروفی وزنگو گرافی جدید نیز اقدام ومطابع موصوف را به آن مجهز بسازد، صورت تشکیل مطبعه عومی قرار ذیل است.

ښاغلی محمد ابراهیم قندهاری
کفیل مؤسسهٔ مطابع

اول تشکیلات سال ۱۳۳۳ آمریت مطبعه عومي ازین قرار است :-

۱ - محمد ابراهیم قندهاری	آمر مطبعه به حیث رتبه	۲
۲ - » » »	معاون اداری »	۳
۳ - فیض محمد	مدیر محاسبه »	٤
٤ - محمد رحیم	» اجرائیه »	٤
٥ - گلاب الدین	» طباعتی »	٤
٦ - غلام مصطفی	» شخصیه »	٥
۷ - محمد اکبر	» تخنیکی »	٤
۸ - داد محمد	» زنگو گرافی »	۳
۹ - گل محمد	» تصحیح »	٤
۱۰ - عبدالرشید	معاون » »	٥
۱۱ - عزیز الدین	مدیر خطاطی آرت »	٥
۱۲ - سید محمد طاهر	مدیر خطاطی »	٥
۱۳ - عبدالحق صیقل	معاون زنکوگرافی »	٥
۱٤ - محمد شریف	مدیر حروف چینی »	٥

٥ ـ محمد کریم « آفسیت « ٥

الف مطابع نائب الحکومگی ها و حکومات اعلی قرارذیل میباشد

١ ـ مطبعهٔ قندهار ماموررتبه ٦
٢ ـ « هرات « « ٦
٣ ـ « مزارشریف « « ٦
٤ ـ « بغلان « « ٦
٥ ـ « مشرقی « « ٦
٦ ـ « جنوبی « « ٦
٧ مطبعه حکومت اعلی فراه مامور رتبه ٦
٨ « « « گرشك « «
٩ « « « غزنی « «
١٠ « « « میمنه « «
١١ « « « بدخشان « «
١٢ « « « پروان « «

ب ـ اجراآت سال ١٣٣٣ مدیریت عمومی مرکزازینقرار است :
کتب ورسائلیکه طبع آن ذریعه مکاتیب رسمی درسال ١٣٣٣ از طرف دوائر بمطبعهٔ عمومی فرمایش داده شده ومطبعه بهطبع آن پرداخته حسب ذیل است .

١ ـ کتاب ریدی گلونه	یك هزارجلد	فرمایش مدیریت ژوندون
٢ ـ رساله روز اقبال	یك هزارجلد	« سفارت پاکستان
٣ ـ جستجوها	چهارصد جلد	« مطبوعات
٤ ـ جلددوم پښتو دائرة المعارف	دوهزاروچهارصد جلد	« دائرة المعارف
٥ ـ کتاب پښتو نستان حق دی	دوهزار جلد	« قبائل
٦ ـ داستان دوخواهر یتیم	پنجصد جلد	« رهگذر
٧ ـ کتاب شیرشاه سوری	پنجصد جلد	« انجمن تاریخ
٨ ـ کتاب شعروادب تاریخ	یکهزار جلد	« وزارت معارف
٩ ـ رسالهٔ ابلاغ واعلام	یکهزار جلد	« قبائل
١٠ ـ آرام گاه بابر	پنجصد جلد	« ژوندون
١١ ـ عروج و نزول اسلام	پنجصد جلد	« انجمن تاریخ
١٢ ـ تاریخ تیمور شاه	هفتصد جلد	« « «
١٣ ـ رسالهٔ سرخ کوتل	دوصد جلد	« « «
١٤ ـ سالنامه ١٣٣٣	پنجصد جلد مدیریت	عمومی نشریات ریاست مطبوعات
١٥ ـ عروج بارك زائی ها	یکهزارجلد	فرمایش انجمن تاریخ
١٦ ـ جریده اول ثروت	یکهزار نسخه	وزارت مالیه
١٧ ـ تاریخ غزنویان	پنجصد جلد	انجمن تاریخ

۱۸ ـ اصولنامه مکلفیت	دوهزار پنجصد جلد	» »
۱۹ ـ رساله یازده ماهه ښاروالی	یکهزار جلد	ریاست ښاروالی کابل
۲۰ ـ کتاب شعروادب	یکهزار جلد	» پښتو ټولنه
۲۱ » پښتو ادب	پنجصد جلد	» »
۲۲ ـ دیوان کاظم شیدا	یکهزار جلد	» »
۲۳ ـ شمس الدین کاکړ	یکهزار جلد	» »
۲۴ ـ کتاب قاموس پښتو	سه هزار جلد	» »
۲۵ ـ رساله بنام پښتونستان	پنجصد جلد	ریاست ښاروالی کابل
۲۶ ـ منتخبات اشعار خلیل	پنجصد جلد	انجمن تاریخ
۲۷ ـ جلد اول تاریخ افغانستان	یکهزار جلد	» »
۲۸ ـ کتاب واقعات شاه شجاع	یکهزار جلد	» »
۲۹ ـ اساسنامه بانك رهنی و تعمیراتی	سه صد جلد	بانك رهنی و تعمیراتی
۳۰ ـ اصولنامه ترفیع و تقاعد	سه صد جلد	ریاست شورای ملی
۳۱ ـ اساسنامه پښتنی تجارتی بانك	یکصد جلد	بانك تجارتی
۳۲ ـ مجله پانزده روزه مجله کابل	هشت صد و پنجاه جلد	مدیریت عمومی پښتو ټولنه
۳۳ ـ » ژوندون هفته وار	سه صد و شصت جلد	» ژوندون
۳۴ ـ » روغتیا	هشت صد و پنجاه جلد	» وزارت صحیه
۳۵ ـ مجله روغتیا زیری	هفت صد و پنجا جلد	فرمایش وزارت صحیه
۳۶ ـ » برگ سبز	پنجصد جلد	» مرستون
۳۷ ـ » افغانستان در لاتین	پنجصد جلد	انجمن تاریخ
۳۸ ـ » آریانا	شش صد و پنجا جلد	» »
۳۹ ـ » میرمن	چهار صد جلد	انجمن خیریهٔ نسوان
۳۷ ـ » حقوق	سه صد جلد	ریاست فاکولته حقوق
۳۷ ـ » زراعت	سه صد و پنجاه »	وزارت زراعت
۳۶ ـ » پښتون ږغ پانزده روزه	سه صد جلد	نشریات رادیو کابل
۳۷ ـ » پیام حق	پنجصد جلد	تربیه افکار
۳۸ ـ » جریده زیری	پنجصد نسخه	
۳۹ ـ » پامیر	چهار صد نسخه	ریاست ښاروالی
۴۰ ـ » ثروت		وزارت مالیه
۴۱ ـ » روزنامه هیواد	یکهزار و دوصد نسخه	
۴۲ ـ » جریده اقتصاد	یك هزار و دوصد نسخه	
۳۳ ـ » روزنامه اصلاح	سه هزار و هشت صد و سی نسخه	
۳۴ ـ » روزنامه ملی انیس	سه هزار و سه صد نسخه	
۳۵ ـ » جداول ودفاتر وغیره قرطاسیه عموم دوائر رسمی وملی		

امور ولایت هرات

ولایت هرات افتخار دارد که درآوان مقرری ع‌ش س‌ع عبد الغفور کفیل ولایت هرات آغاز دوره جدیدی ازحیث عرفانی- مدنی- اقتصادی- امنیت رفاه وآسوده حالی زراعت- فلاحت وغیره افزودی معتنابهی در عایدات مملکت وارد گردیده؛

اصلاح اراضی برای زراعت- سدبندها برای جلوگیری ازخسارات سیلاب تمدید دراصلاح جاده ها وغیره را دارا گردیده است ودراثر تجارب احساسات وطن‌دوستی واخلاق نیك وفعالیت وراست کاری شاغلی موصوف امید میرود ولایت هرات مقام تاریخی باستانی خودرا احراز نماید اینك خلاصه اجراآت مهم ولایت هرات را که در ظرف یکسال تحت اثر و رهنمائی این آمر فعال صورت گرفته قرار ذیل خلاصه میشود .

دراثر تدابیر مقام ولایت هرات :

الف — تدابیر فوق‌العاده موثر ایالت درجلوگیری قاچاق اموال گریزی در سرحدات که دراثر آن تمام مواد خامی که طور قاچاق بخارج صادر میشد بگمرك آمده محصول شده بصورت قانونی عمل گردیده که‌ازان باعث بیش ازدو کرور افغانی درعوائد گمرك تزئید بعمل آمده وعلاوتاً نسبت جلوگیری ازقاچاق دعوتی‌را جنرال قونسل گری ایران تذکار نمودند که دراثر تدابیر ولایت بجرایم وجنایات در سرحدات بین ایران وافغانستان درحصه هرات‌سقوط نموده‌این حسن‌اجراآت ایالت که در اساس وظایف محوله شان بود برای دولت ایران درسرحدات تسهیلات مهمی رافراهم نموده تبعه ما را ازقبیل غارت وچپاول محفوظ نگهداشته‌است که‌دراثر این اجراآت دولت ایران ذریعه ستادآرتش خود یك قبضه تفنگك بایکصد کارطوس بشاغلی کفیل ولایت هدیه نموده وهدیه مذکور از جانب کفیل ولایت پذیرفته شد .

تزئید عواید ولایت هرات درسال ۱۳۳۳ قرار ذیل است عایدات سال ۳۳ گمرك هرات‌چهار کرور وسی وهفت لك نودشش هزار پنجصدپنجاه وپنج افغانی‌الی‌پانزده حوت

۲- تزئید درعوائد گمرك هرات بسال ۱۳۳۲ دو کرور وچهل نه لك وبیست شش هزار یکصدوهفتاد دو افغانی الی پانزده حوت

- محصول پسته هرات قبل از اساس عشر درحدود یك لك وچهل هزار افغانی

٤- « « دراساس‌عشرسال ۳۳ درحدود شانزده لك افغانی تزئید در عواید عشر پسته نسبت به‌قبل ازتاسیس عشر بیش ازچهارده لك افغانی میشود .

۵ عوائد فیصله های محاکم عدلیه درسال ۳۳ درحدود ده لك افغانی تزئید عوائد نسبت بسال ۳۲ درحدود شش لك افغانی

۶ـ عوائد شاروالی درسال ۱۳۳۳ مبلغ چهارده لك هشتادوهشت هزار نهصد دوازده افغانی تزئید عایدات سال ۱۳۳۳ نسبت بسال ۱۳۳۲ مبلغ سه لك شانزده هزار سی وسه افغانی

۷ـ محصول قوماندانی امنیه درسال ۱۳۳۳ مبلغ ۲۳۰۳٤ـ افغانی تزئید نسبت بسال ۱۳۳۲ـ ۰۱ـ ۶۱۳۵ افغانی

۸ـ محصول مال مواشی هرات درسال ۱۳۳۳ نودهشت لك وشش هزار وپنجصد وهشت افغانی تزئید درعواید مال مواشی هرات نسبت بسال ۳۲ بیست و نه لك هجده هزار پنجصد نود دو افغانی

طوریکه دربالا متذکر شدیم درافزودی تمام عایدات ولایت هرات توجه عمیق و دقیق شباروزی شاغلی کفیل ولایت دخیل بوده چنانچه در افزودی عایدات محصول مواشی ترتیبات پروژهٔ که درهرات گرفته شد درتمام مملکت سرمشق قرار یافت و درمحصول عشر پسته نیز قرار ذیل اجراآت شده است.

قبلاً محصول پسته ذریعهٔ تکت های که ازطرف اداره زراعت به پسته چیان توزیع می شد فی نفر ده افغانی گرفته میشد که این وضع مشکلات زیادی تولید می کرد شاغلی کفیل ولایت تجویز نمودند که از محصول پسته عشر گرفته شود که این عشر مطابق مقررات شرعی بوده وبه اهالی سهولت زیاد تولید کرده وبرعلاوه بعایدات حکومت وافزودی متعنابهی بعمل آمده ومورد تقدیر مقامات عالیه واقع گردیده است .

اجراآت ریاست ښاروالی هرات :

طوریکه متذکر شدیم دردوره نائب الحکومه گی ښاغلی عبدالغفور کفیل ولایت هرات ریاست ښاروالی تحت راهنمائی و کمك های اخلاقی ممدوح به پیشرفت های مهمی نائل گردیده که از تاسیس ښاروالی درهرات سابقه ندارد اینك خلاصه اجراآت سال ۱۳۳۳ ښاروالی را که هریك بذات خود بسیار مهم است متذکر میگردیم :

اول ـ احداث وتمدید جاده جنوبی سمت جامع شریف که تمام خانه های سمت جاده ازطرف ښاروالی خریداری وتخریب گردید ودرهمین سال ۳۳ به تعمیر آن شروع وتکمیل شد جاده مذکور بعرض ۵۰ متر وطول ۲۲۰ متر میباشد سطح جاده ریگ ریزی وبابرق تنویر شده و ۸۲ باب دکانهای جاده مذکور رنگ آمیزی گردیده ودرهمین سال درحالیکه ښاغلی کفیل ولایت وعده زیادی ازمامورین ومعززین حاضر بودند جادهٔ مذکور رهافتتاح وفیته سه رنگ بدست ښاغلی کفیل ولایت قطع گردید این جاده عصری برای وصل بازار

خویش وحصهٔ ٤ شهر هرات به جامع شریف وسهولت حمل و نقل و تزئین شهر هرات بسیار مفید ومورد استفاده واقع گردیده است .

۲- جاده شمال مسجد جامع هرات که بتطبیق جاده های غرب وجنوب لازم امتداد بود درسال ۳۳ پروژه آن طرح واملاك تحت نقشه خریداری وتخریب ودرهمین سال ۱۳۳۳ درحالیکه بناغلی کفیل ولایت ماموریـن معززین حاضر بودند سنگ تهداب تعمیر جاده مذکور بامراسم شانداری گـذاشته شدجاده مذکــور کـاملاً به پول بلدیه خریده شدعرض ۰ ۵ متر وطول ازدم پارك مقابل سینما الی جامـــع شریف ٤۸۹ متر میشود این جاده هم زیبائی شهروجامع تاریخی هرات موقعیت خوبی پیدا کرده است وچون جاده مذکور مقابل مزار سلطان غیاث الدین علیه الرحمه واقع گردیده کاشی کــاری مزارموصوف وجامع شریف ازشهر نو دیده میشود که موقعیت خوبتری پیدا کرده است .

۳ ـ ستودیم پارك شهر جدید نیز بتوجه و علاقه شدید بناغلی کفیل ولایت هرات به سپورت وتزئینات مواضع سپورتی دارند عمارت آن درهذا سنه به پایان رسیده محیط داخلی ستودیم عموماً بخشت پخته مفروش وباسمنت و سنگ انگـفت وپایه های برق از کانکریت نصب گردیده که گفته میتوانیم در زیبائی وقشنگی و موقعیت در بین پارك اولین ستودیم ولایت میباشد کـــه ازهر حیـــث عصری وقابل استفاده علاقه مندان سپورت واقع گردیده است .

٤ ـ هوتل پارك که ازحیث موقعیت وزیبائی درولایت منحصر بفرد میباشد در سال ۱۳۳۳ لوازم آن تکمیل ودرمحوطهٔ هوتل یك حوض طبق نقشه مرتبه تعمیر یافته که زینت به عمارت موصوف داده است .

۵ ـ قدم مهمی دیگری که شاروالی هرات درسال ۱۳۳۳ برداشته شروع به اسفالت جاده های شهر هرات میباشد که تحت رهنمائی وتوجه دقیق و کمك های اخلاقی شخص جلالت مآب کفیل ولایت ومنظوری مقام صدارت عظمی اسفالت جاده ها آغاز یافته وبه تهیه امور مقدماتی ازقبیل قیرریزی پرداخته فعلاً ازاطراف جاده های پارك مقابل سینما کار اسفالت آغاز یافته ودرحدود ٤۰ هزار متر مربع سنگ کاری شده وچهار هزار متر مربع دیگر تحت سنگ کاری است که فقط ریختن قیر آن باقی مانده است ریاست شاروالی درنظر دارد تا بتوجه حکومت متبوعه تمام جاده ها وبازارها ومعابررا یکی بعد دیگری بصورت صحیح وعصری قیر ریزی نماید .

٦ ـ شاروالی هرات درحصهٔ سرسبزی شهر درسال ۱۳۳۳ اقدامات نموده و باندازه ٤۷۵۰۰ عدد نهال های مثمر غرس نموده است .

۷ ـ شاروالی هرات طوریکه درامور عمرانی وافزودی عایدات دردورهٔ نائب الحکومه گی بناغلی عبد الغفور کفیل ولایت موفق و کامیاب بوده در امور انتظام کاربار و

فراوانی ارتزاقی نیزموفق بود وتحت اثر رهنمائی شخص کفیل ولایت فراوانی مواد ارتزاقی بصورت بی سابقه در تمام ایام سال تامین گردیده است .

خلاصهٔ اجراآت مدیریت عمومی معارف درظرف سال۳۳

دراثر توجهات حکومت بهی خواه ومساعدت وهمکاری های بناغلی عبدالغفورخان سریاور حضور ملوکانه وکفیل ولایت هرات معارف این ولا درسال جاری گام های سریعی برداشته که خلاصه راپور آن قرار ذیل است :

اول ـ درابتدای سال سه نفرازفارغ التحصیلان فاکولته ساینس وفاکولته ادبیات که از آن جمله یکی بناغلی صالح محمد فارغ التحصیل فاکولته ساینس وبناغلی غلام سرور فارغ التحصیل فاکولته ادبیات وبناغلی غلام نبی فارغ التحصیل دانشگاه انقره عوض کمبود به لیسه های هرات معرفی شدند و همچنان سه نفر دیگر بناغلی عبدالغفور وبناغلی عبدالله وبناغلی احمدشاه ازجملهٔ فارغ التحصیلان لیسه ابن سینا بمعارف هرات معرفی شدند وهرسه نفرمذکور عوض کمبود بمکاتب ابتدائیه ریفال قادس ـ وداد شان مقرر گردیدند فعلاً درتمام مکاتب مربوط معلم کمبود نبوده وازین رهگذر مشکلی در بین نمانده است .

۲ـ دراوان سال تعلیمی هیئت های بشمول حکام وسرمعلمین مکاتب ویکنفراز وکلای مجالس مشوره مرکز ومحلات مقررشد تاطلبه نوشمول را برای سال جاری طبق مقررات معارف انتخاب نمایند طلاب جدید الشمول مکاتب مربوطه حکومتی گذره وانجل وبلده هرات ذریعه مدیر ومعاون مدیریت عمومی معارف ووکلای مربوط وحکام محلی انتخاب شده اند .

۳ ولایت هرات طور مجموعی (۳۸) باب مکاتب ابتدائی ودو باب مکتب نسوان ودو لیسه بنام لیسه سلطان غیاث الدین غوری و لیسه جامی ودو باب مدرسه علوم عربیه ویك باب مدرسه دارالحفاظ دارد وبرعلاوه (۲۹) باب مکاتب دهاتی در حال حاضر جریان داشته وازطرف مفتشین مدیریت عمومی معارف هرمکتب درظرف سال ۳۳ سه مراتبه معاینه وتفتیش شده اند وهمچنین عموم مکاتب درظرف سال مذکور ازطرف معاون معارف یك یا چندین مراتبه معاینه ووارسی شده است.

٤ـ سامان ولوازم بعموم مکاتب قبل ازشروع سال تعلیم ۳۳ مطابق بست درهـر اوقات برای شان رسانده شده است .

۵ـ درسال موجوده یك مکتب ابتدائی دخترانه جدیداً دربین شهر کهنه تاسیس واز طرف اهالی نیز با کمال گرمجوشی حسن استقبال شدزیرا مکتب متوسط مهری هروی زنانه از مرکز شهر کهنه دور بوده ومردم ازین رهگذر دچار تکلیف بودند ازاثر تاسیس این مکتب شکایات اهالی رفع شد .

۶ـ حسب ایجابات اصولی ولایحه وزارت معارف مکاتب دهاتی ذیل درسال جاری درحکومت ادرسکن ولایت هرات تاسیس شد مکتب برپایه ـ مکتب رباط ـ مکتب کروچه .

۷ـ فارغ التحصیل شدن طلبه صنف ۱۲ و توسیل یک تعداد از فارغ التحصیلان جهت تحصیلات عالی بمرکز برای اولین بار .

اجرا آت مدیریت مخابرات درسال ۱۳۳۳

۱ـ امتداد لین تیلفون از حکومتی قادس الی حکومتی جوند به مسافه (۲۷) کروه

۲ـ عوض پایه های چوبی فرسوده و بیکاره لین تیلفونی سمت اوبه و قلعه نو و گلشاك وگلران واسلام قلعه وغوریان وکلاته نظرخان وگذره انجیل مرکز ولایات به تعداد (۱۹۰۰) پایه چوبی جدید نصب وتعدیل گردید که نواقصات لین های متذکره رفع و مخابرات بصورت احسن تری جریان دارد .

۳ـ ترمیم واصلاح لین های تیلفون وتلگراف سمت شیندند وتور غندی و اسلام قلعه وجریان مخابرات شان بصورت خوب تری .

٤ـ درواردات پوستی مراسلات شخصی نظر به سال گذشته مبلغ ۶۲۰۰ افغانی افزودی بعمل آمده است .

۵ـ درعایدات تلگراف (۱۱) ماهه سال جاری نظر به (۱۱) ماهه سال گذشته مبلغ ۷٤٤۰۰۸۰ افغانی افزودی گردیده .

۶ـ بواردات تیلفون ۹ ماهه ۱۳۳۳ نظر به (۹) ماهه سال گذشته مبلغ ۷۲۰۰ افغانی افزود شده است .

۷ـ درعایدات موترهای پستی ده ماهه سنه جاری نظر بوار دات سالتمام سال ۱۳۳۲ مبلغ ۲۰۱۵٤۱ افغانی افزودی بعمل آمده است .

۸ـ چون لین چاه سرخ ازغوریان براه دشت وبیابان بمسافه (۱٤) کروه در گذشته امتداد یافته بوده وشهاتها نه چاه سرخ ازان استفاده می نمودند برای بهبود و اینکه دیگر تهانه جات سمت جنوبی اسلام قلعه الی چاه سرخ لین وتیلفون استفاده کرده باشد حسب صوابدید ولایت جلیله سیم وسامان لین مذکور ازغوریان جمع آوری وازاسلام قلعه ذریعه همان سامان جمع آوری شده بالای تهانه جات الی چاه سرخ امتداد داده شده است :

۹ـ نظر به حسن اجرآت اداری واینکه در واردات موترهای پوستی وغیره نظر به سال گذشته درسه ماهه سنه جاری افزودی معتنابهی بعمل آمده .

اجرا آت مدیریت فوائد عامه
در سال ۳۳

امور عمرانی ولایت هرات نیز در دورهٔ نائب الحکومه گی بناغلی سریاور حضور

ملوکانه کفیل ولایت هرات پیشرفت های مهمی نموده که حقیقتاً بی سابقه میباشد اینك خلاصهٔ ازاجراآت امور تعمیراتی و معابر در سال ۱۳۳۳ تذکر می یابد .

امور تعمیراتی : جوی گذره که یکی از نهرهای مهم هرات است درهرسال دروقت طغیان آب در اثر سیلاب از حصه قریه نشین و هم ازحصه محله دشت موزه باغ جوی مذکورخراب میشد وزمین های زراعتی مورد سوخت واقع میگردید برای جلوگیری ازسیلاب و خسارات آن دولخشك (طراز) از خشت پخته و چونه طبق نقشه مهندسی تعمیرگردید که پس از تکمیل لخشك های مذکور با مراسم با شکوهی در حالیکه شاغلی کفیل ولایت و مامورین ومعززین حاضر بودند افتتاح شد و اهالی حکومتی مذکوراز ین ناحیه آسوده خاطر گردیدند همچنین اعمارطرازها (لخشك) بالای نهرانجیل

پل مالان: پل مالان واقع هری رود که یك پل تاریخی ودردوسه سال اخیر مورد خطر طغیان دریای هری رود واقع گردیده بود و همچنان خطر سیلاب و طغیان آب به قریه های مجاور پل نیز مواجه گردیده بود دراثر تدابیر دقیق شاغلی کفیل ولایت سطح دریا در سمت مشرقی پل مالان جرها کشیده وسد های محکمی بمقابل طغیان آب قرار داده شدکه این کار در سال ۳۳ ختم گردید و اگر این پروژه عملی نمیگردید بـرعلاوه اینکه پل مالان از بین میرفت و مشکلات زیادی در امور حمل و نقل پوسته وصادرات وواردات رونما میگردید ازقریه های مجاور بازمین های زراعتی نیزاثری نمی ماند لذا پل مالان ترمیم وسدهای مذکورعملی گردیدکه این خدمت عام المنفعه خیلی ها قابل تقدیراست . همچنین سدی که درمقابل سیلاب درگازرگاه شریف کشیده شده خطرسیلاب راکه به تمام خانه های گازرگاه شریف وحتی بزیارت حضرت خواجه عبدالله انصاری (رح) مواجه بود رفع کرده است .

ترمیمات : در سال ۳۳ اکثر تعمیرات قرار ذیل ترمیم بعمل آمده است .

ترمیمات شفاخانه کندن تهداب سنگکاری خشت کاری به چونه پیشترچونه دریك استر سمنت کانکرت ـ انکاف ریگ وچونه به خشت وبسنگ سفیده کاری رنگ آمیزی روغنی دروازه وکلکین کاشی کاری حلبی کاری .

ترمیمات باغ شاهی: رنگ آمیزی روغنی کتاره کاه گل کاری

ترمیمات تعمیر مستوفیت » » » »

» تعمیر قلم مخصوص کاه گلکاری

» » مدیریت زراعت » »

» » مخابرات » »

تعمیرات ـ تعمیر دارالحکومه گی به خشت وچونه گچ سنك کاری رقم خشتی خورد

منظرهٔ جنوبی مسجد جامع شریف هرات که تعمیر قسمت غربی آن تکمیل شده

دور نمای داخلی تعمیر استاد یوم ولایت هرات

وکلان عوزه گل استخوان بندی خشت کاری واکوب بریگ وچونه دروازه وکنلکین کاه گلکاری بامیها

تعمیر محبس وتعمیر قوماندانی امنیه درحکومتی کلان بادغیسات درقلعه نو که طبق نقشه مرتبه تکمیل شده است

تعمیر پسته خانه حکومت کلان بادغیسات درقلعه نو که طبق نقشه مرتبه تکمیل شده است

تعمیر یك مسجد جامع در گلران وتعمیر یك باب مکتب دهاتی درآنجا

تعمیر یك مسجد جامع در حکومت قادس .

تعمیر یك پل در بالای جوی کار یزك تهداب کنی سنگ کاری خشت کاری انگاف پرکاری تعمیر یك پل به خشت پخته وچونه بمصرف دولت افغانی که باثر تشویق شاغلی کفیل ولایت وشاغلی سعادت ملوك تاجر هراتی .

تعمیر یك پل کانه بالای جوی سلطانه به خشت پخته وچونه طبق نقشه مهندس ترمیمات تمام سرك ها لین بادغیسات لین غورات وغوریان عریض ساختن جاده ها وسرنگ پرانی وغیره .

آغاز پخته کاری سرك اسلام قلعه .

ترمیم وتسطیح سرك راه غوریان که قبلا تمدید یافته بود کاملاً تسطیح و قابل عبور ومرور عراده جات واقع شده است .

ترمیم لین سرك شیندند به دو مرتبه پرکاری مواقع آب برده گی وساختمان برج صد بخشی

« « غوریان » » » » » » »

« « تورغندی » » » » » » »

تمدید سرك جدید بین جوند وقلعه نو که این سرك باوجود مواضع صعب المرور تکمیل وقابل عبورو مرور عراده جات واقع شده است .

انسداد سد بمقابل طغیان آب هری رود در حصه کهسان که درهر سال نهر زرگ حکومتی کهسان راخراب می نمود بند ها ترتیب وسطح در یاجر کشیده شده - که باین صورت ازخسارات وارده سیلاب جلوگیری بعمل آمده است .

اجراآت امور صحی ولایت هرات درسنه ۱۳۳۳

توسعه وانکشافی که درامور صحی ولایت هرات دردوران نائب الحکومه گی شاغلی عبدالغفور کفیل ولایت هرات صورت گرفته بی سابقه میباشد چنانچه درسال ۱۳۳۳ پیشرفت های امور صحی واجراآت ذیل بعمل آمده است .

زایشگاه : اولین زایشگاه درولایات بعدازکابل دریکی ازعمارات شهر نو بتاریخ ٤ جدی ۳۳ بحضور شاغلی کفیل ولایت وماموین ومعززین بامر اسم مخصوص افتتاح گردید که سبب اسایش اهالی واقع گردیده است .

دستگاه راديو ترايي ـ درسال ۳۳ باثر توجه خـاص شاغلي كفيل ولايت دستگاه راديو ترايي بهرات ازطريق ايران توريد وبه‌كار انداخته شدكه محل استفاده واقع گرديده است .

موسسه‌دندان سازي: افتتاح موسسهٔ دندان سازي بامراسم شانداري بحضور شاغلي كفيل ولايت وجم‌غفيري بعمل آمده كه طرف استفاده عموم‌واقع شده است .

توريد ماشين مكمل الكترو سوك وبكارانداختن آن درامراض عقلي و عصبي كه ازان اثرات فوق‌العاده در تداوي امراض مذكور بظهور رسيده‌است. امور تعميرات شفاخانه نيز تكميل گرديده ونل كشي بعمل آمده است .

اجراآت مديريت صحيه: تعداد مريضان بستري ٦٤٩ نفر مراجعين امراض مختلفه ۲۹۸٦۱ نفربانسمان وجراحي ۸۳۲۰ نفر مراجعين‌موسسه اكسريز ۱۱٤۹ نفرمراجعين لابراتوار ۱۰۵۹ نفر درشفاخانه مستورات مريضان بستري ۱۰۰ نفر پوليكلينك داخله ۹۸۷٤ نفراطفال ۳٦۰۰ نفر ـ مراجعين مختلف ۹۳۲۹ نفرابله كوبي مـركـز هـرات ومحالات پودر پاشي دكاكين منازل حمام‌ها سراي هامحبس .

اجراآت مديريت مخابرات در سال ۳۳

درامورمخابراتي‌ولايت‌هرات نيز حسب‌صوابديدمقام‌ولايت قرارذيل‌اجراآت‌شده‌است:

۱ـ امتداد لين‌تيلفون از حكومتي‌قادس الي حكومتي جوند به مسافه (۲۷) گروه

۲ ـ عوض پايه هاي چوبي فرسوده وبيكاره لين تليفون سمت اوبه وقلعه و كشك وگلران واسلم قلعه وغوريان وطلاه نظر خان وگذره وانجي مركز ولايات به تعداد (۱۹۰۰) پايه چوبي جديد نصب وتعديل گرديده كه نواقصات لين هاي متذكره رفع ومخابرات بصورت احسن تري جريان دارد .

۳ ـ ترميم واصلاح لين‌هاي‌تيلفون‌وتلگراف سمت شين دند وتور غوندي واسلم قلعه مخابرات شان بصورت خوب تري .

٤ ـ در واردات پوستي مراسلات شخص نظر به سال گذشته مبلغ ـ ٦۲۰۰ افغاني افزودي بعمل آمده است .

۵ ـ درعائدات تلگراف يازده ماهه سال جاري نظر به ۹ ماهه سال گذشته مبلغ ۸۰ـ ۷٤۰٤ افغاني افزود گرديده .

٦ ـ به واردات تليفون ۹ ماهه ۱۳۳۳ نظر به ۹ ماهه سال گذشته مبلغ ۰ـ۷۲۰۰ افغاني افزود شده است .

۷ ـ درعائدات موتر هاي پستي ده ماهه‌سنه جاري نظر به واردات سال تمام ۱۳۳۲مبلغ ۰ـ ۲۰۱۵٤۱ افغاني افزودي بعمل آمده است.

۸ - چون لین چاهسرخ ازغوریان بـراه دشت وبیابان بمسافه ۱٤ کـروه لین امتداد یافته بوده تنها تهانه چاه سرخ از آن استفاده می نمود لذا برای بهبود و واینکه دیکر تهانه جات سمت جنوبی اسلام قلعه الی چاه سرخ لین وازجریان مخابره استفاده کرده باشند حسب صواب دید ولایت جدید سیم وسامان لین مذکور ازغوریان جمع آوری وازاسلام قلعه ذریعه همان سامان جمع آوری شده بالای تهانه جات الی چاه سرخ امتداد یافته است .

امور ولایت مزارشریف

اجراآت مدیریت عمومی معارف .

۱- تاسیس یکباب مکتب دهاتی درقریهٔ حصارك مربوط حکومت کلان بلخ .

۲- تفتیش ومعاینهٔ عموم مکاتب ولایت مزار شریف درطول سال ۱۳۳۳ــ اولــ ازطرف مفتشین مدیریت عمومی معارف

دوم، از طرف کفیل مدیرعمومی معارف سوم . ازطرف شخص ع ج وزیر معارف وهیئت معیتی شان مامورین ومعلمین زحمت کش تشوق وتقدیر وغفلت کاران مجازات شد ند .

۳- تطبیق اصول جدید تدریس گروپی توسط مفتشین دراکثر مکاتب .

٤- مکتب نسوان مزارشریف داخل دورهٔ شش ساله گردیده وفعلاً دارای صنف (شش) گردیده . وتعداد متعلمات که جدیداً داخل صنف اول گردیده اند هفتاد نفراست.

۵- نتایج امتحان سالانهٔ مکاتب ابتدائی مزار شریف در سال ۱۳۳۳ از جملهٔ ۸۳۹۹ نفر ۷٤۱ نفر شامل امتحان سالانه شده و ۳۷۰۹ نفر کامیاب ۳۰۳۲ نفر ناکام و ۱٦۵۸ نفر محروم امتحان گردیده اند .

٦- درسال ۳۳ بتعداد ۱۱۲۳ نفر طلبه جدیداً بصنوف اول مکاتب شامل گردیده اند .

۷- درسال ۳۳ ـ ۵۲ نفر از طلاب فارغ التحصیل صنف (٦) مکاتب ابتدائی جهت شمول در مکاتب عالی ومسلکی معارف ولیسهٔ حربیه بکابل اعزام شده اند .

۸- در ابتدای سال ۳۳ پنجاه نفر از فارغ التحصیلان دارالمعلمین ولیسهٔ ابن سینا وعلوم شرعیهٔ پغمان که تحصیلات شان معادل بکلوریا میباشد بحیث معلمیـن از وزارت معارف معرفی واعزام گردیده وبعوض کمبود بمکاتب مرکز و اطراف اینولایت مقرر وشامل خدمت شده اند .

۹ـ هفت نفر سومعلم کمبود درظرف سال وارد ومقرر شده اند .

۱۰ـ دو نفر لیسانسیه بحیث معلم ریاضی . فزیك . وادبیات برای د باختر لیسه از طرف وزارت معارف فرستاده شده واشغال وظیفه کرده اند .

۱۱ـ حسب پیشنهاد مدیریت عمومی معارف ولایت مزار شریف وپښتو تولنهٔ ریاست مستقل مطبوعات وتصویب مجلس وزارت معارف نامگذاری مکاتب مرکز شهر مزار شریف قرار ذیل صورت گرفته است .

مکتب نمره یك بنام « نادر شاهی ښوونځی » مکتب نمره دو « دمولینا جلال الدین ښوونځی » مکتب نمره۳ « دسلطان غیاث الدین ښوونځی » مکتب نمره ٤ « دوزیر محمداکبرخان ښوونځی » مکتب نسوان « دسلطانه رضیه ښوونځی » وهمچنان لیسهٔ مزار شریف بنام « د باختر لیسه » موسوم شده اند .

۱۲ـ تعمیر یك حویلی عصری با تمام لوازم آن درجوار مدیریت معارف جهت رهایش مدیر عمومی معارف تکمیل وآمادهٔ استفاده گردیده .

۱۳ـ حفر یکدوره چاه آب در د باختر لیسه .

۱٤ـ تکمیل تعمیر نحو یلخانهٔ معارف که کار آن درسال ۱۳۳۲ شروع شده بود

محکمهٔ مرافعه .

اجراآت وفیصله هائیکه از محکمهٔ مرافعهٔ ولایت مزارشریف درسال ۱۳۳۳ صادرشده:

۱ـ وثایقی که اجرا شده ۱٦۷۱ فقره

۲ـ فیصله های جزائی .

۱ـ فقرهٔ قتل سیدجلال الدین عبدالقیوم نام محکوم به اعدام وحکم اعدام درباره او تطبیق شده .

۲ـ فقرهٔ قتل سیدمراد ورضا بای که دران سلطان واسمعیل نامان محکوم به اعدام واعدام شده وعبدالباقی نام محکوم بحبس دوام گردیده .

۳ـ فقرهٔ سرقهٔ اموال خال بای که در آن نظرمحمد نام بحبس دوام محکوم گردیده .

٤ـ فقرهٔ قتل محراب الدین که دران محمد حکیم محکوم باعدام واعدام شده .

اجراآت فوائد عامه:

۱ـ تعمیر یك پایه پل پخته کاری بالای دریای کشنده که ازطرف ښاغلی طلا بای ساکن قزل کنت کشنده مصارف آن اعانه دادهشده . این پل هشت متره ویك کمانه بوده ومطابق نقشه وهدایت مدیریت فوائد عامه تعمیر شده .

۲ـ تعمیر یك پایه پل پخته کاری بالای نهررباط چشمهٔ شفا که طور اعانه ازطرف ښاغلی سلطان محمد قرار نقشه وهدایت نفر فنی مدیریت فوائدعامه صورت گرفته .

۳ـ احداث یك سرك جدید بین شولگره وسنگچارك كه تسطیح آن بصورت خامه در طول ۴۰ میل ازطرف اهالی تحت مراقبت حكام مربوطه و نگرانهای مدیریت فوائد عامه انجام یافته وباقیماندهٔ كار آن نسبت پیش آمدن موسم سرما برای سال آینده معطل گردیده است. این سرك نسبت به سرك سابقه نزدیكتر و سهل العبورتر بوده دردشت واقع وپل وكوتل ندارد.

۴ـ احداث وتمدید سرك الی معدن ذغال سنگ درهٔ صوف ازخود حكومتی . معدن كه بر اه كوهستانی واقع شده وصعب المرور است.طول سرك ۲۲ میل است وتوسط مردم درهٔ صوف تحت مراقبت حاكم ونگرانهای مدیریت فوائدعامه ونفرفنی مربوطه تسطیح شده وكوتلهای آن سرنگك پرانی شده وقابل عبورومرور گردیده است.

۵ـ پخته كاری سرك كلفت بعرض چارمتر كه كار آن جریان دارد.

اجراآت مدیریت عمومی مخابرات :

اجراآت مدیریت عمومی مخابرات درسال ۱۳۳۳ قرارآتی است .

۱ـ تمدید اساسی لین تلفون بین شبرغان وسرپل بطول ۱۵ كروه .

۲ـ تمدید لین تلفون ازمركز مزارشریف الی سیاه گرد بطول (۹) كروه وازسیاه گرد تاتاشگذر كه كار آن جاریست.

عنقریب باقیماندهٔ آن تمدیدخواهدشد :

اجراآت مدیریت معدن

ازابتدای سال ۳۲ تااخیرجدی سال مذكور مقدار فروش شده		۷۰۲۲۲	سیر
» » » » ۳۳ »	»	۹۹۱۰۴	»
افزودی كه نسبت به سال گذشته صورت گرفته		۲۸۸۸۲	»

غرس نهالها درباغهای ذخیرهٔ معدن درهٔ صوف كه برای سال ۱۳۳۴ ازهشت الی دوازده هزار اصله جهت صوفهای ذغال سنگ كه كار استخراج آن عنقریب آغاز میشود.

پاك كردن حوضهای معدن نمك كه ازهشت سال به اینطرف پاك نشده بود .

۱. در برج سرطان مطابق اساسنامهٔ جدید روزنامهٔ بیدار ازمدیریت عمومی مطبوعات ولایت مزارشریف منفك گردیده وكار نشر روزنامه به ښاغلی محمداكبر ارفاقی مدیرمسئول روزنامه تفویض شد .

۲ـ چون درسال جاری حكومت تصمیم گرفت سینماهائی كه در بعضی ولایت موجود ومربوط به ریاست مستقل مطبوعات میباشد بفروش رسانیده شود. حسب اوامرواصله ازمقامات مربوطه.دربرج دلو عمارت سینما. ماشین، سامان وادوات متعلق سینمای مزارشریف تحت نگرانی یك هیئت مختلط مركب از نمایندهٔ بلدیه ونفرفنی مربوطه ونمایندهٔ مدیریت عمومی مطبوعات به بلدیه تحویل داده شد .

امور ولایت قطغن

اجرا آت دوائر ولایت قطغن درسال ۱۳۳۳

مدیریت فوائد عامه .

مدیریت فوائد عامه درسال جاری کارهای ذیل را انجام داده .

۱- از اشپشته تا پلخمری در ۱۳۳ کیلومتر سرك ۱۱۰۰ مترمکعب جاهای خراب را پر کاری کرده است .

۲- از پلخمری تادشت خوجه الوان در ۱۳ کیلومتر سرك ۹۲۳ متر مکعب سنگ پارچه وجغل انداخته و سرك را پخته کاری کرده است .

۳- از پلخمری تاسه پیچ علی آباد در ۷۹ کیلو متر سرك ۱۵۶ متر مکعب درجاهای خراب جغل انداخته است .

۴- سرك جدید سه پیچ با ندازهٔ پنج کیلو متر کار شده است .

۵- بین شهر جدید و گردابی پلچهٔ پخته کاری ٤ متره ساخته شده یك پایه .

۶- « « « « « « ۳ « « دو پایه .

۷- کار ساختمان عمارت پخته کاری مخابرات تکمیل گردیده وفقط مسطح آن باقیمانده

۸- عمارت محکمهٔ مرافعه تحت ساختمان گرفته شده .

۹- عمارت مکتب (۹) صنفه تحت ساختمان گرفته شده وکار آن جاریست .

۱۰- کار تعمیر پل دریای بنگی جریان دارد .

۱۱- کار تعمیر عمارت تلگرافخانهٔ پلخمری و قندز جریان دارد :

۱۲- کار تعمیر گدام نهرین جاریست .

۱۳- « « « تالقان « .

۱٤- « « « قندز « .

قوماندانی لوای ژاندارمه .

تهانه های سرحدی ولایت قطغن از سالیان طولانی عبارت از عمارت خامه و کهنه و حتی خس پوش بوده و درین راه توجهی مبذول نشده بود . در اثر پیشنهاد دارالحکومه گی قطغن ومنظوری مقامات عالیه بالاخره تصمیم گرفته شد که تمام تهانه های محافظین سرحدی بصورت عصری و پخته کاری و آبرومند ساخته شود . قوماندانی لوای ژاندارمه قطغن ازپارسال به تهیهٔ مواد ومصالح تعمیر داخل اقدامات گردیده ودرسال جاری طبق نقشه های مرتب به ساختمان تهانه ها آغاز نمود. واز اول اسد تا اخیر عقرب سال ۱۳۳۳ بقرار ذیل به تعمیر تهانه ها موفق شد .

احصائیه

۲ رتبه	۳ رتبه	۴ رتبه	۵ رتبه	۶ رتبه	۷ رتبه	۸ رتبه	۹ رتبه	۱۰ رتبه	مستخدمین	مجموعه
۱	۱	۳	۵	۱۵	۱۱	۱۴	۱۳	۷	۳۷	۱۰۷

ضمیمه ۳

نتیجه مشاهده سروی طحال ولایت مشرق

ضمیمهٔ ۱ انتشار پشهٔ ناقل مرض ملاریا در نقاط مختلف افغانستان و شعبهٔ تسپوروزائیت که در اثر تحقیق و مطالعه بدست آمده است

سال	منطقه	پشهٔ عامل مرض ملاریا	تعداد پشهٔ تحقیق شده	تعداد پشهٔ مثبت	ریت سپوروزوئیت
۱۳۲۸	لغمان	الف: اتوفیل سوپرپکتس	۷۶۸	۳	۰٫۴
۱۳۲۸	〃	ب: کولی سی فیسز	۴۰۴	۳	۰/۴ ۴
۱۳۲۹	قندز و خاناباد	اتوفیل سوپرپکتوس	۱۷۸۷	۳	۰٫۱۷
۱۳۳۰	〃 〃	〃 〃	۱۳۶۴	۱	۰٫۰۸
۱۳۳۱	کابل	〃 〃	۳۰۵۹	۸	۰/۳۹
۱۳۳۲	قندهار و گرشک	〃 〃	۲۸۹۸	۱	۰/۰۳۴

بکوریه تعداد طبع قرار رسال نامه و کاغذ [illegible] طبع شود [illegible]

ضمیمهٔ ۷ نژادهای پشهٔ انوفیل که از نقاط مختلف افغانستان دریافت شده است

شماره	لغمان	قندوز ـ خاناباد	کابل	قندهار ـ گرشک
۱	انولروس	کلی ویجر	انولروس	کوی سیفیسز
۲	کوی سیفیسز	هرکنس ـ سیلودوپکتس	کوی سیفیسز	هرکنس
۳	فلودیاتس	هرکنس سائینیه	فلودیاتس	ملتی کولر
۴	میسکوتس	پل کریس	ستی فن سای	پل کریس
۵	موگونسنر	سوپرپکتس	سوپرپکتس	ستی فن سای
۶	پل کریس		سب پکتس	سوپرپکتس
۷	سیلندریس		ترکوری	ترکوری
۸	ستی فن سای			
۹	سب پکتس			
۱۰	سوپرپکتس			
۱۱	ترکوری			
۱۲	وگوس			

ضمیمه

تشکیلات موسسهٔ مجادله ملاریای افغانستان (۱۳۳۳).

رئیس موسسه

شعبهٔ تخنیکی — موسسه ملاریا: علیا مجادله ملاریا، شش هیئت های مجادله — شعبهٔ کنترول — شعبهٔ اجرائیه: آوردها و فرمایشات و تحریرات و اوراق

تشکیلات هیئت های ولایات	مشرقی	قطغن	کابل	جنوبی	قندهار و گرشک	هرات
متخصص مجادله بجیث	۱	۱	۱	۱	۱	۱
ملاریا جنت	.	۱	.	.	.	۱
انتی ماجنت	.	.	۱	.	.	۱
مفتش و متخصصان ملاریا	۹	۱۵	۱۰	۵	۱۰	۱۵
وسایل نقلیه						
الف: لاری	۱	۲	۲	۱	۱	۲
ب جیپ استیشن واگون و پک اپ	۲	۲	۲	۱	۲	۲

افغانستان

پروگرام مجادله ملاریا

ضمائم

طریقه مجادله ملاریا	در قریه جات: ادویه پاشی دی دی تی در خانه‌ها	در شهرها: کنترول ابهای ایستاده باعث تولید پشه میشود
تعداد نفوسیکه مستقیماً کنترول میشود	۱۰۰۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰
اندازهٔ وسطی دی دی تی که استعمال میشود	۴۵ گرام فی نفر نفوس	۳۰ گرام فی جریب سطح آب
ترکیب دی دی تی مستعملهٔ ادویه پاشی منازل	۵۰ ٪ یا ۷۵ ٪ محلول آبی دی دی تی	املشن صابون دار ساخت موسسه
تعداد دفعات ادویه پاشی منازل وتیل پاشی آب	سال یک مرتبه ادویه پاشی منازل	هفته یک مرتبه برای شش ماه سال
مصرف فی نفر نفوس	۲.۷۰ افغانی (۰.۱۲ دالر)	۰.۷۵ افغانی (۰.۰۲ دالر)

(۲۳ افغانی مساوی یک دالر ی.ا.)

۱- تهانهٔ سنگتی. منزل اول ودوم آن بسر رسیده پلستر ودیوار احاطهٔ آن باقیمانده .
۲- « سربند . منزل اول آن بسر رسیده .
۳- تهانهٔ کاکل : منزل اول ودوم آن بسر رسیده . پلستر ودیوار احاطهٔ آن باقیمانده
۴- تهانهٔ ستار . منزل اول و دوم آن تکمیل شده .
۵- « کینم . « « « « « .
۶- « پته کشان . « « « « « .
۷- « قفلاتون . منزل اول آن تکمیل شده .
۸- « شاه روان . منزل اول و دوم آن تکمیل شده وپلستر خارجی آن باقیمانده .
۹- تهانهٔ سور بیتل . منزل اول آن از سنگ ساخته شده و نیمکاره است .
۱۰- « خرگوش خانه . منزل اول آن تکمیل شده .
۱۱- « بغریقول . منزل اول آن تکمیل شده .
۱۲- « خشت تیپه . منزل اول و دوم آن تکمیل شده .

تبصره . تمام این تهانه ها ازخشت وچونه وریگ وسنگ ساخته شده .
موادیکه در آن صرف شده به اندازهٔ ذیل بوده است

خشت پخته	۱۲۹۰۰۰۰ دانه
سنگ	۹۵۳ مترمکعب
چونه	۸۵۰ خروار

مدیریت مخابرات .

۱- به تعداد ۱۲ پایه تیلفون جدید بدوائر رسمی ومؤسسات نصب شده است .
- ازخان آباد تاچنار گنجشکان که حد فاصل بین قطغن و بدخشان است بطول ۱۲۰ کیلو متر لین تیلفون که سابق یك لینه بود بصورت دو لینه تمدید گردیده است .
۳- پایهٔ سوچبورد پنج لین جدیداً درحکومت محلی قلعهٔ ذال نصب وبکار انداخته شده است .

۴- بطول ۳۰ کیلومتر لین تلفون بین تالقان وعلاقه داری چال جدیداً تمدید گردیده ازین لین میتوان درآینده بهمعدن نمك وحکومت محلی اشکمش به آسانی لین تلفون را تمدید کرد .

مدیریت معارف .

۱- درسال جاری (۶۵۱) نفر طلاب جدیدالشمول برای مکاتب ولایت قطغن انتخاب و تحت تعلیم گرفته شدند .

۲- سه باب مکاتب ذریعهٔ مفتشین تفتیش گردید . که دومرتبهٔ آن طور اصلاحی بوده ومرتبهٔ ثالث بمنظور تطبیق لایحه مکافات ومجازات دراثر تفتیش آخری دونفر از معلمین و سرمعلمین مورد مکافات وچارنفر مورد مجازات قرار گرفتند .

تبصره. تفتیش آخری حینی در مکاتبی بعمل آمد که شاغلی وزیر معارف در اثنای دورهٔ شان به ولایت قطغن آن را دیده نتوانسته بودند.

۳- در سال ۱۳۳۳ شش نفر از سرمعلمین بعلتیکه در انجام وظایف شان بی کفایتی و یا سؤ اجراآت نشان داده بودند به معلمی سوق داده شدند.

۴- برای ۱۱۵ نفر از طلاب مکت های دهاتی جنگل باشی و خواجه میری که بـاثر تفتیش پیشرفت شان در تعلیمات ظاهر شده بود به منظوری شاغلی نائب الحکومهٔ قطغن یك یك دست لباس اعطا گردید و از معلمین آن اظهار رضایت شد.

۵- درسال ۱۳۳۳ (۲۸) نفر از فارغ التحصیلان صنوف شش مکاتب ولایت قطغن بغرض تحصیل در مکاتب مسلکی بکابل اعزام گردید.

۶- یکعده از طلاب کلان سال وغبی ولا درك که از سالها درمکاتب قطغن باقی مانده بودند باساس مقررات وزارت معارف از مکاتب اخراج شدند.

۷- طلاب عدهٔ از مکاتب تحت معاینهٔ صحی قرار داده شدند.

۸- در سال ۳۳ (۱۷٤) نفر از مکاتب ولایت قطغن فارغ التحصیل شدند.

۹- درین سال از طرف مفتشین مدیریت معارف اصول تدریس کورس گروپ بندی با حضور سرمعلمین ومعلمین در لیسهٔ بغلان. مکتب بغلان صنعتی. قندز. مرکز تالقان حضرت امام صاحب تطبیق شد و چون به سبب کمی وقت در بعضی مکاتب اصول مذکور تطبیق نشده بود حسب الامر شاغلی وزیر معارف در ایام تعطیل زمستانی سرمعلمین مکاتب مذبور به مکتب پلخمری جلب و تدریس کورس گروپ بندی از ۲۳ قوس تا ۵ جدی در حضور آنها تطبیق گردید.

۱- درین سال اهالی حکومت خان آباد (۱۲۱۲۰) افغانی بغرض خریداری کتب جهت کتابخانهٔ مکتب متوسطهٔ خان آباد اعانه دادند که با تشکر پذیرفته شد.

مستوفیت ولایت قطغن

درسال جاری درعایدات مختلف ولایت قطغن قرار ذیل تزئید بعمل آمده است.

۱- درمالیات اراضی	۱۷۳۵٤٦۳،۱۷	افغانی
۲- درتحصیل باقیات	۲۷۰۲۸۱،٦٦	»
۳- درمحصول مواشی	۳۵٦٦۱۳،٤۳	»
٤- درمحصول گمرك	۲۰۰۲۲۵،٤٤	»
۵- درمالیات برعایدات	٤۳۸۸۲۰،۸۰	»

حکومت کلان تالقان

۱- شاغلی میرعلمها کم کلان تالقان ترفیعاً برتبه سه از طرف مقامات عالیه بحیث حاکم کلان تالقان مقرر شد.

۲- حکومت کلان تالقان نقشهٔ آبادی شهرجدید تالقان را که چندسال قبل ترتیب شده وتا حال اجرای آن معطل مانده بود به منظوری مقام منیع صدارت عظمی تحت اجرا گرفت. وذریعهٔ مهندسین خطوط جادها وسرکها ومحل عمارات مختلف از قبیل دکانها وسرایها ومنازل را تعین کرد.

امور ریاست تنظیمهٔ مشرقی

اجراآت مهمه

علاوه بر اجراآت عادی و همه ساله در شقوق اداری و کار ادارات ولایت مشرقی آنچه زیاده تر قابل توجه و تذکر است فعالیت در حصه عمرانات است که بصورت بی سابقه روبه تزاید بوده وسرعت قابل اعتنائی درین راه به نظر می آید. عماراتیکه درسال گذشته وما قبل ازان آغاز گردیده بود امسال بسرعت لازمه اکثر آن به پایهٔ تکمیل رسید و الی اخیر سال جاری برای استفادهٔ ادارات و مؤسسات دولتی آماده میگردد ما نند تعمیر جدید مدیریت عمومی قبایل و تعمیر بزرگ مستوفیت ولایت مشرقی. عماراتیکه جدیداً درشهر جلال آباد درسال جاری تحت کار گرفته شده است ما نند عمارت تلگراف خانه جلال آباد وهوتل جدید جلال آباد که مستصل به هوتل سابقه تعمیر گردیده کار آنها بصورت سریع جاری و در نظر است الی اخیر سال ۱۳۳۳ به انجام برسد (در حصهٔ پل ها و سرك و کدام ها مراجعه شود به راپور مدیریت فواید عامه)

همچنین عمارات فابریکهٔ قند جلال آباد بسرعت زیادی که امسال در کار آن بخرچ داده شده است بـه پایـهٔ تکمیل رسیده و بـرای سال آینده آماده ساختن شکر است درحیات اجتماعی اهالی مشرقی بتوجه حکومت توسط دائرساختن یك شعبه بانك زراعتی وصناعتی روستائی درمرکز ولایت مشرقی امر بسی مهمی اجراء گردیده است که خیلی قابل اعتناء است و مساعدتیکه بانك مذکور به اهالی محتاج و دهاقین بی چارهٔ این ولایت انجام داده است برای بلند بردن سویه حیاتی مردم و ایــن ولا و رفــع مشکلات زارعین ودهاقین اهمیت بسزائی دارد . و بانك مذکور درمدت کمیکه درین ولایت دائر گردیده است توانسته است که حتی الوسع از زمین داران کوچك دستگری نموده واز زیر بار سود و گروی های کمر شکن آنها را نجات بخشیده و بپا ایستاده نماید طوریکه نماینده گی بانك مذکوردرجلال آباد اطلاع میدهداز بدو تشکیل الی تاریخ ۲۹ جدی ۱۳۳۳ مبلغ سه لك نودو هشت هزار و هشت صد افغانی به مستحقین قرضه بانك قرضه داده است که تاثیر اینگونه قرضه ها در بهتر ساختن واستواری حیات زارعین خیلی مهم وسود مند ثابت شده است .

مصالح وچوب چهار تراش که ازاول حمل الی اخیرجدی ۱۳۳۳ تهیه شده است .

شماره ــ تفصیلات آثار ــ خروار ــ خشت پخته ــ صندله

۱ ــ مصالح داشهای کاه کج و کردی کج ۰ــ ۱۸۵۹ ــ ۱۱۷۵۰۰ ــ ۶۰ــ ۳۳ خروار
۲ ــ مصالح داشهای سر اچه ۲۲ ۲۴۸۵ ــ ۲۴۰۳۱۸ ــ . . . .
۳ ــ مصالح داشهای سرخ آب . . ــ ۴۷۵ ــ ۲۸۴۳۸۰ ــ . . . .
۴ ــ مصالح داشهای چکنوری . ــ ۴۹۱ ــ ۴۰۱۱۰۵ ــ . . . .
۵ ــ مصالح داشهای کمکی خیبر ۶۰ ــ ۶۸۵ ــ ۴۵۱۷۰ . . . .
۶ ــ چوب چهار تراش ۰ ــ ۰۰ ــ ۰ ــ ۰ ــ ۳۵۹۰

مصالح وچوب چهار تراش که ازاول حمل الی اخیر جدی ۱۳۳۳ به تعمیرات و پل‌ها داده شده

شماره . تفصیلات آثار خروار خشت پخته صندله چوب چهار تراش خشت خام

۱ـ به تعمیر پلها داده شده ــ۰۰ــ ۹۵۹ ــ ۶۹۵۰۰ــ۶۰ــ۳۳ خروار ۰۰۰ــ۰۰۰
۲ـ ۱ـ بتعمیرات مرکز ۰۰۰ ــ۰۰ــ ۷۰۰ ــ ۱۴۰۰۰۰ ــ ۰۰۰ ۰۰۰ــ۰۰۰
۲ ــ « پل ها ۰۰۰۰۰۰ ــ۰۰ــ ۱۵۰ ــ ۰۰۰ ــ ۰۰۰ ۰۰۰ــ۰۰۰
۳ـ ۱ـ بتعمیرات مرکز و پلها ــ۰ــ ۳۸ ــ ۹۱۵۰۰۰ ــ ۰۰۰ ۰۰۰ــ۰۰۰
۲ ــ « هوتل جدید ــ۰۰ــ ۱۰۰ ــ ۶۰۰۰۰ ــ ۰۰۰ ۰۰۰ــ۰۰۰
۴ـ به تعمیرات مرکز داده شده ــ۶/ــ ۴۰۷ ــ ۳۳۰۱۰۵ ــ ۰۰۰ ــ۰۰۰
۵ به تعمیر پل‌ها داده شده ۶۰ ۶۸۵ ــ ۲۴۵۱۷۰ ــ ۰۰۰ ۲۶۰۰ــ۰۰۰
۶ ۱ ــ به تعمیر مستوفیت ۰ــ ۰ ــ ۰۰۰ ــ ۰۰۰ ۶۰۰دانه
۲ ــ پلهای معابر ۰ــ ۰۰ــ ۰۰۰ــ ۰۰۰ــ ۱۴۵۰ »
۳ـ تیلگرافخانه ۰ــ ۰۰ــ ۰۰۰ــ ۰۰۰ــ ۲۰۰ »
۴ـ تعمیر مکتب ۰ــ ۰۰ــ ۰۰۰ــ ۰۰۰ــ ۷۰ »
۵ـ تعمیر شفاخانه ۰۰ــ۰۰ــ ۰۰۰ــ ۰۰۰ــ ۸۸ »
۶ـ « ژاندام ۰۰ــ۰۰ــ ۰۰۰ــ ۰۰۰ــ ۱۰۰ »
۷ـ هوتل جدید ۰۰ــ۰۰ــ ۰۰۰ــ ۰۰۰ــ ۱۰۰ »

۴۸ــ۳۳۲۰ــ۹۳۶۲۷۵ــ۶۰ــ۳۳ــ۲۸۰۸دانه ۲۶۰۰۰۰قالب

فوقاً مقدار ششهزارو سه صدو نود و شش خروارو چهار آثارچونه و به تعداد دوازده لک وهشتادوهشت هزارو نهصدوسی وهشت قالب خشت پخته و سی وسه خروار شصت آثار صندله وسه هزارو پنجصدو نود دانه چوب چهار تراش تهیه شده که منجمله مصالح و چوب مذکور مقداری سه هزاروسه صدو بیست خرواروچهل هشت آثارچونه

و نه لك وسی وشش هزارودوصدو هفتادوپنج قالب خشت پخته . وسی وسه خرواروشصت آثار صندله (و دوهزاروهشتصدوهشت دانه چوب چهار تراش به تعمیرات و پل ها وتعمیر جدید هوتل داده شده وهم ناگفته نمیگذاریم که مصالح و چوب مذکور ازاول حمل الی اخیر ثور ۳۳ و از شروع میزان الی اخیر جدی ۱۳۳۳ تهیه شده که چهارماه گرمای جوزا وسرطان واسد وسنبه ۱۳۳۳ کار نشده درسه ماه متباقی دلو و حوت ۳۳ و حمل ۳٤ مطابق چونه و خشت تهیه شده گی فوق تهیه شده میتوانند .

(اجراآت عمدهٔ ۱۳۳۳ مدیریت زراعت ولایت مشرقی)

الف ۱ـ بمرکز جمع آوری یکمقدار تخمانه جات. سرو. ناجو و غیره برای بذر .

۲ـ اقداماتی مقدماتی برای جلوگیری از ضرر حشرهٔ کرم سرخ (فرانقسی) پنبه و تهیه یکمقدار پخته ونخ جهتکار آمد اهالی اینولاء .

۳ـ فعالیت عمله فنی مدیریت زراعت درامحای ملخ های مضره پروازی ومچك های آن که درحصه های دشت بتی کوت دشت مارکو شیوار ادشت گماری. و بعضی مناطق حکمرانی لغمان وکنر هادرموسم گرمی هوا بظهور رسیده بود .

٤ـ ترتیبات اصلاحات اشجار واراضی باغ (غلام حیدر خان) که ازجملهٔ باغات مشهور سرکاری اینولایت ومربوط مدیریت زراعت شده ،

در عبدالغیل.

۱ـ اصلاحات دراشجار وتربیهٔ نهال وقوریه جات باغات سرکاری عبدالغیل

۲ـ اصلاحات واموار یکحصه اراضی زراعتی مساعد به فارم وبذر یك مقدار تخمانه جات مثل تخم ناجو. مغر وغیره آبیاری آنها بقرار مکتوب حکمرانی کنر ها کشیدن جوی پشته وآبیاری یك تعداد اراضی از آب جوی مذکور که در ۱۳۳۳ بعمل آمده فوقاً اجراآت سال ۱۳۳۳ مدیریت زراعت عرض شد .

کارکردگی سرك جدید طورخم از کیلومتر صفر الی ۰۰ ۵ کیلومتره ۰) ۲۱

کندن کاری	. ۳۸۰۲۱	»	»
پرکاری	. ۵۵٦۱۹	»	»
سرنگ پرانی	. ۱۹۰۵۲	»	»
سنگ کاری	. ٦۳۰	»	»

حجم کارفوق تنها ازخاك کارشده گی ازصفرالی ۵۰۰ کیلومتر ۲ سرك جدید تورخم تا جائیکه دور بود

از اجراآت کارشده گی پل ها که در لین عمومی ازپل روکی الی

طور ختم صورت گرفته باکارات سرك بعد از ۲۱ کیلومتر

دورهٔ اجراآت کار فابریکهٔ قند جلال آباد درسال ۱۳۳۳ الی آخر سال مذکور حسب ذیل مهیا شد .

۱ـ قسمت ماشین ونصب پرزه جات .

فعالیت بسته‌کاری ماشین های مذکور بالخصوص از اول جدی سال ۳۳ آغاز و حصهٔ کلی پرزه‌جات تقریباً درشرف ختم است دورهٔ امتحانی ماشین در اخیر سال اکمال و به خواست خدای متعال وتوجه حکومت والاحضرت اشرف سردار محمد داؤد خان صدر اعظم فابریکه برای سال آینده بکار مستعد خواهد بود ومنحیث از طرف مقام صلاحیت دار به اساس راپور اطمینان بخش آمریت فابریکه برای زراعین نیشکر ترتیباتی اتخاذ گردیده وهیئتی جهت توزیع پول وپیشبینی بذر نیشکر برای سال آینده بولایت مشرقی رسیده وداخل اقدامات سریع وجدی هستند .

۲ـ کلیه مرتبات تعمیریه فابریکه ختم وجزئی آن درشرف اختتام بوده وسایط لازمهٔ نیشکر ازطرف ریاست انحصارات دولتی تهیه شده میرود . دراینجا بازهم متذکر باید شد که در شمال فابریکه وکلوپ فابریکهٔ زمینی به حدود تخمین چهارصد جریب زمین سالیان دراز یست به تحت قوه وفشار سیلاب ها قرار دارد و بحالت لخ زار و ریگ زار خرابه افتاده بود عالیقدر جلالتمات وکیل وزارت مالیه احاطهٔ زمین مذکور را بواسطهٔ دیوار سنگی که منجمله طول احاطهٔ آن به چهار هزار متر میرسد و آنرا بصورت یك زمین آباد ومستعد ساختند که به شکل یکباغ مقبول عصری در آورده میشود انشالله مصارف آن ازپول انحصارات اجازه وامر فوری جدی فرمودند که کار آن بشدت جاریست .

امور ریاست تنظیمه جنوبی

درین سنه برعلاوه تشکیلات فوق یك نفر مدعی العلوم ویك اداره تفتیش نیز منظور شده .

اجراآت اداری .

۱ـ درطول سال ازشقوق اداری (۲۴۰۲۴) قطعه مکاتیب صادره .

۲ـ « « « (۱۸۵۷) قطعه عرایض مطالعه و احکام داده شده .

۳ـ « « « (۱۷۳۳) پیشنهادات شعبات غور ودر برابر آن هدایت داده شده .

۴- » » » » » » » » (۳۳۸) فقرات جزائی طرف غور مجلس مشوره قرار گرفته وتصاویب لازمه صادر شده .

۵- » » » » » (۱۱) » محاکماتی » » » » » » » » » » .

۶- » » » » » (۲۴۹) » اداری » » » » » » » » » .

شق معارف .

۱- قبلاً طلاب بصورت وندی وغیره گرفته میشد در هذا سنه قرار تجاویز دارالحکومه گی مطابق مقررات معارف درهمه مکاتب طلاب جدید شامل شده ومطابق پروگرامهای مرتبه مصروف تحصیل اند .

۲- یکباب مکتب دهاتی درقریهٔ میرزا که یعنی قوم خلیل خیل منگل مفتوح شده وطلاب شامل مکتب مذکور تحصیل مینمایند .

شق فواید عامه .

درین رشته که عبارت ازعمران وامتداد سرکهاست قبلاً توجه عمیق نشده درین سنه تاجائیکه وقت وزمان کار دارالحکومه گی موقع داده قرار آتی فعالیت شده .

۱- عمارت دارالحکومه گی درگردیز به پایهٔ اکمال رسانیده شد .
۲- برای بلدیه کلپ اساسی گذاشته شده وتا یك اندازه کارشده
۳- درفراز کوتل خته کندویك کافی از سنگ وچونه تعمیر شده .
۴- درمرکز گردیز عمارت تلگراف خانه تعمیر شده .
۵- برای مسکن صاحب منصبان شش عمارت تعمیر شده .
۶- بین گردیز وزرمت خط سرك امتداد داده شده .
۷- بین شهر گردیز خطوط سرك ممتد گردیده .
۸- درخوست عمارت دارالحکومه گی به پایهٔ اکمال رسانیده شده .
۹- » » تعمیر بلدیه اساسی گذاشته شده .
۱۰- » » تعمیر یك مارکیت پنج جریبی بالای مالکانش پیش برده شده .
۱۱- » » عمارت دومنزله زراعت انجام شد .
۱۲- » » تعمیر بندرق ودستگاه نشراتی رادیو درخوست اعمار گردیده .
۱۳- » » ازقریهٔ شبو کی الی طور ابوبطول (۷) کیلومتر سرك امتداد یافت .
۱۴- » » ازرجیم کهول به استقامت بلخیل سرك موترررو ممتد شد .
۱۵- تانك پطرول درمرکز خوست نصب شده وعمارت ادارهٔ آن تعمیر گردید .
۱۶- عمارت گمرك درخوست اعمار گردیده
۱۷- کلوپ صاحب منصبان وتعمیرات محل رهایش افسران تعمیر گردیده که عمارت قابل

رهایش (۲۰) فامیل میباشد.
۱۸ـ تعمیر حاجی میدان اساس تعین گذاشته شده.
۱۹ـ اعمار یك سینمای عصری درخوست تهداب گذاری شده و نیز تا درجه کار گردیده.

درشق زراعت:

کاریز های که از طرف شخص نائب الحکومه غرض آبیاری املاك دولت واستفاده اهالی حفر شده.

الف.ـ

۱ـ درگردیز یك کاریز حفر گردیده.
۲ـ درارگون دو کاریز « «
۳ـ درمحال تنی یك کاریز حفر شد.

کاریز هائیکه باثر توجه حکومت وعطای پول تقاوی ازطرف اهالی حفرشده.

۱ـ بطی کهول منگل یك کاریز.
۲ـ خلیل کهول « «
۳ـ سلطان کهول « «
٤ـ سروضه ارگون « «
٥ـ حالبصات « «
٦ـ صبری « «

ب ـ کاریز هائیکه باثر مساعی حکومت واهالی کشیده شده اند.

۱ـ درقریۀ استوگن زرمت یك کاریز.
۲ـ « « نیکنام « ۲ کاریز
۳ـ درقریۀ لکن خوست ۲ کاریز حفر شد
٤ـ درصبری خوست دو کاریز « «

در قسمت تکثیر اشجار وبذر انواع سبزیجات اقدامات مؤثر گردیده که یك تعداد نهالهای زیاد از قندهار وغیره نقاط مختلف خوست غرس گردیده.

همچنان نهالهای لیمو و نارنج. مالته و سنتره در فارم زراعتی غرس و محدود به (۸۰) جریب زمین تسطیح گردید.

مدیریت مطبوعات ولایت

۱ـ اخبار ورانگه که قبلاً بهروی دو صفحه نشر میشد درین سنه بهروی (٤) صفحه یومیه اشاعه مییابد.

۲ـ واردات مطبعه درطول هرماه مبلغ (٤٢٧٠٠) افغانی بوده کهاین واردات گواه است که همه گونه جداول واوراق مطبوع طرف ضرورت دوائر را تهیه کرده اند.

۳ـ قبلاً درمطبعهٔ این ولایت یك ماشین خورد ترفعالیت مینمود ودرین سنه یك دستگاه کلانتر دیگر طباعتی نیز ضم شده.

مدیریت مخابرات :

۱ـ واردات تیلفون محصولی که رفع حوایج اهالی را کرده بمبلغ (۵۰ر ۲۳٤ ۵) افغانی بالغ شده

حکومت اعلی پروان

اجراآت مهمهٔ دوائر حکومت اعلی پروان درسال ۱۳۳۳

۱ ریاست بلدیه ـ تعمیر سینمای پروان مربوط ریاست شاروالی چهاریکار که درسال گذشته نیم کاره مانده بود با یك قسمت از باغ عمومی چهاریکار که درسال گذشته نیز نیم کاره بود درسال ۱۳۳۳ تکمیل و به نمایشات آغاز کرد .

۲ـ مدیریت صحیه: وا کسیون چیچك در نه ماه ۲٤۰۰۰ مریضان داخل بستر و ۱۷۱ تعداد مریضان پولیتیك وماه ۸۸ ۵ ۵ ۲ تعداد عملیات های مهمه در ۱۱ـ ۰ نفر می باشد

۳ـ گمرك درعایدات (۹) ماه سال ۱۳۳۳ گمرك پروان نسبت به عایدات (۹) ماهه ۱۳۳۲ مبلغ ۲۸ـ۲٤۰۳۰٦ افغانی تزئید بعمل آمده

٤ـ مدیریت معارف: امسال دوقریهٔ آبدرهٔ پنجشیر وسنجدره وعلاقداری سیغنان مربوط حکومت کهمرد یك یك باب مکتب دهاتی تاسیس گردیده وهم به تعداد (٦) نفر ازجملهٔ ده نفر طلبه ازصنف ۱۲ لیسهٔ پروان فارغ التحصیل گردیدند امتحانات طلاب مذکور درکابل ازطرف هیئت ممتحنه وزارت معارف گرفته شد .

۵ـ محکمهٔ ابتدائیه: ازاول برج حمل الی اخیر برج قوس ۱۳۳۳ به تعداد ۵۵۸ فقرهٔ حقوقی وجزائی فیصله شده که ۳۹۰ آن حقوقی و۱٦۸ آن جزائی وایضاً عایدات صکوك آن باندازهٔ مبلغ سی ویك هزار و یکصدو نودو دو افغانی بالغ گردیده است.

٦ـ مدیریت مخابرات: لین های تیلفونهای دوائر مرکزی حکومت اعلی پروان که قبلاً از سیم ۱٤ آهنی واکثراً یك لینه بود ند درهذا سنه از طرف مدیریت مخابرات پوشدار تجدید یافت .

۷ـ مدیریت مخابرات: ایضاً یك لین دو لینه تیلفون ازسیم نمبر ۱۰ آهنی از تیلفون خانه مرکز دوآب الی تعمیر مدیریت معدن اشپشته که مسافهٔ آن تخمیناً ۱۲ میل می باشد درهذا سنه تمدید گردیده است .

۸ـ مدیریت مخابرات: بوسیلهٔ حکومت کلان کاپیسا وحکومت نجراب که قبلاً ذریعه نفر انتقال داده میشد اکنون در هذا سنه ۱۳۳۳ ذریعه موترهای قرار دادی ارسال ومرسول می‌شود.

۹ـ مدیریت فوائد عامه: تعمیر مدیریت بازارك پنجشیر واشتر گرام که تخصیصیه تعمیراتی آن ها ازطرف وزارت معارف ارسال می‌گردد دراین سال یك اندازه کارشده خصوصاً مکتب بازارك پنجشیر بهمنزل دوم آن کار شروع است.

۱۰ـ مدیریت فوائدعامه: درسرك باغ افغان غوربند که بعضی حصص آن صعب العبور وباعث تکلیف عراده جات میشد از تاریخ برج قوس کار سر نگك پرانی آغاز شده وبعضا سرك دنبوره شکاری که دراثر کثرت آب دریا یك قسمت آن تحت آب رفته بود بدان جهت درکوه مجاور آن سر نگك پرانی بعمل آمده وسرك جدید تمدید یافت.

۱۱ـ مدیریت فوائدعامه: پل متك که در شهراه کابل وولایت شمالی بردریای غوربند واقع است ونسبت مرور زمان بعضی کار های تحتانی آن موریانه خور دگی وکج شده باهمکاری فابریکه نساجی شرخانخیل اصلاح و سطح پل کانکریت ریخته شده.

۱۲ـ مدیریت مطبوعات پروان: امور نشراتی روزنامهٔ پروان که قبلاً بمدیریت مطبوعات ارتباط داشت درهذاسنه مطابق به تجاویز بهیخواه ها نه حکومت از مدیریت مطبوعات مجزای وبه صورت یك مؤسسهٔ لمتید تشکیل گردیده:

ب:ـ همچنین شعبهٔ باختر آژانس پروان ازمدیریت مطبوعات منفك و به حیث یك شعبه مستقل راساً تحت اثر ریاست دباختر آژانس مؤسسه قرار داده شده.

۳ـ حسب درخواست مدیریت مطبوعات پروان وموافقه مدیریت عمومی مطابع بتاریخ ٦ سرطان ۱۳۳۳ یك یك ماشین جدید طبع حروفی توأم باموتر جنریتر وماشین برش کاغذ بهمطبعهٔ پروان نصب گردید وهم حروف مطبعهٔ روزنامه پروان که قبلاً ۱۸ بنت بود درهذاسنه به ۱۲ بنت تغیر داده شد وهم بهاندازه یك جریب و ۱۱ بسوه زمین ازملکیت شاروالی پروان برای تعمیر اساسی مدیریت مطبوعات خریداری شده.

۱۳ـ نمایندگی انحصارات پروان: تعمیر نمایندگی که ازسابق خراب بوددرابتدای سال ۱۳۳۳ ترمیم ورنگك وروغن گردید دوم درابتدای سال ۱۳۳۳ که سابق پمپ دستی پطرول برای موترها داده میشد حالاً یك پمپ برقی نصب وخیلی سهولت برای مشتریان پطرول عائد شده.ـ ۳ یك نمایندگی جدید پطرول در نساجی گلبهار تاسیس وافتتاح گردیده.

حکومت اعلی غزنی

۱- امور داخلهٔ حکومت کتو ازسابق درجه اول بوده درسال جاری به حکومت کلان تعدیل ومنظورشده است ناورسابق علاقه‌داری بوده حصهٔ دوم سابق علاقه داری ومربوط حکومت کلان دایزنگی بوده درسال جاری ازآنجا منفك وملحق به ناور وعلاقه‌داری بـه یك حکـومت درجـه اول تعدیل شده در مـرکز حکومت اعلی یك ماموریت تفتیش جدیدالتشکیل منظور شده . یك تولی بنام تها نه‌چات درسال جاری جدیدالتشکیل منظورشده ۹۲۸ فقره عرایض اهالی که به حکومت اعلی مراجعه کرده اند قرار مقررات پروژهٔ احقای عرایض اجرا شده .

۲- با اندازهٔ (۲٦٤) فقرات جزائی (۳۷۳) فقرات اداری (۲۸) فقرات محاکماتی که جمله (٦٦٤) فقره میشود در مجلس مشوره فیصله و تصویب شده و از طرف مراجع مربوطه اجرا شده و نمبر مکاتب وارده و صادره ماموریت اداری (۱٦٦۷۳) رسیده مکاتیب متذکره اجراؤانجام گردیده .

۳- به تعداد (۲۷) واقعات جزائی که در مرکز ومربوطات ولایت واقع گردیده فیصد (۹) آن فیصله وانجام وفیصد ده آن تحت اجراآت ودور ان است .

٤- به تعداد ٤۰۰ نفر که برای احقاق حقوق به حکومت اعلی وقوماندانی امنیه مراجعه کرده اند فیصد ۸۰ حقداری وفیصد بیست تحت اجراآت ودوران است .

۵- یك حصهٔ تعمیر نشیمن حکومت اعلی که خراب ورو به انهدام آورده بود سر از نو آباد وترمیم گردید..

٦- تعمیر بند سراج آباد ومدار استفادهٔ اهالی واقع شده.

۷- پل نه برجه که از زمان سابقه خامه بوده پخته کاری وآباد شده.

۸ پل چـرمی کـه آنهم ازرمان قدیم خامه و ازکار بر آمده بود آباد گردیده

۹- پل عسکر کوت همچنان خامه وازکار برامده بود آباد شده .

امورات معارف :

۱- سه باب مکاتب دهاتی درقلعه یعقوب اندرحکومت وازه‌خواه مربوط حکومت کلان کتواز وقریهٔ رباط مربوط علاقه داری ده یك جدیداً تاسیس شده .

۲- به تعداد ۱٤ نفر ازصنف نهم متوسط سنائی فارغ التحصیل گردیده .

۳ ـ برای مکاتب مربوطه به‌تعداد ۳۰٤ نفر جهت شمول برای سال تعلیمی انتخاب گردیده اند .

٤ ـ کمنفر نسهای ۱۵ روزه در موقع جریان مکاتب برای ابراز لیاقت متعلمین جریان داشت

۵ـ نفتیش عادی مکاتب برای اصلاح و تعدیل کارهای اداری و تدریسی جریان داشت .

امور صحی :

۱ ـ امراض مختلف مریضا نیکه به شفاخانه مراجعه کرده (۱۰۱۹۸) نفر یا نسمان شده کلی (۲۱٦٦) نفر داخل بستر شده (۷٦) نفر واکسین شده گان چیچك (۱۳٤۸۲) نفر واکسین شده گان همای لکه دار ۳۰۰ نفر واکسین شده گان کولرا .

۲ ـ پوزدی دی تی پاشیده شده ۱۱۷٤۰۰ نفر ۱۷۵۱۲ خانه ۲۵۱۸۸۳ البسه ٤۱٦ مساجد ۱۱۰۸ هوتل و دکان .

حکومت اعلی بدخشان

الف : امور عرفانی درسال ۱۷۳۳ بقرار ذیل در حکومت اعلی بدخشان تاسیس شده .

۱ ـ در قریهٔ وندیان، آب کننده، چوگانی، مربوط علاقداری شهر بزرگ . . . . ۳ـ باب مکتب
۲ ـ « بلوچ خشکه دره تشکان « حکومت کشم . . . . . ۳ـ « «
۳ ـ « بروکان یفتل مربوط مرکز فیض آباد . . . . . ۱ـ « «
٤ ـ « خرستاك « حکومت جرم . . . . . ۱ـ « «
۵ ـ « بابا تنگی « واخان . . . . . ۱ـ « «
٦ ـ « نشر کوف « حکومت درواز . . . . . ۱ـ « «
۷ ـ کورس اکابر درشهر فیض آباد . . . . . ۲ـ صنف

ب : امور عمرانی .

۱ ـ یك تعمیر دومنزله با ملحقات ضروریه درباغ سرکاری شهر فیض آباد .

۲ـ تعمیر یك منزله مطابق نقشه مکاتب ابتدائی برای مکتب بهارستان مربوط حکومت جرم .

۳ـ « « « « « « (معروف) خاش « « «

٤ـ « « « « « (فطرت) در قریهٔ ماییمی حکومت درواز

۵ مدیریت معارف که دارای چهار اطاق وغیره ملحقات ضروریه میباشد در شهر فیض آباد تعمیر شده

۶- « برای مدیریت مطبوعات اطاق وغیره ملحقات ضروریه در شهر فیض آباد تعمیر شده.
۷- « الحاقیه شفاخانه فیض آباد
۸- « برای تحویلخانهٔ مستوفیت
۹- « بنام کلوپ در باغ کشم
۱۰- « بنام کلوپ مامورین در شهر فیض آباد
۱۱- « الحاقیه محبس فیض آباد
۱۲- « صفحه قشله بهارك

ج- پلهائیکه قبلاً بوده وبمرور زمان خراب وازکار رفته بوددرهذاسنه تجدیدشده.

۱ - پل جدید چوبی بدریای کوکچه درشهر فیض آباد
۲ - « « « شهر کشم
۳ - « « « دمگاو کشم
۴ - « « « ترکینی فیض آباد
۵ - « « « کرده وردوج
۶ - « « « صوفیان
۸ - « « « بهارك
۸ - « « « بازار کشم
۹ - « « « یردار
۱۰- « « « ملنگاب
۱۱- « « « سه‌مطره چهاره که اضافه ازان طول دارد تجدیدشد
۱۲- در بین سرك فیض آباد الی کشم در نقاطه مختلفه سر نگ پرانی شده ۳۱۷ متر
۱۳- ترمیم سرك موتررومربوط بدخشان در هذا سنه (۴۱۲۱۸۵) متر مکعب
۱۴- سرك جدیداز بهارك الی سرغیلان تمدید یافته.

و برای رفاهیت اهالی بدخشان نظر به پیشنهاد حکومت اعلی وتوجهات حکومت متبوعه مدیریت مشترکهٔ دیپووانحصارات درمرکز فیض آباد تأسیس یافته‌ودرمناطق ذیل مغازه بازکرده شده‌اموال واشیای ضروریه را به نرخ نازل بمقابل پول واجناس طور تبادله فروخته میشود.

۱- درمرکز فیض آباد - ۲ مغازه
۲- « حکومت جرم - ۱ «
۳- « « کشم - ۱ «
۴- « « واخان - ۱ «
۵- « « اشکاشم - ۱ «
۶- « « دروازه - ۱ «
۷- « علاقه‌داری شغنان - ۱ «

هشت‌مغازه‌افتتاح یافته‌است.

ح. باثر پیشنهاد حکومت اعلی جهت رفاهیت اهالی و پیشبرد سویه اقتصادی منطقهٔ بدخشان به توجهات حکومت متبوع افتتاح یك نماینده گی د افغانستان بانك در شهر فیض آباد.

و. اجراآت که از شق مخارات حکومت اعلی بدخشان درسال روان بعمل آمده قرار ذیل است بتاریخ ۱ اسد ۳۳ شروع و بتاریخ ۱۷ قوس ختم شده.

۱ـ کار دو لینه ساختن لین عمومی ازمرکز فیض آباد تاما دا به حصه حد بخشی چنار گنجشکان بمسافه ۳۰ کرو راه در لین مذکور (۲۶۲) بندل سیم ده نمبر رویه جستی (و۳۶۲۲) سلیتر (و۳۶۲۲) دنده شتر گردن مصرف و به تعداد (۱۸۱۱) پایهٔ چوبی جدید چناری نصب گردیده.

۲ـ یك پایه سوچ بورد جدید پنج لینه درمرکز حکومتی کشم و یك پایه سوچبورد ده لینه در سمت که در (۹) کروهی مرکز فیض آباد ومحل ملاقین لین درواز است یك لین آن به درواز جداشده است نصب گردیده.

ز. اجراآت مستوفیت بدخشان.

۱ـ محصول مواشی سال ۳۳ نسبت به سال گذشته یك مبلغی زیادی افزود گردیده است.

۲ـ عایدات و محصولات سال ۳۳ املاك دولتی نسبت به سال گذشته یك مقدار زیادی غله و پول نقدی تزئید بعمل آمده.

۳ـ تحصیلات نقدی و غله که به صورت اساسی سرشته شده تقریباً حصه زیاد آن تحصیل گردیده است.

حکومت اعلی فراه

اجراآت حکومت اعلای فراه

چون حکومت بهی خواه ما همواره به آبادی وسرسبزی وتوسعهٔ عرفانی مملکت که اصلاح و بهبود عامه درآن متصوراست نظریه دارند و بتاسی این منظور حضور حاکم اعلی با وجود مشکلات زیاد ونبودن وسائل لازمه به احداث تعمیرات وتوسعه مکاتب و پیشبرد امور دوائر مربوط نظریات حکومت متبوعه را تعقیب و درفراه که جز مخروبهٔ بیش نیست واز تعمیرات عصری فاقد و بدون از یك دشت وسیع خشك و سوزان چیزی دیگری درآن دیده نمی‌شود بکمال جدیت وفعالیت بصرف مساعی طاقت فرسا وارسی نموده ذیلاً آنرا بعرض میرسانیم :-

(الف) ۱ـ تعمیر یك حوض عصری آب بازی ۱۶×۲۵ متره باغ پل و تخت صفحه آن

ازحیث موقعیت که‌ازهررهگذر موزون بوده وبه زینت وتکمیل تعمیر افزوده احداث و کار آن انجام گردیده .

۲- درتکمیل واصلاح نواقص باغ مذکور وغرس نهال های مثمر و زینتی که بـــه قشنگی باغ افزوده عطف توجه فرموده اند .

۳- چون درمنطقه فراه نهالهای مثمر وزینتی وجود نداشت وغـرس آن معمول نبود برای اینکه اگرخدا بخواهد درمنطقه فراه غرس نهالهای مذکور رواج یافته و سرسبـزی محیط را بار آورد مقام حکـومت اعلـی درسال ۳۱ به‌احداث یکباغ جدید ذخیره که حاوی سی جریب زمین بوده اقدام وبعد ازترتیت سرکها وخیابانها وکرور بستی به بذر قوریه جات متنوعه اقدام ودرسال ۳۳ به‌تعمیر یك‌حوض ۱٤ × ۲٤ ویك تعمیر بزرگ باشکوه اقدام و به توجهات و وارسی متمادی حضور حاکـم حوض تکمیل وتعمیر مذکور بحدود پای کار رسیده است بزودی ممکنه تعمیر مذکورتکمیل خواهد شد وهم بذر اشجار متنوعه که‌در دوسال گذشته تربیه شده واکنون بدسترس استفاده اهالی وضرورتمندان قرار گرفته امید است موجب سرسبزی محیط گردد.

٤- چون همه ساله در موقع طغیان آبرود های شیندند وجیجه عابرین به‌تکالیف ومشکلات زیادی مواجهه میشدند باساس‌مفاهمه وموافقه حکومت اعلای فراه وولایت هرات ازراهٔ خشکه‌یك سرك جدید ۳٦ کیلومتره بین فراه وهرات احداث وکار آن بصورت منظم انجام یافته اولین عبور ومرور عراده ها از طرف ع ع محترم حاکم صاحب اعلا افتتاح گردیده است .

۵- چون درحصهٔ میدان طیاره الی رباط خشك آبه بهر دوطرف سرك عمومی‌زمین مزروعی اهالی واقع واکثراً جویهای آبیاری آن سرك قطـع مینمود و پـــل پلچك بالای آن وجود نداشت ازین رهگذر همواره در اکثر حصص سرك عمومی تحت آب وعبور ومرور عراده ها برآن مشکلات‌زیادی داشت درا ثر توجه وغمخواری مقام‌حکومت اعلا تعمیر ٦۳ پل وپلچك‌ها برآن بنا و به پایه تکمیل رسیده وباعث خوشی عابرین وزمین‌داران مربوطه گردیده است وهمچنان احداث وتعمیرآخذه تلگراف خانه بیسیم در مرکز فراه قریب پوشش رسیده است .

(ب) پس ازتطبیق‌تشکیل جدید وتعینات‌مامورین مستوفیت درمحصول مواشی‌وگمرکی قرار ذیل تزئید بعمل آمده است :-

۱-محصول‌مال‌مواشی ۹ ماهه‌سال ۳۳ (۲٤۳۳٤۲ ،۱) تزئیدخالص (۲۲٦۷۷٤) افغانی‌میباشد

۲-محصول‌گمرك ۹ ماهه‌سال ۳۳ (٤-۸٤ ۲٤۵۹۵) - تزئیدخالص (۸۱-٦۹ ۱۷۲۹٤) افغانی

(ج) تاسیس چهار باب مکاتب دهاتی‌درقریه‌جات کوکثیر و نادعلی و نهرشاهی‌ولسرتی

که با ثر توجه مقام حکومت اعلی ووارسی مدیریت صورت گرفته است به تعداد یکصدو پانزده نفر متعلمین درمکاتب موصوف برغبت ومیلان اولیای شان شامل گردیده اند .

(د) تکمیل تعمیر ودیوار احاطه قشله غندحدودی فراه درچخانسور به توجه و مراقبت حضور حاکـم اعلی صورت گـرفته است .

۲- یك قطعه باغ جدیدبست دفاع ملی چخانسورکه حسب صوابدید مقام حکومت اعلی احداث وبعد ازانجام کار سرك کشی وخیابانها وکردبستی به فرش نهال های زینتی ازقبیل سروپاجو وموریانگك آن به پایه تکمیل رسیده .

باغ نادعلی ترمیم و نواقص باغ به غرس نهالهای مثمروز مینی درین اواخر تکمیل گردیده

(هه) ۱- حسب صوابدید مقام حکومت اعلی ومنظوری ریاست مستقل مطبوعات نقـل مطبعه و دوائر مربوطه مدیریت مطبوعات ازموضع سابقه که شکست کرده بود به تعمیر جدید کراهی و نصب دوپایهٔ ماشین لتوگرافی وحروفی وترتیب وتقسیم میزهای حروفی دراطاق مناسب صورت گرفته است.

۲- تعدیل وترتیب نمودن کتب دفاتر شعبات کنترول واجرائیه ماموریت طباعتی از سیستم حساب مانچولی بطرز اصول حساب بانکی وتجارتی صورت گرفته است .

۳ - مجزا گردیدن وتاسیس وتشکیل یافتن مدیریت جریده سیستان وشعبه آژانس از مرکز مدیریت مطبوعات ووارسی به تمام امورمربوط آن حسب صوابدیدمقام حکومت اعلی ازطرف مدیریت مطبوعات .

٤- عملی نمودن تشکیل وترتیب دفاتر شعبات مرکزی(محاسبه واداری) مطبوعات از سیستم حسابی مانچولی بطرز ترکی .

٥- تعینات مامورین ووارسی باخذ امتحان ومعاینه وتفتیش کورس مرکز واطراف باساس واحکام حکومت اعلی ازطرف هیئت ممتحنه مطبوعات .

(و) درسنبله سال جاری نمایندگی دافغانستان بانك درفراه تاسیس وحسب اساسات ومقررات آن انتقال پول خزانه بانك وشروع معاملات اساسی آن صورت گرفته است.

حکومت اعلی گرشك

۱:-درسال ۳۳ درحکومت اعلی گرشك مدیریت مطبوعات ویك مدیریت جریـدهٔ نیمروز درتشکیل جدیداً تاسیس ومدیرهای مسئول آن شروع بکار نموده اند:-

۲:-درسال ۳۳ یك تعمیر جدید برای نشیمن حکومت اعلی درپیشروی تعمیرسابقـه آبادکرده شده که فعلاً درتعمیر مذکور حکومت اعلی نشیمن دارد:-

۳:- گدام مرکز حکومت اعلی گرشك تماماً امور آن تکمیل گـردیده تنها

پلستر کاری داخلی آن باقیمانده:-

٤:- سرك‌های گرشك تماماً ریگ‌اندازی و ترمیم گردیده :-

٥:- فقرات حقوقی وجزائی که‌در محکمه مرافعه فیصله و اجراشده ٣١ فقره

٦:- وثایق وغیره که‌اجرا شده ٥٧٦ فقره

٧:- تزئید که‌در قسمت وثایق درمحکمه مرافعه نسبت بسال ٣٢ بعمل آمده مبلغ ١٦٠٤٠١ـ افغانی.

٨:- تزئید که‌در واردات بلدی گرشك نسبت بسال ٣٢ درسال ٣٣ بعمل آمده مبلغ ١٠٤٦٦٨ ـ افغانی .

٩:- فقرات که‌عبارت از فیصله خط واصلاح خط وابرا خط باشد در محکمه عدلیهٔ ابتدائیه گرشك فیصله واجراءآت گردیده. ٣٣١ فقره‌است.

١٠- فقرات جزائی که‌ازابتداء سال ٣٣ الی‌تاریخی ٢٥ حوت ٣٣ درانجمن مشوره فیصله گردیده دوصدوشصت شش فقره میباشد

١١- فقرات اداری وانضباطی که ازابتداء سال ٣٣ الی تاریخی ٢٥ حوت ٣٣ در انجمن مشوره فیصله گردیده یکصد نود یك فقره میباشد.

١٢:- فقرات محاکماتی که‌ازابتداء سال ٣٣ الی‌تاریخی ٢٥ حوت ٣٣ در انجمن محاکماتی گرشك فیصله گردیده نوزده فقره میباشد-

١٣:- تزئید که‌درقلم حقوق حکومت اعلی نسبت بسال ٣٢ درسال ٣٣ بعمل آمده مبلغ ٦٠٥٦ ـ افغانی.

١٤:- تزئیدات که‌درقلم محصول‌سائر نسبت بسال ٣٢ درسال ٣٣ بعمل آمده مبلغ ٣٠٥٢٠٧٠ـ افغانی.

١٥:- » » » عایدات گمرك » » » » » » » »
ـ٤٦٥٨ـ٢٥

١٦:- تزئیدات که‌درعایدات بر مالیات نسبت بسال ٣٢ درسال ٣٣ بعمل آمده مبلغ ٣٦٣٨٦ـ١٩ـ افغانی .

١٧:- به تعداد هشتاد هزار نهال ثمردار وغیرثمردار درسال ١٣٣٣ بمرکز مربوطات حکومت اعلی غرس شده.

حکومت اعلی میمنه

مدیریت فوائد عامه

احداث وتکمیل پل موضع چرمگری که درعرض سرك عمومی بلچراغ و میمنه واقع است بصورت پخته کاری.

تعمیر کدامهای حکومتی های بلچراغ وتگاب شیرین بصورت اساسی وپخته کاری که هنوز تکمیل نشده است.

بنار والی:

تکمیل تمدید جادهٔ نادرشاهی وآبادی ۱۳۰ باب دکان ازجملهٔ دوصدباب دکان وتسطیح سرك مذکور تا نصف جاده.

باندازهٔ دومتر سنگکاری ویك متر خشت کاری تعمیر سینمای جوزجانان دو تپهٔ بالاحصار.

تخریب وتسطیح سرك دورهٔ شرقی بالاحصار که جادههای ظاهر شاهی ونادر شاهی درجادهٔ جرنیل غوث الدین‌خان راباهم اتصال میدهد.

مدیریت مطبوعات.

انفکاك جریدهٔ استوری ازمدیریت مطبوعات وتاسیس آن بنام مؤسسه استوری لمتد.

امور ریاست شورای ملی

تصویب سال ۱۳۳۳ مجلس عمومی دورهٔ هشتم شورای ملی

۱ - تصویب مورخه ۲۶ جوزا راجع به ضمیمه قانون مطبوعات حاوی (پنج) ماده.

۲ - « « ۲۶ جوزا تعدیل تبصره مادهٔ (۳) اصولنامه رادیو راجع به ورود رادیو با سامان فالتوی آن.

۳ - « « ۱۹ سرطان راجع به تعدیل مقدار ماده اول اصولنامه محصول مالیه مواشی که از اشتر ده افغانی اسپ وقاطر هشت افغانی گاو ومرکب چهار افغانی بزو گوسفند دو افغانی.

٤ - تصویب مورخه اول عقرب موضوع تبدیلی قسمت دوو تبدیلی اصل (۷) ضمیمهٔ نمبر اول مورخه ۲۱ ر ۱۲ ر ۲۲ اصولنامه مالیات بر عایدات بر اساس سیستم مالیه شرقی.

٥ - تصویب مورخه ۲۶ جوزا نسبت بقرار داد موزه کابل با موزه دانشگاه پنسلوانیا درمورد حفریات آثار باستانی افغانستان ـ که قسمت (الف) دارای چهار ماده وقسمت (ب) آن دارای دوازده ماده است.

٦ - تصویب مورخه ۳۲ جوزا راجع به تثبیت وکالت بناغلی سحر گل خان وکیل تنی خوست.

۷ - « « ۳۲ « « « « « قطب خان وکیل اسپیره.

۸ - « « ۳۲ « « « « « محمد شاه خان وکیل کوچی کتواز.

۹ - « « ٥ سرطان راجع به تعدیل قرارداد اساسی امداد نقطهٔ (٤) امریکا محتوی پنج مواد.

۱۰ - « « ٥ « « راجع به تثبیت وکالت بناغلی محمد یعقوب خان وکیل سمنگان.

۱۱ - « « ٥ « درمورد پیشنهاد ریاست ارتباط تخنیکی یونو راجع به موافقه های ضمیموی قرارداد اساسی امداد تخنیکی نقطه (٤) امریکا حاوی نه مواد.

۱۲ - تصویب مورخه ٥ سرطان راجع به ترقیم مواد (۶و۷۳) اساسنامه موسسه بین المللی کار حاوی شش ماده.

۱۳ - « « ۱۲ « راجع به تثبیت وکالت بناغلی سید عبدالرحمن خان وکیل مشوره مرکز میمنه.

۱٤ - « « ۱٤ « « « « « « شیر شاه خان وکیل مشوره اهالی بگرام حکومت اعلی پروان.

۱۵ ـ « « ۲۱ « درموضوع تبدیلی حصه (۳) تعدیلی تاریخی ۲۰ میزان سال ۱۳۳۰ ضمیمه نمبر (۳) اصولنامه توت های مروجه افغانستان.

۱۶ـ تصویب مورخه ۲٦ سرطان حاوی بودجه عمومی سال ۱۳۳۳ مملکت که واردات آن عبارت از مبلغ (۱۱٤۱۰۸۸٦۱۲) افغانی و مصارفات عبارت از (۱۱٤۱۰۸۸٦۱۲) افغانی میباشد.

۱۸ تصویب مورخه ۲۷ سرطان راجع به پروژه قانون سرمایه گذاری خارجی افغانستان متضمن (۱۵) مواد.

۱۸ ـ « « ۲۷ « درموضوع تعدیل ماده (۸) اصولنامه معافیت اموال و بکار هیئت دیلوماسی وقونسلهای خارجه ازگمرکات افغانستان.

۱۹ـ تصویب مورخه ۲۷ سرطان راجع قرارداد منعقده بین دولت شاهی افغانستان واتحاد جماهیر سوسیالستی شوروی درمورد کریدت سه و نیم ملیون دالر امریکائی برای ساختمان دوانبوا توارو اسباب وفابریکه نان وائی محتوی پنج مواد.

۲۰ـ تصویب مورخه ۱۰ و ۱۱ اسد راجع به تصویب وکالت بناغلی فیض محمدخان وکیل خلم

۲۱ـ تصویب مورخه ۱٤ سنبله راجع به تثبیت وکالت بناغلی محمد انورخان وکیل غورات ولایت هرات.

۲۲ـ تصویب مورخه ۱٤ سنبله راجع به کنوانسیونهای چهارگانه کنفرانس دیپلوماتیکی جنوا درچهار قسمت که حاوی (٤۲۹) مواد و یازده ضمیمه میباشد وبتاریخ ۱۸ دسمبر ۱۹٤۹ ازطرف نماینده افغانستان امضا شده است.

۲۳ تصویب مورخه ۲۰ سنبله فیصد دو افغانی ازوصیت نامه های شرعی که ازموصی اخذ شود بنام ضمیمه اصولنامه محکوکات

۲٤ـ تصویب مورخه ۲۰ سنبله راجع به تثبیت وکالت بناغلی سلطان محمدخان وکیل تولك ولایت هرات.

۲۵ـ تصویب مورخه ۲ سنبله ازاثر پیشنهاد وکلای دوره هفتم شورا راجع به فوت افراد عسکری درقطعات وشفاخانهای عسکری ومصرف کرایه بازگشت افراد جلبی ازقطعه منسوبه آلی حکومت مربوط که ازطرف حکومت تادیه شود.

۲٦ـ تصویب مورخه ۲۱ سنبله راجع به قانون ضابطان احتیاط محتوی (۵۹) مواد.

۲۷ـ تصویب مورخه ۲۲ سنبله راجع به تثبیت وکالت بناغلی عبدالجبارخان وکیل مشوره بگرامی و بناغلی غلام حبیب خان وکیل مشوره میدان وخدایدادخان وکیل مشوره شورابك ولایت قندهار.

۲۸ـ تصویب مورخه ۲۲ سنبله درموضوع تعدیل مادهٔ (۱٤) اصول تعین میعاد دعاوی ابتدائی واستماع مرافعه وتمیز راجع به محکومین محکمهٔ ابتدائیه که دریك حادثه متعدد

باشند اشخاصیکه به‌حبس معینهٔ شان درمحاکم تحتانی خود اوشان وهم‌خصم اوشان قناعت ورزیده‌اند به‌دوسیه آنها درمحاکم علیا تجدید نظر نشود یعنی بعد ازاکمال مدت حبس معین اوشان رها کرده شوند .

۲۹ـ تصویب‌مورخه سنبله راجع به استقراض بیست وپنج لك افغانی برای خریداری مسلخ ومبلغ چهار کرور افغانی سرمایهٔ انحصارات دولتی از د افغانستان بانك .

۳۰ ـ تصویب مورخه ۲۸ سنبله راجع به مواد پروژه مکلفیت عسکری .

۳۱ ـ « « ۳ میزان راجع به‌موافقه نامه مبادله اموال تادیات وکریدت حاوی (۲۶) مواد بین حکومت شاهی افغانستان وحکومت جمهور چکوسلوا کیا .

۳۲ ـ تصویب مورخه ۱۰ میزان راجع به تثبیت وکالت شاغلی غلام محمد خان وکیل مشوره کوهستان حکومت اعلی پروان .

۳۳ ـ تصویب مورخه ۱۰ میزان راجع به تثبیت شاغلی عبدالله خان وکیل پلخمری .

۳٤ ـ تصویب مورخه ۱۰ و ۱۱ میزان راجع به‌قرارداد مبلغ هجده‌ملیون‌وپنجصدهزار دالر قرضه‌از بانك‌واردات وصادرات امریکا برای باقیمانده کار های وادی هلمند وارغنداب محتوی (۱۸) مواد .

۳۵ـ تصویب مورخه ۱۲ میزان ضمیمهٔ اصولنامهٔ محاکمات عسکری محتوی ۱۳مواد .

۳۶ـ تصویب مورخه ۲۸میزان و ٤عقرب راجع به قانون محاسبات .

۳۷ـ تصویب‌مورخه ۱۸ میزان ضمیمه‌اصولنامهٔ جزای‌عسکری محتوی (۱۵) مواد .

۳۸ـ تصویب‌مورخه ۲۰ میزان‌راجع به‌فیصله‌های محاکم‌ابتدائی که درصورت مرافعه خواهی‌محکومین درمرافعه دائر نشده وبه‌ابتدائیه رجعت‌داده میشوند قرار تصویب مجلس چون‌اجراآت مذکور مراحل قانونی‌خودرا نه‌پیموده وموجب‌مشکلات اهالی واقع‌میشود وبه‌ترتیب سابق اجراآت گردد .

۳۹ـ تصویب‌مورخه ۲٤میزان نظر به‌مشکلات وکلادرمجلس‌عمومی‌راجع به محکومین که‌به‌موجب‌فیصله محکمه‌ابتدائیه حبس‌گردیده واوراق نسبتی شان‌به‌محکمهٔ بالاتر تقدیم شوداگرقبل‌اززمان اصدار فیصله مقام‌مرجوعه حبس معینه محکوم اکمال گردد در آن صورت‌محکوم بدون‌ضمانت رهاشود(بنام ضمیمه‌اصول تعین‌میعاد دعاوی ابتدائی استماع مرافعه تمیزتصویب شد)

٤۰ـ تصویب مورخه۲۵ میزان‌راجع به بودجه‌سال۱۳۳۳خزینه‌تقاعدکه عبارت ازمبلغ (۱۰ـ ٤۲۹۸۹۹۷) افغانی واردات ومبلغ ۹۰ـ٤۲۷۸۱۵٤) افغانی معاشات ومصارفات می باشد .

٤۱ـ تصویب‌مورخه ۲۵میزان در موضوع تصمیم‌نامه انجمن اقتصادی یونو‌درباب امداد تخنیکی ممالك نیمه‌مترقی حاوی (۱۳)مواد .

۴۲ـ تصویب مورخه ۲۷ میزان راجع به پرو توکول قرار داد قرضهٔ دو ملیون یکصدهزار دالر جهت خریداری سامان سرك سازی مورد ضرورت وزارت فوائد عامه وښاروالی کابل با حکومت جمهوری سوسیالستی روسیه شوروی دارای (۲۰) مواد .

۴۳ـ تصویب مورخه ۳۰ میزان راجع به ایزادچهار روز در برج عقرب بصورت فوق العاده برای ادامه روزهای کار مجلس عمومی بغرض فیصله کارهای باقیمانده .

۴۴ـ تصویب مورخه ۲ عقرب راجع به تعین بست مالیات برعایدات (۱۴۸) صنف محتوی (۱۱) ماده .

۴۵ـ تصویب مورخه ۳ عقرب به محصول شمار مال مواشی درسال ۱۳۳۳ و بست برای سه سال الی اخیر سال ۱۳۳۵ .

۴۶ـ تصویب مورخهٔ ۴ عقرب موضوع بودجهٔ سال ۱۳۳۳ مؤسسات تجارتی دولتی حاوی مبلغ (۴۵۰۹۴۴۳۱) افغانی .

۴۷ـ تصویب مورخه ۴ عقرب پروژه اصولنامهٔ مامورین ملکیه استخدام ترفیع وتقاعد و پروژه اصولنامه خزینه تقاعد حاوی (۱۰۳) ماده .

اسماء کمسیون و شایق کمسیون های هفت گانه که جهت تدقیق امور محوله موظف گردیده اند .

الف کمسیون وشایق :ـ

۱ ـ وکیل ولایت مزار شریف شاغلی مولوی غلام حیدر خان رئیس کمیسون .

۲ ـ » کابل	» میر علی اصغر (شعاع)	منشی اول .	
۳ ـ » کنر های مشرقی	» محمدصدیق	» دوم	
۴ ـ » رودات »	» ع . ص محمد عثمان	معین دوم	عضو
۵ ـ » وردك کابل	» محمد زمان		»
۶ ـ بگرامی کابل	» عبد العلی		»
۷ ـ » ارغنداب قندهار	» عبد الروف		»
۸ ـ کوچی قلات »	» عبد السلام		»
۹ ـ » بادغیسات هرات	» محمد اسمعیل		»
۱۰ ـ » قادس »	» یار محمد		»
۱۱ ـ » گذاره »	» شیخ محمد ابراهیم		»
۱۲ ـ » دولت آباد مزارشریف	» ایشمراد		»
۱۳ ـ » شبرغان »	» محمد علی		»
۱۴ ـ » سنگ چارك »	» محمد لطف		»
۱۵ ـ » قندوز قطغن	» عبد الحی		»

۱۶ ـ وکیل رستاق قطغن   بناغلی محمد صدیق   عضو
۱۷ ـ « چاه آب «   « عبد الله   «
۱۸ ـ « کامه مشرقی   « حاجی عبدالخلیل (خلیل مهمند)   «
۱۹ ـ « زرمت جنوبی   « محمد قجر   «
۲۰ ـ « سید کرم «   « امیر محمد   «
۲۱ ـ « اشکاشم حکومت اعلی بدخشان   بناغلی رحمت الله   «
۲۲ ـ « جرم « «   بناغلی عبد الجبار   «
۲۳ ـ « قیصار میمنه   « محمد صدیق   «
۲۴ ـ « بلچراغ «   « عبد الروف   «
۲۵ ـ « سیغان وکهمرد پروان   « محمد یوسف   «
۲۶ ـ « بامیان «   « سید سلطان علی   «
۲۷ ـ « اندر غزنی   « غلام محی الدین   «
۲۸ ـ « جاغوری «   « محمد حسین   «
۲۹ ـ « انار درهٔ فراه   « محمد سین   «
۳۰ ـ « چخانسور   « دوست محمد   «

ب. کمسیون امور مالی بودجه واقتصاد .

۱ـ وکیل خوست   بناغلی علی جان   رئیس کمسیون
۲ـ « بگرامی   « عبدالعلی   معاون
۳ـ « انجیل   « محمد اکبر   منشی
۴ـ « کابل   « میرعلی اصغر شعاع   عضو
۵ـ بهسود   « عبدالرحیم   «
۶ـ « نوزاد قندهار   « آقا محمد   «
۷ـ « دهراود   « سید احمد   «
۸ـ « دایه چوپان   « کندل   «
۹ـ « پښتون زرغون هرات   « محمدعلی قاضی زاده   «
۱۰ـ « کهستان   « غلام محمد مجددی   «
۱۱ـ « سمنگان مزارشریف   « محمد یعقوب   «
۱۲ـ « بلخ مزارشریف   « عبدالاحد   «
۱۳ـ « شورتپه ولایت «   « ملانور   «
۱۴ـ « ینگی قلعه « قطغن   « محمد عمر   «

۱۵ـ وکیل خان آباد قطغن	ښاغلی عبدالمحمد		عضو
۱۶ـ « پلخمری «	« عبدالله		»
۱۷ـ « چغسرای « مشرقی	« محمد صدیق		»
۱۸ـ « کامه « «	« عبد الخلیل		»
۱۹ـ « رودات « «	« محمد عثمان		»
۲۰ـ « گومل ولایت جنوبی	« شاجان		»
۲۱ـ « سید کرم « «	« امیر محمد		»
۲۲ـ « مرکز حکومت اعلی پروان	« عبدالغفور		»
۲۳ـ « نجراب	« غلام نقشبند		»
۲۴ـ « جغتوی غزنی	« سید سکندر		»
۲۵ـ « کوچی غزنی	« محمد بشیر		»
۲۶ « فیض آباد حکومت اعلی بدخشان	ښاغلی محمد سرور		»
۲۷ـ « کشم « «	ښاغلی عبدالقدوس		»
۲۸ـ « چخانسور حکومت اعلای فراه	« دوست محمد		»
۲۹ـ « انار دره « «	« محمد یاسین		»
۳۰ـ « قیصار « میمنه	« محمد صدیق		»
۳۱ـ « پښتون کوټ «	« محمد اعظم		»

ج: کمسیون امور داخله سمع شکایات وضع تفسیر و تغیر قوانین امور قبائلی

۱ـ وکیل کرخ ولایت هرات	ښاغلی عبدالباقی	رئیس
۲ـ « کلنګار ولایت کابل	« عبدالغفار	معاون
۳ـ « بکواه حکومت اعلی فراه	« میرزا محمد	منشی
٤ـ « ده سبز ولایت کابل	« جهاندار شاه	عضو
۵ـ « شوراباك ولایت قندهار	« سید محمد	»
٦ـ وکیل پنجوائی ولایت قندهار	ښاغلی گل محمد	»
۷ـ « اوبه « هرات	« حاجی محمد صدیق	»
۸ـ « آقچه « مزارشریف	« محمد عمر	»
۹ـ « دره صوف « «	« جمعه بیګ	»
۱۰ـ « اندراب « قطغن	« عبد القدوس	»
۱۱ـ « قندوز « «	« عبد الحی	»
۱۲ـ « سرکانی « مشرقی	« عصمت الله	»
۱۳ـ « سرخرود « «	« عبدالله	»

١٤- وکیل از رو « جنوبی « لعل گل عضو
١٥- « زرمت « « « محمد قچر «
١٦- « بامیان حکومت اعلی پروان « سیدسلطان «
١٧- « شرن « غزنی « جمعه محمد «
١٨- « درواز ولایت قطغن « عبدالله بیگ «
١٩- « بلچراغ حکومت اعلی میمنه « عبدالرؤف «

د: کمیسون امور اداری وزارت عدلیه .

١- وکیل تالقان ولایت قطغن بناغلی سید عبد الحکیم رئیس
٢- « قلعهٔ نو « هرات « مولوی محمد اسمعیل معاون
٣- « لغمان « مشرقی « محمد جان منشی
٤- « سروبی « کابل « محمدامین صاحبزاده عضو
٥- « موسی قلعه « قندهار « عبید الله «
٦- « نهرشاهی « مزارشریف « مولوی سید آقا «
٧- « جاجی « جنوبی « حاجی چنار «
٨- « کتواز حکومت اعلی غزنی « محمد یونس «
٩- « کاپیسا « پروان « مولوی لعل الله «
١٠- وکیل مرکز حکومت اعلی فراه بناغلی عبدالقادر (بلیغ) «
١١- « « « نورستان « پنجواك «
١٢- « اچین شنوار مشرقی « علی محمد «

ه: کمسیون امورخارجه :

١- وکیل ارغنداب ولایت قندهار بناغلی عبدالرؤف رئیس
٢- « جدران ولایت جنوبی « دین محمد معاون
٣- « دند ولایت قندهار « داد محمد منشی
٣- « لعل وسرجنگل ولایت کابل « خادم حسین بیگ عضو
٥- « شنکی ولایت قندهار « مهمند «
٦- « بالامرغاب ولایت هرات « عبدالقادر «
٧- « سنگ چارك ولایت مزارشریف « محمد لطیف «
٨- « چال واشکمش ولایت قطغن « محمد صابر «
٩- « غوربند حکومت اعلی پروان « محمد کبیر (عزیز) «
١٠ « جانی خیل کتواز ولایت غزنی « باز محمد «

۱۱ـ وکیل چمکنی ولایت جنوبی	ښاغلی	محمد نادر	عضو
۱۲ـ « زندجان ولایت هرات	«	عبدالحق	«
۱۳ـ « کابل ولایت کابل	«	محمد حسن	«

و، کمسیون دفاع ملی

۱ـ وکیل خاکریز ولایت قندهار	«	محمد سرور	رئیس
۲ـ « جرم ولایت بدخشان	«	عبدالجبار	معاون
۳ـ « خلم ولایت مزارشریف	«	فیض محمد	منشی
٤ـ « شهرستان ولایت کابل	«	ولی محمد	عضو
٥ـ « گرمسیر حکومت اعلای گرشك	«	کمال الدین	«
٦ـ « چغچران ولایت هرات	«	محمدخان	«
۷ـ « سرپل ولایت مزار شریف	«	میرزا محمود	«
۸ـ « دوشی ولایت قطغن	«	ارصلاح	«
۹ـ « مهمندره ولایت مشرقی	«	رحمت الله	«
۱۰ـ « موسی‌خیل ولایت جنوبی	«	کت خان	«
۱۱ « بگرام حکومت اعلی پروان	«	عبدالعزیز	«
۱۲ـ « فادس ولایت هرات	«	یار محمد	«
۱۳ـ « دهله ولایت قندهار	«	لعل محمد	«

ز. کمسیون معارف، مطبوعات وصحیه.

۱ـ وکیل کوز کنړ ولایت مشرقی	ښاغلی	عبدالقدوس (پرهیز)	رئیس
۲ـ « فرخار ولایت قطغن	«	مولوی محمدامین	معاون
۳ـ « گردیز ولایت جنوبی	«	محمدعالم (اتمان)	منشی
٤ـ « وردك ولایت کابل	«	محمد زمان	عضو
٥ـ « اجرستان ولایت قندهار	«	عبدالغنی	«
٦ـ « پرچمن ولایت هرات	«	حاجی عبدالغفار	«
۷ـ « دولت آباد ولایت مزارشریف	«	ایش مراد	«
۸ـ « کوهستان حکومت اعلی پروان	«	عبدالعلیم	«
۹ـ « اشکاشم ولایت بدخشان	«	رحمت الله	«
۱۰ـ « کلران ولایت یت هرات	«	محمدظریف	«
۱۱ـ « سرخ پارسا حکومت اعلی پروان	«	حاجی صالح محمد	«

هـ. کمسیون مخابرات. فوائدعامه معادن و زراعت.

۱ـ وکیل یغمان ولایت کابل	بناغلی محمداکبر	رئیس
۲ـ « جلال آباد ولایت مشرقی	« علیشاه	معاون
۳ـ « خوست فرنگ ولایت قطغن	« عبدالقیوم	منشی
٤ـ « تیرین ولایت قندهار	« محمد رسول	عضو
٥ـ « گذاره ولایت هرات	« شیخ محمد ابراهیم	»
٦ـ « جوند ولایت هرات	« محمد یوسف	»
۷ـ « شبرغان ولایت مزارشریف	« محمدعلی	»
۸ـ « کنرخاص ولایت مشرقی	« محمدشعیب	»
۹ـ وکیل حاجی میدان ولایت جنوبی	بناغلی شهزاده	عضو
۱۰ـ « بغلان « قطغن	« حاجی گل	»
۱۱ـ « جبل السراج « حکومت اعلی پروان	« عبدالواحد	»
۱۲ـ « مقر « غزنی	« معراج الدین	»
۱۳ـ « واخان « بدخشان	« عاشور محمد	»
۱٤ـ « غزنی « غزنی	« سیدمحمود	»
۱۹ـ « چاه آب ولایت قطغن	« عبدالله	»
۱٦ـ « حضرت امام صاحب «	« علی مراد	»
۱۷ـ « آدرسکن ولایت هرات	« سیدمحمد	»
۱۸ـ « تگاب شیرین حکومت اعلای میمنه	« عبدالاحد	»

فقراتیکه در کمیسیون های سال ۱۳۳۳ شورای ملی تدقیق شده است.

الف. کمیسیون امور تدقیق وثایق.

۱ـ قرار مورخه ۲۷ جوزا راجع به تثبیت وکالت بناغلی محمدعمر وکیل گیزاب قندهار که انتخاب آن بحضور هیئت تجدیدانتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود.

۲ـ قرار مؤرخه ۲۷ جوزا راجع به تثبیت وکالت بناغلی سید سکندر شاه وکیل جغتوی غزنی انتخاب آن بحضور هیئت تجدیدانتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود

۳ـ قرار مورخه ۲۷ جوزا راجع به تثبیت وکالت بناغلی جمعه محمد وکیل شرن کتواز انتخاب آن بحضور هیئت تجدید انتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود.

٤ـ قرارمورخه ۲۷ جوزا راجع به تثبیت وکالت بناغلی محمدیونس وکیل شهر میمنه که انتخاب آن بحضور هیئت تجدید انتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود.

٥ـ قرارمورخه ۲۷ جوزا راجع به وکالت شاغلی محمداعظم وکیل پښتو نکوت که انتخاب آن بحضور هیئت تجدید انتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود.

۶ـ قرارمورخه ۲۹ جوزا راجع به تثبیت وکالت ښاغلی محمد یعقوب وکیل سمنگان که انتخاب آن بحضور هیئت تجدید انتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود .

۷ـ قرار مورخه ۲ـ۴ـ۹ سرطان راجع به تثبیت وکالت ښاغلی فیض محمد وکیل خلم که انتخاب آن بحضور هیئت تجدید انتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود

۸ـ قرارمورخه ۳۰ سنبله راجع به تثبیت وکالت ښاغلی عبدالله وکیل پلخمری که انتخاب آن بحضور هیئت تجدید انتخاب اعزامی شورا بعمل آمده بود .

۹ قرار ۲۷ جوزا راجع به تثبیت وکالت ښاغلی سحرگل وکیل تنی خوست .

۱۰ـ قرارمورخه ۲۷ جوزا راجع به تثبیت وکالت ښاغلی محمد انور خان وکیل غورات هرات و غیر اصولی بودن عریضه شکایت چند نفر .

۱۱ـ قرار مورخه ۲۷ جوزا عریضه و وثیقه شکایت شاه محمد سلیما نخیل یحی خیل کتواز قانونی دانسته نشده وکالت محمد شاه وکیل کوچی کتواز مجدداً تائید گردید .

۱۲ـ ۱۲ اسد درمورد وکالت ښاغلی غلام محمد وکیل دهاتی کوهستان .

۱۳ـ ۲۶سنبله راجع به تثبت وکالت ښاغلی سلطان محمد وکیل تولك ولایت هرات

ب ، قرارهای کمیسیون امور بودجه واقتصاد ،

۱ـ راجع به تعدیل قرارداد تخنیکی (٤) امریکا .

۲ـ راجع به تعدیل ماده اول اصولنامه محصول مال مواشی و موضوع شمارمال مواشی در سال ۱۳۳۳ وبست قرار دادن آن برای سه سال .

۳ـ راجع به بودجه عمومیه سال ۱۳۳۳ مملکت .

٤ـ « به ایزاد معاشات مامورین ملکی وعسکری مربوطه سال ۱۳۳۰ .

۵ـ « به پروژه قانون سرمایه گذاری خارجی درافغانستان .

۶ـ « به قروض مبلغ بیست وپنج لك افغانی برای خریداری مسلخ وچهارکرور افغانی سرمایه انحصارات دولتی از دافغانستان بانك به تکت پولی چهارفیصد .

۷ـ « به بودجهٔ شق تجارتی دیپوی ادویه سال ۱۳۳۰ وبودجه ۱۳۳۲ روزنتون

۸ـ « به قرارداد مبادله اموال وتادیات وکریدت بین حکومت شاهی افغانستان وحکومت چکوسلواکیا .

۹ـ راجع به استقراض هجده ملیون وپنجصد هزاردالرامریکائی از بانك واردات وصادرات امریکا برای مصارف کارهای باقیمانده وادی هلمند و ارغنداب .

۱۰ـ راجع به تصمیمنامه انجمن اقتصادی واجتماعی یونو و پروگرام توسعه وی امدادتخنیکی ممالك نیمه مترقی .

۱۱- راجع به بودجهٔ سال ۱۳۳۳ خزینه تقاعد .

۱۲- « به قرارداد کریدت دوملیون ویکصدهزاردالر با حکومت سوسیالستی روسیه شوروی برای خریداری فیروسامان مورد ضرورت وزارت فوائدعامه وشاروالی کابل

۱۳- راجع به تعدیل ماده (۷) اصولنامه مالیات برعایدات درموردمالیات بسیستم مترقی

۱٤- « به تعین مالیات برعایدات اصناف و درجه بندی آن .

۱۵- « به بودجه سال ۱۳۳۳ مؤسسات تجارتی .

ج : قرارهای کمیسیون امور خارجه .

۱- راجع به قبولی موافقهٔ نامهٔ ضمیموی نقطه (٤) امریکا درمورد تعین سهمیه افغانستان و امریکا نسبت امداد تخنیکی .

۲- راجع به قبولی اساسنامه موسسهٔ بین المللی کار

۳- « به قبولی تعدیل قرارداد تخنیکی نقطه (٤) امریکا

٤- « به قبولی قرارداد کریدت سه و نیم ملیون دالر جهت سیلوهاء آسیاب و فابریکه نان پزی با اتحاد جماهیر سوسیالستی روسیه شوروی .

۵- راجع به کنوانسیون موسسهٔ بین المللی کار نسبت تعین مزدمساوی ذکور واناث درکارهای دارای ارزش مساوی .

٦- راجع به کانونشن وریکامندیشن موسسهٔ بین المللی کاردرموردحمایت معاشات ورهنمای حرفوی .

۷- راجع به کنوانسیو های چهارگانه موسسهٔ صلیب احمر بین المللی نسبت حمایه افراد ملکی در زمان جنگ به مجروحین و مغروقین وغیره

د- قرار های کمسیون دفاع ملی

۱- نظر به پیشنهاد وکلای دورهٔ هفتم شورای راجع به افراد عسکری که درقطعات فوت میشوند ومعجلای فوتی شان اسباب زحمت بود باید از قطعه اخراج و به حکومت مربوطه اطلاع داده شود .

۲- راجع به پروژهٔ قانون ضابطان احتیاط .

۳- « به اصولنامه جدید مکلفیت عسکری :

٤- « به ضمیمه اصولنامه محاکمات عسکری :

۵- « به ضمیمه اصولنامه جزای عسکری .

هـ- قرار های کمسیون مخابرات وزراعت .

۱- راجع به پیشنهاد وکلا درمورد بروز ملخ درقندهار .

۲- راجع به قرار داد بین المللی پستی بلژیک .

د. قرار های کمسیون اداری عدلیه .

۱ـ دراثر پیشنهاد وکلا راجع به فیصله های محاکم ابتدائیه که در مرافعه دائر نشده مجدداً به ابتدائیه ارجاع میشوند .

۲ـ در اثر پیشنهاد وکلا راجع به محبوسینیکه فقرات شان در مرافعه و تمیز دائر میباشد بعد مرور میعاد وا کمال حبس .

معینه محکمه ابتدائیه بدون ضمانت رها شوند .

ر. قرارهای کمسیون امور داخله ووضع قوانین وقبائل :

۱ـ دراثر استعلا میه ریاست محاکمات راجع به دو موادقانوني کمسیون نظریه داده که درعدم قناعت مامورین بجزای محاکم قانونی حق مرافعه خواهی وتمیز خواهی را دارند

۲ـ دراثر استعلامیة ریاست نساجی راجع به رخصتي مامورینیکه انجام آن با تعطیل عمومي مصادف شود .

۳ـ در اثر استعلامیة مورخهٔ ۲۶ـ ۲ ـ ۱۳۳۰ وزارت معادن درمورد تعین استحقاق رخصتي کاتبان سهو؛و .

٤ـ راجع به مامارینیکه در فقرات شخصي متهم میشوندور خصتي قانوني آنها کفایت نمیکنند.

٥ـ راجع به فیصله هائیکه درغیاب متهم صادر میشود کمسیون نظریه داده اند که دردعوای حضور مدعي علیه در محکمه شرط است.

٦ـ راجع به تبدیلی حصه (۳) تعدیل تاریخي ۲۰ میزان ۳۰ ضمیمهٔ نمبر (۳) اصولنامه نوت های مروجه افغانستان .

۷ـ راجع به تعدیل ماده (۸) اصولنامه معافیت اموال یگاڑ هیئت دیلوماسي وقونسلهای خارجه از گمرکات افغانستان :

۸ـ راجع به پروژه قانونی تجارت .

۹ـ راجع به پروژه قانون محاسبات عمومي .

۱۰ـ راجع به عدم قبول ایراد وکیل مشوره کوچي تره کی قندهار در تشکیل وکلای مشوره ولایت مذکور .

۱۱ـ درحالیکه طرفین بجزای محکمه ابتدائیه قناعت کنند محکمهٔ مرافعه وتمیز دربارهٔ اشخاص مذکور حق تجدید نظررا نداشته هرگاه محکومین متعدد باشند

دربارهٔ اشخاصیکه مرافعه وتمیزخواهي مینمایند محاکم مربوطه رسیدگی نمایند

۱۲ـ راجع بهٔ پروژهٔ اصولنامه مامورین ملکیه .

۱۳ـ راجع به تعطیل جریمه مندرجه ماده (۱٦) اصولنامه مالیات برعایدات از بابت سال ۱۳۳۰

۱٤ـ راجع به اساسنامه بانك زراعتي .

۱٥ـ « « « کوپراتیف .

۱٦ـ راجع به تفسیر ماده (۲٦) اساسنامهٔ بانك باثریاد داشت مجلس عمومي .

۱۷ـ « « « ماده (٦۲) قانون اساسي .

۱۸ـ راجع به عرض فارغ التحصیلان نسبت ظهوراسم شان درعسکری ورتبه های شان

امور مجلس عالی اعیان

اجراآت سال ۱۳۳۳ مجلس عالی اعیان :

۱ قانون تجارت
۲ محاسبات عمومی
۳ اساس نامهٔ کوپراتیف
٤ قانون سرمایه گذاری خارجی در افغانستان
٥ تعدیل مادهٔ (۷) و(٣٦) اساسنامهٔ مؤسسهٔ بین المللی کار
٦ تعدیل ماده اول اصولنامه محصول مواشی
۷ قرار داد امداد تخنیکی نقطه (٤) امریکا وموافقه نامهٔ حکومت افغانستان وحکومت اضلاع متحده امریکا
۸ ضمیمهٔ اصولنامهٔ نوتهای مروجه افغانستان
۹ « « معافیت اموال وبگاژیست دپلوماسی وقونسلهای خارجه
۱۰ قرار داد کریدت سه ونیم ملیون دالر امریکا
۱۱ « « کریدت دوملیون یکصد هزار دالر جهت خریداری ماشین های موردضرورت وزارت فوائد عامه و بلدیه کابل
۱۲ پروژه ضمایم اصولنامه جزای عسکری
۱۳ قرار داد قرضهٔ هجده ملیون وپنجصد هزار دالر از بانك صادرات وواردات امریکا
۱٤ پروژهٔ ضمیمهٔ اصولنامهٔ محاکمات عسکری
۱٥ قرار داد تبادله اموال وتأدیات وکریدت بین افغانستان وچکسلواکی
۱٦ ضمیمهٔ اصولنامهٔ مسکوکات درموضوع محصول وصیت نامه
۱۷ تعدیل اصل (۱٤) اصولنامه میعاد دعاوی
۱۸ پروژهٔ اصولنامهٔ مکلفیت عسکری
۱۹ « « ضابطان احتیاط
۲۰ « « اخذمحصولاتیکه ذریعه قونسلگری افغانی در خارج اخذمی‌شود
۲۱ « « مؤسسه تهیه گندم
۲۲ لائحه وظایف وتشکیلات دوایر مملکتی
۲۳ پروژهٔ اصولنامه ترفیع وتقاعد مامورین ملکیه وپروژهٔ اصولنامهٔ خزینه تقاعد .

٢٤ راجع به تعین لست مالیات برعایدات اضافهٔ مربوط مرکز کابل

٢٥ « به حذف کلمات (صنایع دستی) از پروژهٔ اخذ حقوق مالیات بر سیستم مالیه مترقی

٢٥ پروژهٔ اصولنامهٔ ملکیت و مسایل مالیه وقیمت آب اراضی تحت بند ارغنداب و کجکی

٢٧ درموضوع ایفای علاقه داری حصه ٢ بهسود مربوط دائزنگی و علاقه داری ناهور مربوط غزنی وتشکیل یك حکومت محلی عوض دوعلاقه داری مذکور مربوط بحکومت اعلای غزنی٠

امور دار التحریر شاهی

لست نامهای وکلائیکه درختم دورهٔ (۸) نشان خدمت برایشان اعطا گردیده :

۱ـ ع، ج شاغلی عبدالرشید رئیس شورای ملی وکیل نهرسراج قندهار قرار اعتبار نامه نمبر ۲۷٦۱ اول عقرب ۳۳

۲ـ ع، ص شاغلی محمد کبیر معین اول شورای وکیل غوربند پروان « « نمبر ۲۷٦۲ «

۳ـ ع، ص « محمد عثمان معین دوم وکیل رودات مشرقی « « « ۲۷٦۳ «

٤ـ ع، ص « محمد علی قاضی زاده سرمنشی وکیل پښتون زرغون هرات قرار اعتبار نامه ۲۷٦٤ اول عقرب ۳۳

٥ـ ع لعل گل فریاد منشی دوم وکیل ازروی جنوبی قرار اعتبار نامه نمبر ۲۷٦٥ اول عقرب ۳۳

٦ـ شاغلی میر علی اصغر شعاع وکیل مرکز کابل قرار اعتبار نامه نمبر ۲۷٦٦ اول عقرب ۳۳

۷ـ « ، محمد حسن وکیل مرکز کابل « « « ۲۷٦۷ «

۸ـ « ، قیام الدین وکیل چهار دهی کابل « « « ۲۷٦۸ «

۹ـ « ، جهاندار شاه وکیل ده سبز « « « ۲۷٦۹ «

۱۰ـ « ، عبدالعلی وکیل بگرامی « « « ۲۷۷۰ «

۱۱ـ « ، حاجی محمد اکبر وکیل پغمان « « « ۲۷۷۱ «

۱۲ـ « ، محمد اصغر وکیل کوهدامن « « « ۲۷۷۲ «

۱۳ـ « ، محمد امین صاحبزاده وکیل سروبی « « « ۲۷۷۳ «

۱٤ـ « ، سید شاه موسی وکیل مرکز دایزنگی « « « ۲۷۷٤ «

۱٥ « ، عبدالرحیم وکیل بهسود کابل « « « ۲۷۷٥ «

۱٦ـ « ، میر اسدالله وکیل دایکندی « « « ۲۷۷٦ «

۱۷ـ « ، میر حبیب الله وکیل یکاولنگ « « « ۲۷۷۷ «

۱۸ـ « ، میر خادم حسین بیك وکیل لعل وسرجنگل « « « ۲۷۷۸ «

۱۹ـ « ، ولی محمد وکیل شهرستان « « « ۲۷۷۹ «

۲۰ شاغلی سید گلاب الدین وکیل مرکز لوگر وقرار اعتبار نامه نمبر ۲۷۸۰ مورخهٔ اول عقرب

۲۱ـ « حاجی محمد « میدان « « ۲۷۸۱ « «

۲۲ـ « عبدالغفار عبادی « کلنگار لوگرد « « « ۲۷۸۲ « «

۲۳ـ « محمد زمان « وردك « « ۲۷۸۳ « «

۲٤ « عبدالغفور « مرکز قندهار « « « ۲۷۸٤ « «

لست نامهای وکلائیکه درختم دورهٔ (۸) نشان خدمت برایشان اعطا گردیده :

۲۵ـ « دادمحمد وکیل دند قندهار « « « ۲۷۸۵ « «

۲۶ـ « محمد خان وکیل سپین بولدك قندهار « « « ۲۷۸۶ « «

۲۷ـ « سیداحمد « دهراوُد « « « « ۲۷۸۷ « «

۲۸ـ « عبدالصمد « ارغستان « « « « ۲۷۷۸ « «

۲۹ـ « محمد رسول « ترین قندهار « « « ۲۷۸۹ « «

۳۰ـ « محمدسرور « خاکریز قندهار « « « ۲۷۹۰ « «

۳۱ـ « عبدالروف « ارغنداب « « « « ۲۷۹۱ « «

۳۲ـ « گل‌محمد وکیل پنجوائی « « « « ۲۷۹۲ « «

۳۳ـ « سردارمیراحمد « کشك نخود « « « « ۲۷۹۳ « «

۳۴ـ « لعل‌محمد « دهله « « « « ۲۷۹٤ « «

۳۵ـ « سیدمحمد « شوراباك « « « « ۳۷۹۵ « «

۳۶ـ « خدایرحم وکیل مرکزارزگان « « « « ۲۷۹۶ « «

۳۷ـ « محمدعمر وکیل کیزاب « « « « ۲۷۹۷ « «

۳۸ـ « عبدالعزیز وکیل اجرستان « « « « ۲۷۹۸ « «

۳۹ـ « خالقداد وکیل مرکز حکومت کلان قلات « « « ۲۷۹۹ « «

٤۰ـ بناغلی کندل وکیل دایه چوپان قندهار قرار اعتبار نامه نمبر ۲۸۰۰ مورخه اول عقرب ۳۳

٤۱ـ « مهمند « شینکی « « « « نمبر ۲۸۰۱ « «

٤۲ـ « خدای‌داد « ترنك وجلدك « « « « نمبر ۲۸۰۲ « «

٤۳ـ « حاجی عبدالسلام « کوچی قلات « « « « نمبر ۲۸۰۳ « «

٤٤ـ « ولی محمد « اهالی کوچی پشت رود « « « « نمبر ۲۸۰٤ « «

٤۵ـ « محمد یوسف « کوچی ریگستان « « « « نمبر ۲۸۰۵ « «

٤۶ـ « میرمحمدسرور « مرکز هرات « « « « نمبر ۲۸۰۶ « «

٤۷ـ « مولوی محمداسمعیل وکیل بادغیسات « « « « نمبر ۲۸۰۷ « «

٤۸ـ « عبدالقادر « بالا مرغاب « « « « نمبر ۲۸۰۸ « «

٤۹ـ « محمد ظریف « کلوان « « « « نمبر ۲۸۰۹ « «

۵۰ـ « عبدالرحمن « کشك « « « « نمبر ۲۸۱۰ « «

۵۱ـ « یارمحمد « قادس « « « « نمبر ۲۸۱۱ « «

۵۲ـ « محمد یوسف « جوند « « « « نمبر ۲۸۱۲ « «

۵۳ـ « رسول داد « شهرك « « « « نمبر ۲۸۱۳ « «

۵٤ـ « محمدانور « غورات « « « « نمبر ۲۸۱٤ « «

شماره	نام		محل		
۵۵-	« محمدخان	و	کیل چغچران	قندهار قرار اعتبارنامه ۲۸۱۵ اول عقرب ۳۳	
۵۶-	« سلطان محمد	«	قولك	» »	۲۸۱۶ »
۵۷-	« حاجی عبدالغفار	«	پرچمن	» »	۲۸۱۷ »
۵۸-	« محمد نصیر	«	پسابند	» »	۲۸۱۸ »
۵۹-	« فضل الواحد	«	غوریان هرات	» »	۲۸۱۹ »
۶۰-	« محمد محسن	«	شین دند	» »	۲۸۲۰ »
۶۱-	« ملا عبدالحق	«	زنده جان	» »	۲۸۲۱ »
۶۲-	« غلام محمد	«	کهسان	» »	۲۸۲۲ »
۶۳-	« سیدمحمد	«	ادرسکن	» »	۲۸۲۳ »
۶٤-	« محمد اکبر	«	رنجیل	» »	۲۸۲٤ »
۶۵-	« شیخ محمدابراهیم	«	کذره	» »	۲۸۲۵ »
۶۶-	« محمد صدیق	«	اوبه	» »	۲۸۲۶ »
۶۷-	« عبدالباقی	«	کرخ	» »	۲۸۲۷ »
۶۸-	« مولوغلام حیدر	«	مرکز مزارشریف	» »	۲۸~۸ »
۶۹-	« سید آقا	«	نهرشاهی	» »	۲۸۲۹ »
۷۰-	« محمد علی	«	مرکز شبرغان	» »	۲۸۳۰ »
۷۱-	« محمد لطیف	«	سنگچهارك	» »	۲۸۳۱ »
۷۲-	« محمدعمر	«	آقچه	» »	۲۸۳۲ »
۷۳-	« میرزامحمود	«	سرپل	» »	۲۸۳۳ »
۸٤-	« حاجی محمدولی	«	قرقین	» »	۲۸۳٤ »
۷۵-	« مولوی عبدالاحد	«	مرکز بلخ	» »	۲۸۳۵ »
۷۶	« ملا ایش مراد	«	دولت آباد	» »	۲۸۳۶ »
۷۷-	« ملاخال محمد	«	کشنده	» »	۲۸۳۷ »
۷۸	بنا غلی ملا نور	«	شورتپه مزارشریف	» »	۲۸۳۸ »
۷۹	« میرزا محمد یعقوب	«	مرکز سمنگان	» »	۲۸۳۹ »
۸۰	« فیض محمد	«	خلم	» »	۲۸٤۰ »
۸۱	« جمعه بیگ	«	دره صوف	» »	۲۸٤۱ »
۸۲	« حاجی گل	«	مرکز بغلان قطغن	» »	۲۸٤۲ »
۷۳	« عبدالله	«	پلخمری	» »	۲۸٤۳ »
۸٤	« ارصلاح	«	دوشی	» »	۲۸٤٤ »
۸۵	« ملاعبدالحمید	«	تهرین	» »	۲۸٤۵ »
۸۶	« حاجی عبدالقدوس	«	اندراب	» »	۲۸٤۶ »

۸۷	ښاغلی	عبدالحی	وکیل	قندوز	قرار اعتبارنامه	۲۸٤۷	اول عقرب ۳۳
۸۸	»	علی مراد	»	حضرت امام	»	۲۸٤۸	»
۸۹	»	عبدالمحمد	»	خان آباد	»	۲۸٤۹	»
۹۰	»	عبدالستار	»	قلعهٔ ذال	»	۲۸۵۰	»
۹۱	»	میا سید عبدالحکیم	»	تالقان	»	۲۸۵۱	»
۹۲	»	محمد صدیق	»	رستاق	»	۲۸۵۳	»
۹۳	»	عبدالله	»	چاه آب	»	۲۸۵۳	»
۹٤	»	محمد عمر	»	نیگی قلعه	»	۲۸۵٤	»
۹۵	»	میر عبدالقیوم	»	خوست فرنگ	»	۲۸۵۵	»
۹٦	»	میر صادر	»	چال اشکمش	»	۲۸۵٦	»
۹۷	»	مولوی محمد امین	:	قطغن	»	۲۸۵۷	»
۹۸	»	سید حب علی شاه	»	مرکز جلال آباد	»	۲۸۵۸	»
۹۹	»	والا جان	»	خوگیانی مشرقی	»	۲۸۵۹	»
۱۰۰	»	عبدالله	»	سرخرود	»	۲۸٦۰	»
۱۰۱	»	حاجی عبدالخلیل	»	خیل مهمند کامه	»	۲۸٦۱	»
۱۰۲	»	محمد صدیق	»	مرکز کنرها	»	۲۸٦۲	»
۱۰۳	»	محمد شعیب	»	کنر خاصی	»	۲۸٦۳	»
۱۰٤	»	سید جلاالدین	»	بر کنر		۲۸٦٤	»
۱۰۵	»	میر باز	»	چوکی	»	۲۸٦۵	»
۱۰٦	»	محمد عظیم	»	درهٔ پیچ	»	۲۸٦٦	»
۱۰۷	»	محمد جان	»	لندی کامدیش	»	۲۸٦۷	»
۱۰۸	»	عصمت الله	»	سرکانی	»	۲۸٦۸	»
۱۰۹	»	محمد جان	»	مرکز لغمان	»	۲۸٦۹	»
۱۱۰	»	بنجوك	»	مرکز نورستان	»	۲۸۷۰	»
۱۱۱	»	گل پاچا الفت	»	قرغه ئی لغمان	»	۲۸۷۱	»
۱۱۲	»	عبدالقدوس پرهیز	»	کوز کنر	»	۲۸۷۲	»
۱۱۳	»	میرزا علی	»	اچین	»	۲۸۷۳	»
۱۱٤	»	رحمت الله	»	مهمند دره	»	۲۸۷٤	»
۱۱۵	»	گل اصغر	»	کوچی ننگهاری	»	۲۸۷۵	»
۱۱٦	»	محمد عالم	»	مرکز گردیز جنوبی	»	۲۸۷٦	»

۱۱۶	امتیاز	علی اسمعیل گل وکیل مرکز ارکون جنوبی قرار اعتبار نامه			نمبر ۲۸۷۷	اول عقرب ۳۳
۱۱۷	«	شاه جهان	« گومل	«	نمبر ۲۸۷۸	«
۱۱۸	«	قطب	« سپیره	«	نمبر ۲۸۷۹	«
۱۱۹	«	حاجی چنار	« جاجی	«	نمبر ۲۸۸۰	«
۱۲۰	«	محمد نادر	« چمکنی	«	نمبر ۲۸۸۱	«
۱۲۱	«	دین محمد	« جدران	«	نمبر ۲۸۸۲	«
۱۲۲	«	محمد قچیر	« زرمت	«	نمبر ۲۸۸۳	«
۱۲۳	«	امیر محمد	« سید کرم	«	نمبر ۲۸۸۴	«
۱۲۴	«	علی جان	« مرکز خوست	«	نمبر ۲۸۸۵	«
۱۲۵	«	سخی گل	« تنی خوست	«	نمبر ۲۸۸۶	«
۱۲۶	«	گیت	« موسی خیل منگل	«	نمبر ۲۸۸۷	«
۱۲۷	«	شهزاده	« جاجی میدان	«	نمبر ۲۸۸۸	«
۱۲۷	«	باز محمد	« جانی خیل	«	نمبر ۲۸۸۹	«
۱۲۹	«	عبدالغفوور	« وکیل مرکز پروان	«	نمبر ۲۸۹۰	«
۱۳۰	«	عبدالواحد	« وکیل جبل السراج	«	نمبر ۲۸۹۱	«
۱۳۱	«	عبدالعزیز	« بگرام	«	نمبر ۲۸۹۲	«
۱۳۲	«	میرزا احمد	« پنجشیر	«	نمبر ۲۸۹۳	«
۱۳۳	«	صالح محمد	« سرخ و پارسا	«	نمبر ۲۸۹۴	«
۱۳۴	«	حاجی سید سلطا نعلی	« بامیان	«	نمبر ۲۸۹۵	«
۱۳۵	«	محمد یوسف	« سیغان و کهمرد	«	نمبر ۲۸۹۶	«
۱۳۶	«	مولوی لطف الله	« تگاب پروان	«	نمبر ۲۸۹۷	«
۱۳۷	«	عبدالعلیم	« ریزه کوهستان	«	نمبر ۲۸۹۸	«
۱۳۸	«	میرزا غلام نقشبند	« نجراب	«	نمبر ۲۸۹۹	«
۱۳۹	«	سید محمد محمود	« مرکز غزنی	«	نمبر ۲۹۰۰	«
۱۴۰	«	محمد یونس	« کتواز	«	نمبر ۲۹۰۱	«
۱۴۱	«	غلام محی الدین	« اندر	«	نمبر ۲۹۰۲	«
۱۴۲	«	معراج لدین	« مقر	«	نمبر ۲۹۰۳	«
۱۴۳	«	جمعه محمد	« شرن	«	نمبر ۲۹۰۴	«
۱۴۴	«	محمد افضل	« قره باغ	«	نمبر ۲۹۰۵	«
۱۴۵	«	میرسکندر شاه	« جغتوی	«	نمبر ۲۹۰۶	«
۱۴۶	«	محمد حسین	« جاغوری	«	نمبر ۲۹۰۷	«

۱۴۷	شاغلی	اشرف	وکیل	وازخواه	قرار اعتبارنامه	نمبر۲۹۰۸	اول	عقرب۳۳
۱۴۸	»	محمد بشیر	»	کوچی	»	نمبر۲۹۰۹	»	»
۱۴۹	»	محمدشاه	»	کوچی کتواز	»	نمبر۲۹۱۰	»	»
۱۵۰	»	سردار محمدصدیق	»	مرکز گرشك	»	نمبر۲۹۱۱	»	»
۱۵۱	»	کمال لدین	»	گرمسیر	»	نمبر۲۹۱۲	»	»
۱۰۲	»	عبدالله	»	موسی قلعه	»	نمبر۲۹۱۳	»	»
۱۵۳	»	آقا محمد	»	نوزاد	»	نمبر۲۹۱۴	»	»
۱۵۴	»	محمدسرور	»	مرکز بدخشان	»	نمبر۲۹۱۵	»	»
۱۵۵	»	عبدالله	»	درواز	»	نمبر۲۹۱۶	»	»
۱۵۶	»	عبدالجبار	»	جرم	»	نمبر۲۹۱۷	»	»
۱۵۷	»	عبدالقدوس	»	کشم بدخشان	»	نمبر۲۹۱۸	»	»
۱۵۸	»	عاشور محمد	»	واخان	»	نمبر۲۹۱۹	»	»
۱۵۹	»	رحمت الله	»	اشکاشم	»	نمبر۲۹۲۰	»	»
۱۶۰	»	عبدالقادر	»	مرکز فراه	»	نمقر۲۹۲۱	»	»
۱۶۱		میرزادوست محمد	»	چخانسور	»	نمبر۲۹۲۲	»	»
۱۶۲	»	میرزا محمد	»	بکوا	»	نمبر۲۹۲۳	»	»
۱۶۳	»	محمد یاسین	»	انار دره	»	نمبر۲۹۲۴	»	»
۱۶۴	»	محمد یونس	»	مرکز میمنه	»	نمبر۲۹۲۵	»	»
۱۶۵	»	محمدکریم نیزیهی	»	اندخوی	»	نمر۲۹۲۶	»	»
۱۶۶	»	محمداعظم	»	پښتو نکوت	»	نمبر۲۹۲۷	»	»
۱۶۷	»	عبدالروف	»	بلچراغ	»	نمبر۲۹۲۸	»	»
۱۶۸	»	میرزا عبدالاحد	»	تگاب شیرین	»	نمبر۲۹۲۹	»	»
۱۶۹	»	محمدصدیق	»	قیصار	»	نمبر۲۹۳۰	»	»

فوقاً یکصدو شصت و نه نفر می باشد . غلام محمد

ذواتیکه در سال ۱۳۳۳ به سلسله ترفیعات سنوی

از رتبه ۲ به رتبه اول ترفیع کرده است

ع ص ښاغلی حافظ عبدالغفار معین مجلس عالی اعیان

ع ، ص ښاغلی عبدالحکیم مشرقی وال عضو مجلس عالی اعیان

ع ص ښاغلی عبدالعلی عضو مجلس عالی اعیان

ع ص ښاغلی عبدالله عضو مجلس عالی اعیان

ذوانیکه در سال ۱۳۳۳ به سلسلهٔ ترفیعات سنوی

از رتبهٔ ۳ برتبهٔ ۲ حائز ترفیع شده اند

ع ، ص ښاغلی محمود منشی
مجلس عالی اعیان

ع،ص ښاغلی دوکتور سلطان احمد پوپل رئیس
انجمن فنی و آمرفنی و اداری کشفیات وزارت معادن

دوانیکه درسال ۱۳۳۳ به سلسلهٔ ترفیعات سنوی

از رتبه ٤ برتبه ۳ ترفیع نموده اند

ف ، ښاغلی مولوی محمد یوسف قاضی
محکمه ابتدائیهٔ ولایت کابل

ع ښاغلی غلام نقشبند مدیر ارتباط
مدیریت خارجهٔ وزارت زراعت

ذواتیکه در سال ۱۳۳۳ بسلسلهٔ ترفیعات سنوی

از رتبه ٤ برتبه ۳ ترفیع نموده اند .

ع ، ښاغلی عبدالله رحیمی عضو دائمی انجمن فنی و آمر عمومی فنی و اداری مدیریت استخراج وزارت معادن

ع ، ښاغلی فضل حق مدیر محاسبه صدارت عظمی

ع ، ښاغلی غلام حسن مجددی در وزارت معارف

ع ، ښاغلی عبدالغفار رئیس گروپ سوم تفتیش اداری صدارت عظمی

ع ، ص بناغلی عزیز الله رئیس محاسبات وزارت جلیلهٔ مالیه
درسال ۱۳۳۲ ازرتبهٔ ۲ برتبه اول ترفیع نموده اند

ذواتیکه درسال ۱۳۳۳ بهسلسله ترفیعات سنوی

ازرتبه ٤ برتبه ۳ ترفیع نموده اند.

ع ، بناغلی محمد شریف
مدیر عمومی صنایع دستی

ع ، ع میر علم حاکم
کلان تالقان

وقایع داخلی افغانستان

درسال ۱۳۳۳

کرونیك

بقلم ښاغلی عبدالحق واله

بروز ۲۸ حمل اعلیحضرت معظم همایونی جهت استراحت به درۀ اشرف تشریف برده بروز ۱٤ ثور مع الخیر به کابل برگشتند وبروز چهارده میزان مؤسسه مجادله ملاریا راکه از بزرگترین مؤسسات صحی کشورمی باشندطی مراسم شاندار ی افتتاح فرمودند وبروز ۲۸ میزان به صفحات شمال کشور سفر نمودند.

وبروز ۱٦ دلو مجدداً بسمت شمال عزیمت فرمودند از فابریکه های نساجی جبل السراج وگلبهار دیدن گردند سنگ تهداب مسجد جامع را در شیرخان خیل بدست خود گذاشتند وبروز ۱۷ دلو ازفابریکه سروبی بازدید فرمودند.

بروز ۲۷ حمل شهزاده شاه محمود جهت معالجه عازم اروپا گردیدند وبروز ۱۱ جوزا مع الخیر واردکابل شدند.

بروز اول دلو والاحضرت سردارشاه محمودخان غازی ازسفراروپا برگشتند ودرعرض راه ازطرف والاحضرت سردار شاه ولیخان غازی فاتح کابل ښاغلی صدراعظم اعضای کابینه مامورین عالی رتبه وصاحب منصبان ارشد اردو وعدۀ از دوستان وعلاقمندان شان محترمانه پذیرائی شدند.

ښاغلی سردار محمدداؤد صدراعظم در ماه ثور جهت بازدید سمت جنوب به آن ولایت عازم گردیده بعداز معاینه مواضع ونقاط مهم وتبادل افکار باسران و اهالی آنجا بکابل برگشتند درماه سنبله ازحکومت اعلی غزنی بازدید فرمودند وبتاریخ ۳۱ سنبله به حکومت کلان دایزنگی تشریف برده وبه ۵ میزان به کابل مراجعت نمودند.

تشکیلات وقوانین

تشکیلات حکومتی ومؤسسات ملی درسال ۱۳۳۳ نسبت بسابق انکشاف یافته روی اساس متین تری استوار گردید چنانچه نظربه ایجاب شرایط و مقتضیات عصر بعضی دوایر تنقیص وبرخی توسعه یافت از آنجمله چون افغانستان اساساً یك کشور زراعتی میباشد وباید شق زراعت آن نیز متوازی شقوق دیگر سیر ارتقائی خود را بپیماید لهذا دراوائل سال مذکور ریاست مستقل زراعت به وزارت زراعت ارتقا یافت وښاغلی میرمحمدیوسف که از متخصصین طرز اول زراعت بوده ودو مرتبه بحیث رئیس مستقل زراعت ایفای وظیفه نموده بودند درراس آن وزارت تقرر حاصل کردند بتاریخ ۱۹ ثور برای اولین بار افغانستان دارای یك انجمن جریده نگاران گردید منشی این انجمن ښاغلی محمدخالد روشان متخصص ژورنالیزم انتخاب و اعضای

آن مدیران تمام جراید روزنامه‌ها ومجلات تعین شده اند و برای اینکه موسسات نشراتی افغانی مانند سائر ممالك بحیث تشبثات آزاد به فعالیت پرداخته بتوانند در روزنامه‌های اصلاح وانیس ومؤسسه آژانس باختر شکل مؤسسات لمتدرا بخود گرفتند!

بتاریخ ۲۱ ثور بنا براینکه انکشاف صنائع روستائی وتقویهٔ بنیهٔ مالی زارعین توجه زیادی لازم داشت یك بانك زراعتی وصنائع روستائی تاسیس گردید ودر رأس آن بناغلی محمداکبر یامیر متخصص اقتصاد وحقوق که درعین زمان از نویسندگان لایق کشور می‌باشد تقرر حاصل نمودند وبرای پیشبرد امور حمل ونقل و انکشاف این رشته مهم وحیاتی یك شرکت سهامی حمل ونقل تاسیس شد تا با سرمایه کافی تشکیلات عصری به این وظیفه مهم بپردازد.

وانجمن های عرفانی تاریخ وآریانا دائرة المعاریف نظر به ایجاب شرایط ومقتضیات عصر اساسنامه های خودرا ترتیب وبشکل انجمن های علمی ومختار در آمدند.

بروز ۱۸ میزان مرکز تربیوی صحی وحیاتی برای اولین بار در افغانستان افتتاح گردید وبناغلی مهاجن بناغلی سوردپ وبناغلی سندرسن معلمین مرکز مذکور که ازطرف سازمان ملل متحد به کابل ارسال شده بودند زیر نظر بناغلی فقیر محمد دیوه گلی مدیر عمومی احصائیه وزارت داخله بکار آغاز نمودند پروژهٔ قانون سرمایه گذاری خارجی درافغانستان مرکب از (۱۵) ماده ازطرف وزارت اقتصاد ملی ترتیب گردیده که طبق آن ازسرمایه خارجی مشترکاً یا تنها بدون امتیاز وانحصار برای انکشاف اقتصادی تخنیکی عمرانی کشور ازقبیل زراعت، معادن، صنایع، فوائدعامه وحمل ونقل کار گرفته خواهد شد همچنین پروژهٔ قانون محاسبات عمومی ازطرف وزارت مالیه ترتیب وجهت طی مراتب لازمه به مقامات عالی سپرده شد.

شورای ملی بتاریخ ۷ سرطان قرارداد اساسی تخنیکی (٤) تروس را تصویب نمود وضمناً درهمین ماه بناغلی سنها نماینده عضو کمیته امور خارجی پارلمان هندوارد کابل گردیده با بناغلی عبدالرشید رئیس شورای ملی ملاقات نمود

بتاریخ ۱۱ میزان قرارداد کریدت ۱۸ ملیون وپنجصد هزار دالر بین افغانستان وبانگ صادرات وواردات امریکا که قبلاً از طرف مجلس عالی وزراء تصویب شده بود به تصویب شورای ملی رسید وبتاریخ ۱۲ میزان قرارداد کریدت ۲ ملیون ویکصد هزار دالر که بین افغانستان واتحاد شوروی به امضا رسیده بود مطابق آن سامان قیرریزی سرك سازی ولابراتوار به افغانستان وارد شد بروز ۲۷ میزان ازطرف شورای ملی تصویب گردید.

درماه قوس قانون تجارت که مرکب از ۹٤٤ ماده بود از طرف مقامات مربوطه به تصویب رسید، بتاریخ ٥ جدی اصولنامهٔ جدید مکلفیت عسکری و بتاریخ ۷ جدی اصولنامهٔ محاکمات عسکری ازطرف شورای ملی تصویب گردید.
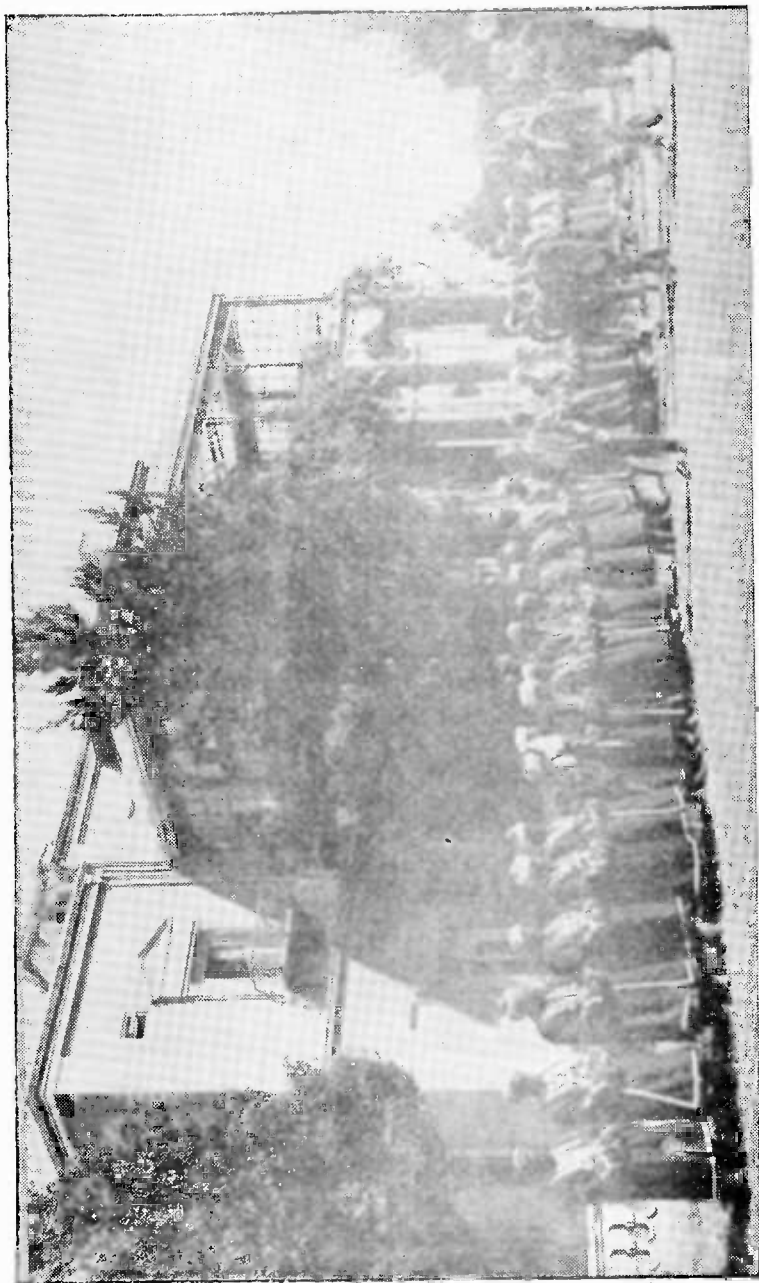
موقعیکه اعضای تیم های بزکشی مزار شریف و قطغن بحضور اعلیحضرت معظم همایونی مشرف میشوند

بتاریخ ۸ جدی شورای ملی معاهدهٔ مودت را که بین افغانستان و یوگوسلاو یا توسط سفرای کبار مملکتین در انقره امضا شده بود تصویب نمود . اصولنامه استخدام ترفیع و تقاعد مامورین ملکی محتوی ۹۶ ماده به صحه اعلیحضرت همایونی مزین گردید .

روابطه سیاسی بین المللی افغانستان

در ۱۳۳۳ بتاریخ ۲۹ حمل (۱۸) اپریل بناغلی محمد عتیق رفیق شارژ دافیر سفارت کبرای افغانی در کراچی در رأس هیئت مرکب از بناغلی محمد انور ضیائی نماینده بانك ملی و بناغلی محمد عظیم طاهری مدیر تدقیق ومطالعات وزارت اقتصاد ملی در کنفرانس اقتصادی اسلامی منعقدهٔ کراچی شامل شدهٔ از افغانستان نمایندگی نمودند در ماه ثورسال ۳۳ بناغلی صدراعظم اظهار داشتند که مسابقه دول بزرگ در افزایش تعداد یا قدرت تخریبی بم های اتومی وهیدروژنی و امثال آن بشریت را تهدید میکنند ملل متحد راه های مصئون ماندن بشریت را از تباهی جستجو کنند . افغانستان همواره درمحافل بین المللی ازمفکوره که باعث نجات بشر از تخریبات اتومی شود پشتیبانی مینماید. بروز ۱۹ سرطان بناغلی بوانگ بدراوادی اولین وزیر مختارتایلند وارد کابل شد بتاریخ ۲۰ سرطان بناغلی صالح بن یوسف سرمنشی حزب دستورجدیدتونس واردکابل گردیده با بناغلی سردارمحمد نعیم وزیر امور خارجه معاون صدارت عظمی واشخاص برجسته دیگر ملاقات نموده بروز ۲۲ سرطان مراجعت نمود .

بتاریخ ۱۸ سنبله بناغلی سردارمحمد نعیم وزیر امور خارجه معاون صدارت عظمی بحیث رئیس هیئت افغانی دردوره نهم اسامبله عمومی سازمان ملل متحد تعین گردید نداعضای این هیئت عبارت بود از بناغلی لودین (کمیته سیاسی) دکتورانصاری (کمیته ادهاك سیاسی) بناغلی پژواك (کمیته اجتماعی بشری وفرهنگی) بناغلی عبدالحمید عزیز (کمیته قیمومیت) بناغلی عبدالکریم حکیمی (کمیته اقتصادی ومالی) بناغلی الفی (کمیته حقوقی) وبناغلی محمد یونس رفیق (کمیته بودجه و اداری) رئیس هیئت افغانی بروز ۲۵ سنبله ازکابل بصوب نیویارك حرکت نمودند بروز ٤ میزان افغانستان عضو صندوق وجهی بین المللی گردید .درهمین ماه بناغلی غلام یحیی طرزی سفیر کبیر افغانستان درمسکو اعتماد نامه خودرا بحیث وزیرمختار افغانستان درسویدن به پادشاه آن کشور تقدیم نمودو بین این دودولت برای نخستین بار روابطه سیاسی بر قرار گردید .

بروز ۱۳ قوس هیئت فرهنگی اتحاد شوروی وارد کابل شده با فرهنگیان افغانی ملاقات وازمؤسسات عرفانی مرکز دیدن کردو بروز ۲۶ قوس بهشوروی مراجعت نمودند درهمین ماه اگریمان جنرال محمدعمرسفیر کبیر افغانستان درتهران مو اصلت نمودووزرای مختار ایطالیه و آلمان غربی اعتماد نامه هایخودرا به حضوراعلیحضرت معظم همایونی

تقدیم کردند درماه جدی حکومت افغانستان بمناسبت اینکه سفرای انگلستان وامریکا اعتماد نامه‌های خودرا درشهر بیت المقدس بحکومت پوشالی اسرائیل تقدیم نموده بودتوسط سفرای کبارخویش درلندن وواشنگتن به حکومات انگلستان وامریکا احتجاج نموده علت احتجاج مذکوراین بود که اسامبله عمومی ملل متحد در سال ۱۹٤۸ تصویب نموده بود که بیت المقدس یك شهر بین المللی می باشد .

درهمین ماه حکومات افغانستان وجمهوریت تودهٔ چین به تبادلهٔ سفرا بین خود موافقه کردند وطی تلگرامیکه چوین لای وزیرخارجه وصدراعظم چین به عنوان وزیر خارجه افغانستان ارسال نموده بوداز تاسیس مناسبات سیاسی بین مملکتین حسن استقبال نموده واز روابط مذکور براساس مساوات و احترام متقابله برای تأسیس منافع دولتین تمجید نمود که جواب آن هم ازطرف جناب نعیم خان نایب‌الحکومه و وزیرخارجهٔ افغانستان بهمان ترتیب به عنوان وزیرخارجه وصدراعظم چین تودهٔ مخابره گردید و متعاقبا اگر یمان تنگک کویو بحیث سفیر کبیر چین صادرشد درماه دلو وزارت خارجه افغانستان اعزام هیئت افغانی را در کنفرانس باندونگک رسماً تائید نمود .

(درساحه اقتصادی ومالی)

دراوایل سال ۱۳۳۳ قرارداد خرید(۱۰)هزار تن آردو گندم از امریکا بین افغانستان وآن کشور درواشنگتن به امضا رسید وقیمت غلهٔ مذکور برای انکشاف اقتصادی افغانستان تخصیص داده شد واداره عملیات خارجی امریکا آنرادرپشاور وچمن به مامورین افغانی تسلیم دادند درماه حمل بین دیپوی تعاونی و اتحاد شوروی یك قرارداد واردتی معادل چهارملیون وهفت صدهزار دولار به امضارسید که مطابق آن اتحاد شوروی ۲ ثلث اموال راتحویل ومتباقی رادر اسدسال ۱۳۳٤ وعده داد در همین ماه میریسن نمایندهٔ ممالك شرق میانه وشرق دورکمپنی بیمهٔ لایز انگلستان برای تاسیس یك شرکت بیمه بین‌لایدزو افغانستان واردکابل شده بعدازمذاکره با اولیای امور مربوطه وعده داد که کمپنی های دیگر انگلیسی راهم دعوت خواهد کردیك شعبه مشترك انگلیس وافغانی رادرافغانستان تاسیس نمایند . بسلسله انکشافات اقتصادی بین وزارت اقتصاد ملی وشرکت زیمنس المانی موافقه بعمل امد تاطبق آن زیمنس شرکتی به نام زیمنس افغانستان لمیتد درکابل تاسیس کند ، سامان برقی راوارد وبادوائر وپرچون فروشها ازین درك کمك نماید ویك فابریکه ترمیم آلات برقی را درافغانستان افتتاح کند .

یك هیئت صناعتی وتجارتی چکوسلواکیه برای مذاکره بامقامات مربوطه وارد کابل شده‌ازفابریکه های نساجی جبل‌السراج و گلبهار دیدن نمود و بعد از ۱٤روز توقف به چکوسلواکیه برگشت. ... درهمین‌ماه حکومت افغانستان ازبانك صادرات

ووارادت امریکاهژده و نیم ملیون دالراستقراض نمود که پول مذکور برای تکمیل پروژه وادی هیرمند وارغنداب واصلاح سرکها مورد استفاده قرار خواهد گرفت وبه سی وشش قسط شش ماهه اعاده خواهدشد که قسط اول آن در سال ۱۹۵۸ آغاز خواهدیافت نمایندگان بانک مذکور نیز بکابل واردگردیده در بارهٔ مسایل مختلف مالی وپولی بامقامات مربوطه در تماس شدند.

درماه جوزا هیئت تجارتی پاکستان جهت معلومات بازار فروش واردکابل گردید درهمین ماه پروژهٔ استخراج معدن بریلیم از مجلس وزرا گذشت ویك پایه ماشین قطع لاجورد ازطرف وزارت معادن بکار انداخته شد.

رای تهیهٔ آب مشروب وکمك بهرمه داران قره قلی تحقیقات دربارهٔ آبهای زیرزمینی صفحات شمال افغانستان آغاز یافت.

بناغلی عبدالملك عبدالرحیمزی کفیل وزارت مالیه بودجهٔ سال ۱۳۳۳ را به مجلس شورای ملی تقدیم و بعداز بیانیه مفصلی درباره چگونگی ترتیب بودجه و مستند بودن بودجهٔ آن سال براساسات علمی چنین متذکرشدند که برای تکمیل پروژهٔ وادیهای هیرمند وارغنداب دوصد ملیون افغانی ازدافغانستان بانك شش ملیون وپنجصد وپنجا وهشت هزار وهفت صدو شصت وهفت دالر از بانك صادرات وواردات امریکا استقراض شده وبرای تعمیر آسیاب برقی و سیلو ودکان نان پزی یك ملیون دالر ازاتحاد شوروی قرض گرفته شده است میزان عمومی بودجه مصارف (۱۱۴۱۰۸۸۶۱۲) افغانی می باشد که نظر به سال گذشته (۴۷۶۸۳۳۹۱۲) افغانی افزونتر است وبودجه عائدات عبارت است از (۱۱۴۱۰۸۸۶۱۲) افغانی ازآن جمله بودجهٔ معارف (۶۴۵۱۲۱۸۵) افغانی بوجهٔ زراعت (۲۰۱۲۸۲۷۵) افغانی بوجهٔ صحیه (۲۵۷۴۲۳۴۲) افغانی وبودجه مخابرات (۶۶۳۸۰۸۴) افغانی میباشد. درماه سنبله قرارداد تبادله اموال بین افغانستان وچکوسلواکیه برای تورید فابریکه ها وایستگاههای تولیدی بامضا رسیدکه مطابق آن چکوسلواکیه به افغانستان (۵) ملیون دالر اعتبارخواهد دادوآنرا به قسط پنجساله بازیافت خواهدنمود بتاریخ ۲۹ سنبله داکتر لوکاناتان رئیس کمیسیون اقتصادی جنوبشرق آسیا وشرق دور بامنشی خویش (تون وای) واردکابل گردیده بعدازملاقات با اولیای امور مربوطه ازمرکز تربیوی احصائیهٔ دیدن کرددوماه میزان بناغلی حسام الدین انجنیر برق برای شمول در جلسات کمیسیون اقتصادی آسیا وشرق دور (ایکافه) به توکیو اعزام گردید.

در ماه عقرب بناغلی غلام سرور رحیمی مدیر عمومی مالیات برعایدات که از متخصصین برجستهٔ اقتصاد میباشد بحیث نمایندهٔ افغانستان در کمیتهٔ فرعی انکشاف مالی واقتصادی آسیا وشرق دور به بنکاك اعزام گردیدند.

درهمین ماه کمیسیون پلان اقتصادی ازطرف کفیل وزارت مالیه افتتاح شدودرخواست

عضویت افغانستان در بانك بین المللی وصندوق پس انداز بین المللی قبول گردیداز مؤسسه اولی دراخذقروض طویل المده جهت پروژه های انکشافی وازدوومی درحفظ قوهٔ خرید پول استفاده خواهدشد. بتاریخ ۱۷ قوس ماشینهای جدید دپښتني اتحادیه شرکت بکار انداخته شد بروز ۲۱ جدی، هیئت اقتصادی وصناعتی افغانستان تحت ریاست شاغلی محمد اکبر پامیر به صوب هند عزیمت نمود .

درماه دلو قراردادخریداری مونتاژفابریکه سمنت بین شاغلی نوری رئیس شرکت سمنت و نمایندهگان تخنواکسپورت چکوسلواکی امضاشد ظرفیت تولیدی این فابریکه در روز صدتن می باشد به قرار احصائیه که درهمین ماه انتشار یافت تولیدات قرقلی (۴۴۰۰۶۵) جلد از سال گذشته بیشتر بود ...

بروز ۱۱ حوت قراردادچینی سازی بین پښتني اتحادیه شرکت و شرکت ماروبیتی جاپان به امضا رسید. درهمین ماه یك شرکت پشم تاسیس گردید که سرمایه ابتدائی آن صد ملیون افغانی میباشد شاغلی عبدالملك رئیس هیئت افغانی درکنفرانس آ کافه روز ۲۲ حوت به توکیو وارد گردیدند .

ساحهٔ زراعت، مخابرات و صحیه

درماه ثور اسامبله عمومی سازمان صحی جهان درژنو افتتاح گردید و از افغانستان دران شاغلی دکتورعبدالظاهر معین وزارت صحیه وشاغلی دکتورعبدالرحیم رئیس مجادله ملاریا نمایندهگی کردند. بتاریخ ۲۶ اسد هیئت زراعتی افغانستان تحت ریاست شاغلی غلام صمدین معین وزارت زراعت روانه مسکو شد تادر نمایشگاه زراعت آنجا از افغانستان نمایندهگی کندهیئت مذکور بروز ۲۸ اسد به مسکو واردگردیده بروز ۱۶ سنبله به کابل مراجعت نمود ... کنفرانس نوبتی متخصصین زراعتی افغانستان واتحاد شوروی در کابل خاتمه یافت و هیئت شوروی بروز ۱۱ عقرب به مسکو بر گشت .

شاغلی محمدحسین شکور رئیس تیلفون وتلگراف وشاغلی محمد عظیم گران کفیل مدیریت عمومی مخابره که جهت شمول در کنفرانس بین المللی تیلی کمو نیکسن به ژنو رفته بودند بروز ۱۰ عقرب به کابل مراجعت نمودند بتاریخ ۸ قوس دکتور کنداو مدیر عمومی سازمان صحی جهان دکتورمانی ومیرمن وارنراعضای آن مؤسسه واردکابل گردیده درباره امور مربوطه بامقامات صالحه تبادل افکار نمودند .

مطبوعات و روابط فرهنگی

بتاریخ ۱۷ جوزا انجمن جریده نگاران به افتخار وان انگرت نماینده انجمن دوستان شرق میانه امریکا درباغ بابرشاه دعوتی داد که دران اکثر نویسندهگان وجریده نگاران مرکز حاضر بودند شاغلی انگرت هنگام توقف چند روزه خود

درکابل بیانیهٔ مهمی تحت عنوان روح آید یالیزم بارز امریکا ایراد کرده بود مشارالیه چند سال قبل بحیث وزیر مختار کشورخویش درکابل ایفای وظیفه مینمود.

داکتر کمار لنگتن متخصص قبل التاریخ موزهٔ دانشگاه پنسلوانیاد رمغارهٔ قره کمراد وات چقماقی را از ۱۰ هزار سال قبل المیلاد کشف نمودکه مربوطه دوره پالی اولی تیك بوده نشان میدهد که ۱۲ هزار سال قبل از امروز در مغاره مذکور مردم زندگی میکردند.

کرستوفر تمیل ایند نمایندهٔ جریدهٔ نیویارك و بعضی جریده نگاران دیگر امریکا وارد کابل گردیده بامدیریت عمومی روابط فرهنگی ریاست مستقل مطبوعات درتماس شدند تادربارهٔ افغانستان بهکشور خویش معلوماتی بدهند - همچنین دو نالد و لبر مؤلف امریکائی برای دیدن افغانستان واردکابل شده بروز شش اسد واپس مراجعت نمود

درماه سنبله جان گردت نماینده جریده لایف امریکا وارد کابل گردیده بعد از توقف مختصری به امریکا برگشت.

درهمین ماه اردیتو دیزیو استاد طبقات الارض درداشگاه میلان و فاتح قلهٔ کی م وارد کابل شده از بعضی نقاطهٔ دیدن کرد.

درماه عقرب شاغلی سترایت برای تهیه راپوری دربارهٔ افغانستان برای رادیو وتلویزیون امریکا وخانمش نمایندهٔ جریدهٔ واشنگتن پوست جهت دیدن این کشور وارد کابل شدند.

بتاریخ ۳ عقرب هیئت ورزش کاران فرانسوی موسوم بهکاروان رینو به کابل وارد وبروز ۱۰ عقرب مراجعت نمود.

امور خیریهٔ افغانی سره میاشت برای اظهار همدردی بامصیبت رسیده گان سیلاب دریای دجله یك هزاردالر بههلال احمرعراق اعانه دادو بامصیبت رسیده گان سیلاب در چقانسور امداد های قابل قدری نموده توسط هیئتی که به آنجا فرستاده تکه وگندم وادویه بین مردم توزیع کرد - بتاریخ ۲۶ سنبله هیئت امدادی سره میاشت جهت کمك بامصیبت رسیده گان سیلاب درهند وپاکستان بهآنصوب اعزام گردید ولی پاکستان پیشنهاد امدادی آنرا رد کرد.

در ماه عقرب مراتب شمول افغانی سره میاشت در صلیب احمر هلال احمرو شیر و خورشید سرخ تکمیل گردید واین مؤسسه عام المنفعه وملی در مجامع بین المللی عضویت یافت.

پښتونستان

نهضت آزادی خواهی پښتونستان در سال ۱۳۳۳ کمافی السابق ادامه داشت و حکومت پاکستان برای اختناق شورو هیجان آزادی خواهی آن کشور از هیچ گونه

اقدام منافی در یغ ننمود وچنانچه برای مبارزهٔ آزادی حزبی از طرف خان عبدالصمد خان در پښتونستان محکوم تاسیس یافت خان قلات اعلامیه مشتاق احمد گورمانی وزیر داخله پاکستان را در بارهٔ الحاق ولایات آزاد بلوچستان به بلوچستان محکوم تردیدکرد طبق معاهده که بین بلوچستان وبرطانیه منعقد شده بود بعضی مناطق به انگلیسها اجاره داده شده بود ومونت بیتن وایسرای آخرین هندهمدر اعلامیه تاریخی ۳ جون ۱۹٤۷ خویش تصریح کرده بودکه باخارج شدن انگلیسها ازهند تمام معاهدات آن اعتبار خود راازدست میدهد ماموریں کراچی برجام لاس بیله نیز فشار مزیدی وارد کردند تا آن منطقه را به سندملحق بسازند خان عبدالغفارخان وخان عبدالصمد خان زعمای بزرگ پشتونستان علیهاین اقدام حکومت پاکستان در بلوچستان مخالفت شدید خود را ابراز نمودند. حزب ورور پشتون در مکمو هن پارك جلسهٔ تشکیل داده مخالفت خود را دربرابر اقدام مذکور خاطر نشان ساخته دربورگی واقع کرم یك جرگهملی منعقد گردید ولی یك موتر عسکری پاکستان آمده به شاملین آن فیر نمود چنانچه در حادثه مذکور از ۷۰ تا ۸۰ نفر شهید گردید. حکومت پاکستان برای جلوگیری ازاقدامات مردانه حزب ورور پشتون خان عبد الصمد خان مؤسس آنرا نظربند ساخت وتوقیف خان غلام محمد خان لوندخوړدر پشتونستان وسطی انزجار زیاد اهالی رافراهم نمود. بناغلی سردار محمد نعیم وزیر خارجه ومعاون صدارت عظمی کهبروز ۱۷ عقرت بعداز پایان یافتن دوره نهم اسامبله عمومی ملل متحد ازراه کراچی به کابل برگشتند اظهار نمودند که افغانستان آرزودارد باپاکستان روابطهحسنه داشته وپاکستان حق تعین سر نوشت پشتونستان رابرای ملتمذکور قائل گردد بروزه قوس بناغلی سردار محمد داؤد صدراعظم درباره تشکیل یونت غربی پاکستان کهمرکزآن به کراچی خواهدبود بیانیهٔ دلچسپی دررادیو کابل ایراد نموده متذکر شدند کهافغانستان هیچگونه فیصلهرا دربارهٔ علاقههای پشتونستان کهدرآن آرای خودمردم بصورت آزادانه دخیل نباشد قبول ندارد.

بتاریخ ۱۵ دلو ماموریں کراچی برای تولید اشکال مزید در بارهٔ نهضت پښتونستان خان عبد الصمد خان را در کویته تحت محاکمه گرفتند.

دنیا در سالی که گذشت

« رستم علی سلطانی »

تلفات وخسارات مالی وجانی که در دوران دوجنگ عمومی اول ودوم وبحران های اقتصادی وغیره که در اثر این دو جنگ افراد دول بزرگ متحارب را مستقیماً وممالك بیطرف را بصورت غیر مستقیم متألم ومتأثر گردانید، تمام ساکنین گیتی را از جنگ وجدال وپامال کردن حقوق یکدیگر به حد متنفرد ساخت که همه و همه خواستند وکوشیدند برای همیش (در صورتیکه ممکن شده بتوانند) صلح وسلام در گیتی برقرار شود وبشریت را از شر جنگ وجدال برکنار سازد تا باشد هر فرد بشر وهر ملت در زیر سایهٔ امن وآرامش زیست نمایند وبه انکشاف علمی واقتصادی وخوش بختی های زندگی نایل گردند .

چنانچه دراثر همین نظریهٔ نیك و بهی خواهانه بود که پس از ختم جنگ عمومی اول (جامعهٔ ملل) وبعداز انجام جنگ عمومی دوم (مؤسسه ملل متحد) تشکیل گردید .

ولیکن طوریکه مشاهده نمودیم متاسفانه (جامعهٔ ملل) هرطوریکه بود با تمام مساعی که بخرج داد نتوانست بهاین مرام عالی نائل آیدو بالا خره به ناکامی مواجه شد وچندی بعدجنگ عمومی‌دوم با تمام بد بختی‌ها وفلاکت های خویش‌دامنگیر بشریت گردید.

هنوز جنگ عمومی دوم ختم نشده بود ومحاربات باتمام شدت وحدت خود ادامه داشت که هوا خواهان صلح گیتی و دوستان رفاه و آرامش بشر طرح مؤسسهٔ ملل متحد را ریختند وپس ازختم جنگ آن را تشکیل نمودند قسمیکه برهمگان آشکار است منظور از روی کار کردن این مؤسسه همانا این بود تا مؤسسه ملل متحد در زمینهٔ حفظ صلح ومسالمت بین‌المللی قواعد واساسات متین ومؤثری را طرح کند و به منصهٔ اجرا قرار بدهد. منکری ندارد که این‌مؤسسهٔ جهانی از ابتدای تاسیس‌خود تاامروز خدمات بس مهمی در راه رفاه وآرامش بشر رنجدیده وستم کشیدهٔ جنگ عمومی دوم، انجام‌داده‌ودر زمینه های مختلف حیاتی‌مصدر فعالیت وکارروائی های بس مهمی‌گردیده ولیکن علی الرغم تصمیمات وفعالیت‌های جدی‌این مؤسسهٔ جهان بازهم میبینیم که‌روزی دریك گوشه دنیا ووقتی درگوشهٔ دیگر ، آتش جنگ واختلاف زبانه میکشد وعدهٔ از افراد بشر را بخاك و خون می نشانند و دستهٔ را به ترس و هراس اشتعال نائرهٔ جنگ سوم جهان اندر میسازد. دول مقتدر کوشش میکنندباتهیهٔ سلاح مخوف از یکدیگر خودگوی سبقت را بربایند وتفوق حربی را از آن خودگردانند .

چون اکنون برهمگان ثابت شده‌است که روی کار آمدن‌جنگ دیگری‌باصلاح اتومی وهیدروژنی نه‌تنها هریك از طرفین متخاصمین بلکه عالم‌بشریت را تباه‌خواهد

ساخت، بنابران از مدتی است به این فکر افتاده اند تا قضایای متنازعٌ فیهای بین المللی را از راه مذاکرات دوستانه وصمیمانه حل وفصل نمایند. که این بذات خود دارای قیمت بس بزرگی است وهمه جز این آرزو، تمنائی دیگری بدل نمی پرورانند .

هر گاه ادعا کنیم که این آرزو درسال گذشته زیـاد تر قوت و نیرو داشت شاید بخطا نرفته باشیم زیرا در سال گذشته بود که نه تنها برخی از مسایل معضل و سر گج کن گیتی راه حلی بخود پیدا کرد بلکه اولین سالی بود که بعد از جنگ عمومی دوم آتش جنگ از دامن گیتی بر چیده شده بود .

قضایای مهمی که درسال گذشته به اثر کنفرانس ها ومذاکرات دول ذیعلاقه صورت حل وفصل رابخود گرفت عبارتند از جنگ هندوچین، قضیهٔ بغرنج کانال سویز وداستان مطول نفت ایران و غیره که اینك در ذیل بصورت بسیار مؤجـز گـذارشات آن ها تقدیم میشود :

طوریکه خوانندگان گرامی این سطوراطلاع دارند ظهرروز۲٦ اپریل (٦ثور۳۳) کـنفرانسی در ژینو، آن شهر تاریخی که مرکـز بسا از مسایل مهم سیاسی و غیرهٔ بین المللی بشمار میرود تشکیل گـردید کـه دران وزرای خارجه دول اتازونی اتحاد شوروی ، فرانس ، انگلستان ، چین ،کوریای شمالی،کوریای جنوبی و۱۲دولت ذیعلاقه دیگر اشتراك ورزیدند . هدف این کنفرانس را بحث دراطراف یافتن راه حل مسئلهٔ توحید کوریا وخاتمه دادن به جنگ های هندوچین تشکیل میداد ازجائیکه به این کنفرانس اهمیت زیادی قائل میشدند یکهزارودوصد نفر نمایندگان ومخبرین جراید از ٤۸ کشور گیتی حق اشتراك رادرجلسات علنی آن به دلچسپی تام حاصل نمودند.

ابتدا در موضوع کوریا به مذاکرات پرداخته شد زیـرا کنفرانس مذکور بهمین منظور تشکیل شده بود . درمورد قضیهٔ توحیدکوریا (کوریای جنوبی وشمالی) نظریات وپیشنهاد های مختلفی بمیان آمد . جلسات اول کنفرانس تاحدی صمیمانه ودر فضای مساعدی صورت گرفت . ولی بالاخره هرقدر کوشیدند کمتر به یافتن راه حل این مسئله فائق آمدند تا اینکه اوضاع هند وچین و غلبه قوای ملیون ویتمن بر قسمت مهم این جزیره نمای ۲۵ ملیونی وحساسیت سیاسی و سوق الجیشی منقطه مذکور افکار دول غربی راطوری آشفته ومتوجه خود ساخت که طرح این مسئله را نیز درکنفرانس ژینو بسیار ضروری دانستند. زیرا آن ها بـزعم خود دیدندکه پس از متارکهٔ کوریا وضع حربی هند وچین صبغهٔ نهایت جدی اختیار نموده و از طرف ویتمن ها ترتیبات حربی مفصلی درجبههٔ مذکوراتخاذگردیده وحتی قلعهٔ مهم ومستحکم (دین بن فو) که یك مرکز مهم حربی هند وچین بشمار میرود هدف حملات شدید واقع شده است و در حال غلبه ملیون ویتمن برهندچین آنها به منظور جلوگیری از نفوذ کمونست ها در ساحهٔ جنوب

امضاء قرارداد ۱۸ ملیون دالر بین نماینده افغانی و جنرال
گلن اوگرتن رئیس بانک اکسپورت وامپورت در امریکا

از مناظر سفر والاحضرت سردار محمد نعیم معاون صدارت عظمی و وزیر امور خارجه در مصر
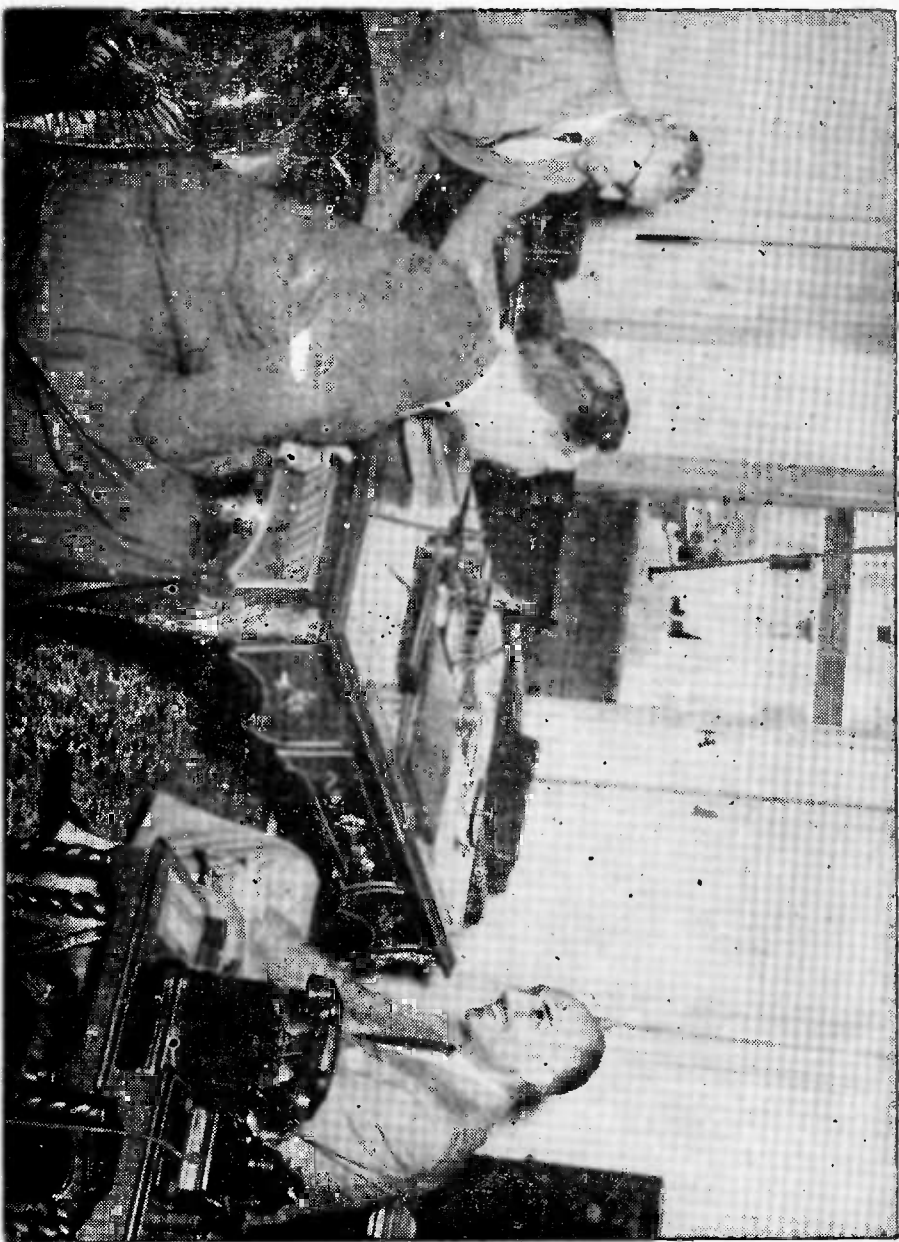
از مناظر سفر والاحضرت سردار محمد نعیم معاون صدارت عظمی و وزیر امور خارجه در مصر

شرق آسیا بمداخله علنی وتام مجبور خواهند شد و آنوقت جنگ بزرگ ودامنه دار دیگری مانند جنگ کوریا وحتی بزرگتر ازان درهند چین اشتعال خواهد یافت .
بنابران خواستند موضوع مذکورهرچه زودتردرمحضر نمایندگان ممالك بزرگ ذیعلاقه راه حلی پیدا کنند همان بودکه پس از چند روز مفاهمه مصمم شدند تا این قضیه را مورد بحث قرار بدهند از جائیکه وجود نمایندگان هند چین نیزدرین کنفرانس لازمی دانسته میشد بنابران نمایندگان کشورهای لاؤس، کمبود یا وویت نام وهم چنین نمایندهٔ ملیون ویت من نیزدعوت شدند مذاکرات دراطراف قضیهٔ هندچین اضافه از یکماه رادر بر گرفت و مد و جزرهائی را گذرانید که اکثراً به ناکامی و بی نتیجه ماندن آن دلالت میکرد .تااینکه باروی کارشدن منداس فرانس صدراعظم وقت فرانس مسئله وضع دیگری را بخود گرفت زیر امادنس فرانس اراده نمود یا مسئله را در ظرف یك ماه حل و فصل نماید و یا از وظیفه خوداستعفا بدهد .
و ازان به بعد منداس فرانس به یك سلسله فعالیت های سیاسی شدیدی تشبث ورزید تاآنکه بروز موعود موفق شد پیمان متارکهٔ جنگ هند و چین را باامضاء برساند که نظر به این پیمان درظرف چند روز محدود متارکه درسرتاسر هندو چین عملی گردید وباین ترتیب جنگ های هندچین که درماه دسامبر ۱۹۴۶ عیسوی آغاز یافته بود پس از ۷ سال وچندماه بپایان رسید پیمان متارکه هندچین درسراسر جهان انعکاس وشور وصدائی راه انداخته وهر کس به نحوی ازانحا آنرا تمجید نمودند وبالخاصه برسیاست وکیاست منداس فرانس صدراعظم آن وقت فرانس که موفق بهاجرای این امر بزرگ گردید، آفرین خواندند اعلامیه که از جانب کنفرانس ژنیو در زمینه فیصله قضیه هندچین نشر شد حاوی ۱۳ ماده میبا شد وطوریکه دراعلامیه ذکر شده است رای گیری و انتخابات عمومی هندچین درماه جولائی ۱۹۵۶ صورت خواهد گرفت و بران یك کمیسیون بین المللی مراقبت خواهد کرد .
واقعهٔ برجسته **دیگر** حل قضیه کانال سویز است . بر همگان هویدا است که یکی ازمسائل متنازع فیها **ومهمی** که هرآن دنیارا بسوی جنگ عمومی سوم رهبری میکرد قضیه کانال سویز بود . این قضیه در ظرف ۸ سال بزرگترین عقیدهٔ بین المللی را تشکیل میداد . اصل قضیه این بود که دولت وملت مصر از هشت سال به این طرف بالخاصه درسال های اخیر جداً تقاضا داشتند که باید قوآی برطانوی منطقه کانال سویز **را** ترك بدهند تا به این صورت آزادی کامل خاك مصر حاصل وحق حاکمیت ملی آن کشور بر قرار گردد . زیرا معاهدهٔ سال ۱۹۳۶ مصر و انگلستان که روی

این موضوع به امضا رسیده بود ، دیگر اعتبار خودرا ازدست داده است . درحالیکه دولت انگلستان به این امر تن در نمیداد وبقای قوای خودرا در مصر موجب بقا ودوام امپراطوری خویش میدانست .

بهرصورت بالاخره مذاکراتی بین نمایندگان طرفین وقتاً فوقتاً گاهی درقاهره وزمانی درلندن صورت میگرفت تا اگر ممکن شود این قضیه را حل نمایند .
لیکن هرباری که باهم ملاقی میشدند توافق نظر بین نمایندگان مملکتین حاصل نمیشد و آرزوهای متضاد جانبین هر آن دنیار را بطرف آتش جنگ دیگری پیش میبرد . وهیچ راه وروزنهٔ برای حل این قضیه دیده نمیشد. تا بالاخره ښاغلی چرچل صدراعظم وقت برطانیه سفری به امریکا نموده ودرضمن مذاکراتی که در واشنگتن باښاغلی آیزن هاور رئیس جمهور امریکا بعمل آورد قضیهٔ کانال سویز را نیز مورد صحبت قرار دارد .
مسائل عمدهٔ که بالاخر مانع حل این معضله میشد دو چیز بود : یکی طول موعد تخلیه ودیگری مسئله لباس تخنیك دانان انگلیسی که پس ازخروج عساکر انگلیسی درمنطقه کانال باقی میماندند . مصراصرار داشت که کار تخلیه دریك مدت محدود انجام شود وهم متخصصین نظامی انگلیس باید بـه لباس ملی ملبس باشند درحالیکه این خواهشها مورد قبول طرف مقابل واقع نمیشد .

بالاخره پس ازمراجعت ښاغلی چرچل ازواشنگتن ، انگلستان موافقه نمود که تخنیك دانان به لباس ملی دران منطقه باقی بمانند که به این صورت یکی از تمنیات مصری ها برآورده میشد سپس بین نمایندگان طرفین درقاهره مذاکرات مجدداً آغاز شد وپس ازچند روز مذاکره ومباحثه پیمانی بین طرفین بامضا رسید کـه روی آن در ظرف مدت بیست ماه (ازتاریخ امضای پیمان) منطقه کانال سویز ازجانب قوای بـرطانیه تخلیه میشود. امضای این قرارداد رابسیاری ازسیاستمداران ومحافل سیاسی گیتی موجب تقویه واستحکام مبانی صلح وامنیت درحوزهٔ شرق میانه وافریقا وانکشاف و ترقـی آیندهٔ مصر و مؤید حسن روابط مملکتین تلقی نمودند وحتی بعضی از محافل این اقدام را در راه تائید صلح وامن جهان قدم مهمی حساب نمودند. وهم حل این مسئله راتا اندازهٔ زیاد مرهون مآل اندیشی وتدبر زمامداران موجودمصر وعاقبت سنجی حکومت محافظه کار انگلستان تلقی نمودند .

مسئله دیگری که درین سال حل وفصل شدقضیهٔ نفت ایران است. داستان نفت ایران واختلافی که برسر این قضیه بین ایران وانگلستان رخ دادوحتی به قطع روابط سیاسی مملکتین منجرشد. آنقدر آشکار وروشن است که تذکار مفصل آن دراینجا زائد بنظرمیخورد. وصرف ما ازهمان حصه شروع میکنیم که آغاز حل این معضله دانسته میشود.

خوانندگان گرامی ما بیاد دارند که بروز ۲۸ اسد سال ۱۳۳۲ در ایران رستاخیز ملی رخداد وشاغلی جنرال زاهدی بمقام ریاست الوزرائی ایران نایل شد. شاغلی زاهدی که یکی ازطرفداران جدی قانون ناسیونالیزهٔ نفت ایران بود، از یک طرف نهضت نفت را بههمان مقیاس سابق تعقیب کرد ولی ازجانب دیگر روابطسیاسی را با انگلستان مجدداً شروع نمود چنانچه اولاً به مبادلهٔ شارژه دفیرها ومتعاقباً به تبادلهٔ سفرا پرداخته وقتیکه روابط سیاسی بین مملکتین مجدداً قایم شد و سفرا بهپایتخت های همدیگر رسیدند مذاکرات مجدداً آغاز شد، ولی به اساس قانون ناسیونالیزه نفت ایران درهمین وقت شاغلی هربرت هوور مشاور دولت امریکا برای مسایل نفت چندبار بهتهران برای حل قضیهٔ نفت رفت وآمد وبالاخره نمایندگان هشت شرکت نفت بنام نمایندگان کونسرسیوم بهتهران آمدند ودرحل قضیه با نمایندگان ایران که تحت ریاست شاغلی امینی وزیر مالیه ایران گماشته شده بودند داخل مذاکره گردیدند این مذاکرات گاهی درتهران زمانی درلندن ووقتی هم درواشنگتن ادامه یافت تا آنکه عاقبت الامرمذاکرات مذکور موفقانه انجام یافت وقضیه نفت ایران صورت حل بخود گرفت. نظربه این فیصله مقرر گردید که دولت ایران بنام غرامت مبلغ ۵۰ میلون پوند به شرکت سابق نفت بدهد.

این بود وقایع مهم بین المللی که درسال گذشته حل وفصل گردید. وهرگاه بهذکر بعضی وقایع دیگری که درین سال بوقوع پیوست بپردازیم، شاید این اجمال را تکمیل کرده باشیم.

درسال گذشته ممالك مسلمان مراکش، تونس والجزائر که تحت تصرف فرانس میباشند، به اقدامات خویش علیه استعمار ومساعی خویش برای بدست آوردن استقلال خود ادامه دادند واز خودگذری‌های نشان دادند. چنانچه این اقدامات شان بحدی شدت اختیار کرد بالخاصه درتونس که بالآخره صدراعظم وقت فرانس شاغلی ماندس فرانس آن شخصیت مدبر و باسیاستی که درحل قضیه هندچین رول بسیار مهمی بازی نمود شخصاً به تونس رفت وپس ازملاقات ومذاکره بااولیای امور آن دولت مجبور شد به تونس استقلال داخلی عطا کند که این اقدام دولت فرانسه نزد دنیا عموماً ودرممالك اسلامی خصوصاً باخوشی زیادی استقبال گردید درحصهٔ مراکش والجزائر باوجودی که این دوکشور نیز مانند بساکشور های دیگری مستحق آزادی میباشند، از طرف فرانس کدام اقدامی نشد.

واقعه مهم دیگر ختم اشغال المان غربی است ازطرف دول غربی به این ترتیب که درسال گذشته کنفرانس بشمول وزرای خارجه ۹ کشور امریکا، فرانس، برطانیه، المان غربی، بلژیك، ایطالیا، هالینده کانادا ولوکزامبورگ درلندن تشکیل شد.

این کنفرانس پس ازچند روز مذاکره پروتوکول واسنادی راکه حاوی تصمیمات وتوصیه هائی راجع بهختم اشغال المان تامین حق حاکمیت ملی وسهم آن مملکت دردفاع غرب وکنترول تسلیحات ادارهٔ جدید دفاع اروپای غربی بود، امضا نمود نـد. و نظر بهاعلامیهٔ ختم کنفرانس المان غربی دریکت بروکسل واتلانتیك شمالی نیزحق عضویت را حاصل میکند .

هکذا درظرف این سال مذاکرات وکنفرانس هائی بین نمایندگان دول معظم درزمینهٔ تقلیل وکنترول اسلحه واستفاده ازانرژی اتوم درموارد صلح آمیز نیزجریان داشت.

درسر زمین هفت ملیونی پښتونستان علی الرغم اقدامات تجاوز کارانه عمال متجاوز پاکستان در سال گذشته نیز مثل سابق وبلکه بیشتر از پیش، فعالیت بـرای حصول آزادی واحقاق حق ساکنین این سرزمین آزاد منش وصلح جو ادامه داشت . پاکستان درسال گذشته بهپیمان نظامی اتازونی وارد شد وبه این قسم چهرهٔ تجاوز کارانه عمال کراچی بیشتر نمایان گردید .

این بود وقایع سیاسی جهان درین سال تادیده شود که سال‌های ما بعدچه ارمغانی برای دنیای بشریت، دنیایی‌که متحمل خسارات وتلفات بس سنگین و ناگواردوجنگ عمومی گردیده است، بار خواهد آورد؟ آیا بازهم دنیا بسوی صلح وسلم پیش خواهد رفت ویاراه دیگری درپیش خواهد گرفت ؟ (ختم)
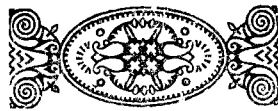
نویسنده ښاغلی احمد علی کهزاد

(قره کمر) و (منديگك)

دو کانون جدید زندگانی قبل التاریخ در افغانستان

از ۲۰ هزار تا ۳ هزار سال ق.م

❀ ❀ ❀

۳۵ سال قبل کشور ما افغانستان هنوز رسماً و اصولاً برروی تحقیقات باستان شناسی بسته بود . رسماً و اصولاً به این جهت گفتیم که یکعده دانشمندان انگلیسی از سالهای تهاجم اول خویش به افغانستان (۱۸۴۲ - ۱۸۳۸) تا حملهٔ دوم (۱۸۷۹) و درفاصله میان دو هجوم به باز کردن بعضی استوپه های معابد (دردرون ته وشیوکی کابل و بگرام وبامیان) اقداماتی کرده اند و تحقیقات رسمی و اصولی با اجازهٔ دولت افغانستان بعد از سال ۱۹۲۲ آغاز گردیده است بعد از سال ۱۹۲۲ باز تقریباً ۱۵ سال گذشت و حرفی هم از نظر کاوش و تحقیقات راجع به دوره های قبل التاریخ زده نشد زیرا باستان شناسان فرانسوی میسائلی متعددی علمی بر آئین بودائی و مکتب هنری (یونانو بودائی) کانون اصلی ومراکز ترقی صنعت و تعیین روش و ممیزات دوره ها و نقاط

ښاغلی احمد علی کهزاد

مختلف پیش روی خود داشتند که جواب همه را باید از خاك افغانستان میگرفتند به این ملت از ۱۹۲۳ تا ۱۹۳۶ با اینکه تحقیقات باستان شناسی بکمال موفقیت درهده ، کابل وبامیان وبگرام ادامه داشت بازهم از نظر قبل التاریخ روی نقشهٔ تحقیقات این گوشهٔ آسیا افغانستان نقطهٔ سفیدی بود که روی آن یك علامهٔ سوالیهٔ بزرگی نهاده شده بود . این علامهٔ سوالیه از حقایقی نمایندگی میکرد زیرا سال های قبل از ۱۹۲۲ و بعد از تاریخ مذکور درخاك های مجاور افغانستان درکشور های همسایه چه درخوزهٔ سند وچه در تپه های ایران وچه درسواحل راست اکسوس (آمودریا) کاوش هائی بعمل آمده وشواهدی کشف شده بود که تعین علایق باهمی آنها باز مربوط بخاك افغانستان بود :

سرزمین افغانستان که از نظر ساحهٔ جغرافیای طبیعی و اقلیمی بین دو رود خانهٔ بزرگ اکسوس واندوس وهامون سیستان قرار گرفته کشوریست کهستانی وجلگه ئی

بارودخانه های بزرگ به نحوی که رشتهٔ کوهها دروسط وجلگه های در حواشی قرار گرفته واین جلگه هارادر حالیکه بارودخانه های بزرگ محدود است در همان حدود هوای نسبتاً گرم هم دارد .

زندگانی قبل التاریخ بزبان ساده وعاری از اصطلاحات علمی دو مرحلهٔ بزرگ داشت یکی حیات مغاره نشینی ودیگر زندگانی درحوزهٔ رودخانه های بزرگ که اولی را رویهمرفته دورهٔ شکار ودومی را آغاز دورهٔ زمینداری میتوان خواند . این دو نوع زندگانی دو نوع اقلیم میخواهد . زندگانی مغاره نشینی وجود کوها و مغاره ها در دامنه های کوه ایجاب میکند وحیات مالداری وزمین داری آب وخاك نرم زراعتی وهوای مساعد میخواهد که معمولاً حوزه های رود خانه های بزرگ بهترین جای آنست وشرق میانه باوسیعترین بمفهوم خود از حوزهٔ نیل تا سند برای این نوع زندگانی فوق العاده مساعد بود .

خاك افغانستان شرایط طبیعی اقلیمی مراتب دوگانهٔ زندگانی قبل التاریخ را به بهترین نهجی حایز بود کوهای سربفلك کشیده با مغاره های طبیعی بهترین پناه گاهائی برای بشر اولیه بشمار میرفت . حیوانات وحشی کوهی مورد نیاز بشر مغاره نشین بکثرت پیدا میشد . سلسلهٔ هندوکش که در قلاث پامیر با جبال هما لیا بهم پیو ند خور ده است مغاره های طبیعی دارد که مراتب اولی زندگانی بشر را دیده - همین قسم برای دورهٔ دوم زندگانی بشری دوره ئی که انسان ازمغاره به جلگه فرود آمده ، از شکار حیوانات وحشی به تربیه واهلی ساختن آنها گرائیده و با استقرار در جلگه وکناررود خانه ها تازه به ساختن منزل وزراعت شروع کرده است بازخاك افغانستان مساعد بوده زیرا در شمال وجنوب وجنوب غرب ودرحواشی غربی وشمال غربی مملکت رود خانه های چون اکسوس واندوس وهیرمند وهریرود جریان داشته واراضی باطلاقی وهوای گرم حوزه های مذکو ر تمام شرایط زندگانی قبل التاریخی را پوره می کرد وبرای اثبات عملی دومرحله زندگانی بشری درادوار دورافتادهٔ قبل التاریخ در افغانستان از دو نقطه ممیزه از (مغاره قره کمر) (وتپه مندلیك) صحبت میکنیم و برای اینکه موضوع خوب تر فهمیده شود پیش ازینکه بر هر کدام از نقاط مذکور تماس بگیریم بصورت تمهید مختصر از عمومیات مختصهٔ هر دوره حیات بشری صحبت میکنیم .

قراریکه مطالعات قبل التاریخ بطور تمام نشان میدهد بشر همه جا اولین افزار و ادوات مورد نیاز خویش را ازچوب ساخته ولی چون چوب دوام ندارد آثار وشواهد آن باقی نمانده است برعکس افزار سنگی از همان روزیکه بدست انسان ساخته شده تا امروز باقی مانده وبهترین وسیله ئی معرفی تحول استعداد بشر است ازین رو سنگی درتاریخچه تحول زندگانی بشری عصر و تمدنی دارد که آنرا (مدنیت

دوره سنـگی) میخوانند وبه‌اساس پارهٔ ملاحظات مراتب مختلف این تحول به نام های ذیل یاد میشود: (۱) (پالهٔ اولی تیك) یا (دورهٔ اولیهٔ حجر)(۲) (ارکهٔ‌اولی تیك) یا (درهٔ قدیم حجر) (۳) (مزولی‌تیك) یا (دووهٔ‌متوسط حجر) (٤) (انه‌اولی تیك) یا (آخرین مرحلهٔ دورهٔ جدید حجر) .

این تقسیمات را اگر خلاصه ترکنیم دودوره باقی‌میمانند دورهٔ(پالهٔ اولی‌تیك) و(نه اولی تیك) که معمولاً یکی را دورهٔ قدیم ودیگری را دورهٔ جدید حجر تعبیر میکنند وفرق بارز این دو دورهٔ مهم این است که درطی دورهٔ اولی هنوز سنگ صیقلی نشده ودر دورهٔ دوم صیقلی میشود .

معمولاً افزار و ادوات سنـگی ساخت دست انسانی از سنگ چقماق بوده واین سنگ در ادوار حجری تمدن بشری دخالت زیاد وارد واین دخالت بی علت‌هم نیست زیرا در میان احجار آهکی‌هسته‌های سختی باشکلی مخصوص که‌بیشتر به بادام شباهت دار وازین سنگ پیدا میشود که گاه گاه با ترکیدن‌احجار آهکی خود بخود مجزی میشود وانسان های اولیه با نهادن آن میان‌دوشاخ چوب ازآن(تبر) یا(تیشه) درست میکردند. افزار وادوات چقماقی دوره‌های قدیم وجدید حجر نظر به اشکال متنوع که علماء ومتخصصین تبثیت کرده اند نام‌های دارد مربوط به‌اعصار ضمنی‌شامل هر دوره که ذکر آن ما رابه جزئیاتی میکشاند که بحث آن اینجامورد ندارد.

❀ ❀ ❀

دورهٔ پالهٔ اولی تیك یا دورهٔ قدیم حجر یعنی‌دوره‌ئی که بشرهنوز صیقل کردن سنگ رانمی دانست دوره ایست که مراتت اولی آنرا تا حدود (چهل، پنجاه هزار سال) بالا می برند ازین دوره تاسال ۱۹۵۳ یعنی دوسال قبل در افغانستان خبری نبوده تا اینکه مغارهٔ (قره کمر) کشف شد .

مغاره‌قره‌کمرمغاره‌ایست‌طبیعی که در آخرین دامنه‌های شمالی هندوکش در جناح شرقی رشته کوهی فراز قریه ئی موسوم به (سرکار) در حوالی ۸ میلی شمال هیبك (سمنگان) میان راه پلخمری وتاشقرغان واقع شده‌است وازطرف داکـتر «کارلتین کون» متخصص قبل التاریخ هئیت باستان شناسی موزهٔ دانشگاه پنسلوانیا در بهار سال ۱۹۵۳کشف ومرحلهٔ کاوش‌های علمی درآنجا بعمل‌آمد وراجع به‌مختصر معلومات مقدماتی که درطی راپورتی ازطرف دانشمند مذکور به موزهٔ کابل داده شددرشماره ۱٤ سال شش مجلهٔ ژوندون مقالهٔ تحریر شد. چون‌هنوز نشریات مفصل‌ترعلمی ازطرف داکـتر کون درآن مورد بعمل نیامده به اساس همان راپورت اولیه وتلگرام هائی که بعدتر واصل شده‌است بحث خویش را ادامه میدهیم .

مغاره قره کمر (۳۲۰۰) فت از سطح بحر و(٤۵۰) فت ازسطح جلگه وسرك عام ارتفاع دارد. مغاره چشم انداز وسیعی دارد. و برای شکاری بهترین جای کشك

است که حرکت حیوانات را تا فاصله‌های دور دیده میتوانند . رخ مغاره بطرف جنوب است و تمام روز آفتاب در آن می نشیند طبعاً باشند گان قبل التاریخ از حرارت آفتاب استفادهٔ زیاد میتوانستند آب اشامیدن برای انسان وحیوان درمجاورت آن پیدا میشود و به این ترتیب باشند گان مغاره حداکثر از مزیای طبیعی استفاده میتوانستند .

درحال موجود درلبهٔ فوقانی مغاره سنگ‌های کوه تا (۲۱ فت یا (۷ متر) پیش بر آمده واز روی مقدار سنگی هائی که در داخل مغاره (یا یان افتاده معلوم میشود که در ازمنهٔ اولیه اقلاً در برابر وضع موجوده سنگ‌ها پیش بر آمدگی داشت . خود بدنه کوه از احجار رسوبی تشکیل شده و محتملاً به عصر (ژوراسیك) طبقات الارضی تعلق میگیرد .

داکتر کون متخصص قبل التاریخ امریکائی بین ۶ و ۱۹ اپریل ۱۹۵٤ پنج جر درزمین مغاره کند که بنام های A.B.C.D. و K تعین شده است حین جریان حفریات احجار بزرگی به اندازه (۳) متر مکعب ازجا برداشته شد ودامنه‌های کاوش ادامه یافت . ازین قبیل احجار قبل از کاوش ودر جریان عمل کاوش وبعدها افتاده میرفت

از روی تدقیقات حفاری و ملاحظات علمی وشواهدافزارسنگی واستخوان حیوانات وذوغال وخاکستر ریزه ویا رچه های تیکری که باچرخ ساخته شده و پارچه های آهن وجملتاً مس واضح می شود که مغاره قره کمر درمدت های طولانی پناه گاه ومقر هایش بشر (قبل التاریخ بوده که روی همرفته تمام دورهٔ پالهٔ اولی تیك یعنی دورهٔ قدیم حجررا در بر میگیرد ودامنه آن در دورهٔ نه‌اولی تیك (یعنی دورهٔ جدید حجر) در دورهٔ فلز هم امدامه یافته است .

از روی ملاحظات دقیق‌تر باستان شناس امریکائی چهار مرحلهٔ حیات را درمغاره قره کمر تشخیص داده است که از نظر (کلچر) همه‌را مربوط به عصر شکار میداند چهارمین مرحله حیات یاقدیم ترین دورهٔ اشغال مغاره شواهدی ازخود داردکه عبارت از ادوات اولیه سنگ چقماقی است که بیشتر شکل طبیعی دارد واثر دخالت بشر درآن به سختی مشهود می‌شود . این دوره درقبل التاریخ اروپا وافریقا وآسیا (موستری) خوانده شده واینك بار اول افزار سنگی مربوطه آن از مغاره قره کمر در افغانستان بدست آمده است .

تا گفته نماندکه افزار سنگی مخصوص عصر (لوستری) معمولاً با لقای آدم (نه اندرتال) یکجا میباشد . باستان شناس امریکائی معتقداست که انسانها درسومین مرحلهٔ بین یخچال ها در قره کمر زند گانی داشتند .

دورهٔ سوم دورهٔ ایست که در آن ساختن تیغ های سنگی به تعداد زیاد جریان داشت در ین دوره عدهٔ از شکاری ها در مغاره پناه گزین شده خویش را به آتش

گرم میکردند وبرنده های از سنگ چقماق نصواری رنگ میساختند که نمونه های آن به تعداد هزار ها کشف شده ، وعده بیشتر آن پارچه های نازکی است که حین ساختن افزار از اصل ادوات مورد احتیاج جدا شده است .

در دورهٔ دوم مانند دورهٔ چهارم از آتش اثری نیست در دوره اول که عبارت از آخرین دورهٔ رهایش بشری در مغاره میباشد مانند دوره سوم تیغ های سنگی به کثرت دیده می‌شود وادوات وافزار این دوره را به اساس تقسیمات تمدن حجری که در تمهید این مبحث مختصراً به اساس آن اشاره کردیم مربوطهٔ دوره (مزولی تیك) یا دورهٔ متوسط حجر میدانند که دامنه آن ادامه یافته و به دورهٔ جدید حجر منتهی شده است .

داکتر کاولنتن کون چنین حدس میزند که بشری که در مرحلهٔ سوم واول در مغاره قره کمر زندگانی داشتند شکاری بودند وحیوانات بزرگی‌را شکار میکردند در دوره اول بیشتر بز کوهی و در دوره سوم اسپ یا گوزن ویا هردو وشاید شتر شکار میشد .

قراریکه پیشتر ذکر کردم راپوری که داکتر کارلنتن کون به موزهٔ کابل سپرده راپوری است مقدماتی . برای اینکه مطالعات علمی دقیق در لابراتوار های موزهٔ دانشگاه پنسلوانیا صورت بگیرد طبق قرار داد باستان شناس که بین موزهٔ کابل وموزهٔ دانشگاه موصوف منعقد شده است نمونه های مختلف افزار و ادوات سنگی وپارچه های ذوغال وخاکستر و انوع خاك رسوبی مغاره قره کمر به موزهٔ مذکور فرستاده شد درین سال های اخیر برای تعین مراتب قدامت مغاره ها وخرابه های باستانی اصول جدید پیدا کرده اند که بنام شعاع نمره ۱٤ شهرت دارد و هروقت خواسته باشند قدامت محل عتیقی‌را معلوم کنند پارچه های ذوغال محل کاوش را باشعاع نمره ۱٤ تجزیه میکنند. این‌کار بار اول راجع به ذوغال های مکشوفه از مندیگک در شیکاگو صورت گرفت ومعلوم شد که قسمت های وسطی تپهٔ مذکور ۲٦۰۰ ق.م قدامت‌دارد واین تاریخ‌باشواهد مکشوفه عیناً مطابقت دارد . این‌تجربه راجع به ذوغال های مغاره قره کمر در لابراتوار های موزهٔ پنسلوانیا هم صورت گرفته قرار تلگرامی که بتاریخ ۱۵ عقرب ۱۳۳۳ واصل شده است ثابت میکند که مغاره قره کمر نوزده هزاز و هشت صد سال قدامت دارد . بعد تعقیب این تلگرام تلگرام دیگری رسید که ۲۰ هزار ساله قدامت اسفال مغاره قره کمررا تائید نموده وضمناً داکترکون به ملاحظه میرساند که میان افزار وادوات سنگی دورهٔ قدیم حجر (قره کمر) ودوره های معاصران درفرانسه شباهت های دلچسپی موجود است واین‌امر ادامه کاوش را درقره کمر به مراتب دلچسپ تر ساخته است .

به این اساس با اینکه تحقیقات درمغاره قره کمر در آغاز کار است و نتیجه بدست آمده هنوز محدود است معذالك این معلومات مختصر با تمام محدودیت خود کمال اهمیت دارد زیرا باراول به اساس مدارك علمی مراتب حیات بشر قبل التاریخ را درحوالی ۲۰ هزار سال ق. م دردورۀ پاله اولی تیك(دورۀ قدیم حجر) ثابت میسازد وآشکارا میگردد که مغاره های هندو کش در دورۀ قدیم حجر مسکون بوده است .

❀ ❀ ❀

درآغاز این مقاله متذکر شدیم که زندگانی قبل التاریخ بشر اگر عباری از اصطلاحات علمی تحصیل شود بعداز دورۀ مغاره نشینی وشکار دورۀ استقراردر اراضی اهلی ساختن حیوانات وآغاز زراعت می آید درخاك های افغانستان ساحه ئی که برای زندگانی بعداز مغاره نشینی وشکار مساعدباشد وانسان درمجاورت مسیررودخانه‌ها از آب وهوا وخاك مساعد استفاده بتواند چندین جای است که اهم آن سه ساحه بزرگ میباشد . یکی سیستان ،دوم حوزه هری رود ،سوم صفحات باختر درتمام هندو کش. درصفحات باختر اموداریا ومعاونین آن، درحوزه هری رود رود خانه هیری رود ودرسیستان رودخانه هیر هند ومعاونین آن میگذرد .

درین سه جا آنطوریکه شاید وباید تجسس روی خاکی از نظر تثبیت اماکن قبل التاریخی صورت نگرفته الا درسیستان افغانی وعلاقه‌های متصل آن که عبارت از حوزۀ (ارغنداب(و(ترنگ) وخاك های میان این دورودخانه میباشد ودریك ساحه وسیع از حوزۀ ترنگ تاحوزۀ فراه رود بقایای ادوار قبل التاریخ به مشاهده رسیده است

موضوع تحقیقات قبل التاریخ درسیستان افغانی که ازسال ۱۹۳۶ شروع شده است تاریخچۀ مختصری دارد که اینجا به جزئیات آن وارد شده نمیتوانم . رویهمرفته ذکر این مختصر کافی است که از ۱۹۳۶ تا ۱۹۵٤ طبیعی با فاصله‌های مختلف زبان هیئت های فرانسوی و امریکائی مثل هیئت (گیرشمن) وهیئت (فیرمتر ویس) هیئت (دیو پرۀ) وهیئت (کازال) به یك سلسله تحقیقات وکاوش ها وبالاخره حفریات مفصل در حوزۀ سفلی هیرمند (حوالی زرنج درتپه‌های سرخداغ وسفیدداغ) درعلاقه پنجوائی (سیدقلعه غندی ، لورائی غندی، موراسی غندی) ودرعلاقه خاك ریز (تپه منديگك).

شبهئی نیست که در سلسلۀ این همه تحقیقات ، تحقیقات موسیو کزال فرانسوی در میان نقاطی که کاوش دران بعمل آمده تپه منديگك بسیار مهم است که مارا مواجه به یك دهکدۀ بزرگ قبل التاریخ ساخته وهنوز حفریات آن پایان نیافته است .

درآخر این مقاله ازان مفصل تر صحبت خواهیم نمود.

نتایجی که تاحال در زمینه تحقیقات قبل التاریخ چه ازروی سروی خاك سیستان افغانی چه ازروی حفریات ناتمام تپه‌های شهر قدیم زرنج وچه ازروی کاوش های

امتحانی (دمور اسی غندی) و(سید قلعه غندی) بدست آمده تازه مارا بیك نکتهٔ ملتفت میسازد که خاك های جنوب غربی افغانستان ازفراه رود تا ترنك بقایای زندگانی ادوار قبل التاریخ را محافظه کرده است . اثبات این مفکوره برای ادامه تحقیقات درین حصهٔ افغانستان چیزیست مهم زیرا مدتها تصور میشد که تپه های قبل التاریخ بخصوص درمناطق جنوب غرب افغانستان دراثر جریان آب ها از کوها و بسط زراعت درحوزههای ارغنداب وهیرمند بکلی ازبین رفته ویا ازحد زیاد سائید شده است . البته انکار نمیتوان کرد که دوعامل مهم (آب) و(باد) هرد و درسیستان افغانی درتغیر دادن شکل جلگه ومنجمله بقایای قبلالتاریخی سهمی داشته معذا لك هنوز تپههای به ارتفاع(۳۰) متر چه درحوالی زرنج (نادعلی) وچه درعلاقهخاك ریز باقی مانده و نظیرانها تپههائی شاید به ارتفاع کمتر درحوزهٔ فراه رود دیده میشود .

بهرحال کشف تپهمندیگك برای مطالعات قبلالتاریخ افغانستان بسیار مهم است وبصورت یك اکتشاف بیسابقه تلقیشده است موسیو (شلوم برژهٔ) مدیرهیئت حفریات فرانسوی درطی کنفرانسیکه بتاریخ ۹ سرطان (۱۳۳۳)درکلوپ فرانسوی ها درشهرنو ایراد کردتپهٔ مندیگك را ستارهئی نوخواندکه طلوع آن درتاریکیهای قبلالتاریخ افغانستان روشنی خواهد افگند .

تپه (مندیگك)درسال ۱۹۵۱ ازطرفموسیوکزال متخصص قبلالتاریخ هیئت حفریات فرانسوی کشف شد اینتپه در۵۵ کیلومتری شمال قندهار درعلاقهکشك نخود درحومه (خاك ریز) دردامنه های جنوبی کوه (شاه مقصود) درمجاورت شمال مجرای خشکیدهٔ رود کشك نخود واقع شده است . کشك نخود بهمفهوم وسیع جغرافیائی جلگهٔ مرسوبی است کهاز مرسوبات دور ودخانه ارغنداب وهیرمند تشکیلشده وکوهشاهمقصود دروسط این جلگه درمیان مجرای دورودخانه قرار گرفته است . کشك نخود از نظر بقایای تپههای قبل التاریخ غنی است ومنجمله (مندیگك) و (مندیحصار) و (مندیشار) سه تپه ایست که در حصص علیای جلگه کشك نخود در (خاكریز) موردتوجه باستانشناس فرانسوی واقعشده است . تپهمندیگك ازروی زمین ۲۰ متر ارتفاع دارد و تپه دیگر بیشتر سائیده شده وهرکدام بیش از۵-۶متر بلندی ندارند .

طریقه آغاز حفریات درینقبیل تپهها چنیناست کهاول ازسر تاپای تپه شقی بعمل آورده میشود موسیو کزال بهطول ۴۳مترجری کند. فائدهچنین شق این است که تسلسل ومراتب آبادیهای سربسر کهدرمرور هزاران سال یکی روی خرابههای دیگر بنا یافته است آشکارمیشود .

بعدازینکه تسلسل آبادی های دورههای مختلف معلوم شد حفریات وسیع آغاز

میگردد با اینکه تاحال چهار مرحلهٔ حفریات عملی شده است معذالك اظهار نظر کلی وقطعی به‌اتمام کار موکول است بهرحال مراتب طبقاتی تپه مند یگك قرار آتی تشخیص شده‌است :

(۱) اولین مرحلهٔ اشغال تپه را بقایای سوراخهائی نشان میدهد که شباهت به سوراخهای دیرك یا تیرهای خیمه دارد از خشت وسنگ اثری دیده نمیشود و پارچه های تیکر بسیار کمیاب است وآنچه که‌موجوداست یکنوع تیکر کلفت گلابی رنگ بدون نقش است . افزار سنگی سنگ چقماق برای بریدن وسائیدن یکی دوتکه دیده شده‌ولی ازفلزات اثری نیست بااینکه اظهار نظر درباب هویت باشندگان اولیه تپه مندیگك عجالتاً قبل‌از وقت‌است معذالك ازروی قراین به‌حدس میتوان گفت که‌ایشان مردمانی بودند بدوی وکوچی که‌ساختن منزل‌را باسنگ وخشت هنوز نه‌می‌شناختند . پناه‌گاه های اولیه ایشان یکنوع چپری هائی بود. افزار سنگی میساختند و فلزات نزدایشان مجهول بود. ظروف‌گلی بسیار ابتدائی کلفت وخشن میساختند .

بعدتر درحالیکه هنوز سوراخهای چوبهای چپری دراقامتگاه آنها دیده میشود دیوارهای پخته‌ئی هم‌مشهود میگردد واضح‌میشود که‌باشندگان مند یگك ساختن پناگاه ها رابادیوارهای پخته‌ئی یادگرفتند .

(۲) درطبقه دوم اشغال‌تپه اطاق‌هائی محاط بادیوارهای پخته‌ئی دیده می شود . دروسط یکی‌ازاطاق‌ها بوضاحت محل آتش یااجاقی‌هم‌مشهوداست . نوعیت تیکرمثل‌ماسبق است. یعنی تیکر کلفت بدون نقش .

(۳) ازمختصات این‌دوره ظهورخشت است. درمرحله‌سوم اشغال تپه دیوار های خشتی تحول مهم وجدیدی را نشان‌میدهد. اختراع خشت درین دوره از دوره های بالاتر تپه‌ادامه داردودرین طبقه‌باراول یکنوع مهرسنگی وباراول هیکل هائی ازگل رس کار شده است. ظهور خشت ومهرهای سنگی وهیکلهای گلی معرف تحول بزرگ استعداد طبیعی‌وهنری باشندگان این طبقه‌است مهرهای سنگی با نقوش هندسی وهیکل های گلی صبغه این‌تحول را نشان میدهد. نقوش هندسی مهرآنها با نقوش ظروف گلی مکشوفه از(کویته) یکسان است. هیکلهای گلی باشندگان طبقه سوم مندیگك منحصربه‌گاوهای دوکوهانه هنوزجرئت به‌ساختن هیکل انسانی نکرده اند. رسم‌الخط هنوز نزدایشان مجهول‌بود ازممیزات دیگر این‌دوره زندگانی قبل‌التاریخ باشندگان‌مندیگك‌سرهای تیری‌است که‌ازسنگ چقماق ساخته شده وبعدترظروف مدور یااستوانه‌ئی‌شکل ازسنگ رخام ظاهرگردیده است که هر کدام آن مراتب تحول زندگانی‌را بنوعی تائید میکنند .

ازسطح پنج متری بالاتراز سطح‌جلگه به‌بعدمفرغ‌وادوات مفرغی ظاهر میشودواین وضعیت تاسرتپه یعنی‌در۱۵مترخاك توده‌های تپه ادامه دارد تااینکه روی سطح تپه

آهن آشکار میشود. چون حداکثر نشرخاك توده‌های آبادئی باستان تپه مندیگك مفرغ وادوات مفرغی دارد موسیو کزال متخصص قبل التاریخ فرانسوی نتیجه گرفته میگوید تمام مراتب مختلف زندگانی درتپه مندیکث مربوط به دورهٔ مفرغ است.

بدون اینکه اینجا وارد جزئیات مراحل مختلف اشغال تپه شده بتوانیم متذکر میشویم که هشت مرحلهٔ اشغال تپه میگذرد و مراتب زندگانی چادر نشینی با تحول تدریجی که مختصراً بدان اشاره نمودیم سپری میشود. تعداد مردم کم کم زیاد میشود و دهکده مندیگك منبسط میگردد. از آبادی و ویرانی وتراکم خاك هاهشت دورهٔ تپه مندیگك به ارتفاع تقریباً ده متر رسیده بود که شواهد يك دورهٔ جدید هویدا گردید. شواهد این دوره عبارت از بقایای يك عمارت بزرگ است که با نقشه وپلان واحدی طرح و بنا شده وقسمت معتنا به دیوارها واطاق های عمارت از بین نرفته است. قسمت مهم دیوارهای سمت‌های مختلف این عمارت در اثر حفریات بهار امسال (۱۳۳۳) هویدا گردید دیوارهای روی عمارت پیش بر آمد گی هائی دارد که هر کدام شکل فیل پایهٔ مدوری بخود گرفته و به عمارت يك منظرهٔ باعظمت وباشکوهی داده است. روی عمارت رخ بطرف شمال است بالای قطار پیش بر آمد گی های ستون نمای روی جدار عمارت سرطاقی های دندانه نما دیده میشود. عمارت پلستر سفیدی داشته وجا بجا آثار رنگ قرمز هم تشخیص میشود. با مرمت کاری و الحاقاتی که در طول زمان بعمل آمده هیئت و شکل اساسی و اصلی عمارت واضح است از برخی از اطاقهای این عمارت ظروف گلی متعددی بدست آمد. همه منقوش با اشکال گل نیلوفر و تصاویر حیوانات وپرندگان مانند: کفتار وکبك و بعضی حیوانات دیگر. تزئینات ظروف گلی بیشتر عوامل تزئیناتی مدنیت وادی سندرا بیادمی آرد وحیوانات با بدن های طویل وچشم های بزرگ مدورسبك (کوبی) بلوچستان را بخاطر می آورد بعضی ظروف تیکری بخصوص از نظر نقوش باظروف مکشوفه از کویته (بلوچستان) شباهت دارد واشکال هندسی بعضی ازمهرهای مفرغی به طبقه سوم (حصار) یکی از تپه‌های ایران قرابت بهم میرسانند.

ادوات وافزار سنگی درین دوره مانند دوره های سابق فرق نکرده سرهای تیر مهرهای سنگی، اشیای کوچك مفرغی مثل تیغ چاقو، دروش، پن و غیره بدست آمده است.

پیشتر متذکر شدیم که در حوالی قریب تپهٔ (مندیگك) تپه‌های دیگری هم است که دوی آن بنام (مندیشار) و (مندیحصار) طرف توجه واقع شده وکاوش های امتحانی هم دو آنها بعمل آمده است.

ازروی شواهد وملاحظات چنین استنباط میشود که اصل کانون رهایش مردمان قبل التاریخ این ناحیه همان تپهٔ مندیگك بوده وچون بعد ازهشت مرحله آبادی های

سربسر ارتفاع تپه به ده متر رسیده یك دورهٔ جدیدی آغاز یافته است که شاید عظمت نسبتی آن همان عمارت بزرگ ومجلل قبل التاریخ است که نظیر آن به قدامت چهار هزارسال قبل از امروز درسائر نقاط آسیا دیده نشده است . چون عمارت بزرگ (خواه به منظور مرام مذهبی یا اداری وسیاسی) روی تپهٔ مندیگك را اشغال نمود مردم عوام در نقاط مجاور به آبادی پرداخته اند ودوتپهٔ فوق الذکر که ٥-٦ متر بیشتر ازسطح جلگه ارتفاع ندارد دراثر تراکم آبادی های بعدی بمیان آمده است .

شبهه ئی نیست که بالاتر ازعمارت بزرگ ودورهٔ مربوطهٔ آن مراحل آبادی ودوره های دیگری هم است وهمین آلان هم پارهٔ معلومات مختصری راجع به آنها دردست داریم ولی برای اینکه موضوع پیچیده ومبهم نشود ازذکر مراتب آن صرف نظر نموده همین قدر متذکر میشویم که آبادی های مذکور ما فوق خرابه های عمارت بزرگ همدردوره برونز (مفرغ) ادامه داشته وفقط ازسطح تپه مندیگك شواهد دورهٔ آهن بدست آمده است وبعد از آغاز دورهٔ آهن تپه مذکور متروك مانده است .

پس با شرح مختصری که گذشت تپه مندیگك من حیث وسعت ساحه وارتفاع که یکی پهنائی آبادی های قبل التاریخ ودیگر طول دوره های آنرا نشان میدهد تپه ایست بسیار بسیار مهم وکشف آن درزمینه قبل التاریخ افغانستان ومراتب تحول مردمان آن دوره روشنی های مهمی می اندازد .

تپهٔ مندیگك که در وسط حوزه های دورودخانه هیرمند وارغنداب واقع شده بحیث یك کانون زندگانی قبل التاریخ را بطور نمونه نشان میدهد که حوزه های سفلی رود هیرمند وارغنداب ربطورکلی افغانستان جنوب غربی از نظرحیات قبل التاریخ دردورهٔ نیولیتیك (دورهٔ جدید حجر) اهمیت مخصوصی داشته بیشتردیدم چطور نقوش ها مهرها وظروف گلی مندیگك یکطرف باآثار حوزهٔ سند وجانب دیگر باشواهد تپه های ایران شباهت بهم میرسانند . این شباهت ها ازنظر تحلیل تاریخی کمال اهمیت دارد زیرا به خاك های جنوب غرب افغانستان در ادوار قبل التاریخ یکنوع مرکز ملیتی میدهد که رول آن از نظر تعاطی فرهنگی وهنری بیشتر ثابت خواهدشد اهمیت تپه مندیگك فی حد ذاته در ین است که دوسراسر ارتفاع خود مربوط به عصر برونز (مفرغ) است و به بهترین صورت میتوان تحول این عصررا دران مطالعه نمود . رویهمرفته شواهد آبادی های مختلف این تپه بین ۳ و ٤ هزارسال قبل ازامروز رادر برمی گیرد . عمارت بزرگی که تذکر دادیم به ٤ هزارسال قبل ازامروز تعلق دارد وچون پایان تر ازطبقه مذکور ده متر دیگر تپه حفر نشده احتمال قوی در بین این که شواهد ٥ هزارسال قبل هم مکشوف شود .

آثار مندیگك ازراه (کولی) و(کویته) بلوچستان با شواهد مدنیت وادی سند نقاط کابل مقایسه پیدا کرده وعوامل مقایسه به تپه های ایران منجمله تپه (حصار) بدست

آمده است . یقین است با تکمیل حفریات عوامل مقایسا بهرد و طرف و سعت خواهد یافت و آنوقت درروشنی مدارك جدید اهمیت حوزه های سفلی هیرمند وارغنداب روشن تر خواهد شد .

بهرحال با اینکه نتایج کلی وقطعی (مغاره قره کمر) و (تپه مندیگك) به مناسبت عدم تکمیل حفریات هردوجا دردست نیست معذالك این دو نقطه بحیث دوکانون دودورهٔ حیات قبل التاریخی افغانستان کمال اهمیت پیدا کرده است . اولی بار اول چشم مارا به چگونگی زندگانی بشر قبل التاریخ افغانستان دردورهٔ قدیم حجر در ۲۰ هزار سال قم باز می کند ودومی مارا بدهکده ئی رهنمونی می کند که ازدورهٔ حجر صیقلی آغاز یافته وتمام دورهٔ مفرغ را در برمی گیرد ومنتهی بدورهٔ آهن می شود .

بشر مغاره نشین که از شکار حیوانات درنده سد جوع میکرد و ساختن منزل را بهیچ طریقی نمیتوانست وحتی تراش وصیقل سنگ پیش اومجهول بود به تدریج تحول میکند وازمغاره های کوه به وادی رودخانه های بزرگ فرود می آید هنوز شکاری است ولی شکار شغل عمده او نیست بلکه بپهلوی شکار که جزئی از زندگانی او شده حیوانات اهلی هم دارد وازمنازل پخته ئی بساختن خانه های خشتی مبادرت کرده ظروف گلی کلفت مبدل بظروف گلی نفیسی شده که علاوه بردا شتن خمیره قشنگ تصاویرزیبائی همدارد ازقبیل تصاویر پرندگان وحیوانات . استعداد هنری منحصر به تصاویر ظروف گلی نمانده بلکه در هیکل تراشی هم وارد شده وهیکل های سنگی ازحیوانات آنوقت بخصوص سگ ودوکوهانه وغیره بعمل آورده است .

از نظر تکامل مراتب حیات اجتماعی هم تحول محسوسی مشهود است . مردمان قبل التاریخ حوزه ارغنداب وهیرمند درحوالی بین ۳۵۰۰ و ٤ هزار سال قبل از امروز باداشتن دهکده های متمرکز دارای عمارات مهمی هم شده بودند که خوشبختانه یك نمونه آن کشف شده و معرف مرکزیت مذهبی و اداری آنها می باشد

ملل متحد و افغانستان

نویسنده: دکتور عبدالحکیم «طبیبی»

کاخ صلح :

هنگامیکه بریان و کلوك وزرای صلح پسند فرانسه و امریکا خواستند برای نخستین بار بعد از محاربهٔ اول به آرزوهای صلح خواهان جان بخشیده و دنیا را تشویق کنند «جنگ را بحیث پالیسي ملی منع قرار دهند» سیاسیون و مفکرین با تجربه اظهار عقیده نمودند که چنین نوع پالیسی ها و پکت های اخلاقی بدون پشتیبانی از یك تشکیلات منظم و قوی بین المللی نمیتواند صلح گیتی را ضمانت کند.

ښاغلی عبدالحکیم طبیبی

همان بود که با وجود امضا نمودن ٦٤ دولت از پاکت بریان و کلوك و تأسیس بنای متزلزل «جامعهٔ اقوام» دنیا یکبار دیگر در آتش جنگ عمومی دوم غلتید که از اثر آن ملیونها زن بی شوهر و ملیونها طفل بی مادر و هزاران هزار خانمان بی گناه ویران وخاکستر شد و اثرات آن جنگ عظیم تا هنوز بشریت را میلرزاند و بنای صلح را ناقرار ساخته است.

هنگامیکه در خاتمهٔ جنگ عمومی دوم اسلحهٔ مدهش آتومی بمیدان آمد و انفلاق تنها دو بم کوچك توانست دوشهر بزرگ ناگاساکی و هیروشیما را بخاك یکسان سازد بشریت فهمید که نمیتوان بیشتر از این با مقدرات خود بازی کرد زیرا قوهٔ سائنس و اختراعات جدیده میتواند بیك چشم زدن مدنیت عالم را از بین ببرد و هستی بشر را نابود سازد.

دنیا اینرا هم فهمید که در جنگهای آینده هیچ غالب و مغلوبی باقی نخواهد ماند واثرات جنگ برای فاتح نیز همان است که مغلوب آنرا تحمل میکند.

همان بود که درزیر فشار چنین ترس وواهمه کنفرانس کریمیا (یالتا) تشکیل شد و لیدران دول فاتح دورهم گرد آمده وخواستند در اطراف تأسیس یك بنای محکم صلح فکر کنند وباهم عهد نمایند برای حفاظت ونگهداشت این بنا باهم همکار بوده و نباید طوریکه در دورهٔ جامعه اقوام بنام منافع خصوصی آرامش بین المللی را برهم زدند من بعد چنان کنند. همان بود که پرنسیب های یالتا ودمبارتن او کس در شهر زیبای سانفرانسسکو شکل حقیقت بخود گرفته ومیثاق ملل برای امضا باز گذاشته شد.

وامسال ۹ سال ازاین تشکیل بزرگ بین المللی که میتوان آنرا بنام « کاخ صلح وآرامش بشر » یاد کرد سپری می گردد سازمان ملل با اینکه دقایق بحرانی را نیز به نسبت «سیاست قوا » درخلال این۹ سال طی کرده است ولی با اینهم موفقیت های این موسسه نیز درخشان بوده وامید پیروز مندی های بیشتری از این راه برای بشر برده میشود.

سازمان ملل توانست که درین عرصه کوتاه ۹سال دراکثر نقاط جهان آتش هـای سوزانی راکه شاید منتج بهجنگ وخونریزی بینالمللی میشد خاموش کند.

خطر خونریزی مزید دراندونیزیا دراثر مداخله سازمان ملل از بین رفت و ملت صدملیونی وآزادی درصف ملل آزاد قرار گرفت.

آتش جنگ کشمیر کهشایددامنه آن آسیا رابهآتش میسوخت خاموش شدو بحران بالقان روبه آرامی گذاشت.

جنگ کوریا کهتقریباً بهعقیده اکثر مبصرین سیاسی آغاز جنگ عمومی سوم بود ازاثر عرق ریزی یو ـ ان روبه خاموشی گذاشت ودو خطر انفلاق جنگ جمهوریت چین وملیون راهحلی را بخود گرفت.

لیبیا صاحباستقلال شد تونس و مراکش در آستانهٔ آزادی اند.

علاوه ازخدمات سیاسی ،فعالیت های علمی و تخنیکی سازمان ملل وایجنسی های تخنیکی آنقابل قدر بودهوقهرمانان علمی درراه پیشرفت سویـه حیاتی ممالك پس مانده داخل نبرد ومجادله اند.

خدمات یوـان درراه ترتیب کنوانسیون حقوق نسوان وحل پروبلم کار گـران اجباری وکنترول ادویه مخدره قابل تذکار بوده وخصوصاً موفقیت سازمان مللکه نسبت به جامعه اقوام بیشتر آنرا قابل ارزش ساخته است تصویب اعلامیه حقوق بشر وترتیب کنوانسیون های حقوق بشر میباشد.

همچنان سازمان ملل درساحهٔ آزادی اطلاعات ومطبوعات توجه مزیدی رامبذول داشته استکه به این رنـگ میتوان علی الرغـم کسانیکه سازمان ملل را ناکـام میدانند ادعـا کرد سازمان ملل درعمر کوتاه خود توانسته است قدمهای درخشـانی در راهٔ سعادت بشر بردارد.

افغانستان وسازمان ملل :

افغانستان بحیث عضو وفادار نهتنهـا دردورهٔ شمولیت خود دریوـ ان بلکه سالها قبل ازان بیطرفی وصلح خواهی راجزو پالیسیخودداشته وروی همین پالیسی بود که در زمـان عضویت در جـامعهٔ ملل همیشه از پیشنهـادات وتصاویبی کهبرای صلح وسلام

دنیا مفید ومؤثر ثابت میشد پشتیبانی کرده است وبه‌شهادت کلکسیون معاهدات یوان با اکثر ممالک آسیائی واروپائی معاهدات دوستانه وصلح خواها نه‌داشته ومناسبات خودرا همیشه به‌اساس دوستی وهمکاری بین المللی استوار داشته است .

نمایندهگان افغانی درهنگام مذاکرات کنفرانس خلع سلاح از تمام پیشنهاداتیکه برای تقلیل اسلحهٔ وبرقراری صلح‌ومنع تعرض طرفداری کرده وبهمین اساس کنوانسیون تعریف تعرض با ملحقات آن در جولای ۱۹۳۳ قبول شده است وهمچنین معاهدهٔ عدم تعرض سعد آباد در جولای ۱۹۳۷ باعراق- ترکیه وایران امضاء گردیده است .

ریکارد صادقانهٔ افغانستان در مجمع ملل و پالیسی بیطرفی کشورما در زمان جنگ عمومی دوم وسیلهٔ آن شد که هنگامیکه پیشنهاد شمول افغانستان در یوان تقدیم گردید تمام ملل عضو از خورد تا بزرگ از آن طرفداری نمودند .

افغانستان از هنگام شمولیت خود دریوان تاحال پیوسته در هنگام اجراآت به پرنسیپ‌ها ومواد چارتر اتکا نموده واگررای داده ویاحرف زده از پرنسیب های منشور انحراف نورزیده است . طوریکه ریکارد اجراآت نمایندگان افغانی درسازمان ملل نشان میدهد ، همیشه پرنسیب های ذیل اساس اجراآت‌شان بوده است :

اول: طرفداری ازپرنسیپ‌های چارتر :

تمام داکومنتهای یوان ثابت میکند که افغانستان همیشه در دوران مذاکرات متکی برمواد چارتر بوده وبدون طرفداری از«سیاست قوا» دست ودماغ نمایندگان ما برای طرفداری منشور استعمال شده‌است وبه‌اساس تصاویب وفیصله های یوان میتوان کشورما راز صادقترین اعضای سازمان ومحب صلح وسلام گیتی شمرد .

دوم: تعقیب‌پالیسی بیطرفی درهنگام مجادله شرق وغرب :

چون افغانستان پالیسی بیطرفی وصلح خواهی را ازسالهاست‌که تعقیب نموده‌ودر نازکترین مواقع تاریخ‌مثلاً جنگ عمومی اول‌ودوم به‌آن استناد نموده‌است، دریوان نیزدرهنگام مجادلات بلاکهای بزرگ کوشش ورزیده است‌که با این پالیسی بتواند باهمکاری سائر ملل بیطرف برای نزدیك ساختن شرق‌وغرب کار کند چنانچه سهم افغانستان درزمره ممالك آسیا وافریقا دردوران بحرانی ترین دقایق جنگ کوریا قابل تذکر است .

سوم: همکاري باممالك آسیائی واسلامی:

افغانستان که‌یك مملکت آسیائی بوده وپروبلمهای وی ازرهگذر اقتصاد وحتی سیاست بااکثر ممالك آسیائی شباهت بهم میرساند درهنگام مذاکرات وفیصله های

یو-ان با این ممالك متحداً اجراآت نموده مشروط براینکه منافع ملی نیز محفوظ مانده باشد وهمکاری افغانستان با ممالك عربی و اسلامی نیز قابل تذکر است افغانستان در تمام دوره مذاکرات فلسطین به ممالك عربی معاونت نموده واز عملی نمودن تصمیم نامه ۱۹٤۸ اسامبلهٔ عمومی که دربارهٔ بین المللی شدن شهر بیت المقدس و تشکیل دولت عربی فلسطین وامداد به پناه گزینان عرب است پشتیبانی شده ودر سال جاری (جدی ۱۳۳۳) وقتی سفرای انگلیس وامریکا اعتماد نامه های خودرا درشهر بیت المقدس به رئیس جمهور اسرائیل تقدیم کردند آنرا مخالف رزلوشن ۱۹٤۸ خواند.

دراسامبلهٔ ششم هنگامیکه موضوع امداد به پناه گزینان فلسطین نزدیك به ناکامی بود افغانستان بتاریخ ۱٤ جنوری ۱۹۵۲ پیشنهادی را درطی داکومنت AE/53./.30 به کمیته پیش کردکه از طرف ٤٦ دولت عضو یو-ان بشمول تمام ممالك آسیائی وعربی و دول بزرگ امداد کننده طرفداری گردید وموضوع امداد به پناگزینان وطرفداری از بین المللی شدن شهر بیت المقدس یك بار دیگر ازطرف اسامبلهٔ عمومی تائید گردید

افغانستان برای استقلال اندونیزیا و لیبیا دریو-ان کوشش نموده واکنون دربارهٔ حقوق برادران تیونسی ومراکشی خود سعی دارد.

چهارم: طرفداری از پلانهای اقتصادی و اجتماعی برای پیشرفت ممالك پس مانده

در هنگام بحث بر موضوع امداد تخنیکی به ممالك پس مانده افغانستان ازان پشتیبانی نموده و از یکطرف با سائر ممالك عقب ماندهٔ آسیا وامریکا برای پیشبرد وتوسعه این نوع پروگرامها متفقاً همکاری نموده واز جانب دیگر برای گوشزد ساختن احتیاجات ملی خود در یو-ان اقدامات نموده است.

پنجم: طرفداری از حقوق بشر:

افغانستان بحیث یك عضو صادق جامعهٔ بشری ازهنگامیکه درسال ۱۹٤۸ طرفداری خودرا به اعلامیهٔ حقوق بشر اعلان کرد تاامروز از ترتیب کنواسیون‌های آن طرفداری میکند نمایندهٔ افغانی در کمیتهٔ اجتماعی وفرهنگی به‌شهادت اوراق ودوکومنت های یو-ان درراه تسوید مواد این کنواسیون ها کوشش نموده وبا همکاری دول دوست خواسته است تا بیشتر کنوانسیونی بوجود آید که از راه عملی دور نباشد- نمایندهٔ افغانی خصوصاً دریك موضوع بیشتر مجادله ورزیده وآن داخل کردن پرنسیپ (حق تعین سر نوشت) افرادوخطه ها درمتن این کنوانسیون است وهمیشه راجع به‌اهمیت این موضوع به‌وکالت سائر ممالك آسیائی حرف زده ودراسامبله بیانیه ها داده است.

ششم: حمایه‌ازحقوق خطه های زیرقیمومیت:

افغانستان ازروی پالیسی عنعنوی که دارد ازحقوق خطه های تحت قیومیت وغیر آزاد به اساس فصل یازدهم چارترطرفداری نموده‌است ومقصد ازطرفداری این است

که افغانستان نیز در قرن ۱۹ از جانب دول استعماری یورپ تحت حمله قرار گرفته وسالها مجادله نموده است تا آزادی واستقلال کشورخود را حفظ وحمایه نماید والبته با تمام کسانی که درهرگوشه دنیا برای آزادی خود مجادله دارند همراهی خواهد کرد .

هفتم : همکاری برای تنظیم پرنسیب های حقوق بین المللی :

چون افغانستان همیشه بحیث یك مملکت صلح خواه طرفدار همکاری بین المللی وتقویه پرنسیب های حقوق است ازآنرو همیشه درهنگام مباحثات اینموضوع بصورت جدی سهم گرفته است - از تسوید مقررات آربیتریشن (حکمیت) و کنوانسیون مربوط به تاسیس محکمه جزای بین المللی وهمچنین از تسوید اعلامیه (حقوق و وظایف دول) درپرنسیپ طرفداری نموده ودرموضوع تعریف «تعرض» که اساس وضع حقوقی جنگ را تشکیل میدهد کافی سهم گرفته است .

این بود پالیسی افغانستان در یوان که از طرف نماینده گان افغانی دریوان درین چند سال تعقیب شده است.

سهم افغانستان در اسامبلهٔ نهم :

در اسامبله نهم هیئت افغانی تحت ریاست والا حضرت سردار محمد نعیم وزیر خارجه درجریان جلسات اشتراك نمودند ، اعضای هیئت افغانی عبارت بودند از :

۱- ع ، ج محمد کبیر لودین نماینده در کمیته سیاسی ،
۲ - ص . محمد کریم حکیمی نماینده در کمیته اقتصادی .
۳ - ع ـ ص داکتر میر نجم الدین انصاری نماینده درکمیته اداری .
٤ - ع ، ص عبد الرحمن پژواك نماینده درکمیته اجتماعی وفرهنگی و بشری .
٥ - ع ، ج عبد الحمید عزیز نماینده درکمیته قیمومیت .
٦ - ص ، محمد یونس رفیق نماینده درکمیته بوجوی .
۷ - ص ، فقیر نبی الفی نماینده درکمیته حقوقی .

هیئت افغانی به تعقیب پالیسی صلح خواهی طبق سالهای گذشته ازتمام پیشنهاداتیکه برای صلح بین المللی مفید واقع شده میتوانست و به اساس روح منشور مللمتحده بودطرفداری نمودوازتمام تصاویبی که برای پیشرفت اقتصادی ممالك عقبمانده سودمند ومفید به نظر میخورد پشتیبانی کردند .

مطالب مهمی که در اسامبله نهم مورد توجه نماینده گان افغانی قرار گرفت قرارذیل اند .

اول : مسایل سیاسی

۱ ـ موضوع قبرس :

موضوع آزادی قبرس برای نخستین بار در روی آجنده اسامبله نهم از طرف دولت یونان قرار داده شد ـ هنگامیکه راپور جنرال کمیته برای غور اسامبله پیش شد ودران ازشمول موضوع قبرس در آجنده توصیه و سفارش شده بود ، هیئت افغانی به اساس این پرنسیپ سیاسی خود که باید تمام امورملل دراسامبلهٔ یونو اگر از طرف ملل عضو پیشنهاد شود باید درآجنده داخل گردد بشمول آن رای موافق داد ـ ولی هنگامیکه هیئت یونان در اسامبله دعوی الحاق قبرس رابه مملکت خود نمود هیئت افغانی این پیشنهاد را مخالف پرنسیپ خودکه عبارت از طرفداری از پرنسیپ سلف دیترمنیشن است یافته به آن رای بیطرفی داد ـ موضوع قبرس در اسامبلهٔ نهم بجائی نرسید ممکن است سال جاری باز مورد بحث قرارگیرد .

۲ ـ قضیه گینی جدید:

قضیه نیو گینی غربی ازطرف نماینده مملکت برادرما اندونیزیا درآجنده اسامبله نهم پیشنهاد شد ـ در هنگام مباحثات اندونیزیا ، نیوگینی غربی را جـز وخاك خود دانسته ومتذکر شدند که بایست مانند سائر حصص اندونیزیا به آن حق آزادی داده شود ولی نماینده هالیند آنرا کاملاً جدا ازسائر حصص نیوگینی دانسته و ادعای اندونیزیا را خلاف و انمودکرد نماینده افغانستان در هنگام مباحثه اینموضوع باز از همان پرنسیپ سیاسی خود یعنی طرفداری از اصل سلف دیترمنشن پشتیبانی نمود وبرای آنکه شاید اینموضوع مانند استقلال اندونیزیا از راه مفاهمه مستقیم بین هالیند و اندونیزیا حل شود از تصمیمنامه متفقه که بـرای اینمظور در اسامبله پیش شد طرفداری نمود .

۳ ـ قضیه هندی های افریقای جنوبی :

قضیهٔ رفتار با اقلیت هندی های افریقای جنوبی ازموضوعات کهنه اسامبله عمومی است در بارهٔ این اقلیت ها موافقه‌های متعددی بین حکومت هند برطانوی و افریقای جنوبی قبل از آزادی هند عقد گردیده وخصوصاً موافقه ۱۹۲۷ کیپ تاون این قضیه را بین المللی ساخته است چون حکومت افریقای جنوبی در مقابل هندی ها و آسیائی ها همیشه توسط قـوانین تبعیض پیش آمد می کنند ، وچنین رویه مخالف حقوق بشرومرام منشور است مورد بحث اسامبله قرارمی گیرد ، افغانستان همیشه با سائرملل آسیائی

از تصمیمنامه های که حکومت هند ـ پاکستان وافریقای جنوبی را برای حل قضیه دعوت کرده است پشتیبانی مینماید ودراسامبلهٔ جاری نیزچون عین تصمیمنامه پیش شد به آن رأی موافقه داد .

٤ـ امداد به پناه گزینان فلسطین :

این موضوع نیزاز سال ۱۹٤۸ ببعد بطور مسلسل بر روی آجندهٔ اسامبلهٔ عمومی قرار گرفته است وهیئت افغانی همیشه از حقوق پناه گزینان عرب حمایه نموده وازتمام پیشنهاداتیکه درسال های گذشته و نیزاسامبلهٔ نهم راجع بهدوام امداد به پناه گزینان بود طرفداری نموده است .

دوم : مسایل اقتصادی :

۱ـ موضوع تأسیس موسسهٔ پولی ازطرف
سازمان ملل جهت انکشاف اقتصادی

این موضوع از موضوعات مهم اسامبلهٔ هشتم و نهم میباشد .

هنگامیکه تأسیس چنین موسسه دراسامبلهٔ نهم مورد بحث قرارگرفت نمایندهٔ افغانی به اساس تصاویب قبلی حکومت ازان طرفداری نمود زیرا تأسیس آن بطور خاص برای کشور هائی که اوضاع اقتصادی شان نیازمند چنین مؤسسات است مفید میباشد .

۲ـ پروگرام امداد تخنیکی به ممالك عقب مانده :

این پروگرام همهساله درروی آجندهٔ اسامبلهٔ عمومی قرارمیگیرد وتا کنون بدون مخالفت ازجانب تمام ممالك عضوازان طرفداری شده است . افغانستان که محتاج این نوع پروگرامها میباشد پیوسته چهدرهنگام مباحثات اسامبله وچه درجریان کنفرانسهای سنوی امداد تخنیکی بهدوام وتوسعه این پروگرام رای مثبت داده است :

۳ : موضوع تأسیس مؤسسهٔ ذخیرهٔ مواد غذائی بین المللی

این موضوع برای نخستین بار دراسامبلهٔ نهم زیر بحث قرارگرفت ومقصد آن این است که بایدیك مؤسسهٔ ذخیرهٔ مواد غذائی در داخل یوـان تشکیل شود تادرهنگام قحطی وضرورت بهممالك امدادشود ولی چون دریندباره باید موسسهٔ «غذا وزراعت» غورکنند تصویب گردید کهدرینباره موسسهٔ متذکره وشورای اقتصادی واجتماعی مطالعه نمایند که افغانستان از این تصویب طرفداری نمود .

٤ : مسایل مربوط به قیمومیت ومناطق غیر آزاد

همه ساله بر روی آجنده اسامبله سازمان ملل بحیث راپورشورای قیمومیت شامل میباشد وافغانستان در هنگام مطالعه این راپور ازتمام پیشنهاداتیکه برای آزادی مناطق غیر آزاد مفید واقع میشود و به مردم تحت قیمومیت شانس سلف دتیر منیشن

میدهد هیشه طرفداری نموده است ـ روی همین پرنسیپ نماینده افغانی در اسامبله نهم در مباحثات وحدت گــولیند ـ ومسئله جنوب‌غربی افریقا و بالاخره دقت راپور شورای قیمومیت سهم گرفته است .

۵ : مسایل اجتماعی وبشری و فرهنگی

۱ـ پرنسیپ سلف دیتر منیشن :

در هنگام مطالعه فصل پنجم راپور شورای اقتصادی واجتماعی موضوع مهمی که زیر بحث واقع شد راجع به احترام بین المللی پــرنسیپ معروف « حق تعین سر نوشت » افراد وملت ها بود که درین موضوع نخستین تصمیمنامه از طرف نماینده افغانی در کمیته سوم پیشنهاد گردید ، وقابل تذکر است که نماینده افغانی همیشهٔ در راه دفاع از این پرنسیپ مهم و گنجانیدن آن درمتن دو کاوی منت حقوق بشر سعی ورزیده ونسبت به سائر نمایندگان درین راه پیشقدم بوده است ـ وازهمین باعث دراسامبله نهم پیشنهاد افغانستان درطــی یك تصمیم نامه دو کومنت A/C.3/L.35 زیر بحث قرار گرفت وبعد ازترمیمات لازمه ازطرف اسامبله قبول و تصویب گردید که نظر به این پیشنهاد اسامبله ازکمیسون حقوق بشر طالب شد تا سفارشات خود را راجع به احترام حق مردم وملل در تعین سر نوشت شان تکمیل وبرای تدقیق اسامبله آینده آماده دارد .

تسوید کاونت حقوق بشر :

اسامبلهٔ عمومی نهم بتاریخ ۲۰ سپتامبر ۱۹۵٤ این موضوع را برای تدقیق کمیتهٔ سوم فرستاد ودر کمیتهٔ نخست پروبلم قابل حل ترتیب مطالعه نمودن کاونت بود تا اینکه بالاخره نمایندهٔ افغانستان درطی داکومنت H/C.3/L 406 پیشنهاد سه‌فقره ئی را راجع به اینکه کاونت بایددر کمیتهٔ اجتماعی وفرهنگی‌ودرجلسهٔ نهم و بصورت قسمت، قسمت مطالعه شد پیش‌کرد که بعد از تعدیلات مختصر پیشنهاد متذکره قبول ومذاکرات بالای کاوی‌نت شروع‌شد که بالاخره بتاریخ ۲۹ نوامبر ۱۹۵٤ اسامبله فیصه‌گرفت که :

الف : زحمت کمیسیون حقوق بشر قابل تقدیر است .

ب: تسوید این کاونت ها باید به‌هرچه‌زودتر بتصویب برسد.

ج: باید بحکومات عضووغیر عضو وهمچنین ایجنسی های تخنیکی وقت داده شود تامشاهدات و نظریاتی را که لازم‌می بینند به‌این تسوید پیش کنند ...

د: در اسامبلهٔ دهم‌اولین موضوع کار کمیسیون اجتماعی وفرهنگی مطالعهٔ تسویه کاونت های‌حقوق بشرخواهد بود .

پنجم مسایل پولی وصرفیاتی :

هنگامیکه در اسامبلهٔ نهم و نیز اسامبله های گذشته بودجه سازمان ملل ویا سائر مسایل مالی وصرفیاتی زیر بحث قرار گرفته است نمایندهٔ افغانی سعی ورزیده تا ازان تصاویبی کهسهمیهٔ افغانستان راار رهگذر معاونت پولی بلند ببرد به نسبت احتیاجات اقتصادی که دارد طرفداری ننماید ـ ولیدر دوموضوع ذیللازم دیدکه دراسامبلهٔ نهم با اینکه مصارف پولیرا ایجاب میکرد ازان پشتیبانی نماید :

الف : از پیشنهاد عرب ها که باید داکومنت های سازمان ملل بزبان عربی نشر شود طرفداری شد با اینکه به عملی شدن این پیشنهاد سالانه ۸۰ هزار دولار در بودجهٔ یوان تزئید بعمل می آید .

ب : چون افغانستان به سازمان مللو افتخارات آن علاقهٔ شدیدی دارد هنگامیکه پیشنهاد جشن دهمین سالگره چارتر به اسامبله پیش شد به نسبت قیمت معنوی آن از صد هزار دولار مصارف این جشن طرفداری بعمل آمد .

ششم : مسائل حقوقی

در اسامبله های یوان همه ساله غور بر راپور کمیسون حقوق بین الدول بعمل می آید در اسامبله نهم نیز هنگامیکه راپور اجراآت کمیسون حقوق تقدیم گردید نماینده افغانی از تمام پیشنهاداتیکه برای پیشرفت حقوق بین الدول و حفاظه صلح بینالمللی مفید واقع شده میتوانست طرفداری نمود زیرا افغانستان متقین است که صلح گیتی بدون مراعات پرنسیپهای حقوق بین الدول بدست آمده نخواهد توانست واز این راه از تنظیم وتدوین اصول های حقوقی همیشه پشتیبانی کرده است .

در اسامبله نهم موضوع مهمی که زیر بحث قرار گرفت ، عبارت ازتعرض میباشد درینموضوع که به صلح و سلامت دنیا ارتباط قریبی دارد ملل عضو یو ـ ان دلچسپی دارند ـ زیرا بعضی ازملل طرفدار تعریف فوری تجاوز میباشند ولی عده دیگر در حال فعلی که فضای سیاسی عالم تیره و تاریك مینماید تعریف تعرض را را بی وقت میخوانند ـ از آنرو در اسامبله نهم بالاخره کمیسونی تعین گردید تادر درین باره مطالعات مزید حقوقی نموده و راپور خود رادراسامبله یازدهم پیش کنند .

چند سخن درباره سره میاشت

در سال ۱۳۳۳

بقلم غلام حضرت کوشان

سالی که تا کنون میرود جزء تاریخ گشته وبعد ازین در دستهٔ ماضی حساب گردد برای موسسهٔ افغانی سره میاشت یک سال پر ازحرکت و برکت بشمار میرود. اگر بخاطر بیاوریم که قبل ازیکنیم سال تمام موجودیت این جمعیت در داخل یك اطاق متوسط باغ وزارت داخله با یکی دو میز وچند چوکی وعدهٔ انگشت شمار مرموظین گنجیده شده بود و آن وقت نگاهی بعمارت نسبتاً وسیع فعلیهٔ آن که در گذرگاه معروف ومشرف به جاده سپه سالار مقابل کوتی لندنی عرض وجود میکند بیفگنیم ادعای فوق ما تا اندازهٔ قابل اذعان واتقان میگردد. زیرا درین عمارت سفید که هلال نو حلقه به دیوارش زده وپرچم سپید آن حکایه از خدمتگذاری آن مینماید. کنون جمعیتی گرد آمده که در راه سعادت و رفاه بشر و صلح و سلم شان کمر همت بسته است با عده بسیار مختصر آمرو مامور در راه عملی ساختن آمال و اعمال مطول آغاز بقدم برداری نموده ومیخواهد هرچه زود تراین محوطهٔ کوچك . بزرگتر واین مقدمات منتج به نتایج ثمر گردد آمین یارب العالمین.

حالا - اضافه تر به مقدمه توقف نکرده میرویم تا ازاندرون این بنای سپید سخنی چند برای خوشنودی علاقه مندان شئون مملکت فراهم آریم وتقدیم دل های آرزومندان نمائیم.

برای این مطلب که خوانندهٔ ارجمند رشتهٔ از آغاز بدست داشته باشد ومراد زود تر میسر آید وفعالیتها در بخش های معین بیك نظر درك گردد مقالت را به چندین سخن تقسیم می کنیم:

(سخن اول تکمیل شخصیت حقوقی و بین المللی سره میاشت درداخل وخارج)

۱ـ با فرمان مورخه ۲۴ حمل ۱۳۳۳ـ مقام منیع صدارت عظمی شخصیت حقوقی سره میاشت در داخل مملکت بپایه تکمیل رسید. طبق نص این فرمان مجلس عالی وزراء درمصوبه مورخه ۱۶ حمل ۱۳۳۲ خود تحت تصویب نمبر ۱۲٤ جمیت افغانی سره میاشت رایك موسسه تعاونی وخوش برضاء ومعاون مقامات صلاحیت‌دارامور عامه ومنحصر بفرد طبق ماده دهم کنوانسیون ژینو برسمیت شناخت وچون این مصوبه بعد از صحهٔ ذات ملوکانه بحکم ۱٦۸ ـ ۲۷۲ مورخه ۱۹ ارار ۱۳۳۳ ـ بمقام صدارت عظمی ابلاغ گردیده لهذا جمعیت افغانی سره میاشت به اساس برنسیب‌های کنوانسیون های ژینو حاوی شرایطی شد که درمراجع بین المللی هلال‌ها وصلیب احمرها برای احراز موقع مناسب رجوع بتواند بحیث اذای یك حق تاریخ افغانی سره میاشت مرهونیت بی پایان خود را ازین حیث بشاغلی محمد داؤد صدراعظم مملکت (که عضو مؤسس و بانی جمعیت نیز میباشند) همواره بیاد خواهد داشت چونکه علاقهٔ عام وتام این رجل کار و فعالیت چه درهنگام تصدی ریاست اداری جمعیت وچه درهنگام عهده‌داری زمام مهام مملکت سره میاشت را از گوشه خمود بمیدان سعی وعمل وارد کرده.

۲ـ بعد ازحصول این فرمان مجمع مرکزی جمعیت که‌درحقیقت اورگان فعال جمعیت است کمیتهٔ چهار نفری‌را بشمول بناغلی دوکتور فقیر محمد شفاء آمر افتخاری شق صحی و طبی جمعیت (عضو مؤسس جمعیت ورئیس مؤسسات طبی علی آباد) بناغلی دوکتور عبد الظاهر سکرتر جنرال جمعیت (معین وزارت صحیه) بناغلی اختر محمد رئیس اداری (عضو مؤسس) وبناغلی غلام حضرت کوشان معاون ریاست اداری جمعیت (مدیر عمومی تبلیغات سره میاشت) موظف گردانید تا طبق شرایط برسمیت شناخته شدن جمعیت‌های هلال وصلیب سرخ ـ اسناد لازمه راتهیه ومکاتیب درخواست برسمیت شناخته شدن را به (کمیتهٔ بین المللی هلال ها وصلیب های احمر) ودرخواست عضویت را به «لیگ (انجمن) مجامع هلال‌ها وصلیب های سرخ» بفرستند کمیته درچهار جلسه کار خودراتمام کـــرد ومراجعات لازمه بهردو مقام صورت گرفت. چون سره میاشت حاوی شرایط وپرنسیپ های لازمه بوداز طرف کمیته برسمیت شناخته شدوتحت متحدالمال ٤٠٤ مورخه ۲ سپتمبر ۱۹۵٤ـ آن به ۷۲ جمعیت هلال وصلیب سرخ معرفی شدو تحت مکتوب مورخه ۱۰ـ دسپتمبر ۱۹۵٤ خود هم بسره‌میاشت اطمینان داد. نیز، کمیته اجرائیه لیگ درجلسه مورخه ۱۲ نومبر ۱۹۵٤ خویش درخواست عضویت مارا قبول کردو بناغلی ساندستروم رئیس کمیته وبناغلی دوروژ سکترجنرال لیگ به تیلگرام تاریخی ۱۲ نومبر ۱۹۵٤ خود ایـــن خبر خوش را بجمعیت ابلاغ کردند نتیجه این است که کنون جمعیت ملی افغانی سره میاشت درقطار (۷۳) جمعیت هلال وصلیب سرخ ،یك عضو برادر وبرابر است وباوفاداری تام

چنانکه همه خبر دارند برای معرفی سره میاشت در کابل وولایات ثمر خوبـی داد عایداتیکه ازین رهگذر بعمل آمده عبارت از مبلغ شصت هـزار افغانـی است

دوم ـ استفاده از رادیو و جراید در خبر های سره میاشت ـ اعانه مردم به آن واعانه آن به مردم ـ مقاله ـ راپوروعکس،اعلانات دیواری وغیره درسال ۱۳۳۳برای سره میاشت وسیله معرفی وتبلیـغ بوده .

۳ ـ از نیمه سال۱۳۳۳ یك مجله سه ماهه مصور به السنه پښتو ـ فارسی ـ انگلیسی هم آغاز گردیده که مضامینی دایر بسره میاشت وفعالیت های آن نشر میکند .

سخن چهارم عواید و دارائی ـ :

چون بنیهٔ جمعیت افغانی سره میاشت هنوز از داشتن کدام ممرعایدی مستمرو مستقر استحکام نیافته لا بد چه در کابـل و چه در ولایات عایدات آن حاضراً از مدارك ذیل تأمین میـگردد ـ :

۱ـ حق العضویت های عمومی ـ دایمی ـ افتخاری ومؤسس که درسال ۱۳۳۳ـ باندازه مبلغ (۲۵۷۵۰) افغانی شده ـ

۲ ـ اعانه هائیکه اشخاص عطوف ومهربان ـ نوع خواه وخیر دوست بسره میاشت می پردازند . بسی باید شاکر بوده که این سلسله هر روزه در جنبش است و طبقات مختلف عسکرـ کارگر ـ زارع ـ مامورـ معلم ـ متعلم ـکسبه ـ اشخاص داخلی و خارجی می پردازند . درسالیکه ازآن صحبت میـکنیم وتا هنگامیکه این راپور را مینویسیم ازین مدرك ۱۰ر۹٦٥۲۲۷ ـ افغانی عاید سره میاشت گـردیده . آنچه اضافه ترمایه امیدواری است تقویهٔ احساس تعاون وتساند اجتماعی است که در مردم چه زن وچه مرد رشد یافته و اشخاص نوع دوست ما به اثرسوق عواطف عالی و بشری داوطلبانه درین حصه مراجعه و خواهان اجازه جمع آوری اعانه میگردند .

۳ ـ عایداتیکه از رهگذر هفته مخصوص بعمل آمده عبارت از (۱٦۱۲۸۰،۱۸) افغانی است .

٤ ـ عایداتیکه جمعیت از مفاد اسهام خود از بانك ملی افغان بانك تعمیراتی ـ بانك زراعتی بانك تجارتی بدست می آورد چون سال های مالی این بانك ها متفاوت است نمیشود مجموع مفاد حاصله ازین درك را بیك نظر و در یك وقت نشان بدهیم .

فعلاً سره میاشت کابل دارائی ذیل را حائز است .

الف ـ سهم در بانك ملی افغان ۰ر۸۳۵۰۰۰۰ ـ افغانی

ب ـ » » تعمیراتی ۰ر۱۰۰۰۰۰۰ـ »

ج ـ » » زراعتی ۰ر۲۰۰۰۰۰ ـ »

د ـ » » تجارتی ۱۰۰۰۰۰۰ ـ »

هـ ـ » پول نقد دربانك ۳۳ر۱۳۳٤۰٦٦ ـ »

کنوانسیون های چهارگانه ژینورا مرعی داشته و بخدمت بشریت کمر همت بسته. اکثر جوامع ملی صلیب ها وهلال ها، ورود سره میاشت رادر جرگه خود خیرمقدم گفتند وبا ارسال مکاتیب ابراز مسرت کردند.

سخن دوم ـ توسعهٔ فعالیت درداخل مملکت :

ملت کریم النفس وجواد افغانستان بهاثر حسن قبول هر صدا وندای سره میاشت، جمعیت راحوصله دادتا خدمت وفعالیت خودرا بهاساس ذیل توسعه دهد.

اول ـ عدهٔ اعضای جمعیت درسال ۱۳۳۳ چهدر کابل وچهدر ولایات وحکومات اعلی بههزاران نفرزیاد شدواینك درپایان امسال جمعیت اضافه (ازدوازده هزار) نفرعضو دارد اینها بدسته های اعضای عمومی ـ دایمی ـ افتخاری و مؤسس منقسم اند گرچهرقم فوق الذکر در مدت دوسال فعالیت سرهمیاشت اطمینان بخش میباشد اما اگر با تعداد اعضای مؤسسات مترقی جهان قیاس شود بمنزله هیچ است باآنهم سرهمیاشت درتدارك اعضا بسیار متوجه است که به تعداد اعضای خود بیفزاید.

دوم ـ بغرض آنکه سرهمیاشت درمراکز ولایات وحکومات اعلی یك هسته فعالیت داشته باشد در۱۲ شهر عمده مملکت شعبات دایر کرد کهقبول عام یافته ومردم بمیل خاطر باآنها مراجعه کرده اعانه وعضویت خودرا تقدیم میکنند.

جمعیت درنظر دارد تاقدم های خودرا فراتر گذارده ودرطبقهٔ اناث وخورد سالان مملکت هم جمعیت های فرعی وشعباتی بازکند ممکن درین صورت درتزئید شعبات واعضاها فرق بارزی محسوس گردد.

سخن سوم ـ نشرو تبلیغ :

سویهٔ مردم ما، چنانکه همه دانند، طوریست کهاز نشرواشاعه بیشتر بهارائهوایضاح احتیاج دارند. خط مشی مادرینمورد چنین است تابتوانیم نظر مردم رابنام ـ مرام ونظام سرهمیاشت جلب کنیم. لهذا اقدامات مادرینحصه قرار آتی است.

۱ ـ تجلیل واختصاص هفته آخر ماهمیزان هرسال بنام هفتهمخصوص سره میاشت ثمرهٔ خوبی درتبلیغات جمعیت میدهد زیرا درین هفته که به نطق شهزادهٔ جوانبخت ومهربان والا حضرت سردار شهزاده احمد شاه خان، شروع میشود رادیو ـ جراید سینما ها ـ ننداری ها ـ سرویس های شهری ـ طلاب معارف همه بنحوی ازانحا نام سره میاشت را بگوش ونشان آن رابچشم مردممیرسانند. مخصوصاً سپورت معر و ف بزکشی (که هرسال در ۲۳ میزان به تجلیل روز تولد میمون پادشاه محبوب افغانستان درکابل صورت میگیرد) که ازطرف جوانان رشیدورعنای مزار، میمنه، قطغن، بدخشان به نفع سره میاشت اجراء میشود نام سره میاشت را بربانها میاندازد. هفتهٔ امسال

و - اموال منقول شامل اثاثیه و وسایل نقلیه ٤٣٤٢١ر٣٤٦ - افغانی
ز - دوعمارت (اموال غیرمنقول) که قیمت تخمینی آن بالغ به ٤٠٠٠٠٠ افغانی میشود
و اما دارائی سره میاشت های ولایات بعد از وضع فیصد چهل نشان (که به دارائی مرکز سره میاشت انتقال می یابد) مطابق آخرین راپور شان قرار ذیل است - :

١ - قندهار ٥٥٩٧١ر٣٤ - افغانی
٢ - هرات . . . . . . ١٠٦٤٠٩ر١٤ »
٣ - مزارشریف . . . . ١-١٨٦٨ر٢٨ - »
٤ - قطغن . . . . . . ١٤٢٧٣٩ر٤٢ - »
٥ - مشرقی . . . . . . ١٠٤٢٠١ر٤٥ - »
٦ - جنوبی . . . . . . ٤٣٠٨٩ر٣٤ - »
٨ - غزنی . . . . . . ٤٨٩٣٨ر٥٢ - »
٨ - گرشك . . . . . . ١٧٩١٨ر٥٢ - »
٩ - فراه . . . . . . ٦١٥٥٣ر١٦ - »
١٠ - میمنه . . . . . . ١٦٦١٨٥ر٨٣ - »
١١ - بدخشان . . . . . ١٦٥٨٨ر٩٦ - »
١٢ - پروان . . . . . . ٤١٣٤٥ر٨٦ - »

(٤) یك قلم عایدات جدید که امسال به آن تشبث گردیده جمع آوری پوستهای قربانی است که با وجود عدم وسائل تکنیکی و نابلدی مردم در نگهداشت آن تا رسیدن موترهای جمع آوری، نتیجه خوبداده ومخصوصاً در ولایات قابل اعتنا، است میتوان امیدوار بود که در سالهای بعد، از این راه سره میاشت یك ممرخوب و قابل اعتنائی داشته باشد. چون تجارب خوبی امسال بدست آمدامید پرورانیده میشودکه سال نو نتیجه رضائیت بخش تری میگیریم - اندازه قیمت آن هنوز بصورت صحیح معلوم نبوده وپوستهائیکه بفروش رسیده قیمت آن بصورت مخلوط درقسمت پول نقد نشان داده شده است.

سخن پنجم در راه تکمیل و تهیه لوازم :

١ - سره میاشت تا حال از حیث نداشتن یك تحویلخانه منظم نمیتوانست لوازم و مایحتاج لازمه را جمع آوری کرده و در وقت لازم بسرعت از آن برای مصیبت دیدگان امداد کنند. اما در نیمه دوم امسال بساختن یك دیپوی مناسب که لااقل گنجایش ضروریات آنی را دارد شروع کرد که حالیه میتوان درآن مواد کار آمد امداد اولیه راکه قسماً ازقبیل خیمه ها - گلیم ها آبدان ها - گیلاس ها - کمپل ها بیل ها تهیه شده در آن جا داد. با تکمیل آن تحویلخانه مقدار کافی رخت - شکر بوت - کشمش وغیره را هم درآن جمع آوری و ذخیره خواهد نمود.
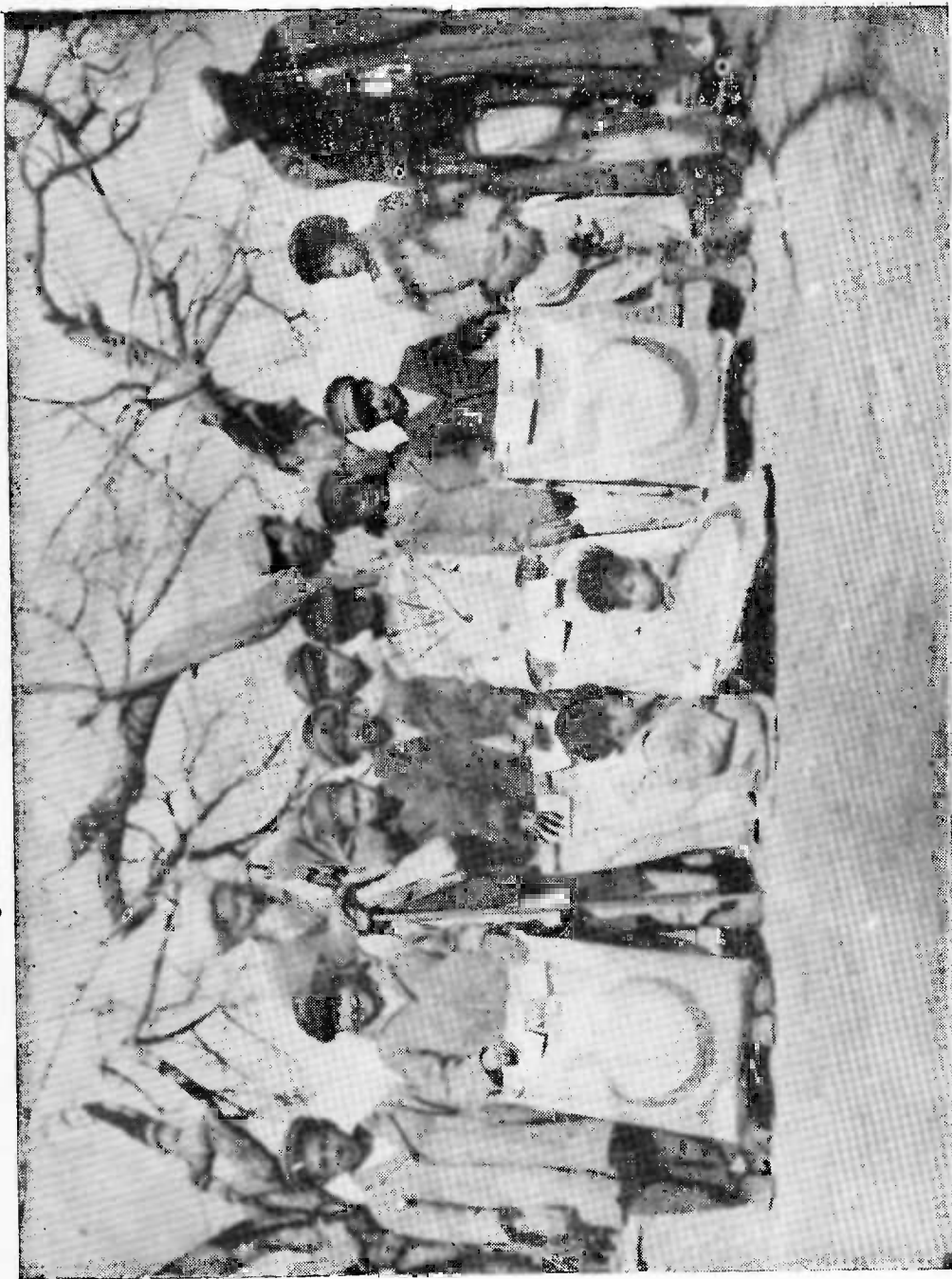
منظرۀ از مساعدت های هلال احمر افغانی در سال ۱۳۳۳ به بی نوایان شهر

۲ ـ برای ترتیب امور مقدماتی یك شعبه امداد صحی فوری المماری ها و اثاثیه لازم تهیه کرده و مقداری هم ادویه و لوازم طبی برای عملیات خفیفه تهیة نموده که آنهم درجوار گدام موقع دارد وشاید بزودی هسته مرکزی یك شعبه بزرگ صحی سره میاشت گردد.

سخن ششم ـ کمك های جمعیت:ـ

کنون که از گذارشات اداری فراغت حاصل آمد حاصل این همه فعالیت ها را که عبارت ازامداد مردم است مطالعه میکنیم ومی بینیم درظرف سال ۱۳۳۳ سره میاشت چه امدادی به عامه کرده است ولی قبل ازشرح آن میخواهیم عرض کنیم که به نسبت عدم کفایه دارائی هنوز سره میاشت ازحیث انصرام واجرای وظایف اساسی ازمرحله اول نگذشته ولهذا امداد آن هم بههمان شکل اول که عبارت ازاعطای رخت ـ دوا ـ خوراك با شد دوام کرده وامیدواریم بااستحکام قوهٔ مالی بتوانیم بشفاخانه های ثابت وسیار تهیه پرستار وهمشیره تکمیل گدامها وغیره هرچه زودتر توجه کنیم ـ فعلاً امداد سال ۱۳۳۳ جمعیت را دردو حصه شرح میدهیم الف امداد درداخل.

۱ـ در آغاز سال ۱۳۳۳، که سیلاب های اخیرسال ۱۳۳۲ درچخارنسور فاجعه عظیم آورده بود هیئتی شامل اعضای صحی واداری تحت ریاست غلام حضرت کوشان معاون ریاست اداری به آنجاء اعزام گردید ومبلغ شش لك افغانی را بصورت رخت ودواء وگندم به مصیبت رسیدگان سیلاب چخانسور توزیع نمودکه به اثرآن توزیع بهبودی درحال مردم آن سامان پدید آمد وبرادران مصیبت دیده مادمی براحت کشیدند دراعانه آن تمام کشور شرکت نمود اثر این امداد را ازین میتوان حدس زد که قبل از توزیع امداد نرخ گندم درآن دیارما پنجاه وشصت افغانی بود وبعد ازتوزیع هزاران خروار، نرخ گندم به (۸) افغانی فرود آمد.

از ین امداد (۳۹۳۵) نفرمستفید شد.

۲ـ درسیلاب کوچه چقرك واقع حصص جنوب کابل باران بیسابقه یك روز بهار سیلاب فرود آورد که خانه های زیادی را زیان رسانند وساکنین آنرا به زحمت اندرکرد ریگ های فراوانیحتی بداخل اطاق هارفته وچندین خانهرا ازبناءخراب نمود ـ شاغلی اخترمحمد رئیس اداری سره میاشت با هیئت اداری به آنجا شتافته به دلداری مردم پرداخته وبه (۲۵) فامیل بیش از (۲۰،۰۰۰ ر ۶۶۲) افغانی امداد نقدی توزیع کردند.

۳ـ در ایام جشن استقلال ۱۳۳۳ و ایام مخصوص سره میاشت به ( ) نفر دوائی رایگان داده شده و معالجه شده اند.

منظرهٔ توزیع پیرهخت از طرف هلال احمر حکومت اعلی غزنی به مستحقین آنجا

۴- به چند فامیل بینوا ومصیبت دیده بصورت انفرادی کمك های نقدی شده .

۵- درزمستان سال ۱۳۳۳ مطابق زمستان سال ۱۳۳۲ برای (۳۴۸۹) نفر بینوایان شهر کابل رخت- نان - خوراکه توزیع کرد که قیمت مجموعی معادل شش لك افغانی شده.

۶- برای اولین بار درز مستان سال ۱۳۳۳ تمام سره میاشت های اطراف که عده شان به ۱۲ شعبه بالغ میشود هرکدام به یکصد و پنجاه نفر یك یك جوره پیراهن و تنبان داد که مجموعاً (۱۸۰۰) نفر از آن مستفید گردیده وقیمت آن اضافه از (۱۵۰۰۰۰) افغانی میشود .

۷ - سهمیه سال ۱۳۳۳ خودرا درمجادلهٔ ملاریا که عبارت از مبلغ (۵۰۰۰۰) افغانی است داده

ب- امداد در خارج :

۸- در آغاز سال سیلاب شدیدی در بغداد حادث شد که به برادران عراق ما خساره بس عظیم رساند. چنانچه در شهر آب تاطبقه سوم عمارت رسیده قایق در آن شنا میکرد وبرای نجات مردم از فاقه طیارات ووهیلو کوپترها- نان ورخت ودوا از هوا می انداخت . درین فاجعه سره میاشت مبلغ (یکهزار) پوند به جمعیت هلال احمر عراقی فرستاد .

۹- همچنان دربعضی حصص هندوستان سیلاب بی سابقه واقع شد که از آن هردو کشور همسایه ما هند وپاکستان خسارات بی نهایت دید. جمعیت افغانی سره میاشت مقدار (۲۰۰۰۰) متر صحن کورهٔ پلخمری به آن کشور ارسال کرد که قیمت آن (۱۴۵۰۰۰) افغانی شد .

۱۰- درهمین سیلاب مقدار (۳۰۰۰۰) متر صحن کوره پلخمری که قیمت آن (۰ر۲۱۷۵۰۰) افغانی شده باادویه لازم به قیمت (۲۰ر ۳۴۱۵۳) افغانی به پاکستان فرستاد که قیمت مجموعی امداد سیلاب پاکستان (۲۰ر ۲۵۱۶۵۳) افغانی گردید .

اموال امدادی به هند وپاکستان توسط یك هیئت سه نفری تحت ریاست بناغلی دکتور محمد اسلم ارسال شد که خوشبختانه مجامع صلیب احمر هند و پاکستان از حصول آن امداد خیلی متحسس شده وبا مراسم شاندار آن را پذیرفتند و هیئت ما را بامهمان نوازی کامل استقبال نمودند .

هیئت ما خاطرات خیلی خوش از مسرت ومهمان نوازی مجامع صلیب احمر هند و پاکستان با خود آوردند .

۱۱- در سیلاب شمال مصر که دو ماه قبل رخ داد وآب خیزی نیل سفلی عدهٔ از برادران مصری ما را بمصیبت وفلاکت انداخت سره میاشت علاوه از مخابره تیلگرام تسلیت مبلغ (۱۰۰۰) پوند به جمعیت هلال احمر مصر اعانه داد .

۱۲ـ همچنان در اوایل ماه جدی قسمت بزرگ بازار تاریخی استانبول سوخت و باعث مصیبت عظیم برادران ترکی ما گردید. ازین خبر ناخوش سبب تأثر سره میاشت گردید وعلاوه از مخابرهٔ تیلگراف همدردی مبلغ (۱۰۰۰) پوند بهاعانه نقدی بجمعیت هلال احمر ترکیه امداد نمود .

سخن هشتم ـ تشکیلات مرکزی جمعیت افغانی سره میاشت ـ

۱ـ حامی جمعیت: پادشاه ترقی پرور افغانستان اعلیحضرت معظم همایونی المتوکل علی‌الله محمد ظاهر شاه ـ

۲ـ رئیس افتخاری : شهزاده جوانبخت والاحضرت شهزاده احمد شاه خان ـ

۳ـ مجمع عمومی

رئیس در مجمع سال ۱۳۳۳ ښاغلی حاجی عبدالرحمن (بنمایندگی شرکت قره قل عضویت افتخاری جمعیت را دارد ـ)

منشی « « احمد علی شاه معصومی عضو مؤسس ـ

شش نفر وزیر (وزیر دفاع ملی ـ معارف ـ صحیه ـ اقتصاد ـ مالیه ـ داخله) بحیث نمایندگان حکومت

اعضای مؤسس ـ

ده نفر عضو افتخاری (که نام آنها از طرف مجمع مرکزی از جملهٔ اعضای افتخاری بصورت قرعه گرفته میشود .

یك یك نماینده شعبات اطرافی .

مجمع مرکزی

۱ـ ښاغلی عبدالملك عضو مؤسس (کفیل وزارت مالیه ووکیل وزارت اقتصادملی) آمر تقویهٔ بنیهٔ مالی .

۲ـ دکتور فقیر محمد شفاء عضو مؤسس و آمر افتحاری شق صحی وطبی(رئیس مؤسسات صحی علی آباد)

۳ـ دکتور محمد قاسم جراح عضو مؤسس و آمر تهیه پرسونل فنی . (سر جراح شفاخانه قوایمرکز)

٤ـ محمد اکبر پامیر پروژه خورد سالان (رئیس بانك زراعتی) .

٥ـ خیر محمد عضو افتخاری آمر شعبه امداد ها (کفیل بانکملی افغان) .

٦ـ عبداللطیف عضو افتخاری وآمر شعبه گدامها ودیپوها (رئیس حجاری ونجاری) .

۷ـ دوکتور عبدالظاهر آمر ارتباط معین وزار تصحیه .

هیئت اداری ـ

۱ـ رئیس اداری ښاغلی اختر محمد (عضو مؤسس) .

۲ـ معاون اداری شاغلی غلام حضرت کوشان (مدیر عمومی تبلیغات)
۳ـ آمر صحی
۴ـ مدیر محاسبه شاغلی گل احمد
۵ـ سکرترهای اداری در کابل وولایات .
۶ـ مستخدمین از قبیل ترجمان در یور وغیره
۷ـ سره میاشت در تقسیمات ملکیه افغانستان به هرکدام از ولایات وحکومات اعلی یک یک نمایندگی دارد که هر کدام شان دارای مجمع مرکزی ـ سکرترهای اداری و منسوبین دارند که البته به تناسب بنیهٔ مالی آنها اتکا دارد .

بانك زراعتی و صنایع

روستائی

همیشه عادت بر این است هنگامیکه یك موضوع سر دست گرفته میشود در وهله اول از عمومیت وبالاخره از خصوصیات آن صحبت می گردد ، ولی من می خواهم ازین عادت صرف نظر نموده وبدون اینکه چگونه گی تشکیل بوجود آمدن ووظایف بانکهای زراعتی را بصورت عموم تشریح دهم باصل مطلب گذشته خصوصیت بانك زراعتی وصنایع روستائی افغانی را توضیح و پرگرام آنرا بیان کنم .

ښاغلی محمد اکبر پامیر

ازینکه بانك زراعتی باید حداقل پنجاه سال قبل درین مملکت شروع بکار مینمود نزد هیچکس تردیدی نخواهد داشت چه افغانستان بعقیده ما از بدو شروع تاریخ آن زراعتی بوده وما نند همه ممالك جهان بیش از پیش در راه پیش برد و ترقی زراعتی شروع بکار مینمود .

مملکت ما زراعتی است و بتمام معنی باید زراعت را در نظر داشته شروع بکار کنیم . بعقیده ما اساس وتهداب پلان اقتصادی مملکت را باید زراعت تشکیل دهد در بین ممالك راقیه جهان نسبت نفوس زراعت پیشه یا باصطلاح دهقان وبزرگر خیلی زیاده تر از نفوس دیگر است و در مملکت ما این نسبت از همه ممالك بیشتر میباشد و یقین داریم فیصد نود نفوس مملکت ما را طبقه زمین دار تشکیل میدهد معاونت و کمك در راه زراعت چه از ناحیهٔ ازدیاد تولیدات زراعتی باشد ، چه از طریق اصلاح زمینهای لامزروع وبایرو چه از زاویه بکار انداختن ماشین وآلات زراعتی یك امر ضروری وحتمی پنداشته میشود . ببارگاه ایزدی شکر باید کرد که افغانستان هم موفق شدیك بانك زراعتی را بغرض تامین آرزوها و امیال دیرین مردم این سر زمین که در راه مسعود زیستن و مرفه بودن می پرورانند تاسیس وشروع بکار نماید .

بانك زراعتی وصنائع روستائی که ازخیلی دیر باین طرف اذهان کارکنان عالی دولت را مصروف کرده وتا اندازهٔ در اطراف تشکیل آن مفکوره های بیان شده بود توانست در ۱۹ ثور ۱۳۳۳ باتعین رئیس آن از ساحهٔ نظری بساحهٔ عملی بگذرد

ناگفته نباید گذاشت که بانك زراعتی و صنائع روستائی در مملکت ما يك اقدام بی سابقه وهم خیلی مهم بوده وخصوصیتیکه از بانکهای زراعتی دنیای دیگری دارد این میباشد که در عین زمان وظایف تقویهٔ صنائع روستائی هم بدوش این بانك گذاشته شده است اگرچه صنائع روستائی رامیتوان اصلاً يك جزء زراعتی بشماریم زیرا دهقان و برزگر ما که در موسم سه ماه بیکار و عاطل باشد اکثراً مصروف صنائعی است که در خانه خود با اهل فامیل خویش بکار انداخته مهیا شده . البته دستگاه این صنائع خیلی بسیط وابتدائی بوده و تنها وسیله معیشت يك اندازه فامیل برزگر را تامین مینماید . . ولی اگر خوب غور شود امروز در مملکت ما همه صنائع مهم بحالت روستائی درآمده و یا چون از بدو بوجود آمدن این صنائع برای اصلاح آن اقدامی نشده همه و همه از طرف دهاقین در قرا و قصباتی اجراء کرده میشوند . و ازین لحاظ بانك زراعتی و صنائع روستائی تقریباً مجبور است همه صنائع زندهٔ مملکت را روستائی حساب و به آن کمك و معاونت بنماید برای حل این قضیه حیاتی هم مانند مسئلهٔ زراعت باید اقدامات سودمند وسریعی بعمل میامد .

کارکنان این بانك ملتفت این وظایف سنگین بودند و با نیروئیکه از خدمت بملت و وطن گرفتند شروع بکار کرده اند .

۱ - **اقدام اولی** - قبل از همه لازم بود بانکهای زراعتی ممالك راقیه جهان مخصوصاً ممالك آسیائی تدقیق وتتبع می گردید و يك راه معقولي انتخاب میشد تا این مؤسسهٔ عام المنفعه در قدم اول به یاس وحرمان مواجه نشده باشد متأسفانه باید گفت که کتب در دست داشته کار ما را دشوار ساخت زیرا درهمه کتب موجوده و در همه آثاریکه در نزد ما و در کتابخانه های رسمی وشخصی موجود بود تماماً علمی بوده و هريك اساسهای عمومی را طور نظری ارائه مینمودند درحالیکه ما آرزومند بودیم تا راه عملی تر پیدا و فوراً در ساحهٔ تطبیقات اقدامات بنمائیم . . . البته اگر ما میتوانستیم چندی صبر کرده و با ممالك بیگانه داخل مفاهمه و مکاتبه میشدیم امکان داشت آثار ذیقیمت بدست ما میرسید اما چون نخواستیم فرصت را فوت کرده ودر شروع عمل تعللی بخرج دهیم فوراً تشکیل داخلی بانك را ساخته و در ظرف پانزده روز پروژه ها و پروگرامها را ولو ناقص هم بود ترتیب و بشورای عالی بانك تقدیم کردیم . . . ما میخواستیم خیلی زود از آنچه تصور میشد شروع بکار کنیم و نگذاریم این طبقه بی بضاعت ورنجبر را که سالها بامید معاونت ما دیده و چشم براه بودند بیش ازین دررنج و زیان باشند اولین پروژه که ساخته راجع به پرداخت قرضه وچگونه گی تحمیل آن بود وبغرض اطلاع هموطنان عزیز درمجله نیز اشاعه یافت ما یقین داریم این پروژهٔ ما خیلی ناقص وهم همراه مشکلات برای مردم

بود.. ولی تازمانیکه کارکنان بانك درساحه عمل نتایج آنرا مشاهده نمیکردند نمیتوانستند پی برند که راه اصلاح آن وچارهٔ رفع مشکلات چه خواهد بود . مثلاً علاوه براینکه ما قرضه را درمقابل گروی شرعی زمینها میپرداختیم ازمشتری سه نفر ضامن هم تقاضاء میشد که باید اقلاً یك نفران باجایداد وبارسوخ بوده باشد...البتهٔ این کار ماهم علتی داشت چه درافغانستان عموم مردم بنام خود قباله زمین را نداشته وحتی قباله ایکه ازآباء واجداد هم مانده باشد وجود ندارد ....وما ناچار بودیم دروهلهٔ اول باین اقدام متشبث شویم تااینکه بدانیم مشکل مردم در کجا ست ؟ برای دانستن مشکل مردم وبرای دریافت راه اصلاح آن چاره ای جز این نبود تا به قراء ودهات رفته وبامردم از قریب بتماس می آمدیم ودردها و مشکلات ایشان را دیده چاره میجستیم وکارکنان این بانك باهدایت والاحضرت صدراعظم این رویه را درپیش گرفت ودرستمهای مختلف بامردم تماس بعمل آمد... یکماه بعد از شروع کار توانستیم درمرکز فورمههای قرضه را بهاهالی توزیع کرده ودر ترتیبات مقدماتی نمایندهگیها را مخصوصاً درسه ولایت مملکت گرفته باشیم... ما یقین داشتیم که باید کارما اولا باید درمرکز بتمام شدت آغاز یابدتا ازنزدیك بتوانیم مشکل اهالی را بچشمدیده ودرصدد رفع آن برآئیم ولهذا اول باول در ولایت کابل بامردم درتماس آمدیم بسی دهات وقواء رادیدن کردیم وبعدازینکه با دوائر مالیاتی وحکومات محلی مکاتبه کردیم توانستیم برای مشکلات زیاد راه حلی پیداء وقرضه ها را بپردازیم چنانچه اولین قرضه مادر ۳۰ اسد پرداخته شد.

۲ـ اقدام دومی ـ بانکهای زراعتی درهمهٔ دنیا آرزو ندارد فیصدصد با بزگرومالدار بصورت مستقیم درتماس آمده ـ باشند زیرا خاك وسیع ونفوس زیاد امکان مادی نمیدهد تادرهرکنج وکنار مملکت این تماس مستقیماً صورت بگیرد برعلاوه ان مشکل دیگریکه وجود دارد اینست که بانکهای زراعتی باید تکت پولیهای خیلی قلیل بگیرد تابتوانند بالای آن نام معاونت گذاشته شود وباین تکت پولی قلیل نمیتوانند مصارف گزاف را متحمل شده همه وقته برای تماس بافراد و دهقان اقدام ورزد ... از جانب دیگر درهمه محالات هم نمیتوانند بزودی شعبات و نمایندگیها باز نموده ومردم را ـ سرگردان نمائیم .. چه مردم برعلاوه اینکه غریب و بیچاره اند ونمیتوانند همیشه بمرکز ویا نمایندهگیها باپرداخت یکمقدار خرچ را حاضر شوند دور از نقاط مملکت وسائل نقلیه همطوریکه لازم است. وجود ندارد ولهذا اگر بخواهیم کهضروراً اینکار را انجام دهیم و بفرد فرد مملکت کمك کرده باشیم باید خیلی بگردیم وازین لحاظ درامور توزیع قرضه خیلیها معطلی رخ خواهد داد .

درصورتیکه مجبوریت پرداخت قرضه بفرد فرد این مملکت نمایان است

لهذا ناگزیر درقرب وجوار مرکز هرولایت نمایندگیها موظف شده اند تادر مراکز حکومات محلی رفته ومشکل مردم‌را حل نمایند .

دراین راه ازرویه بانکهای زراعتی دنیا پیروی نموده ودر فکر این شدیم تاازطریق اتحادیه های زراعتی که‌مخصوصاً وظیفه پرداخت قرضه را بمردم انجام دهد اقدام نمائیم . باین منظور اساسنامه‌های کوپراتیفهای ممالك‌مترقی تدقیق شد.. البته کوپراتیفهای کریدتی‌زراعتی‌دردنیای دیگری ازمراحل ابتدائی‌گذشته وخیلیها پیشرفته اند والهذاء ما باید درین مورد خیلی غور وتعمق مینمودیم تا موفقیت نصیب ما میشد و بهتر دیدیم قبل‌ازهمه بامردم درتماس آمده وراه سهلتری برای تشکیل اتحادیه‌ها پیدا کرده باشیم ، بامردم کوهدامن و لوگر دچندین روز صحبت کردیم وبعداز مذاکرات‌طولانی برای اتحادیه های زراعتی یك اساس که بمحیط ما تطابق کرده بتواند‌پیدا کردیم این اساسها که‌ماازان استفاده کرده و تا امروز توانستیم نظر به‌ان چند کوپراتیف تاسیس بداریم قرارآتی خلاصه شده میتوانند .

اول درکوپراتیفهای کریدتی زراعتی‌که درقریه های کوچك تشکیل میشود کسانیکه به‌سودخواری واحتکار مصروفیت دارند شامل شده نمیتوانند .

دوم- درقریه ئیکه کوپراتیف‌تشکیل شدنی است مشترکین‌درمرحله اول یك اندازه مبلغ معین رابنام حق‌الشمول (عضویت) میپردازند .

سوم- اراضی مزروعه ولا مزروع هر شریك در دفتر املاك بنام خودش قید شده ومامورین مالیه املاك هرشریك را نظربه مکتوب ارسالی بانك زیر مراقبت گرفت بعدازان مجمع عمومی‌که عبارت ازهمه شرکاء است اجتماع نموده وبافیصله های آتی میپردازد .

الف قیمت مجموعی زمینهائیکه از طرف ماموریت های مالیه در کتاب ثبت املاك تصدیق شده تعین وتثبیت میگردد ومناصفه آن از بانك طور قرضه در خواست شده میتواند .

ب- هرشریك هرقدر مبلغیراکه برای آبادی زمین - حفر کاریز - قنوات - خرید قلبه گاو وخلاصی زمین وغیره بکار دارد توسط یك عریضه بمجمع عمومی پیش‌میکند چون مجمع عمومی هریك ازافراد را میشناسدبهتر میتواند احتیاج عارضی راسنجیده ورسیده‌گی کرده باشد. بعداز غور لازمه احتیاج هرشریك‌باکثریت آرا تثبیت‌و بهیئت اداری‌که خود مجمع انتخاب میکنند سپرده میشود .

چهارم- بانك‌زراعتی‌تنها زیر مراقبت گرفته شدن زمینهای مشمولین‌کوپراتیف‌را ضمانت پنداشته واز کوپراتیف ضمانت دیگری نمیگیرد والبته خود کوپراتیف حین توزیع قرضه بمشترکین از ایشان یکنفر ضامن از جمله مشترکین گرفته ویك‌ضمانت عرضی ویاشرعی اخذ میکنند .

پنجم همه شرکاء درمقابل قرضه ئیکه از بانك اخذ میکنند بصورت غیرمحدود یعنی بتمام دارائی خود مسئول اند.

ششم - ساحهٔ کار کوپراتیف محدود بوده و بقریه جات همجوار وخیلی قریب منحصر میباشد وعلاوه بران همه اعضای این اتحادیه درعین زمان اعضای کوپراتیف فروش تولیدات زراعتی که یك اتحادیهٔ علیحده است شمرده میشوند. باتشکیل این کوپراتیف راه آسانتری برای کمك ومعاونت بطبقهٔ بزرگر پیداشد و بعد از ینکه اساسنامهٔ آن ترتیب گردید از حضور مجلس عالی وزراء هم گذارش یافت.

از تاسیس کوپراتیفهای کریدتی زراعتی هم مردم و هم خود بانك ممنون است زیرا بانك دریك وظیفه بس خطیر توانست موفق شود وبرای مردم ادارهٔ مردم داری را بیاموزد. خدمت ملت وقوم را در اذهان همه گان تزریق کند و درتماس بایك کتلهٔ عظیم نیروی جدیدی پیدا نمایند مردم از سر گردانی نجات یافته و از ینکه مسئولیت مشترك دارند بهتر وبیشتر متوجه کار خود شدند در هر اقدام با حکومت همنوا بوده وازظلم وستم رباخواران نفس باسوده گی کشیدند باینزودی کوپراتیف فروش هم بکار خواهد افتید وانگاه خدمتیراکه بانك در راه سعادت طبقه بزرگر انجام داده خود بخود معلوم خواهد گشت.

۳- اقدام سومی - درضمن اینکه با تشکیل کوپراتیفها قدمی در راه آبادی و سرسبزی زمینها برداشته شد ومخصوصاً طبقه دهقان از ینکه ازسودهای کمرشکن رهائی یافتند بپای خویش ایستاده خواهند شد. مشکل گرفتن سه نفر ضامن با جایداد هم حل گردید وعوض اینکه سه نفر ضامن با جایداد گرفته شود بیکنفر اکتفاء کردیم واز ازجانب دیگر زمین دآریکه نمیتوانند این یك نفر ضامن راتهیه کند میتوانند عوض ضامن باجایداد فقط ضامن سر داده ویك مقدار زمین دیگر خود را طور (ضامن) زیر مراقبت بانك بگذارد.

اقدام سومی بانك در ذات خود ومخصوصاً برای مملکت ما خیلی مهم و بپیمانه مفید میباشد- این اقدام در هیچیکی ازممالك دنیا ازطرف بانکهای زراعتی عملی نشدهٔ است، چه خصوصیت مملکت ما در هیچ مملکت دیگر موجود نیست اگر هم است وسایل دیگری موجودا ندکه بوسیله آن بعضی ازدردهای اجتماعی واقتصادی مردم تداوی کرده میشود این اقدام بنوبهٔ خود یك اقدام بزرگ است وعبارت ازخلاصی گرویهای شرعی است ازدست سود خواران ظالم وخدا ناترس اگرچه کوپراتیفها هم میتوانند گرویهای شرعی مشترکین خودرا خلاص نمایند ولی چون کوپراتیفها چنانچه گفته آمد منحصر بیك منطقه مخصوص اند لذا برای تمام مردم مفید نبودند- ما فقط برای امسال توانستیم

آن گرویهائیرا که بقبالهٔ بیع جائزی شرعی قبل از اعلان پروژهٔ بانك گرو بودند ـ خلاص کنیم وباین منظور ترتیبات ذیل را گرفتیم .

الف ـ چون قبل از پرداخت پول بگرویدار مشتری قادر بدادن قبالهٔ دیگر شده نمیتوانند لذا درمرکز کابل چنین ترتیب گرفته شد که مشتری بعد ازینکه قبالهٔ خود را ازنظر بانك میگذراند یك سند تجارتی تنظیم نموده پول را اخذ وسپس رسیدخط شرعی از گرویدار حاضر کند واگر بنام خود ویا بنام پدرخود قباله دارد همان قبالهٔ ظهر نویس شده حاجت بدادن قبالهٔ جدید نمیباشد ولی اگرهمچو قباله وجود ندارد البته باید قبالهٔ جدید بیع جائزی بنام بانك تنظیم شود. ودراطرافیکه محاکم تجارتی وجود ندارد چنین تجویز شد که هیئت بانك بمحاکم شرعی حاضر شده و پول را بدست خود بگروی دار پرداخته ورسید خط شرعی حاصل و بعداً قبالهٔ شرعی جدید ویا قبالهٔ بیع قطعی مشتری زیر مراقبت گرفته میشود .

ب ـ برهمگان معلوم است که مردم ما تا زمانیکه مفاد مادی را بچشم سر ندیده باشند آماده نمیشوند دریك شرکت ویا بانك سهیم شوند درحالیکه این بانك مخصوص طبقه بزرگ ـ مالدار وصنعت گر است باید همیشه پول داشته باشد تا بتوانند اقلاً سرمایهٔ خود را بکار اندازد لذا تجویز شد که کسانیکه زمینهای اوشان بیشتراز بیستهزار افغانی گرو است باید دربانك ده سهم صدافغانیگی داشته باشد تازمینهای اوشان را از گروی خلاص کنیم وبرای هریك لك افغانی ده سهم علاوه شده میرود .

ج ـ برای سهولت بمردم قرضه‌ای گرویکه برای پنج سال داده میشود سال اول از تادیهٔ اصل قسط قرضه معاف بوده وتنها تکت پولی آن گرفته میشود همچنان قرضه هائیکه برای ده سال است دوسال اول آن مکلف بتادیهٔ تکت پولی بوده و اصل قسط پول را درموعد هشت سال میپردازند ـ ناگفته نماند که این قاعدهٔ عمومی است ولی قاطع نمیباشد اگر بزرگر بخواهد قبل ازموعد هم میتوانند یك قسمت ویا کل قرضهٔ خود را ببانك مسترد نماید .

٤ـ اقدام چهارمی ـ برای اینکه برای مردم از ناحیهٔ پس انداز هم معاونت کرده باشیم صندوقچه های نفیس برای اطفال اوشان فرمایش داده وتوزیع کردیم این صندوقچه ها با داشتن حساب پس انداز شصت افغانی برای هرطفل داده‌میشود وهر وقت صندوقچه را مسترد کنند پنجاه افغانی خودرا میتوانند استرداد نموده و فقط ده افغانی استهلاك را میپردازد این اقدام هم به نوبه‌خود خیلی مهم ومفید است وامروز درهمه ممالك جهان عموم بانکها ازان پیروی میکنند. مادر صدد هستیم تا برای تشویق مردم باین کار جائزه های موعدی ـ لاتری و غیره ترتیب کنیم اینکه طفل ازسن خیلی خوردی به تصرف عادی میگردد ودربانك حسابی داشته میباشد و بنظرکم دیده

شده نمیتوا ند علاوه بر اینکه طفل ازول خرچی و پرخوری نجات میابد برای آینــده اندوخته قابل قدر را مالك میشود ـ حساب پس انداز ماکه عنقریب مفادی هم خواهد داد نه تنها برای اطفال بل برای پدران ومادران هم خالی از فایده نبوده و بالای وضع عمومی اقتصادی مملکت هم مؤثر میباشد اگر خدا بخواهد وما بتوانیم ایــن کار را رواج دهیم وروزی برسدکه اقلاً درمراکز حکومات محلی مامردم دارای این صندوقچه ها بشوند افتخار وسعادت ماخواهــد بود مــا یقین داریم که آنروز آمدنی اســت و آنقدر دور نیست وبامید آینده انتظار آنرا درین زودیهــا داریم. این وظیفهٔ همگان است که درین باره پروپاگند کرده ومردم رامستعد ساز ند تا آیندهٔ اطفال خو درا از ین راهٔ تأمین نمایند .

ه ـ اقدام پنجمی ـ چنانچه در تمهید هم عرض کردم با نك زراعتی وصنایع روستائی ماعلاوه براینکه برای پرداخت کریدت زراعتی بهطبقهٔ مالدار و بزرگر تاسیس شده درعین زمان مکلف است بهصنایع روستائی هم معاونت بنماید معاونت درراه صنایع روستائی ما نند کمك در راه زراعت شده نمیتواندزیرا طبقهٔ دهقاناگر قرضهزراعتی میخواهد در مقابل آن زمین دارد که بیانك تضمین میدهد وصنعتگر دربرابر صنائع خود هیچ چیزی ندارد تابیانك ارائه کند البته . . .

امکان داردبرخی ازافراد مستعدان باشند ولی چون روی صحبتما طرفعموم است لذا چند نفر مد نظرشده نمیتوا ندآلات وافزار ودستگاهای همه خیلی ابتدائی است که چندان ارزش ندارد بانك هم قادر نیست بدون کدام تضمین پول خود را که به صد جگرخونــی بدست آورده توزیع کند ـ اما چون ما مجبور و مکلف بــه این معاونت هم میباشیم پس ناگزیریم تابرای این کارهم راه حلی پیدا نمائیم ـ ازاینکه صنائع روستائی ما محتاج معاونت وکمك است تردیدی ندارد واین معاونت ازچندین راه صورت گرفته میتواند .

اول ـ اینکه برای کارگــران صنائع روستائی مواد اولــی تهیه شود ایــن مواد در هر صنعت ضروری بوده واکثراً صنعت گران قادر به تهیه آن نمیباشد مثلاً نخ ـ اگرچه نخ را میتوانند بسهولت بدست آرند ولی به اندازهٔ قیمت دستگیری میکنند که پارچه جات بافته گی اوشان خریدار پیدا نمیکنند ـ و در تجارت که رقابت اساس است ازطرف صنعتگرما صورت گرفته نمیتواند ـ ازجانب دیگردستگاه ابتدائی است و نمیتوانند درازدیاد تولیدات کمکی کرده بتوانند علاوه برآنکه رنگ آمیزی نداریم درساختمان سائنز وتاپه هم قدمی گذاشته نمیتوانیــم همین طــور در صنعت کلالی تربیهکرم پیله تجاری وغیره مشکلات عدیده وجود دارد . برای برطرف کردن همه نقایص تجویز گرفته شدکه یك تشکیل کوچك ولی مکمل صنائع در بانك بوجود

آید تا ازان راه هم خدمت کرده و وظیفه خودرا انجام داده باشیم - تورید ماشینهای کوچك دستی بافت - نجاری - استخدام انجنیرهای تربیه کرم پیله - بافت - کالای و مخصوصاً رنگ آمیزی ازکارهای اولی درین راه شمرده میشود قالینهای افغانستان با وصف معروفیت درجهان چندیست که خریدار نمی یابد زیرا گذشته از آنکه ازسابیزهای قدیمی کار گرفته میشود رنگ پخته وجود ندارد تا خریدار خارجی را جلب کند بناءً بر آن وجود یك لابراتوار برای اینکار از ضروریات محسوب میشود به تربیه جوانان با استعداددرهررشته ولو به پیمانه خیلی کوچك هم می بود باید آن اقدام می ورزیدیم - اگربانك زراعتی وصنائع روستائی چندین مرکز صنائع مختلفه را دارا باشد گمان میکنیم این از روی ما برآورده شود و باین منظور است که تشکیل صناعتی راتجویزکردیم و چنانچه شروع بکارکردیم و عنقریب نتایج سودمند آنرا بچشم سر ملاحظه خواهید فرمود .

در وحله اول آرزومندیم دستگاهای نساجی کوچك تورید واز آنها در ولایات کابل پروان - مشرقی که نفوس بافنده آنها خیلی زیاد است کار بگیریم - درین محلات یك مرکز قایم نموده علاوه برآنکه استادآن بافت را درآن جمع میکنیم بتربیه شاگردان و مبتدیها اقدام خواهیم نمود البته اینکه بافنده های این منطقه ضرور بالضرور باید دران اشتراك ورزند اصرار نداریم وحتی برای کسانیکه ازما دستگاه میخواهند و یا محتاج فخ اند انفرادی هم معاونت خواهیم نمود .

دوم - اعضای کوپراتیفها - چنانچه اتحادیه های زراعتی در امور زراعت مفید ثابت شده اند اما همانطور میتوان ازکوپراتیفهای صناعتی هم فوائد بیشمار بدست آورد والبته بین تشکیل این کوپراتیفها و اتحادیه های زراعتی خیلی تفاوت وجوددارد. تاسیس کوپراتیفهای صناعتی که حقیقتاً ضروری است باید خیلی عمیقانه غور شوند و از تجارب ممالك دیگر باید استفاده کرد تا نشود که درثانی موجب ناکامی گردد.

کوپراتیفهای صناعتی در ممالك مختلفه چهان موجود اند و درین کوپراتیفها طوری رفتار میشود که از یك جانب صنعتگران دور هم آمده با صمیمت و همدستی با هم کار میکنند و ازجانب دیگر بیشتر محتاج پول نقد از بانك نمیگردند .

بلکه برای اینکوپراتیفها زیاده ترجنس تامین گردیده و در راه بکارانداختن ماشین وآلات اوشان انجنیر وغیره روانه میشود البته ازین راه معاونت شایانی بعمل می آید .

٦ - اقدام ششمی - چنانچه قبلاً هم عرض شد فرستادن هیئت های فنی بغرض بازدید زمینهای لامزروع - کاریز ها - قنوات قلبه گاو ها وغیره که باید مصارف آنرا برآوردکنند در هرطرف مملکت وبقریه های خیلی دورکه حتی سرك نه بلکه راهی

پیاده روهم وجود نداردگذشته از آنکه یك کار بسی مشکل ودشوار است درعین حال مصارف گزاف را ایجاب میکند البته بانك ازینکه بتواند قرضه را هم بمستحق آن داده و هم مصارف کار را بصورت فنی تعین نماید مجبور بفرستادن هیئت فنی است و نمیتواند ازان چشم بپوشد اگرچه ما نمیخواستیم در اوایل این مصارف را بالای مشتری تحمیل کرده باشیم ولی تجربه یکماهه بما نشان دادکه اگر بانك تا دیری باین ترتیب کار کرده ومصارف گزاف را متحمل شده برود ـ گذشته ازینکه مفاد قلیلی که در نظر است بدست نخواهد آمد امکان داردکه اصل سرمایه هم ازین ناحیه رو بتقلیل بگذاردازجانب دیگر بسی افرادی پیداء میشوند که برای اخذ قرضه ببانك مراجعه میکنندوهیئت فنی بغرض بازدید وبرآورد مصارف ایشان میروند در نتیجه مستحق قرضه نمیگردند ومصارف هیئت بهدر میرودشورای بانك دراوائل تصمیم گرفته بود تا ازین ناحیه مردم را زیر فشار نیاورده ومصارف هیئت را از ایشان تقاضاء ننمائیم اما هنگامیکه این اوضاع روی کار آمد وعلاوه بران وضعیت پرداخت قرضهٔ بعضی از ممالك تدقیق شد باین نتیجه رسیدیم که باید یك اندازه مصارف از نزد مشتری اخذ گردد تا از یك طرف بانك بضرر مواجه نشده وازجانب دیگرمردم هم بدون اینکه فکر کرده باشند هرچه خواسته باشند تقاضاء ننمایند لذا ریاست بانك چنین تجویز کرد :

الف ـ هر مشتری مکلف است درمرحله اول بهرا ندازه پولیرا که میخواهندجهة قرضه از بانك مطالبه بنماید، فیصد یك آنرا فوراً بنام مصارف هیئت تحویل بانك بدارد این وضعیت درعین زمان مردم رامتیقن میگردانند تا بیش ازکارآمد راتقاضاء نکرده باشند وباین وسیله ازراه معقولتری مراجعه کنند .

ب ـ هرگاه درخواست کننده درنتیجه تحقیق وتدقیق هیئت فنی مستحق قرضه شناخته شد مناصفه پولیراکه ـ بنام مصارف تحویل نموده واپس اخذ میکند وهرگاه مستحق قرضه شناخته نشد حق ندارد چیزیرا ازبانك تقاضا کند . البته این کوائف حین مراجعه مشتری ببانك بوی حالی میگردد تا نشود که در نتیجه موجب شکایت و ـ استغاثه ان گردد به عقیده ما این پولیراکه بنام مصارف هیئت از نزد مشتری اخذ میگردد عادلانه است زیرا که این بانك باتکت پولی خیلی قلیل قرضه میپردازد و اصلاً مفادرا درنظر ندارد وازراه معاونت بطبقه دهقان اقدام میکند پس ناروا نیست تا اقلاً مصارف خودراکه محض برای بهبود وضع خود دهقان متکفل میشود اخذ دارد گذشته ازان درهمه بانکها معمول است تا یك مبلغ بنام کمیشن اداری از مشتری گرفته شود البته بانك ماهم کمیشن اداری دارد ولی باندازهٔ قلیل است که حتی نمیتوان آنرا کمیشن شمرد . چه این کمیشن ازفیصد بیست وپنج پول شروع و تا فیصد یك افغانی بالا میرود کهعموماً خیلی ناچیز است و برای یکبار گرفته میشود .

در ین جاء تذکر باید داد که برای موفقیت درامور برآوردو برای اینکه پول هدر نرفته وحقیقتا برای آبادی زمینها به مصرف رسیده باشد بانك محتاج اشخاص لایق فنی میباشد که البته درین اشخاص اولتر ازهمه اخلاق و سجیه دیده شده وما بیش ازهمه بپاك نفس ـ فراغت وخود گذشتگی اوشان احتیاج داریم تربیه مردم که از سالهای دراز گرفته اند اکثر متمایل بدادن تحفه وغیره وغیره در برابر هر کار رسمی و غیر رسمی است ومادامیکه تربیه مردم باین منوال میباشد پس باید مامورین اصلاح شوند تا این عادت بدمردم را تاحد امکان مسدود نموده باشند. یافتن همچو اشخاص لایق ، کاردان ـ فعال وپاك نفس چنانچه تصور خواهد شد انقدر خارج امکان دیده ـ نمیشود ومایقین داریم که امروز طبقه جوان ومنور مملکت بتاسی از خط مشی حکومت خود بارشوه ورشوه خوران مبارزه میکنند ودرین مبارزه که در راه حق و سعادت ملت صورت میگیرد کامیاب وموفق خواهند شدماتا امروز دویاسه نفراهل فن پیداء کردیم که درپاك نفسی ایشان ایقان کامل داریم که دربسی امور از مامورین غیر فنی بانك به شکل هیئت کار میگیریم وتازمانیکه مامورین فنی زیاد بدست ما برسد باین کار ادامه خواهیم داد ما این مامورین غیر فنی را درامور تخمین قیمت اراضی قلبه گاو تخم ـ علوفه زمستانی حیوانات وغیره موظف میسازیم و ایشان کارهارا باندك تعمق ودقت بادرنظر داشتن اوضاع هرمحل ومفکورههای مردم بخوبی انجام میدهند امید است روزی برسد که برای این اموراشخاص فنی بدست ما برسد وازین راه هم یك معاونت بدهقان بنمائیم اگر در کار های براورد برای فعلاً نواقص مشاهده میشود گذشته از انکه ماهمیشه در راه اصلاح آن هستیم به پیمانهٔ نیست که باید ازان اندیشه شود بانك پول را باقساط میپردازد وهنگامیکه قسط اول ازطرف مشتری به مصرف میرسید حین در خواست قسط دومی هیئت دیگری بغرض باز دید و تفتیش کارا عزام می شود که درین صورت خیلی نواقص هیئت اولی را میتوان اصلاح نمود.

خواننده عزیز اینك تااین سطور گذارشات بانك زارعتی راتاجائیکه توانستیم عرضه کردیم ما مطمئن هستیم که شروع کارما مستحکم است وانشاءالله برای آینده کامیابی های زیادی نصیب ماخواهدشد حال اجازه میخواهم پروگرام کارآیندهرا بصورت اجمال بیان کنم .

پلان آینده بانك زراعتی وصنائع روستائی .

۱ـ توسعه ساحه معاونت وکمك .

۲ـ توسعه دادن اتحادیه های زراعتی واتحادیه های فروش تولیدات زراعتی .

۳ـ توزیع آلات وماشین زراعتی بدهقان .

۴- ساختمان چند مرکز صنائع دستی .
۵- توسعه حسابهای پس انداز وحساب جاری .

۱- تاامروزساحه کمك ومعاونت ما بعلل‌ذیل منحصر بمناطق ولایت کابل-مشرقی- جنوبی وغزنی بود .

الف ازینکه در کابل مرکز بانك قایم شده ولازم بود تا ازهمه اولتر تطبیقات آن درمرکز شروع شود لذا برای اینکه نواقص واشتباهات خودرا از نزدیك دیدن کنیم مجبور بودیم درمرکز آغاز بکار نمائیم .

ب ولایت جنوبی- مشرقی وغزنی چنانچه بهمگان معلوم است ازجمله ولایات‌غریب وبیچاره بوده ومردم این ولایت عموماً قدرت مالی ندارند کاریزهای غزنی وجنوبی زمین قلیل درمشرقی از نظر هیچکس دور نمیباشد مردم این‌سه منطقه بیشتر یا به‌معنی مطلق کوچی وبا بغرض غریبی وکار ازوطن درمواسم سرماه جدا میشوند .

ازجانب دیگر فشار رباء خواران ازهمه زیادتر درین ولایـــات احساس میشود وازینکه بمرکز قریب میباشند تاثیر اوضاع اقتصادی ناگوار آنها درکابل بصورت فوری احساس میگردد ازینرو قبل ازهمه لازم دیده شد تا باین ولایات نمایندگی‌های افتتاح نموده وبپرداخت قرضه شروع کنیم .

البته مادرین‌که مستحق قرضه تنها این سه ولایات بودند وولایات‌دیگر افغانستان حتماً از آن مستغنی خواهند بود هیچ ادعای نداریم چه میدانیم کـــه این ادعاهم از لحاظ وقایع وهم‌از نگاه عدالت یك ادعای پوچ و بی‌معنی‌است.ولایت بدخشان عموماً وولایت پروان مخصوصاً بعضی حصص‌آن ولایت فراه‌ویك قسمت قندهار وهرات‌ومزار قطغن ومیمنه همه وهمه بنوبه خود محتاج کمك ومعاونت اند- وما هیچ آرزو نداریم دربین ولایات ازین ناحیه تفریق وتفاوتی راقایل شده باشیم- امامسال که سال‌اول کار بود ووظایف سنگین بانك اجازه نمیداد تادفعتاً ودر یك وقت اقدام بافتتاح نماینده گیها بنمائیم لذا درسه ولایت هم‌طور امتحانی وهم‌نظر به علل بالاشروع بکار کردیم وبرای کارکنان بانك‌که همیشه بهتر میدانند تا بمردم تماس گرفته ودرد ها وافکار اوشان رابدانند معلوم شدکه افتتاح نماینده گیها درمراکز ولایات هم‌بسی مشکلات راکه مردم مواجه میباشند مرفوع نمیگرداند .

چه مردمیکه ازمرکز ولایت خیلی دورمیباشند اولاً قادر نیستند ازمرام وخدمتیکه بانك میخواهد انجام دهد اطلاع حاصل دارند . ثانیاً مصارف راهیکه باید برای آمدن بمرکز نماینده‌گی متحمل شوند واکثراً نمیداشته‌باشند وحتی وقتیکه دوویاسه بارآمدن ایشان را ایجاب کند طبعاً ازگرفتن پول صرف نظرمیکنند . بناء براین ملحوظات است‌که بانك تصمیم گرفته است‌تادرسال آینده درصورت امکان بمرکـــز

هرحکومت کلان يك شعبه افتتاح کنند که امور مقدماتی را در آنجا انجام داده وبا مامورین مالیاتی بغرض مرفوع نمودن مشکلات زمین وغیره در تماس قریب باشند والبته این هم يك معاونت و كمك فوق العاده خواهد بود که با مردم کرده میشود . مادامیکه هدف ما بیا استادکردن طبقه بزرگ است باید بهروسیله ممکنه با آنها معاونت نموده وازسرگردانی ایشان راخلاص کرده باشیم بهصورت عمومی در نظر است سال آینده درهمه ولایات بتعقیب همدیگر نماینده گیها افتتاح شود امیدوارم درگذ ازشات سال آینده بتوانم ازعملی شدن وعده های خود محظوظ وممنون بشوم .

۲- نتیجه ایکه تاامروز ازتاسیس اتحادیه های کریدتی زراعتی درولایت کابل بدست آمده بما نوید میدهد که سال آینده ومتعاقب آن در تشکیل اتحادیه ها اقدامات مفید تری را اجراء کرده باشیم .

اما درینجا ناگفته نمیگذاردکه اتحادیه های کریدتیزراعتی که اکنون آنهارا تشکیل داده وشروع بکار کرده اند تازمانیکه اقلاً سهسال که يك دورهٔ امتحان است سپری نشود فیصد نمیتوان درمورد آن اظهار نظر نمودولی از آنجا که تا امروز از روش اوشان برمی آید طبق هدایاتیکه ازین بانك وقتاً فوقتاً داده میشود موفق بوده واگر از نواقص خورد وریزه آن صرف نظر شود کامیاب شمرده میشود . هنگامیکه کوپراتیف های فروش تولیدات زراعتی درولایات مختلف جنس خود را به بیازار بهقیمت نازلتر عرضه کنند واین هم يك دوره تجربه رابگزارند آنوقت است که میتواق متیقن شد براینکه مردم ما آماده هر نوع تجدد اند ومخصوصاً که نهضت بمفاد ملت تمام میشود وهیچکس را نمیتوان یافت که در برابر آن قد علم نموده و تخریب کاری بنماید . البته ما نمیتوانیم ازيك قانوناجتماعی کهدرهمه جوامع بشری درجریان است انکار کنیم وآنرا نادیده بگیریم این قانون اجتماعی چنان جریان دارد کههرگاه دريك محیط موسسات جدیدی روی کار شده وپرنسیپهای قدیمی را کهسالیان طویل ادامه یافته برهم زده اساسهای نوینی ایجادمیکنند خواه مخواه بيك عکس العملی مقابله میشود هضم کردن پرنسیپهای جدید مخصوصاً برای آنانیکه ازسن متوسط گذشته اند باسانی قابلقبولشده نمیتواند وانگاه است که پروپاگند بیجا وغرض الود در برابر هر اقدام صورت میگیرد و چون این وضع طبیعیست لذا نباید ازین رهگذر بنا امیدی دچار گردیم ما یقین داریم که روزی طبق همان قانون اجتماعی موسسه جدید ما کوپراتیفها همماننند بسی موسسات دیگر مال خود جامعه گشته وبهان آموخت خواهند گرفت.

امروز که ازتاسیس کوپراتیفها بیشازچهار ماه سپری نشده ازهرقریه وولایات بهزاران عریضه درین مورد میرسد وهمه مردم جداً خواهان تاسیس آن درقریه های

خود هنوز مفاد مادی ان که روزی مؤسسین کوپراتیفها بدون پرداخت کدام مبلغ مالك پول هنگفت خواهد شد برای مردم هویداء نشده ورنه مایقین داریم مردم این تشکیل را بتمام قوه خود خواهان شده وازان استقبال شایانی خواهند کرد .

۳- البته ماملتفت هستیم که تنها دادن پول نقد برای دهقان بغرض آبادی زمین ویا خلاصی گروی هدف اصلی مارا که عبارت از بپا استاد کردن بزرگر و سرسبزی وآبادی مملکت است بتمامعنی بارآورده نمی تواند.

دهقان اگرچه بهخرچ کردن پول اخذ کردگی همیشه زیر کنترول بانك است و نمیتواند مبلغ راکه بنام آبادی گرفته ویا بهوسیله‌ان کاریز حفرمیکند به مصرف دیگر بزند ولی باوصف تمام کنترول ومراقبه امکانی‌وجوددارد که یك قسمت پول ازدهقان هدررفته وانرا بجاهای دیگری بهمصرف برساند .ازین باعث درنظر است برای تسهیل آبیاری - قلبه وغیره امور زراعتی ازماشین‌وغیره آلات زراعتی دیزلی ویطرولی کارگرفته شود چنانچه درتورید- ماشینهای ابیاری چهار ویاپنج آنچه که باد یزل ویا پطرول بکارنیافتد وقلبه‌های کوچك دیزلی که‌ذریعه‌یکنفرهم‌ازان‌کار گرفته شده میتواند ترتیبات مقدماتی‌ان طی‌شده‌و بمحض بدست آمدن اسعارلازمه‌فورا تورید خواهد شد - درنظر داریم ماشینهای تخم‌پاشی -ادویه‌پاشی‌میده کردن‌پاك کردن وغیره هم بزودی تورید وبدسترس محتاجین انبگذاریم .

٤- درخصوص صنائع همچنانچه عرض کردیم درآینده به پروگرام وسیعتری شروع بکارخواهیم کرد و خود را مکلف میبینداریم از صنائع روستائی مخصوص هر ولایت وقریه جات حداعظم استفاده برده ودر هرمحل صنائع مخصوص ومنحصر به‌فرد آنجا راتقویه واصلاح کنیم درهر ولایت وقریه جات افغانستان صنائی خیلی نفیس و ظریفی است‌که اگرتقویه واصلاح میشود روزی علاوه براتکه ازلحاظ مادیات صنعتگران یك منبع میشود از نظر معرفی صناعت مملکت درخارج افتخار ملی بشمار خواهد رفت در مرکز یعنی‌درولایت کابل‌درنظرداریم که‌جراب‌بافی‌راتقویه واصلاح نموده وماشینهای انراتورید کنیم وبشکل یك مرکز چندین نفرراوادار‌بکار سازیم-لنگی‌بافی شالبافی وغیره امور نخی وابریشمی که درشهرکابل موجود است وازینکه کارگران آنها ازنگاه وسائل کافی وپول نقد مقتدر بتوسعه ان نیستند ازطرف بانك تقویه خواهد شد ما درنظر داریم دستگاهای بافت تورید وازآنها استفاده های‌عظیمی‌رابگیریم اگر موفق شویم که دهقان را درایام -بیکاری‌اش وادار بکار کرده واز‌ین‌راه راهم‌معاونت بان کرده باشیم وظیفه خودرا انجام‌داده میباشیم-تقویه واصلاح کلالی-قالین بافی وغیره یکی ازوظایف مهم ماست - باسرعت کامل دراین‌مورد اقدام کردنی میباشیم -

۵- درسالهای آینده از لحاظ وظایف بانکی درصدد توسعه دادن واصلاح حسابهای پس انداز با مفاد کوشش - خواهیم کرد امروز هم ما ازحساب جاری ممنون هستیم ومردم خیلی برغبت متمائل به کشودن حساب جاری در بانك ما اند بوسیله پروپاگند ونشرباتیکه انشاءالله درسال آینده اقدام خواهدشد میخواهیم طبقه بزرگر را وادار سازیم تامعاملات حسابی خودرا از راه بانك خودشان انجام دهند مایقین داریم که ددانستن فواید حساب جاری برای دهقان باسانی صورت گرفته وایشان وادار خواهند شد دربانك زراعتی حساب جاری - بکشایند .

ازین بیشتر نمیخواهم دربارهٔ آینده توضیحات دهیم زیراما عقیده داریم که باید اولاً کار شود وبعد ازدیدن نتایج ان اظهار نظر کردد امیدواریم سالها آینده خدمات وظایف خودرا بموفقیت انجام دهیم .

بقلم برشنا

صنایع مستظرفه در افغانستان

فن هیکل تراشی و نقاشی در افغانستان ازروی حفریاتیکه در این ۳۵ سال اخیر در (هده) که به هشت کیلو متری جنوب جلال آباد واقع است وأینجارا (هیوان تسنگ) زوار چینی بنام (هیلو) وعلاقهٔ آنرا باسم (نگارآهارا) یاد نموده است وبعدازروی مجسمه هائی بامیان که درماخذ پهلوی بنام (بامیکان) نیزیادشده ودرماخذ چینی ها بنامهائی مختلف از قبیل (فون ین- فون نیتا) نامیده میشود و بفاصلهٔ ۱۵۰ کیلومتری شمال غرب کابل واقع است وباحفریات وکا و شهائی که در بگرام - شترك - هندقستان وغیره بعمل آمده ثابت میسازد که فن هیکل تراشی و نقاشی در مملکت افغانستان درقرن دوم واول بعدازمیلاد بمنتهای ترقی واعتلای خود رسیده بود.

بناغلی عبدالغفور برشنا

بعداز رسیدن یونانیها شبههٔ نیست که طرز واسلوب هیکل تراشان آن ملك خصوصاً روش بهترین استادان یونانی (یسپ) نفوذ وتاثیر بارزی در فن هیکل تراشی این خطه نمود وشاهداین مطالب تصاویرارباب انواع داستانی ایشان درروی سکوکات یونانی باختری میباشد که از نقطهٔ نظرزیبائی ومحاسن حتی ضرب خود یونان آن عصر نیز به قشنگی آن نبوده وعلمای فن باین عقیده میباشند که دست استادان باختری درآن دخالت زیاد داشته است.

بهرحال مظاهر این مدرسه صنعتی از سواحل چپ اکسوس (آمودریا) خیلی زیاد بدست آمده پروفیسور هرتسفیلد (Herzfeld) ایــن مکتب را مبدأ صنعت بودائی وصنایع مستظرفهٔ مرکزی وصنعت دورهای پارتی «کوشانی وساسانی میشماردد». این مدرسه در افغانستان روبترقی میرفت وبهمه جاعمومیت داشت که آئین بودائی بافلسفهٔ داستانها وقصص خود واردشد وهیکل بوداکه هیکل تراشان هندی از ساختن آن خودداری میکردند هنرمندان افغانستان تراش کرددر نتیجه دراثر تماس مکتب هیکل تراشی یونانی باختری افغانستان وافکار مذهبی بودائی یك مدرسهٔ جدید (گریکو بودیك)

در آریانا بوجود آمدو (گند هاراک مهمترین کانون نشوونمای این طرز واسلوب کشت) .

شواهدی از کهده وتاکسیلا بدست آمده است این امررا بصورت واضح ثابت و روشن میسازد- این مدرسه گریکو بودیك درقرن اول قبل ازمیلاد ظهور کرد- درهده که (هیوان تسنگ) آنرا بنام هیلو یاد میکند به تعداد کثیر سرهای کچی بوداو بودی زاتوا ارباب انواع فرعی «شیاطین» راهبها وندرد هندگان مکشوف گردید که کلکسیون بینظیر آندر موزهٔ کابل میباشد .

صنعت گران ماهر آن زمان با حفظ اسلوب وطرز باستانی وکلاسیك خود شیوهٔ یونانی را بهچنان مهارت وقشنگی درچهره واندام مجسمه ها بکار بردند وبهوجه از دماغ کشیده (اپولو) (   ) ولبهای گرده دار (ادونس) (   ) در پیکر بودا افزودند که آنرا تماماً ازخود ساختند واز محاسن آن استفاده کردند بدون اینکه اسلوب وستایل خودرا ازدست بدهند از موهای پیچ و خم دار یونانی که بصورت نامرتب بهرطرف زنگوله زده وگره اندر گره باطراف سر ریخته بود شکلی بوجود آوردند که بادو قوس جسوراز وسط پیشانی به تعقیب دوکمان هلال مانند ابروتا حصهٔ شقیقه پیروی میکندو همچنین پیچ وخم آن بصورت مرتب مانندشعاع سیال از وسط پیشانی شروع وموج زنان به تمام اطراف سر تقسیم می گردد .

درحصهٔ فوقانی سرموها جمع گردیده بازمانندتاج ویاشعاع لرزان خورشید بشکل نصف دائره برفرق سرچتر میزند در کمان های هلال مانند ابروو چشمهای نیمه باز بودا صنعتگران ماهر زمان آنقدر حجب و« حیا » عفت ومحبت را مستور نموده اندکه گمان میشود در عالم دیگری نگرانند کوشش نمودند تادر این چهرهٔ بشری باروح را توأم نقش کنند که آثار یونان کمتر از آن دیده میشود ودر هیکل های ارباب انواع یونانی بجزاز روح قهرمانی «شجاعت ووقار این مزایا بنظر نمیرسد » .

بالاخیر صنعتگران ما باین فکر افتادند تاقدرت ومهارت شان که از ایمان و عقیدهٔ سرشاردرمذهب سرچشمه گرفته بود بروی نسلهای آینده بودیعت گذارندوطوری آنرا بکاربرند که دست آسیب روزگار دردامان آن نرسیده وچون اهرام مصری ودیوار چین درمقابل عوارض وشداید ارضی وسماوی پنجه داده مقاومت ورزند- بنا برین باوجود عدم وسائل تخنیکی امروزه قلب کوه را شگافتند ودرآن رواقی ببلندی پنجاه و هشت وعمق بیست وسه متر حفر کردند دروسط این رواق محرابی هیکل پنجاه و سه متره بودارا تراشیدند باینهم اکتفا نکرده وبفاصلهٔ پنجصدو شصت متر دوباره این عمل راتکرار نموده وهیکلی بلندی معکوس عدد بودا، اول یعنی سی و پنج مترساختند .

راجع باین دو نکته که آیا کدام از این دوهیکلها اول ساخته شده وبا اینکه مقصد از بلدی ۵۳ و ۳۵ متر که اعداد جای خودرا عوض میکنند چه بوده بد بختانه سندی در دست نیست.

از یاد داشت های ذوارچینی چنین استنباط میگردد که یك یاهردو دستها ی این پیکر عظیم درحصهٔ آرنج با باذو مربوط نبوده بلکه باریسما نهای قوی که سوراخهای آن حاضر هم ظاهر است اتصال داشته و سر این ریسما نها در عقب هیکل مخفی از انظار بوده است در وقت دعا این ریسما نها کش گردیده دست و یادستهای بودا از جای خاوه مانندی که اکنون نیز دیده میشود بلند میگردید وامکان دارد دست ها از آرنج تا نوك انگشتان بسبب قلت وزن ازچوب و یا فلز بوده باشد و هم روایت گردیده که رنگ یکی از این دوهیکل قرمز ودیگری سبز بوده و در تاریخ بنام سرخ بت وخنگ بت نیزیاد شده رنگ لعابی که درهردو پیکر استعمال گردیده باریزهای (اشبستوس) و یا برك خمیر گردیده بود و چون روی هردو هیکل بطرف شرق واقع گردیده لذا اولین شعاع تابناك آفتاب دروقت صبح قبل ازاینکه درهٔ سرسبز وبا طراوت بامیان را روشن نماید بر بالای این دوهیکل بزرگ تابیده وهردورا چون دوپارهٔ نورملون به تلالو می آورد.

سقف ودیوارهای هردو رواق که برخی از حصص آن هنوز هم باقیست با قشنگترین صحنه های رقص و حرکات موزون تزئین گردیده استادان ما هروز بر دست آن عصر رنگهای را دراین نقوش بکار برده اندکه باوجود سپری شدن عمرها وقرنها باریدن برف و باران های متعدد تکانهای زلزله و وزیدن بادها هنوز هم چون روز اول در مقابل چشم ما جلوه میکنند و اندکی نقص و عیبی در آن دیده نمیشود.

در دورهٔ اسلام اگر چه هیکلتراشی منع گردید مگر باآنهم صنعتگران ما از پا ننشسته لیاقت و استعداد خود را بیشتر در حصه میناتور و تذهیب « نقوش بر جسته سنگی وگچی » شبکه بندیهای هندسی طرح ابنیه مساجد و مزارات « خطوط کوفی ثلث » نستعلیق و نسخ ترکیب اشکال بصورت روزتها و آرا بسکها بکار بردندکه شاهد آن مسجد خواجه محمد پارسا در بلخ ، مصلا (منارها) و مسجد جامع هرات منار غزنی طاق بست و یا حفریاتیکه در این دو سال اخیر در لشکرگاه بجوار بست ازطرف پروفسور (شلوم برژی بعمل آمده میباشد و از مهارت و چیره دستی استادان دورهٔ غزنویان و تیموریان در افغانستان یاد میدهد.

درسنه ۸٤٤ هجری ستارهٔ درخشانی در فضای صنعت افول نمود وکودکی بنام کمال الدین در هرات تولدگردید این کودك ازطفلی عشق وعلاقهٔ مخصوصی درتذهیب و ترسیم مرقع وکتب داشته صفحات کتب را بارنگ وحل طلاء جدول کشی وتذهیب مینمود روزی امیر نظام الدین علیشیر نوائی استعداد او را درفن نقاشی دید وسعی

بلیغ در پرورشش مبذول داشت چندی نگذشت که آوازهٔ شهرت این کودك نابغه بهر طرف منتشر گردیده و مولانا هاتفی که از معاصرین او میباشد ضمن داستانی که به قلم استاد بهزاد نقاشی گردیده بود در تیمور نامه خود او را چنین ستوده :

نگارنده نقاش بهزاد دست | سریر سخن را چنین نقش بست .

برخی از مورخین راعقیده برین است که شرف الدین پدر کمال الدین بهزاد ازاهل کاپیسا (کوهستان امروز) و از باشندگان بهزادی که در قدیم شراب انگور آن شهرت خاصی داشت و امروز سرکهٔ آن بنام سرکه بهزادی معروف است میباشد واستاد هرات (بهزاد) اسم کنیت پدر را بالای اسم خود گذاشت .

اولین تاریخیکه درآن از استاد بهزاد ذکری رفته وصاحب آن با خودش همعصر بوده حبیب السیر مؤلفهٔ آخند میراست که او را پرورش یافته امیر علیشیر نوائی وبه التفات بی پایان سلطان حسین میرزا نسبت داده بوی اشاره میکند بعدازانهدام سلطنت سلطان حسین بایقرا که مربی و ولی نعم دوم استاد بودومستر (کر یستی ویلسن) نیز آنرا تائید نموده و مینویسد که بهزاد در ۹۱۶ نقاش دربار هرات بود و شهرت بسزائی داشت و در همین سنه شاه اسمعیل صفوی بهزاد و یکعده نقاشان دیگر را با خود به تبریز برد و شاه اسمعیل آنقدر لطف و مرحمت نسبت با ومرعی میداشت و آنقدر او را دوست داشت که بارها میگفت من او را با نصف مملکت خود معاوضه نمیکنیم .

بهزاد تا سال ۹۲۸ با وجود اینکه عمرش به ۸٤ سال رسیده بود در تبریز بکار خود ادامه داده و ریاست کتابخانه سلطنتی را که درحقیقت یك دار الفنون هنرهائی زیبا درفن میناتور وخطاطی بود بر عهده داشت .

رنه گروسی دانشمند فرانسوی راجع به مکتب بهزاد در تبریز و قرب عزت او در نزد شاه اسمعیل چیزهای مینویسد بهزاد پس از فوت شاه اسمعیل در ۹۳۰ هجری باوجود کهولت سن موقعیت ومحبوبیت خود را ازدست نداده در دربارطهماسب صفوی بهمان اقتدار واحترام سابق خود باقیمانده وبشاه موصوف درس نقاشی میداد.

بهزاد بعد از یکعمر طولانی و حیات آبرومندی که از ابتدا تا انتها مملو از افتخارات بود بعمر ۹۸ سالگی در سنه ۹٤۲ وفات یافت قطعه ذیل از امیر دوست هاشمی همعصر طهماسب و بهزاد سروده شده .

وحید عصر بهزاد آنکه چون او | زبطن ما در ایام کم زاد
اجل چون صورت عمرش بپرداخت | قضا خاك وجودش داد برباد
ز من صورت گر تاریخ پرسید | بدو گفتم جواب از جان ناشاد
اگرخواهی که تاریخش بدانی | نظر افکن بخاك قبر بهزاد .

بعد از بهزاد اگرچه نقاشان ومینا تورسازان در افغانستان بکثرت آمده وآثاری از آنها در کنج وکنار مملکت دیده میشود مگر شهرت ونامی از ایشان باقی نمانده تا اینکه در عصر اعلیحضرت امیر دوست محمد خان مردی درکابل پیدا شد موسوم به محمدعظیم که از نعمت زبان عاری وسخن باشاره میگفت اسلاف محمدعظیم درکابل حیات دارند واغلب ذکورشان لال اند محمد سرورابکم یکی از شاگردان اینجانب که درسنه ۱۳۱۰ درمکتب صنایع مستظرفه کابل تحصیل میکرد کواسه استاد مرحوم میباشد.

اولین تصویر اعلیحضرت امیر دوست محمد خان و چند تصاویری از شهزاده ها و دودمان سلطنت بقلم همین استاد است و همیشه درزیر آثار قلمی خودکه اغلب آنها بامداد (قلم پنسل) و رنگ آبی (واتزکلر) رسم گردیده محمد عظیم ابکم امضا می نموده درعصر اعلیحضرت امیرعبدالرحمن خان که توجه مخصوصی بفن نقاشی داشت واکثراز جوانان دربار را مانند میرزمان الدین خان ومیریار بیگ خان و غیره را به تحصیل این فن گماشته بودوقصورزرنگاراز قبیل کوتی باغچه ارگ شاهی قصر زرنگار بوستانسرا ازو باقی مانده استاد میرحسام الدین نقاش دربارشهرت بسزائی کسب نموده مرقعات زیبا وقلمدانهای نفیس وتصاویر دیوارهای قصور فوق الذکر از قلم این استاد باقیمانده وچند نمونه کاراو فعلاً در موزهٔ کابل میباشد درجملهٔ شاگردان این استادفن با مرضیا الملت غلام محمد خان که از دودمان میرهای میمنه بود نیز شامل گردید غلام محمدخان استعداد سرشاری از خود درفن نقاشی نشان دادومخصوصاً در اصول نقاشی غربی ذوق مفرطی داشت ورسیدن داکترجان گری انگلیسی که چندتصویری از و ضمن تصویر خود اعلیحضرت امیرعبدالرحمن خان در کابل با قیست بیشتر اورا به سبک غربی گرویده ساخت ومانند کمال الملك ایران نقاش دربار نصرالدینشاه هر قدر آثاریکه از مرحوم غلام محمدخان باقی مانده به سبك واصول غربی میباشد دردربارهای اعلیحضرت امیر عبدالرحمن خان وامیرحبیب الله خان نقاش سلطنتی وخیلی هم محترم بودند.

در سنه ۱۹۲۱ سفری به اروپا مخصوصاً بهالمان نموده و فن لیتوگرافی را در آنجا آموخت بعداز عودت لقب اعزازی پروفیسوری بایشان عطا گردید ودر کابل مکتب صنایع نفیسه را تأسیس کرد دراین مکتب فنون رسامی تزئین «تذهیب» ـ نجاری وقالین بافی بشاگردان می آموختند وعلاوه براستادان داخلی که یکی از آنها مرحوم خلیفه علی احمد شاگرد استاد میرحسام الدین بود عدهٔ هم از استاد های خارجی مانند فرخ از ترکیه وماستر عبدالعزیز وماسترذین از هندوسه نفر معلمین قالین بافی ایرانی بودند این مکتب دروقت حیات مرحوم پروفیسر غلام محمد و بعداز وفات شان یعنی در ۱۳۱۲ که اینجانب سمت مدیریت آنرا داشتم پیشرفت قابل توجه نموده شعبه های لیتوگرافی «مهندسی» «قماش بافی» «معماری» «مجسمه سازی» «کاشی سازی» سرامیك وخیاطی علاوه بر شقوق سابق برآن افزوده شد وعدهٔ از معلمین المانی نیز بحیث معلم

در فنون مهندسی ومعماری «تجاری» لیتوگرافی وخیاطی تدریس مینمودند ویکهزارو هفتصد طلبه در آن مکتب تربیه میشد فارغ التحصیلان این مکتب بتمام ولایات مملکت تقسیم گردیده وامروز دراغلب ولایات مملکت مکاتب صنعت وحرفه وپیشه درتحت اثر همین شاگردان از طرف وزارت معارف تأسیس گردیده واحتیاجات مملکت ازقبیل ابنیه اساس البیت(فرنیچرسازی) رنگمالی ونقاشی قالین، گلیم و سطرنجی بافی برآورده میشود.

اعلیحضرت محمدظاهرشاه پادشاه محبوب افغانستان عشق وعلاقهٔ مخصوصی درصنایع مستظرفه داشته ومخصوصاً بهسبك بهزاد دلچسپی خاصی از خود نشان میدهند وشخصاً مهارت بسزائی درنقاشی داشته اوقات فراغت خودرا بترسیم وتذهیب تابلوهای پس نفیس باصول مکتب کلاسیك عصر بهزاد صرف مینمایند وچند اثر بس زیبائی از قلم مبارك در کتابخانهٔ شاهی موجود است.

نقاش جوان ومیناتور ساز مستعد ما همایون اعتمادی فعلا در قصر شاهی مصروف کار بوده واز الطاف شاهانه متمتع میباشد.

فن کاشی سازی و نقاشی برروی کاشی در هرات بیشتر از همه جا پیشرفت میکند وبناهای قدیم مانند مسجد جامع «مقبرهٔ خواجه عبدالله انصاری» مقبرهٔ مولانا جامی وفخررازی که بمرور زمان خراب ومنهدم گشته ؛ دوباره بشکل سابق ترمیم وکاشی کاری آن تجدید گردیده و برقشنگی این شهر زیبا وتاریخی می افزاید فن قالین بافی نیز روزبروز درپیشرفت وترقی بوده شکل دیزاین ورنگهائی پختهٔ آن در بازارهای خارج شهرت بسزائی کسب نموده است.

فن حجاری نیز نسبت بهوفور احجار نفیس و قشنگ مملکت روز بروز در ترقی وپیشرفت بوده سامان نفیس وزیبائی سنگی افغانستان در نمایشات دنیا جلب توجه عموم را نموده همچنین فن زردوزی خامك وچکن که مهد اصلی آن غزنی «قندهار وجاغوری هزاره میباشد توسط استادان اناث آنجا بمکاتب نسوان و مؤسسه با نوان درس داده میشود ولباس های ملی زنها ومردهای افغان که امروز طرف توجه همه بوده و بانوان دربار ومتشخص ما آنرا لباس رسمی قرار داده و در ضیافتها عموماً آنرا استعمال میکنند توسط دوختهای فوق الذکر تزئین میگردد وامروز اغلب بانوان تخنیك واصول این دوخت نفیس را آموخته وعلاوه برالبسه درمیزپوشها دستمالها وغیره اثاثیهٔ منزل از آن کارمیگیرند.

دراخیر میخواهم مقالهٔ خود را راجع بفنون ظریفه در افغانستان بمقولهٔ یکی از استادان بزرگ المان، یوهان و لفگنگ گویته خاتمه دهم ؛ بهترین شاهد ترقی وثقافت یکقرن وزمان صنـ مستظرفه آنست.

(خاتمه)

قیام الدین خادم

په افغانستان کښې پښتو او

د پښتو کورسونه

پښتو ژبه چه دافغانستان ملی ژبه ده او د دنیا نور خلك افغانستان او افغان د پښتو په واسطه پیژنی، او اکثره د افغانستان نمایندگان چه په دباندی ملکو کښی دچاسره مخامخ کیږی، خلك ورسره پښتو وائی. نوگویا پښتو دافغانستان یوحق دی چه دی حق ته دافغان پادشاهانو او سلاطینو په هرعصر اوزمانه کښی پام ؤ او څه څه کوشش اوکار ورته شوی دی. ولی افغانستان د خپل موقعیت په لحاظ چه دایشیا په منځ او د هندوستان په دروازه کښی پروت دی، د دنیا د فاتحینو او جنگ جویانو سره تل لاس، او گریوان ؤ، او مخصوصا دزر پنځه سوه کالو څخه را هیسی د سختو هجو موسره مخامخ شوی دی او په سره سینه سره نه دی متوجه شوی چه مستقلا د پښتو ادب او ادبیاتو ته توجه وکړی.

ښاغلی قیام الدین «خادم»

شواهداو آمارات د اسی ښکاره کوی چه د اسلام نه مخکښی او بیا د اسلام دراتگ په اوائلو کښی پښتو ژبه په رسمی حیث سره د پښتنو سلاطینو غوریانو او لوریو نا په خاندان کښی موجوده وه. اوداسی څرگندیږی چه پوره عروج اوقوت ئی درلود، ځکه دامیر کروړ فخریه شعرچه تقریبا دهجری سنی اولی صدی ته رسیږی دومره قوی شوچه، برجسته اودوزن اوقافیې او ادب په لحاظ کامل دی چه نن ئی مونږ مثال نه شو پیدا کولی، اوعربو دجاهلی ادب سره سیالی کولی شی، نوداسی برېښی چه کوم وخت عربو داسلام نه مخکښی دجاهلیت په وخت کښی په خپلو مېلو، اعیادو، قبائلی افتخاراتو او تهاجمو کښی د خپل شعر او ادب په ژبه تظاهر کاوه او شعراؤ به دقوم اوقبیلی دروح او افتخاراتو نماینده گی کوله په دغه وخت کښی د آریانا لوئی پښتونخوا ښا

صحیح ووایم (پښتیا نا) پښتنو او افغانی قبائلو هم خپل پښتنی ادب، پښتنو ژبه او خپله مترقی شاعری درلوده، لکه چه دپټې خزانې دقدیمو اشعارو له نمو نو څخه دا څرګنده ګېږي. مګر کوم وخت چه اسلام راغی اوقرآن او عربی ژبه ئی د ځان سره سوغات راوړل، او موډي موډي جنګونه. هجومونه او انقلاب په افغانستان تېر شو. نو دهغه وخت اثار چه اغلبا صدری اولسانی وو پاته نهشو.

اود هغه وخت کتیبې، خطوط او کتابونه چه څه وو بېخی له منځه ولاړل. ځکه اسلام یو ذهنی، عقیدوی، مدنی اوسیاسی مکمل تحول دځانه سره راوړی ؤ، اوخلکو هم د اسلام نه وروسته پهخپله خوښه دجاهلیت اودکفر دزمانی ژبه، ادب اولیکل، آثار نه خوښول او نیئی ساتل.

دهجرت پهدریمه څورمه صدۍ پهغزنی کښې دغزنویانو خاندان پښې ټینګې کړي او سلطان محمود غزنوی لهدی کله چه له غوریانو او لودیانو څخه ځمکه اخستې او اقتدارئی لاسته راوړی ؤ، نهئی غوښتل چه دخپلو رقیبانو پښتوژبه رائجه او په سیاست کښې داخله کړی. اوله بلیخوا دپښتنو په زور اوقوت اوفتوحاتوسره دسلطان حوصله دوهمت دومره جګه تللی وو، چهده نهغوښتل د بغداد دارالخلافې ته زیات لهدې انقیاد وکړي. اوپخپله ئی دیو لوی اوعالیشانی امپراطورۍ دتاسیس مفکوره پرسر کښې سبا پخه شوېوه، ایران پهدې وخت کښې مضمحل ؤ، ولی فارسی ژبه شایستهتر یوه حده جګه تللی وه اوله اسلامه وروسته پکښې نوی رنګ اوآب وتاب پیدا شوی ؤ، سلطان د ایران ۱۲ تنه لوی لوی پهخپل دربار کښېوساتل، دوی ئیویالل په سرواو سپینو اوهند وستا دفتوحاتو په جواهرو چه دپښتنو په توره حاصل شویوو، ددوی خولې او جیبونه ئیډک کړل، او وینځې او غلامان اودعیش اوعزت سامانئی ورمهیا کړ - دوی به دسلطان پهدوبار دغزنی پهمحافلو کښې سلطان ته فارسی قصیدې اومدحیې جوړولې او دعیش اوسرور په مجالسو کښې بهئی بادشاه خوشحالاوه پدغه شان سره سلطان وکولیشول چه عربی ژبه چهتر دغه وخته دافغانستان رسمی ژبه ګرځیدلې وه، لهدفتر اوديوانه وباسی او پرځای ئی فارسی ژبه رائجه کاندې. او پهدې چل اوسیاست سرهئی له یوې خوا دغور اوملتان پښتانه شاهی خاندانونه او له بلی خوا دبغداد عربی او اسلامی مرکز سیاستاً ماتکړ، او پخپله یو لوی امپراطور او مقتدر پادشاه شو. داهم د پښتو په پیکر یوغټ او مرګانی ګذار او ضربه وه.

ډېری موډی اوزمانی تېرې شوې، خود غوراو غزنی پهمنځکښې دښمنی اومخالفت موجود ؤ که څه هم غوریان مضمحل اوله پښو.

لویدلیؤ، اودحسداوریېلا په زړونوکښې پاتهؤ. چهخودغوریانو یوځوتنه نمائندګان چه پهغزنی کښې میلمانهؤ، اوغزنویانو ووژل، پهدی باندی دغوراففانی خاندان دصبر کاسه نسکوره شوه، او پهغزنی یې چپاووکړ، غزنویانو خودځان دحفاظت دپارهدغزنی

په‌ښار او ښاوخوا کښې نورخلك او عناصر میشت کړي وو، مګر دغزني اطراف او علاقې چه ټول پښتانه وو، او اوس یې په خوسوه کاله کښې دغزنویانو په‌چالو علم رسیدلی ؤ، او نور پوه شوي ؤ چه دغزنویانو سیاست څه‌دی، او خوش باوري یې له‌منځه تللې وه چه عموما پښتانه زړغور لیونۍ او ډیرپس ته پوهیږي، خوچه پوه‌شي، بیانو له‌خپل له‌هوده‌صحیح فکره نه اوړي نو په دغه‌وخت او زمان کښې دسلطان علاوالدین چه مخالفین ورته جهان‌سوز وایي، د لښکر سره یوځای شول او غزني یې محاصره کړ او هرکله چه‌سخت حصاره کلابې درلوده چه فتح یې کړانه‌وه، نو پښتنو اور وروا چاوه چه‌د دښمنانو دجمعیت مرکز تباه کړي، او له منځه یې یوسي شك نشته چه . غزني دغه‌وخت ډیرمعمور او ښکلی ښار وو . مګر کله چه د پښتنو پرمفاد نه بلکه په‌ضرر استعما لیده، سوځول یې له پریښو دو بهتروګڼل لکه دتیر عمومي جنګ په ایاموکښې چه‌روسیانو دجرمن په‌مقابل دشکست په‌وخت کښې چه ابادي یې دښمن ته پاته کیده خپل‌ټول هغه ښارونه ئې چه دښمن ته پاته کیدل ځیله و سیزل ، تردي وروسته سلطان‌شهاب الدین غـوري په‌هند کښې ډیرلوی لوی فتوحات وکړل . او عمرونه ئې په‌جنګ جګړ و او مبارزو او داسلام په نشر او اشاعت تیرشول .

دغوریانو فتوحات له‌سلطان څخه کم نه‌وو خوددوی دا چل‌زده نه‌وو چه په‌دربار کښې شعراء او مدح سرایان وساتي چه‌دوی ته پروپاګندوکي، نوددوی کارنامې په افغانستان کښې ورکې او دغزنویانو دفا سي‌دشعرو شاعری له‌برکته تر اوسه ژوندي پاته شوي، داخبره اوډې‌خپره او تیته شوله چه‌ماخپله دخپل انجمن ادبي له لویو اعضاؤ څخه داخبري په‌ډیر شدومد اوریدلی دي چه‌غوریان پښتانه نه‌وو، او غلجیان ترکان‌دي‌مګر دادا دواړه ښکاره‌غلطي او پروپاګندې خبرې‌دي .

دغه نزاع ګانې او اختلافات لاحل نه‌وو چه‌چنګیزخان له‌قراقورم څخه راپا څیدا او لوی قوت او طاقت ورسره ملګري‌وو او دترکستان دوحشي قبائلو په سرکړ دګي‌ء بې دمنځني، ایشیا دا بادو اسلامي مما لکو په ښارو او د ودانیو په‌چور چپاو او قتل وغارت لاس پوري‌کړ، دچنګیزخان یرغل یو لوی قیامت ؤ چه‌په غربي او وسطی ایشیا تیرشو.ددې دنسو کړوسو پوري همدغه دچنګیزخـان رویه په‌دغو مما لکو جاري‌وه چه خو تیمور لنګ راپیدا شو اودده له پښته بابر راولاړشو اودده‌خاندان څلورسوه کاله په‌هندامپراطوري وکړه .داټول یرغلونه په‌افغانستان تیریده، ګویا افغانستان دسیلاب په‌مخ کښې پرته مځکه‌وه مغول لاله‌برمه نه‌وو پریوتي چه انګریزان هند ته‌را او رسیدل. او دوي هم د هند وکش لوړوخوکوته سترګې نیولې‌وی . دتیمور، بابر اودده دخاندان او دانګریزانو، سکانو جګړې اوجنګونه خوهرچاته معلوم‌دي .چه انګریز خپله کله له هنده واخسته پښتـانه بیچارګان په ناحقه دپاکستان‌سره په‌جوال کښې واچول شول . هود نادر افشار حوادث دمیرویس خان او احمدشاه بـابا قضایا لاهم په‌دغه منځکښې تیرشول .

نود هوتکو او سدوزو دربارونه له پښتو خالي نه وو. احمدشاه بابا خو خپله د پښتو لوی شاعر ؤ. اووددغه وخت د نظم او نثر ډیر اثار موجود دي.

یوازی تیمور شاه د پښتو خدمت نه دی کړی.

دامیر شیرعلیخان له وخته د پښتو نهضت بیا نوی شروع شو.

امان الله خان په کښی ښه قدم واخیست او اعلیحضرت نادر شاه ورته پوره توجه او کښینود او اعلیحضرت محمدظاهرشاه مدظله اووددغه منور عصر د پښتو د ترقی عصر دی.

په ۱۳۱۰ کښی د کابل انجمن ادبی او په ۱۳۱۱ کښی د ښاغلی محمد گل خان مهمند په پیشنهاد او د اعلیحضرت نادر شاه په منظوری په قندهار کښی د پښتو ادبی انجمن تاسیس شو.

په ۱۳۲٤ کښی په کابل کښی دواړه انجمنونه یو ځای شول او د پښتو ټولنی په نامه ورنه د پښتو اکاډیمی بنیاد کیښودل شو.

په ۱۳۱۵ کښی د اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه مدظله لاندی فرمان صادر شو او د پښتو کورسونه په ټول مملکت کښی پیر ته شول.

والاحضرت د صدارت عظمی د وکیل په عنوان د شاهی فرمان نمبر ۱٦۱٦ ر ۱۲ دعقرب ۱۳۱۵ سواد کت مټ د لوستو نکو حضور ته وړاندی کوو.

ج، ع، ا، ا، زما گران تره سردار شاه ولی غازی د صدر اعظم وکیل!

دا ملی خبره ده چه د ژبی مسئله د یو ملت په ملی توحید او د ملی شعائرو په ساتنه کښی معتنابه اثرات لری، او دی موضوع ته توجه د یو مملکت د حیاتی ضروریاتو څخه حسابیږی. هر کله چه زمونږ په گران مملکت کښی له یوی فارسی ژبی ته احتیاج حس کیږی او له بلی خوا په دی سبب چه زمونږ ملت لوی برخه په پښتو ژبه خبری کوی، او مامورین په دی لحاظ چه په پښتو نه پوهیږی د مشکلاتو سره مخامخ کیږی نو ځکه د دغه نقص د لری کولو او د رسمی او اداری معاملو د آسانتیا د پاره مو اراده کړیده چه لکه څنګه چه فارسی ژبه په افغانستان کښی د تدریس او لیکلو ژبه ده د پښتو ژبی په ترویج او احیاء کښی دی هم سعیه وکړی شی، له ټولو اول دی د دولت گرد مامورین دا ژبه زده کړی. او هغه دی په محاوره او کتابت کښی داخله کیاندی. تاسو ټولو وزارتو او نائب الحکومه گانو او لویو حاکمانو او عسکری قوماندانو، او ټولو رسمی دوائرو ته امر وکړی چه خپل مربوط ملکی او عسکری مامورین مکلف کاندی د دری کالو پوری پښتو ژبه زده او په محاوره او لیکلو کښی یی د استفادی لاندی ونیسی. که د خدای رضا وی چه د افغانستان ټول مامورین به پښتو ژبه تکلم او لیك وکولی شی، او د مملکت په کارو کښی تسهیل راشی، او دوی او رعیت ته له دغی خوا تکلیف و نه رسیږی.

(د همایونی اعلیحضرت دامضاء محل)

له دغه تاریخه وروسته په ټول افغانستان کښې د ټولو ملکي او عسکري ماموریڼو دپاره پښتو کورسونه افتتاح او د پښتو دزدکړې دپارهٔ معلمان مقرر شول . په دغه وخت کښې د پښتو کورسونه د معارف په وزارت پورې مربوط وو ، ځکه چه د معارف پروګرام هم کاملاً په پښتو اووښتی ؤ او په شدت او عجله سره دکورسو او دمکتبو کتابونه لیکــل کېدل ، او د معارف په وزارت کښې علاوه له پښتو ټولنې یو لوی ریاست د (پښتو ښترتوب) په نامه موجود ؤ چه ښاغلی برهان الدین خان کشککی ور باندی مقرر ؤ . او په سرعت سره کار پر مخ روان ؤ . د پښتو دکورسوداجراء په تفتیش او امتحان او تـرقـی دپاره یومفصله تعلیماتنامه د وزارت معارف له خوا ترتیب شوې وه چه تر اوسه موجوده او د اعتبار لاندی ده .

په ۱۳۱۹ کښې د صدارت عظمی ۱۸۹۰ ۱۷۰۲ په ـــ ٦ د میزان فرمان صادر شو، او د پښتو د کو رسو اداره پښتو ټو لنی ته وسپارل شوه او د معارف لـه وزارته منفکه شوه . ددغه فرمان خلاصه داده : د ج.صلاح الدین خان دمطبوعاتو مستقل رئیس!

هرکـله چه د پښتو ټولنی د مهمو وظائفو څخه یوه د پښتو ژبې احیاء او تعمیم‌دی اود هغې د تدریس‌کورسونه په دې لاره کښې ښه خدمت‌کوي، نو له دغه کبله ددغو کورسو دصحیحې اداري اوزیاتو اصلاحاتودپاره موتصمیم نیولی‌دی چه په‌راتلونکې‌وخت کښې به دپښتوکورسونه په پښتو ټولنه متعلق وي، او د معلمینو د معاش تو له تخصیصیه دی پښتو ټولنې ته وسپارل شي . نو ځکه دغه ریاست ته امر کېږي چه په لاندی موادوچه پښتو دکورسو د کا رو د ا صلاح او پیشرفت دپاره مهم عامل بلل کېږي په آینده‌کښې د پښتو ټولنې په ذریعه په صحیح صورت سره عملی کـړی او دکورسو مقاماتوته د هغو د تعمیل په تاکـید سره اطلاع ورکـړی .

(۱) پښتو ټولنه به د هر معلم ته څلورساعته د درس کار اخلی .

(۲) د هر وزارت اواداری مامورین مکلف دی چه ټول د لویو مامورینوڅخه تر مادونانو پورې په مخصوص وخت‌کښې درس ته حاضرشی ، او د لسو دقیقو پوری دحاضری په کتاب کښې امضاء کاندی دسبادحاضری داول اوآخر وخت نه یو یوساعت د ماسپښین د حاضری د امضاء اول او آخر وخت نه هم یو یو ساعت

(۳) که یو مامور دلسو دقیقو پوری د پښتو د درس‌کوټی ته را نشی او په دغه ورځ یې د مامورینو په عمومی حاضری‌کښې امضاء کړی وی او حاضر وی نو کورس ته د نه راتـګ له کبله غیرحاضر ګڼل کېږی .

او معلم مکلف دی چه د دغه نفریو غیرحاضری څخه په همدغه ورځ پښتو ټولنی‌ته اطلاع‌ورکـاندی . اوپښتو ټولنه به پهٔ علیحده مکتوب سره ددغو مقاماتو دمامورینو دوائرو ته خبر ور کوی چه دغه مامور د پښتو دتعلماتنامی له قراره غیرحاضر وګڼل

شي - البته رسمي دوائر به د پښتو معلمينو ته د حاضرۍ د ليدلو حق ورکوي . او د حاضرۍ کتاب به په اول وخت کښې د درس کوټې ته راوړي .

او پس له لسو دقيقو به يې معلم ته ورکوي چه د هماغې ورځې د حاضرۍ راپور ترتيب کاندي. او پښتو ټولنې ته يې ورکړي .

(٤) پښتو ټولنه به د پښتو دکورسو د تفتيش کارونه د معارف دوزارت د تفتيش د رياست په مساعدت او همکارۍ تعقيبوي ، د تفتيش در اپورو له نتائجو او د تعليم له نواقصو څخه به د کورسو له مقاماتو ته پر له پسې اطلاع ورکوي . دکورسو مقامات به ددغه نواقصو په لرې کولو کښې کوشش کوي .

(٥) دهر سمستر په امتحانو کښې به پښتو ټولنه د معارف د وزارت په مرسته لازم تدقيقات کوي ؛ او د هر امتحان نتائج به همغه مقام ته اطلاع ورکوي . اوهغه څوك چه په امتحان کښې نا کام شوي وي. د هغو له معاشه څخه به د تعليماتنامې په اساس په سلو کښې (٣) وضع کيږي .

(٦) د تعليم کتابونه به معلمان شاګردانو ته ورکوي . اوپس که له ختمه به يې تر اخلي . هغه کسان چه ابتدئي وي او په هماغه کورس کښې چه درس نشي و يلی ، نو په خصوصي صورت سره به خپل تعليمات وړاندې بيايي اود دغه سمستر امتحان به ورکوي

(٧) دکورسو دمقاماتو دماموريڼو دائرې مکلفې دي چه دهري مياشتې په اخر کښې د نمونې په مطابق مياشتينی راپور ترتيب او پښتوټولنې ته ئې وليږي .

(٨) هغه مامورين چه د کابل ديڼار په احاطه کښې خدمتي وي ، يا دخريداري په هيئتو کښې شامل وي چه ددرس په وخت کښې د پښتو کورس ته حاضرشي ، او ددرس له وخته وروسته دې کارته ولاړشي ، لوړمامورين بايد تل مراقب اوسي چه ددوي دلاس لاندې مامورين مرتباً درس ته حاضرشي . اوددرس په وخت کښې کوم کاريها نه ورکاندي .

(٩) که کومه ورځ معلم کورس ته حاضر نشي ، يا له مقرر وخت څخه تاخير وکاندي، دماموريڼو دوائر به کورس نه تعطيلوي ، پخواني درسونه به د تکرار په صورت وايي ، اوتيلفونا به پښتو ټولنې ته اطلاع ورکوي .

(١٠) ددرس ضروريات لکه توره تخته ، تباشير اوددرس اطاقونه اود اسې نور به خپله دوائر په اساسي صورت تکميلوي ، چه له دې لياري ددروسو په ورکړه کښې تاخير پيښ نشي .

په بل نمبر ٣٣٢٩ ر ٢٠٠٣٤ فرمان چه دصدارت له مقامه د ١٣١٩ دحوت په ١٦ صادر شوي دی، دغه هم دماموريڼو دحاضرۍ اوغيرحاضرۍ مسئله او دتفتيش مقررات د تېر فرمان په اساس تائيدوي. حاجت نشته چه مونږ دېيوره نقل کړو .

په بل نمبر ٨١٥٠٨٥٠ دسرطان داول ١٣٢١ کال فرمان هم دحاضرۍ مسئله تائيدوي. اودومره وايي چه دکابل په مرکز کښې دخدمتي ماموريڼو تصديق دشخص وزير يا رئيس

په امضاء قبلیږی اوبس . وروسته یوڅو متعدد فرامین چه لمبرو نه یی ماو نه لیکل دمسن کیبا نو اوهغه خلك چه ماغزه یی کار نه کوی، اوهمدارنګه د هغه کسا نو د یا ر ه چه مستخدمین د ی دتسهیلاتو قائل شوی دی. اوپه دغه شان سره پښتودزد کړې او تعلیم دپاره اکید اوامر موجود دی. او لوی لوی دوسیې ډکې دی . د پښتو د کو ر سو تعلیما تنامه چه په ۱۷ ۱۴ کښی په (۱۵) مخو او(۵۰)مادو اومختلفو تبصر وتدوین شوی اودوزیرانو دمجلس تصویب ته رسیدلی ده ،ددغه تعلیما تنامی خلص مقصداومرام دادی، دد افغا نستان تول دولتی اودهغو مؤسسو ماموزین چه حقوقی شخصیت لری مکلف دی چه ملی ژبه (پښتو) به په تکلم ، قرائت او کتا بت زده کوی .ددغه مقصد په تول مملکت کښی پښتو کورسونه جاری شوی دی. دپښتو کورسو دعمومی مدیریت وظائف ، د معلمینو وظائف ، دتدریس اصول اودامتحان اوتفتیش مقررات ، معاشات او تخصیصیه چه له د وائرو څخه اخستل کیږي ،حاضری اوغیرحاضری ،اوجزا کانی ،تقدیرداومکافوتونه اودامتیازی معاش په باب پکښی پوره تفصیل موجود دی ،او یو مکمل قا نو ن د ی چه متأسفانه په اساسی صورت دتعمیل لاندی نه دی راغلی. اکه عملی شی،مملکت اوملی ژبی ته یکښی زیاته فائده وه.

خلاصه دا چه دپښتو کورسونه د ۱۳۱۵ څخه شروع اود ۱۳۳۳ پوري دپښتو تو لنی ترادارې لاندی وچلیدل ،د۱۳۳۳ په شور کښی وکورسونه د لحا نته عمو می مد یر یت په صورت جلا شول ، په دی تیرو اتلسو کالو کښی چه دپښتو کورسونه جاری وو، که څه هم د اداری او انضباطله مخی به ځینی خلکو ته لنږ وډیر تکلیف رسیدلی دی،مګر که سړی ددې اصل مرام ، هدف اوفلسفی ته وګوری، ډیرډیراولوی لوی فوائد ور څخه و طن ا و ملت ته رسیدلی دی اوزرګو نه خلك راسی دی چه دپښتودامتیاز معاش له کبله په میا شت کښی له پنځوسو څخه تر دری څلوروسوورو پیو پوری استحقاق اخلی اوداډیر کومك دی چه حکومت دخلکو سره کړ ی د ی اودپښتو له کبله ماموزینو ته زیا ته فائده رسیدلی ده ، اوحکومت په دې باب کښی خورا ډیر ایثار اودلوی زړه کا ر کړ ی د ی . د پښتو دامتیاز له مخی یوه لویه اندازه بودجه ددولت له خزانی څخه صرفیږی . اوس چه سړی دافغانستان هری اداری ته ننوزی او پوښتنه وکړی متعدد نفری داسی پیدا کولی شی چه هغوی دپښتو شهادتنامه په لاس لری ، اوله امتیاز څخه یی استفاده کوی.

په معنو ی لحاظ سره لکه څنګه چه په لمړنی فرمان کښی دادلیل ویلی شوی د ی چه ملی ژبه اولسان دملی توحید لوی عامل دی اوپه دې باب کښی مهم ر و ل لو بو ی، همدارنګه اوس ډیر کسان دپښتو په لیك او لوست اومحاوره باندی په ښه شان پوهیږی اومفاهمه او دافکار وتبادل دپاره دملت اوتودې په منځکښی ښه زمینه اوډګرموجود دی په دوائر ، محافلو ، در بارو او سیا سی مقاماتو کښی هم خلك په پښتوخبری کوی،

م

اوهرځنګه سړی دهر یوه سره که وغواړی کټ مټ خپل مطالب ابراز ولی، لیکلی اوویلی شي. په دوائرو کښې پښتو درسمي تحریر اتو لاندې راغلې ده. په لویو لویو وزارتخانو نائب الحکومګیو او دوائرو او مؤسساتو کښې لږ ډېر پښتو دپښتو لیك اوتحریر رائج اوروان دی. دپښتو نومونه، تخلصونه، د ښارونو لوحې، ملی اوسیاسی اواداری عناوین، دمناطقو ډېر نومونه پښتواړول شوی دی، اودمملکت رنګ وربا ندی ښه ښکاری. په اکثرو ځایو کښې عریضې اودعریضو ځوابونه او احکام په پښتو رائج شوی دی. په مشرقی، قندهار، فراه او میمنه او کابل کښې ډېر دوائر خپل اجراآت په پښتو کوی. په معارف کښې په نیمګړی اندازه پښتو داخله شویده. دمملکت جرائد ـ مجلې اخبارونه تر نیمائی زیات پښتو نشریات کوی. دتالیف اوتصنیف په لحاظ تراوسه په پښتو کښې ښه ښه اثار او کتابونه تالیف او نشر شوی دی. اودا عوامل دملت اومملکت په طبقاتو کښې دحسن تفاهم، اود خوښ بینی اسباب او موجبات بلل کېږی.

زما یاددی شل کاله پخوا دکابل په ښار کښې له دکاندار سره په پښتو ژبه سودا نشوه کېدای. حاکمان په داکړو عارضینو پاژبه نه پوهېدل او خلکو باچه غوښتل دحاکم سره خبرې اومفاهمه وکړی، نو ترجمان به یې غوښت، او دفارسی مکتوب به یې په کوم لوستونکی میرزا تر جمه کاوه او کلی په کلی به ګرزېدل په پښتو کښې درې کرښې پر صحیح صورت اوروان نثر چا نشوی لیکلی؛ په ۱۳۱۷ کښې زما «دکوچنیانو اخلاقی پالنه» یووړوکی کتاب نشر اوخپور شو.

په دغه کتاب چه دطلوع افغان جریدې کوم تقریظ کړی دی، په هغې کښې یې دا هم لیکلی دی چه «ددې کتاب نشر او اشاعت مونږ ته دازېری راکوی، چه پس له دې د پښتو د لیکلو روان اواساسی اسلوب اوسبك پیداشی، ځکه چه دغه کتاب په همدغسی یوسبك لیکل شوی دی» یعنی تر دغه وخته پوری دپښتو د نثر لیکلو لپاره په افغانستان کښې نه وه ټاکل شوی د۱۳۱۸ په سالنامه کښې ما دپښتو نثر لیکوال تر عنوان لاندې ډېر پښتو لیکوالو بیوګرافی او دپښتو نظم او نثر سبك او اسلوب باندې یو نسبتا مشرح اومصور مضمون و لیکو او نشرشو. ددې مضمون په لیکلوسره ماته دکابل او ...پېښور اواطرافو ډېر لیکوالو دتحسین او آفرین تحائف وړاندې کړل، او ځینو و ویل چه د پښتو دا نثر اود لیکلو داطریقه په فارسی کښې دایران دسعید نفیسی او رشید یاسمی اودهند دشبلی اوسید سلیمان ندوی داردو نثر لیکلو سره برابری اوسیالی کولی شي. مدعا داده چه سل کاله پخوا پښتو یوه معمی غوندی خلکو ته ښکارېده اواوس پښتو ته هیڅوك مړه ژبه، لهجه اویا غیر ګرامری ژبه نشی ویلی داخبره نن ورځ په جراءت سر دکولوده چه که افغانستان او پښتونستان وغواړی چه خپل رسمی او اداری اجراآت

چوړ په پښتو کاندی کولی یی‌شی، اوهیڅ ادبی موانع به‌ور پېښه نشی. ددې نه به‌هیڅوک انکار و نشی کولی چه نن دپښتو ژبی دپاره دومره قوی لیکوال، شعراء او نویسندگان موجود دی چه دغه ۲۰ ملیونه جامعې ته پوره کفایت کوی چه ددغې جامعې معارف، مطبوعات، اداره او سیاست لکه څومره چه اړتیا ورته موجوده ده وچلوی. ښه نودځه څیز په واسطه داکاروشو؟ دا، فقط دهمدغه پښتو کورسو دپښتو ټولنی، پښتو لیکو نکو اوخوتنو وطن اوهېواد غوښتو نکو په‌لاس، قلم ایثار اوفدا کاری، داغټ او مهم کار شوی دی، دا، د افغانستان په تاریخ کښی لوی شی دی، چه مؤرخین به ورنه دبل په ضمن کښی تری تېر نه‌شی، مګرهغه‌وخت چه له‌حقائقو سترګی پټی کاندې!

۲۰ کاله پخوا په افغانستان او پښتونستان کښی دنا لیغو خاوند نثر لیکو نکی یوازی منشی احمدجانؤ چه هغه مهم په پېښور کښی انګریزانو دپښتو دزده کړې دپاره استاذ پیداکړی او نیولیؤ او پرته دده نه که وو، نوپه پښتو نستان هغه هم په خدائی خدمتګارانو کښی یوڅو تنه ووچه دیولاس دګوتوڅخه نه زیاتېدل. اوس که‌سړی غور وکړی او څیر شی نوپښتو ژبه د ایشیائی ژبو په منځ کښی د شان او حیث خاوند ګرزېدلی ده‌او داخبره دافغان، افغانستان، او پښتونستان دژوند، ژندګۍ نهضت اوداستقلال او ملی توحید دپاره لویه خبره نده؟ بلکه‌ډېره غټه اومهمه‌خبره ده چه باید سپک ورته و نه کتل شی.

یوازې پروسنۍ کال چه مونږ داسد له میاشتی څخه دکورسو په امتحانو شروع کړېده او دکابل، جنوبی، او مشرقی دکورسو له اول سمستره بیا ترشپږمه پوری دمنظم هیئتو په واسطه امتحانونه اخستی‌دی د کابل دولایت احصائیه په‌اخبارو کښی نشرشوېده، اونور لاتراوسه مونږ منظمه احصائیه با ندی نه یوموفق شوی. هیله ده که زموږ دامتحانو دوره په افغانستان کښې تکمیل شی دغه احصائیه به‌هم مکمله شی.

بقلم ع ، ص بناغلی غلام صدیق

جنگلات در افغانستان

از جملهٔ عواملیکه درزندگی وتوسعهٔ جنگلات رول مهمی را بازی میکنند عمده ترین آنها رطوبت درهواست مقدار رطوبت در هوا ووجود جنگلات دریك مملکت آنقدر باهم ارتباط کلی دارد که یکی بادیگر لازم وملزوم بوده توسعهٔ جنگلات سبب ایجاد رطوبت درهواووجود رطوبت درهوا باعث تسهیل دراحداث جنگل میگردد بهعبارت دیگر هرقدر از رطوبت نسبتی هوای یك اقلیم کاسته شود همان قدر امکانات احداث و توسعهٔ جنگلات درآن اقلیم کمتر میشود وممکن نقطهٔئی فرارسد که خشکی زیاد هوا کاملاً احداث جنگل های جدید و یا احیای جنگلات مرده را کاملاً غیر ممکن بسازد.

بناغلی غلام صدیق معین زراعت

در مملکت ما مانند دیگر ممالك از رقبهٔ جنگلات طبیعی در اثر استفادهٔ مفرط انسانی وتجاوزات انسانی وحیوانی خیلی ها کاسته شده است مثلاً درفرانسه که دروقت گولها تقریباً تمام مساحهٔ مملکت را جنگلات فرا گرفته بود، و کشیش ها برای حاصل نمودن زمین های زراعتی به قطع نمودن جنگلات مبپرداختند بدرجه ئی از جنگلات بصورت مبالغه آمیز استفاده میشدکه اکنون تنها ششم حصهٔ اراضی فرانسه دارای جنگلات طبیعی میباشد وبس ممکن است که اگر بمقابل تجاوزات مزید ترتیبات لازمه اتخاذ نمیگردید هنوزهم درجنگلات فرانسه تقلیل وارد میگردید.

قراریکه ازوثایق ومعلومات تاریخی معلوم میشود چند قرن پیشتر اکثر حصص مملکت ماکه حالا عریان وغیر مشجر میباشد دارای جنگلات بلوط و بادام کوهی وپسته وغیره بوده وهم نسبت بوجود این جنگلات آب وهوای مملکت زیاده تر مرطوب بوده ودر نتیجه باران ها بمقدار زیاده تر وبصورت منظم تروبموقع معین میبارید و چهار فصل معینه بهار، تابستان، خزان، زمستان دارای خواص ثابت ویکی از دیگر بصورت متباین قابل تفریق بودند لاکن چون اهالی مملکت ازاهمیت جنگلات مسبوق نبوده وبه ذرایع مختلفه درقرون متعدده از آن سوءاستفاده نموده اند وبدون اینکه آینده جنگل را مدنظر داشته باشند ازتیشه وتبر به قطع اشجار جنگلی پرداخته وهم حیوانات شان درحین چرا درجنگلات نهال های نازك و نوجست جنگلی را با دندان خود قطع نموده باعث اتلاف یك عدهٔ زیاد نهال‌های نوخیز گردیده‌اند بالتدریج ازمساحهٔ جنگلات کاسته شده‌است وبهمان معیاریکه ازمساحهٔ تشکیلات کاوش بعمل آمده است بهمان اندازه رطوبت هوا تنزیل و درنتیجه بهمان اندازه از مقدار برف و باران کاسته

شده است و به عوض رطوبت و باران بادهای مخالف جای آنهارا گرفته ودر اوضاع آب و هوا نیز پیش آمد های غیر مترقبه وخارج مقتضیات موسم دیده میشود چنانچه خشك سالیهای سنه ۱۳۲۶ وسنه ۱۳۲۷ شاهد آن میباشد که بیاد داریم .

از آنجا که دوباره احیای جنگلات ازبین‌رفته وایجاد جنگلات جدید یك مقدار رطوبت معین رادر هوا ایجاب میکندواین رطوبت حاضراً درهوا موجود نیست درتشکیل جنگلات جدید واحیای جنگلات گذشته مشکلات زیاد دربین موجوداست که تنها تطبیق تکنیك عصری میتواند آنرا امکان پذیر بسازد .

پاشیدن تخم های جنگلی ذریعه طیاره وروی کار آوردن انــواع درختانیکه بخشکی مقاومت دارد وآبیاری جنگلات بحساب میرود وما نیز اگر میخواهیم جنگلات ازبین رفته‌را دوباره‌روی کار آوریم وهم به‌احداث جنگلات‌جدید مؤفق گردیم باید بهمین وسایل تکنیکی متوسل ومتشبث گردیم .

علاوتاً ترتیبات جدی وقوانین‌شدید راجع برحفاظه ومنع قطع جنگلات موجوده‌وضع نمائیم تسخین غیرازچوب برای‌اهالی مهیا گردانیم به‌عصر حاضر جنگلات طبیعی مملکت مادر شمال وجنوب وشمال مشرق وشمال مغرب مساحه های مختلفی رافرا گرفته اند که بطورصحیح هنوز تحت سنجش احصائیوی آورده نشده است .

جنگلات طبیعی افغانستان عموماً درمناطق مرتفع مملکت واقع بوده بعضی انواع بالای کوهها وبعضی انواع دیگر بالای تپه‌ها دیده‌میشود شاخه های شمال‌شرقی وجنوب شرقی سلسله کوه هند وکش وتپه های شمال غرب مملکت و نقاط مرتفعهٔ‌شمالی وجنوبی مملکت از اشجار مختلف‌مستور است‌فقط سطح مرتفع مرکزی عاری‌ازجنگل‌می‌باشد .

درجلگه ها ومیدانهای پست بجز حاشیه‌ئی ولایات شمالی با ساحل ترنك و بعضی حصص سواحل هلمند دیگر هیچ حصه دارای جنگل‌های بزرگ نیست .

جنگلات حصص‌شمال مملکت که‌مراد ازمیمنه‌ومزارشریف وقطغن میباشد ازدرختان پسته‌ویك نوع ارچه که‌مراداز(Juniperus excelsa) میباشد مستوراند اگرچه‌ارچه فی الحقیقت(Juniprus excelsa) نام‌داردلاکن‌درحصص‌شمال (Cedrus deodora) را نیز بنام ارچه یادمی‌کنند وما بهترمیدانیم که‌برای تفریق ازارچه اصلی‌به‌آن‌نام اوبخت راکه کلمهٔ پشتو است‌بدهیم بلندی این درخت‌تا ۱۵ مترمیرسد ودر ۲۰۰ تا ۵۰۰ میلیمتر باران هم‌میروید وعموماً بارتفاعات بلندوکوهستانی بالای‌منطقهٔ پسته به‌ارتفاع ۳۰۰۰ متر بصورت بته‌های قد بلند یافت میشود چوب‌آن سخت وخوش بو است وازآن برای تعمیر و برای گرفتن ذغال استفاده می کنند .

از ۱۴۰۰-متر ارتفاع‌پایان‌ترساحهٔ نشو ونمای‌پسته‌شروع‌میشود(Pistacia excelsa) که‌بحدود ۶۰۰ متر ارتفاع میرسد میوه آن نسبت به‌میوه پسته های شمال غرب مملکت یعنی جنگلات باد غیسات خورد تراست بادام کوهی وزرشك نیز درحصص بلند به نظر

میرسد در نزدیك دریاها درخت گز ودر حصص دریای کوکچه ارغوان ودر نقاط پایان تر آن یك نوع تاك کوهی موسوم به (Pirus kajan) بسیار پیدا میشود .

در حصص ریگك درخت مشهور موسوم به (Haloxylon) به نظر میرسد ریشهٔ این درخت تا ۱۰ متر در اعماق ریگ برای گرفتن رطوبت فرومیرود چوب بسیار سخت وخوب دارد که برای سوخت خیلی خوب است ویکی از مواد محروقاتی مهم که مع الاسف نسبت عدم مواد سوخت و اشجار در ولایات شمال قطغن ومزار رو به فنا است و نسبت گذشته کم شده است .

درسواحل دریای آمو یك نوع چنار معروف به پده و بته های گز ودرخت سنجد دیده میشود .

۲- جنگلات حصص جنوبی وجنوب شرقی ،

جنگلات حصص جنوبی وجنوب شرقی مملکت عموماً از درختان میوهٔ مخروطی (Coniferes) ویا سوزنی برگ ها تشکیل یافته است و انواع اشجار جنگل این مناطق ارچه (Cedrus deodora) جلغوزه (Pinus Gerrdiana) نیشتر (Pinus excelsa) بلوط (Palo t) او بخت (Juniperus) سیروب (Picia moranda) بجور (Abie webbiana) میباشد درجنگلات جنوبی و نورستان علاوه بردرختان مذکور بعضی اشجار خود روی مثمر ازقبیل بادام کوهی تاك کوهی انجیر کوهی زیتون خود رو نیز موجوداست .

۳- جنگل های شمالشرقی که مراداز جنگلهای حصص مرتفعهٔ بدخشان وواخان میباشد ودر آن درختان پسته وارچه وبلوط و نیشتر به نظر میرسد و دربعضی نقاط بادام کوهی وارغوان وحتی یك نوع درخت شیرخشت وزرشك نیزموجود است .

۴- جنگلات شمالغرب این جنگلات که اکثراً بالای تپه‌های معلوف دیده میشود وبنام جنگلات باد غیسات معروف اند عموماً از پسته ودر نقاط بسیار بلند از یك نوع ارچه وشیرخشت (Cotonaster) و بلوط تشکیل یافته اند و یك مقدار زیاد پسته از جنگلات مذکور ذریعه اهالی جمع آوردی و تجاران آنرا خریداری کرده به ممالك خارج صادر می نمایند پسته افغانستان درممالك خارج طرف پسند واقع است .

درحصص کوهستانی غورات هرات بته‌های کتیرا (Astragal) وزیره (Curum carvi) نیز بمقدار زیاد موجوداست که اگرچه ازمحصولات آن ذریعهٔ اهالی تا حدی استفاده میشود لاکن اگر تحت تنظیم وإداره صحیح آورده شود ممکن است مقدار آنها خیلی زیادشده ودراقتصادیات مملکت رول مهم‌تری رابازی کنند.

بهر صورت جنگلات افغانستان که دراثر سوء استعمال وتجاوزات غیر منسفانهٔ اهالی وعبور ومرور کوچی ها ومالدارها روبه تقلیل میباشد باید ذریعه تطبیق قوانین ومراقبت شدید حکومتی حمایه شده وازمحصولات جنگل طور استفادهٔ بعمل آید که جنگلات موجوده ما محفوظ مانده دامنه آن زیاده تر ازین تقلیل نپذیرد :

ایوان سنگی عمارت

چهل زینه قندهار

این ایوان سنگی که متصل شهر ودر آغاز کوه مشهور سرپوزه واقع است ، از مشاهده اش اولاً دست قدرت را تمجید باید گفت که سنگی را چنان مناسب آفریده که از پایان تا بالا چهل ودو پته های بلند بلندزینه ودرفوق آن خانهٔ مناسب مسطح با برندهرا گنجایش داشته که ساخته شده است .

ښاغلی محمد ابراهیم خلیل

ثانیاً مفکورهٔ بانی مرحوم و مغفورش قابل تحسین است که ازدیدن آن سنگ تهیهٔ چنین ایوانیرا سنجیده و امر بساختن آن فرموده .

ثالثاً کارکنان وتیشه وران وحکاکیانش شایان آفرین اند که ازعهدهٔ این کار طوریکه باید وشاید برآمده اند .

بهمه حال بانی این بنای حیرت انگیز ابوالغازی ظهیر الدین محمد بابر پادشاه ۸۸۸ ۹۳۷ است که سال ولادتش را چنین یافته اند .

چون در شش محرم زاد آن شهٔ مکرم

تاریخ مولدش هم آمد (شش محرم۸۸۸)

و سال رحلتش را از اینجمله (بهشت روزی باد ۹۳۷) بر اورده اند و درسنه ۹۲۸ هـ ساختن آنرا امر داده که باهتمام فرزند همایونش محمد کامران بهادر درسنهٔ ۹۳۲ انجام یافته .

شهرت این ایوان که از یکقطعه سنگ سیاه سخت از پائین تا بالا صورت گرفته باطراف واکناف عالم رسیده . کسانیکه آن رادیده وکسانیکه ندیده اند همه مشتاق معلومات وچگونگی ساخت ومضامین مندرجهٔ منقوشهٔ دیوارها ورواقهای آن شده اند.

چنانچه خود نگارنده که باربار بقندهار رفته وآنرا دیده و مکرر از زینهٔ مذکور در ایوان بالاشده وتماشای شهر را ازانجا کرده وهمه نوشته های آنرادر هردفعه خوانده ام بازهم تسکین طبع نمیشد تاآنکه تماماً مضامین را هر دفعه نقل علیحده برداشته ام میخواستم آن مضامین را باذکر مختصر ایوان ضمن مقاله به پیشگاهٔ ارباب ذوق اهدا نمایم ولی احساس کردم که چون نوشته های رواق برواق و دیوار بدیوار مربوطیت دارد وارتباط مضمون باهمدیگر ضرور یست دراینصورت احتمال است بی ربطی دران رودهد زیرا صاحب مفتاح التواریخ که نوشته های مذکور را هم نقل

نموده از رهگذربی ربطی دوچار اشتباه شده و بعداز یك رواق مضمون رواق مربوط به آن را نی بلکه ازدیگر رواق غیر مربوط را نوشته، ازآنرو بنده بصورت دیوار ها ورواق ها نقشه ساخته وروح مضامین را درجسد آن نقشه بصورت کما هی داخل نمودم تاخوانندہ را از مطالعهٔ آن، صورت ترتیب بنای ایوان و رواقهای داخلی وخارجی ومضامین مرقومه معلوم گردد .

راجع به نوشته های یك حصه دیوار سمت مشرقی خارجی بنا که حك شده معلوم نیست در کدام زمان ؟ واز طرف کدام بی انصاف شده باشد ؟ ولی میشنیدم در پادشاهی اعلیحضرت حبیب الله خان شهید درسنه ۱۳۲۹ ه ق از ین کتیبه ها نقل برداری شده بود وآن سطور حك شده راهم بتکلیف شاقه دریافت کرده بودند، مگر ازجناب دوست فاضلم صوفی عبدالحمید خان رئیس حاضرهٔ صکوکات که آنوقت در جملهٔ نقل برداران شمول داشتند معلومات کردم فرمودند « تمام کتیبه هارا بطوریکه بالای اصل کتیبه کاغذ گذاشته ودر اطرافش پنسل دوانی کرده وباز آنرا روشن ساخته وآنهمه را باهمدیگر وصل ولوله نموده دربین لولهٔ حلبی بحضور امیر شهید فرستاده بودیم که تاهنگام انقلاب در قصر دلکشا وجود داشت اما از حصهٔ حك شده چیزی خوانده شده نتوانست وماهم در آنوقت ازان منصرف شده بودیم زیرا سعی و تلاش بیفائیده بود.» وقتیکه نزدم محقق شد که آن نوشته‌ها درهیچ جای ثبت نشده پس همین صورت موجوده را بنهجیکه تذکر یافت ترسیم وترقیم نمودم .

ناگفته نماند: که چون زینهٔ مذکور از بین کوه پیش بر آمده است که دو طرفه اش ازسنگ وریگ وسنگریزه خالی شده ودرعین این پیش بر آمده گی خیلی بلند میباشد وقتیکه کسی درآن بالاشود یك دوران سر بخود احساس میکند خصوصاً که بالاشدن باراول باشد ویاطبیعت شخص صفرائی باشد، اعم وقت فرود آمدن نهایت دشواری رومیدهد وازین وجه در دورهٔ امانی ۳۲ سال قبل دوطرفهٔ زینهٔ آن کتارهٔ سیمی ساخته شده، بدیهی است این کتاره بالا وپائین شدن را سهل ساخته .

خوب بیاد دارم: زمانیکه کتاره نداشت باری بادو نفر رفقا بالاشدیم وقت فرود آمدن رفقایم را پروا نبود ولی خودم نهایت بزحمت فرود آمدم .

اینك بهمین سطوریکه درین زمینه نگاشته شد اکتفا کرده خوانندهٔ محترم را بملاحظهٔ گراور نقشهٔ مذکورهٔ قلمی خود که مقابل صفحهٔ هذاست متوجه میسازم .

فهرست مندرجات سالنامه

سال ۱۳۳۳

الف تشکیلات :

ج ـ مقالات :

د- فوتوها: